

Contact international

Vol. 33, 232-234, august, septembrie, octombrie 2023

Abolirea fratricidului *de Livia Iacob*

Inima străinului

de Eugen Oniscu

Bibliile satanice *de N. Grigorie-Lăcrița*

Suly Bornstein Wolff

de Cleopatra Lorințiu

Arta cu tendință în spiritul Creației *de Liviu Pendefunda*

Cavalerul crucii

de Bogdan Mihai Mandache

Foliul cartezian

de Petru Solonaru

Lux in Arcana

Cronicar

de Liliana Popa

Mondializare 2023

de Emilian Dobrescu

Rosierucian's Morning Eye

Contact international

founded May 1990

in Carrus per Fontem ad Tintinnabulum accedemus

Founder, Publisher, and Managing Editor
Liviu PENDEFUNDA

Editor in Chief
Octavian LAURENȚIU

Elena Armenescu, Mihai Batog-Bujeniță, Mircea Băduț, Lucreția Berzintu, Jorge Luis Borges, Mihaela CD, Gabriel Chifu, Aura Christi, Astrid Sofia Pedraza De La Hoz, Johnny Ciatloș Deak, Emilian Dobrescu, Ștefan Dumitrescu, Sudhakar Gaidhani, Beatriz Saavedra Gastélum, Ion Gănguț, Dimitrie Grama, Nicolae Grigorie Lăcrița, Lucian Gruia, Livia Iacob, Narcis Dorin Ion, G. Iosub, Katya Kelaro, Tereza Laterza, Cleopatra Lorințiu, Bogdan Mihai Mandache, Tamali Neogi, Emilian Marcu, Gabriela Marin, Silvia Mihalachi, Irina Lucia Mihalca, Eugen Oniscu, Ionuț Pande, Virginia Paraschiv, Eleny Pendefunda, Eralieva Umutkan Polotovna, Liliana Popa, Coca Popescu, Alfred Rennert Poplingher, Cătălin Rădulescu, Melania Rusu Caragioiu, Anca Sîrghie, Vlad Scutelnicu, Petru Solonaru, Felicia Ana-Maria Stan, Valeriu Stancu, Mircea Ștefan, Mădălina Tanasă, Mihai Tudor, Geo Vasile, Jordi Virallonga, Alexa Visarion, Adriana Weimar,

Photos by Cleopatra Lorințiu, Eleny Pendefunda, Liliana Popa
Some illustrations belong to the authors, whose opinions in their articles are tabu.

© The Contact international Journal
2, Primăverii, Miroslava - Iassy, 707305 Romania,
E-mail: pendefunda@gmail.com

ISSN 1221-3977

Royal Art

in Contact international

Preocuparea revistei noastre, cu precădere în ultimile două decenii, de a se dedica și artelor vizuale se datorează lui *Eleny Pendefunda* care într'un album realizat la editura *Contact international* înmănușează cele mai semnificative lucrări semnate de artiștii prezenți în rubricile *Artei Regale*.

Această ediție este ilustrată cu lucrări semnate de
Florin Șuțu (504, 509, 525, 543, 570) și
Alfred-Renert Poplingher (589, 590, 601, 696. 610)

Liviu PENDEFUNDA

Arta cu tendință în spiritul Creației

**arta pentru artă e harul și arta cu tendință,
prezentă la orice creator,
e trăirea intrinsecă mixată cu cea extrinsecă**

Arta este formă a conștiinței sociale care oglindește realitatea în imagini estetice; totalitatea operelor care aparțin acestei forme a conștiinței sociale.

Artă cu tendință = formulă (folosită îndeosebi de criticii literari progresiști din trecut) prin care se definește funcția socială a artei; artă militantă.

Artă pentru artă sau artă pură = concepție idealistă care pretinde că arta ar avea un scop și o valoare „în sine” și că ar fi indiferentă față de clasele sociale.

Tendința conform DEX este o dispoziție firească pentru ceva; pornire, acțiune conștientă spre un scop determinat. În timp ea a devenit o trăsătură atribuită artei de unii teoreticieni, constând în finalitatea și eficiența practică a acesteia (politică, socială, morală etc.), opusă caracterului ideal (gratuității) artei (artă pentru artă). Să notăm că această diferențiere subliniază reflectarea în opera de artă a concepției despre lume a autorului, a atitudinii lui față de realitatea prezentată.

Cititorii mai tineri, bine – spun cei care mai citesc, vor fi uitat o dezbatere care a marcat secolul trecut – cea dintre adepții artei cu tendință și cei ai artei pentru artă. Că arta a fost folosită dintotdeauna în scopuri mai mult sau mai puțin ideologice, nu e nici un secret.

Lumea va încerca întotdeauna să folosească arta „pentru ceva”. Până de curând, însă, aceste încercări de înregimentare a artei se făceau mai cu fereală, cu puțină stânjenală instinctivă. Primii care-au preamărit și teoretizat importanța artei „cu tendință” au fost neo-marxiștii. Filozofia, după cum declara Marx în *Teza a XI-a despre Feuerbach*, era menită nu să interpreteze, ci să schimbe lumea. De bună seamă că și arta trebuia înregimentată în acest proiect transformator. Precum în cazul comunismului, încă se mai caută „variante îmbunătățite”, atât la stânga, cât și la dreapta capitalist-consumeristă. Istoria, însă, pare să le dea dreptate adepților artei pentru artă. Artă de dragul artei, ca bun în sine, nu „pentru altceva”. S'au scris câteva biblioteci pe tema asta, însă Eugène Ionesco a rezumat-o cel mai bine: „*Arta este absolut inutilă, dar acest inutil este absolut necesar*”.

Așa și cu diversitatea. Și ea e absolut inutilă, dar absolut necesară. John Stuart Mill¹ susținea că una dintre explicațiile pentru care Europa a ajuns să influențeze decisiv o întreagă planetă a fost tocmai diversitatea concentrată pe un teritoriu restrâns. Problema, ca și în cazul artei, intervine în

¹ John Stuart Mill (20 mai 1806 – 8 mai 1873) a fost un filosof britanic al epocii victoriene, unul dintre cei mai influenți gânditori liberali ai secolului XIX, care a adus contribuții la dezvoltarea utilitarismului.

momentul în care diversitatea e impusă, adică cu forța, cu tendință. Ca și cum l-ai trezi pe Beethoven din somn și i-ai spune: „Ludwig, ia apucă-te matală și compune un imn al Europei!”. Credeți că, pe jumătate adormit fiind, Beethoven va compune Simfonia a IX-a?

Mă gândeam acum câteva zile la vechea dilemă a criticilor, exprimată prin celebrul: „Ce a vrut să spună autorul?”. Artă vizuală contemporană reflectă că artiștii se chinuie să creeze ceva cu un mesaj înțeles doar de ei, alții vor doar bani, iar alții pur și simplu se distrează. Criticii se adună ca muștele și se extaziază în fața unui tablou pictat de maimuțe sau a unei instalații făcute din resturile găsite prin atelier. Și iată că pe scenă au intrat la noi maneliștii. Și ei fac o formă de artă, așa cum simt ei că este artă. De ce? Păi, aceasta-i întrebarea, cum ar spune marele William Shakespeare, pe care n-a pus-o niciun critic care a analizat fenomenul. Aceasta e artă contemporană cu tendință, care pe conservatori îi irită de două ori: o dată pentru că e slabă calitativ și a doua oară pentru că își propune din start să distrugă calitatea.

Eu, și sunt mulți ca mine, când vreau să plec puțin din cotidian, să evaderez, să mă bucur de frumos, apelez la artă. Ascult muzică de azi și de ieri, citesc, privesc picturi sau sculpturi clasice ori moderne și mă încarc cu frumos. Așa cum este sufletul nostru este și arta noastră preferată. Artă e ca omul: în diverse perioade ale vieții întâlnim și ne plac diverse stiluri. Artă este însă, în esența ei, chiar frumosul. Unii zic că artă este mai mult, sublimul, acel ceva de neexprimat. Alții zic că artă poate fi orice face omul, cu sens sau fără sens, urât sau frumos, estetic sau fiziologic. Pentru mine, artă e muzica lui Orfeu coborând în infern pentru iubire și împlânzind fiare și oameni, monștri cu patru sau cu două picioare. Este ideea perfecțiunii, întruchipată de statuia lui Pygmalion; el s-a îndrăgostit de propria creație și i-a dat viață Galatei cu iubirea lui. Artă e o expresie a măreției din noi. Suntem creatori de frumos pentru că omul e creat dintru început, frumos. Chiar și sălbaticul Candid din satira lui Voltaire e frumos, pentru că ne arată un lucru pe care l-am pierdut: adică firescul.

De ce, totuși, artă? De ce creează omul, de ce vrea să (se) semnifice? De ce vrea să rămână ceva după el? De la pereții peșterilor la piramide și de la textele sacre la blogurile de azi – de ce? De la Renaștere la artă cu ajutorul roboților, de la catedrale la mall-uri, un lucru îl împinge pe om la a se nemuri prin creație. Să fie teama de pieire, de neant, acel vierme al lui Llosa care roade pe dinăuntru și nu se oprește până nu? Azi se creează însă prin deconstrucție, prin contestare. Dacă artistul vrea un nume, și-l va face prin viziuni cât mai șocante, ceea ce observăm și în

cinematografie ori în pornografia beletristică. Mirarea și șocul în fața urâtului au luat locul extazului în fața frumosului.

Privind cu mirare la artă modernă mă întreb cum am ajuns să ne placă, fără a fi înfometaji, o grămadă de orez adusă cu basculanta într-o sală de muzeu. Încearcă să răspundă Roger Kimball², într-o lucrare extrem de pertinentă asupra artei contemporane: *Siluirea măștrilor*. Arată că după ce am construit, dărâmam. Credem că, astfel, creăm ceva, însă noi doar distrugem ceea ce au creat alții. Vom mai rămâne oare cu ceva după ce am dărâmat sau vom trăi într-un continuu deconstructivism? Până la urmă, ultimul reper care poate fi dărâmat, ultima opera de artă care încă rezistă e omul însuși. Un argument al esteticii clasice este cel al bunului simț, înțeles ca acel *common sense* anglo-saxon: un chip frumos sau cel puțin interesant, o scenă casnică, pastorală sau de luptă, un peisaj marin, un oraș sau o natură moartă pictate clasic, o simfonie de Beethoven vor impresiona mai plăcut omul decât o urâtenie, un peisaj dezolant de distrugere, decât muzica dodecafonică sau decât niște cadavre îmbălsămate expuse într-un muzeu de artă modernă. Așa e în firea omului, ca frumosul să dăinuie și să creeze frumos, la rândul lui, în suflet. Urâtul sau șocantul doar înfioară, atât. Azi se creează, se scrie despre: violența istoriei și artiștii care privesc critic „*fantomele unei întregi culturi*” (cea clasică, evident, cum li se sugerează tinerei generații), drogurile psihedelice pe care le consumă și la care se închină (la propriu) unii și apoi privesc ore întregi un tablou al lui Tchelitchev (aceiași, mereu: *Hide and seek*), apoi despre o artistă hispanică ce își folosește „*moștenirea de familie pentru a urmări istoria emigrației*” și, în fine, despre adolescenții care „*celebrează arta LGBT*”.

Ars gratia artis? Mai există artă pentru artă? Nu știu, dar nu cred că dictonul mai e valabil. Poate ne-ar putea salva *Ars amandi*, învățarea iubirii pentru a putea pleca frumos din lumea artei cu tendință.

C. Dobrogeanu-Gherea este reprezentantul teoriilor ce reflectau notiunile de rasă, mediu și moment din estetica lui Hippolyte Taine³ afirmând că Artistul trebuie să fie înrâurit numai de problemele momentului sau istoric. Fiind socialist spunea că idealul era înlăturarea ordinii burgheze și înlocuirea ei prin societatea de tip marxist, întemeiată pe comunitatea proprietății, pe abolirea inegalităților de rasă și de sex etc. O operă în contradicție cu aceste idealuri nu e buna

² Roger Kimball (born 1953) este un critic de artă American și un comentator social, redactor la *The New Criterion* și publicist la *Encounter Books*.

³ Hippolyte Taine, *Philosophie de l'art* (1865 et 1882), *filozof și istoric* francez. (21 aprilie 1828- 5 martie 1893)

și criticul se cuvine s-o respingă. O poezie ce glorifica societatea feudală ori burgheză e condamnabilă: „Critica, în acest caz, se reduce la o poliție de idei: (citez)”...o dată creată o opera artistică e supusă criticei, și critica va constata tendințele pe care ea le conține. Asemenea e foarte natural ca un critic, având anumite convingeri, să aibă dorința ca aceleași convingeri și simțiminte să le aibă și poeții, cu atât mai mult cu cât poeții sugerează simțimintele, pe care le au, cititorilor lor”. Aplicând aceasta inchizitorială estetică, Ghera osânda *Doina* lui Eminescu pentru xenofobie, Alecsandri era condamnat fiindcă ne înfățișa un trecut războinic față de un prezent laș, și e știut ca războiul e un lucru grozav. Caragiale era aprobat că biciuiește burghezia capitalistă de la 1848, dar cenzurat că ironizează pe Mița "republicana" și pe Didina "nifilista", când e lucru evident că revoluționarele sunt întruparea idealului feminin. În schimb Vlahuță era ridicat în slava cerului, declarat genial, deoarece înfiera pe capitaliști. Aici am citat și din comentariile lui Călinescu din Istoria sa.

Dacă este să analizăm la rece, Omul în general, deci și artistul, e un product al împrejurărilor cosmice pe de o parte, iar pe de alta al împrejurărilor sociale. Toate manifestările spiritului omenesc în general, deci și cele artistice, sunt condiționate prin organizația fizică, nervoasă, sufletească a artistului. Înșuși artistul e format de către natura sa și societatea ce'l înconjoară. Toate producțiile artistice (vizuală, auditivă, literatură etc) se reduc, la urma urmei, la înrâurirea celor două medii. O impresie făcută de natură, un răsărit de soare ori o idee socială, cum este iubirea de oameni sau iubirea către femeie, nu va reieși din arta unui la poet asemenea percepției sale. Impresia va găsi o sumă de densații adunate, o sumă de idei, va găsi un sistem nervos deosebit, care la nașterea artistului cuprindea posibilitatea dezvoltării și creării artistice. Creația artistului va fi o combinație de factori, dar toți aceștia sunt ori de la natura înconjurătoare, ori de la viața socială. În lanțul nesfârșit al cauzelor și efectelor din universul nostru, cauza se schimbă cu efectul și ceea ce a fost azi cauză, mâine e efect. Așa și cu arta. Efect al societății, ea la rândul ei lucrează asupra acesteia. Societatea sugerând anumite idei și sentimente artistului, creația sa, caracterizată prin ideile și sentimentele induse va returna societății, la rândul său, idei și sentimente în armonie cu cele permise.

Desigur că un poem care cuprinde greșeli istorice ori ne înfățișează sub cu totul altă lumină o epocă istorică poate să fie însemnată din alte puncte de vedere. Aici intră în discuție fondul și forma. Convingerile lui nu sunt ale noastre, ba în multe privințe, ale noastre sunt cu desăvârșire potrivnice celor ale lui; dar el credea sincer că

reprezintă în interesul scopului care îl animă Până și Eminescu este astfel interpretat între istorie, teologie, dragoste, cosmogonie și câte și mai câte datorită geniului și formării sale erudite.

Dar dacă arta în general și poezia, în special, exprimă ideile și tendințele sociale, atunci se naște întrebarea: care sunt anume tendințele ce pot și chiar trebuie să fie exprimate în artă, și de nu cumva sunt unele idei și tendințe sociale, care nu merită deloc, care chiar din firea lor nu pot să fie exprimate în poezie? Cu ideile mari sociale introduse în poezie se repetă același lucru ca și cu toate ideile mari. Cine nu știe ce s-a întâmplat până acuma cu toate ideile mari religioase, filozofice, economico-sociale? Sunt exemple multiple (Cotruș, Jebeleanu, Alexandru, Păunescu, enumerare întâmplătoare, fiecare în direcții și suporturi ideatice diferite). Dar oricare idee ajunge să aibă calități lirice incontestabile când vitejii artei pentru artă, ai artei pure, ai artei care e mai presus de toate, și mai înainte de toate artă, când acești viteji încep să strige în contra ideilor și tendințelor sociale introduse în artă, pretinzând că ea trebuie să rămână cu totul în afară de lupta ideilor și a tendințelor sociale. Adevărul este că ei nu-s, în general, împotriva ideilor și tendințelor sociale în poezie — „aceste idei și tendințe fiind sângele cald al poeziei”⁴ —, ci sunt împotriva unor anumite idei și tendințe. Când genialele versuri ale lui Shelley au căzut asupra Angliei ca o lavă topită, chemând la viață pe cei dezmoșteniți, ce opoziție a primit, considerându-se că versurile lui pângăresc arta prin introducerea unor idei care au alt câmp de luptă... asta până când critica a mărturisit că Shelley e cel mai mare poet englez din veacul nostru, că e mai presus de Byron și în unele privințe ajunge pe Shakespeare. Tezismul⁵ fiind confundat cu tendința socială a artei.

Teziștii, în polemica lor împotriva metafizicilor, care socot arta ca ceva dumnezeiesc, supranatural, pentru a arăta că arta e o însușire ca oricare alta, un rezultat al dezvoltării nervoase, teziștii afirmă că însușirea artistică nu se deosebește prin nimic de însușirea de-a învăța aritmetica, deși eu, personal, cred că harul artistic nu este ceva supranatural, ci doar un lucru firesc, rezultat necesar al dezvoltării nervoase, o însușire nervoasă, specială, un dar, de multe ori cultivat prin cunoaștere. Un pui și un copil la naștere sunt deopotrivă de inocenți, însă copilul prinde puțința de-a ajunge om; iar puiul, fie pus în orice împrejurări, tot adult al speciei sale rămâne. Dante, Shakespeare, Goethe..., dar în domeniul lor, Da Vinci, Newton, Leibniz au devenit marile noastre minți omenești. De aceea cred că opera

⁴ Nu știu de unde am luat această sintagmă.

⁵ Caracter al unei scrieri care se limitează la ilustrarea sau demonstrarea unor teze prestabilite.

poetului e condiționată negreșit de mediul natural și de cel social.

În studiul pe care l-am început trec în revistă literatura românească, zbuțuită între sufletul plin de sentimente contradictorii ale autorilor ultimilor secole și mai ales decenii, cu ochiul meu presupus critic al mileniului abia început.

Dobrogeanu Gherea a zis poezilor: „*Cântați în femeie, nu numai pe amantă, dar și pe cetățeană*”; „*Umpleți-vă inima și sufletul, oricât de largi ar fi ele, cu cele mai înalte sentimente și idealuri, cu cea mai înaltă morală a veacului vostru — și opere însemnate, educatoare și moralizatoare veți produce*”. Din tot ce a scris el, insistă că nu poate acorda sfatul unor rețete ori teze după care să ceară poezilor, ci ca aceștia să se pătrundă, până în cele mai mari adâncuri ale sufletului lor, de o idee sau un sentiment mare, și numai atunci să scrie. Pe un poet care e pătruns de o idee contrară cu ale lui, negreșit nu l-ar sfătui să scrie așa cum i-ar conveni acestuia, dar dacă un poet talentat i-ar face cinstea să-l întrebe despre ce să scrie, i-ar răspunde: „*Zi, poete, aceea ce îți arde sufletul, ce face inima ta să bată cu durere ori cu bucurie, ce îți arde și-ți istovește creierii, ce te face să visezi cu ochii deschiși, ca astfel versul tău să sugereze în omenire aceleași sentimente și gânduri, care te muncesc și te istovesc; dar tocmai fiindcă sentimentele și gândurile ce te muncesc, urile și simpatiile tale vor fi atâtea în cititorii tăi, caută de te pătrunde de cele mai înalte, de cele mai sublime idei și sentimente ale veacului, ca astfel să fii nu numai poet mare, dar și un mare cetățean*”. și critică ideea că, *dacă unui poet îi bate inima să i se rupă, îi zvâcnesc tâmpelile, i se învârtește capul din pricina iubirii, îi vine să plângă ori să râdă, îi vine să cadă la picioarele iubitei, să-i îmbrățișeze genunchii, dacă îi vine să se piardă în ochii ei, să zbuțuească într-un hohot de plâns ori dacă ar vrea să se arunce în brațele celui dintâi cunoscut și să strige: „Cât sunt de fericit!”* nu are cum să desființeze pe toți poezii cei mari ai omenirii!! Deci neagă că ar fi afirmat că nu toate sentimentele omenesci au dreptul să fie exprimate prin artă. *Poetul exprimă în creațiunea sa toată personalitatea sa, cu totalitatea sentimentelor sale și că nu poate să exprime decât aceste sentimente. Firește, e vorba de poezii adevărați. Și continuă: Declar că așa fi tipărit cu bucurie mare o parte din scrierile lui Eminescu, și iată de ce: poeziile lui Eminescu exprimă un șir întreg de sentimente frumoase, omenesci: blândețea, bunătatea inimii, compătimire pentru cel împilat și în special pentru nefericitul popor românesc, „sărac în țară săracă”. În privința iubirii către femeie, poeziile lui Eminescu exprimă admirabil o frumoasă și puternică iubire erotică, adică un sentiment omenesc, biciuiesc legăturile negustorești între bărbat și femeie, adică arată un sentiment*

progresist, mai ales într-o societate în care mare parte din căsătorii au cu totul altă pricină decât iubirea: zestrea femeii, lefale bărbatului, înrudirile aducătoare de hatâruri etc. Iată de ce așa fi tipărit cu bucurie mai toate poeziile lui Eminescu în care e vorba de iubirea către femeie. Și tipărindu-le, așa fi pus alături o critică în care așa fi constatat talentul poetului, așa fi lăudat chipul cum exprimă iubirea erotică, dar totodată așa fi arătat că este un ideal de femeie mai înalt decât cel exprimat de poet, că poetul nostru a zugrăvit admirabil concepția sentimentului de iubire pentru femeia amantă, însă n'a exprimat defel o concepție mai înaltă: femeia cetățeană.

M'am oprit la aceste citate, pentru că, în scrierile sale, critică pesimismul lui Eminescu, apreciind că fiind ruinat sufletește printr'un complex de cauze, fie naturale, fie sociale, a ajuns să vadă totul în negru și din știință ori din generalizări filozofice a ajuns să tragă încheierea că răul este în faptul existenței iar idealul lui este neființa; deci că scopul cel mai înalt al ființei e neființa, promovând un sentiment de descurajare, plin de compătimire pentru suferință, ura pentru oamenii de nimică, respectul pentru merit și superioritate. Și chiar, autorul citat susține că idealurile poetului sunt cele ale trecutului și nu ale unui viitor. Nu doresc să comentez la rândul-mi comentariul amplu al autorului care recunoaște că viața sufletească a unui om e complexă, iar viața psihică (deci și credințele și sentimentele) a unui poet, a unui artist, e mai complexă decât a altor oameni. Acestea sunt oglindite fără îndoială în creația poetică și acceptă că omul, nefiind o mașină, sentimentele lui nu pot să corespundă unui ideal anumit și artiștii, deci și poezii au și părțile lor bune și rele. Academicianul Constantin Romanescu⁶, medic psihiatru care a studiat toate actele medicale ale poetului nostru național afirma că dacă Eminescu a prezentat în adevăr accese tipice maniaco-depresive, cu antecedente heredocolaterale și personale notabile, mânat de o asiduă muncă și autoperfecționare spirituală și civică, el avea o constituție psihică ciclotimică pe care și Caragiale i-o descrie: *asa a rămas până în cele din urmă momente bune, vesel și trist, blând și aspru, mulțumindu-se cu nimica și nemulțumit de toate, aci de abstență de pustnic, aci apoi lacom de plăcerile vieții, fin și iritat ca o fată nervoasă. Ciudată amestecătură! fericită pentru artist, nefericită pentru om.* Vlahuță îl caracteriza astfel: psihologia morbidă, haine de geniu. Goethe, pentru a scrie *Iphigenia*⁷, a studiat ani întregi

⁶ *Credință și știință*, Editura Contact internațional, 1998, p. 251-262.

⁷ *Iphigenia în Tauris* este o reelaborare de către Johann Wolfgang von Goethe a tragediei grecești antice *Ἰφιγένεια ἐν Ταύροις* de Euripide. Titlul lui Euripide înseamnă „Iphigenia

istoria culturală a Greciei; Flaubert, pentru a scrie *Salambô*⁸, a studiat șase ani istoria Cartaginei și, Eminescu nu are cum să scrie decât debordând cunoașterea sa erudită și rămânând consecvent cu principiile sale care nu sunt, numai decît ale noastre, ba chiar ale noastre ar putea fi potrivnice; dar el le credea sincer.

Continuare în pagina 657

printre Tauri”, în timp ce titlul lui Goethe înseamnă „Iphigenia în Taurica”, țara Taurilor.

⁸ „*Salammbo*” este un roman istoric, dar și un fals roman istoric, un roman despre vechea Cartagina, dar și un roman al romanului.

Jorge Luis BORGES

24 august 1899, Buenos Aires, Argentina - 14 iunie 1986, Geneva, Elveția

Romancier, poet, eseist argentinian, este faimos pentru povestirile sale fantastice, în care a unit cu măiestrie idei filozofice și metafizice cu temele clasice ale fantasticului.

Suntem memoria noastră, suntem muzeul himeric al forțelor necontrolate, cea
grămadă de oglinzi sparte.

Cu toții mergem spre anonimitate, doar că cei mediocri ajung puțin mai devreme.

S-ar putea să fie dușmani ai opiniilor mele, dar eu însumi, dacă aștept un timp, pot fi,
de asemenea, un inamic al opiniilor mele.

Unul nu este ceea ce este prin ceea ce scrie, ci prin ceea ce a citit.

"Întotdeauna" este un cuvânt care nu este permis oamenilor.

Dacă am fi văzut cu adevărat Universul, poate am fi înțeles.

Cum altfel puteți amenința altceva decât moartea? Lucrul interesant, originalul, ar fi
că cineva te amenință cu nemurire.

Literatura nu este altceva decât un vis îndreptat.

Moartea este o viață trăită. Viața este o moarte apropiată.

Numai ceea ce a dispărut este ceea ce ne aparține.

Fericirea nu trebuie să fie transformată în frumusețe, ci face nenorocire.

Sunt singur și nu este nimeni în oglindă.

Timpul este cel mai bun antolog, sau singurul, poate.

Visarea este cea mai veche activitate estetică.

Întotdeauna am bănuit că singurul lucru fără mister este fericirea, pentru că se
justifică.

De-a lungul anilor am observat că frumusețea, ca și fericirea, este frecventă. Nu trece
o zi când nu suntem, într-o clipă, în paradis.

Nu vorbesc despre răzbunare sau iertare, uitarea este singura răzbunare și singura
iertare.

Lux in Arcana

Geo VASILE

Ritorno dal reame misterioso

Per motivi che il lettore capirà, ci riferiamo soprattutto al più recente libro di Gabriel Chifu, *Însemnări din ținutul misterios*, 2011 (Appunti da un reame misterioso), il nono, se non prendiamo in considerazione anche le due corpose antologie, la prima con prefazione del noto critico Dan Cristea (collana „Hyperion”, 2004), la seconda di Nicolae Manolescu („O sută de poezii”) 2006, uscita a trenta anni dall’esordio editoriale del poeta. Non possiamo non ricordare che Gabriel Chifu è anche autore di otto romanzi, opere che hanno goduto di prestigiosi premi di portata nazionale.

Gabriel Chifu è sopravvissuto anni fa a un grave incidente di macchina. Echi delle inerenti sofferenze appaiono nel volume ricordato, prive di ogni tentazione melodrammatica o esibizionista tipo *Imitatio Christi*, a cui sfuggiamo difficilmente quando trattasi della propria persona. Il miele della metafora addolcisce la lettura anche quando l’uomo mette a fuoco la decadenza del proprio corpo: “Meglio forse dimenticarlo/ lasciar gli angeli a trovarlo/ quando vengono qui/ a riattaccare le parti rotte/ a chiodi d’argento/ ad aggiustarlo loro, ad aggiustarlo loro/ se ancora possibile”.

La verità è che una segreta coscienza dell’equilibrio guida l’autore a oscillare tra la ricognizione del proprio io, divenuto di colpo un binomio antitetico, un confronto decisivo con il passato, “baccano assordante” e con un futuro “ignoto silenzio” e poesie d’amore commoventi soprattutto per la loro vitalità, per l’intensità dei sentimenti tipo adorazione celestiale dell’amata, fino al disinganno, penitenza, virile negazione.

Una prima soluzione sarebbe l’uscita dal labirinto: eroico distacco, vittoria in lacrime, superamento di un’esperienza traumatica e drammatica che rende più umani dal punto di vista spirituale e degli stilemi: “È curioso quanti ponti impossibili riesce a gettare la sofferenza/ tra di noi, estranei,/ è curioso quante montagne di bontà, quante miniere d’argento/ troviamo dentro di noi/ quando risuonano nel corridoio i passi della morte”.

rassegnazione al quotidiano e “all’umile verso del mio cuore”, a una sorta di sapiente assennatezza sull’orlo del precipizio, nel desiderio di quiete, lontano da qualunque emozione negativa e situazione generatrice d’ansia e aggressività. Sarà lui stesso a scrivere: “Per me il mondo si è trasferito dentro” e aggiunge nella stessa maniera di un lamento di Lucian Blaga: “Adesso il mio sangue/ appena cammina appoggiandosi al bastone/ adesso non rammenta/ adesso annovera a stento i suoi soldini e i giorni/ adesso appena si contiene a non disperdersi dall’oltre del corpo/ incrinato in cento luoghi”.

La maggior parte dei testi poetici di Gabriel Chifu conferma la nostra idea che la poesia dovrà essere epico-drammatica oppure rischierà di non farsi più parola. Incubi, affreschi da una *apocalypsis con figuris*, esorcismi e scongiuri della tomba che ci aspetta, coesistono in un raffinato contrappunto con preludi d’amore e fasi dell’innamoramento che cantano più dell’amore propriamente detto; il linguaggio dei gesti è preferibile alle parole che in alcune sequenze causano dolore.

Un petalo di rosa può essere messo senza alcun rischio sopra un bicchiere pieno zeppo d’elegia. C’è ancora posto per supplicare l’amata perduta (che ci ricorda Montale della celebre poesia „Personae separatae”), per autoritratti indaganti, per l’anelito alla riconciliazione con il proprio corpo, per cogliere i dettagli di vita dei diseredati, (*homless*, ad es.), per i momenti unici che eternano i suoi viaggi nelle grandi città europee, vedasi il testo diremmo pavesiano „Paris-palimpsest”. In fondo, gli appunti del reame misterioso delle nostre anime sprigionano una visione che fa le veci dell’arte poetica di Gabriel Chifu: „(Nessuna ubriachezza è più grande dell’ubriacarsi dei fantasmi!)/ Essendo ubriaco/ della mia veduta mi lascio penetrare fino in fondo/ e fino in fondo/ mi sto trascrivendo minuziosamente, appassionatamente, instancabile”.

Gabriel CHIFU

Tu vincevi ogni guerra

Tu vincevi ogni guerra senza nemmeno uno sparo.
Con la tua semplice presenza.
Eri bella, misteriosa.
Il tuo corpo sprigionava melodie come il mare, sospettavo che avessi sotto la pelle clavicembali.
Eri provocante, sconvolgente,
com'è nella città di provincia
l'odore promanato dai tigli in fiore.
Eri sensuale, svergonata, lasciva e fine,
come il petalo bianco di tarda magnolia.

E adesso te ne sei andata. Dove sei?
Chi è colui che bendi con le tue carezze ?
Col tuo corpo, il giardino di chi sciogli e fai fiorire?
E il letto di chi fai volare?
Chi è colui che porti fino alle stelle?
Nella mente di chi ti ritrovi incisa,
chi in te si affoga?

Senza di te sto male.
Senza di te,
credo che lo stesso diamante s'incrini
e il cielo perda il suo colore.

Papiro

Ho arrotolato l'intero paesaggio:

il cielo con le nuvole e qualche stella;

altrettanto feci dell'aria proprio allora
attraversata dal vento, attraversata
dall'odore del lillà fiorito,
attraversata da un'ombra;

altrettanto feci della via con la chiesa vicina
e la casa (che includeva anche me,
mentre stavo leggendo a tavolino).

Sì, ho raccolto, ho arrotolato
tutto il mio universo, come un papiro.
E il papiro così ottenuto
l'ho legato con uno spago di canapa
e l'ho messo da parte
a tenerlo in serbo,
per altri tempi.

Letto metallico alato

(un delirio luminoso)

Non posso muovermi.
Crocefisso in un letto metallico bianco a rotelle.
La stanza diventa sempre più
stretta intorno a me, le pareti si avvicinano
pronte ad attanagliarmi in mezzo come
i tamponi dei vagoni merce,
mi manca l'aria.
Di quando in quando sento
cadere sul cemento del salone
alcune gocce luminose che
scolano dal mio petto.
Sono gocce d'oro fuso,
quel po' d'oro raccolto nel cuore durante una vita,
se ne va, se ne va.

Persa ogni speranza,
d'un tratto, contro ogni logica,
i muri si sciolgono, scompaiono.
Il letto metallico mette gemme,
verdi ramoscelli e fiori odorosi,
sembra un albicocco in un frutteto,
poi gli spuntano fuori le ali e spicca il volo
poi scorre come acqua e anch'io scorro con lui
attraverso un mondo astrale, vivissimo,
i cieli si aprono,
intorno, burrascosi raggi nascono
e si scontrano gridando
mentre io scivolo tra di essi col mio letto metallico alato,
scorro come acqua,
sono un ruscello
che trovò l'alveo nonché la forza,
e adesso, a casa, alla sorgiva, torna.

Ma cammin facendo, incontro un conoscente.
Cosa fai di bello da queste parti? gli chiedo contrariato..
Invece di rispondermi, mi chiede una sigaretta.
Non sai che io non fumo? Mi meraviglio ancora e
mi sveglio. Di nuovo, nel letto del salone.

Il mio cuore sale la montagna

(un inno)

Dimentico tutto, confondo tutto,
e mi prende la paura di diventare
un paralitico, una sorta di
vetro senza memoria
per cui passa la luce
senza fermarsi.

No, no, non devi temere,
m'incoraggia
il mio cuore che batte, batte forte.
Esso è l'infaticabile cammello
che attraversa il deserto.
Esso è l'asino da strapazzo
che sale l'impervia montagna.
Esso è una gigantesca impresa atomica
di un film s.f. americano,
che genera una corrente elettrica
d'origine ignota.
Esso è il gallo del vecchione della fiaba
che scopre e raccoglie inauditi tesori.

O, forse ha ragione, perché dovrei temere:
in questo poema geniale
che è ogni nuovo giorno vissuto,
viene compreso anche l'umile verso del mio cuore.

Cos'è accaduto di noi due

E all'improvviso
tutto scomparve intorno
tutto ciò che ci sconvolgeva le vite.
Sei rimasta solo tu,
eri visibile solo tu,
lumeggiavi solo tu,
rosa rossa, profumata,
fiorita in un campo bianco,
coperto di neve.

Allora mi sono avvicinato,
ho voluto confessarti
come ti scorge il mio sguardo,

quanto chiaramente ti vede –
rosa rossa, profumata,
sorta in un campo illibato, di neve.

Ma non trovai le parole idonee,
le avevo perse per commozione e fervore,
ti presi per mano
e ti abbracciai – tutto qui.
E all'improvviso
i miei pensieri affluirono nei tuoi pensieri,
il mio sangue si smarrì nel tuo sangue,
e il mio cuore mise radici nel tuo cuore.

La notte di 1 ottobre ti sognai

Ero ad Alicante, sulla sponda del Mediterraneo.
Senza te. Insieme ad alcuni poeti transilvani.
Pure loro, pure io: quanto più invecchiamo, tanto
più diventiamo adolescenti.

Nella notte di 1 ottobre ti sognai.
Eri tanto vivida nella mia mente che,
senza batter ciglio, ho lasciato il mio mondo
e mi sono avviato verso te.
Mi rendevo conto che non era questa la via
però non esitai a percorrerla.

La prossimità del mare e il calore del sud
fanno sì che la gente di Alicante
festeggi ogni notte, come incantata, fino all'alba.
Svegliato, nella stanza d'albergo su Rambla,
quella notte sentivo la loro gioia
e "soffrivo come un cane". Proseguivo,
proseguivo la via apertasi nel sogno,
anche se sapevo che una via non c'era
non poteva portarmi da te.

O, e gridavo, gridavo te,
come faccio pure ora.

Nel pensiero, senza posa, grido.
Almeno, esso, il mio muto grido, sono certo
che ti troverà. Non è possibile che tu non lo senta.
Ti rompe i timpani.

Inima străinului

(3)

Zilele din concediul lui Eusebiu se scurgeau cu repeziciune una după alta. În tot acel timp încercase să stea cât mai mult în preajma tatălui său, pentru că dorea să ia cu el de acolo imaginea bătrânului ce îl iubea și îi dorea tot binele din lume. Și el la rândul său îl respecta și iubea pe tatăl său pentru că se purtase bine cu ei și mai mult de atât se înțelesese de minune cu mama lor ce fusese casnică creând astfel o atmosferă caldă, onestă, datorită căreia ei putuseră să studieze și să se formeze ca oameni. Ani de-a rândul îl admirase pe tatăl său pentru modul cum se jertfise prin muncă pentru ca ei să nu ducă lipsă de nimic. Iar acum când îl vedea bătrân și neputincios îi era milă de el.

Într-o seară când se întorcea de la plimbare, când ajunsese în dreptul unor vitrine luminate ale unui mare magazin se întâlni față în față cu Cosmin prietenul său de odinioară, pe a cărui chip timpul își pusese amprenta, încărunțise puțin și dădea impresia unui om matur. În cei zece ani de când nu se mai văzuseră Cosmin devenise un tată și un soț model, iar la poștă unde lucra își făcea în mod conștiincios serviciul. Toată acea transformare survenise în viața lui Cosmin ca urmare a aceluia episod rușinos în care îl înșelase pe Eusebiu, își dăduse seama că procedase rău față de cel mai bun prieten al său și hotărâse să facă mari schimbări în viața sa pentru a nu mai nenoroci pe nimeni. Cosmin era singur și păru foarte surprins de întâlnirea lor. După ce se priviră preț de câteva clipe în ochi, Cosmin spuse:

- Salut Eusebiu, te-ai întors?

- Da, pentru puțin timp.

- Ești bine?

- Poate că ar fi mai bine ca noi doi să nu mai continuăm această discuție și fiecare din noi să pornească pe drumul său în viață.

- Trebuie să înțelegi că am fost tineri amândoi pe atunci, iar eu am greșit față de tine, dar până la urmă Adina a ales...

- Dacă nu intervinea-i cu tertipurile tale lucrurile

erau altfel acum. Dar ai manipulat totul în favoarea ta. Pe mine nu mă păcălești din nou, te-ai învăluit în minciună și înșelătorii și doar așa ți-a reușit planul, ai profitat de faptul că eu îți destăinuiam totul, pentru că prietenia noastră se baza pe faptul că trebuia să ne spunem totul și fiecare să vegheze la fericirea celuilalt mai presus de a sa.

- Da, ai dreptate dar nu am putut să mă ridic la un ideal al prieteniei atât de înalt datorită faptului că tu pe atunci mi-ai mărturisit că ai impresia că Adina oscilează între noi doi și că ar fi mai bine ca eu să stau cât mai departe de ea. Observasem și eu că în inima ei se dădea o luptă pentru a alege între noi doi și atunci m-am decis să acționez pentru că și eu o iubeam cu aceeași ardoare ca și tine, dar este adevărat, eu în această privință nu eram atât de sincer ca tine să-ți mărturisesc totul. Pe când tu îmi veneai cu mărturisiri, eu duceam o luptă titanică și mă gândeam să-ți mărturisesc totul și să dispar pentru ca voi doi să fiți fericiți, dar crede-mă, nu am putut pentru că Adina cu farmecul ei m-a învins. Recunosc, am recurs la necinste pentru a te îndepărta de Adina. Eram tineri Eusebiu, înțelege, tu erai mult mai pur în sentimentele tale pe când eu am încercat să țin ritmul cu tine un timp, dar nu am putut, m-am prăbușit jos de tot.

- Nu neg faptul că ai părți bune în caracterul tău, dar atunci când vrei să obții ceva la tine scopul scuză mijloacele și în acele momente uiți de orice valori morale. M-ai prezentat într-o lumină proastă în fața ei și așa ai câștigat tu. Și acum ce crezi că îți voi ierta totul și ne vom îmbrățișa și vom merge să bem ceva și să ne amintim doar de părțile frumoase ale tinereții noastre. Nu pot să fac așa ceva și îți spun, asta este ultima oară când eu îți mai vorbesc.

- Îmi pare sincer rău pentru toată durerea ce ți-am cauzat-o în trecut, ți-am luat logodnica după ce te-am prezentat într-o lumină proastă înaintea ei și m-am căsătorit cu ea. Dar înțelege ce îți spun, ea a fost împinsă spre tine de un sentiment frumos, dar trecător,

apoi și-a dat seama că marea iubire a vieții ei sunt eu în ciuda defectelor mele. De ce nu vrei să accepți acest lucru? Au trecut zece ani de atunci, poate că ar trebui să mă ierți...

- Pleacă din fața mea, simpla ta prezență îmi produce repulsie.

Cosmin încercă să mai spună ceva însă se opri și plecă puțin rușinat. Eusebiu își continuă drumul spre casă plin de indignare. Toată starea sa sufletească de bine se spulberase din cauza întâlnirii cu Cosmin și a discuției ce o purtase cu acesta. Și în timp ce pășea pe străzile orașului printre trecători de la acele ore ale serii, începu să revadă tot acel episod din tinerețea sa ce îi schimbase viața. O iubise foarte mult pe Adina și fusese adânc rănit în cele mai frumoase sentimente ale sale. Își aducea aminte cum în acea perioadă un coleg de muncă îi spusese că îl văzuse pe Cosmin cu Adina și Cosmin îi explica ceva, iar Adina era foarte atentă. Cam pe atunci începură să apară și neînțelegerile între ei până ce totul se soldase cu o ruptură definitivă. Printre reproșurile ei era și faptul că el era prea exaltat, prea inocent, și nu cunoștea viața reală și nu era pregătit să-și întemeieze o familie. Știusese încă de pe atunci că toate acele vorbe le inoculase Cosmin în mintea ei, și cine știe ce alte lucruri oribile fusese Cosmin în stare să inventeze pentru a o determina pe Adina să renunțe la el. Dar acel episod era încheiat de mult și nu se alesese decât cu consecințe dureroase.

Ajuns acasă, constată că în sufrageria lor era tatăl lui împreună cu Costea, Alin și Cristina. Cu toții erau prinși într-o discuție foarte aprinsă, Eusebiu rămase puțin pe hol și îl auzi pe Costea spunând:

- Alin, copiii tăi se vor face mari și vor privi la tatăl lor și vor vedea un biet inginer ce nu a adus altceva decât un salariu lună de lună acasă și a locuit cu ei în casa părintească neputând să facă mai mult în viață. Păcat de capacitățile tale dacă vei continua să te rezumi doar la o viață mediocră. Eu vreau să vă învăț să nu treceți prin viață doar ca niște oameni mediocri, ci să trăiți pe picior mare după cum se spune în popor și asta se poate doar dacă aveți bani. De aceea trebuie să intri în afaceri și să devii bogat, să ai o vilă și o mașină scumpă pentru tine și alta pentru nevasta ta. Și apoi copiii cresc și nu trebuie să-i înveți cu modestia ci cu luxul și cu faptul că ei sunt speciali pentru că sunt copiii tăi. Iar soția ta nu trebuie să trudească ca o sclavă la grădiniță îngrijind copiii altora, din contra voi trebuie să aveți o menajeră care să vă îngrijească copiii și să vă facă tot menajul casei. Eu doresc să vă trasez adevăratul drum pe care trebuie să-l urmați în viață și voi mă tot contraziceți. Oare este atât de greu să mă înțelegeți?

- Drumul pe care tu îl trasezi nu este un drum al cinstei, ci al dezonoarei, spuse Alexandru ce părea puțin indignat.

- Bătrâne, mereu ai fost un om rămas în urmă cu idei stranii ce nu te-au ajutat la nimic și pe copiii tăi tot după astfel de idei i-ai educat. Ce ai realizat tu în viață? Ai lucrat ca fierar betonist apoi te-ai pensionat, deci

toată viața ta ai fost supus unui program fiind la ordinele unor șefi muncind uneori peste măsură suportând mereu nedreptăți și mereu cu frica în sân că nu vei putea aduce un amărât de salariu acasă pentru a putea să supraviețuiești lună de lună împreună cu familia ta. Dar dacă tu ai trăit așa, cel puțin pe copiii tăi nu trebuia să-i educi așa, măcar pe ei trebuia să-i determini să pășească pe un alt drum.

- I-am învățat să urmeze binele în viață, în primul rând prin puterea exemplului și mă simt mulțumit de asta, întâri Alexandru.

- Ai îmbătrânit cu aceleași idei învechite ca și cum cinstea pe care ai predicat-o toată viața ta le va putea ține de cald sau de foame copiilor tăi. Cel puțin pe ei nu trebuia de mici să-i intoxici cu asemenea idei demodate. Voi chiar nu priviți lumea din jurul vostru și oare nu vă dați seama că totul se învârtă în jurul banilor! Cine are bani impune legile jocului vieții, asta este toată ecuația vieții. Săracii rămân pe dinafară la cherele celor bogați. Lumea este condusă la ora actuală nu de oameni ce au caractere nobile, ci de mari miliardari ce conduc totul din umbră. Iar toți ceilalți se supun puterii lor pentru că nu au încotro, acesta este jocul vieții. Partea nostimă este că în acest joc mari magnați ai lumii vor câteodată să joace și rolul unor cavaleri ai altruismului strecurând țânțarul și înghițind cămila, și sunt oameni naivi care cred în onestitatea lor și îi aclamă, chiar se prosternează înaintea lor. Bogăția marilor magnați le impune respect și unii chiar cred că aceștia și-au făurit averile doar umblând pe căile cinstei. Oare cum au putut aceștia să facă sute de miliarde doar jucând cinsti? Voi trebuie să înțelegeți că nu vă cer să deveniți niște miliardari de talie internațională, dar cel puțin pe plan local, aici la noi puteți să dominați printre cei ce învârt diferite afaceri și fac bani. Trist este faptul că nu am copii pe care să-i inițiez în lumea afacerilor, și de aceea apelez la voi nepoții mei. Of, măcar tu Alin nu mă decepționezi și ascultă-mi sfaturile pentru ca să mă pot bucura și eu de succesul tău financiar.

Eusebiu intră în sufragerie salută și se așază pe un fotoliu, pentru câteva clipe privirile tuturor fură îndreptate asupra lui după care Alin zise:

- Eu profesez la muncă ceea ce îmi place, și mai mult de atât îi promovez pe cei mai buni muncitori. Caut mereu să-i ajut pe oamenii care nu au un loc de muncă să-și poată câștiga o bucată de pâine. Mă bucur cu familia mea, iar viața mea este împlinită chiar dacă nu am o casă proprie, plănuiesc ca în următorii ani să-mi construiesc în curtea casei părintești pentru că avem pământ destul o casă cu mansardă. Iar casa părintească va rămâne la dispoziția celorlalți frați ai mei, sunt mulțumit și cu mașina pe care o am și cu care mă pot deplasa, nu doresc mai mult sunt bine așa. Nu am de ce să nenorocesc pe nimeni pentru a face avere, pericolul care îl au cei ce aleargă într-o goană nebună după avere este că atunci când lovesc în alții de fapt lovesc în propriul lor suflet care rămâne gol și meschin și cu timpul în ciuda averii lor acești oameni devin

profund nefericiți. Sunt destule cazuri de oameni bogați care sau sinucis realizând că viața lor nu are nici un sens.

Chipul lui Alin în acele momente exprima entuziasm și acea forță a tinereții îmbinată cu noblețe de caracter. După cum vorbea așa își trăia viața în slujba oamenilor și fiind devotat familiei sale.

- Ce bine ai vorbit Alin! Și cât de mult mă bucur că ai o astfel de viziune despre viață! Exclamă Alexandru.

- Și eu sunt într-u totul de acord cu soțul meu, completă Cristina.

- Filozofia celor învinși, asta ai tot perorat pentru că te-ai obișnuit să gândești, să vorbești, să trăiești, ca un om învins. Îmi puneam unele speranțe în tine dar mai dezamăgit. Iar Eusebiu mai demult ma dezamăgit, mai rămâne Vlad dar nici de la el nu sunt mari așteptări pentru că lucrează de câțiva ani buni doar ca brutar în Spania. Alexandru, tare ți-ai mai nenorocit băieții, concluzionă Costea.

Eusebiu pe lângă Alin mai avea un frate care era mezinul familiei pe nume Vlad și o soră pe nume Aurelia ce trăiau în Spania.

- Eu cred că nu oricine poate călca peste alții pentru a face avere și de admirat sunt acei oameni ce au făcut avere având principii și respectând anumite reguli, zise Eusebiu puțin indignat.

- Cândva se putea face avere având și norme morale, dar acum se pare că este mai greu pentru că lumea a cam luat-o razna, remarcă Alexandru.

- Cel puțin aici în acest punct ai înțeles bine bătrâne, lumea s-a schimbat mult în rău, acum dacă mai vrei să pozezi și în mare moralist o poți face doar după ce ți-ai văzut saci în căruță, altfel nu. Acum totul nu este decât o goană după bani, nu vedeți ce fac marile corporații prin România și cum distrug economia noastră prin faptul că plătesc impozite foarte mici în ciuda faptului că au beneficii uriașe. Iar legile se dau tot în favoarea marilor corporații pentru că așa sunt regulile jocului. Cine intră într-o astfel de competiție în care adesea mici comercianți sunt spulberați iar firmele românești sunt împovărate cu taxe tot mai mari, nu se mai gândește la valori morale sau la porunca biblică, iubește-ți aproapele ca pe tine însuși. O utopie mai mare ca aceasta nu mi-a fost dat să aud, spuse Costea.

- Sara, sora ta, și mama copiilor mei avea un alt concept despre viață în comparație cu tine, era interesată de frumusețea artei și de aceea picta. Era o femeie înțeleaptă și foarte diferită de tine cu toate că sunteți frați, spuse Alexandru.

- Da, cunosc câte ceva din aspirațiile și înclinațiile ei artistice, dar eu vă vorbesc despre altceva și anume despre viața reală în care lucrul cel mai important este să știi să faci bani. Iar lumea îi admiră pe cei ce reușesc să facă bani. Voi nu vedeți că întreaga lume se supune în fața celor bogați care dacă vor pot să apară și cu noblețe de caracter, după cum v-am mai spus ei au puterea datorită poziției lor să fie când cavaleri învăluți în întuneric, sau adevărați eroi ai nobleții

după cum le dictează interesele lor interpretând ambele roluri cu șarm. Iar săracii nu trebuie decât să li se supună, despre asta ne învață viața reală nu despre altceva. De aceea cei tineri ar trebui să pornească în marea cursă a vieții având dorința de a face bani, iar pentru asta au nevoie să-și angreneze toate forțele pentru a reuși. Dar se pare că Alin și Eusebiu sunt lipsiți de motivația de a face o astfel de cursă. Se gândesc prea mult la drepturile altora și la faptul că alții vor avea de suferit dacă ei îmi vor asculta sfaturile. Se pare că o mare parte din vină o are și Sara pentru că i-a educat în acest spirit, zise Costea.

Alexandru îl contrazise din nou pe Costea. Eusebiu îi mai ascultă un timp fără să mai intervină în discuție apoi se retrase în camera sa. Mai avea doar trei zile și trebuia să plece iar întâlnirea cu Elena de care își legase într-un fel speranțele de a rămâne fusesse un eșec. Așa că nu mai spera nimic și dorea ca din nou să fie parte din lumea emigranților. Deși erau și în occident lucruri care nu îi plăceau, comparând totul cu viața politică și socială din România, tot Berlinul rămânea mai de dorit pentru aș trăi viața. În penultima zi a plecării sale îi anunță pe ai săi că de moment pentru încă ceva timp se va întoarce în Germania.

- Mă dezamăgești din nou și eu care am crezut că îmi vei face bucuria să mai rămâi. Oare nu este destul de greu pentru mine că Vlad și Aurelia trăiesc și ei departe de casă? Întrebă îndurerat Alexandru.

Uimit întrebă și Alin:

- Dar poți lucra cu mine de ce pleci?

- De data aceasta mă duc doar pentru un an și apoi în următoarea vară mă voi întoarce definitiv, răspunse Eusebiu.

Apoi ieși în curte pentru a nu mai vedea mâhnirea tatălui său. Se așeză pe o bancă în fața casei privind straturile de flori ce îi aduceau aminte de mama sa și de duioșia cu care ea îngrijea florile. Trandafirii și gladiolele străluceau frumos în bătaia soarelui, razele solare erau prinse ca într-un joc al luminii printre petalele multicolore ale florilor. Cristina se apropie de el și îi spuse:

- Elena este foarte disperată pentru că nu reușește să procure suma de bani de care are nevoie pentru operația fetei. De asemenea m-a rugat să-ți transmit că regretă mult faptul că te-a înțeles greșit și de aceea atunci când tu ai dorit să-i oferi bani te-a tratat prea dur. Acum eu doresc să te rog un lucru ce vine de la mine și nu de la Elena, mă gândeam că ar fi minunat dacă ai putea să o împrumuți pe Elena cu suma de bani de care are nevoie. Ea este o persoană foarte corectă și îți va restitui banii în cel mai scurt timp posibil. Mă doare mult pentru că este prietena mea cea mai bună să o văd cum se zbate ca peștele pe uscat. Apoi cred că Felicia are dreptul la o șansă la viață și poate că totul a fost rânduit de providență ca tu să o poți ajuta.

Eusebiu căzu puțin pe gânduri și privi câțiva fluturi frumos colorați ce zburau din floare în floare. În zborul fluturilor era atâta inocență și frumusețe, observă că fluturii stăruiau mai mult pe petalele gladiolelor.

Contrastul dintre culorile petalelor de gladiole ce erau roșii, roz cu alb, move, galbene, și culorile de pe aripile fluturilor care erau o îmbinare de negru și galben impregnate într-un desen perfect îl inspiră să spună:

- Da, ai perfectă dreptate este pentru mine o ocazie uriașă pentru a face un bine, îți voi lăsa banii înainte ca să plec.

- Este un gest de altruism din partea ta, îți mulțumesc în numele ei. Și chiar dacă de moment între voi doi nu s-a legat nici un firicel de prietenie, eu totuși cred că pe viitor lucrurile s-ar putea schimba. Elena are nevoie de timp pentru că acum ea este foarte îndurerată și se concentrează pe boala fetei ei. Dar

după ce va rezolva cu această problemă va deveni alta și tu vei fi primul spre care va privi în mare parte datorită gestului de generozitate pe care l-ai făcut pentru ea.

- Poate că va ieși până la urmă ceva...

- Speranța moare ultima, eu încă mai cred că voi doi ați putea fi împreună pentru că sunteți două persoane minunate.

Eusebiu o ascultă cu atenție și nu îi mai răspunde pentru că Sorina se apropie de ei și Cristina plecă cu ea.

Va urma...

Emilian MARCU

De chipul tău...

De chipul tău lumina-n chihlimbare
Se-asprește-ncet, cu teama de-nceput
Și taina lunii tot mai mult mă doare
Că mă privești ca pe-un necunoscut.

La colțuri umbra, iată, șlefuită-n taină,
Se tot subție, de acuma, grea de amintiri
Și parcă-mi pare, chipul tău se caină
De necuprinsul împlinit în hainele de miri.

Lumina-n gând, subțire-i, mai subțire
Ca pleoapa unui flutur gata pentru zbor
Ce-nvață-n chihlimbare, tainic, să se mire
Deși este-acolo, acuma, doar un trist decor.

De chipul tău lumina aspră-i mai ușoară
În chihlimbare, și încet, începe să mă doară!

Jordi VIRALLONGA

Născut la Barcelona, în 1955, Jordi Virallonga Eguren este profesor universitar de literatură spaniolă la Universitatea din Barcelona și președintele Aulei de Poezie, chiar de la fondarea acesteia în anul 1989.

Între cele mai recente cărți ale sale de poezie se evidențiază : **Perímetro de un día**, cu un prolog de José Agustín Goytisolo; **Crónicas de usura** - Premio Ciudad de Irún, 1996; **Todo parece indicar** - Premio Valencia, Alfonso el Magnánimo, 2003; **Hace triste**, cu un prolog de Antonio Gamoneda; **Por si no puedes**, cu un prolog de José Hierro, La cabra editores, México, 2010.

A fost publicat în multe antologii de poezie spaniolă. A fost tradus în arabă, turcă, portugheză, italiană, franceză, macedoneană și daneză. A tradus cărți semnate de poeți portughezi, francezi, italieni și catalani. A publicat antologia SOL DE SAL în care reunește 20 de poeți catalani din ultimul sfert al secolului XX, traduși în castiliană (spaniolă) în ediție bilingvă.

Practică și critica literară în ziarele „El periódico”, „La Vanguardia” o „El país” și continuă să publice articole despre literatură și gândire în reviste de specialitate.

Între cărțile sale de eseuri sunt de amintit lucrarea **José Agustín Goytisolo, vida y obra** și edițiile divulgative de Antonio Machado sau Jorge Manrique.

Am petrecut cu acest prieten clipe de încântare poetică în Nicaragua, Mexic și Canada și sunt fericit pentru bucuria pe care o vor trăi iubitorii de poezie din România și Republica Moldova când se vor întâlni cu el, căci și-a anunțat prezența și la cea de a patra ediție a Festivalului Internațional EUROPOESIA, ce se va desfășura în luna septembrie 2019, la Brăila și Bălți.

Până atunci, îi urez bun venit în „orașul poeziei” și îl includ în culegerea dedicată Festivalului „Poezia la Iași” cu câteva poeme extrase din volumul **Crónicas de usura**. Este a doua antologie poetică editată în spațiul cultural românesc în care Jordi Virallonga este inclus, deoarece el figurează și în lucrarea **Poezie Europeană Contemporană – Antologie**, apărută în toamna anului trecut printr-o colaborare a editurilor „Știința” (Chișinău) și „Cronedit” (Iași).

Prezentare și traducere de **Valeriu STANCU**

Totul este senin

August. Unsprezece și jumătate.
E ca și cum eu datorez ceva cuiva
și totul este senin.

... Dacă nu fac dragoste cu tine, voi muri de tristețe.

Ca un sărut fugar

Îți pot da amintiri și o casă albă
pînă cînd sosesc furtunile;
lucruri despre care să vorbim
cînd prietenii tăi se întorc
sau dacă ai nevoie de o altă viață scurtă
care să te reconstruiască cu mîinile.

Îți pot salva visul,
pot scoate cărțile și juca cu tine
sau să gîndesc că ai plecat în călătorie și mi-ai cerut
să-ți ud plantele dar să fiu atent la podea;
totul, mai puțin permisiunea de a coborî la plajă
în această după-amiază nesfîrșită de iarnă.

Cu un sărut fugar, ca moartea
la deschiderea dulapului cu medicamente,
ai plecat cu frigul cînd se lumina de ziuă,
dar adevărul este că aici unde te aștept,
în acest loc unde sălășluiește
un mod nebănuț de a te iubi,
nimeni altul nu a respirat pămîntul umed, cerul limpede,
rîurile și iernile cu adîncuri nisipoase;
vînturi și mare și vînturi
care poartă totul în ele

Desiderátum

Respinge-mă dacă vrei,
pentru ochii mei prezicători
această dorință necontrolată de a te avea
nu m-a făcut, așa cum se spune, mai matur;
dar acest refuz infinit,
această forță irosită, nu revine niciodată
nici nu dă în nici un corp:
se pierde ca apa între dinți,
ca lumina unui lanterne la amiază;
precum cineva în sine însuși atunci cînd iubește.

Dar nici zeii nu au avut grijă de ei înșiși:
au creat fără a fi creați,
au făcut fără să ne facă, fără ură și fără duioșie,
pentru că aceasta nu se dă între zei;
duioșia, dacă ai noroc, o vei găsi
pe străzi, în baruri sau într-o zi
acasă când crezi că deja nimic –
nici un copil, nici sarea – nu ne hrănește.

De ce atunci nu ajungem la un acord:
eu recunosc că am fost un nenorocit
iar tu ieși din această imagine și îmi dăruie
rîsetele acelei zile de marți și trupul tău;
și lasă-mi moartea, animalul meu rănit,
și acel cinism indiferent, amintește-ți,
pentru necuprinsa disperare ce va să vină.

Întoarcerea la pâine

– *Cîntec* –

Din aceste cuvinte, nu-ți vei aminti decît de ochii mei,
o invazie sinucigașă, dinainte pierdută,
și acel inutil capriciu pe care îl porți în păr
și povestești după-amiaza, gata de moarte.

Știai că viața constă în a te ridica,
în a ieși în stradă în căutare de argumente;
știai că viața este o afacere absurdă
și că nu este atît de groaznic să fi trăit așa.

De multe zile scurte cu ani care sunt cartiere,
de la atît de multă minciună, uneori pentru a trăi,
ne rămîne această tăcere, ceea ce noi nu am fost;
Moartea deja nu poate lua nimic altceva.

Te-am dorit așa cum iubești o origine devastată,
ca pe o barcă învîrtindu-se o sută de zile prin bălți,
te-am dorit așa cum copilul își dorește măreția;
Acum vreau doar să mă întorc pentru pâine.

Din toți ochii noștri, îmi rămîne cuvîntul tău,
imaginea pe care din ochii mei o vei captura.
Am terminat și suntem încă împreună;
să vorbim, putem fi încă ispitiți de claritate.

Ceea ce nu am fost, niciodată nu va fi;
etern în ceea ce doar ne închipuim
în toți ochii noștri, ne rămîne acest trecut
și poate cineva în cele din urmă și tu ai plecat și nimic
altceva.

Unde duminicile miroseau a răcoare

Pentru că într-o zi m-ai văzut, pentru că nu știu ce lucruri
ai citit în ultima vreme, ieșind de la cinema
voiai să cunoști dragostea cea mare și secretă,
ceea ce a fost atît de devastator în trecut
și asta nu are nimic de a face cu acea virtute dreaptă pe care în mod curent o
practici
impecabil cu tatăl și cu soțul tău.

Trebuia să te însoțesc mîine la dentist
ai un alt copil al tău, ai spus în primăvară,
și cumpără-mi o motocicletă ca să te ducă în sfîrșit
acolo unde duminicile miroseau a răcoare.

Alături de o femeie ce ar fi trebuit să aibă chipul tău am încercat puțină dragoste
astăzi
un răspuns care-l consolează pe cel care sucombă;
dar numai tu, care vorbeai și cunoșteai secrete,
mi-ar spune, dacă cineva ar ști ce se va întîmpla acum cu noi
dacă există uitare printre morți.

Această aparență bolnăvicioasă

Trebuia să fii indiferent în această viață
pentru că la nimic nu ai devenit complice,
totuși, surprinzător, ai fost a mea,
îndată mamă și apoi asta, pe care o acceptăm
ca pe una din numeroasele nerozii.

Nimic promis nu va veni
deoarece dorința este acum o înfrângere dinainte,
pentru că m-am antrenat cu multe cure,
multe pămînturi și cornuri ale abundenței
trecînd prin vene de multă vreme,
și voiam să fiu cel care aleargă după un corp
care ia autobuzul, primul;
un curs mai bun pentru slujba mea,
dar era imposibil să duci atîta mizerie
pe care atunci o credeam rațiune și bucurie:
atît de mulți oameni suportînd ticăloșii pentru restul zilelor
și eu uitînd de tine, care te agățai de respirație,
ți-ar fi fost destul acea stare de rău
care vorbea despre călătorii, despre culturi și popoare
culcate pe masă în sălile de așteptare
și ai fost la medic pentru a căuta anumite semne certe
pentru a indica, bună-seara, spune-mi ce ți se întîmplă,
nu pot să înțeleg, nu puteam,
că această poveste intimă și fericită pe care ți-am furat-o
în numele unor idei superioare, mai mult ale mele,
era la sfîrșit motivul care m-a determinat
să continui să mă agăț ca un nebun de viață.

Nimic nu e al meu

Nu, nu este adevărat, nimic nu este al meu
iar uzufructul e o himeră:
cine-și cunoaște bine meseria și te servește,
cui îi servește instalarea unei alarme
sau puțină tandrețe, ca să nu moară,
instalează altele intime, feroce,
nesățioase seifuri
în casa ta și de asemenea în capul tău;
același care te caută trebuie să se îndepărteze,
care te-a văzut născîndu-te te poate îngropa,
și dacă ai învățat să iubești, și dacă ai iubit pe cineva,
acesta va sfîrși prin a iubi ceea ce și tu iubești,
prin a urî ceea ce și tu urăști
și apoi urîndu-se și iubindu-se pe sine
pentru că a încetat să fie ea din cauza ta;
nimic nu este al tău, totul este despre tot ce se întîmplă,
chiar și albul ochilor,
aceeași inimă, ceasul negru.

Totul este să-ți dai timp

Totul este să-ți dai timp,
nu aștepta nimic să vină
nici moartea, și nu vei fi.

Această lumină mică pe care o trag
e destulă pentru corpul care mă ține,
fiind uneori această lumină mică pe care o trag
pot să văd marea pentru prima dată
și podul casei bunicului.

Ploaia este marea și este numele setei tale
care se ivește în ochi și umilește animalul meu rar:
neputînd rezista durității drumurilor,
nu uita amintirile lingînd apa din baie
care dau și ele în mare, asta-i viața și nu vei fi.

Unde va rămîne atîta iubire irosită,
moștenitori a ceea ce distinge linia de înfrînți
își pot permite un astfel de sentiment de irosire;
și unde ura, atîta mîndrie înghițită,
ambele plătesc acorduri obsesive,
atîta demnitate ascunsă și amînată
pentru o consolare,
pentru teama de o durere mai grea,
pentru tot ceea ce se poate suporta?

Lumea este marea, este în mare,
chiar și atunci nu am înțeles
această înclinație de a te asocia cu deriva mea
de a trăi împreună cu mine o viață de cîine.

Ultima dată cînd te-am văzut
am crezut că sărutările se împliniseră, nu moartea,
că nu voi pune niciodată o întrebare în numele tău,
că nu mi-aș dedica niciodată existența
pentru a găsi un răspuns
de care acum, vezi, nu am nevoie.

Astrid Sofía Pedraza DE LA HOZ

S-a născut în Barranquilla, dar de mai bine de șapte lustruri locuiește în Puerto Columbia, Departamentul Atlántico. Chimist farmaceutic și consilier profesionist. Aparține Fundației Scriitorilor Meira DelMar din 2010, prima sa colecție de poezii a fost prezentată de președintele fundației Nury Ruiz.

Bárceñas, care s-a ocupat și de corectarea stilului. În 2011, Portofoliul Stimulus al Ministerului Culturii, numit: Literatură, Carte și Lectură, și-a selectat opera literară pentru a-i acorda o bursă pentru antreprenariat cultural în Chile. El coordonează de cinci ani Adunarea pregătitoare a tinerilor din Puerto Columbia. Eveniment literar-academic susținut de Primăria din Puerto Columbia și Parlamentul Internațional al Scriitorilor, în regia scriitorului Joce Daniels. În compania poetei și jurnalistei Dina Luz Pardo, a desfășurat diverse activități culturale. Printre acestea: Întâlnirea poetică columbiano-argentină și El Escritor y su Andar.

Poezii publicate:

„Bătăi de inimă”, „Fluturi”, scris în duet cu poetul chilian Arturo Barreira, publicat în Barranquilla (Colombia), cu sprijinul secretariatului de cultură al Departamentului; Corpuri goale, suflete înflăcărate, scris în duet cu scriitorul chilian Alfred Asís, prezentat în Chile.

„Tales for Adolescents” compilație de 10 povestiri ale scriitorilor din Caraibe columbieni, prezentată în cadrul Târgului de carte 2019 de la Barranquilla, Columbia. Poeziile ei au fost incluse în diverse Antologii din interiorul și din afara țării sale: Poetas bajo la voz 2016, Poeții merg la școală, în Barranquilla. Fața secretă a erosului, Cu mâinile pictate ale poemelor, prezentată în cadrul Târgului de carte, la Buenos Aires (Argentina) anul 2011. Drumuri către Solidaritate, Brazilia. Lecturi urgente, Antologia III, în Santiago de Cali (Colombia).

Prezentare și traducere de **Liviu PENDEFUNDA**

Geneză

Vin de la mare, uneori; altele din râu,
scăldate de malurile lui.
Vin de la femeia oglindă făcută din voci,
din uitare pudrată de timp.
De femeile matriarhale,
femei căsătorite cu cărți și artă.
Vin din lumina scăpată din bolț,
să lupt împotriva câmpurilor minate ale limbajului.
Vin din Vechiul și Noul Testament.
De la Sara, Rut, Rahab, străbunica prostituată a lui David.
Vin din părul de alabastru și nisip al Mariei Magdalena.
Vin din Eden, eram prieten cu Eva.
Mi-am bolborosit primele cuvinte
în tăcerea oarbă a paradisiului în ruine.

Tăcut...

Cum să suporti tăcerea pământului
 în fața ciudățeniei pașilor zgomotoși
care acum sună precum căderea unor ace îndepărtate?
Cum să înduri masca care-ți ascunde obosita față rănită
 de semnalele jalnice dintr-o lume locuită
 de societatea omului fără memorie?

Privesc vidul pictând răspunsul pe pânza zilei
 un tribut prmanent
la glasul celui care acum doarme în adâncul muntelui.
Dar refuz să trăiesc pe acest pământ roditor,
plin de străini care intenționat i-au șters
zâmbetul porumbului, limbajul soarelui, mângâierea pescărușilor.

Beatriz Saavedra GASTÉLUM

În prezent, conduce atelierul de creație literară „Alicia Reyes” în Capela Alfonsina (INBAL), din 2017, pe lângă coordonarea ciclului de conferințe „Poetica inteligenței” la Muzeul Femeii (UNAM) din anul 2016.

În plus, este colaboratoare activă în programul de radio „Mujeres a la tribuna” de la Citizen Radio 660, IMER, unde prezintă un program lunar de „Poetica inteligenței”, realizează și o capsulă literară săptămânală la televizor pentru program „Concepte Hilando”ASTL.TV.

\S'a născut în

Culiacán, Sinaloa (6 mai 1971), locuiește în prezent în Mexico City. A studiat Literatura, Poezia și Filosofia. A absolvit un master în studii avansate ale literaturii spaniole și latino-americane la Universitatea din Barcelona, Spania (2015-2016).

În prezent este co-director al Editorial Floricanto A.C. (Editorial independent)

unde a participat ca redactor la peste 21 de cărți din 2004, este și director al

La Casa Estudio de Crítica Literaria CDMX. Până în prezent, are 8 cărți de poezie publicate, -Sueño obscuro que somos (2004), Luz de otra sombra (2014), Engarzados o Recursos del Oblido (2016), Last Night (2016), Al filo de tu piel (2016) , Omen in oblivion (2017), Fugitive pages (2018), In the open in time (2019) și o carte de eseuri, Anatomy of erotism in Griselda Álvarez (2018), opera ei a fost inclusă într-un număr mare de antologii, reviste și reviste naționale și internaționale. ziare, poeziile sale au fost traduse în limbile indigene, franceză, engleză, olandeză și germană.

Prezentare și traducere de **Liviu PENDEFUNDA**

Amintiri ale morții

- 1 Știu că trăiesc aici moartea mea
și frigul de asemenea
acea perfecțiune de a împărtăși buzele uscate când ascund sau mângâi frica,
cerul delirant care duce la actul posibil să fi murit.
- 2 Știu că sufăr din cauza cuvântului inert,
a venei misterioase pe care o ignorăm pentru că am învățat pe de rost
întoarce pagina
strigă tânărul val maltratat în formă de nod
Se vorbește o limbă pe care nimeni nu o înțelege în itinerariul subțire al morților
fără să găsească vreodată calea care îi îndepărtează aspectul.
Îmi acopăr fața
forma inaugurală a sedimentului mereu pe fugă. Trebuie să fug și eu
spre virtutea precară a ochilor mei.
- 3 Nu vreau să prelungesc scurtul moment. Ochi scufundati
în tăcerea fragilă a poeziei. Întoarce-mi corpul înțepenit
la încercarea ta zilnică.
- 4 A trebuit să-mi pun capăt vieții
a ascunde extensia care se extinde, secretul nespus
în inversul timpului, tremur și ma întorc.
de soție iubitoare la un mormânt liniștit
- 5 a trăi este, de asemenea, închide ochii
lasă somnul să ne copleșească
în pasul grăbit al morții subite.

Resurse uitate

- 1 Lumea navighează în mine și uitare,
ce aș putea visa peste corpul tău.
Turnat în dezbateri inutile
fără mai multă voință decât pielea și memoria ta.
- 2 Nu mă uit la mine vocea ta s'a stins,
mângâierea nepronunțată din cuvântul de rugămintă.
Pielea ta
pe măsură ce veșmintele lumii agonizează

प्रार्थना (Prayer)

मी रडतो आणि ब्रुहस्पति अन् जुनो
या दोघांनाही विनवणी करतो
माझे साक्षीदार होण्यासाठी,
माझे धर्मपालक परिपूर्ण आहेत
पश्चाताप म्हणजे धुके
ढग म्हणजे समृद्धी
आणि इच्छा
शुद्धतेत तरंगणारी
आणि मला आवडेल तितके वेळा मी मरावे

मी माझे हृदय नम्रतेत विलीन केले
असे मला वाटत आहे
आणि मी इच्छितो की त्याने
त्याच्या प्रेमाचे छत्र माझ्यावर
आकाशातून धरले पाहिजे

त्याची प्रतिपादित शांती आणि क्षमाशीलता
पृथ्वीवर विद्यमान आहे
मी ब्रुहस्पति आणि जुनोवर रडतो
आणि प्रकाशात
तुझ्या जखमी हृदयाला विनंती करतोय.

कवी- डॉ. लिऊ पेन्डेफुन्डा
poet-Dr.Liviu Pendefunda
मराठी अनुवाद- सुधाकर गायधनी
Translated by Sudhakar Gaidhani
from English into Marathi

एप्रिल (April)

माझ्या प्रेमा, मी तुला मनापासून अनुभवित आहे
पवित्र निळाईच्या प्रमुख जीवा
जिथे आज विवेकाची चपळ पाऊले
आवेगाने वाजत आहेत
ती आता स्वप्नातून नाहीशी झाली आहे

ती विशाल आणि मुकी शिल्पे
आकाश आणि पृथ्वी
यांच्यामधील जीवनासोबत
प्रेममय देहात
एक देणगी
कृपाप्रसादाने
तुझ्याकडून आणि दैवताकडून उगवलेले
माझे प्रेम जे तू मला आज प्रदान केले

एक असे उड्डाण जे एकत्र आणते
एक ज्योत तिथे वजळत राहते
जिथे मी प्रेमात हरवलेला असेन

मी हे सारे शब्दात लिहायला असमर्थ आहे
एलेनी हे तार्यांचे जादूई नाव,
चक्रव्यूहातील प्रकाश
अशाप्रकारे कंपन करेन
पवित्र निळ्या रंगाच्या एक प्रमुख जीवा

माझ्या प्रेमा, तू माझी भेटवस्तू आहेस
तुझ्या हृदयातील तुझ्या जीवनाच्या मंदिराला
मी स्वीकारित आहे
जे मी तुझ्यामध्ये अनुभवत आहे.

कवी-डॉ. लिऊ पेन्डेफुन्डा
Poet-Dr.Liviu Pendefunda
मराठी अनुवाद-सुधाकर गायधनी
Translated by Sudhakar Gaidhani
from English.

Sămânța păcatului cu apa sfințită

Satana i-a dat proaspătă sămânță feminină
pe care omul a săditt-o'n curtea lui,
si uimitor,
imediat a încolțit

I-a mulțumit Satanei
A udat planta din izvorul din apropiere

Ea a devenit un copac
care a dat fructe frumoase pline de culoare

Și văzând că semințele din fructe
aveau semnul crucii pe ele

Satana l-a atacat. Furios l-a întrebat:

„Prostule, cum de s'a întâmplat aceasta?”

Bărbatul s'a speriat și i-a spus:
„Marele meu maestru
Doar apă de izvor i-am dat plantei încolțite”

- De unde curge-acel izvor?

„Din biserica Sfânta Cruce”.

Kalidasa și tristul nor

Spune-mi, Mare Kalidasa⁹,
că ai interceptat norul de ploaie
Care era în singurătate bucurându-se cu a sa iubită
Și l-ai trimis să-și ia rămas bun de la Alkapuri¹⁰

Ce trebuie să fi simțit frumoasa sa iubită-nor în acel moment
împreună fiind cu el?

Ai fost poetul regal
cine nu te-ar fi ascultat?

Apoi am fost în Ramgiri
în căutarea frumosului meu poem

Ea se duse în Ramgiri
la prima ei menstruație
În prima zi a sezonului Ashadha¹¹
să se scalde goală în ploaia de argint

Dar pe măsură ce deveneam nerăbdător
I-am cerut iubitorului de nori să aibă răbdare

„O, frumusețe de nor, înțeleg detașarea ta
Dar de ce nu a înțeles acest lucru
gingașul poet epic Kalidasa”?

ea spuse

„O, omule,
nu pune întrebări ce-ar supăra pe cineva
complet nebun de dragoste”

Kalidasa

⁹ Mahakavi Kālidāsa a fost un poet și dramaturg hindus, care a trăit la sfârșitul secolului al IV-lea A.D. și începutul secolului al V-lea. Considerat cel mai mare scriitor din India, opera sa reprezintă punctul culminant al poeziei culte clasice indiene. Puțin se cunoaște despre el însă poemele lui sugerează că era brahman..(Wikipedia)

¹⁰ Alkapuri, Rangiri – zone de frumusețe naturală în India

¹¹ **Ashadha** sau Gayatri sau Shakambhari Navratri, este a noua zi dedicată noii forme de Shakti (Mama Zeita), în luna Ashadha; este un festival hindus de cult și de dans.(vezi și astrologia indiană)

Demnitatea cimitirului

Omul este cel care a făcut cimitirul pustiu, posomorât
și înfricoșător,
Cimitirul fiind reședința finală a trupului iubit

Ar trebui să fie la fel de plăcut precum grădina
din fața fericitei noastre case.
Căci stăm mai mult într'un mormânt decât în casă

Dar omul s'a supus Satanei, iar aceasta l-a încredințat fantomelor.

Ține minte, fă din cimitir o grădină frumoasă,
fă noaptea acolo de bun augur,

Creșteți demnitatea cimitirului

Dacă faci asta, vei fi eliberat de frica de moarte.

Note și traducere de **Liviu PENDEFUNDA**

Sudhakar Gaidhani în parcul deschis cu numele său din localitatea natală, Khapa, Maharashtra, India

Eralieva Umutkan POLOTOVNA (Kyrgyzstan)

Eralieva Umutkan Polotovna s-a născut la 12 iulie 1968 în satul Kok-Zhar, districtul Nookat, regiunea Osh. Are două grade superioare. K. Frunze. fiind absolventă a Departamentului de Contabilitate, Institutului Agricol Scriabin ca economist, contabil și absolventă al Universității Pedagogice de Stat. Arabaeva ca logoped.

Eralieva Umutkan este poetă, scriitoare, publicistă. Membru al Uniunii Naționale a Scriitorilor din Kârgâzstan (2011), al Uniunii Jurnaliștilor din Kârgâzstan (2014). Membru al Uniunii Scriitorilor din America de Nord (2021), Eurasian Creative Guild (Londra) (2021), autor a zece cărți.

Laureat a peste 50 de festivaluri și concursuri literare internaționale. Lucrările sale au fost traduse în peste 20 de limbi ale lumii.

Participant la zeci de almanahuri literare mondiale, ziare, reviste, antologii și editor literar al popularei reviste internaționale online în limba engleză „Kavya Kishor” din Bangladesh (Dhaka). Director general al publicației internaționale online „Skylark Poetry SPI” (Dhaka) din Kârgâzstan.

Academician al Academiei Literare din Brazilia „Alegro”. La forumul internațional din Maroc, a primit un certificat de „Ambasador al lumii”. A primit medalia „Icoana păcii” a Institutului Mondial pentru Pace din Nigeria (Africa), iar în 2022, muzica pentru cântecul autorului „Stop the War” a fost scrisă pe libretul său de celebrul compozitor polonez Zbigniew Roth.

Prezentare și traducere de **Liviu PENDEFUNDA**

Fericirea a venit

Tarziu, dar fericirea a sosit:

- Îți voi spune secretul meu, în felul meu, spune fericirea, luându-mi încheieturile,
- Vreau să sperie visele „leneșe”.

Totul părea să fie hotărât așa cum ar fi trebuit.
Și eu am fost singurul care a fost lăsat pe-afară,
Indiferent ce-am întrebat, nu aveam cheia...
Visul nu s'a împlinit, era probabil îndoielnic.

Viața este ca o cocoașă de cămilă și este chiar adevărat,
Vine ca un șoim sălbatic, transformat apoi într'o privighetoare.
Și mi'am preschimbat sentimentele în gheață, devenind atât de-albastră,
Încât nu mai credeam în oameni, în acea poveste magică.

Soarta'n timp prin sită ne-a cernut,

Deși n'am încetat să'ncerc și-am câștigat putere.
Doar resentimente rămân din acele zile rele,
Zilele bune trecut-au ca un basm,
Dar fără a avea o prelungire.

Speranța era goală, precum o gaură în fund
Mi'am reparat toate defectele vieții.
Și oricât de mult suferința-am îndurat,
Am așteptat fericirea, dar fără din palme să bat.

Nu am renunțat la eforturile mele, deși tristă eram,
În umilință-am suferit, mânie și durere,
Din fericire, momentul a venit, viața s'a schimbat,
În loc de lacrimi dureroase, fericirea a sosit

Dimineața după lunga noapte s'a întors din nou,
Și iarba ofilită a dorului a ars,
Fericirea a venit, fără pete, fără găuri de vierme,
În ciuda necazurilor, sufletul și inima-mi se bucură și se joacă.

Doar pacientul câștigă în viața noastră
Cel care crede într'un scop, înaintând cu încredere,
Te întorci într'un colț, simți c'o victorie te așteaptă,
Nu'ntotdeauna cerul plouă gri,
Fericirea poate brusc veni.

Guayan

(Muntele, care este situat în orașul Aidarken)

Albastrul cerului, fără defecte,
De Munții Guayan sprijinit.
Înălțimile stâncoase din Aydarken,
Trăiesc pentru totdeauna în inima mea.
Patriei multă bunătate îi doresc
Când mă rog, tot timpul îmi spun:
-Lasă pământul meu să trăiască prosper,
Fără probleme, șocuri, mă rog pentru asta.
Vreau ca kârgâzii secole să trăiască,
Vreau ca oamenii să fie sănătoși.
Și în această Sfântă Mamă,
Ar fi o abundență.
Am văzut un cuib de vultur,
Și'l simt adânc în memoria mea,
Pe versanții maiestuoșilor munți,
Îmi amintesc acel cuib din anii adolescenței.

Când pline de speranțe

Gândurile în sus și în jos zboară,
Admir coloratele flori
O frumusețe fără cuvinte.
Și este atât de'nălțător
Momentul ce vreau să'l surprind
O, câte secrete sunt înscrise pe pietrele tale.
Munți Guayan, vă dau și eu un vers.

Apa este sursa vieții

(Ghețarii sunt o resursă naturală a Kârgâzstanului)

Munții patriei mele
Pe vârful lor ghețarii
Sunt parcă pictați
Cu niște perle.

Munții parcă s'ar fi urcat,
Aproape de cer, aproape de nori.
Munții sunt de neclintit
Și'mi plac – ei sunt atât de'nalți.

Ghețarii sunt un medium,
Sunt ușori ca pentru suflet!
Munții au o uriașă minte
În care gândurile's ca bătrânii.

Ghetarilor deasupra
Dacă există, există viață!
Rămân ca sloiurile de gheață
Ce nu le putem separa.

Prin urmare, este necesar
Să protejăm mediul înconjurător
Apreciind și cunoscând adevărul:
Vom avea probleme fără ei.

Din păcate, nu auzim cuvântul.
Exterminăm Pământul-Mamă.
Dar cum am putea trăi această viață
Prefăcându-ne că nimic nu observăm?

Ghețarii sunt din timp etern
Când lumea ar trebui să economisească apa
La urma urmei, resursa ei nu'i infinită
Iar noi nu ne dorim probleme!

Sentința

A erul îmbâcsit al sălii de judecată o trăsni pe procuror drept în moalele capului. Împrecinații ședeau năuciți, toropiți de zăpușeala ce-i apăsa ca o mantie pe umerii obidiți. Și unii și alții se săturaseră de mulțimea termenelor de judecată.

- „În picioare! Intră în sală completul de judecată!” se auzi un glas ce părea să fie plin de energie.

Mulțimea se ridică alene, lipicioasă, zemuindă, sporind și mai mult duhoarea. Judecătoarea părea să se clatine în mersul către tribună. De undeva, un grefier slăbănog se ridică cu un dosar în mână și i-l întinse cu amabilitate neprefăcută. Semn că se obișnuise cu atmosfera pestilențială. Judecătoarea își aruncă un ochi și rosti:

- Mitică Puțaru să vină în față!

- Aici sunt! spuse un slăbănog deșirat, înaintând în ceea ce părea a fi o boxă de acuzat.

- Ai găsit avocat?

- Nu doamnă judecător! Mi-ați dat dumneavoastră unu!

- Și unde e?

- Afară, că mai are și alte „procesuri!”

- Cheamă-l în sală! zise judecătoarea grefierului.

Când apărură și avocatul durduliu în mantia-i neagră, judecătoarea spuse:

- Este ultimul
ceva de adăugat?

- Nu onorată ir
falsul intelectual
procuror așeză

banca din fața judecătoarei. Inculpatul prinse a se foi.

- Apărarea mai are ceva de adăugat? se adresă
judecătoarea avocatului.

- Onorată instanță, din probele adunate la dosar,
nu rezultă vreo vinovăție! rosti el la repezeală de parcă
ar fi vrut să se lepede de cazul care îi picase în sarcină
fără nici un profit.

- Atunci rămânem în pronunțare! zise
judecătoarea dând dosarul la o parte.

Inculpatul se foi și mai tare atrăgând atenția
asupra sa.

- Ai ceva de zis? îl întrebă într-o doară
împărțitoarea de dreptate.

- Onorată doamnă, am doar o rugămintă!
Condamnați-mă pentru orice, dar numai pentru fals
intelectual nu. Râde lumea de mine. Cum poate, un om
cu patru clase, să fie condamnat pentru fals intelectual?
Râde intelectualii...Sala izbucni în hohote de râs
întrerupându-l.

Nedumerirea

Pe Toader Șaigău sătenii îl respectau. Fiu de erou al războiului de întregire a neamului, Toader se pomeni împroprietărit cu un hectar de pământ. De fapt împroprietărirea cuprinsese pe toți eroii, orfanii de război și cei care n-au avut de nici unele. El era orfan. Tatăl lui murise la Oituz. Toader primise pământ drept veșnică recunoștință. Mama sa mai avea un hectar dinainte de război, de aceea cedase fiului partea ce i se cuvenea ca văduvă de război. Astfel Toader avea acum două hectare de pământ. Păi, cu două hectare erai cineva! Cu tinerețea sa și cu puterea sa de muncă își asigura

bunăstarea. Nu împlinise șaisprezece ani când își lucra cele două hectare, aidoma celor mai harnici gospodari. An de an, cu trudă și sudoare, băietanul strânsese recoltă bogată, încercând acum să-și mărească suprafața de pământ. Cumpăra oriunde auzea că se vinde vreo sfoară de pământ. Apoi, și mai îndârjit trudea pentru sporirea recoltei. Când mama lui își dădu obștescul sfârșit, Toader își întregi suprafața de pământ. Dorea acum să se însoare. O luă pe Firica lui Gîrbău, morarul satului. Când în satul lor apărură primii legionari, Toader era printre cei care aveau aproape zece hectare de pământ. Parte din el pădure,

pentru lemne de construcții și foc, parte fâneată, dar cel mai mult pentru grâu și porumb. Toate acestea îi sporise averea, pe care nu visase s-o aibă în toată copilăria și adolescența sa. Așa că venirea legionarilor nu-l îngrijoră. „Omul și pogonul” tulbură inimile tuturor acelor care nu și-au păstrat pământul ce le fusese dat, din lene sau din prostie. Legionarii s-au purtat frumos cu el. Șeful cuibului legionar de la ei se nimeri a fi feciorul domnului învățător. Școlit la Viena și Berlin, copilul își silise tatăl să țină o cuvântare sătenilor de Ziua Crucii și a căpitanului. Habar n-aveau sătenii cine a fost Zelea Codreanu, dar îl ascultau pe învățător cu gurile căscate, pentru că, pe cei mai mulți dintre ei îi învățaseră carte. Mulți mai simțeau și acum usturimea loviturilor la palmă, sau durerea urecheatului, din cauza tablei înmulțirii. Dar, tot ce le spunea învățătorul era primit cu încredere. Promisiunile celor din legiune se dovediseră lesne de îndeplinit. Moșia boierului Arion era în satul lor. Însuși Arion era un simpatizant la mișcării. Sătenii nu l-au văzut pe Arion niciodată. Doar vechilul, atunci când era chemat la București, spre a-i prezenta încasările roadelor moșiei. Cum stăpânul moșiei era la București, legionarii nu se puteau atinge de el. Atunci se gândiră la cei care aveau pământ precum Șaigău. Însă aceștia erau puțini și nu le-ar fi fost de mare folos.

Într-o noapte urâtă, ploioasă, cu vânt puternic, legionarii se duseră acasă la Șaigău. Toader trudit și de vremea de afară și de muncă, se dezbrăcase și se culcase ldevreme. Legionarii bătu cu putere în ușă. „Cin’să fie la ceasul acesta?, se întrebă Toader sculându-se cu greutate din pat”.

- Deschide camarade, deschide! desluși el glasul lor, dumirându-se.

Aprinse lampa cu mâinile obosite, o luă și se îndreptă spre tinda unde-și lăsase ciubotele pline de noroi. Trase ivărul, feri fitilul lămpii de vârtoarea de afară și-i lăsă să intre. Îi cunoștea. Unii, de-o vârstă cu el, aveau și stagiul militar făcut. El nu, dăduse ceva ofițerilor și fusese reformat. Ce nevoie avea el de armată? Îi era de ajuns jertfa părintelui lui. Vederea legionarilor nu-l impresionă. Îi chemă în camera de culcare, semn că n-avea chef de vorbă multă. Din una în alta, legionarii căutau să-i afle părerea, să știe cu cine și în ce ape se scaldă. Dar Toader era greu de prins. Îi învărti până ce-i ameți, așa cum făcea cu negustorii ce-și puneau mintea cu el de toamna până-n primăvară, când își vindea roadele muncii. Până la urmă legionarii plecară așa cum veniră. Ba, mai mult, erau convinși acum că Toader Șaigău nu era dintre cei care n-aveau sprijin și încă la nivele mari. Apoi veni prigonirea legionarilor. Venirea nemților în țară mai salva cumva pielea multora din ei. Dușmanii tătanului său, nemții, îl făcuseră pe Toader a crede că armata era inutilă. Însă, din postura de concentrat în sat, furniza armatei nutrețurile și cerealele necesare. De fapt, oarecare apatie se vedea și la autoritățile militare românești în recrutarea soldaților spre a fi trimiși pe front. Cei mai mulți săteni au rămas pe la casele lor. Plecaseră pe

front doar câțiva. Încercuirea de la Cotul Donului, aduse totuși doliu în satul lor. Primul mort dus la cimitir cu mare fală a fost fiul învățătorului, legionarul. Îl adusesse Vasile Cucu într-un camion cu prelată, cu sicriu cu tot. Era singurul ofițer al satului din acel război, iar Cucu singurul subofițer din cei ce fuseseră în casa lui Toader în noaptea când acesta nu-și spusese lămurit adeziunea. Și singurul legionar ce nu abdicase de la crezul legiunii. O spusese răspicat și la căpătâiul mortului și la groapa săpată în pripă în cimitirul satului. Preotul slujise ce slujise, dar Cucu cocoțat pe mormanul de pământ scos din groapă, ținu o cuvântare deosebită despre meritele locotenentului legionar. Sătenii îl priviră mai întâi muți, apoi uimiți. Nu se obișnuise așa ceva în satul lor. Învățătorul însuși, strivit de durere își găsea cu greu echilibrul în fața vorbelor rostite de subofițerul legionar. Apoi totul reintră în obișnuință și uitare până când, începură a se îndesi numărul sicriilor și al fugarilor. Dar și cu asta se obișnuiseră sătenii. Mai multă vâlvă făcuse întoarcerea subofițerului, fugar și el, îmbrăcat în haine civile, căutându-și adăpost în casa destul de dărăpănată a părinților dispăruți de multă vreme în cimitirul mut și răbdător. În primele zile își mai plimbă chipul încruntat și semeț pe la crâșma satului, apoi nu îndrăzni să mai apară. Și asta din pricina unei vorbe în doi peri rostită de Toader Șaigău:

- Iată uite, bă, s-a întors și viteazul nostru legionar!, zise acesta într-una din zile, de parcă atunci l-ar fi văzut.

Postul plutonier se înroși, apoi se învineți la față.

- Tu vorbești, bă învărtitule? îi replică el cu amărăciune.

- Dacă nu mă învărteam eu și alții ca mine, trăgeai mâța de coadă și atunci și acum. Legionarii nu mănâncă? Dar nemții? Unii s-au dus, alții sunt pe ducă, numai tu ne rămâi pe cap! îi zise Toader golindu-și sufletul în fața celor adunați la un păhărel de țuică, cărora le surâseră chipurile.

- Eu aș zice Toadere, că atâta vreme cât mai ai gât, trebuie să ai grijă de cap. Nu de alta, dar ar fi păcat să ți-l pierzi taman acum!

- Nu-i duce tu grija capului meu. Dacă într-al tău ar fi fost ceva, n-ai fi ajuns să te furișezi acum printre noi. Mie, rușii, o să-mi ia pământul, sau poate nici atât, dar ție precis îți vor lua capul. Și-apoi rușii vin și pleacă, la fel și nemții. Tot străinul se întoarce de a plecat, dar tu rămâi cu noi. Omul și pogonul! Măcar tu ai de-un pogon?

- Ce să facă bă cu el? Că n-a știut a ține sapa de când îl știu! zise un alt sătean.

- Apoi, cine să-l învețe? El cu politica și cu vorbăria! rosti un altul sorbind din țoiul golit pe jumătate.

- O să mai vedeți voi! Vin bolșevicii și-o să vedeți voi atunci! zise Cucu cu îndrăzneală ieșind pe ușă furios.

- Iată uite, năpârca! rosti Toader tare, să-l audă ce ieșise, răcorindu-se.

Hohotele și vorbele lui susținute de ceilalți îl însoțiră și-l răniră de moarte pe Cucu. Nu-i mai ieșiră din suflet până când nu pleacă din sat, tot cu ele și tot cătrănit. Unde plecase, încotro se îndreptase, nimeni n-ar fi putut spune. Și-apoi nimănui, nu-i mai ardea de așa ceva. Bubuitul tunurilor se auzea din ce în ce mai distinct și mai apropiat. Îngrijorarea sătenilor sporea tot mai mult. Zvonuri tot mai ciudate s-auzeau și pe la ei. Unele spuneau că e pace, altele că e război cu nemții, altele că vin rușii, altele că vin americanii. Ziare nu erau decât la oraș, dar sătenii se duceau rar acolo. Nici Șaigău nu era mai liniștit. Vremea seceratului trecuse, grâul se făcuse, hambarul era plin, iar porumbul nu mai aveau mult și stătea să se coacă. De aceea, își înhămă caii și se îndreptă spre oraș. Avea nevoie de știri adevărate, de certitudini ca de aer. Nu-i plăcea să se cufunde în neștiință. Prețurile la cereale crescuseră în așa hal că nu-i venea a crede. Trebuie să se convingă el însuși. De aceea, plănuita și mereu amânata plecare se transformă în cele din urmă în faptă. Își înhămăse caii cu grija gospodarului, își privi copiii dormind, apoi își luă traista cu cele de-ale gurii din mâna Firicăi și se urcă pe scândura de lemn acoperită c-o scoartă învechită. Apucă biciul de codiriște și-și îndemnă caii cu un plescăit din buze și cu o smucitură de hățuri. Curând zgomotul roților se pierdu în răcoarea dimineții păcloase ce coborâse în acest sfârșit de august. Firica îl urmă o vreme, apoi închise poarta și intră în casă. Toader plecă cu inima îndoită spre oraș atât din cauza zvonurilor cât și din cauza bubuiturilor auzite în ajun. Drumul, ceața și liniștea dimineții îl predispuneau la moțăială. Numai hurducăiala drumului pietruit îl mai ținea treaz la locul lui. Deodată, din marginea unei porumbiști îi săriră în față niște străini. Îmbrăcați în haine nemțești, descheiați și nebărbierți, îi făcură semn să oprească. Toader își încordă toată făptura, apoi se liniști. Nu erau cu arma la vedere. Își biciui caii cu putere, dureros și ferm, dând buzna printre ei. Surprinși, se dădură deoparte. Apoi în urma lui rostiră cuvinte al căror înțeles nu l-a cunoscut. Auzi doar zgomotul unei împușcături și se pitulă între loitrele căruței, biciuind și mai tare caii înspăimântați. Căruța zbură peste hărtoapele și denivelările drumului. Scăpase. Își lăsă caii să se oprească singuri și să-și tragă răsuflarea. Apoi se liniști încercând să-și limpezească cele întâmplăte. Nu reuși. Spera să se lămurească la oraș, unde soarele era deja de-o suliță pe cer când se auziră și niște bubuituri și mai apropiate decât cele din ajun. Crezu că sunt tunuri și le așteptă repetarea. Degeaba, zgomotele nu se mai repetă. În zare, oameni în mișcare. Spre înaltul cerului, nori de fum negru se ridică cu repeziune.

Cerul se înseninase. Toader Șaigău se sperie. Își opri căruța, pe care o trase într-o parte a drumului încercând să deslușească ce se întâmplă, ce anume se mișca în depărtare. Însă nu se dumiri prea mult. Siluetele mărunte erau prea departe pentru a se putea afla ceva. Intimidat, își întoarse căruța. Apoi își aminti de nemții pe care îi depășise și de care abia scăpase. Se

răzgândi și întoarse din nou, hotărât să-și continue drumul spre oraș. Nu pentru multă vreme. Soldați nemți și civili înspăimântați, îmbarcați în tot felul de vehicule veneau în trombă, stărnind valuri de colb. Toader se trase într-o margine, apoi o luă de-a dreptul pe câmp. „*Deci nemții fug*”, își zise el urmărindu-i cu privirea. Curând, convoiul de refugiați se îngroșă și mai mult, drumul devenind neîncăpător. „*Și toți o să treacă prin satul nostru*”, își mai zise el hotărât de data asta să se întoarcă. Întoarse, blestemându-și clipa când se hotărâse să plece. Se lăsă depășit de camioane și de vehiculele motorizate, fiind ajuns de cei fără alte mijloace de transport, decât cai, căruțe și propriile picioare. Printre ei și români, iar printre pedestri și Vasile Cucu. Transpirat și înspăimântat, alerga de-a valma cu ceilalți spre aceeași țintă. Când îl zări pe Toader, ochii îi sclipiră răutăcios. Se îndreptă spre căruța acestuia însoțit de câțiva nemți cărora le spusese ceva repezit și de neînțeles pentru Toader decât cuvântul „*kamarad*”.

- Oprește câine! îi zise Cucu agitându-și amenințător automatul.

- Aaa, tu erai? se prefăcu Toader bucuros că-l vede oprind căruța.

- Dă-te jos! îi spuse Vasile cu glas sugrumat de răutate.

- Mai bine urcă tu sus! îi zise Toader zâmbind.

- Dă-te jos, bă, n-auzi? Îi zise Vasile îmbrâncindu-l cu țeava automatului.

Nemții îi priveau ușor nedumeriți. Sub ochii lor, Vasile Cucu se urcă în coșul căruței, îl lovi cu cizma pe Toader în șale și-l sili să sară jos. Apoi le făcu semn nemților să se urce. Aceștia încă ezitau.

- Urcați, la mama dracului! o dădu Vasile pe românește. Vin bolșevicii nățărilor! mai zise arătând cu automatul spre spate.

Înțelegând, nemții se urcară bucuroși. Unul din ei, apucă hățurile întinse de Vasile dând să îndemne caii la drum.

- Păcat de tine, bre Vasile! zise Toader cu amărăciune. Unde crezi că ai să ajungi?

- Lasă gura dobitocule! se răsti Vasile îndreptând automatul spre Toader.

Acesta îl privi nemișcat. Unul dintre nemți încercă să-i atragă atenția.

- Nein, Kamarad, nein!

- Kamarad pe dracu! zise Vasile slobozind în trupul lui Toader trase toată încărcătura automatului, mai înainte ca vreunul dintre nemți să poată interveni.

Șaigău căzu mai întâi în genunchi, apoi cu fața în țărână. Pălăria se rostogoli la câteva palme de capul lucios de transpirație. Trupul îi zvâcni de câteva ori, apoi rămase nemișcat.

- Nein, Kamarad! nu-și putu reține nedumerirea neamțul din coșul căruței, privind speriat la trupul celui căzut și la fața schimonosită de ură a plutonierului. Apoi dând bice cailor se alătură coloanei.

- Din văzduh, se azeau huruind din ce în ce mai aproape, motoarele unor avioane de asalt.

Ispita de a dăruii răsului lacrimi...

Cuvintele sunt folosite uneori de oameni – ca *semnalmente* ale ideilor, traseu și convenție de inspirație mimetică.

Transformarea *semnalelor* în *însemne* oferă construcții, montaje a reprezentărilor și afectelor, de inducție emoțională (conform gândirii aristotelice) și o anume capacitate de a sesiza analogii, în expunerea de idei prin *imagini de tip matrice*, cum le numește Jean-Jacques Wunenburger.

„De acolo de unde se produce nașterea lucrurilor, tot de acolo le vine și pieirea, potrivit cu necesitatea, căci ele trebuie să dea socoteală unele altora, pentru nedreptatea făcută, potrivit cu rânduiala timpului.” (Anaximandros)

Cele două simboluri cu forță de exprimare a vieții, Păcatul și Hazardul, răspund prin valori afective și capătă esențialitate, căci sufletul, ca principiu al umanului, se exprimă prin actele sale, fiind capabil să *producă*, printr-o anume simbolistică a imaginii, existența în formulele sale de oglindire arhetipală.

Ca forță reformatoare a imaginii pot fi încadrate cu semnificație simbolică pentru om – *umbra și numele* –, ele semnificând ființa sa intimă. Nu întâmplător apare o subdiviziune tipologic-arhaică precum cea a *bufonului*, drept întruchipare a unei conștiințe ironice, ce își lărgeste dimensiunea spre cea „conștiință sfâșiată” – *străinul, idiotul, nebunul*, ce viețuiește sub semnul ispășirii, preluării în cuvânt sau/și faptă a păcatului, a damnării „celuilalt” ca *alter ego*, atingând în figura

măscăriciului acumulări maligne, fie ele histrionice sau doar existențiale, nu mai puțin însă ca însemne sacrificiale. Imaginea capătă harul de a oferi omului atât fenomenalul lumii în finitudinea lui, cât și coplesitorul, infinitul, ceea ce este dincolo de vizibil, nu ca experiență asupra sensibilului doar, ci ca ecou afectiv, lăuntric. Emoția aparține deopotrivă expresivității benigne, luminoase, cât și celei maladive, obscure, ca joc al luminii și al umbrei în unitatea și armonia contrariilor. Măreția omului, pe care Kierkegaard o vede în directă legătură cu energia pe care acesta o arată în dorința de a-și reprezenta divinul este poate, într-o accepție lărgită, și nostalgia frumosului în nenumăratele sale manifestări.

„[...] sublimul nu mai este esențialmente reprezentare plecând de la o intuiție suprasensibilă, ci prezentare în sensibilitate a ceea ce întrece, prin incomensurabilitate, prin disproporție, puterea noastră de reprezentare.”

Concept, care sintetizează, plastic, această proiecție complementară datorată imaginii, și anume noțiunea de simulacru, ca manifestare a celuilalt. El este „o putere pozitivă care neagă, și originalul, și copia, și modelul și reproducerea... Nu ajunge nici măcar să invocăm un model al celuilalt, fiindcă niciun model nu rezistă la vertijul simulacrului. Simularea este fantasma însăși, adică impresia de funcționare a simulacrului ca mașinărie, mașinărie dionisiacă” – subliniază Giles Deleuze.

Se observă însă că disimularea, ca tehnică contrară, instalează acea dualitate, jocul incert între „a părea” și „a fi”. „Eu sunt un altul.” (Rimbaud)

„Nu cer decât un lucru, și anume să fiu închis definitiv în gândirea mea.” (Artaud). Continuă astfel decodarea imaginii abisale și se poate ajunge la o trimitere de inspirație teologică, căci imaginea, ca manifestare a unei *absențe*, este o substituție, un simulacru al căutării, în care sensibilitatea creatoare își deghizează chipul în disimulare, dar nu îl poate folosi decât pe *a părea* pentru a vorbi de *a fi*.

Creatoare de iluzii indispensabile existenței (precum iluziile iubirii, ce fac din individ „jucăria speciei”), conștiința capătă – consideră Hegel – o anume „viclenie” atribuită rațiunii, necesară ca vector de cunoaștere, descoperire, înțelegere. Prinsă între acea obiectivare, strivitoare și alienantă prin iluzia palpabilului, a imaginarului diurn, și acel imaginar nocturn al proiecției, problema *ființei și a existenței* (*Sein și Dasein, Essentia și Existentia*) capătă în filosofia contemporană, necesară ca suport esențial artei teatrului, o anume orientare axiologică, căci „adevărul nu e în mod simplu ceea ce există, el este calitatea atinsă și valoare; adevărul e spiritual... Este miracolul creștinismului că are în el o întrupare a Adevărului, a Logosului și a Sensului, întrupare unică și nereînnoibilă. Și această întrupare n-a fost o obiectivare, ci o rupere a obiectivării.”

Pentru a dimensiona valoarea Binelui este necesară trăirea, căci, în filosofia vieții, „viața este singurul criteriu al adevărului, binelui și frumosului și maximum de viață... valoarea supremă... valoarea adevărului, binelui, frumosului sunt viziunea calității existenței și se înalță peste ființă”.

Este necesar, deci, să înțelegem substanța concretului ce permite valorizarea necesară... căci existența e mai profundă decât ființa, fie și prin acel vis al unui om ridicol -sursă de sarcasme parodice-, fiindcă inocența și iubirea înscriu sacrificiul în fundamentul esențializat ființării întru desăvârșire.

Asociată unei spiritualități cu forță de regenerare, asemănătoare cu efortul sincopat în tam-tamul neantului, sprijinindu-se de acea fericire a lui *încă o dată*, ca șansă pe care Iov o datorează unui har mântuitor, dilată în spre temporalitate, ca înscrierea a timpului însuși în enigmatică forță regenerativă a absurdului, această trimitere spre arta teatrului, pe care o propune George Banu, pledează pentru interesul acordat conceptului. Se poate spune că, localizat de Camus între viață și om, absurdul este, din perspectiva dualităților propuse, și fisură, și liant. Absurdul, ce face vizibil divorțul dintre om și existența sa, așa cum îl rezumă Albert Camus, poate fi „revizuit”, atât în sensul demersului inițiat de criticul George Banu, ca „efemer și mister al artei teatrului”, dar și în diverse alte accepții: cea a *jocului*, ce înscrie condiția umană în farsă și o supune unui hazard, aleatoriul fiind destinația spre care Celălalt mă îndeamnă a mă osteni, dar și cea a *mirajului* din străfundurile ființei, ce construiește o lume a fascinației. Sub semnalmente umane esențiale, farsa tragică propune *distrugerea* cu rol cathartic:

După Martin Heidegger, „apelul la rațiunea umană sănătoasă dă greș”, în a gândi în

același timp punctele extreme de opoziție și de a le uni în existență.

Viața devine un eșec din punct de vedere artistic. Nu ne poate transmite aceeași emoție la fel. Cum spuneau vechii greci: „Prin artă, și numai prin artă putem atinge perfecțiunea, prin artă, numai și numai prin artă ne putem proteja de pericolele existenței reale.” Pentru că scopul artei este emoția oferită spiritului, iar scopul vieții este emoția supusă acțiunii. Existența este cea care începe să fie fascinată de *noua minune* și cere să fie admisă în cercul de magie și vrajă...

Finalul din parabola Iona decide asupra unui destin uman supus fatalității: „În momentul temporarei întreruperi a efortului său cognitiv (zădărnicit de un demiurg rău, în sens gnostic), personajul sorescian se recunoștea drept victima unei ironii transcendentale” (Laura Pavel). Identificând în final sensul fatalmente contrar „*E invers. Totul e invers. Dar nu mă las. Plec din nou.*” al căutării sale spirituale, replica lui amintește, în ciuda aparentului optimism, de tragicomicul metafizic al fatidicului cuvânt „viceversa” din finalul prozei caragialiene *Două loturi*.

Se propune astfel o lectură intertextuală, pe două niveluri de analiză: a reprezentării și a medierii prin forme, cu rol de epifanii textuale, a unui imaginar ce are acces de la spațiul mundan spre cel al scenei-text, traseu pe care l-am explorat în spectacolul *Carnavalul*, inspirat de universul caragialian, montat pe scena Teatrului Național „Mihai Eminescu” din Chișinău și de curând în scenariu, în trei episoade, cu același titlu realizat de Teatrul Național Radiofonic. Conceptul acestor producții încearcă să găsească un raport viu între om și destin, într-un spațiu în care existența este o înlănțuire continuă de fragmente. Violentarea trăirilor, într-o existență carnavalescă, mascaradă - delir, structurează o *imagine* a ceea ce *imaginează*

(pentru a-l parafraza pe Jean-Jacques Wunenburger, pentru care „a fi o imagine înseamnă tocmai a fi imaginea a ceva”) „mistica” fericirii, înscrisă în ordinea aleatorie a individualului.

„*Simt enorm și văz monstruos*” – prezență de neoprit, obsesivă, a Râsul-Plânsului, în *carnavalul* fără odihnă, fără încetare, fără oprire, fără poticnire, fără sfârșit... Desăvârșit! Blestem grotesc, ce ne terorizează prin plăceri dureroase mistificările... „Încercați-vă norocul, încercați-vă norocul”, Testament-ecou...

„*Lumea a devenit tristă pentru că o marioneta a fost cândva melancolică.*”
(Oscar Wilde)

Nu există un *Hamlet* al lui Shakespeare... Dacă *Hamlet* are ceva din similitudinea unei opere de artă, mai conține în același timp gama întregă de obscuritate a vieții. Există tot atâtea personaje Hamlet câte feluri de melancolii există pe lume. Așa cum arta izvorăște din personalitate, ea i se poate revela doar unei personalități, și din întâlnirea celor două apare valoarea interpretativă. „[...] Când, de exemplu, Arthur Rubinstein cânta Sonata *Appassionata* de Beethoven, el nu mi-l prezenta doar pe Beethoven, ci se prezenta și pe sine însuși, și astfel îl prezenta pe Beethoven la modul total – Beethoven reinterpretat prin prisma unei firi bogate artistic, unul care pentru noi devine viu și minunat, datorită unei personalități noi și pline de forță.” mărturisea tot Oscar Wilde.

Când George Constantin juca Shakespeare, Dostoievski, Sorescu sau Cehov, treceam prin același gen de experiență de creație. Personalitatea sa devenea esență a interpretării, a grației iluminate de melancolia întrebărilor. Prin arta magică a maestrului, opera autorilor ispitesc tainele existenței, dăruind râsului o bogăție de lacrimi...

Strategii

Ce au, domnule, cu noi? Ei sunt burghez-capitaliști, noi – socialist-comuniști!

Din principiu, nimeni din coadă nu lămurii aspectul, și parcă nu putea garanta că pe tipul ăsta nu îl mai văzuse; parcă o dată în fața Tribunalului, era anul trecut, un august tot canicular, ca și acum, pe acolo trebuia să treacă coloana cu mașini negre spre a vizita cartierul ce treptat se transforma în ruine prin demolare; pufăind pe buze individul încercase să se răcorească fluturându-și sacoul, ocazie cu care i se văzuse tocul pistolului, ca din neant apărând un alt individ la fel de cernit îmbrăcat care-i fripsese victimei caniculei o viguroasă pereche de palme; și tot pe dânsul parcă îl mai văzuse și anul acesta cu puțin înainte de intrarea în vacanța de vară, în vasta curte a școlii, care era și loc de trecere pentru pietonii ce voiau să ajungă din strada Antim în foarte scurta stradă a Emigrantului; și parcă-l mai văzuse Tibi și la locul de joacă, trecând pe acolo ca din întâmplare, pe vastul Deal al Arsenalului, paralel cu strada Uranus, pe care mai toți copiii din cartier își făceau veacul în lungile zile de vară. – În contrast cu colegii săi fictivi din colecțiile de cărți de profil, toți având chip teutonic pe copertile tomurilor, figuri ferme, lombrosiene, cu trăsături în unghiuri, bărbii secționare, priviri albastre, vulturești – acesta se remarcă printr-o inexpressivitate antologică, greu de uitat, constituție astenică, ușor adus de spate, cu ochii veșnic de om care plânge. Și rememorând frecvența cu care îl văzuse în preajmă, Tibi nu putu să nu fie săgetat de o bănuială, care făcea conexiunea cu familia sa maternă, unde bunicul din partea mamei fusese târât îndelung prin pușcăriile comuniste pentru vini ce nu putuseră a fi niciodată dovedite, fratele aceluși bunic lăsându-și chiar osemintele prin acele închisori.

- De ce amplasează noi trupe și arme în Germania Federală?... Ce le-am făcut noi?...

El, Tibi, personal, nu se simțea cu nimic vinovat în a fi provocat amplele precauțiuni ale acelor gealați, dar nu putea garanta că alții nu comiseseră oarece, disjuncție care nu ar fi funcționat în cazul izbucnirii unui război – gloanțele, proiectilele și toate celelalte neavând a se osteni a-și alege victimele.

- Mai vine azi, dom' Căraiani, ce zici?... , întrebă moale un bătrânel ridicându-se anevoie de pe scaunul pliant de pescuit.

Cel interpelat lucra în incinta măcelăriei, dar pe post de vânzător la lapte. În fiecare dimineață sau la orice oră din zi ar fi binevoit dubița de profil, împărțea energic borcanele cu iaurt și sticlele cu lapte, cu mimică impasibilă, cumpărătorilor mai mult sau mai puțin matinali, dimineața, când se întâmpla ca minunea să se întâmple prea în zori pentru ca el să fie la serviciu, preluând din navete sticlele goale și banii celor ce se sculaseră cu noaptea-n cap și autoservindu-se fin din navetele abandonate de șofer fără a fi stat prea mult pe gânduri, culmea, niciodată neieșind în pagubă la sticlele refofosibile sau la banii totdeauna exacti. Făcea asta de mai bine de douăzeci de ani, de când întreg complexul de locuințe fusese dat în folosință, cu tot cu magazinele din dotare.

- Ce să zic, eu zic că vine, răspunse omul impersonal. Da, da, să știți că vine, e miercuri, totdeauna carnea vine sigur miercuri, căută el să ridice moralul celor de la coadă. Dup care intră gânditor în măcelăria-lăptărie.

... simți tâmpetele zvâcnindu-i. Nubila, mai mare cu trei-patru ani decât el, îl privea din nou insistent și cu interes, parcă cu un început de zâmbet în colțul gurii. Stătea sprijinită de gardulețul kaki al spațiului viran cel-l avea în spate și, în răstimpuri, apuca cu vârful buzelor câte o sămânță pe care o spârgea între dinți

fără grabă, întorcându-și capul scurt, cât să scuipe coaja pe pământul uscat ca piatra din spate. Îi remarcă roșeața din obraz și respirația grea, pe care inabil încerca să și-o mascheze. Cu o mișcare pe spate a capului, fata produse ondulații ca de valuri ale coamei ce-i sclipea ca antracitul, comițând gestul neterminat al aranjării părului în coadă. Apoi, cu gest aparent neglijent, își aranjă tricoul maroniu și înflorat, producând învolburarea sânilor cărnoși.

- ... îți spun eu, domnule, dacă Hitler și-ar fi văzut de domeniul lui, meșteșugul zugrăvitului – și i-ar fi lăsat pe generali să hotărască– anglo-americanii ar fi fost azvârlți în mare! Debarcarea din Normandia s-ar fi încheiat cu un eșec!... Este lucru sigur!... Războiul s-ar fi prelungit până în 1949-1950, ar fi fost deci necesară încheierea unei păci de compromis!...

- Domnule profesor, este greu de presupus că anglo-americanii ar mai fi putut să fie înfrânți în iunie 1944!... – Și nu uitați, aveau un atú, bomba atomică!...

Domnul distins, trecut probabil de șapte decenii și jumătate de viață, cu rame de ochelari fine, din al cărui buzunar se vedea ieșind de la vestă lanțul gros al ceasului, dădu a lehamite din mână:

- Cu două proiectile atomice, nu puteau câștiga războiul în Europa!... Iar cadența cu care se puteau fabrica, era prea mică pe atunci, Reich-ul nu era chiar la capătul puterilor cum era Japonia în august '45, nu s-ar fi intimidat generalii Wermacht-ului dintr-atât, oricât de spectaculară ar fi fost scena distrugerii unei mari părți dintr-un oraș, cu un singur proiectil!...

Interlocutorul tăcu, cugetând adânc. Argumentele profesorului parcă venit dintr-un alt secol, erau greu de combătut. Apărătorul socialist-comuniștilor de canibalicii bureghez-capitaliști se apropiase și el, ascultând argumentația cu ochi albi și gura căscată. Nu pricepea o iotă. Doar cuvântul „Omaha” îi făcuse o puternică poftă de mâncare axată pe o omletă cu ciuperci, pe care se gândea să o comande consoartei acasă, dând un telefon de la un aparat public. – Sau totuși să se servească de futuristul *walky-talky* pe care-l avea în borsetă?...

- Privește și dumneata, domnule!..., reîncepu ciceronele înflăcărat, începând să-ți manevreze bastonul cu măciulie de argint, fixând un prim punct imaginar pe asfalt. - Aici a avut fixația Hitler să țină regimente întregi, mecanizatele și o grămadă de artilerie, o abundență de muniții, aici, în Pas de Calais!... În timp ce generalii lui erau aproape siguri că debarcarea va avea loc aici, fixă un al doilea punct imaginar – plaja Omaha!... – El nu, și nu, a ținut-o ca orbul de trunchi – Aliații vor debarca sigur unde vrea el, în Pas de Calais!... – A fost cum au zis generalii, care nu s-au lăsat amăgiți de ploaia de manechine pe post de parașutiști, lansăți de Aliați în apropierea Calaisului!

Și când nerodul și-a dat seama că ofițerii lui au avut dreptate, era prea târziu, armada Aliată apăruse deja în largul coastelor din Normandia! – Nu i-a fost destul o prostie, a mai comis-o și pe a doua în zorii zilei de 6 iunie, ordonând trupelor din Pas de Calais ca, însoțite de toate rezevele, să se deplaseze spre locul adevăratei debarcări! – Vă dați seama că s-a petrecut o tragedie, aviația Aliată a intrat în acțiune și toată acea coloană ce se deplasa pe șosea a fost făcută chisăliță! – Păi se poate, domnule?, trase el înfierbântat cu vârful bastonului o linie imaginară între cele două puncte. – Imaginați-vă că noi am fi atacați la Mangalia, și am ține toate trupele în Constanța, deplasându-le pe faleză imediat după producerea atacului, în plină zi! – Închipuiți-vă ce s-ar fi întâmplat dacă toate acele rezerve s-ar fi aflat din timp pe Omaha – și așa Aliații, luptându-se cu niște divizii de instrucție insuficient echipate, abia au răzbit, cu pierderi incredibile! Alta ar fi fost soarta războiului!...

Își deschise tabachera de argint, aprinzându-și preocupat o țigară.

- Ultima șansă a unei păci de compromis a fost ratată în 20 iulie, când a eșuat atentatul de la Rastenburg. – Știți ce a zis iresponsabilul sculându-se dintre resturile barăcii unde dintre toți, el a fost sigurul supraviețuitor?...

- Ce?, se interesă interlocutorul, vădit curios.

„ - Ah, pantalonii mei cei noi! Nu-i am decât de ieri!...”

... cu tâmpile pulsând, se îndreptă spre gârdulețul kaki, trecând pe lângă gitanca ce îl privea zâmbind, curioasă. Îl trecu și, după ce ocoli construcția de cărămidă lungă și rectangulară ce adăpostea o conductă de gaz, se așeză în unghiul mort, pe vine, cu fața spre strada pustie, a cărei imagine o zărea prin desișul gros al tufelor. Cu pas ușor, fata ajunsese lângă el, aranjându-și pe coapsele generoase fusta largă, după care se așeză la rândul-i pe vine.

- Stai... stai, stai cuminte..., încercă să facă față asaltului buzelor ce-i umeziseră lateralele gâtului.

- Cuminte... cuminte... diseară... ne vedem pe deal, da?, îi desprinse ea mâna care i se priponise în bluză, ca un clește de rac. – Hai, gata... du-te înapoi... tu primul..., mai oftă ea sacadat.

- Îmi las și eu rând aici, spuse interlocutorul profesorului, mă duc puțin, soacră-mea este singură cu domnul Gigi de la etajul 3, domnul Gigi electricianul, știți, eu m-am mutat de o săptămână, l-am rugat să-mi monteze lustra în sufragerie, am vrut să-i dau și ceva bani dar m-a refuzat – Doamne, ce om cumsecade, așa ceva mai rar – a spus că între vecini nu se face, că mi-o montează el gratis!...

Cineva se desprinse încet din coadă și se apropie de el, zâmbind mefient:

- Pe cine zici că ai rugat să...?

- Pe nea Gigi, de la 3!... Ce, nu știți că este electrician?...

- Țăla?... Țăla, electrician!?... Țăla-i de profesie nebun, domnule! Are bara roșie lângă poza din buletin! Dacă ți-o coace, Miliția și Justiția prea multe n-au ce să-i facă!... De ăștia se tem, îi respectă!...

- Dar el zicea...

- Fugi, domnule, de aici, cu ce zicea!... Dă o fugă până acasă, până nu iese lată, dar știi, lată rău!...

Palid la față, celălalt dispăru ca și cum n-ar fi fost.

Parcă cunoscuta dubiță albă cu capotă albastră întârzia cam mult astăzi, mai ales că era zi de miercuri. Dar oare chiar o veni, întrebă cineva.

- Ce să facem doamnă, asta e, zise o altă femeie cu zăduf. Pe vremea ailaltă pe firmă scria „La Gogu” – și intrai și luai carne; acum scrie „Carne” – și intri și îl iei pe Gogu...

Omul-victimă a pacienților neinternați dar cu bară roșie doar la poza din buletin, revenise.

- A scos toate firele din brațele lustrei, masa din sufragerie să zici că e plină de mațele cu care faci cârnații de Crăciun, începu dânsul pe ton plângăreț. Când am ajuns, era foarte necăjit că nu le poate scoate și pe alea din corpul lămpii și, cu glas molcom, așa cum îi este felul, m-a întrebant dacă nu am o daltă și un ciocan; i-am mulțumit frumos, l-am lăudat pentru cât de bine a montat-o și ce estetic stă lustra atârnată de tavan – și l-am rugat să se ducă, fiindcă se vede cât este de obosit după atâta muncă... îi dau și bani, numai să plece... mi-a mulțumit frumos, a refuzat din nou zicându-mi că între vecini nu se face – dar că se mulțumește cu soacră-mea, pe care o vrea de nevastă... rămas mat, am mai avut puterea să-i spun că în acel moment nu se poate, soacră-mea fiind ocupată să facă o mămliguță în baie, sub duș, dar le aranjez eu o întâlnire spre a avea posibilitatea să se cunoască mai bine și să o ceară, fără să știe socru, plecat cu daraveri în provincie. Până la urmă l-am convins și am reușit să-l scot din casă, iar pe soacră-mea din baie, după ce am izbutit să-i desprind degetele de pe elementii caloriferului de care se crampona, urlând disperată!...

Celălalt zâmbi dezolat.

- Lasă, lasă, vin eu și te ajut!... Să nu atingi nimic de pe masă, vin eu, repar, și montăm lustra. Nu-s electrician, da' mă pricep foarte bine!... Dumitale nu-ți iau nimic, ai pățimit destul – și suntem vecini, ce Dumnezeu!... și când zice nea Gică ceva, vorba-i vorbă!...

- Aoleu, nu-mi iei nimic?... Și te cheamă tot...

- Da, dar Matei e numele meu de familie, îl liniști celălalt, vorbindu-i molcom. Îmi face soacra o cafea gingirle – și consideri că m-ai plătit...

În acel moment se petrecu neprevăzutul: dubița mult-așteptată apăru făcând un viraj periculos, iar șoferul opri brusc lângă magazin, cu gestul unui ins ce conduce o mașină plină cu mafioți care acum-acum irump în stradă, spre a produce o hecatombă cu pistoalele lor cu amortizor. Coadă se cutremură și reconfigură, de parcă ar fi fost lovită de un trăsnet.

- Dumneata?..., întrebă aspru distinsul exeget într-ale istoriei contrafactice, pe cel căruia cu atâta ardoare îi explicase toate boacănele lui Adolf, din Al Doilea Război Mondial.

- Păi, domnule profesor...

- Care profesor?... Nu vreau să știu de niciun profesor!... Eu nu te-am văzut stând la coadă! Marș la rând, în spate!...

- Ba a fost, domnule profesor! Nu ați vorbit dumneavoastră cu dânsul despre Debarcarea din Normandia, despre...

- Care Normandia, care debarcare!?... N-a fost aici, și pace! Știi ce? Eu nici pe dumneata nu te-am văzut! Ia duceți-vă amândoi în spate!...

- Domnule profesor..., îndrăzni un altul.

- Nici pe dumneata!... Hai, în spate, luați-vă de mână toți trei – și treceți la urmă!...

Undeva, mai în față, se formase un alt cuib de viespi:

- Cum poți să spui, cucoană, că nepotul meu nu a fost aici? Nu ți-e puțin rușine obrazului?... Ba chiar au fost ambii nepoți, uite-l că vine, hai, Stelică, treci în rând!..., căscă ochii cât cepele apărătorul eticii universale.

- N-au fost, domnule, n-au fost, da' hai, treacă de la noi, ce subțire era coada asta, iar acum s-a lățit ca o deltă!...

... e dreptul meu, dați-mi voie, e dreptul meu!, se repezi peste rând expertul într-ale războiului mondial, agitându-și bastonul cu măciulie de argint, în timp ce lanțul gros al ceasului antebelic i se agita frenetic.

- Ce faci, domnule?, suieră cineva, intrigat.

- Lăsați-l, spuse milos o femeie din coadă, are Alzheimer, lăsați-l să ia prin față și să plece, mare lucru dacă mai știe să ajungă acasă la nevastă, încheie dânsa onctuos, plecând cu el spre casă imediat ce suferindul scoase cu gheare de uliu cele două pachete de carne din magazin, deoarece dânsa era chiar nevasta, cu alte două pachete de carne în plasă.

- La șapte, da?, reaminti gitanca ora întrevederii. Chiar la începutul dealului. Acolo ne vedem, mai zise dânsa desprinzându-i cu greu mâna din pliurile bluzei, și buzele de pe umbrele gâtului.

După încă o sărutare lipicioasă pe gât, fata se desprinsese brusc, plecând fiecare în sensuri opuse, spre casele lor.

Florin ȘUȚU

Plenitudinea artistului

Florin Șuțu are plenitudinea artistului ce stăpânește desenul, arta compoziției, impunerea genurilor pe care singur le alege ca pe o provocare

Florin Șuțu creează tipuri umane, tipologii dovedind fiecărui privitor că se află dinaintea unui protretist de mare forță și rafinament plastic. Desenele sale sînt viguroase, dinamice uneori și atît de cuminți alteori dar atît de căutate.

Florin Șuțu are sintagme grafice ce înglobează culoarea densă ori transparentă.

Vibrația interioară a personajului, MAMA, chipul învăluit de o puritate firească, atmosfera substanței picturale aduc plăcerea de a privi și totuși un gînd nu-mi dă pace - sufletul artistului se suprapune, e acolo.

Reprezentarea chipului mamei îmi amintește de prima La Pieta a lui Michelangelo.

Știți de ce emoționează grupul statuar ? Fecioara are aceiași vîrstă cu Iisus coborît de pe cruce și ochii închiși exprimă atîta durere.

Chipul tănăr și curat al mamei pictate de Florin Șuțu este un dar pe care cred că și l-a făcut lui însuși dar și nouă, privitorilor

O altă lucrare - Porți la care nu se bate, poarta dintre lumi, delimitări. Stilul acrilicelor, al pastelurilor sînt realizate în manieră liberă cu propriile interpretări stilistice în funcție de cum domină subiectul/ tema sau de cum și cît este de dominat

Extraordinară interpretare, îmi amintește de FURTUNA lui Giorgione, cerul filtrat de lumini, încărcat cu fulgere ce stau să cadă, rovinele ce se lasă ghicite, ireale, ruinele..

.Florin Șuțu manifestă o predilecție pentru peisaj ?

Nu, este un artist complet - autor contemplativ al peisajului, atent al naturilor statice alese de el și propuse de el, pasionat al portretelor, are o detașare imperceptibilă și reușește o mare gamă de posibilități picturale.

Nu reușesc să realizez ce temperament are, nu l-am cunoscut personal, dar are o libertate în execuție și un firesc, o fluiditate a desenului ce alunecă de la înnorări spre înrourări în cerurile senine sau înnorate.... De multe ori imaginile sale liric-emoțive de un pitoresc cald devin convingătoare, iar privitorul spectator se oprște și....e și el acolo.

"Iarnă în mahala"

acrylic/pânză, 80x80 cm, 2020.

Alb negrul întrebunțate adeseori de Florin Șuțu

adaugă o notă de msiter personal fiecărui tablou. Fiecare lucrare are configurată astfel povestea, dar are viață...E un altfel de univers pictral cu care ne obișnuise Florin Șuțu, riguros observat și construit. Are luciditatea a ceea ce face sau își propune, alunecă liric dar demontrează că se avîntă spre zonele de noblețe ale artei.

Liliana POPA

Mădălina TANASĂ

Blestemul podului

Evocarea Reginei Maria care a venit în sat în 1917

Fragment

Era în vara lui 1917. Pentru luptele de la Mărășești, Generalul Eremia Grigorescu își mutase cartierul general în Cosmești Deal, în casa lui Toma Munteanu, la nici cinci sute de metri de curtea lor, spre centrul satului, lângă biserică.

Venise seara, să fi fost trecut de ora nouă jumătate. Se auzeau pași pe drum. Erau altfel decât cei pe care-i făceau soldații. Nimic apăsător, nimic dur. Câțiva oameni, ca într-o plimbare de seară. Se apropiau. Curiozitatea de femeie a Tudoriței creștea. Își strecură privirea printre scândurile gardului scorjot. Simplă, cu un costum care parcă era popular, dar nu de țărancă, un costum popular purtat de o Doamnă. Ochi îngândurați, ochii unei femei care gândea, gândea cu mintea ei. Tudorița nu mai văzuse niciodată așa o prestanță, așa o grație! Ținea la braț un domn îmbrăcat în uniformă de ofițer, cu multe șnururi și multe trese pe epoleți. Un alt domn în straie de militar cu rang mare le explica ceva, dând din mâini spre câmpurile de bătălie de la Mărășești, care se vedeau ca în palmă de pe dealul Cosmeștilor. Din când în când, bubuiturile îi făceau să nu mai spună nimic... Îi însoțeau și câțiva soldați, care păstrau distanța. Tudorița se uita cu inima încremenită. Ei erau: Regele Ferdinand și Regina Maria a României, că altcineva nu putea fi! Îi însoțea generalul Eremia Grigorescu (pe el îl mai văzuse trecând cu comandantii prin fața porții). Oamenii vorbeau prin sat că regele și regina vin des de la Iași (unde se retrăsese Guvernul României) și țin întâlniri de taină cu generalul, dar n-ar fi visat vreodată c-o s-o vadă și ea pe Doamna Țării. Se holba cu respirația întretăiată printre scânduri și nu îndrăzneau să se miște, să respire. O familie regală în fața porții ei! Nu-i auzea dar pentru ea nu conta. Îi privi minute-n șir până ce siluetele lor maiestuoase se transformară în umbre pierdute în întuneric.

Când frontul ajunsese până înspre pădurea Prisaca, ce se întindea dincolo de Cosmești Vale spre Satul Doaga și în dreapta spre Mărășești, oamenii din zona podului trebuiau să-și părăsească gospodăriile. Se porniră la drum cu copiii în brațe, o boccea cu o bucată de pâine și câte o pătură. Unii își încropiră corturi din glugi de ciocani, alții dormeau sub cerul liber. Câtă foame, câtă boală... sugari bocind atârnați de țâțele goale ale mamelor... bătrâne cu dureri de spinare plângându-și feciorii plecați în război, copii orfani cerșind ceva de mâncare și adăpost...

De Tudorița se lipiseră Gheorghită și Vasilică. N-aveau niciunul mai mult de cinci ani. Se trezise într-o dimineață cu ei cuibăriți sub pătură. O priveau cu ochi rugători. Ce să le facă? Ce să le dea? Ca ei mai erau și alții. Le curgea câte o halcă din pantalonii zoiși și puțeau a urină stătută, li se vedea despicătura fundului pe care stătea întinsă mizerie maronie uscată de câteva zile. Mucii verzi le ajungeau până la buze, îi lingeau cu poftă... „*Le-o fi mângâind gura sălcie, uscată*”, se gândi ea. Le-ar fi dat ceva să mănânce dar n-avea. Îi alina din când în când cu câte o cană de apă încălzită la soare.

Băieții mai mari mai dădeau cu bățul în râul Tecucel. De-ar fi prins câte-un boiștean... și-o broască ar fi fost bună... Vâneau șoareci de câmp prin ascunzătorile lor. Râcăiau cu unghiile până le dădea sângele. După câte o ploaie mai apăreau melci. Erau buni și ăștia. Se terminase și știrița. Toată lumea o căuta pe marginea șanțurilor.

Cei doi frățiori zac la umbra nucilor. Nu mai au vlagă.

„Dumnezeul meu, Dumnezeu meu, pentru ce m-ai părăsit?” – așa spune părintele din Carte în postul Paștelui. „Dumnezeul meu, Dumnezeu meu, pentru ce m-ai părăsit?” spun și femeile, își șterg ochii din care nu mai curge nimic... Asta e răstignirea lor... asta e sfârșitul lor. „*Arată-te, Doamne! Fie-ți milă de noi! De-acolo de*

unde ești, întinde-o mână pân' la noi! Cu ce te-am supărat atâta de tare de te-ai întors cu spatele? Izbăvește-ne! Aștia-s copiii tăi! Îi lași să moară? Care-o fi legea Ta și dreptatea Ta, acolo Sus?"

Au trecut două săptămâni, bubuiturile au încetat, se pornesc înapoi spre casă.

– Hai, Gheorghii! Hai, Vasilică! Hai, că plecăm în sat la noi!, Tudorița încearcă să-i convingă pe orfani să-și adune forțele și să pornească la drum. Își târșie pașii... îi trage după ea... merg fără să-și mai simtă trupurile uscate. E o crăpelniță de-ți arde țeasta. Le scoate cămășile rupte și jechoase care li se lipesc de corp și le face din ele acoperământ pentru cap. Au ajuns deja la drumul principal din dreptul hanului construit de Cimpoiș, boierul locurilor. E închis, cu scânduri bătute în ușă. Copiii se așază sub cireșul umbros, cu scoarța scorjită, pe care s-a strâns clei prin crăpături. Tudorița îl adună cu degetele și-l înfige mai mult forțat în gurițele care nu se mai pot deschide de bunăvoie. Hai, cască gura că-i bun și dulce! Îi zdruncină cu forță.

– Bă, deschideți ochii! Am găsit clei de cireș!

Îi zgâlțâie de minute nesfârșite... gata... nu mai vor să se întoarcă acasă... se țin strâns de mânuțe... corpurile au devenit dintr-o dată grele... până aici le-a fost...

Se opresc mai mulți.

Liniște. Lacrimi. Deznădejde.

Un sat întreg nu poate să țină în viață niște orfani... Se uită în sus cu ochi întrebători. Nu vine niciun răspuns. Îi pun pe fiecare în câte o pătură, îi cară spre casa cea de veci din cimitirul satului unde nu-i nici foame, nici suspin. „*Hrănește-i tu, Doamne, în Împărăția Ta, că noi n-am mai avut cu ce...*”

Ajung în fața porții.

Nu mai găsesc nimic... Casa lor și ale vecinilor au fost exact în bătaia tunurilor. Cercevele sfărâmate, acoperișuri ce stau într-o parte, spânzurate într-o grindă ce refuză să cadă, chirpici găunoși. Soarele își înfige razele printre nuielele bucătărilor de pe care a zburat lutul de la atâta bubuială. Câini și pisici împrăștiați pe șanțuri, cu mațele bâzâite de muște verzi. O caschetă îndoită într-o parte, o manta plină de sânge în alta. Tudorița își întoarce privirea spre podul peste Siret. A dispărut... Au mai rămas doar cioturi din picioarele care cu doar câteva zile în urmă duceau în spinare podul făcut de Anghel Saligni... Valurile se izbesc de ele, se străduie să spele durerea și rușinea... Câteva zeci de metri mai la stânga spre satul Băltăreți, zace arsă și fabrica de cherestea... burlanul de fum e prăbușit la pământ. Peste Siret, spre pădure o vraiste de nedescris: gropi săpate de bombe, copaci desfigurați, trântiți în toate părțile, alții cu rădăcinile în sus. De-ar avea gură să spună cât părjol au îndurat și cât urlet... miroase a carne arsă și-a stricat. Miroase a moarte... Gândurile-i zboară departe. Unde-o fi bărbatu' ei? Oare-i văduvă? Cine știe când o veni vreo veste... Soldații adună gloanțe, grenade și alte resturi de armament de pe drumuri. Oare cu morții ce-or fi făcut? S-aude c-au săpat gropi prin pădure, cât să nu se strice pe căldura asta. Slavă Domnului, tifosul a cruțat-o pân-acum. Face prăpăd și-n armată, și-n rândul civililor. O mișcă ceva la subraț... of, păduchii aștia o să-i mănânce de viu. Îl prinde din firele de păr cleioase și-l strivește între degete. N-are curaj să coboare până la Siret să se spele. Cine știe ce grozăvenii or mai fi pe-acolo... Se duc să caute printre mormanele de moloz din ogradă, poate mai găsesc câte ceva să-și încropească un culcuș pentru la noapte. Bine că-i vară, bine că n-a lăsat-o bărbatu' gravidă înainte de-a pleca... ce s-ar mai fi făcut și cu-n copchil în brațe...

Se așază pe marginea prispei (ce-a mai rămas din ea), privește în gol. Tot la regina ei îi stă mintea... Ce femeie! Venind spre casă, ieșeau pe la porți bătrâni care nu voiseră să-și lase gospodăriile. Cică Regina stătuse în ziua bătăliei celei mari care se dăduse și-n pădurea Prisaca ore nesfârșite pe malul Siretului pentru a-i îmbărbăta pe soldații care se duceau în linia întâi... Ca un înger înveșmântat în haine de soră medicală, Maria se mișcase printre răniții pe care-i scoteau de pe câmpul de bătălie. Le ștersese lacrimile, le spusese rugăciuni, le mângâiasse obraji slinoși... Țărani neștiutori de carte, cu respirație puturoasă și haine duhnind a stricat o ținuseră de mână pe Regina Țării și-i spusese *mama noastră*... o ultimă alinare înaintea morții... energică și duioasă, curajoasă și melancolică, cu zâmbetul pe buze dar și cu sufletul plin de lacrimi. Ea îi iubea pe ei, copiii fără nicio vină ai țării, și ei o iubeau pe ea... Nu-i fusese scârbă să-i atingă, așa cum se găseau: fără ochi, fără mâini, fără picioare, cu mațele târâș, colcând de păduchi ce puteau căra după ei tifosul. Le închisese ochii pentru ultima oară, le făcuse semnul crucii ca să odihnească somnul cel de veci cu binecuvântarea ei.

A cui era războiul ăsta? Dacă Regina nu-l voia, ei cu siguranță nu-l voiau. Atunci cine îl pornise? Pentru ce și pentru cine mureau ei ca câinii?

„*Da' ce știi eu, fimeie proastă și fără școală, care abia poate să se iscălească?!*”, își spuse Tudorița și se prelinse în culcușul pe care și-l încropise sub cerul liber din ce putuseră să mai adune de sub pereții surpați.

Regina Maria a mai venit încă o dată în satul lor după terminarea războiului. Voia să vadă Cosmeștiul așa cum era el, fără dușmani, fără tunuri și morți. Se strânseseră cu mic, cu mare în fața porții lui Toma Munteanu, unde locuise generalul Eremia Grigorescu și unde, bănuia lumea, stătuse și familia regală în acele zile pline de sânge. Curgeau de prin toate ulițele: femei fugite de la treburile lor, cu baticele legate la ceafă și mânecile suflecate, copii desculți care sperau să primească bomboane, tineri ce dăduseră o mână de ajutor cu răniții în

timpul războiului. Înconjurată mașina care aștepta în poartă. Șoferul și aghiotantul erau mai eleganți decât orice om pe care-l văzuseră ei în sat. Purtau costum militar cu epoleți apretați și manta scrobită. Ei, săracii, se scărpinau de păduchii de care nu mai reușeau să scape. Se ridicau pe vârfuri, sperând să vadă ceva peste gard. Unii se înghionteau, alții se suiseră în copaci. Tudorița era undeva în spate, aflase mai târziu. Abia-și putea trage sufletul de atâta alergat. Nu voia să piardă momentul.

Să tot fi fost vreo zece minute de când așteptau în stradă când poarta casei s-a deschis și a apărut ea. Toată lumea a tăcut încremenită. "Bine v-am găsit, oameni buni!", se adresă regina gloatei. "Și vă mulțumesc pentru tot ce ați făcut în acele clipe grele pentru soldații noștri! Regele Ferdinand nu-i va lăsa nerăsplățiți pe toți cei care-au luptat pentru libertatea țării!" Acum, la lumina zilei era și mai frumoasă. Cerceii pe care-i purta străluceau în soare iar măregele de la gât îi atârnavă până aproape de talie, în două șiruri. Mătura țărna bătută de vânt cu poalele rochiei maiestuoase, în timp ce încerca să-și facă loc prin mulțime. Își scoase mănusa de dantelă și mângâie creștetul unui copil, atinse umărul unei bătrâne gârbovite. Soldatul întinse brațele spre mulțime să-i facă loc spre mașină. Se făcu o cărare și ea înaintă cu eleganță. Ajunse în dreptul Tudoriței care își ridică timid ochii. Regina Maria îi zâmbi în treacăt și îi atinse creștetul cu mâna, ca într-o binecuvântare. Trecu mai departe, dar Tudorița rămase nemișcată. O atinsese! O atinsese pe ea, o femeie atât de neînsemnată... Oamenii o ocoleau, conducând-o pe regină către mașină, dar ea rămase locului minute în șir...

Mircea BĂDUȚ

Cataliză canicula

Mulțimea de porumbei ce populează pi-
ațeta de pe terasa din centru² oferă
o pri-velişte insolită. Fac ei și un pic
de mizerie, dar naturalețea adusă locului a
determinat administrația orașului să nu-i
alunge. Iar oamenii s-au obișnuit de mult timp

cu po- rumbeii, tratându-i fie cu grăunțe sau firimi- turi, fie cu indiferență – de la caz la caz, cu o firească înclinare statistică profilată pe vâr- ste: cei mici îi îndrăgesc pe loc și îi vor parte- neri de joacă, vârstnicii îi privesc nostalgici, iar populația „activă” abia dacă-i observă din graba cotidiană.

Acum, zilele de caniculă prelungită au mutat cu câțiva metri arealul populației avi- ar-urbane, trăgând-o mai la umbra parcului de pe terasă. De fapt, arșița aceasta ne-a mo- dificat tuturor viața; nu mult, dar suficient cât să ne amintim că suntem vulnerabili.

Traversez orașul în drumul de la servi- ciu înspre casă, de data asta un pic deviat de o plată efectuată la poșta veche. Parcurg vechile trotuare copleșit de temperatură dar și de gânduri; uneori am puterea să mă uit la oamenii din jur și să le evaluez – pe chip, în ochi, în gesturi – efectele căldurii sufocan- te și puterea de a rezista. Mai toți suntem depășiți de situație, însă ne mână speranța că peste câteva zile – o săptămână, spun me- teorologii – canicula va mai slăbi, și poate chiar va ploua. Dacă am rezistat atâtea zile, probabil că vom rezista și până la acel liman promis, liman amplificat aberant în mintea noastră, ca o mântuire. Unii vorbesc de sfâr- șitul lumii, de apocalipsă, alții de ploile ar- tificiale provocate de vecinii de la Răsărit în dauna noastră. Cei mai mulți cred că-i vorba de clima deviată de atâta poluare...

În ceea ce mă privește, sunt mulțumit că organismul încă mai rezistă, în ciuda nop- ților „vegheate” de căldura emanând din zi- durile blocului în care locuiesc – dar nu pot obiecta: la etajul nouă, și cu mai toate zidu- rile în bătaia soarelui, nici nu poate fi altfel. Și – iată! – a mai trecut o zi de muncă în care am reușit să facem față (nu în mod grozav, dar nici nu mai avem pretenție de superlati- ve când aerul ne îngreșează pielea, birouri- le sunt încinse, respirația ne e tuturor difici- lă, oamenii își pierd mai lesne răbdarea, iar problemele de rezolvat n-au plecat deloc în vacanță); marchez deci ca- ntr-un AMR³-u de soldat în termen câte o căsuță de calendar, cu iluzia că timpul s-ar scurge acum în favoa- rea noastră...

Abaterea drumului pe la oficiul poștal mă conduce apoi prin parcul cel mic. Trec pe sub un petec de umbră, așa că încetinesc mersul și-ncerc – cu oarece teamă – să respir un pic mai amplu. Deși sesizabilă diferența de temperatură de la soare la umbră, sen- zația de aer încins se opune prompt dorinței de a-mi umple larg plămâni. Pofta aceea de răcoare trebuie să mai aștepte. Totuși, iată câteva bănci libere la umbră. Arată a ceva ce trebuie speculat. Grabă să ajung acasă nu prea e (că de-abia pe la zece seara se poate aerisi cât de cât interiorul) – doar setea mă pune cumva pe jar, amenințându-mă că am autonomie doar cât să ajung la prima sursă de apă.

Probabil că o secundă-două le-am pier- dut – îmi amintesc doar dilema din fața băn- cii, iar acum deja sunt așezat. Respir un pic mai amplu, mă relaxez (dacă tot stau jos) și încerc să nu mă impacientez de incidentul mnemonic. De fapt, e chiar plăcut aici, col- țisorul de parc arată bine, pe alee nu trece mai nimeni, sau dacă trece e atât de istovit de căldură că nu mai are strop din obrăznicia urbană. Mai mult, câțiva dintre porumbeii stolului „rezident” se plimbă pe alee în cău- tare de hrană. Le studiez penajul, le admir ținuta – sunt niște animale frumoase. Un gând infantil mă face să mă întreb amuzat de ce nu pășesc și ei gârboviți, ca niște oameni toropiți de căldură. De fapt, sprinteneala lor amintește de normal, și mă face să-mi regru- pez luciditatea. Voi mai sta aici

vreun sfert de oră și apoi voi porni spre casă, așa că am răgazul să-i observ, să mă bucur de imaginea, de prezența lor. Ca un copil.

Coabitarea îndelungată într-o zonă dens circulată a orașului a făcut ca porumbeii să nu se mai sperie de apropierea oamenilor, așa că acum nu par deloc stingheriți de prezența mea nemișcată pe banca de lângă alee. Doar când mai trec grăbiți pietoni, atunci își întrerup activitatea de la sol și zboară. Încerc să aflu ce anume caută pe jos, pentru că doar rareori par a găsi ceva semințe, firimituri sau resturi de luat în cioc. Iată că unul a aterizat mai lângă mine și-l văd căutând preocupat hrană. Îmi trece prin gând că poate ar ști el pe-acolo vreo sursă concretă de ciuguleală; o caut și eu din ochi cu ideea – dacă văd obiectul de interes – să mă ridic, să plec, ca apoi porumbelul să poată reveni nestânjenit să mănânce. Dar cum nu văd nimic, îmi întorc privirea la pasăre. Atunci observ că-i ceva mai pricăjit decât ceilalți porumbei, penajul din jurul gâtului nu-i strălucește, iar unui picior îi lipsește „laba”, dacă pot spune așa. Nu mai are cele patru degete și nici o parte din gleznă, așa că – atunci când calcă – se re-azemă pe un ciot. Probabil că își controlează mai greu echilibrul pe sol și e un pic dure-ros, pentru că pășește mai rar și mai cu gri-jă, fără însă a se cenzura prea tare. Ceilalți trei-patru porumbei din jur îmi par de-acum obraznic de sănătoși. Mai mult, unul din-tre ei vine spre porumbelul șchiop de lângă mine cu intenții îndrăzneț-masculine, cu penajul înfocat. Nu știu de ce, dar sunt un pic dezamăgit aflând astfel că porumbelul meu este de fapt o porumbiță. Încerc să-mi alung gândul (misogin?), încurajat mai ales de atitudinea necooperantă a păsării. N-are chef de avansurile porumbelului, e preocupată de altceva, refuză evident, el revine, insistă, și parcă-mi vine să-i strig, să-i transmit cumva masculului că „«Nu» înseamnă «NU!»”.

M-a amețit un pic intensitatea sau poate dezordinea gândului meu, așa că se pare că iar am pierdut o fracțiune de timp, pentru că acum văd porumbelul-mascul deja înde-părtându-se, iar porumbița continuă să ca-ute ceva și mai aproape de picioarele mele. Uneori se uită la mine, pieziș, însă imediat revine la căutarea din jurul ei, iar eu nu îndrăznesc să mă mișc pentru a nu o speria, să nu zboare, să nu-și forțeze piciorul, să nu...

Îmi zic că am scăpat un pic căruța sen-zațiilor, că ar trebui să plec imediat ce se îndepărtează pasărea, să ajung acasă. Sau mai întâi la un chioșc de răcoritoare. Însă nu-mi vine totuși să mă desprind de momentul acesta în care porumbița mi-a umplut tot spațiul și toată mintea, în care ideea comuni-cării dintre om și alte viețuitoare învie la fel de proaspătă ca în copilărie. În același timp sunt conștient că nu-i decât o fantezie amplifi-cată de căldură...

Ființa mică se pierde din câmpul meu vi-zual pe undeva pe sub bancă, apoi revine cu mișcări mici și grijulii, își întoarce capul să se uite cu laterala la mine, apoi caută altceva. Am senzația că a găsit o omidă sau o goan-gă, se apleacă, dar nu, – ah!, iar amețeala asta, doar de n-aș ațipi aici, pe bancă – este de fapt șiretul meu de la adidași. Nu o găză a cules, și îi transmit dezamăgirea că nu poate să mănânce un șiret, iar ea trage totuși de el, cu o mișcare greu de potrivit în economia momentului și a locului.

E clar, trebuie să mă ridic! Dacă am ajuns să-mi imaginez că mă trag de șireturi cu un porumbel, înseamnă că am luat-o razna. Plec spre casă, înregistrez aproape în subconști-ent că ridicarea mea bruscă de pe bancă ar fi trebuit să sperie porumbița dacă mai era lângă mine, dar n-am văzut totuși nimic.

Traversez piațeta și cobor panta de pe te-rasă, spre intersecție, cu gândul de a urma drumul cel mai scurt către casă, fără nici o altă haltă, și chiar fără să mai observ soare-le orbitor, un pic razant dinspre apus, deci bătând direct spre retina mea deja roasă de lumină, și nici aerul ce altfel l-aș simți cum îmi arde greșos pielea. Ar mai fi câteva sute de metri până acasă, așa că le pot parcurge mai în grabă: poate că punându-mi sângele în mișcare îmi trece și senzația asta de sfâr-șeală. Iată și intersecția, iar culoarea verde a semaforului mă face de departe să măresc și mai mult viteza; mai am trei pași până la stradă, când omida aceea – când a apărut? parcă o înghițise porumbița? – îmi atrage privirea, am un gest reflex (sau mai bine re-cunosc că este un fel de sperietură), încerc să

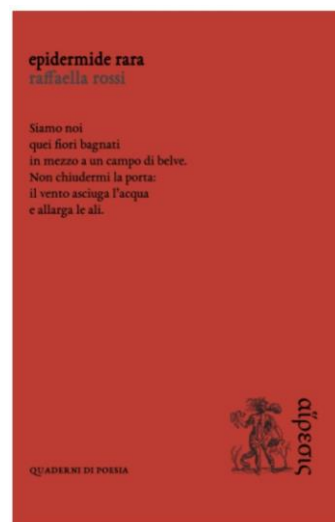
o evit, dar nu reușesc, mă-mpiedic, deci de și-ret și nu de vreo omidă, cad (deja anticipând julturile) și mă înșir pe trotuar până chiar la stradă. Pe strada care, în aceeași fracțiu-ne de secundă, trece un autocar, cu destulă viteză ca să rateze semaforul mascat parțial de arbuști, iar eu simt de foarte aproape mi-rosul pneului mare ce ar fi putut să mă stri-vească dacă nu m-aș fi împiedicat de șiretul incorect legat sau poate ciugulit de o porumbiță șchioapă în parc...

din vol. *Intoarcearea perenă*

Raffaella Rossi: *Epidermide rara*

C'è chi sostiene che i poeti siano una razza in via di estinzione in un mondo che continua a perseguire soddisfazioni materiali e glorie personali. Proprio per questo motivo, degli amanti per il verso, più che mai oggi, se ne sente l'esigenza perché l'anima ha bisogno di partorire le parole gentili e il mondo necessita di amore, quell'amore che facendoci avvertire il senso dell'esistere ci collega all'universo. Fare la poesia in una realtà che diviene sempre più spietata e arida di sentimenti diviene allora necessità e missione. Così, come tutte le altre forme artistiche, la poesia è un importante mezzo salvifico. Di questa realtà ne è ben consapevole l'autrice **Raffaella Rossi** che con la sua opera *Epidermide rara* (Eretica edizioni, anno di pubblicazione 2023, pagg. 76) ci conduce nel suo mondo fatto di sensibilità e delicatezza ma anche di vuoti, silenzi, assenze. L'autrice non cerca gloria, visibilità, autoproclamazione, come purtroppo accade a molti autori che nel cammino poetico si smarriscono lasciandosi ammaliare da ciò che snatura il senso stesso della poesia. Ella lascia il segno delle sue impronte abdicando all'unica ragione che spinge i poeti a proferire: svelare la propria anima senza alcun fine se non quello di donare amore, di comunicarlo in tutte le sue sfaccettature. E il suo è un svelamento autentico, profondo, vibrante. Fa riflettere il titolo scelto dall'autrice: Epidermide rara. L'epidermide è lo strato più superficiale della pelle, quello con il quale avvertiamo il mondo esterno. Benché tutti ne siamo provvisti, la qualità di questo avvertire è soggettiva. Solitamente i poeti avvertono per eccesso, sono particolarmente sensibili. E questo sentire non è sempre foriero di felicità e benessere. Spesso la pelle registra graffi, cicatrici, situazioni dolorose. La sensibilità dei poeti ha sempre il risvolto della medaglia che contempla in sé la luce e l'ombra, la gioia e la sofferenza, la capacità di esternare in maniera sublime stati d'animo che siano anche di profondo dolore. Tale rara capacità di avvertire, della quale si fa portavoce l'autrice in ogni suo componimento, è desiderata e nello stesso tempo "temuta" poiché il suo essere eccessivamente sensibile la espone in maniera più viva alla sofferenza... ma è in fondo da questo dualismo che nasce e ha senso la vita. La sua non è una poesia di interrogativi ma di libero fluire con il quale l'autrice sente di essere parte di un tutto e si lascia trasportare da quelle sensazioni che accoglie e con le quali cura le sue stesse ferite. Un fluire che si può avvertire solo nello spazio soggettivo del silenzio dal quale l'autrice sembra ammaliata, poiché esso sospende il ritmo dei tempi della realtà e

consente di elevarsi a quella dimensione altra nella quale solo è possibile abbracciare, fare la poesia: «Vivo quando sento nel silenzio / interrogo la lumaca se ha bevuto / il gatto se ha avvertito l'estraneo / il sole se ha visto l'olmo svegliarsi. / Vivo quando sento nel silenzio / non interrogo la vita / mi lascio respirare dal vento / e schiaffeggiare dalla bufera / per esistere / per lasciare la mia vita sentire. / Io sento le parole / quando non urlano per uscire / ma mi accerchiano nella solitudine. / Mi nascondo per il troppo sentire / mi intimidisco / vado sottoterra / scavo buche profonde / creo vuoti d'aria per respirare / e sento / sento tutto / il seme ostinato / alla ricerca del cielo / le parole che si incastrano tra gli acufeni / e quelle / che diventano acqua negli occhi. / Gli animali / non mi chiedono cosa sento / la finestra / non mi domanda se ho mangiato / però ci sentiamo / perché tutto il vivere è nel sentire / l'esprimibile in parole / l'indescrivibile in una poesia. / Non mi giudicate perciò / come una fabbricante di parole / sono solo una donna di cobalto / troppo calda per il freddo. / Sono solo una donna che sente / ma vorrei non sentire / perché sentire / è sfiorare anche l'inferno. / Sono una donna che sente / che a volte ha paura delle parole / quando vengono fuori / e quando si aggrovigliano nel silenzio. / È dal sentire si partorisce la vita». Il verso è libero, svincolato da qualsiasi impostazione metrica, spontaneo e immediato. Vi è una sonorità del verso, un'armonia accennata che rende gradevole e compiuto il discorso poetico. L'autrice non sembra ricercare parole per descrivere il suo sentire ma, come accade a chi di poesia si nutre, queste emergono spontanee dall'ascolto interiore, e quello dell'autrice è un ascolto a più dimensioni dove natura e vita si fondono e si confondono. Le immagini della natura si modellano ai suoi stati d'animo o viceversa, sicché ogni emozione rimane incisa sulla sua pelle che, avvezza alle bizzarrie degli eventi, si lascia vivere senza opporre alcuna resistenza. Traspone tuttavia rammarico e una sottile inquietudine nei confronti di quell'ironia della sorte o destino, che ella ricama con grazia e decisione, per un grande amore non concretizzato in quel noi sospirato, per gli incontri mancati, le parole non dette, le manifestazioni d'affetto taciute, il bene rivolto a sé stessi, tutte cose che a volte, con il senno di poi, la

spingono a dei ripensanti: «*Siate dolci con la vostra pelle / spalmatelo il miele / accarezzatevi / datevi i bacetti / come fanno i bambini / quando pensano che le carezze / alleviano il dolore. / Ficcateci dentro le parole / quelle non dette / quelle balbettanti tra i denti*». Non solo nostalgia per ciò che non è stato è avrebbe potuto essere ma anche consapevolezza della fugacitate dell'existența dalla quale deriva la necessitate di non trattenere nulla, di promanare il bene senza remore e multiplicarlo. È quindi l'amore il filo conduttore della silloge di Raffaella Rossi, amore che si materializza attraverso la narrazione del suo sentire perché la stessa poezia è dono di sé all'altro, apertura, condivisione.

Teresa LATERZA

Epidermă rară

Unii susțin că poeții sunt o rasă pe moarte într-o lume care continuă să urmărească satisfacții materiale și glorie personale. Tocmai din acest motiv, îndrăgostiții în schimb, mai mult ca oricând astăzi, simt nevoia pentru că sufletul are nevoie să nască cuvinte amabile și lumea are nevoie de iubire, acea iubire care făcându-ne să simțim simțul existenței ne leagă de univers. A face poezie într-o realitate care devine din ce în ce mai nemiloasă și fără sentimente devine apoi o necesitate și o misiune. Astfel, ca toate celelalte forme de artă, poezia este un mijloc important de mântuire. Autoarea **Raffaella Rossi** este conștientă de această realitate și cu volumul **Epidermide rară** (Ediții eretice, anul apariției 2023, pag. 76) ne conduce în lumea ei făcută din sensibilitate și delicatețe dar și de goluri, tăceri, absențe. Autorul nu caută gloria, vizibilitatea, autoproclamarea, așa cum din păcate se întâmplă multor autori care se pierd de-a lungul călătoriei poetice, lăsându-se vrăjiți de ceea ce distorsionează însuși sensul poeziei. Ea își lasă urmele pașilor abdicând singurul motiv care îi determină pe poeți să rostească: să-și dezvăluie sufletul fără alt scop decât să dăruiască iubire, să o comunice în toate fațetele ei. Și a lui este o dezvăluire autentică, profundă, vibrantă. Titlul ales de autor ne pune pe gânduri: *Epiderma rară*. Epiderma este cel mai superficial strat al pielii, cel cu care simțim lumea exterioară. Deși o avem cu toții, calitatea acestui simț este subiectivă. De obicei, poeții simt prea mult, sunt deosebit de sensibili. Și acest simțământ nu este întotdeauna un vestitor al fericirii și al bunăstării. Adesea pielea are zgârieturi, cicatrici, situații dureroase. Sensibilitatea poezilor are întotdeauna reversul monedei care contemplă lumina și umbra, bucuria și suferința, capacitatea de a exprima sublim stări care sunt și de durere profundă. Această abilitate rară de a percepe, căreia autoarea este purtătorul de cuvânt în fiecare dintre poeziile sale, este dorită și în același timp „temută” întrucât exagerat de sensibilă o expune mai viu la suferință...

dar în fond e din acest dualism. că viața se naște și are sens. A ei nu este o poezie de întrebări, ci de curgere liberă cu care autoarea se simte parte dintr'un întreg și se lasă purtată de acele senzații pe care le întâmpină și cu care își vindecă propriile răni. Un flux care se simte doar în spațiul subiectiv al tăcerii din care autorul pare fermecat, întrucât suspendă ritmul realității vremurilor și permite să se ridice la acea altă dimensiune în care nu se poate decât să îmbrățișeze, să facă poezie. : «*Trăiesc când aud în tăcere / întreb melcul dacă a băut / pisica dacă a amușinat străinul / soarele dacă a văzut ulmul treaz. / Trăiesc când aud în tăcere / Nu pun la îndoială viața / Mă las respirat de vânt / și bătut de furtună / să exist / să'mi las viața să simtă. / Aud cuvintele / când nu țipă să iasă / ci mă înconjoară în singurătate. / Mă ascund să nu aud prea multe / mă interiorizez / intru în subteran / sap gropi adânci / îmi creez puncte de aer pentru a respira / și aud / aud totul / sămânța încăpățânată / în căutarea cerului / cuvintele care se potrivesc între tinitus / și cele / care devin apă în ochi. / Animalele / nu mă întreabă ce simt / fereastra / nu mă întreabă dacă am mâncat / dar vorbim / pentru că tot ce trăiește este în simțire / exprimabilul în cuvinte / nedescrisul într-o poezie. / Nu mă judeca așadar / ca făcător de cuvinte / Sunt doar o femeie cobalt / prea fierbinte pentru frig. / Sunt doar o femeie care simte / dar mi-aș dori să nu fi simțit / pentru că sentimentul / atinge chiar și iadul. / Sunt o femeie care aude / căreia îi este frică uneori de cuvinte / când ies / și când se încurcă în tăcere. / Din simțire se naște viața*». Versul este liber, liber de orice setare metrică, spontan și imediat. Există o sonoritate a versului, o armonie insinuată care face discursul poetic plăcut și complet. Autoarea nu pare să caute cuvinte pentru a-și descrie sentimentele dar, așa cum se întâmplă cu cei care se hrănesc cu poezie, acestea ies spontan din ascultarea interioară, iar cea a autoarei este o ascultare multidimensională în care natura și viața se contopesc și se confundă. Imaginile naturii sunt modelate după stările ei sau invers, astfel încât fiecare emoție rămâne gravată pe pielea care, obișnuită cu capriciile evenimentelor, se lasă să trăiască fără să ofere nicio rezistență. Totuși, regret și neliniște subtilă cu privire la acea ironie a sorții sau a destinului, pe care ea o brodează cu grație și hotărâre, pentru o mare iubire nematerializată în acea năzuită după noi, pentru întâlniri ratate, cuvinte nespuse, manifestări de afecțiune tăcute, îndreptate spre sine, toate lucrurile care uneori, cu retrospectiva, o duc pe gânduri secundare: «*Fii blând cu pielea ta / unge-o cu miere / mângâi-o / sărut-o / precum copiii / când cred că mângâie / ameliorează durerea. / Îndeasă în ea cuvintele / cele nerostite / cele bâlbâite între dinți*». Nu doar nostalgia pentru ceea ce nu a fost și ar fi putut fi, ci și conștientizarea efemerității existenței din care derivă nevoia de a nu reține nimic, de a răspândi binele fără ezitare și de a-l înmulți. Dragostea este așadar laitmotivul Raffaellei Rossi, iubire care se materializează prin narațiunea sentimentului ei pentru că poezia însăși este un dar al sinelui celuilalt, deschidere, împărtășire.

Traducere în română de **Liviu PENDEFUNDA**

Călătoria eroului epic

o critică a "Mahaavaakyya", *Devdoot The Angel, Canto II*
de Sudhakar Gaidhani

Păsările de mare sunt deosebit de convingătoare pentru noi, oamenii... fiindcă sunt perfect acasă într-o locație atât de străină și ostilă pentru noi - experiența lor misterioasă este ceea ce, în mod paradoxal, face metafore atât de bogate... păsările sunt paralele luminoase - sunt animalele sub statutul uman într-un sens și totuși ocupă înălțimile eterice deasupra oamenilor; sunt amândouă lumești și numinoase deodată" (<https://compleatbirder.wordpress.com/tag/birds-in-old-english-poetry/>). Păsările, pe lângă simbolizarea sufletelor, reprezintă și mesaje și experiențe puternice. Ruzbihan, poetul sufi folosește pasărea ca simbol al „îngerilor și sfinților care sunt descriși ca păsări care zboară în grădina cerească” (Irmawati 698). În mod corespunzător, epicul *Devdoot The Angel* al lui Sudhakar Gaidhani iese dintr-o pasăre de mare care călătorește prin regiuni, culturi și cosmos simbolizând pacea, cunoașterea, libertatea de gândire și puterea înțelegerii. Acest simbolism al păsării are o semnificație suplimentară în măsura în care este luat în considerare echilibrul intern al poemului (structural și stilistic). Starea de rău a epocii actuale, așa cum este analizată de critici, este aceea a unui „vid existențial”, un sentiment de lipsă de sens. *Devdoot*, mesagerul lui Dumnezeu sosește și ne învață că putem depăși vidul cultivând iubirea, umanitatea și alegerea morală; suntem conduși către descoperirea sensului existenței ceea ce ne va permite să trăim în „optimism tragic” în mijlocul suferințelor vieții, „speranță când pare să nu existe niciun motiv de speranță” (Heavilin <https://www.cambridgescholars.com/product/978-1-4438-5241-8>).

Lucrarea filosofică a lui Fariduddin Attar „*Mantiq Al-Thayr*” ne povestește despre călătoria (o călătorie prin care trebuie să traverseze șapte văi cosmice de munte) a mii de păsări în căutarea Regelui lor, Simurg, care le dezvăluie în cele din urmă misterul naturii lor și natura Lui. În Cantul II al lui Gaidhani *Devdoot*, dorința finală a lui *Devdoot* este îndeplinită, adică „de a purta un dialog filozofic cu voi toți”(26). , sunt provocați de *Devdoot*, „Guru” (10), „purtător de torță” (16): „Există un singur voluntar printre voi, care este

dispus să intre în inima universului și să se întoarcă în siguranță pe pământ?” (26). Cantul II începe cu o pasăre pe nume *Avdhut* care se înainta pentru a întreprinde aventura sui generis spunând: „O, rege al păsărilor, aș fi mai mult decât fericit să profit de o ocazie atât de rară”(26). Poetul din prolog spune că *Avdhut* „pornește de-a lungul călătoriei către traversarea universului, așa cum este comandat de Guru suprem. De-a lungul călătoriei, perechea Guru și discipol se angajează într-o dezbatere interesantă care este contextul Cantului II. Deoarece este imposibil. pentru ca (26) „pasăre rănită”, „masa rănită” *Devdoot* să pornească într-o călătorie atât de dificilă, tot ce a trăit *Avdhut* și tovarășii săi (pentru a ști despre tovarășii lui *Avdhut* unul este să treacă și prin celelalte cântece), este comunicat lui *Devdoot*. Cu toate acestea, cititorul este interesat să cunoască natura călătoriei întreprinse în acest poem epic. Joseph Campbell în *Erou cu o mie de chipuri* (1973) spune: „...Pasajul eroului mitologic poate fi suprateran, de altfel, fundamental este în interior - în adâncuri în care rezistențele obscure sunt depășite și puterile pierdute de mult, uitate sunt reînviolate, pentru a fi disponibile pentru transfigurarea lumii. Această faptă îndeplinită, viața nu mai suferă deznădăjduit sub teribilele mutilări ale dezastrului omniprezent, bătut de timp, hidoase în spațiu; dar cu groaza ei vizibilă încă, cu strigătele ei de angoasă încă tumultuoase, ea devine pătrunsă de o iubire atotsuflante...” (Garcia 156). În viață poate exista, spune criticul: „o serie de primar-secundar-cicluri de reflecții care ne conduc la o înțelegere din ce în ce mai mare a situațiilor noastre de viață” care ne însoțesc pe măsură ce ne îndreptăm greoi, „sperăm spre înțelepciune” (Gracia 167). *Devdoot*, pasărea uriașă este rănită; este o pauză în viața lui și se primește un șoc. Criticul spune: „... Reflecția nu este altceva decât atenție, adică îndreptată către acest fel de mică ruptură în lanțul zilnic al obiceiurilor... A reflecta... înseamnă a te întreba cum poate avea o astfel de pauză. a avut loc” (Marcel 78). Reflecția primară a lui *Devdoot* începe atunci când chiar înainte de moartea sa este forțat să se oprească și să gândească. El, așa cum se întâmplă în timpul reflecției primare, se detașează de

lume și ia o poziție imparțială sau o privire îndepărtată. El examinează problema și în efortul de a găsi o soluție. Lumea se realizează ca este spartă. În Canto II, în timp ce Avdhoot pleacă în călătorie cu tovarășii săi, cuprinzând universul, ar putea fi considerată reflectarea secundară a lui Devdoot. El îmbrățișează situațiile, se mișcă în ele, o înțelege ca pe o realitate care curge liber. În plus, el vizualizează o existență ideală și chiar se roagă pentru înălțarea noastră. În această lumină, Avdhoot și însoțitorii săi ar putea fi înțeleși ca „ego-ul” călător al lui Devdoot și „Colegii călători” ca diferite nuanțe de „ego” al lui Devdoot care începe să vadă problema (viața) ca pe un mister. Canto II ne oferă efectele recuperatoare ale reflectării secundare a lui Devdoot.

În alt sens, întreaga călătorie este simbolică. Este călătoria sufletului interior. În Giranjali a lui Tagore experimentăm dorința poetului Rishi de a simți unitatea cu Dumnezeu care este în același timp în el (conceptul hindus de „Dumnezeu de sine”) și totuși îndepărtat de el. Pentru Gaidhani, care și-a început viața ca mașină de spălat vase la o masă din sat, atinge statura de poet prin excelență, Viața este Dumnezeu. Dacă absolutul lui Tagore este Dumnezeu, absolutul lui Gaidhani este Viața. După cum spune profesorul Pendefunda în Prefață: „Dorința omului de a experimenta absolutul este căutarea cea mai înaltă, anxietatea supremă. Versurile lui Sudhakar Gaidhani, izvorâte din dorința de a afla și de a sta în pace, în pace profundă, se sprijină și ele” (Pendefunda 21). În Devdoot experimentăm călătoria sufletului interior prin apele ciudate ale vieții pentru a o cunoaște din plin; poetul îmbrățișează și el viața într-un efort de a avea o relație creativă cu ea, care să-i impregneze viața cu un sens. Dictonul socratic este „Cunoaște-te pe tine însuși!”. Devdoot reflectă asupra vieții noastre pentru a atinge obiectivul filozofic de a se cunoaște pe sine. Devdoot este o carte de înțelepciune care prețuiește experiența umană, concentrându-se pe sentimentele de anxietate, speranță, angoasă, frică și alte experiențe conexe, pe măsură ce poetul se străduiește să găsească răspunsurile la două întrebări existențiale: „de ce?” și „Care este sensul vieții mele?” Trebuie să ne amintim cuvintele lui Devdoot rostite chiar de la început: „Această călătorie fără sfârșit este într-adevăr una exotică. Lasă-ți sufletul să se ospăte cu ea... din toată inima”(2).

Orice discuție despre Devdoot nu este completă fără un ochi la strălucirea poetului în construirea imaginilor. Cititorii sunt navigatorii care explorează un ocean necunoscut în fiecare strat al căruia îl așteaptă bogățiile nedescoperite, pietrele nerecunoscute. Imagini precum „Lamentul rănit al zmeilor

minunați”(32) sau „norii care se joacă cu valuri nesfârșite de culori pictând o iluzie a imaginii întunecate a domnului Krishna sau mai degrabă ca gopii care lăsă liber valurile debordante ale treptelor lor!”(35) , sunt fascinante ca toate celelalte. Întrucât „cea mai înaltă căutare”, „anxietatea supremă”(21) a lui Gaidhani este înțelegerea vieții și a sensului ei, provocarea poetului este dublă. În primul rând, în „Mahaavaakya” sa, el trebuie să mențină un echilibru între stilul epic înalt și cel banal. În continuare, el trebuie să-și exprime poetic înțelegerea vieții. Poetul atinge atât scopurile prin controlul perfect asupra dicției sale, cât și prin imagini care sunt în același timp transcendente, dar revelatoare. Imaginile nu sunt ornamentale, ci ne deschid ochii asupra adevărilor interioare. Când Devdoot, pasărea uriașă își începe reflecția, este ca și cum așteptările vechi de secole ale cititorilor s-au împlinit - ca și cum Jatayu, marea pasăre a Ramayanei (rănit mortal în lupta sa împotriva lui Ravana, Jatayu moare după aceea) a cărui moarte bruscă a fost cu siguranță pierderea înțelepciunii veacurilor a revenit printre noi. Jatayu se luptă fizic să o salveze pe Sita (ea reprezintă onestitatea, puritatea, răbdarea, inocența și toate virtuțile nobile la care omenirea trebuie să tânjească) din strânsoarea lui Ravană, în timp ce eforturile lui Devdoot urmăresc să tragă omenirea înapoi la modurile sale glorioase și fără păcat de viață.

În misiunea sa poetul nu se teme de nimeni. De la bun început se aude „O ființă umană este atât propriul ei adversar, cât și mentor.. Un mesager divin. O ființă umană este și, de asemenea, terminator. Mesagerul morții.”(3). Cu această onestitate terifiantă poetul explorează absolutul său, Viața. Poetul spune: "O conversație înfloresce într-un discurs îndrăzneț În timp ce o ceartă degenerază într-un război verbal toxic, Dar când desfășurați Straturi de minte...petală cu petală, Cu siguranță îți umple inima cu o comoară inegalabilă de bucurie!"(7). Același lucru se întâmplă și cu cititorii care îl însoțesc pe poet în căutarea întrebărilor existențiale. Cititorii sunt vrăjiți de înțelepciunea uimitoare a poetului și de acoperirea uluitoare a problemelor/preocupărilor vieții. "Mahaavaakya" este constituit din nenumărate perle. Pe tema eșecului și succesului, Devdoot spune: „chiar și un eșec este un partener egal, împărțind roadele succesului... eșecul se ridică ca un partener egal pentru a duce povara unei victorii de necontrolat”(5). se mișcă neobosit de-a lungul cerurilor pentru a dezvălui misterul care învăluie rădăcina omenirii prețuită în inima universului”(9). Și el trebuie să-și afirme experiența prin arta poeziei - „un meșteșug puternic al cuvântului se unește cu o inimă discernătoare. , ambele izbucnesc într-un duet atemporal între suprareal și real”(8).

Discursul despre „misterele insondabile ale universului”(15) este interfundat cu „Fakir”, observația „prințului cerșetor” asupra frumuseții mamei pământ, a existenței mărețe dincolo de universul nostru cunoscut. Devdoot le amintește colegilor săi de călătorie de ecuația corectă dintre un guru și adeptul său: „Un guru și adeptul lui nu sunt decât două fețe ale aceleiași monede, Ca un bambus și o mătură, Ca untul și grăsimea lui Născut dintr-o aceeași mamă”(10). Deoarece poetul nu este niciodată complet influențat de frumusețea minunată a cosmosului - unitatea temei este menținută tot timpul - în mod similar, guru îi sfătuiește pe adepți să nu fie distrași de atracția cărnii. Lunga discuție despre dragoste și poftă începe și continuă mult timp până când Fakirul este depășit de o altă problemă precum „patriotismul” (30). În „Lines Composed a Few Miles Above Tintern Abbey” de Wordsworth, auzim că povara misterului îi este dezlegată poetului, în timp ce în timpul reamintirii liniștite a tuturor lucrurilor frumoase, mișcările lui corporale sunt suspendate și el devine un suflet viu. Gaidhani spune: „Atunci trebuie să devii una cu sufletul tău interior și să te intri în templul unei liniște insondabile ca un Budd care medita... Și în cazul în care vei atinge această stare sublimă cu succes, atunci chiar și Dumnezeu te va implora să-i dai. El sub tutela ta și stăpânește secretul atingerii nirvanei supreme!”(31). „Fachirul care trapează la orizont” trebuie să renunțe la „forma sa moleculară” și să se binecuvânteze dizolvându-se „în neant total într-un vid total” pentru a auzi „notele divin eterne”(32).

Alături de dezvoltarea misterelor întunecate ale acestei existențe continuă și satira vieții și a trăirii noastre, variind de la naționalism fals, bariere rasiale, falsitatea sfinților până la competiții false între națiuni etc. cuptor al foamei aprinse”(40) care nu ne amintește decât de „interesele noastre egoiste”(41). Devdoot nu trece cu vederea „mințile noastre lacome”(43), modurile în care atacăm natura fără rușine, speranțele noastre naive să controleze „planetele după ce au jefuit mama pământul gol ca un șobolan uriaș”(42), dragostea noastră pentru „plăcerile materiale”. ” (63), nerăbdarea și centrarea pe sine - „coexistența este numele unei călătorii fără sfârșit în acest univers, dar în lumea muritorilor locuită de oameni, un om nu poate suporta nici măcar mirosul altui semeni”(68), indiferența noastră față de suferința umană - „nimeni nu simte nicio durere din cauza durerii altora”(68), civilizația noastră mecanizată - „în viitor, chiar și omul se va transforma într-o mașinărie și cu conducerea lor necontrolată, mașinile ar șterge umanul. rasă de pe fața pământului”(68), păcătoșenia noastră - „Dumnezeu era ținut de guler de mulțime în plină zi în piața publică,

cerându-i să le plătească prețul pentru devotamentul lor. Unii cereau „să-l dea drumul”, în timp ce alții țipau, „loviți-l fără milă” chiar în acel moment, de nicăieri, păcatul și-a făcut apariția în grabă și l-a salvat pe Dumnezeu”(77), ingratitudea noastră față de bătrâni(80), brutalitatea noastră față de sufletele vii din jurul nostru (86-87), ritualurile noastre religioase fără sens (88-89), ipocrizia noastră socialistă (100), sectarismul nostru religios (99) etc. Cu toate acestea, în calitate de poet Gaidhani, Devdoot nu își pierde niciodată echilibrul. El își sfătuiește discipolul/i: „Esența discursului tău nu ar trebui să-și piardă niciodată echilibrul, chiar dacă alegi să-l colorezi cu o adâncime profundă de sarcasm”(78).

Un alt factor de echilibru al lui Devdoot este dragostea necondiționată a poetului pentru viață, pentru omenire și pentru universul creat. Pe de o parte, el pune la îndoială dispariția sfântului Tukarama spunând: „Cei care sunt binecuvântați cu înțelepciunea pentru bunăstarea universului, chiar și ei sunt chinuți de prostia fiară adunată de acești proști”(93). Pe de altă parte, el se roagă pentru noi: „Fie ca glasul unui mileniu să sune cu o melodie a iubirii și sămânța germinată în pământul umanității să-și deschidă petalele pe măsură ce înflorește într-o viață nouă!” (113). Pe lângă portretizarea lumii ideale, spune:

„Atunci când acești oameni înțelepți vor renunța la cetățenia diverselor geografii și vor deveni cetățeni globali numai atunci, întregul pământ iubitor va fi pe deplin salvat din cercul vicios al conflictelor înfricoșătoare dintre diferite națiuni, doar atunci se va sfârși acolo înclinația pentru arme și rachete Mama Pământ. atunci va fi tratat ca țara mamă a fiecărui suflet, reducând la tăcere discursul arogant al cunoașterii și al științei, fie retrograd, fie gândire înainte.”(84) se roagă pentru „acest animal unic numit ființă umană” astfel încât să devină „inima limpede ca un lac curat” (103). Călătoria va continua până când omul se va comporta „cu alte creații ca un Creator Însuși” (103). Poetul dorește să vadă că paharul vieții umane este umplut cu „mersă veșnică de umanitate”(107) și, foarte potrivit, „Mahaavaakyya” a lui Gaidhani se încheie cu sfânta sa rugăciune pentru ființele umane și întreaga lume: „Lasă lumea întreagă. scăpa de toată durerea în timp ce natura se udă vesel sub burnița divină a mântuirii sfinte și nici măcar Buddha Învățat nu poate observa nicio ființă vie care să fie întristată de tristețe!!!Fiecare ființă umană de pe pământ să fie iluminată cu o înțelepciune globală. precum animalele și păsările îl privesc cu admirație și har”(114). Din nou ne aducem aminte de „Tintern Abbey” a lui Wordsworth, care se termină cu binecuvântare.

Astfel, în Cantul II la nivelul reflecției secundare, lumea pare a fi reparată din ruptură; poetul, Devdoot și discipolii săi se împacă cu toții cu paradoxurile trăite în viață în încercarea de a înțelege dilema existențială precum „Ce este viața” și această împăcare are ca rezultat pacea pe care profesorul Pendefunda o menționează în Prefață. Filosofia lui Gaidhani este afirmată pe parcursul acestei călătorii simbolice de la dezgust, respingere și dezamăgire la iubire, compasiune și acceptare în care se află sensul vieții. Devdoot Canto II dezvăluie Viața, absolutul, în toate nuanțele sale; rugăciunea binevoitoare a unui suflet umil (cu care se termină „Mahaavaakyya”) este ajutorul pentru existența noastră angoasă. În măsura în care este luată în considerare călătoria simbolică a sufletului/eroului, această analiză a Cantului II al lui Devdoot deschide noi domenii de cercetare și, într-adevăr, epicul „Mahakabi” Gaidhani, Devdoot The Angel, pentru „profunzimea suprareală” (Vaidya 6) și pânza vastă. (5 cânte) solicită cea mai mare atenție în rândul savanților și inspiră explorări suplimentare ale clasicilor lui Homer, Dante și așa mai departe, în ceea ce privește caracterul distinctiv al lui Gaidhani Devdoot The Angel. Privit altfel, așa cum spune profesorul Pendefunda cu pricepere în Prefață: Devdoot „... reprezintă suma conștiințelor noastre” (Pendefunda 22) Pe măsură ce Epoca Eroică (prezentată în epopeele Acțiunii lui Adikabi) cedează în fața epocii mașinilor și manipulării, este timpul să ne ascultăm conștiința. Întrucât a noastră este o epocă hipnotizată de rău, pentru a ne proteja mama Pământ, civilizația noastră, să recurgem la epopea Discuției a lui Gaidhani. Aici este posibil să ne amintim de „Ultimele piese” ale lui

Shakespeare, deoarece reflecția secundară a lui Devdoot este, în același timp, o lecție de pace și iertare. Contemporan, dar un rezervor de înțelepciune veche, Devdoot este o creație fără egal a erei noastre.

Works Cited/ Lucrări citate

- Attar, Fariduddin. "Mantiq Al-Thayr". Translated by Charles Stanley Nott. *The Conference of the Birds: Mantiq Ut-Tair; a Philosophical Religious Poem in Prose*, London: The Janus Press, reissued by Routledge and Kegan Paul Ltd, 1961.
- Gaidhani, Sudhakar. *Devdoot The Angel*, Canto II. Nathe Publication Limited, 7th July, 2022.
- Garcia, Elenita dIR. "Immortality Lost: Existential Themes in Gilgamesh and Other Hero Epics". <https://ejournals.ph/function/reader/1/read/web/viewer.php>.
- Heavilin, Barbara A. "From an Existential Vacuum to Tragic Optimism: The Search for Meaning and Presence of God in Modern Literature", <https://www.cambridgescholars.com/product/978-1-4438-5241-8>.
- Irmawati, Marwoto Johan. "Birds Symbolism in Persian Mysticism Poetry" *International Review of Humanities Studies*, July 2019, www.irhs.u.ac.id, p.698-706.
- Marcel, Gabriel. *The Mystery of Being: Reflection and Mystery*. Translated by G.S. Fraser. South end, Indiana: Gateway Editions, 1978, p.78.
- Pendefunda, Liviu. "Preface". *Devdoot The Angel*, Canto II. Nathe Publication Limited, 7th July, 2022, pp. 21-22.
- Tagore, Rabindranath. *Gitanjali*. Kolkata: Sahityam, December, 2017.
- Vaidya, Vishwas. "Translator's Note". *Devdoot The Angel*, Canto II. Nathe Publication Limited, 7th July, 2022, p.6.
- Wordsworth, William. "Lines Composed a Few Miles Above Tintern Abbey". <https://www.sjsu.edu/people/cynt>.

Web Source

- "Birds in Old English Poetry", 28th Nov. 2018, <https://compleatbird.wordpress.com/tag/birds-in-old-english-poetry/>

Devdoot The Angel
Epic Poem Canto II
Sudhakar Gaidhani
Translated from Marathi by
Vishwas Vaidya

THE CELESTIAL YEAR 2021 CONTACT INTERNATIONAL
is named after our laureate, the great Indian epic poet
Sudhakar Gaidhani.
from Contact International, Romania
Issue: Oct-Dec, 2021

SUDHAKAR GAIDHANI
M.A., M.F.A. (Honorary)
Issue: Oct-Dec, 2021

THE SAGA OF THE ANGEL DEVDOOT
The saga of the angel Devdoot, a blessed embodiment of the great poet Sudhakar Gaidhani, is a living epic of the world in which we live. The true nature of poetry, however, is that which reflects the struggles of the soul without relating them entirely to the cosmic. Existential questions and answers punctuate the lyrical discourse. The light of this magnificent poem descends like the Holy Spirit into the hearts of readers everywhere.

Acad. Liviu Pendefunda, H.D. Litt,
Managing Editor, Contact International - Romania

PHILOSOPHICAL LUMINARIES OF MODERN INDIAN POETRY
The poet Sudhakar Gaidhani, is one of the philosophical luminaries of modern Indian poetry. He continues the tradition of writing Indian vedas, but in the modern version. His pen delivers Marathi, one of the oldest languages of the Indo-European family, but produces a radiant epistemic beauty in English as well. The spirit of his poetry is divine and Earthly at the same time. Sudhakar Gaidhani in his verses reveals the high spirit of the Indian people. In his verses embodies the great idea that the forces of goodness win over death.

Albert V. Nikolla
Poet/Romanian, Critic & Linguist, Grimbergen - Brussels - Belgium

DEVDOOT AND THE PROPHECY
Compared to "The Prophet" the language of "Mahaavaakya" (Complete Devdoot the Angel) is more figurative, more assertive, and simple-storytelling faces the talk. Life in the raw predominates in Mahaavaakya. While Cibran's Prophet would largely be silent as a work of philosophy, Mahaavaakya would indubitably be classified as literature, as poetry.

Prof. Dr. Om Bhanu, India

IT IS A MILESTONE
When I compare you to Milton and his "Paradise Lost", for me personally, it's even more than that. It is a milestone for your native language which makes you more than a poet, makes you a national poet, someone like that for your native Marathi language, who was Adam Mickiewicz (1798-1855), in the era of Romanticism, for the Polish language. Your imagination has crossed all the horizons of European literature, from ancient Greece to the present day.

Marek Kasperski, Poland

Preface by
Acad. Prof. Dr. Liviu Pendefunda
H.D. Litt. (Romania)

Academician Liviu PENDEFUNDA, Doctor and writer, MD, PhD, university professor, member of many academies in Europe and North America, Vice-Chancellor of the World Academy of Letters, member of the Anthropology commission of the Romanian Academy, Secretary General United Cultural Convention, Doctor Honoris Causa in Literature, founder and director of the Contact International Press and Publishing House and with his wife, Iuliana Carones, of Contact International magazine since 1990. Member of the Romanian Writers' Union, honored with dozens of awards from around the world.

He has published poetry, essays, short prose and novels (author of over 120 books (medicine, philosophy, fiction, etc.) and was translated into English, French, Italian, Greek, Arabic, German, Arumanian, Hindi, Marathi, Spanish, and Chinese.

This beautiful cover in the same area is covered by the International Association of English Linguists (Sudhakar Gaidhani Center) in 2022.

From the Blog of Olyvia Stanovska (Macedonia)

Anca SÎRGHIE

Horia Groza și plurivalența spiritului românesc

Citind cartea lui Horia Groza, *Colocvii*, apărută în mod recuperator la Editura Logos din București în anul 2022, cu un *Cuvânt introductiv* de Ion Dur, într-o ediție îngrijită de fiul autorului, Horia Ion Groza din California americană, prima surpriză mi-a

produs-o fișa biografică a acestui intelectual român de elită, în sensul înalt al cuvântului. Horia Groza (n. 10 nov. 1910- d. 5 aug. 1954) a fost primul dintre cei patru copii ai învățătorului Groza din comuna Păunești, jud. Bacău. (1) Școala primară o face în Focșani, unde începe și liceul, el debutând în cls. a II-a cu poezii. Va absolvi liceul la Bacău în 1929,

clasificat al doilea dintre cei 119 examinați. Admiterea la Academia de Înalte Studii Agronomice de la Herăstrău se finalizează prin intrarea cu bursă pe primul loc din cei 280 candidați.

În evoluția intelectuală a liceanului se remarcă o precocitate literară, dovedită în cenaclul Liceului „Regele Ferdinand” din Bacău. Sunt ani rodnici de învățătură când Horia este trimis la concursul național „Tinerimea Română” de la București, unde este premiat chiar în prezența Majestății Sale Regele. În revista liceului „Încercări”, publică una dintre primele analize literare făcute poeziei bacoviene, iar la Bacău semnează alte texte în revista „Zări senine”, unde a

debutat cu poemul *Florăreasa*, ca și în „Spada” din Focșani, sau în „Adevărul literar și artistic”, suplimentul ziarului bucureștean „Adevărul”. O anumită amplitudine a preocupărilor sale literare este vădită prin dublarea exercițiului liric, de obicei cutezător, avangardist, cum cerea moda epocii, cu traducerea unor versuri din Edgar Allan Poe. Liceanul Horia Groza publică și un eseu în franceză despre Charles Baudelaire. Formula va fi perfecționată scriind *Indianismul*, eseu cu care în 1930 este marcat debutul său propriu-zis în ziarul „Curentul” al vestitului Pamfil Șeicaru.

Deceniul următor se va defini printr-o apariție explozivă a lui Horia Groza în presă, unde el semnează eseuri, critică literară, proză și versuri. Deloc întâmplător, poezia teribilistă *Deschidere* a lui Horia Groza este așezată de Lucian Boz pe prima pagină a revistei „Ulise”, care a fost scoasă, începând din 15 mai 1932, în 4 numere. Ne plasăm în anii 1930, când o tânără generație de scriitori români era așteptată să-și afirme voința înnoitoare. În 1932, tinerii anunță romanul *Interior* al lui Constantin Fântâneru, căruia M. Eliade nu-i găsește un editor. În cartea ei *Tânără generație interbelică*, Edit. Vremea, 2015, Miruna Lepuș reproduce o *Scrisoare deschisă d-lui Profesor I. Simionescu*, care era directorul Editurii Cartea Românească, de către Mihail Sebastian. Ideea este că tinerii cred în valoarea aceluia roman, care astfel va fi acceptat în ziarul „Cuvântul”, cu două fragmente. S-a atins scopul urmărit, căci Alexandru Rosetti se interesează de noua carte și o publică la Editura Cultura Națională, romanul fiind intens comentat de Camil Baltazar, Mircea Eliade, Mihail Sebastian, Petru Comarnescu, Simion Stolnicu, Horia Groza, Anton Holban, Lucian Boz etc. În „Ulise”, Horia Groza aprecia că într-o perioadă când din abundență sunt editați Mihail Sadoveanu și Cezar Petrescu, tânărul Fântâneru

„e cel dintâi al generației noastre pătruns și lansat așa cum trebuia”, el dând după *Isabel* al lui Eliade „opera cea mai valabilă” a literaturii române contemporane. Tânărul critic are, așadar, o scară axiologică precisă, iar cuvântul lui era ascultat.

Absolvent al Academiei de Înalte Studii Agronomice din București în 1934, Horia Groza activează ca redactor-șef la vol. I-IV *Enciclopedia Agricolă* și redactor al revistei „Pagini agrare și sociale”, în aceiași ani, 1935-1938. El va fi doctorand în economia agrară la Sorbona, cu cercetări în Elveția la Basel. Între anii 1945 și 1949, ajunge conferențiar în învățământul superior, la Facultatea de Agronomie și la cea de Horticultură din capitală. Inginerul atinge apogeul activității sale științifice, intrând în Institutul de Cercetări Agronomice al României între 1939 și 1954, când a murit la doar 44 de ani martiric, după ce i s-a adus o acuză total falsă. (2).

Preocupările științifice în agronomie sunt dublate consecvent cu cele literar-metafizice, domeniu unde între 1930 și 1937, respectiv timp de 8 ani, „singurul critic literar al tinerei generații”, cum îl considera Mircea Eliade pe inteligentul și harnicul Horia Groza, publică 500 de texte, fie recenzii și poezii sau eseuri, dovedind o prolificitate uimitoare. În 108 zile din anul 1935 scrie vol. *Colocvii*. (3). La concursul de la Fundația pentru literatură și artă „Regele Carol II” dedicată scriitorilor nepublicați, cartea *Colocvii* a lui Horia Groza a intrat între cele 153 manuscrise, dintre care au fost selectate de către comitet 139, majoritatea versuri și doar 15 dintre ele eseuri și studii. Președintele comisiei a fost Tudor Vianu, iar între membri figurau: Camil Petrescu, Adrian Maniu, Șerban Cioculescu, Mircea Vulcănescu, Petru Comarnescu, Mircea Eliade etc. Între lucrările reușite se numără *Inimi sub săbii* (1934) de Eugen Jebeleanu, *Memnon* (1934) de Horia Stamatu, *Pe culmile disperării* (1934) de Emil Cioran etc., iar printre lucrările respinse în mod surprinzător a fost atât cartea lui Eugen Ionescu *Nu*, devenită celebră prin elanul înnoitor al tinerei generații, cât și *Colocviile* lui Horia Groza, chiar dacă prietenul său, scriitorul Dan Petrașincu, aprecia epistolar: „Eseurile tale sunt în primul rând mărturia unui cap de mare gânditor...”. (p. 303) Refuzând să facă politică, criticul literar Horia Groza demolează, în schimb, vechile tipare de gândire estetică, emițând în ședințele Cenaclului „Sburătorul” judecăți ce vor pune în gardă pe însuși maestrul Eugen Lovinescu, atacat chiar și el ca autor de romane și ca un critic impresionist.

Publicarea *Colocviilor* la Editura Logos din București în anul 2022 scoate la lumină volumul în care Horia Ion Groza, într-un gest recuperator, a concentrat, alături de conținutul vechiului volum al lui Horia Groza *Colocvii* cu cele 3 părți (*Elemente, Colocvii, Erorile unei idei fundamentale*), un calup substanțial de *Eseuri de critică literară și de cultură* (p. 135-282). Portretul îi va fi întregit cu *Poeme* (1930-1931), cele 4

poezii fiind completate cu *Chemare*, ca la final să citim *Gânduri memorabile din scrierile lui Horia Groza*. Cartea se bucură de un *Cuvânt introductiv* semnat cu autoritate de Ion Dur și de o postfață *Despre Colocvii și activitatea eseistică și literară*, unde fiul autorului plasează această producție în perioada 15 aug.-1dec. 1935, când autorul avea 25 de ani. Așadar, a existat la Horia Groza o creație pre și una post *Colocvii*.

În *Indianism*, eseul debutului din „Curentul” în 1930, ne frapează directă legătură cu actualitatea imediată, când Gandhi se adresa viceregelui Indiei cerând să împlinescă doleanțele conaționalilor, care se eliberau de cotropirea engleză. Comentatorul se lasă atras de o imagine poetică, recurgând la o sugestivă metaforă a trezirii Indiei din letargie: „Adormitul de veacuri elefant indian, în păduri pline de mistere și locuri sacre, și-a scuturat muntele trupului și-a început să vadă și să umble.” (p. 137). Pornind de la disensiunile create între știință și religie, „ele privindu-se cu ochi dușmănoși de plumb”, tânărul de 20 de ani exprimă idei intuitive: „Adevărul -acest produs comercial, care e cu atât mai greu de găsit cu cât e mai căutat-slăsluiește undeva unde noi nu-l putem bănuși”. Se diferențiază două moduri de abordare a aceluși traseu spre adevăr, eseistul constatând: „Omul Indiei l-a căutat în el însuși. Omul Europei l-a căutat în manifestarea atât de multiplă și de variată a faptelor naturii. Care dintre ei l-a găsit? Întrebarea prezintă limpezimi de cristal.” Eseistul român nu se nutrește din tradiția gândirii clasice, ci încearcă o explicație proprie, prezentată cu pedanterie aproape didactică, spre a concluziona că evenimentele Indiei augmentează nevoia de înfrățire a popoarelor lumii, idee umanistă, ce va fi validată mai târziu prin structuri de tip Uniunea Europeană, ca replică a Statelor Unite ale Americii.

Exerciții de abstractizare face în eseuri ca *Note asupra lui Machiavelli* sau *Contribuții la o istorie a fericirii*, așa cum a găsit-o la Maeterlinck, „acest țârcovnic al fericirii contemporane”, care „a descoperit până acum cele mai bune metode de abecedar al beatitudinii.” (p. 143).

Înainte de toate, Horia Groza a fost o voce care s-a auzit printre contemporanii săi. De aceea, ne interesează cu precădere, pe mai departe, faptul că criticul literar, dublat de publicist, prezintă un proiect mereu actual și în zilele noastre, el scriind *Un sfert de oră cu scriitorii*. Este un reportaj literar apărut în „Rampa” din 25 decembrie 1931, Horia Groza comportându-se ca un reporter descins în cuiburile de creație ale câtorva scriitori consacrați. Cum i-a selectat rămâne o enigmă, întrucât nu putem stabili dacă alegerea temei *Criza cărții și criza spirituală* era a redacției sau a lui personală, variantă secundă pe care o credem plauzibilă, întrucât aceia erau scriitorii lumii în care el se mișca.

Astfel, la Liviu Rebreanu în birou, Groza este impresionat de mulțimea cărților, ce „atestă o puternică intelectualitate.” (p. 166). Intră în dialog cu scriitorul, care anunță apariția romanului *Răscoala*,

terminat de mai mulți ani, însumând 700 pagini, dar care mai solicită o dificilă corectură finală. Există și romanul *Mojarul iluziilor*, cu personaje ale actualității-funcționari, un scriitor, gazetari. Eroina este Liliana. Recunoaștem una dintre variantele romanului *Jar*, care va fi publicat în 1934, reluat în 1939, 1941, 1942 și 1944. Cea mai iubită dintre cărți, în declarația lui Rebreanu, este *Adam și Eva*, publicată în 1924-1925, pentru că în ea a surprins zbuciumul sufletului. Horia Groza subliniază enumerativ importanța romanelor *Ion* (1920) și *Pădurea spânzuraților* (1922), fără pretenția de a le estima literar, dar totuși o face metaforic și uimitor de succint când afirmă că acestea sunt „cărți de viață întinsă ca o spadă”. Merită să adevărim faptul că tocmai acestea au spintecat timpul cel mai cutezător.

Camil Petrescu îl fascinează pe Groza cu intelectualismul său, „purtat ca o corabie grea de conținut pe paginile atâtor cărți...”. Discuția lor are în centru criza spiritului contemporan, soluțiile date de marele scriitor fiind stârpirea analfabetismului la români, care ar lecuia criza cărții, iar cea a spiritului s-ar eradică „printr-o reșezare a valorilor intelectuale în eternitatea lor.” Ceea ce intenționa să pregătească la fine de an 1931 Camil Petrescu nu era literatură, ci o lucrare *Quiditatea estetică a teatrului*. Este domeniul tematic în care scriitorul va susține teza de doctorat *Modalitatea estetică a teatrului*, publicată în 1937. Cartea desemnată ca definind personalitatea autorului este *Danton* (1924-1925), dar cea mai dragă dintre toate era *Mioara* (1926). Ca ziarist, Groza nu simte nevoia să formuleze alte opinii, mulțumit să ia temperatura momentului literar.

Ion Minulescu este întâlnit „lucrând cu febrilitate” la fostul Minister al Artelor, într-un birou cu tablouri „aproape proaste”, dar având un lemn minunat al lui Mac Constantinescu. Reporterul înregistrează un poet care îi vorbește în șarade, anunțând că pregătește un volum în proză 3 și cu Rezeda 4, o creație unde, în mod programatic, nu va pune nicio problemă, ca să nu supere pe cei incapabili să dezlege tainele firii. Horia Groza are modul lui de a prinde în asemenea pilule de interviu esența creației, ca aici unde despre Minulescu afirmă că este autorul *Romanțelor pentru mai târziu*, adevăr atestat în posteritate. Merită să specificăm faptul că acest roman a fost digitizat în cadrul proiectului Muzeul Digital al Romanului Românesc 1901-1932, inițiat de revista „Transilvania”, organizat de Complexul Național Muzeal ASTRA și co-finanțat de Administrația Fondului Cultural Național.

În același periplu reportericesc, Cezar Petrescu îl surprinde pe tânărul Groza prin vivacitatea creatoare, declarând că are două cărți sub tipar și una în șantier. El lua ca exemple pe Tolstoi, Balzac, Daudet, Dostoievski, pe Cehov și pe Anatole France, care au scris mult, ceea ce înțelegea să facă și el. Prozatorul îi dezvăluie ritmul creației sale, căci, după încheierea unui roman, el ține să se odihnească și apoi să schimbe

mediul de inspirație. Dă exemple romanul *Plecat fără adresă* (1931-1932), unde inginerul, care este protagonist, pare să cucerească tot ce-i oferea progresul, dar noul secol în care intrase nu avea adresă. El dorea să redea pustiul epocii prezente. Dimpotrivă, romanul *Apostol* (1933), dedicat primului său învățător, are ca personaj principal un dascăl de țară. Este „un roman optimist deși începe în cea mai sumbră și ostilă atmosferă.” (p. 170). Romanul *Greta Garbo* (1932) se dorește un caz de depersonalizare în stil pirandellian. În convingerea lui Cezar Petrescu niciun roman nu l-a împlinit, din moment ce el a continuat să scrie următoarea carte. Oricare volum finalizat îl eliberează pe autorul ei. El întărește această convingere, iar profesiunea sa de credință continuă: „Drumul nostru e înainte, cărțile scrise sunt ca niște iubite moarte și pierdute...” Posteritatea îi va reproșa tocmai mulțimea romanelor scrise cu condei alert de ziarist, lipsit de suficient talent scriitoricesc.

În reportajul lui Horia Groza, profesorul Nichifor Crainic apare suprasolicitat cu conferințe în diferite orașe. Îl privește așezat între etajerele cu cărți de tradiție teologică și gândește că de aici „au plecat în zbor deschis toți îngerii literaturii noastre de după război”. Autorul dă recenta carte *Țara de peste veac*, urmând să poarte o discuție după lectură.

La Eugen Lovinescu în locuința din str. Câmpineanu, unde „au pătruns întâia dată, cu inima bătănd, atâtea generații”, Horia Groza se reîntoarce cu aceeași familiaritate. Criticul laudă ieftinirea cărților prin colecții de 15 și de 25 de lei..., dar măsura este propice cărților de mici dimensiuni, întrucât celor voluminoase li se aplică patul lui Procust. România are preocupări culturale “mediocre sau inegal repartizate, chiar în timpurile de mare prosperitate” (p. 173). Intervievantul izbutește să creioneze un portret valoros al criticului: “Sub ochii mici și jucăuși ai domnului Lovinescu, față de amabilitatea domniei sale proverbiale (sic!), ascultându-i vorba domoală și curgătoare ca un fald, crești, te deschizi, îndrăznești...” Cuprins de o reală emoție, musafirul reține cu privirea pe biroul de lucru al criticului “cele mai noi cărți, cele din urmă reviste, de la cele mai bătrâne la cele mai tinere, semn al respectului pentru maestru. Pe perete, chipul său, lucrat de Marcel Iancu...Vorba domnului Lovinescu e domoală și parfumată de un veșnic zâmbet”. (p. 172).

Când Horia Groza a conceput o „anchetă printre scriitorii noștri”, într-o selecție cu totul remarcabilă, problemele vizate erau legate de criza cărții și de cea a spiritului. Iată că acestea sunt teme și astăzi fierbinți în cultura română și cea mondială. Dintre scriitori, Liviu Rebreanu și Camil Petrescu au răspuns verbal, ceilalți în scris.

Aflăm astfel că Rebreanu semnalase într-un raport trimis Ministerului Artelor criza cărții, ce are 3 aspecte: de producție, editorial și privitor la cititori. Editurile promovează 3-4 scriitori, dar nu încurajează pe tineri. Rebreanu, cel aflat desigur printre scriitorii

consacrați, ține să explice că “interesul este să se formeze generația următoare, să se păstreze nealterat entuziasmul creator al tinereții. Am propus acest remediu: pentru nuvelă, pentru poezie, pentru eseu, statul va ajuta editorul cu jumătate de sumă din cheltuieli, iar autorii cu nume format vor prefăța cărțile celor tineri.” (p. 174-175) Rebreanu avea o redutabilă experiență publică, pentru că din decembrie 1929 a fost director al Teatrului Național din București timp de un an. În 1929, la însărcinarea primului ministru, a lucrat la proiectele de organizare a Direcției Educației Poporului, al cărei conducător a devenit la începutul anului 1930. Pe 19 noiembrie 1930, în urma unor cumplite dezamăgiri înregistrate în conducerea treburilor publice, Rebreanu a demisionat din conducerea Direcției Educației Poporului. El se manifesta înainte de toată ca romancier, drept care a cumpărat o casă și o vie la Valea Mare, lângă Pitești, unde au fost scrise majoritatea cărților sale. Va reveni la începutul anului 1941 în funcția de director al Teatrului Național. Cu referire la editorul Ciornei, care are o redutabilă experiență în domeniu, Rebreanu semnaleză practica de a publica 100 de scriitori străini și doar un scriitor indigen, întrerupându-se astfel tradiția editurilor Minerva, Socec, Cartea Românească ce preferau scriitorii autohtoni. În domeniul spiritual, Rebreanu semnaleză experimentele ortodoxiste, ale estetismului sau impresionismului, dar noua formă de viață promovată de comunism se pare inacceptabilă, pentru că aduce „exercitarea dictaturii asupra conștiinței”. Este o primejdie de care nu va scăpa România, iar Horia Groza, care activase în anii 1950-1954 ca inginer-șef și director la Stațiunea Experimentală Agricolă Lovrin, Laureat al Premiului de Stat, clasa a III-a în 1952, pentru rezultate excepționale în cercetare, va fi una dintre victimele dictaturii comuniste, murind torturat de comuniști.

Camil Petrescu apreciază că în fapt „criza cărții este endemică. Cele mai mari succese, care în străinătate ar schimba soarta scriitorului, la noi înseamnă o simplă furtună într-un castron cu apă.”(p. 175) El tânjește după „adevărata viață literară” de care țara duce lipsă din cauza lipsei lecturii. “Să învețe românii noștri să citească.” (p. 175). Ion Minulescu afirmă adevărul că o criză a cărți „nu datează de azi” ci ea există „de totdeauna”. (p. 176). În școli, elevii nu sunt îndemnați să citească scriitori contemporani, ci numai clasici, drept care plictisiți de clasici, „elevii sfârșesc și ei prin a deveni dușmanii tuturor cărților, atât vechi cât și noi.”(p. 177). Prețurile cărților literare depășesc posibilitățile intelectualilor. Soluția ar fi ca statul să admită cumpărarea hârtiei din străinătate, unde costă de 4 ori mai puțin ca în România. Librării și editorii nu plătesc dreptul de autor decât cu procese la tribunal, care să-i forțeze. Editorii, de obicei, vând cărțile cu preț aproape dublu decât suma pe care o dau autorului. Voiajorii comerciali, care duc cărțile în provincie, câștigă mai mult ca autorii. Tinerii scriitori

marchează o “continuă ascensiune a nivelului cultural din ultimii ani.”(p. 178)

El nu recunoaște o criză spirituală a contemporanilor, pentru că de 60 de ani se merge pe aceeași linie. Cezar Petrescu atestă „o criză mondială a cărții”, ca o consecință a crizei economice mondiale, în timp ce în România niciodată nu a fost „o prea aprinsă patimă a cititului”. În Europa-Paris, Praga, Varșovia, Viena, Budapesta- în anul în curs desfacerea de carte a scăzut cu 50%, iar cea școlară cu 75%. Pentru că criza cărții este un efect, trebuie să combați cauzele. Se ia ca reper acea „douceur de vivre” dinaintea Războiului cel Mare, „în care ne-am trăit adolescența”. Un paleativ este ieftinirea cărților, scoase pe hârtie acceptabilă, cum procedează editurile franceze. În România această stratagemă a folosit-o editorul S. Ciornei, care a creat colecția Rosidor, „cu preț accesibil tuturor pungilor. Douăzeci și cinci de lei volumul-cu cinci lei mai puțin decât un pachet de Regale.”(p.179-p.180).

Despre criza spiritului contemporan, considerată mai acută decât cea economică, inversând termenii, ea, criza spirituală, ar fi produs-o pe cea economică, aceasta fiind un corolar al crizei morale, prin care pentru confortul îndestulărilor pământești, omul și-a neglijat sufletul de la Platon și Iisus, de la Pascal și de la Kant. Eugen Lovinescu socotește că în 1930 nu este criză, ci chiar decesul cărții. Criticul detectează o „aneantizare în domeniul spiritului”. El prevede „neantul editorial... în apoteoza amurgului culturii române”. (p. 181-182)

În concluzie, vedem în Horia Groza o personalitate complexă și strălucită, cu atât mai interesantă cu cât în el s-a oglindit epoca sa. El realizează „un caleidoscop problematic în care sunt explorate statutul, alianțele și orizontul metafizic al criticii literare, mecanismul creației, cu accent pe creația artistică.”(p. 9), cum afirma Ion Dur. Demn de specificat este adevărul că Groza depășește critica estetică, pentru o critică metafizică. Deosebește literatura colectivului, înțeles ca grupare spirituală, de „literatura societății de toate zilele”, ce nu ajunge la metafizic. Oamenii se despart prin material, dar se leagă prin nevoia de spiritual. Cel ce afirmă că „Încoronarea imaginii ca final al activității creatoare este incongruentă” nu se oprea la critica estetică, ci folosea arta spre a ajunge în metafizic.

Imperioasă ne apare la început de secol al XXI-lea descoperirea adevăratului său chip și desprinderea lui Horia Groza dintre scriitorii uitați. Aceasta, pentru că el ilustrează tipul rar al intelectualului român care s-a manifestat cu vivacitate pe multiple planuri, reușind să strălucească pentru un moment în aproape fiecare dintre ele. Dar potrivnicia vieții politice i-a tăiat aripile de albatros, ucis de marea comunismului, care s-a manifestat dușmănos cu pleiada strălucită a intelectualității românești interbelice.

.....

Note oferite de fiul autorului, Horia I. Groza

(1) Horia Groza s-a născut în comuna Păunești a județului Bacău, fiind cel mai mare din familia de patru copii a învățătorului Nicolae Groza, devenit ulterior directorul Școlii Domnești din Bacău, și a Eugeniei Groza, din neam de preot și învățător.

(2) Tatăl meu a fost arestat în urma unui incident la aria de treierat la Lovrin (a ars o căpiță de paie). A fost luat la anchetă ca director al Stațiunii, torturat și redat mort familiei în trei zile. În 1994, la 40 ani după deces, la Stațiunea Lovrin s-a pus o placă memorială și s-a desfășurat un moment festiv. La Academia de Științe Agricole și Silvicultură "Gh. Ionescu Șișești" (A.S.A.S.) din București s-a ținut o ședință comemorativă, fiind numit membru post mortem al Academiei, iar la Biblioteca Municipală din București s-a făcut o ședință comemorativă literară, prezidată de Constantin Crișan, care un an mai târziu a îngrijit, împreună cu mine Horia Groza, *Poezii, Cronici literare, Eseuri*, Ed. Litera, 1995.

(3) Scrie lucrarea *Colocvii*, lucrare total nouă. Eseurile publicate anterior nu au făcut parte din ea.

*Pentru o viitoare fișă literară, câteva note informative publicate în *Repere pentru un portret biografic și intelectual* semnat de Constantin Crișan în Horia Groza, *Poezii, Cronici literare, Eseuri*, Ed. Litera, 1995 (p.XXII):

„Nicolae Groza (1887, Panciu – 1940, Bacău), președintele Asociației învățătorilor din județul Bacău, președintele Asociației învățătorilor din Moldova (12 ani). A înființat Editura Autorilor Asociați pentru Manuale Didactice în Bacău... Director al Școlii Domnești din Bacău (al patrulea director din istoria ei, de la înființarea în 1832), mai târziu Școala Nr.1 (de 7 ani) de Băieți (1923-1940)... Tatăl său, Matache Groza, podgorean, a învățat carte la Mănăstirea Neamț și avea act de donație a unui munte din Vrancea de la Ștefan cel Mare, document făcut în 1479 pentru fapte de arme.

Eugenia Chiru (1889, Păunești-1970, București) se căsătorește cu Nicolae Groza în 1909.

Una din cărțile preferate ale bunicii mele era *Apostol*, romanul lui Cezar Petrescu, pentru că acolo se descria viața în sat a învățătorului și a preotului. Avea un album de poezii create și dedicate ei de soțul său și poezii de Eminescu, ea lăsând scris ca acestea să-i fie puse la cap în mormânt.

Virginia PARASCHIV

Statistici sterpe

Carantină, izolare sau un fel de arestare la domiciliu cu bilet de voie pentru necesități stringente-cumpărături alimentare de bază, sau medicamente. Plimbarea de seară, potăile all inclusiv. Culmea, un procent impresionant al planetei s-a conformat. Teama de temutul virus cu coroană i-a băgat pe oameni în casă, fiecare după puterile sale locale. O vedetă de vârstă a treia ne încurajează din cada personală, cum altfel, decât nudă. Cam păstoasă celebra interpretă, languroasă și unduiantă. De partea cealaltă, mulțimile afectate au devenit statistici. Statistici cu pornire de la chinezi, cel puțin așa s-a văzut pe canalele de știri. Am văzut oameni căzuți din senin pe stradă, alții, recalitrânți la ordinele autorității, au fost luați cu forța de pe unde au fost găsiți, de către aceleași uniforme autoritare. În rest,

imagini cu costu slab, personalizat, al disperării. Disperarea doctorilor, cu dungi sinistre pe obraji, după purtarea prelungită a măștilor. Și apoi, statistici cotidiene. Au murit câți au murit, victimele necesare ale unei tragedii umane. Spitale construite în regim de urgență, spre admirația planetei vremelnice pusă la adăpost. Numărul uriaș, declarat al infectațiilor, nu se mai pune la socoteală. A urmat Italia, cu imagini consternate ale deznădejdiei personalului medical depășit de urgia unei statistici copleșitoare. Statistică, o statistică fără de sfârșit, miile de morți cărați cu camioane militare, duși, nu se mai știe unde, pentru înhumare sau incinerare. Morți în sicrie de zinc, sigilate. Miezul focarului, Lombardia, exemplu strălucit de organizare economică, cu un sistem medical de invidiat, clinici, spitale, resurse

umane, s-a transformat în deșert stradal. Iar la balcoane, câțiva , mai inimoși și temerari, au cântat spre cinstirea doctorilor salvatori. Au salvat și ei ce se mai putea salva. Sentimentul strivitor al dușmanului invizibil, nu s-a mai putut salva. Teamă de contaminare și de foame. Foamea, ultima treaptă a pierderii identității de sine. Scene disparate ale cetățenilor, cândva oameni de ispravă, cu mici afaceri decente, scene terifiante. Italia, cea mai caldă și vioaie cetate a umanității, Italia, cea mai primitoare cetate de pe pământ, răpusă. La început a fost un uriaș zgomot mediatic, apoi tăcere. O tăcere a tragediei împlinite în toată năruirea morală a unui popor condamnat să ispășească neștiutele păcate ale umanității. Italia , strivită economic și financiar își va reveni . Statistica morbidității și a morților, ca fapt terifiant cotidian, rămâne pentru totdeauna ca semnal al căderii dreptului la viață , prin selecție aleatorie. Spania, plătește și ea, cu vârf și îndesat, tributul virusului cu coroană. Din nou statistică. Deja cei privilegiați cu rolul de strict observatori, s-au obișnuit cu moartea, moartea conținută în statistici lapidare. Moartea depersonalizată, îndeosebi din aglomerațiile urbane. Și deja apare ca stare naturală și firească această moarte . Citim știrile curente cu evidențele trofeelor virusului Covid 19: Statele Unite au devenit prima țară de pe glob care a depășit pragul de 2.000 de decese cauzate de noul coronavirus într-o singură zi, cu 2.108 de decese în 24 de ore, conform datelor furnizate de Universitatea Johns Hopkins, vineri(vineri, 10 aprilie, 2020), la ora locală 20:30, informează sâmbătă AFP. Numărul total al deceselor înregistrate în SUA a ajuns la 18.586, apropiindu-se de Italia (18.849), țară care are o populație de cinci ori mai mică. Totodată, SUA se apropie de jumătate de milion de cazuri de îmbolnăviri cu COVID-19, doar în ultimele 24 de ore înregistrându-se 35.000 de noi cazuri. Epicentrul epidemiei se află în statul New York, unde noul coronavirus a făcut peste 7.800 de morți și peste 160.000 de îmbolnăviri. Pe teritoriul SUA se află peste un sfert din numărul total de cazuri declarate oficial în lume. Vicepreședintele american Mike Pence a anunțat vineri că s-au efectuat "peste 2.1 milioane de teste", relatează Agerpres.

Izoleta roșie, personajul principal al molimei. Dar și despre acete protagoniste am aflat că se defectează, și atunci tot la clasicele târgi se ajunge.

24.04.2020

Parcurgem ulița globală pe internet, să observăm statisticile mai sofisticate, grafice, evidențe zilnice pe zile și pe țări. Parcurg geografia lumii fără să deslușesc

nimic din călătoria virusului Covid 19. China a devenit istorie, contează acum tot felul de țări exotice și non exotice, statistica își vede de sarabanda ei, număr de îmbolnăviri, vindecați, decedați, un talmeș valmeș din care un diletant ca subsemnatul nu înțelege nimic. Nu am organul priceperii la statistica morbidității și letalității cu care ne pune virusul în așteptare și în alertă. Sunt bune și statisticile la ceva, nu se mai vede niciun individ, nu mai percepem nicio identitate. Singura personalizare este legată de durerea individuală de cap, de strănutul personal, de rinita jenantă . Apare întrebarea cu anxietatea subliminală: o fi, n-o fi... Și mai trece o zi la izolare, monotonia ca stare de bine, de egoism și de confort.

Italia a rămas departe, cu problemele ei dramatice incomensurabile. Fluxul mediatic de știri comunicat la televiziunile românești naționale s-a subțiat, aproape până la încetare. La fel și Spania, cu dramatismul contaminării și al mortalității. Din când în când, ni se mai comunică un număr oarecare de morți, când de colo, când de colo. Am copiat cu conștiinciozitate numele țărilor de pe glob, nu am adăugat și listarea îmbolnăvirilor și a decedaților(e mai elegant să spunem " decedați", "nu morți". Nu am numărat țările, nu m-am uitat pe hartă, listele lugubre nu le-am reproduș. La ce bun, totul se schimbă din mers, de la o oră la alta, de la o zi la alta, fiecare stat cu fusul său orar...

China, cu supa ei de liliaci, era cândva ceva pitoresc și de necrezut. Câte glume s-au tot ventilat pe internet. Numai când mă gândesc la creaturile acelea ciudate și neînțelese, pe care unii oameni le consumă ca delicată, nu aduc obiecții culinare, intrăm pe un tărâm foarte lunecos. Nu supa aduce tărașenia ce a înspăimântat planeta, ci, așa cum zic comentatorii, piețele umede și tarabele lunecoase pe care le iubesc chinezii. Consumul de animale sălbatice, care de care mai pitorești și mai greu de enunțat și de listat. Dacă în China virusul încoronat a încetat miraculos, chinezii s-au întors disciplinați la muncă. Fabricile lor de echipamente medicale zbârnâie zi și noapte pentru supraproducție. Unele produse le vând, altele sunt donate, numai că semne nu prea bune fenomenul vredniciei spornice are, cică măștile la vrac, de exemplu, sunt dăunătoare sănătății. Am avut și eu una, numai hârtie și lipici, la prima presare cu fierul de călcat, călduț , totul s-a transformat în tubulețe subțiri de plastic. Răsucite și mirositoare. Restul a rămas sub forma unei membrane lipite de mașină. Și când te gândești că o doamnă doctor scandinavă, ne recomanda să le punem la cuptor, la 70 de grade. Numai bebele și diversiuni. Mă întreb: și dacă masca nu o fi fost chinezească, ci o făcătură neaoșă, de pe la noi? Că prea multă lume deșteaptă și cu prezență de spirit a îmbogățit temutul virus. La o adică, ajungi la o urgență , cu ghemul tău de boli pe care le tot duci pe picioare, și după un scurt interogatoriu, la care te cam

încurci, pentru că nu-ți vezi capul sau stomacul de durere, și pentru că prin spitale este acum o atmosferă misterioasă și sumbră, doctorii decid rapid să te transfere la infecțioase. Pacientul este declarat pozitiv, și apoi sărmanul intră în contact cu membrii personalului medical costumați ca niște cosmonauți. Decontarea pozitivilor este uriașă, nimeni nu pune la îndoială procedura medicală, pentru că nimeni nu are acces. Ajungem cu anumite informații verosimile tocmai la New York, unde mortalitatea finală este uriașă. Mortalitatea datorită lui Covid 19. Dar află și că un număr semnificativ de americani se îmbogățesc peste noapte și nimeni nu zice nimic. În NY nu mai moare nimeni de boli obișnuite, cancer, împușcături etc.

O posibilă explicație. Pentru un bolnav care sucombă din cauza unei pneumonii clasice, spitalul mulge sistemul de sanatare de aproximativ 5000 de dolari. Pentru un bolnav de CV, 13.000. Dacă pacientul a avut nevoie de ventilator, nota de plată e 39.000, dolari desigur, mai mult decât câteva ventilatoare la un loc !! Sursa: doctor intervievat de o televiziune națională în SUA Într-un final, decedatul are parte de un sac de plastic, de o înmormântare rapidă, într-un sicriu sigilat, cu un număr infinitesimal de oameni îngăduiți la înmormântare. Priveghiul nu se pune, nu este permis. Gândurile pentru memoria decedatului se iau acasă, în somn. Doar vietnamezii sunt mai încrezători și mai optimiști, presa curioasă și indecentă, zice că ei se feresc de virusul regal, vânând pisici. După ce le jupoie cu profesionalism, le bagă într-o oală cu apă opărită, și-și fac zeamă de leac. Asiaticii sunt întreprinzători, nu glumesc, nu jelesc, pun la cale terapii colcăitoare, colo, liliicii opăriți buni pentru supă, dincolo zeamă de pisici, neapărat negre, pardon, asta am uitat să spun. Să ne aplecăm și asupra configurației României, pentru că aici m-am născut, aici trăiesc și tot aici o să mor. Să vedem cum apare România diversificată, în amurg de dănțuială manelistă și folclorică, în componentele ei tradiționale.

- politrucii partidelor expirate
- baronași locali trufași, obezi, nemuritori
- profitorii din umbră ai ruinelor industriei comuniste, îndeosebi negustorii de fier vechi și de cupru
- progresiștii amețiți de drepturile în diversitate, sex, rasă, etnie, defecti sau performanți biologici
- bursierii de plus
- securiștii investitori și beizadelele cu viața de consum
- casta celor din justiție, de la vlădică la opincă, de la procuror la grefier și omul cu igienizarea
- privilegiații cu pensii speciale
- intelectualii sifisticați
- cadănele din ministere și din parlament
- țărani deșteleniți și fuduli de mașinile second hand

- preoții beneficiari de temple faraonice, din beton armat
- romii susținuți de ong-uri să rămână massă de manevră electorală
- militanții orbiți de patimi viscerale

E timpul să opresc pomelnicul structurii societății postdecembriste, cu o concluzie încărcată de mâhnire și de compasiune. COVID 19 nu uită și nu iartă pe nimeni, nici pe decidenți, nici pe obedienți. Am luat la cunoștință cu îngrijorare cum că prim miniștri au fost contaminați, de miniștrii secundari nici nu pot să-i socotesc la număr, așadar șefi de guverne mari din state înstărite, s-au pricopsit cu virusul perfid. Au scăpat, au fost declarați vindecați, dar când vorbesc la microfoanele lor instalate pentru comunicarea cu cetățenii simpli, se face simțită tusea reziduală, iar machiajul nu le acoperă paloarea și slăbiciunea. E drept că statele, cu popoarele lor cu tot, au funcționat, nici vorbă de tulburare socială și de anarhie. Poliția civilă și armata, jandarmii, au apărut cu piepturile lor de fier și cu zalele profesionale, ordinea și distanțarea socială. Bag de seamă că nu se vorbește de distanțare fizică, adică să nu ne stropim cu scuipatul de la om la om, ci se face vorbire planetară de distanțare socială. Eu înțeleg că nu e voie să se apropie civilii de militarizați, pacienții de doctori, copiii de adulți, subalternii de șefi etc. Dar mai ales s-a dat ordin pe unitate planetară, să nu fie cei tineri și în putere, în proximitatea bătrânilor. Bătrân înseamnă ceva de la guvern la guvern, de la cultură la cultură, vorbim de trupele de vârstă 65-70. Trupe pricăjite, vai de capul lor, că nu pot ieși la aer decât cu program de voie-o oră, două, trei, din când în când. Ordine și disciplină la bătrâni, adică grupele de risc, (risc să moară inevitabil prin contaminare, cu costuri mari și inutile).

Prin natura mea sunt un om disciplinat, dacă nu e voie, nu e voie, mai ales că fac parte și din grupa de vârstă de mare risc, cu comorbidități asociate. Dar să nu facem vorbire de umila și ignorată ipostază personală, e limpede că a fi bătrân înseamnă o corvoadă socială. Și apoi, ce atâta melodramă pentru aceste spețe ale senectuții, că nu e de vină virusul încoronat că fiii își pândesc părinții să se stingă, cu sau fără lumânare, să se stingă încet și neștiut. O zi două trei de învoire pentru cele necesare însoțirii pe ultimul drum, un parastas frugal, un ritual funebru rapid, mai mult pentru ochii lumii, să nu uităm și clipele de veghe ipocrită, cu prezența minimală stabilită de reglementarea militară. Apoi, sindromul clandestin al Bubulinei, cu amendamentul că rudele apropiate, și nu străinii din vecinătate, scotocesc după tot felul de adevăruri lumești ale defunctului. Conturile bancare sunt cercetate în baza certificatului de deces, plus adevărurile de urmaș. Și asta, acum când covidul a întărit o latură pragmatică a cohortelor de urmași. Zilnic aflăm că la căminele de bătrâni, exprimare eufemistică pentru aziluri, apar infecții în proporții

impresionante, vorbim din nou de glasul sterp al statisticii, unde oamenii sunt socotiți la număr, laconic, precis și fără nicio implicare emoțională. Rudele află sub masca de protecție, evenimentul de familie întristător. Domnișoarele tv trimise pe teren, bucuroase nevoie mare că au și ele o știre centrală, anunță numărul de infectați cu zâmbetul pe buze, după care se întorc la știrile din sufragerie ale vedetelor. Sufragerii spațioase elegante, cu ieșire la terasă sau la curte, locul geometrice ale vieții ca spectacol. E bună și izolarea la ceva, telespectatorii au avut ce vedea, cum își trăiesc oamenii înstăriți însingurarea. Imagini din suprapopulația dintr-o cameră amărâtă de bloc, cu pereții cenușii acoperiți de un preș mai colorat, cu paturi în care copiii stau aliniați, dresați să răspundă la chestionare, îndeosebi nevoia de tablete pentru învățământul la distanță. Apoi, sacoșele cu alimentele de bază, donate, din stocurile aproape expirate, și, negreșita sacoșă cu însemnele edilitare ale comunității. Sunt realități cu care m-am deprins de ani de zile, decenii chiar cu prilejul alegerilor sau în perioadele de creștinare asumată, prin ceremonii din sărbătorile religioase. Nimic nu mi se mai pare indecent și inuman. Nici măcar chiolhanurile manelizate, cu grătarele sfârâind și băutura gălgăită, în ritm de țopăială etnic sfidătoare. Dă poliția peste ei, consiliindu-i la sobrietate și la izolare, mai aplică și o măsură fermă, bazată pe îmbrâncire corp la corp. Nimic nu poate sta în calea dorului arhaic de petrecere în aer liber, pe stradă sau în lizierele pădurilor. Am și un premiu de consolare, în contrapartidă cu chiuiturile și înjurăturile demente, niște nord americani stând încolonați în ordine, la o coadă pentru ajutoare de alimente, cu simplitate resemnată. În Africa de Sud, kilometri mulți, cu șiruri tăcute și esemnate, de oameni înfometăți, au intrat în banalitate. Și nu COVID-ul e vinovat pentru toate. Covid-ul nu are nicio vină, atinge malefic un organism, îl descompune în durere și zăcere mai mult sau mai puțin știută-unii la spital, alții mor acasă, mor și gata. Virusul regal își face numărul, în deplină inocență, conform naturii sale agresive, călătorește fără frontiere, pe mare, în aer și pe uscat. Călătorește și își atinge țintele și se multiplică aleatoriu. Din când în când, dă semne de uzură și se mai oprește din invazia sa triumfală. În Italia, pășesc, emoționați, pietonii lăsați în libertate, lăsați în voia străzii. Pășesc cu siluete aplecate, cu măștile pe față, expresia emoțională e în mister. Doar ochii li se văd, dar ce folos, când mușenia îi însoțește la plimbare. În țărâmul în care mi-a fost dat să trăiesc, măștile arată jigărite și mototolite. Costă scump, chiar și acum când fabricanții le-au pus cu generozitate în vânzare. Scumpe, umede și cu baretele puse aiuristic. Suntem oamenii cu măști, dresați pentru distanțare, așteptând disciplinat să ni se ia temperatura, să ne dăm pe mâini cu dezinfectant. La radio o domnișoară dulce și vioaie anunță glorios că i-a venit ideea să scrie o carte numită "Izolarea". Numai ce a comunicat ideea ei profundă, și o editură prestigioasă

și profundă i-a oferit tot sprijinul. Tânăra a transmis numaidecât o machetă pilot, ca să fie cuprinsă în programul editorial. În interviul radiofonic, domnișoara și-a prezentat uimirea ei plăcută, când s-a trezit pe nepusă masă izolată în apartament (București, desigur, acolo fermentează marea și irevocabila cultură). Oportunitatea de a-și încheia prietenii pe rețelele de socializare, în interiorul generației sale sensibile și creative, i-a conferit o nouă latură existențială, iar lumea ei și-a găsit-o în deplină fericire și împlinire. Nimic închipuit, năzăreală sau virtual, totul e o realitate epică. Și așa i s-a născut ideea de a construi o carte din schimburile de opinii dintr-un țărâm fără frontiere. Fericită făptură, inspirată scriitoare. Tinerimea de la izolare a intrat instant în frenezia colaborării cu prea talentata autoare, îi fac un lobby de zile mari. Prietenia de la prea divină izolare. Ce sinceritate, ce gândire pozitivă și ce mai dau pe-afară ideile din căpușorul ei de domnișoară stilată. Ba chiar a și citit vreo zece cărți din marea literatură, întrebată ce și cum, și-a anunțat înfiorată preferința ei, bine listată, pentru autorii editurii prietenoase. Vine valul din generația nouă, fulgișorii de nea se pot abstrage gândurilor negre și au temeritatea de a vedea frumosul dincolo de știrile monotone și "chiar deprimante". Ca să fie impecabil portretul unei tinere speranțe (Alina, așa am reținut) a făcut o breșă în monologul fenomenului auctorial minune, un scriitor de maximă notorietate, expert în scriituri macabre cu nimfe narcomane. Domnia sa, purtător de premii mari, poate cel mai mare scriitor în viață, a susținut-o pe Alina pentru talentul și ingenuitatea sa, și a prevestit cum iată se arată la orizontul recunoașterii o domnișoară deja demnă de scriitorul anului. Domnia sa se dă la o parte și lasă loc noii generații care transcede izolării de pluș, în arta logosului fermecător. S-a auzit un "oh, ce surpriză, Maestre, mi-ați îndeplinit un vis, visul de a vă cunoaște în direct". "Alina, după ce trece "Izolarea", ești invitata mea". "Vai, Maestre, sper să fiu demnă de așteptările dumneavoastră și ale publicului, îndrăznesc să vă invit și eu la iminenta mea lansare de carte". Sceneta Nimfa adormită și Bestia feroce s-a oprit. La radio se dau acum melodii cu dedicație.

M-am întors la vânătoarea de statistici, doar, doar, deslușesc noima virusului cu țepușă, zburător prin timp și spațiu.

Ei, iată că nu mai am semnal de internet, este strict adevărat că n-am plătit abonamentul. Recunosc că n-am uitat, n-am plătit și gata, ce atâtea explicații. Mai am încă puțină pâlpare de la baterie.

Livia IACOB

Abolirea fratricidului, o istorie anti-balcanică: Panait Istrati și Nikos Kazantzakis

*I-am spus migdalului:
- Frate, vorbește-mi despre Dumnezeu!
Și migdalul a înflorit.*
NIKOS KAZANTZAKIS

Omenirea este un amestec ciudat de sori și pietre de o varietate atât de infinită încât nu mai știm unde un om încetează să mai fie piatră și devine soare. Nu știm nici măcar dacă sorii au fost creați pentru nevoia pietrelor de a fi încălzite sau pietrele pentru nevoia soriilor de a răspândi căldură. Știm numai că, sori ori pietre, suntem cu toții fără rost în lume de îndată ce rămânem unii fără ceilalți...

Când Nikos Kazantzakis vede lumina zilei, după toate informațiile de care dispunem, pe 18 februarie/2 martie 1883, insula Creta – spațiul matrice care îl va ocroti și îi va modela creativitatea pentru totdeauna, ca un blestem sau ca o binecuvântare, cum însuși crede – se afla sub dominația Imperiului Otoman de trei sute de ani, aceasta succedând colonizării venețiene care durase și ea preț de alte trei secole. Nimic nu putea să-i motiveze mai inspirat dorința de libertate sau moarte celui care își va striga până în ultimul ceas apartenența la grecitate decât acest păienjenis al imperiilor supuse degradării, extincție pe care, la fel de orb în fața piedicilor pe cât de clarvăzător în privința perenității modelului cultural lăuntric, precum Homer odinioară și întotdeauna, o denunță de altfel și în întreaga sa operă, și în alegerile ideologice. Trăind cu vântul libertății în inimă, Kazantzakis își asumă palingenic, de-a lungul nuvelor, romanelor, poemelor, dramaturgiei, eseurilor, publicisticii și memorialisticii sale, condiția

de *insular*, una care îl leagă și îl dezleagă deopotrivă de Grecia... Unde și de unde adversitățile nu-l sperie, nici nu-l îndepărtează.

PANAIT ISTRATI

Nu sper nimic, nu mă tem de nimic, sunt liber!
Acesta este contrastantul, dilematicul, măsliniul, irepetabilul Kazantzakis... În egală măsură preocupat de trecut, el lasă moștenire celor ce sunt dispuși să-i asculte vocea, așa cum o găsim încrustată pe epitaful de la căpătâiul artistului, în Iraklion, datorită să se privească în inimă cu un ochi onest, fiindcă în lăuntru ei se află lumea întregă. Lumea, în ciuda și chiar departe de dogmele sociale ori religioase pe care scriitorul le-a încălcat sau le-a satirizat în memorabile ocazii, lumea dezbrăcată de convențiile prestabilite, lumea în care un cititor înrăit cum însuși a fost poate face singurul salt care nu e mortal: infernala descindere în propria abisalitate, pentru a renaște *cretan*, deci *grec* din izvoarele mereu fecunde ale Europei și universalității.

O scurtă incursiune în genealogia scriitorului și a familiei sale ni-l arată destul de apropiat de realitățile dure ale începutului de secol XX: supraviețuirea unei familii cu patru copii, al căror tată face negoț cu produse agricole până în momentul în care se vede forțat, din pricina răscoalei cretane împotriva puterii turcești, să se refugieze pentru doi ani în insula Naxos din Marea Egee; apoi, întâlnirea formatoare de destin cu ordinul călugărilor franciscani, în perioada frecventării cursurilor colegiului francez de pe insulă și apropierea, prin atașamentul față de Francisc din Assisi (mărturisit și în *Jurnalul de călătorie. Italia, Egipt, Sinai, Ierusalim, Cipru, Moreea, și în Francisc al meu din Assisi*, volum publicat în 1956, așadar cu un an înainte de moarte), cu pași mici, dar siguri, de problematica revelației și a mântuirii care îi va bântui sau aureola mare parte din scrieri. Căile viitoarei conștiințe sunt, în acest moment, deschise: limbile franceză și italiană, limbile umanismului prin excelență și ale reînvierii aticismului în spațiul occidental, îi înlesnesc o alteritate profitabilă: intimitatea lecturilor, prizonieratul gândirii.

Tragismul condiției umane, obsedanta temă din laboratorul de creație al unei minți atât de imaginative precum a cretanului Kazantzakis, este hrănit de Eschil, Sofocle și Euripide. Miturile, dar și capodoperele Antichității eline sunt la ele acasă în primele eseuri și în primele, timide, încercări de versuri. Prometeu se dezlănțuie fără tăgadă sub chipul de mai târziu al lui Zorbas... Ulise se dovedește un tovarăș de drum cum nimeni altul. Însă literatura nu este o hrană suficientă în sine pentru un intelect atât de vorace precum al lui Kazantzakis: el are o infinită, deci nestăvilită foame de mai mult, ca orice insular... Îi sar în ajutor filozofia și predilecția spre resemnificarea spirituală a umanului, de aceea buddhismul sau apetența pentru Nietzsche, existențialismul francez sau participarea, mărturisită în perioada studiilor postuniversitare specializate în Drept la Paris, la cursurile ținute la Collège de France de Henri Bergson devin pietre de temelie ale unei tipologii de creator extrem de complexe și dificil de etichetat altfel decât sub lupa transdisciplinarității. Socrate, Platon și Aristotel rezonează mimetic din cutia armonios muzicală a unei memorii mereu în alertă, care își construiește propria realitate stilistică în dialogism doar aparent cu nucleul cultural atic. Fiindcă, în fapt, intertextualitatea lui Kazantzakis nu este altceva decât, dincolo de umila și smerita plecaciune în fața valorilor pe care le respectă, o formă de evadare, de fugă, de migrare înspre un Occident altfel nepregătit să-i accepte tributul propriei jertfe.

Studiile în Drept la Atena, debutul eseistic, sub pseudonim, care se poticnește de o anumită pendulare a publicistului între cele două areale culturale ce-i sunt la fel de familiare, Orient și Occident, apoi, în ordine, prima nuvelă, *Șarpe și crin*, jurnalele de călătorie și piesele de teatru *Se crapă de ziuă*, *Meșterul* ne aduc mai

aproape de un creator care nu se lasă încartiruit în umbra plutonului, nici înspăimântat de lipsurile materiale care îi marchează existența, așadar lipsit de orice predispoziție la concesi și tăios, precum pumnalul din atâtea istorii pe care le-a semnat, scoțând din carne vie esența hristică dură pe care și-a reprimat-o doar în joacă.

Kazantzakis scrie frenetic, scrie pentru a supraviețui, părând a se pricepe la mai toate genurile și speciile literare, scrie febril, de pe marginea prăpastiei, trăgând cu ochiul pe furiș în abis. Chipul lui tenebros, chipul lui, încercănat de lecturi și îndurerat de pierderea unor prieteni dragi, se scaldă în luminile și umbrele Mediteranei sau ale Egeei, cărora le cade pradă cum odinioară Ulise în mrejele nimfei Calypso. *Trilogia lui Prometeu*, cu o gestație mai îndelungată, declanșată în prag de război și continuată în perioada în care autorul se înscrie voluntar în armată, cum o făcuse și în timpul războaielor balcanice, produce ulterioara sublimare a subiectelor de inspirație națională în scrierile în proză, cele ancorate în maturitatea deplină, precum *Iulianos* (1945), *Libertate sau moarte. Căpitanul Mihalīs* din 1953 și uriașul *Raport către El Greco*. Veritabilă *biographia litteraria*, dar și tratat de supraviețuire *ad usum delphini* în Balcanii mustind de conflicte, de frumos și de creștinism, katharsis-ul pe care îl experiază de astă dată cretanul aduce suficiente repere pentru a deschide grile de lectură diverse în privința cronotopului care îl definește, prin locurile și epocile pe care le-a îmbrățișat cu erudiția-i caracteristică: „sufletul nu este o fantasmă adusă de vânt, a luat ceva din căldura și siguranța trupului, bucurându-se de frumusețea lumii cu o plăcere trupească, de parcă ar avea gură, nări și mâini cu care să mângâie lumea. Adeseori, omului îi lipsește forța de a-și menține intactă esența sa umană, se schilodește, vrând să scape uneori de suflet, alteori de trup; să se bucure de amândouă deopotrivă pare să fie o grea pedeapsă. Dar aici, în Grecia, sufletul și trupul, nemuritoare elemente pline de grație, știu să se amestece ca apa caldă cu apa rece, sufletul ia ceva din trup, iar trupul ia ceva din suflet. Și astfel, omul, în pragul Greciei divine, trăiește păstrându-și intactă esența umană”¹².

Apoi, invocate sunt pentru a întruchipa *identitatea nucleică* acele arhetipuri regionale și general umane cărora scriitura sa le insuflă viață, din rândul cărora prozatorul, noul sfânt răzvrătit, se desprinde fără niciun efort. „Scriam și eram plin de mândrie: eram un Dumnezeu care făcea ce voia, prefăcea realitatea, o modela așa cum dorea; amesteca adevărul și minciuna indisolubil împreună, nu mai era adevăr și minciună: era un aluat moale pe care îl frământam și îl modelam după cum îmi dicta fantezia, fără a cere încuviințarea nimănui”, notează

12 Nikos Kazantzakis, *Raport către El Greco, cuvânt înainte de Eleni N. Kazantzakis, traducere din neogreacă de Alexandra Medrea-Danciu, București, Editura Humanitas Fiction, 2012, pp. 438-439.*

Kazantzakis, dedicând în continuare emoționante pagini strămoșilor, figurilor paternă și maternă, Cretei aflate sub asediu sau în luptă sacrificială împotriva turcilor, fractalilor Naxos sau Cnossos, Atenei ori prietenului său poet, așa cum numește Muntele Sfânt. Îl mai preocupă arta și configurarea treptată a unui stil personal, îndărătul atâtor influențe, un stil nicio secundă manierist, din contră, versatil și pulsant precum viața marilor dispăruți pe care își propune să o conserve cu truda și migala unui portretist nicio secundă răsplătit în patrie („Arta ne face să disprețuim preocupările ingrate ale zilei, grija pentru hrană și chiar pentru dreptate și uităm că acestea sunt rădăcinile care hrănesc floarea nemuritoare”¹³). Iar călătoriile la Ierusalim, în Deșertul Sinai, la Paris, Viena și Berlin sau cele întreprinse, sub tutela ideologiei de stânga, în Rusia și Caucaz îl vor face pe fiul risipitor să se întoarcă la miraculoasa forță a aforismului, dând strălucire genului prin memorabile formulări precum aceasta: „Sufletul, ca și trupul, are pudoarea sa, nu se dezbracă în public”.

Asemenea puncte de cotitură îi vor netezi calea scriiturii de inspirație religioasă din (cu expresia lui Gérard Genette) *hipertextele* românești care l-au impus în cultura laică, dar și, chiar dacă în retortă, în atenția mediului religios. Scriitorul condamnat în patrie în mod public pentru ateism nu se va dezice de convingerile sale nici în ceasul cel de pe urmă. *Hristos răstignit a doua oară* sau *Ultima ispită*, ambele văzând lumina tiparului în 1955, vor face și ele vorbire despre eternul factotum care e omul, despre însoțirea dintre acesta și liberul arbitru, chiar dacă, pentru aceasta, se vede nevoit din când în când să îmbrace, comițând o fărădelege, asemenea unui eretic acoperit de splendori lingvistice, dar tot eretic, cămașa hristică, Golgota... „Suferința e călăuză care ne însoțește în urcușul care transformă animalul în om”, scrie Kazantzakis și ulterior adaugă, parcă spre a pregăti magnifica metaforă a dansului, ritualica coborâre în infernul vintrelor de unde spiritul se înalță viril, solar și purificat înspre *gloria mundi* în probabil cel mai parcurs traseu narativ, după *Don Quijote de La Mancha*, având drept erou un antierou: „Dacă omul nu știe să danseze, nu știe să se roage. Îngerii au gură, dar puterea de a vorbi le e pecetluită; îi vorbesc lui Dumnezeu prin dans”.

Viața și peripețiile lui Alexis Zorbas este, fără drept de apel, considerat astăzi vârful de lance al prozei postbelice neoeleene, deși romanul fusese privit la început cu ostilitate în vechea patrie a umanismului grec și își aflase o soartă mai bună, câștigând în vizibilitate prin publicarea sa pentru început în limba franceză, în 1947. Filonul biografic evident, căci mărturisit de autor, anume întâlnirea sa, în Pelopones, cu truditul Ghiorghios Zorbas, de care îl leagă o prietenie trainică, dar și admirația față de valorile

simple, rudimentare pe care cei doi le împărtășesc, a condus exegeza pe o cale care astăzi ni se pare excesiv de bătătorită și, întrucâtva, pârținoasă. Ea a putut da naștere, cum s-a și întâmplat de atâtea ori, speculațiilor de natură ideologică și politică de care, credem noi, romanul în sine se lipsește, el nefiind o oglindire nici măcar în ape a opțiunii în favoarea stângii de care Kazantzakis nu s-a dezis niciodată. Tema de care cretanul se arată deosebit de atașat aici este prietenia, e drept, dar modelul uman ale cărui taine, frământări, trăiri-limită și chiar experiențe comune cu autorul le descifrăm pas cu pas în narațiune, pentru a descoperi apoi că ele stau scrise și în experiența ființială comună a celor doi, rămâne, în opinia noastră, Panait Istrati. Ecouri din *Epopoea lui Ghilgameș* răzbat în scrierile dialogale ale celor doi mari prieteni: căci, dacă odinioară zeii hotărâseră să zămislească un om peotriva lui Ghilgameș, la fel de puternic precum acesta, „care să fie deopotrivă cu el, să fie propria lui oglindire, un al doilea Ghilgameș având o inimă vijelioasă ca și a lui”, lucrul acesta se întâmpla pentru ca amândoi deopotrivă să dobândească slava care le permite oamenilor să aspire sau chiar să se apropie de nemurirea menită doar zeilor. În epopeea sumero-babiloniană, încrustată cu semne cuneiforme pe tăblițele de argilă moale, stau scrise următoarele spuse ale lui Ghilgameș, care, în dorința lui de a-și lega numele de o faptă memorabilă, descoperă marea dar al destinului care este prietenia: „nu mi-am întipărit numele pe cărămizi, așa cum a hotărât soarta mea; de aceea mă voi duce în țara în care se taie lemnul de cedru. Află-se numele meu în locul unde stă scris numele oamenilor de seamă, iar acolo unde numele niciunui om n-a fost încă scris, înălța-voi un monument zeilor! (...) Chiar dacă voi pieri, las înapoia mea un nume care va dăinui!”¹⁴. Din prima ediție a cărții publicată pentru prima oară în limba franceză, la Editura Plon¹⁵, cuvintele atribuite de îngrijitorul ediției lui Kazantzakis transpar pe cât se poate de simplu, pe atât de radical: „Această carte are toate răspunsurile. Este un imn adus Libertății, deci un imn dedicat Omului”¹⁶.

Cele douăzeci și șase de capitole cuprinzând *Viața și peripețiile lui Alexis Zorbas* sunt scrise la persoana întâi, narațiune în care abundă și scriitura în limbile română și franceză a lui Istrati, dar această persoană întâi închipuie un tip particular de *naratar*,

14 Apud *Crestomație de literatură universală, ediția a II-a, cu un studiu introductiv de Zoe Dumitrescu-Bușulenga, București, Editura Diacon Coresi, 1993, p. 57.*

15 Nikos Kazantzakis, *Alexis Zorba ou Le Rivage de Crète, traducere de Yvonne Gauthier, ediție îngrijită de Gisèle Prassinou and Pierre Fridas, Paris, Editura Plon, în colecția Feux Croisés – Amés et Terres Étrangères, 1954 și reeditată, grație succesului de care s-a bucurat în receptarea imediată, în 1958, 1960, 1962, 1963, 1965, 1974, 1976, 1988 etc., pe <https://www.kazantzakispublications.org/files/Translations.pdf>, accesat la data de 23 martie 2022.*

16 „Ce livre a toutes les réponses. Et c'est aussi un hymne à la Liberté, et donc, à l'Homme”, în Nikos Kazantzakis, *Alexis Zorba ou Le Rivage de Crète, traducere de Yvonne Gauthier, ediție îngrijită de Gisèle Prassinou and Pierre Fridas, Paris, Editura Plon, 1954.*

13 Nikos Kazantzakis, *Raport către El Greco, ed. cit., p. 405.*

unul alcătuit prin contopirea celor două euri, a celor două voci la fel de puternice ideologic și stilistic, la fel de (*hélas!*) grecești... Aparent, el istorisește apropierea și mai ales diametralitatea opoziției dintre caracterele celor două personaje nucleice, Zorbas și scriitorul. În substratul de profunzime al textului, cel asupra căruia se pot pronunța cu profit psihocritica sau critica genetică, romanul devine un uriaș portret, un arc peste timpul încărunțit împotriva falsificării memoriei și a demnității prin culpabilizarea atât de nesocotită ce i-a fost adusă lui Istrati de foștii apropiați din stânga franceză. Un omagiu, în fond, pe care Kazantzakis i-l dedică prietenului său, un omagiu dincolo de orice echivoc, odată ce suprapunerea Zorbas – Istrati este stabilită de însuși naratorul primelor pagini ale romanului, după cum urmează: „O altă față, câțiva ani mai târziu, mi-a făcut aceeași impresie de lemn muncit și chinuit: cea a lui Panait Istrati”¹⁷. Calea directă a influenței deschisă sub egida unui asemenea portret ne arată că prietenia reală, durabilă și paradigmatică unind cele două conștiințe a fost sursa directă de inspirație, confirmată apoi și de celelalte laturi, polemice și, pe alocuri, contondente, de care ambii au făcut dovadă plener.

O spun de altfel deschis și în romanele lor, dar și în memorialistica pe care astăzi o apreciem în mod deosebit deoarece ne oferă necesarul punct de plecare în înțelegerea dinlăuntru a celor două conștiințe atât de înflăcărate ale secolului XX, în al căror entuziasm trebuie să citim iubirea față de aproape, alături de setea de libertate care se manifestă întotdeauna ca o condiție *sine qua non* a geniului. *Spovedania pentru învinși* a lui Istrati din 1927 și *Însemnările de călătorie din URSS* ale lui Nikos Kazantzakis din 1928 rămân un indicator fundamental în deslușirea celor două personalități complexe, a destinelor lor umane și artistice. Ele produc însă și un transfer semantic de adâncime, de la pojghița subțire a descrierilor de suprafață înspre sideful neșlefuit al adâncurilor: pentru că expunerea, descrierea și enumerările sunt doar căi de investigare și sondare a vicilor în care se scaldau, aproape de mijlocul secolului XX, atât sistemul politic sovietic promis ca o izbăvire și ca o blagoslovenie, sub semnul toleranței, egalității și fraternității, cât și o parte a intelectualității franceze, aceea dispusă, pentru o destul de îndelungată vreme, să-l susțină și chiar să-l finanțeze.

Istrati chiar se declară, încă de la primele rânduri ale confesiunii sale, a fi un învins, aflat în dezacord cu semenii lui. Dacă a crezut inițial în idealurile de dreptate și libertate, în aspirațiile comune clasei sale, realitatea existentă în societatea comunistă i-a provocat acele deziluzii dure și necesare care aveau să-i trezească conștiința și să îl facă să nu abandoneze

de la principiul fundamental ce îi ordona viața, și anume onestitatea. Întreaga lui operă, dar și luările publice de poziție ale prozatorului ne arată că de la mai sus amintitul deziderat nu a abdicat niciodată. Momentul în care cel care se descrie pe sine drept un etern hoinar – un vagabond rătăcind printre lumi fără a-și putea găsi vreodată un loc al lui, o casă sub soare, renunțând la ideea de a-și întemeia o familie în folosul apărării unor drepturi care țin, în sine, loc de existență – este cât de poate de „la cald”, ceea ce ne îndreptățește să credem atât în justetea celor expuse, cât și în rectitudinea poziției ideologice asumate de scriitor: cartea are caracter autobiografic, bazându-se pe cele trăite de Panait Istrati în URSS din octombrie 1927 până în februarie 1929, timp de șaisprezece luni. Tradusă în limba română pentru prima dată de către Ion Pas, sub pseudonimul P. Ioanid și publicată în anul 1930 la editura *Cugetarea*, sub titlul *Spovedania unui învins*, confesiunea se transformă inevitabil într-un document de conștiință care taie, chirurgical, în măruntaiele unor vremuri tulburi pentru a extirpa de acolo tot răul, de unde și interesul manifestat peste decenii pentru reeditarea¹⁸ ei.

Subiectul acestei cărți este suficient de cunoscut pentru a nu mai reclama o nouă expunere. Vom aminti în continuare doar câteva aspecte care țin de intimitatea relației Istrati-Kazantzakis, pentru că le considerăm ilustrative pentru modul în care liantul biografic a contribuit la „hrănirea” constantă a operelor celor doi scriitori, oferindu-le teme, protagoniști, ipostaze epice, dramatism și reinventări, realist naturaliste, ale miturilor eterne, de care ambii au fost atrași încă din perioada primelor lecturi...

Spre deosebire de Kazantzakis, pentru care călătoriile sunt cu precădere o formă de a-l redescoperi, în el însuși, pe reprimatul Ulise, de astă dată într-o aventură ideologică, Panait Istrati pleacă în URSS cu promisiunea că se va stabili definitiv acolo. El fusese invitat să participe la cea de-a zecea aniversare a Revoluției din Octombrie alături de alți scriitori europeni. Și întreprinde cea mai mare parte a acestei călătorii alături de prietenul său cretan. Pe parcursul șederii în URSS, în loc să se avânte în tot felul de aprecieri ditirambice la adresa conducerii comuniste, ambii fac fotografii pentru presa occidentală, avidă de noutăți și senzațional, însă preferă să rămână reținuți în declarații, să cerceteze adevărul din spatele monumentalelor edificii rapid înălțate și proaspăt vărute, conștienți fiind că, în spatele acestora, se pot ascunde la fel de bine sărăcia, nevoia și lipsurile, dacă nu chiar mizeria și abjecțiunea ființei umane, așa cum amândoi și le amintesc din copilăriile lor.

Itinerariul e lung, peste douăzeci de mii de kilometri; traversează Moscova, Leningradul, Carelia,

17 Nikos Kazantzakis, *Viața și peripețiile lui Alexis Zorbas*, traducere din neogreacă de Elena Lazăr, prefață de Petros Haris, Editura Rombay, București, 1994.

18 Panait Istrati, *Spovedania pentru învinși*, traducere de Alexandru Talex, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1991.

nordul Rusiei, Ucraina, Moldova, Crimeea, Volga și Transcaucazia. Locuri în care oamenii sunt completați și portretizați prin viile lor relatări, prin tragediile mai mici sau mai mari din existențele lor. Acestor portrete simple scriitorii le construiesc, în relație oximoronică, echivalentul societal: abuzuri, nedreptăți, teroare, altfel spus un coșmar generalizat, instituit și dirijat, prin intermediul GPU, de nomenclatura comunistă și acoliții ei. Curajul luării unei poziții publice îi aparține lui Istrati, cel care alege să înșiruie adevărurile pe care le vede într-o scrisoare adresată unei înalte instituții de la Moscova. Nu i se răspunde la aceasta, dar, reîntorcându-se la Moscova, constată schimbări în atitudinea cunoscuților față de el. Mai mult, asistă la tot felul de scandaluri care nu sunt făcute publice, dar care fac dovada unor abuzuri ale puterii comuniste, manifestată prin arestarea în masă a opozanților regimului și urmată de deportarea lor. Unii dintre aceștia, nenumiții, prinși în tușe de portret sumare, precum bețivul episodic dostoevskian din *Crimă și pedeapsă*, dispar fără urmă...

Singurul care îl susține, pe parcursul *Odiseei* fără întoarcere ce-l va arunca pe Istrati în brațele oprobriului public, contribuind la agravarea bolii sale, rămâne prietenul său solar. Cretanul e de altfel obișnuit să lupte și să-și încheie bătăliile întotdeauna cu un surâs amar și cu un dans ritualic, de vreme ce știe că nicio victorie reală nu poate fi repurtată în această lume, destinată eșecului care o închide ca un cerc vicios, și că singura victorie posibilă este aceea împotriva propriei morți. Cuvintele lui Istrati sună ca rostite *de o străină gură*, au un aer de mare amestecată cu sângele, nisipul și spuma care scaldă țărmurile Greciei pe care a purtat-o mereu în sine, ca pe o binecuvântare sau ca pe un blestem: „Învinși sunt toți oamenii care se află către sfârșitul vieții în dezacord sentimental cu cei mai buni semeni ai lor. Sunt unul dintre acei învinși. Și fiindcă există o mie de feluri în a fi în dezacord sentimental cu semenii tăi, precizez că este vorba aici de cea penibilă despărțire, care aruncă un om în afara unei clase, după o întreagă viață de aspirații comune cu acea clasă și cu sine însuși, și care rămâne totuși credincios nevoii care l-a împins totdeauna de-a lupta pentru dreptate”¹⁹. Soluția ființială pe care i-o oferă Kazantzakis este pe cât se poate de simplă, pe atât de inacceptabilă pentru Istrati: „Parintele Ioachim avea dreptate, lumea e mănăstirea noastră, adevăratul om e cel care trăiește printre oameni și se unește cu ei în contactul cu țărâna. Divinitatea nu șade pe tron deasupra norilor, ea luptă pe pământ alături de noi. Singurătatea nu mai e calea unui luptător, și adevărata rugăciune, cea care ajunge direct la Domnul, constă din acțiunile nobile. Așa trebuie să faci azi un adevărat luptător”²⁰.

Iată de ce unica soluție, mărturisitoare a adevărului acestei prietenii care a trecut de la bun început proba diferențelor culturale, de erudiție și de formare existente între cei doi, rămâne *alchimia ficțională*. Cea care metamorfozează frământările realului în aur livresc. Naratorii din *Viața și peripețiile lui Alexis Zorbas* („un biet scriitor ca mine”) și din prea modest intitulatul *Povestiri ale lui Adrian Zografi* se privesc în oglinda unor ape tulburi; asupra lor, doar limpezimea conștiințelor a putut aduce echilibru, liniște și lumină.

După cum am afirmat și în partea introductivă a lucrării de față, romanele Sud-Estului european din secolul deja scurs aduceau pe scena literaturii universale acel *model uman propriu*, surprinzător și atractiv atât pentru lumea occidentală, cât și pentru cea americană, care-l vor recepta în profunzime și îl vor promova ulterior, dacă e să ne gândim numai la cele câteva ecranizări celebre ale unor romane balcanice de primă mărime, în rândul cărora cu succes se înscrie și *Viața și peripețiile lui Alexis Zorbas*. Așa stau lucrurile în *Viața și peripețiile lui Alexis Zorbas*, roman privit la început cu ostilitate în vechea patrie a umanismului grec și publicat pentru început în limba franceză, în 1947. Scriitorul acuzat public de ateism ilustrează aici relația dintre identitate și alteritate punând față în față două personaje complet diferite din toate punctele de vedere (de la statutul social până la pregătirea intelectuală, lecturi etc.) și inversând raportul de putere dintre ele: deși ambii sunt greci, accentul cade pe *Zorbas*, dominatorul, simbolic reprezentant al omului mediu, implicit și reprezentant al identității naționale. Personajul narator, echivalat cu eul auctorial și deci transformând romanul într-o narațiune rezonând autobiografic, nenumit, este cel dominat tocmai fiindcă ilustrează *parti-pris*-ul scriitoricesc: el este expresia confruntării unei lumi arhaice (Grecia, leagăn al civilizației universale) cu o lume nouă, cea a Vestului experimentalist (reprezentat aici prin filosofia duratei a lui Bergson, prin nihilismul nietzschean și filosofia existențialistă). Transformându-se din maestru în discipol al primitivului Alexis Zorbas, el nu face altceva decât să aducă un omagiu profund lumii elene: „Și, dacă aș vrea să-i disting pe cei ce mi-au lăsat urme mai adânci în suflet, aș reține poate vreo trei-patru: Homer, Bergson, Nietzsche și Zorbas. Primul a însemnat pentru mine ochiul albastru senin, ca discul soarelui, care luminează cu strălucirea lui eliberatoare totul, Bergson m-a scăpat de impasurile filosofice ce mă torturaseră în prima tinerețe; Nietzsche m-a îmbogățit cu noi neliniști și m-a învățat să transform nefericirea, amărăciunea, nesiguranța în mândrie; Zorbas m-a învățat să iubesc viața și să nu mă tem de moarte”²¹.

19 Panait Istrati, *Sposedanie pentru învinși, traducere de Alexandru Talex, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 1990, p. 13.*
20 Nikos Kazantzakis, *Raport către El Greco, ed. cit., p. 169.*

21 Nikos Kazantzakis, *Viața și peripețiile lui Alexis Zorbas, traducere și tabel cronologic de Elena Lazăr, prefață de Petros Haris, București, Editura Rombay, 1994, p. 27.*

„Cartea este, prin urmare, construită cu un personaj de prim-plan, viziunea de adâncime fiind realizată printr-o suită de siluete de fundal, proiectate pe un peisaj schițat la modul topografic, într-un sumbru decor cretan, atât de bine cunoscut scriitorului încă din copilărie”, notează Romul Munteanu în *Literatura europeană modernă*. O prezență constantă în aventurile eroilor este marea, calmă și liniștită în momentele de împlinire, echilibru și meditație, agitată și furtunoasă în clipele de restriște. Însoțindu-se cu ea, peisajul insular se bucură și el de numeroase descrieri, simbolizând geograficește condiția umană a grecului: „Mare, toamnă blândă, insule scaldate în lumină, mantie străvezie din burniță fină care învăluia goliciunea eternă a Greciei. Halal de omul care s-a învrednicit, înainte de moarte, să plutească în Egeea!”²². Remarcabilă prin funcția ei de armonizare a arhitecturii lumii narative, o altă marcă identitară specifică scriitorilor balcanici este apoi contaminarea dintre om și peisaj, la modul că individul își lasă atât fizicul, cât și destinul modelat, după caz, de duritatea sau de frumusețea spațiului pe care și care îl locuiește. Un portret pe care personajul narator i-l alcătuiește lui Alexis Zorbas e lămuritor în acest sens: „Îl ascultam vorbindu-mi despre satul lui din Olimp, despre nămeți, lupi, rebeli, Sfânta Sofia, lignit, piatra albă, femeii, Dumnezeu, patrie și moarte, și deodată, când simțea că plesnește și vorbele nu-l mai încap, sârea în sus, pe pietrele colțuroase de pe țărnișă și începea să danseze. Vâjșos, cu trupul drept, osos, cu capul dat pe spate, cu ochi mici, rotunzi, ca de pasăre, dansa și țipa, lovea zdravăn nisipul și-mi stropea fața cu apă de mare”²³.

Cu teama de insecuritatea teritorială strecurată permanent în memorie, Kazantzakis reușește, prin dubletul personaj-peisaj și prin imagini foarte vii, plastice să restaureze o delicată lume familiară: „Satul începea să se trezească: vuiet în care se amestecau cântat de cocoși, guițătură de porci, răgetele măgarilor, strigătele oamenilor”²⁴. Recuperarea spațiului intim și a ritmurilor sale zilnice, pasiunea pentru particularitate, diferență, culoare locală trădează acea mentalitate conservatoare, încă neatinsă de experimentalismul practicat în literaturile canonice. Însăși narațiunea se lasă contaminată de gândirea arhaică; personajele se exprimă, nu de puține ori, folosind o vorbire sapiențială; discursul lor este bogat în pilde, dar acestea nu mai respectă neapărat morga religioasă, ci rămân îndatorate unui tip de trăire frumoasă, unei etici de tip *carpe diem* pe care Zorbas o exprimă în ceea ce ar putea constitui o sumă de învățături spre

folosul tânărului intelectual școlit sub tutela existențialismului francez după cum urmează: „Femeia-i un izvor răcoros, te apleci, îți vezi fața și bei, bei și oasele îți pârâie. Apoi vine un altul care i-e sete și lui, săracu, se-ableacă și el, își privește fața și bea. Și-apoi un altu... Asta va să însemne izvor... asta va să însemne muiere, ascultă-mă pe mine”²⁵.

Scriitorul însuși mărturisește, în *Prologul* romanesc, faptul că punctul de plecare al textului său este autobiografic și că a fost preocupat, dincolo de convertirea artistică a unei experiențe proprii, îndeosebi de structura prometeică și dionisiacă a eroului său fiindcă acesta este reprezentantul înțelepciunii sudice, un om al faptei, și nu al rațiunii, primitiv atât în actele de eroism pe care le săvârșește, cât și în tragismul său existențial: „Fiindcă el avea ceea ce îi trebuie unui scriitor ca mine pentru a se salva: privirea primitivă, care-și prinde de sus, dintr-o săgetătură, hrana; naivitatea creatoare, proaspătă în fiecare dimineață, de a vedea pentru prima dată totul și de a conferi feciorie eternelor elemente cotidiene: vânt, mare, foc, femeie, pâine; nesiguranța mâinii, prospețimea inimii, tăria de a-și ironiza până și sufletul, de parcă ar fi deținut o forță superioară acestuia și, în sfârșit, râsul sălbatic în cascade, al cărui izvor e mai adânc decât măruntaiele omului, care în clipele hotărâtoare se revărsa eliberator din pieptul puternic al lui Zorbas; se revărsa și putea să năruie, și chiar năruia, toate zăgazurile (morală, religie, patrie) pe care și le ridică împrejur biata făptură omenească spre a-și apăra sărmana-i viață. (...) Dacă i-aș fi ascultat glasul, nu glasul, strigătul, viața mea ar fi dobândit un rost; aș fi trăit, cu sânge și carne și oase, ceea ce acum plăsmuiesc de parcă aș fi băut hașiș și înfăptuiesc având ca unelte hârtia și călimara. Astfel Zorbas, omul în carne și oase, a ajuns în mâinile mele cerneală și hârtie”²⁶. Iată, într-o variantă sud-est europeană, clasicul cuplu picaresc format din stăpân și slugă, sedimentat pentru totdeauna în Don Quijote și Sancho Panza, reluat pentru semnificația sa filosofică în *Jacques Fatalistul*, folosit, în cazul de față, pentru a reprezenta polemic raportul dintre identitate și alteritate. Intelectualul devine aici un personaj de fundal, o cutie de rezonanță a traiectoriei existențiale urmate de asociatul său. Prin devierea de la idealul originar și eșecul final,

22 *Ibidem*, p. 59.

23 *Ibidem*, p. 29.

24 Nikos Kazantzakis, *Viața și peripețiile lui Alexis Zorbas*, ed. cit., p. 65.

25 *Idem*, p. 111.

26 Nikos Kazantzakis, *Viața și peripețiile lui Alexis Zorbas*, ed. cit., pp. 28-29.

împreună ajung să simbolizeze însă ceva cu mult mai important, integrând semnificația tragicului grec într-un context nou, europocentrist. Explozia minei de lignit din finalul romanului, cea care dăduse un sens practic întâlnirii și călătoriei personajelor principale, nu face altceva decât să stârnească râsul, cu diferite nuanțe chiar, dar un râs care provoacă, pentru o clipă, lumea să se oprească în loc și le aduce eroilor o bucurie paradoxală, „irațională, nejustificată, dar și contrară tuturor justificărilor”, dat fiind că tocmai își pierduseră tot avutul și „toate se duseseră pe apa sâmbetei”. Traducând absurdul, râsul determină aici personajele să fie ele însele *humoristice*, adică „în nerând cu lumea”, după expresia lui Nicolai Hartmann. Așa încât, în loc să se supună unei logici postevenimentuale obișnuite, dramatice, preferă să facă haz de necaz și să adoarmă îmbrățișate pe nisipul unei Grecii demonice: „Privi telefericul năruit în mii de fărâme. (...) Izbucnirăm amândoi în râs. Zorbas se aruncă asupra mea, mă prinse în brațe și începu să mă pupe. (...) Ne scuturam de râs și ne-am luptat mult timp; și brusc ne-am prăbușit amândoi, am căzut lași; ne-am întins pe pietrele de pe țarm și-am adormit îmbrățișați”²⁷.

Aici, într-o lume constant definită prin tonurile albastre ale Mării Egee, contrastând cu ariditatea țărmlui pe care casele din piatră albă își profilează frumoasele verande cu flori, conținând tot atâtea invitații la tihnită seducție și așteptată odihnă, fiecare dintre cei doi protagoniști se redescoperă pe sine privindu-se, oglindindu-se mitic în celălalt. Iar marea lecție pe care fiecare o dă și o primește este cea a iubirii, dar a iubirii depline, chiar dacă trăite cu intensitatea maximă doar a unei singure nopți, a unei clipe memorabile prin unicitatea ei, pentru care *eros* și *agapé* sunt doar fețele distincte ale aceleiași monede sau, cum scrie Denis de Rougemont, împreună constituie un avatar al tainei, adică „al tainei celuilalt (...), o a treia formă a iubirii, corespunzătoare misticilor căsătoriei spirituale, numite și epitalamice”²⁸. Căci nu este „*Celălalt*, oricine ar fi el, chiar inaccesibilul, și nu este orice femeie iubită o Isoldă, în ciuda faptului că nicio interdicție morală și niciun tabu nu simbolizează, pentru a satisface necesitățile

fabulei și comoditatea romancierului, esența însăși a obstacolului excitant, cel care nu va depinde niciodată decât de ființa însăși: și anume autonomia ființei iubite, singularitatea ei fascinantă”²⁹?

După ce-l întâlnește pe Zorbas, în călătoria pe o mare zbuciumată, simbolic trădându-i viața lăuntrică și frământările ei narcisiace, *stăpânul*, cum este el numit, deci integrat în lumea celuilalt, își descoperă, rând pe rând, *nepriceperile*, *neștiințele*, slăbiciunile care îi fac sufletul să vibreze „asemenea unui licurici care-și aprinsese felinarul lui erotic – verde-auriu – de sub burtă”. Iar ceea ce-și propune, lăsându-se robit, sedus de puterea persuasivă a vânjosului grec, este să săvârșească, punctual, o dublă datorie pe țărmlul ce-i așteaptă: „a. Să scap de Buddha, să mă descarc în cuvinte de toate grijile mele metafizice și să mă eliberez. b. Să intru, de acum înainte, într-un călduros și direct contact cu oamenii”³⁰.

Prelegerea despre folosul matrimoniului pe care i-o ține apoi, referindu-se la cele două prezențe casnice din viața sa, Sofinca și Nușa, e presărată și ea cu detalii legând tema erosului de spinosul binom identitate vs. alteritate, căci Sofinca e rusoaică, iar Nușa e din Caucaz, acolo unde „curge numai lapte și miere (...). Și nu să zici că aveau doar harbuzi și pepeni galbeni, da’ și pește găseai, și unt, și muieri, toate căcălău. Treci, vezi un harbuz, îl iei, vezi o muieră, o iei. Nu ca aici, cum pui mâna pe o frunză de pepene de la careva, te poartă prin tribunale și cum atingi vreo muieră cu-o floare, gata, sare frat’su cu cuțitul să te facă zob”³¹. Desigur, căsnicia nu poate funcționa decât printr-o senină acceptare a compromisului, punând în armonie înclinația spre infidelitate a bărbatului și gingășia seducției feminine, mereu la lucru, chiar și atunci când este condiționată de purtarea unei măști societale definitive. E cazul văduvei, al cărei nume (Maria, Maria văduva), ca și întâlnirea amoroasă dintre ea și protagonistul astfel inițiat erotic ce se produce (*sic!*) în noaptea de Paști, subliniază tocmai fascinația pentru acea paradigmă a reprezentării feminine care se ascunde în spatele modelului mariologic european. Pentru a-și putea oferi această experiență, protagonistul trece prin mai multe stadii care îi trădează subjugarea totală în fața

27 Nikos Kazantzakis, *op. cit.*, p. 268.

28 Denis de Rougemont, *Iubirea și Occidentul*, ediția a doua revizuită, text integral (traducere și note de Ioana Feodorov, introducere de Virgil Cândea), București, Editura Univers, 2000, p. 428.

29 Denis de Rougemont, *Comme toi-même*, Albin Michel, Paris, 1961, apud Denis de Rougemont, *Iubirea și Occidentul*, ed. cit. 30 Nikos Kazantzakis, *Viața și peripețiile lui Alexis Zorbas*, ed. cit., p. 78.

31 *Idem*, pp. 103-104.

fascinației feminității și mai toate poartă însemnele unei revelații. Fie că vorbim despre o revelație de natură religioasă, precum aceea în care contemplă, cu priviri de fiu îndrăgostit și recunoscător, chipul Fecioarei într-o biserică, în ajunul mării sale inițieri erotice: „Sus, pe boltă, Fecioara cu brațele deschise a rugă. O candelă grea din argint ardea în fața ei și lumina tremurândă alunecă blând, mângâietor pe fața lunguiață, chinuită. N-o să uit niciodată ochii întristați, gura rotundă ca un inel, bărbia puternică, vădind îndârjirea. Aceasta este mama pe deplin mulțumită, mă gândeam, fericită, chiar și în cea mai chinuitoare durere, fiindcă știe că din măruntaiele ei vremelnice a zămislit ceva nemuritor”³².

Invocăm aici întâlnirea din cafeneaua numită *Pudoarea*, pentru a sublinia o dată în plus inocența eroului în cauză, opus societății masculine arhaice pe care nu o dată, de-a lungul paginilor, o înfruntă; întâlnirea genuină și decisivă în care Maria văduva i se arată, lui și mulțimii de doritori a căror sonoră prezență nu face altceva decât să-i accentueze inaccesibilitatea: „Toți priveră spre ușă. Și-n clipa aia, adusă de satana, trecu în goană, cu fusta sumeasă până la genunchi, cu părul revărsat pe umeri, o femeie. Bine legată, cu mers legănat, cu rochia udă lipindu-i-se de trup, ce-i dezvăluia formele provocatoare, robuste, zbatându-se ca un pește. (...) Ca o tigresă mi se păru, mănăitoare de oameni”³³.

Trecerea celuiilalt prag, atent pregătit și înscenat de scriitor, pragul minunii, se petrece în cadrul unui episod de asemenea îndatorat simbolismului religios, fapt care, la un scriitor care se declara ateu cum este Kazantzakis, nu poate decât să surprindă. Acesta se desfășoară într-un spațiu edenic, livada văduvei, spațiul unui început de lume, dar și, în cazul de față, al unei tragedii în pur spirit grec, întrucât Maria văduva este, deși nu prin alegere proprie, ci prin alegerea sorții, antrenată într-un triumf amoros care îi va aduce sfârșitul (care, spre a spori dramatismul narațiunii, este asociat oprobriului public și uciderii cu pietre) în urma sinuciderii unui tânăr din sat a cărui iubire pentru ea se desăvârșește prin moarte.

Însă scriitorul grec nu insistă asupra acestui posibil *ménage à trois*. Interesul său se îndreaptă, în cheie antropologică, asupra corporalității feminine și a modului în care este ea scrutată și descrisă prin privirea celuiilalt, a bărbatului vânat și, cum se poate lesne înțelege din rândurile următoare, iremediabil sedus. Înainte de a i se arăta, femeia își face simțită prezența prin cântec; ea este aducătoare de armonie și de lumină, abia apoi, când imaginea auditivă capătă vizualitate și corporalitate, răspândește neliniște și trezește la viață instinctul, dorința: „În spatele gardului de trestie și de smochini sălbatici un glas de femeie dumnezeiesc fredona încetșor (...) sub un portocal, stătea o femeie îmbrăcată în negru, cu pieptul gata să plesnească sub rochie. Tăia crengi înflorite și cânta; în lumina asfințitului îi zării sânul strălucind prin rochia întredeschisă. Mi se tăie răsuflarea. «Asta-i fiară, mă gândii, fiară și o știe prea bine. Ce făpturi slabe și trecătoare, niște zevzeci, fără pic de rezistență sunt bărbații în fața lor. Precum unele insecte – căluțul fecioarei, lăcusta, păianjenul –, îmbrăcată și nesătulă, spre zori, îi va mistui și ea pe bărbați». (...) Ochii ei străluciră ca două fulgere; simțeam că mi se nmoaie genunchii, de parc-aș fi dat ochii, în spatele trestiiilor, cu o tigroaică”³⁴.

Fără a fi idealizat, numai momentul acesta capătă greutate în evoluția lăuntrică a personajului întrucât, grație încărcăturii lui magice, destinele celor doi se unesc, iar contopindu-se ei recompun, cum ar scrie Mircea Eliade, androginul original a cărui căutare, în fond, se dovedește nesfârșită în cultura europeană. În afară de episodul pe care l-am redat în totalitate, pentru acuratețea demonstrației noastre, totul rămâne în text la nivelul sugestiei, Kazantzakis nu păcătuiește prin descrieri care i-ar putea vulgariza subiectul. Sexul, „cea mai mare forță magică a naturii”, cum scrie Julius Evola, nu interesează sub latura lui vulgară, animalică; important este efectul, importantă rămâne apropierea, prin inițiere erotică, de acționarea aceluși „impuls care prefigurează misterul Unului (...), un reflex al unei *transcendențe trăite* (...), adevăratul fundament al însemnătății pe care dragostea și sexul au avut-o și o vor avea întotdeauna în viața umană”³⁵.

³² Nikos Kazantzakis, *Viața și peripețiile lui Alexis Zorbas*, ed. cit., p. 196.

³³ Idem, p. 114.

³⁴ Nikos Kazantzakis, *Viața și peripețiile lui Alexis Zorbas*, ed. cit., p. 226.

³⁵ Julius Evola, *Metafizica sexului (cu un eseu introductiv de Fausto Antonini, traducere de Sorin Mărculescu)*, București, Editura Humanitas, 2002, p. 276.

Pasiunea romancierului pentru particularitate, diferență și culoare locală este, de această dată, în chip fericit completată de înclinația lui spre metafizică, de interesul manifest pentru filozofia elenistică, readusă la lumină prin resorturile nebănuite ale unei gândiri situate sub pecetea existențialismului francez, pe care trăirea erotică o revitalizează, trezind-o din inerția și amorțeala Vestului. La finalul acestei experiențe, cel care se căleşte este, surprinzător sau nu, tocmai spiritul, intelectualul înțelege și chiar se încredințează *palpabil* (s.n.) că „sufletul este și el carne, poate mai mobilă, mai vapoasă, mai liberă, dar carne. Tot carne este și acest suflet, puțin somnoros, obosit de marșurile lungi, împovărat de apăsătoare moșteniri; dar în clipele hotărâtoare se trezește și el, întinzându-și cele cinci tentacule ca niște aripi”³⁶.

Viața și peripețiile lui Alexis Zorbas se articulează pe schema cu care ne-a obișnuit Bildungsromanul, mimând, în fapt, actul didactic prin *ironia* (de astă dată, de certă sorginte filozofică) cu care se raportează dubleta de personaje magistru-discipol la „materia” pe care și-o predau reciproc – inversând rolurile de-a lungul narațiunii – și care este, în fond, viața însăși. Prin devierea de la idealul original și eșecul final, împreună ajung să simbolizeze însă ceva cu mult mai important, integrând semnificația tragicului grec într-un context nou, europocentrist.

Și nimic nu pare mai potrivit pentru a-i împlini dorințele decât întâlnirea cu femeia în carne și oase, cu femeia cu majusculă, cu femeia care i-a aparținut (și trebuie să-i aparțină pe vecie, în ciuda privirilor pofticioase ale unei întregi societăți masculine, puternic individualizată aici prin virilitatea ei brutală) celuilalt și care a aruncat, odată cu ecranizarea îndelung mediatizată a lui Costa-Gavras, tradiționalismul lumii grecești într-o virulentă polemică față de libertinismul occidental: *văduva*. Elementul acesta este cu atât mai important cu cât lecția despre *ordo amoris* pe care i-o dă Zorbas prietenului său învățat și slab de înger eludează condiționările sociale specifice modului arhaic de existență al Greciei, ba chiar le încalcă deliberat. Acompaniindu-și povestirile educative de suava muzică a unui santuri pe care îl scoate din pânză „cu

gingășie, ca și cum ar fi dezbrăcat o femeie”³⁷, Zorbas devine portavocea unei gândiri mai degrabă balcanice, recuperatoare a spațiului intim și a ritmurilor sale zilnice, pentru care contează doar iubirea în libertate sau, altfel spus, pentru care iubirea înseamnă libertate. Exprimată, desigur, prin formula plastică a învățăturilor neaoșe, fără drept de apel, care se transmit din bătrâni, așadar au un caracter axiomatic și nu pot fi nici contrazise, nici receptate în adevărul lor profund omenesc de lumea occidentală, după cum urmează: „Perechile cinstite sunt ca mâncarea fără sare și piper, zău așa! Ce să zic? Pupătură-i asta, să se uite la tine sfinții din icoană și să-ți dea binecuvântarea lor? Noi avem o vorbă-n satul nostru: *Numai carnea de furat e gustoasă*”³⁸.

Prilejul în sine e suficient pentru ca narațiunea să se lase contaminată de gândirea arhaică; personajele se exprimă, nu de puține ori, folosind o vorbire sapiențială; discursul lor este bogat în pilde, dar acestea nu mai respectă morga religioasă, nici nu trucează seriozitatea etică; validează, tindem să credem, mai degrabă un tip de trăire frumoasă, o morală preconstituită sub semnul lui *carpe diem* pe care Zorbas o exprimă în ceea ce ar putea constitui o sumă de învățături spre folosul tânărului intelectual școlit sub tutela existențialismului francez.

Nu altfel stau lucrurile într-una din scrierile pe care inspiratul scriitor român de expresie franceză Panait Istrati avea să le includă în ciclul dedicat adolescenței aceluși protagonist al său, Adrian Zografii, în carnea căruia se ascund atât de adânc și totuși răsar cu violență la suprafața vizibilității obsesiile, misterul, dar și zâmbetul ori ironia calină ale eternului hoinar prin târâmurii lingvistice și literare care avea să-și încheie socotelile cu lumea prin faimoasa lui *Spovedanie pentru învinși*. *Neranțula*, căci despre ea este vorba, reeditează, la scara extinsă a organizării evenimentiale, motivul triumfului amoros; punct de plecare al unui destin care devine, în același timp, sinonim cu desfășurarea textului, acesta îi conține și finitudinea, închizând bucla faptelor care țin cititorul în alertă printr-un deznodământ, ca mai întotdeauna la Panait Istrati, cu totul neașteptat. Trecând prin Alexandria Egiptului, Bosfor și Brăila, dar și din copilărie în maturitate, cei trei protagoniști care își împrumută, aici,

³⁶ Nikos Kazantzakis, *Viața și peripețiile lui Alexis Zorbas*, ed. cit., p. 227.

³⁷ Nikos Kazantzakis, *Viața și peripețiile lui Alexis Zorbas*, ed. cit., p. 97.

³⁸ *Idem*, p. 101.

ființele de hârtie pentru a ilustra funcționalul tipar de construcție a epicului sunt, înainte de orice, reprezentanții mai multor etnii conviețuind laolaltă pe ulițele periferice ale orașului, adevărat *axis mundi*, atât de drag scriitorului însuși. Marco, Epaminonda și Neranțula aglutinează în intimitatea fiecăruia tot atâtea trăsături diferite câte asemănări i-ar fi putut aduce laolaltă.

La Panait Istrati, poate într-o măsură ceva mai mare ca la alți romancieri care își extrag seva scriiturii din Balcani, personajele devin vectori prin care este investigată *identitatea* națională, dar și mai interesant este faptul că acest lucru se petrece într-o manieră organică, prin spunerea unor povești istorisite de *guri străine*, așadar din interiorul altor culturi și limbi, ca și în cazul de față unde naratorul prim își ia drept partener egal un narator secund, pe principiul boccaccian al povestirii în ramă, care este de o altă naționalitate decât el: „este povestea istorisită de omul pe care l-am descoperit pe o terasă la Ramleh-ul Alexandriei, un om pe care-l iubeam fără să știu pentru ce și care mi-a sfâșiat adesea inima cu acest cântec grecesc, sprințar, a cărui primă strofă ar putea fi tradusă cam așa: *Pe țărnul mării, pe prundiș,/ Neranțula fundoti!/ o fecioară își clătea fusta,/ Neranțula fundoti!*”³⁹. Determinant pentru tonalitatea textelor sale se dovedește a fi chiar bilingvismul care precede nașterea lor propriu-zisă, un bilingvism la rigoare autoprovocat, dacă e să ne luăm după mărturiile autobiografice, la care se adaugă și calitatea de scriitor migrant și ni se oferă, pe această cale, tabloul integrator al unui epic în care identitatea, indiferent de gen, se raportează la o alteritate întotdeauna *invazivă*, la prezența mereu *dușmănoasă a Celuilalt*. Desprinzându-se de rigorile canonului *unei literaturi profund* naționale, Istrati își rescrie în fond, obsesiv, propria biografie, autoficționalizându-se.

Și cum altfel ar putea debuta o istorie despre sinele viciat odată cu trecerea timpului decât reeditând, printr-o amintire suavă, câteva clipe pe care adolescența le fură copilăriei pentru a se proiecta, etern, într-un moment de fericire extatică? Momentul în care ceata copiilor de pe „ulița ovreiască” din Brăila, murdară și prăfuită, își oprește joaca pentru a trage cu ochiul la „o fetișcană de paisprezece-cincisprezece ani, care se mișca întocmai ca un pește în apa râului” și a cărei

trecere este surprinsă cu o minuțiozitate fotografică: „Oacheșă și cu păr bogat, semăna cu o țigancă. Coada mare, împletită îngrijit. Fața – ovală, foarte serioasă, cu ochi pătrunzători și buze cărnoase – era întotdeauna curată, ca și mâinile și picioarele”⁴⁰. Aceasta este, de fapt, clipa în care se declanșează fascinația, în care portretul feminin, alcătuit de astă dată după legile orientale ale narațiunii (întrucât se insistă pe farmecul exercitat de frumusețea părului și a ochilor), pătrunde, prin ochii privitorului, în chiar inima acestuia, întunecându-i firescul și aruncându-l în acel iureș de împrejurări numit, în poezia trubadurilor, *fin amor*. Căci tot despre iubire, chiar dacă sub toate formele ei, este vorba și în microromanul de față; dar o iubire filtrată printr-o conștiință care valorizează, mai presus de orice, prietenia, în spiritul aceluia tezism cu care literatura lui Istrati ne-a obișnuit deja. Pentru personajul său, fecioara cu trupul învârtoșat de munca mult prea apăsătoare pentru vârsta ei este, înainte de toate, *prietena de neînțeles* și abia apoi „roua vieții mele care mă întâmpinai în fiecare dimineață cu gălețile tale pline de argint-viu, la tine mă gândesc când rostesc cel mai dulce cuvânt din lume: *copilărie!*”⁴¹.

Femeia capătă, apoi, corporalitate și carnalitate prin spunerea pe nume, moment care echivalează cu înțelegerea deplină, din partea protagonistului, a sentimentului nou care-l încearcă. Odată ce află de la ea că este orfană, *pripășită de un an (s.n.)*, și că e foarte mulțumită să i se spună *sacagița* („cumplita poreclă” prin care i se dezvăluie și ocupația), Marco îndrăznește să intre în universul care până atunci îi fusese complet străin, în lumea celeilalte, a femeii în devenire, care „avea carnea tare ca piatra” și care îl înrobește printr-un „parfum necunoscut, parfumul cărnii iubite” pătrunzându-i, după propria expresie, în sânge și rămânând impregnat în memoria olfactivă „ca mireasma unui fruct exotic pe care-l guști întâia dată”⁴². Tot el, ca modalitate de luare în stăpânire, îi dă un nume nou, a cărui explicație, oferită imediat, se dovedește și ea tot un factor de subliniere a identității etnice: „*Neranțula* înseamnă mic portocal amar; iar *fundoti*: stufos. Ești, deci, pentru mine, mica portocală amară, micul meu portocal stufos! Ești refrenul unui cântec grecesc”.

39 Panait Istrati, „Neranțula”, în volumul *Chira Chiralina*, București, Editura Minerva, 1982, p. 351.

40 *Idem*, p. 353.

41 Panait Istrati, *op. cit.*, ed. cit., p. 367.

42 *Idem*, pp. 357-358.

Motivul triumphiului amoros își află acum o dezvoltare ludică, una corespunzătoare, evident, vârstei protagoniștilor. Iată și pricina pentru care tot ceea ce ei întreprind, cu frăgezimea și fragilitatea propriei inocențe, se întâmplă ca o copie fidelă a lumii adulte; primul dans, prima privire pe furiș sau primul sărut par să-i propulseze deodată într-o maturitate dorită doar pentru a le face posibilă uniunea: „Și mă sărută *ca oamenii mari (s.a.)*, apoi, spre a mă-mpiedica să-i răspund pripit, își apăsă buzele mele când pe un ochi, când pe celălalt, clipindu-și genele lungi, a căror atingere îmi oprea bătăile inimii”⁴³. Muzică, dans, parfum și frumusețe își dau mâna pentru a construi miracolul întâlnirii ființei iubite, dar miracolul acesta este repede ruinat de prezența unui terț, *Celălalt (s.n.)*, Epaminonda, un grec de pe ulița kalimerească la care copila aleargă în fiecare după-amiază doar pentru a se întoarce „veselă, extaziată, roșie ca focul”. Peste ani, reacția memoriei protagonistului la acest episod avea să fie, parcă, împrumutată de la eroul eponim al lui Kazantzakis, reciprocitatea influențelor dintre cei doi scriitori fiind de mult demonstrată în critica de specialitate; o dojană ușoară, transformată aproape într-un zâmbet patern, îi luminează, evocator, discursul: „Mângâiai, Neranțulo, doi îndrăgostiți în același timp și ei se mulțumeau doar să se îmbufneze, în loc să dea foc orașului. Cât despre noi, te simțeam în chip vag femeie, aurora unui soare necunoscut, dar bănuiră cu înflăcărare”⁴⁴. La fel ca în cazul scriitorului grec, totul rămâne la nivel de sugestie, cu excepția portretelor și a sumarelor descrieri punctând gestualitatea și mimica făpturilor textuale, erotismul dirijează mai degrabă un tip de înțelegere subliminală a textului decât să se lase afișat ostentativ.

Partea a doua a narațiunii ni-i înfățișează pe Marco și Epaminonda rămași singuri pe lume, după moartea părinților, și puși în postura de a vinde portocale și lămâi pentru a-și asigura cele necesare traiului. Bărbați înalți, *oacheși*, cu *barbă și mustăți crețe [s.n.]*, doar privirile galeșe le mai trădează asemănarea cu „doi tineri călugări gata să renunțe, cu tristețe, la legământul de castitate”. Ranchiuna și gelozia au dispărut, fiindcă dispărut rămâne și obiectul dorinței: Neranțula, *femeia-prietenă [s.n.]* cu „figură neînduplecată și nevinovăție voluptoasă [...] care ne iubea cu o

dragoste pe care n-am înțeles-o”, s-a pierdut și pare de negăsit. Totuși, eforturile celor doi sunt încununat de succes, un succes trist, prefigurator al finalului tragic dacă ținem seama de faptul că, aflând-o într-una din mahalalele pe unde nu mai călcaseră niciodată, Șanțul, o „adevărată groapă pentru femeia care aleargă aici ca să-și dea tinerețea ca hrană pântecului pofticios al acestui port dunărean”⁴⁵, își dau seama că Neranțula lor s-a transformat în Anicuța tuturor. Și, deși este „întă, frumoasă și bine făcută, din creștet până-n tălpi”, cu „sâni de femeie croită pentru ca bărbații să se omoare între ei”, prostituata de acum nu mai păstrează decât vagi ecouri ale drăgălășeniei copilei de-odinioară, ce-și împărțea cu generozitate dragostea la doi: „Înlănțuindu-ne pe după gât, ne dădu la fiecare câte o sărutare pe obraz, apoi începu să sară de pe un divan pe celălalt [...] cântând melodia de neuitat”⁴⁶.

„Dar poate că se află, în acest final dezgustător al dragostei masculine, ceva din dorința comună de-a voi să realizeze o armonie între pasiunea devastatoare a cărnii și sublima prietenie. Prietenia crește prin statornicie, prin durată și orice necredință este pentru ea de neînțeles (...). Dimpotrivă, carnea este egoistă, atunci când iubește și nu îngăduie pe un al treilea”, scrie, *en passant*, Panait Istrati. Însă atât el, cât și Kazantzakis rămân în memoria afectivă a lecturii noastre ca scriitorii etern damnați, veșnic încercați de un demon/daimon. Unul cu care e greu să te lupți dacă nu ai suficiente resurse lăuntrice: curajul adevărului, chiar al adevărilor dureroase pe care se întemeiază ființe, familii, etnii, națiuni. Acesta le-a oferit în schimb onoarea de a vorbi deschis și cumva fără prihană despre subiectele ce i-au preocupat, despre ceea ce se află în spatele lor și despre cum au extras de acolo chiar adevărul propriei ființe. Nepotolita foame a aflării sensului și a denudării lui în fața celorlalți, poate mai puțin dispuși sau pregătiți să-l accepte, a reprezentat scopul vieții și creației lor, iar ei au ales să-l expună indiferent de riscurile existente, neacceptând singurele compromisuri umilitoare, acelea pe care ar fi fost nevoiți să le facă în fața singurei conștiințe care contează, la marginea tuturor imperiilor trecute, prezente și viitoare: conștiința de sine.

43 Panait Istrati, *op. cit.*, ed. cit., pp. 375-376.

44 Panait Istrati, *op. cit.*, ed. cit., p. 367.

45 *Idem*, p. 389.

46 Panait Istrati, *op. cit.*, ed. cit., p. 394.

La adăpostul serii

Brem o țară ca afară, dar suntem bolnavi de trufie, hojje și la tot pasul găsești un individ care vrea să facă un ban fără să muncească. Educația e la pământ, nu pentru că nu am avea cadre didactice dedicate meseriei, alta e buba.

Desigur, în cele mai multe cazuri, dăm vina pe sistem, dar vina ne aparține tuturor, am învățat din mers sloganul „Lasă că merge și așa”. Într-un târziu, ne dăm seama că suntem din ce în ce mai neputincioși, meritându-ne soarta de „oropsiți ai vieții”.

Mă doare sufletul când văd bunici trecuți bine de 75 de ani, așezați pe caldarâm cu o sacoșă din care se zăresc câteva legături de pătrunjel, câteva ouă și o sticlă cu borș. Aceștia nu cerșesc, nu păcălesc și nu sunt profitori, vor doar să-și rotunjească bruma de pensie cu un bănuț, pentru că altfel nu se pot descurca cu traiul zilnic, alimentele sunt într-o creștere galopantă, la fel și facturile la utilități, dau fiori reci chiar și celor mai înstăriți material. Dar mai sunt și persoane certate cu bunul simț, lipsiți de frica lui Dumnezeu încercând să profite de orice situație pentru a câștiga un ban fără sudoarea palmelor sau a frunții, că așa-i la noi în România, totul este posibil, să ne fie bine chiar și peste necazul altora.

Era în jurul orei 18.00, ziua se îngâna cu noaptea, undeva pe cer se

mai zărea culoarea roșiatică de la orizont, timpul frumos m-a făcut să ies la cumpărături, am mers la un centru comercial de la periferia Bucureștiului, la un magazin de bricolaj, cu intenția să-mi cumpăr câteva becuri led, parchez mașina, iar în secunda doi, când mă pregăteam să cobor, zăresc cu coada ochiului, lângă portieră, o doamnă cu poșeta lipită de geam, nu înțelegeam ce se întâmplă, încă nu apucasem să pun și al doilea picior pe asfalt, aflându-mă într-o stare nedefinită, nici în șezut, dar nici în picioare, deschid ușa mașinii și cobor cu grijă să nu lovesc persoana, mă și gândeam.

Oare am fost atât de neatentă încât am parcat mult prea aproape de altă mașină, imposibil, sau poate că doamna a parcat neatent, mai târziu mi-am dat seama că nici una dintre teorii nu se potrivea, eram o pradă gata de înhățat. Am coborât, am acționat comanda de închidere centralizată, am verificat portiera și surpriză.

Imediat doamna a venit glonț la mine, fluturând două pașapoarte ucrainene, dintre care unul era deschis la pagina cu fotografia unde se zărea o poză de copil, încerca haotic să mă zăpăcească într-o limbă stâlcită despre situația în care se afla.

- Doamna, please io ucrain, no food, mâncare copil, vreau dai tu bani, euro, la mine. Eu refugiat Ucraina, și încă câteva cuvinte

bolborosite pe care nu le-am înțeles.

Am privit-o foarte atentă, ceva nu se potrivea în accentul folosit, în agresivitatea din gesturi, am fost tentată să cred că femeia era disperată, era îmbrăcată destul de elegant, purtând o geantă de firmă, dar era exact genul de persoană pe care am mai întâlnit-o în diverse ocazii, ba să-mi vândă ceva, ba să-mi ghicească și tot în parcurile unor lanțuri de magazine. I-am răspuns privindu-i atent reacțiile.

- Îmi pare rău, am card, nu am bani cash.

Nu mă așteptam la un răspuns care a venit la secundă.

- Doamnă, merg cu tine la bancomat.

Măi să fie, ce repede a înțeles și mai ales ce corect a răspuns, am mărit pasul, lăsând-o să gesticuleze, aproape că nu mă mai interesa ce comentează, repeta aceleași fraze, dar la intrarea în magazin parcă m-a cuprins o remușcare, înăuntrul meu se declanșase un regret, și dacă mă înșel, poate că este într-adevăr din Ucraina, aproape de granița cu România, și cunoaște, dar nu foarte bine, limba română, scot din portofel 30 de lei, mă răsucesc pe călcâie ieșind din magazin și măresc pasul către „doamna refugiat”, dar nu mică mi-a fost mirarea când am văzut-o urcând grăbită într-o mașină cu numere de Ilfov și blestemând neaoș în toate culorile curcubeului.

Atunci mi-am dat seama că, la adăpostul serii, când nu mai avem controlul vizual foarte bun, putem fi păcăliți cu ușurință, își juca rolul atât de bine încât am fost tentată să o cred. Aproape toată seara m-am

întrebat „în ce țară trăim”, m-am gândit la cele două persoane refugiate, mamă și fiu sau fiică, rămase fără documente, într-o țară care i-a primit cu atâta compasiune, oferindu-le siguranță și o masă

caldă, dar unii din compatrioții noștri sunt lipsiți total de omenie încercând cu orice preț să profite de necazul altora.

Rătăcită în umbră

Fructe de umbră
sunt peste tot în jurul meu.
Pașii se încurcă în trecut.
Vreau să mă scald în lumină,
vreau să iubesc și să uit.
Luceafărul strălucește în noapte,
ești la fel ca el, uneori,
îmi dai speranțe prin cuvinte și șoapte,
ești mai aproape de mine decât de nori.
M-ai găsit rătăcită în umbră
zâmbetul tău m-a luminat până în zori,
ești darnic,
dragostea ta mă îmbracă în sunete,
pentru mine, ești începutul unei noi primăveri

La brațul tău mă simt o stea

Povești de viață s-au scris mereu
și noi, suntem parte dintr-o poveste,
la brațul tău mă simt o stea
în seara asta ploaia ne unește.
Pierduți în timp și rătăcind prin amintiri,
secunde trec fără să ne întrebe.
Privindu-mi ochii îmi simți bucuria.
Îți sunt alături și zâmbesc.
Găsește tinerețea cuibărită în suflet
și strânge-mi mâna în palma ta.
Deschide ușa fericirii fără teamă,
sunt steaua rătăcită,
prin stropii reci de ploaie te voi urma.

Orașul de vis

Un candelabru cu cinci lumânări.
O inimă risipită în culori
ascultând cântecul unei viori.
Pe masă, un ceas obosit,
o pană de scris și multe secrete.
Încerc amintiri să aștern pe o coală
dar zgârii, nu scriu, imaginea se destramă.
Un foșnet ca un scâncet de copil
mă trezește din visul meu străin.
Mă revăd pe podul lui Karol,
în orașul de vis
unde dragostea dansează
valsul iubirii fără sfârșit.
Scriu și mă pierd în visare
pe masă încet, încet se stinge pe rând,
din sfeșnic, cate o lumânare.
Cerneala se usucă pe pană.
Pe coala albă sunt doar umbre.
Las visul să plutească în noapte fără să-i dau un nume.
Mă ridic de la masa rotundă,
cea care îmi știe secretul, dar uită.
Cine sunt, de ce plâng ?
Seară de seară, când scriu
și repet aceeași melodie de dragoste în gând...

În lipsa ta

Dacă nu te-aș iubi,
viața mea ar fi un blestem.
Cu tine vorbesc visând zi de zi,
te cert, te alung și te chem.
Soarele nu ar dogori,
razele lui ar îngheța în univers,
luna s-ar rătăci printre stele,
lumina ei blândă nu mi-ar mai mângăia
chipul chinuit între perne.
Ce-ar însemna viața mea fără tine ?
O pedeapsă, știi bine,
în care tu îmi lipsești de ani, luni și zile...
Nici cerul nu mai are culoarea albastră,
florile bucuriei s-au ofilit la fereastră,
te caut cu gândul, întorc lumea pe dos.
Te iubesc, sufăr, mă bucur și plâng.
O stare pe care nu mi-o pot explica
Lumea e goală în lipsa ta.

Destinul hotărăște

Sunt zile când viața pulsează mai lent
și nopți în care, printre vise, te pierd.
Nu vreau să grăbesc niciun pas
din tot ce avem, sau, din ce ne-a rămas.
Destinul hotărăște
cate zile însorite sau încărcate cu ploi
vom purta în bagajul vieții în doi.
Câte nopți fermecate, câte secunde, câte păcate,
vom desprinde de lume ca fiind ale noastre.
Cuvintele se răsucesc în candela iubirii
când inimile noastre bat la fel,
iar cu privirea de luceafăr
te voi ascunde în suflet,
de teamă să nu te pierd.

Maturitate

Am șters cu buretele șaptele
Ți-am șters și chipul din amintiri,
Pe perete în camera de zi a rămas
Doar un tabloul cenușiu.
Acum este gol, la fel ca și sufletul meu,
Sentimentele m-au depășit în timp
Sunt pregătită să uit.
Departa la polul nord, acolo mă așteaptă
Uitarea înghețată ca marea.
Cu brațe de foc mă cuprindeai.
Ne-am grăbit, dorința a fost vinovată
Ne-am jurat credință și dragoste adevărată
Vulcan de neoprit era doar inima
Când în ochi ne-am privit.
A fost o seară, două însemnau veșnicie,
Ai vrut să guști nectarul clipei
Din cupa bucuriei.
Am șters cu buretele tot.
Am să pictez floare de colț și inimă de jad
În locul vechiului tablou cenușiu.

Echipajul

Din trecutul brăzdat precum un palimpsest de melancoliei nebănuite și reflecții ale propriei ființe ne ajung din urmă întrebări într-o manieră în care cel care filozofează se pune pe sine în joc în întrebarea sa.

La Marina Costa, scriitoarea născută la Brăila, în "Orașul cu salcâmi" al lui Panait Istrati și Mihail Sebastian, poveștile prind viață și te poartă pe malurile Dunării, pe ape dar nu ca în valsul lui Strauss, ci într-un vals amețitor în care zecile de comunități etnice și religioase trăiau acum câțiva zeci de ani lângă Dunăre Albastră.

O lume în care intri treptat pagină cu pagină și pas cu pas pe străzile umbrite de tei, de salcâmi, de castani, centrul dominat de clădirea teatrului, cu prăvălii și case boierești sau case mici din cartierele ce se desfășeau în acel evantai fabulos pe malul Dunării fără sfârșit...Dacă Bucureștiul s-a dezvoltat în cercuri concentrice în jurul bisericii Biserica „Sfântul Gheorghe” - Vechi în a cărei curte ocrotitoare a existat, timp de trei sute de ani, o școală de slovenie, Brăila s-a dezvoltat în formă de evantai pe malul Dunării.

Marina Costa ne poartă într-o lume care nu mai există, o lume în care grecii, lipovenii, românii, tătari, evreii, armenii trăiau fiecare după legea și religia lor, dar trăiau împreună ! E o lume care a dispărut !

Și așa într-o vară se formează un echipaj cu Lemoni, Narcisa, Nastea, Dașenka, Victor, Mihai, Dionisos, Virgil, Electra, Leftheris și evident Marina, gata să se izoleze pe insulă pustie ca în cărțile lui Jules Verne. Barca minunată îi purta dezvoltându-le frumusețile Dunării la Nisipuri, la Gropi, la Blasov.....unde se putea face baie fără teamă de anafoare. Moș Porfiri, personaj de poveste, "Moș Porfiri, cel care nu ia bani de la copii", îi plimba prin bălțile Dunării, pe canalele cu nuferi în barca lui plasele pline de pește sau la întreținerea Siretului cu Dunărea, acolo unde Siretul se varsă în "Dunărea verzuie cu miros de mare și pescăruși în zbor".

Echipajul și-a găsit insula unde la focul cu știuleți de porumb se spuneau povești și grozăvii demult petrecute. Legendele grecești circulasera nescrise...

Imaginile plastice apar neașteptat în paginile romanului "Păstram pe buze gustul murelor sălbatice ale ostroavelor , iar în inimi culorile unei zile de neuitat".

Plimbările erau nelipsite la Lacul Sărat, în port, la plajă, la Galați sau în grădina publică.

Echipajul îndeplinea ordinele amiralului, comandantului, secundului, timonierului. Apar personaje bine conturate de Marina Costa - Theodoros, Mihalis, Nondas, Yannis, Avgherinos, Manolis, cu poveștile devenite stihuri puse pe note ale căpitanilor Costandis și Periclis Drenias.

Vacanța primului an de liceu îi aduce parfumul sălciilor înflorite pe cheiul Dunării și minunăția sărbătorilor grești ale primăverii, cărora le-a trăit farmecul exotic. De Armindenii alături de palicarii echipajului străbăteau ostroavele Dunării culegând flori și împletind coroane ce erau puse mai apoi pe verandă, în balcon, într-un cui în fața casei și lăsate să se usuce pînă la Sănzienă.

Vacanța mare și serbările Dunării îi adunau pe toți dis de dimineață în port cu fanfara militară și parada vapoarelor.

Expediția plănuită la Ghecet (localitatea Smârdan) un sătuc liniștit, înflorit, cu două fîntîni, cu pămînt tare, în care localnici spălau, găteau cu apa din Dunăre. Un sat cu struguri dulci căutați de copii, struguri din soiul dobrogean Afuz Al. Zgomotul lopeților, legănatul valurilor erau prilej de visare și cugetare pentru liceana Marina atunci, cea care arunca flori în apă, ofrandă mută zeitei din adîncuri.

Capitolul Rușinea dezvoltă fetei inimaginabilele secrete ale tatălui și unchiului Victor, contrabandiști ce transportau pietre prețioase în pachetele de țigări turcești și care puneau la cale un omor. Surpriza atât de mare și îngrozitoare o face pe Marina să fugă de acasă, nesuportînd rușinea, nu înainte de a-l preveni pe căpitanul ce

trebuia înlăturat. Cu sufletul bolnav de rușine și de reproșuri, Marina ajunge într-un sanatoriu de copii dispărând din viața propriei familii. Sub presiunea unui scepticism ce o domină Marina intră din vraja ealului într-o automată desvrăjire, deziluziile, interogațiile urmărind-o mai tot timpul. Replierea afectelor suferite, trăirile se estompează chiar sub lupa lucidității clipele fugitive sînt descrise într-un fel de ralenti ce le mărește intensitatea, încremenindu-le în atemporalitate. Întoarcerea acasă și prima declarație de dragoste într-un început de iunie, Serioja și primul sărut o trezesc pe eroina principală, pe povestitoare. Apare o conciliere a senzorialității, redefinind-o pe ea, fata ce trăise ca o himeră într-un univers labirintic, în care concretețea și iluzia se întîlnesc prea des iar visul are aparențele realului.

Nu o să dezvălui finalul pentru că romanul Echipajul trebuie parcurs filă cu filă.

Precum pictorul sau apologetul naturii umane, scriitoarea Marina Costa descrie întâmplări trecute așa cum le-a păstrat în suflet și în inimă.

Marina Costa a debutat editorial în anul 2016, la Editura Betta, cu romanul intitulat "Pribegii mărilor". A urmat, în anul 2017, la aceeași editură, "Vieți în vâltoare", ambele romane istorice, iar în anul 2018 romanele pentru adolescenți "Prietenii dreptății", la Editura Astralis, și "Echipajul", la Editura Amanda Edit. Anul 2019 a început cu apariția volumului de proză scurtă "Soarta mercenarului și alte destine", la Editura Hoffmann, urmat de romanul istoric de aventuri "Farmecul mării", la Amanda Edit, și de prezentul "Alte vâltoare ale vieții", la Editura Betta.

De asemenea, Marina Costa a publicat poezii în antologiile "Poeți în ARENĂ", 2018, "Sub semnul iubirii", 2019, în antologia bilingvă româno-turcă "Din universul poeziei române actuale", toate apărute la Editura Betta, și proză scurtă în antologiile "Sub cupola Unirii", Editura Betta 2018, "Amprente pe cerul înstelat", Editura Astralis 2018, "Noi am sărbătorit Centenarul Unirii - 2018", Editura Amanda Edit 2018, "Rația de libertate", Editura Betta 2018, precum și în revistele "Arena literară" și "Convorbiri literar-artistice", obținând premiul I la concursul național de proză scurtă "Nicolae Velea" 2018, cu textul intitulat "Floare de foc" și premiul special "Fănuș Neagu" la concursul național de proză scurtă "Nicolae Velea" 2019, cu textul intitulat "Viață pentru viață".

Despre opera ei literară s-au pronunțat: Ana Dobre, Eliza Roha, Mihaela-Mariana Cazimirovici, Camelia Pantazi Tudor, Cleopatra Luca, Bianca Timșa-Stoicescu, Victor Atanasiu, Geo Călugaru, Ion Roșioru ș.a.

Liliana POPA

Fericirea dintre gene

La Casa Memorială „Tudor Arghezi - Mărțișor”, în februarie, am primit volumul Constanței Popescu "Fericirea dintre gene".

Are o feroare a scrisului care m-a prins, are o comunicare lingvistică pe care o credeam pierdută pentru mulți dintre scriitori, cititori.

Sub ploile cu flori de tei **Constanta Popescu** își întinde ulciorul împrăvărat să adune flori, iubiri, arome, cuvinte. Singurătatea cuvintelor îi vindecă tăcerile și încălzește anotimpuri...

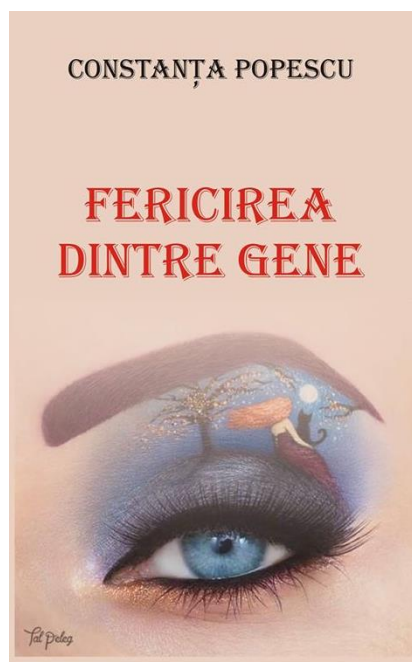
Colecționară de biblioteci, cum ineluctabil se autodeclară, pictează diminețile dintre iubiri întrebându-se într-o lucidă conștiință a trăirilor cât mai rabdă pământul poemele în sensul invers al acelor ceasornicului demult nrmaiîntors...

.Primul poem "Singur[tatea cuvintelor "

Copacii mor în picioare, sinucigași sunt cei care îngroapă poezia.

Ea, poeta ce poate ține bolta cu stelele numai și numai să-i lumineze iubirii calea, să nu greșească pașii visului dinspre ziuă, exersând unde să pună punctul în "Felia mea de fericire" ...expresivitatea aici o dau ideile ! Nu îl mai pune !

Prin filtrul metaforei salvează anotimpuri fără formă, contururi în sfumato, în tușe nefardate, cu imagini, atitudini, meditativă dar hotărâtă. Sub lumina sofianică a iubirii negăsite/regăsite, în noaptea nenunțită legitimează zborul propriu. Pianul deschis, poarta deschisă în zilele cu soț, în diminețile de după potop **Constanta Popescu** salvează începuturi de poveste...

În poemul "Miracol" ploile devin exerciții ce îi sprijineau singurătatea în diminețile scurte. Și iar apare un penel - pictează pe pragul dintre vis și realitate vitralii, pereții de stâncă, vitraliile amintirilor..... salvează zâmbetul unui copil pe umărul lunii cu fiecare culoar ce curge printre cristale străvezii spre zorii zmălțuiți de zâmbetul florilor..... Cineva se încalță cu pașii mei, mi-i poartă prin colb, îi șterge în care livadă ? Într-un mozaic de gânduri, desprins tot dintr-un alt gând, de mai demult, iubirea îi aduce pașii unde ? La ușă, să fie gata de drum, mereu așteptând o nouă ardere....

Într-o mirare genuină se întreabă de ce nu a plecat cu arca în care singurul loc liber era destinat nehotărâților. Dar l-a cedat și pe acela...ea, poeta, întorcând meditația asupra ei

Constanta Popescu este o femeie îndrăgostită de frumos, de adevăr, de drumuri, de copaci, de puritate, de viață, de răni și de taine, de cuvânt, de poezie ...până la capăt.

Liliana POPA

Procesul memorandistului Nicolae Cristea

Ediția îngrijită de Anca Sîrghie și Marin Diaconu

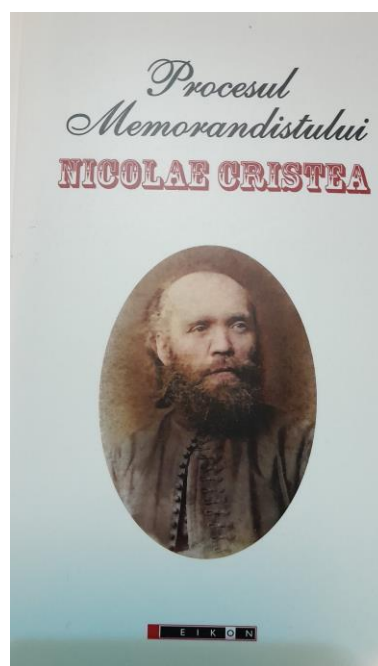
Despre memorandiștii care au luptat pentru drepturile românilor din Imperiul Austro-Ungar, condamnați în urma unui proces desfășurat la Cluj în 1894, s-a scris doar ca grup.

Acum, în cartea *Procesul memorandistului Nicolae Cristea - Ediția îngrijită de Anca Sîrghie și Marin Diaconu* (Editura Eikon, 2021) se scrie, la ideea profesorului de filosofie Marin Diaconu, despre unul dintre memorandiștii amintiți, și anume despre Nicolae Cristea (1834 – 1902), om politic de o exemplară demnitate, redactor-șef timp de 18 ani la „Telegraful Român” din Sibiu, slujitor al Bisericii Ortodoxe din Transilvania sub patru mitropolii ca asesor consistorial. Ediția a fost îngrijită de doi autori, profesori universitari: Anca Sîrghie din Sibiu și Marin Diaconu din București, încheind o restituire *in integrum* ce cuprinde cinci titluri.

Ținem să precizăm că nici până astăzi, la Ocna Sibiului, unde se născuse Nicolae Cristea la 14/26 oct. 1834, și nici la Sibiu, unde și-a desfășurat activitatea de profesor, publicist, preot ortodox, protopop, asesor consistorial, nu există o stradă care să-i poarte numele sau o placă memorială pe unde a locuit. Totuși, la intrarea în Școala Mică din Ocna Sibiului, unde a învățat, s-a montat o placă memorială de

către pr.dr. Savu Popa, la sugestia ofițerului Lazăr Sădean. Părinții lui Nicolae Cristea au fost: învățătorul Ioan Cristea și soția sa, Ioana. După ce Nicolae Cristea urmează clasele primare la școala bisericii din Ocna Sibiului, absolvă Gimnaziul catolic din Sibiu (Actualul Colegiu Național, „Gh. Lazăr”), unde a urmat în perioada 1848 – 1950 școala „latină”, și a continuat apoi clasele germane. A terminat Institutul Teologic Ortodox din Sibiu în a cărui bibliotecă s-au păstrat două studii de analiză politică publicate de Nicolae Cristea: *La țintă și Din trecut spre viitor* și *Jurnalul* său dactilografiat în două exemplare, acesta fiind publicat de Anca Sîrghie în 1998 sub titlul *File de memorialistică* (Editura Tribuna, Sibiu), cu un Cuvânt înainte semnat de dr. Antonie Pllămădeală, Mitropolitul Transilvaniei, Crișanei și Maramureșului.

Textul noii cărți, *Procesul memorandistului Nicolae Cristea*, se constituie din documente detaliate ale procesului memorandiștilor, despre care am vorbit. Cartea se deschide cu un studiu de 51 pagini intitulat *Restitutio in integrum*, unde Anca Sîrghie sintetizează numeroase date istorice și culturale din epoca mitropolitului Andrei Șaguna și din viața lui Nicolae Cristea, din care ne dăm seama de prigoana românilor

Ardealului aflat în Imperiul Austro – Ungar. Se începe cu mișcarea revoluționară din 1848 din Transilvania, războiul petiționar condus de Andrei Șaguna pentru drepturile românilor ardeleni (în primul rând, învățământ românesc, egalitate în drepturi cu austriei și unghurii etc.). Dieta maghiară votează în două rânduri: în 1848 și în 1865 unirea Transilvaniei cu Ungaria și Legea naționalităților în care singura limbă oficială în Transilvania era maghiara. În fața acestor drastice măsuri, românii reîncep războiul petițiilor către Împăratul Austriei.

Un moment decisiv în organizarea românilor îl constituie înființarea în 1869, la Miercurea Sibiului, în casa lui Ilie Măcelaru, a Partidului Național Român, care, din păcate, ca linie tactică a ales pasivitatea. Ca și la acea reuniune inaugurală, Nicolae Cristea va susține cu o consecvență și o îndârjire exemplare activismul în paginile „Telegrafului Român”; linia strategică a activismului avea să ducă la începutul secolului al XX-lea la împlinirea idealului național al unirii Transilvaniei cu țara.

În urma deciziei luate la adunarea din 12 – 14 mai 1881, în 1882 Gheorghe Barițiu conduce o delegație de pasiviști, cu un memoriu redactat de el și tradus în franceză, germană și maghiară, memoriu care nu a fost băgat în seamă de autoritățile de la Budapesta. Jignirea adusă delegației celor 16 demnitari ai Bisericii Ortodoxe de la Sibiu, prezentați la sărbătoarea orașului Seghedin în 1883, delegație căreia împăratul îi răspunde în limba maghiară, la sfatul contelui Tisza, cerând respectarea legilor statului, nu putea rămâne fără ecou. În ziarul „Telegraful Român” este publicat articolul *Răsplată?*, Nicolae Cristea apărând cu demnitate pe românii transilvăneni care au adus jertfe pe câmpurile de luptă ale războaielor habsburgice și au respectat legile statului cu deplină loialitate. În urma ordinului dat de contele Tisza, mitropolitul Miron, prea plecat autorităților statului, îl îndepărtează pe Nicolae Cristea din funcția de redactor-șef al ziarului „Telegraful Român”, încalcând dorința Mitropolitului Șaguna, înscrisă în testamentul său, anume ca Nicolae Cristea să rămână în acel post „cât îi va fi voia”. Românii sibiieni organizează, în semn de protest, un conduct cu torțe în onoarea „regretatului redactor”.

În 27 oct. 1890, la Conferința Națională de la Sibiu a conducătorilor vieții politice românești, se ridică problema oportunității redactării și trimiterii la Viena a unui nou Memorand. Dr. Ioan Rațiu a fost desemnat la Conferința Națională din 21 febr. 1892 președintele Comitetului Național. Memorandul a fost scris de: I. Rațiu, V. Lucaciu și G. Barițiu. Textul *Memorandului* a fost semnat la Consfătuirea din 25 – 26 martie 1892 de: Ioan Rațiu – președinte, George Pop de Băsești și Eugen Brote – vicepreședinți, Vasile Lucaciu – secretar general, Septimiu Albini – secretar și Iuliu Coroianu- referinte.

O delegație de 300 de români transilvăneni s-a prezentat la Curtea împăratului Frantz Iosef din Viena cu *Memorandul*, dar, la presiunea guvernului maghiar, ei nu au fost primiți. *Memorandul* ia calea: ministrului ungar de lângă împărat – primul-ministru – ministrul de interne și prefectul de Turda, care îl restituie nedeschis lui Ioan Rațiu.

Celor 14 memorandiști li se intentează un proces, ce s-a desfășurat în sala cea mare de la Reduta din Cluj, în perioada 7 -25 mai 1894, proces la care inculpații, între care și Nicolae Cristea, se comportă cu demnitate. Sunt condamnați în total la 31 de ani de temniță, pentru agitație politică. Românii și-au manifestat solidaritatea cu memorandiștii în fiecare zi a procesului, prin demonstrații pașnice.

Strategia refugierii memorandiștilor în regat a fost aplicată de unul singur, Eugen Brote, ceilalți asumându-și responsabilitatea faptelor. Nicolae Cristea a fost condamnat la 8 luni de detenție, pe care o va executa integral la închisoarea din Vaș, în Ungaria. Nu se acordă dreptul la recurs. Scrisorile trimise familiei sale din temniță demonstrează că martirul nu și-a pierdut încrederea că va veni și timpul unirii Transilvaniei cu Regatul, “familia cea mare”. Nicolae Cristea, căsătorit, tată a cinci copii, o duce greu, mai ales că, din cauza implicării sale politice, i se suspendă salariul pentru 2 ani la Consistoriul sibian. Memorandiștii au avut de plătit și speșele de judecată, în valoare totală de 5292,66 de florini, aceasta în afara cheltuielilor individuale.

În 1898, așa cum reiese din *Jurnalul* său, Nicolae Cristea are bucuria de a efectua o călătorie în Regat, la București, Constanța și în alte orașe, călătorie în care discută cu lideri politici situația românilor din Transilvania.

Se stinge din viață la 7 febr. 1902 și este înmormântat în Cimitirul Josefin din Sibiu. La funeralii participă un sobor de preoți în frunte cu Mitropolitul Ioan Mețeanu, iar în mulțimea participanților s-a distins delegația meseriașilor, care a depus o coroană cu funde tricolore tradiționale, pe care se specifica: “Întemeietorului, primului president și președintelui onorar pe viață-REUNIUNEA SODALILOR ROMÂNI DIN SIBIU în semn de recunoștință”.

Și astfel se încheie viața plină de demnitate a celei mai de seamă personalități pe care a dat-o Ocna Sibiului culturii naționale, intelectual remarcabil și președinte timp de 30 de ani (1867-1897) al Reuniunii sodalilor /meseriașilor/ români, structură luată ca model în întreaga Transilvanie, unde astfel s-a constituit o pătură socio-profesională a meseriașilor, locomotiva vieții economice în societatea aceluia timp.

Cartea cuprinde o serie de documente interesante și concludente legate de memorandum, de stenogramele procesului etc. Iar viața martirică a lui Nicolae Cristea constituie un exemplu demn de urmat chiar și în zilele noastre de tinerele generații.

Lucian GRUIA

Cuvântul editorului

Aflat la venerabila vârstă de 80 de ani, binecunoscutul scriitor, jurnalist și poet, domnul Al Florin Țene, personalitate marcantă a literaturii românești contemporane, alege să sublinieze această aniversare printr-o întoarcere la cea mai frumoasă, sacră și magică formă de creație literară, poezia!

Poezia este de factură celestă deoarece însuși harul poetic este de sorginte divină legând poetul de divinitate printr-un cordon de argint al eternității. Poeții sunt vizionari ce simt profunzimea vieții diferit față de alți oameni pentru că ei o privesc cu sufletul. Aceștia ard pe altarul creației mii de gânduri pudrate cu străluciri de zei iar poezia lor reprezintă cea mai pură formă de simțire și trăire, o poartă spre timpul nemuririi.

După o viață trăită ardent zi de zi în slujba condeiului și după publicarea a peste 95 de cărți cuprinzând o arie extrem de vastă de scrieri ce cuprinde: poezie, proză scurtă, romane, piese de teatru, biografii despre viață și opera unor scriitori români, eseistică, scrieri și cercetări istorice și filozofice, iată că distinsul scriitor Al Florin Țene, se întoarce la poezie ca la o primă dragoste pe care o pastrează la loc de cinste în căușul sufletului și pe care nu a uitat-o niciodată.

Antologia ÎNTOARCEREA LA METAFORĂ reprezintă în fapt o selecție inedită de superbe poezii, alese din cele 24 de volume de poezii publicate la diverse edituri din țară și străinătate de-a lungul vieții.

Distinsul scriitor octogenar Al Florin Țene este Președinte al Ligii Scriitorilor din România, director de reviste, jurnalist, istoric, filosof, dramaturg și cronicar. Domnia sa este unul dintre cei trei părinți ai Zilei Limbii Române, unicul care mai este în viață, zi care a fost legiferată la propunerea sa, ca zi festivă a României prin Legea nr. 53/2011 adoptată de Parlamentul României și care se serbează în fiecare an în 31 august.

Prolificul scriitor Al Florin Țene își trage seva puterii de creație din nesecata esență culturală și

spirituală a sufletului românesc care reprezintă forța sa regeneratoare. Se observă în poezia domniei sale acea stare emoțională dorită, o chemare spre acasă, printr-un dor cu înalte valențe spirituale simțit și trăit.

Spiritul distinsului poet este pătruns de optimism iar în poeziile sale întâlnim adesea construcții metaforice deosebite ce îmbracă în haine surprinzătoare iubirea de viață, de glie, de neam și locurile natale, de părinți și de istorie. Poetul ne încântă cu expresii originale ce sunt așezate într-un mod inovator și plăcut într-un joc al intuiției, al inteligenței și al devenirii filozofice subtile. Acestea sunt adevărate trenuri ce vor purta spre viitorime vechile valori ale spiritului și neamului nostru.

Poetul Al Florin Țene înțelege în deplinătate că rolul luminator al poetului în lumea atât de deusolată de azi este poate mai important decât a fost vreodată. Adevărul istoric trebuie scos la lumină chiar dacă doare uneori, pentru că viitorul își va găsi mereu punctul de sprijin în toiagul istoriei. Arma poetului a fost dintotdeauna condeiul său, iar sub greutatea slovei sale, scriitorul se mărturisește într-un adevăr, cinste și onoare.

Studiind CV ul literar al neobositului și distinsului scriitor Al Florin Țene cititorul va înțelege că citește creațiile unui adevărat gorun al literaturii române, un scriitor care și-a dedicat întreaga viață păstrării și promovării literaturii culturii și graiului românesc, transformând-o într-o bogată și intensă activitate literară.

Al Florin Țene este un poet de mare forță și creativitate, ce scrie cu pasiune și ardoare, fiind dăruit cu o inteligență a scriiturii ce-i așterne magic gândurile în versuri de impact, semnând cu fir de aur în cartea nemuririi neamului românesc prin scrieri de excepție, ce vor dăinui peste timp.

Antologia ÎNTOARCEREA LA METAFORĂ dă ocazia cititorilor să călătorească în timp, 50 de ani în urmă și să retrăiască alături de poet cele mai frumoase amintiri prinse în buchete stelare ce-și răspândesc lumina dincolo de vreme.

Johnny CIATLOȘ DEAK

Artizana metaforelor trăite

După succesul răsunător pe care l-a avut cartea sa *"O carte a cărților scriitorului Al. Florin Țene: Însemnări literare"*, îndrăgita scriitoare de pe plaiuri mureșene, doamna Liliana Moldovan ne surprinde din nou de această dată cu o carte de proză scurtă cu un titlu aromat: CUVINTE CU PARFUM DE SCORȚIȘOARĂ, o carte ce cuprinde *"eșantioane dintr-un intim parcurs sentimental"*.

Cartea a fost publicată la editura Ecou Transilvan din Cluj Napoca în februarie 2023 și începe cu un motto deosebit al lui Paulo Coelho: *"Ar fi vrut să fie ca un vas în care marea Iubire să vină să își așeze florile și fructele sale. Și unde apa vie să le păstreze ca și cum ar fi fost proaspăt culese, gata să fie oferite cui avea curaj – exact, cuvântul potrivit era CURAJ – să le ia."* (Paulo Coelho)

Iubirea este cel mai nobil sentiment care există! Din iubire am fost creați ca să dăruim la rândul nostru iubire. Sentimentele și emoțiile simțite care ne fac să vibrăm pe scara adevărului trăit înaltă și purifică chiar dacă ele sunt trăite poate o singură dată în viață. O iubire adevărată nu se uită niciodată, ea rămâne încrustată în cutiuța de comori a sufletului!

La fel s-a întâmplat și cu scriitoarea Liliana Moldovan care a gustat din potirul de argint al iubirii sincere, fermecătoare și nealterate, și care, iată a decis să îmbrace în haina brodată a prozei scurte aceste minunate sentimente trăite atât de intens și de firesc.

Autoarea valsează elegant pe valurile iubirii într-un stil propriu, elevat și rafinat, pășind foarte delicat, în vârful degetelor, printre amintiri încărcate de cuvinte tandre și emoții puternice. Cuvintele sunt alese atent, fiecare slovă mângâie precum un fular de mătase trecut peste suflet. O artizană desăvârșită a metaforei ce știe să așeze aceste bijuterii și în proză nu doar în poezie. Harul autoarei este indubitabil un dar prețios de la Dumnezeu.

Creația literară este o artă iar scriitoarea Liliana Moldovan dezvoltă și înfrumusețează fiecare cuvânt pe care-l folosește în așa fel încât să ne bucure inima, să ne îmbogățească imaginația și să ne lumineze sufletul. O scriitură de excepție ce poartă în ea amprenta galantă a dăruirii complete și o infinită bucurie a actului creator ce se lasă simțită dincolo de paginile scrise.

Atunci când iubești lumea din jur este minunată viața este mai frumoasă, frunzele florile, iarba toate zâmbesc și vibrează alături de tine *"În iubire nimeni nu-i mic. [...] Un fir de iarbă devine punctul de sprijin al cedrului"*. (Victor Hugo) Ochii îndrăgostiților văd înzeit frumosul din lume iar locul ce a fost martor al iubirii devine templul dragostei, palatul de diamant unde se desăvârșește iubirea, descrierile autoarei sunt superbe, valurile, marea, plaja, hoteluri de 5 stele, orașe minunate încărcate de istorie și țări străine, toate au un farmec aparte pentru că sunt părtașe iubirii. O poveste de iubire în care iată autoarea a inserat și cărțile, și biblioteca ca loc de suflet pentru îndrăgostiți.

Pentru a da o strălucire eclatantă poveștii de iubire, autoarea intercalează printre rândurile pline de lirism versuri pudrate cu sentimente, cu arome fine și parfum de scorțișoară, pentru a fi mângâiate de ochii cititorului avid de lectură.

Fericirea este un carusel amețitor care te învârte și te poartă pe cele mai înalte culmi ale împlinirii sufletești. Petalele iubirii nu le poți culege decât trăind iubirea plener fie că este o eternitate sau o singură zi. *"O zi este o eternitate în miniatură"*. (Ralph Waldo Emerson)

Frumoasa poveste de dragoste din cartea CUVINTE CU PARFUM DE SCORȚIȘOARĂ poate fi povestea fiecăruia dintre noi, în viața prezentă, într-o viață trecută sau viitoare. Esența este să nu renunțăm să credem în iubire, să nu ne pierdem speranța, dragostea adevărată există trebuie doar să o căutăm!

Sincere felicitări stimatei scriitoare Liliana Moldovan, așteptăm cu mult interes viitoarele publicații.

Mihaela CD

Focul din noi - Văpăi de simțiri legate în șoapte

Cartea „FOCUL DIN NOI„ este o inimă plină de iubire ce luminează și încălzește pe cel ce este iubit sau iubește. Iubirea este un dar în mâna ce o primește și tot un dar este în mâna ce dăruiește iubire. Dacă există și există „arta conversației„, tot așa o artă este să iubești și să fii iubit. Iubirea este cel mai frumos sentiment, cel mai complex, este liant și creator de valori umane și este unicat prin puterea de a ajunge, a locui în sufletul fiecărui om cu propria amprentă. Lipsa, iubirii, are diverse și grele consecințe.

Cartea „FOCUL DIN NOI„, o mărturie de „puterea iubirii„, care a unit cuvintele însuflețindu-le în poezie și a unit culoarea culorile pe pânza tablourilor ce-și conturează imaginea la fiecare atingere de vers, când trebuie să unească două suflete care sunt: „Văpăi de simțiri legate în soartă/ Dragoste, dor, regrete și împliniri„. M-am așezat lângă sufletul poeziilor semnate Mihaela CD, ca lângă un șemineu. Vroiam să-mi încălzesc înfriguratul meu suflet cu flacăra „Focul(ui) din noi„, care m-a luminat, m-a încălzi și a rămas aprinsă pe tot parcursul lecturii, ca o flăcără olimpică. Nu este ușor să pătrunzi în sufletul nimănui, chiar și în sufletul unui cititor. Cu atât mai mult în sufletele artiștilor. O formă de manifestare a iubirii din partea acestei cărți este că m-a primit în sufletul ei, prin a mă lăsa să-i citesc poeziile, să-i privesc tablourile, simțind muzicalitatea trăirilor prin „FOCUL DIN NOI„. În această carte sunt poezii care au urcat treptele din sufletul autoarei Mihaela CD și picturi înălțate de pe șevaletul pictorului Mircea Ruștiuc pentru a fi inserate în pagini de carte, apoi să ajungă la sufletul noastre de cititor, privitor, iubitor.

O vioară (pag.10) în stare de incandescență primește arcușul hiperbolizat, „PE CORZILE SUFLETULUI„, alintând cu atingerea lui „prețioase partituri„, cu „Dorurile ce ni-s adâncite-n amintiri„, amintiri a inimii de poet ce „Rămân în strofe pentru eternitate„. Oricât de bogată ar fi imaginația unei poete, nu ar putea să prezinte cu atâta trăire „clipurile„, unei iubiri dăruită și primită dacă, nu ar fi ea subiectul principal, cel cu care.. „ale noastre sfinte legăminte/ Vor presăra iubirea fără de sfârșit„. Iubirea, este și va dăinui presărată „Pe - ale inimilor partituri„, ca în „Vitrina sufletului meu„, nu altă vitrină de cât cea a sufletului aparținând poetei Mihaela CD pe care mereu o citim, auzind-o „Cântând iubirea/ Cu vorbe simple sau metafore„. Nucleul iubirii din noi provine din sufletul fiecărei mame și ea ni-l dăruiește

prin naștere. Recunoștința poetei față de mamă este și în versuri: „Gingășia florilor și-a razelor de lună/ Pictate și-s, măicuță, tăcut în ochișori/ Privești senină poze, ca o zână bună/ Și resemnată cu-un zâmbet tenfășori„.

Când am șansa să mă întâlnesc cu un „duo„, poet și pictor mă întreb cine dintre cei doi l-a chemat, l-a strigat alături pe celălalt. Capitolul „PETALE DE IUBIRE ȘI DOR„, adună într-o vază poeziile-flori din imensitatea câmpului de dragoste infinită a părinților pentru copii, dragoste indispensabilă de fructul iubirii, o dragoste perenă, frumoasă în multitudinea ei de culori precum, florile de câmp (pag, 24). În acest tandem artistic nimeni nu a chemat pe nimeni pentru că ecoul izbucnit din două suflete încărcate de simbolurile dragostei au unit fiecare vers cu fiecare floare. Memorabilă filă...(pag.24 și pag 25)„, *Petale de iubire și dor„*, alături de petalele florilor aparținând distinsului pictor Mircea Rustiuc, florile lui niciodată nu se ofilesc, chiar dacă uneori sunt udate cu „Lacrimă de dor„. Când „*Cerne cu doruri prin noapte„*, „VALURI DE AMINTIRI„, aduc și duc de la mal (pag 36) „*Dorul neînduplecat* „... pe o apă liniștită sub un cer senin și luminat, unde, un EL și EA reconstituie perioada tinereții, călătorind printre amintiri frumoase pe care, „*Le-aș retrăi iarăși până-n zori*„, mărturisește „EA„, partenera din „*Valsul Vieții„*. Trăinicia sentimentului de iubire în timp este evidentă „*Mă ții de mână și acum/ La fel cum mă țineai odinioară„*. Uneori, de multe ori, când lectura poeziilor de dragoste mă rătăcește pe tărâmul iubiri, mă simt ca un intrus, rămân la răscruci de gânduri. Recitesc versurile întrebându-mă dacă sunt eu îndreptățită să privesc dincolo de versuri și culoare, iubirea cu toate nuanțele ei ce aparține a celor ce au clădit-o clipă cu clipă din dragoste, recunoștință și încredere. Dar uneori corabia cu amintiri, (pag 36) cu vâslașii ei, îi sunt umbrite vecele, albul lor este traversat de nori ușori, sau mai întunecați, dar trecători și aceasta îi întărește mai mult pe enoriașii credincioși în iubirii. „DULCE ȘI AMAR„, sunt frumusețile iubirii ca niște „*Cireșele*„ dar sunt și capriciile vieții, exprimate prin „*Regrete deșarte„*, sau valurile, încercările vieții: „*E-atâta dușmănie și minciună/ Că mi-e rușine să trăiesc în ea/ O lume prea perfidă și nebună„*. Fațetele vieții nu ocolește nici pe cei ce „*Nu merit să mă mai iubești că-s lașă/ Și iar te-am schimbat într-o secundă„*, sunt declarații care printr-un exemplu de rezistență în timp a iubirii așează, sau reazăează sentimentele în sufletele pereche

„, Și chiar de-oi mai cânta alt cântecel/ Cu vioara, inima mea nu te-a trădat!„. O splendidă lucrare este poezia „ Violoncelul trădat„. Prin simboluri edificatoare, violoncelul și vioara, la care le este martor „ blândul contrabas„, participă, ca părți componente la spectacolul măștilor pe caracter și oameni. Cu rolul de camerton, poezia „ Glasul inimii și rațiunea„, caută să așeze în normalitatea firii evenimentele, să acordeze trăirile cu iubire și pentru iubire „ Ascultă-ți inima cu rele și bune/ Căci glasul ei șoptește o minune„. Lectura poeziilor cu „ FOCUL DIN INIMĂ„, m-a adus până la hotarul spre „ TOAMNA VIETII„, unde un pâlț de mesteceni cu coaja haină albă de gală (pag 62), parcă îmi spune prin vocea tulpinilor netede și-nalte: „ bine ai venit„, te așteptam să faci un popas lângă noi, să privești ce decor mirific a pregătit toamna vieții și pentru tine cititorule, unde poți să auzi „ Glasul pădurii noastre„, în el vei auzi glasul poetei Mihaela CD. „ Glasul pădurii noastre ne cheamă/Și freamătă că-i de dragoste topit„, iar eoul versurilor se rătăcește printre copaci și frunziș: „În depărtări nori greii se destramă/Căci soarele, inimile ne-a contopit„. Mereu am admirat, m-a fascinat acest talent poetic prin a folosi figura de stil, simboluri prin care etapele de viață sunt subtil numite, asemănate cu anotimpurile naturii. „ Și-a mai căzut o frunză ruginie, /Iar noi am mai îmbătrânit c-un an„. Tabloul din „TOAMNA VIETII„, pictat în versurile poeziilor semnate Mihaela CD cuprind toate culorile toamnei ce sunt alcătuite din culorile anotimpurilor precedente, prin „ Candoarea vieții„, / Ne-am făurit frumoase amintiri„. Se invocă „ M-ai stai o clipă, tinerețe„, /„dulce amăgire/Că te-am iubit fugar atâția ani„, „ Abia când au trecut anii-n grabă„, au privit realitatea, viața ca pe „ o frunză trecătoare„, și a spus eoul, sau glasul poetei: „ Tinerețe, dezbrăcatu-ți-am haina...„, dar „ Lasă-mi cristalinul vieții„. Cerința este supremă. În ochi și mai localizat în cristalin, s-au depozitat segmente din anii trecuți: „Lasă-mi roua din flori/Lasă-mi litoralul auriu/...Lasă-mi cristalinul vieții„. Acest vers „ Lasă-mi cristalinul vieții „, am să-l includ în rugăciunea către Dumnezeu să putem păstra tot ce ochii noștri au văzut. Mulțumesc naturii, mulțumesc poeziilor pentru timpul pe care mi l-au alocat să trăiesc un crâmpel din „ TOAMNA VIETII „, atât de special prin „ FOCUL DIN NOI„, „PE CLAPELE IUBIRII„, concertul este susținut de dragostea poetei nemărginită față de soțul ei căruia „Și-ți cânt pe clape de iubire o partitură/Mărturie a armoniei dulci ce-am trăit/ Un șlagăr de iubire-ți dăruiesc, iubite/Ca să-ți încălzească a sufletului tău infinit„. Pictura (pag 72) emană tinerețea pianistei care, prin ținută, revărsarea pletelor și transpunerea gândurilor peste pleoapele fixate „ Pe clape de iubire„, / își mărturisește dragostea: „Și-ți cânt pe clape de iubire o partitură/ Mărturie a armoniei dulci ce-am trăit„. Prin pictură, maestru Mircea Rustiuc a lăsat ridicat capacul pianului să se audă versurile de iubire nemărginită față de soț și fiică„, Apogeul iubirii, a „ FOCULUI DIN

NOI„, este incrustat pentru dănuirea în ani pe „ Inelul din flori„, și o minune din iubire „ fetița„, care „ Ești a sufletului meu aleasă „, /„Mă fâstâcesc când te privesc/Ești zână cât ești de frumoasă!„. Viața are pentru autoarea cărții în prim plan „ iubirea nemărginită „, față de soț și de „ fetiță„, numită „ a sufletului meu aleasă„, nume ce rezonază în inima mamei, care spune sunt „ Foc de artificii de nestins/ D-atâta fericire greu de catalizat/ Am lăsat frâu liber inimii să cânte„. Și a cântat inima și mai cântă în versurile poeziilor: „ Suflete pereche„, / Mai spune-mi„, / „ Buchetul de mireasă„, cu superbe versuri „ Tu ești a inimii mele împărăteasă/Și tu -mi aduci în viață strălucire„, la care se alătură poezii ce au „ Festivalul turcoaz al iubirii„, : „ Scâlțați de razele ce mângâie în soare/ ...am scris iubirii noastre o scrisoare„, și multe alte poezii. „ FOCUL DIN NOI„, poate fi asemănat cu o flacăra olimpică care nu se stinge pe parcursul vieții. Capitolele „ DORURI FERECATE„, „ LABIRINRURI„, și „ DESTINE„, toate trei formează un subcapitol (din punctul meu de vedere) al cărții „ FOCULUI DIN NOI„, în care flacăra are intensități de căldură, de luminozitate și de dor, toate trei capitole fiind presărate cu sesizabile versuri ce se oglindesc în sufletul de poet ce aparține distinsei doamne Mihaela CD. Dominanta poeziilor semnate Mihaela CD și cu atât mai mult dintr-un „ foc„, aprins de „ doruri„, se remarcă prin prezentarea aspectelor umane, nu altele decât acele trăite de autoare, care trasează nervuri pentru a crea starea de reflecție a fiecărui cititor asupra propriei vieți cu dorurile ei. Uneori autoarea simte nevoia de o auto-izolare în propria trăire pentru a reflecta, a rechema dorurile de cei dragi „, / Undeva în amintiri dansează/ Imagini ce-s a inimii poleială/ Un infinit de lacrimi îmi curg/ Doinind pe-a suferinței cale„. Dincolo de geamul sufletului poetei, geam flancat de zidul dureri pentru cei plecați, se revărsă cu frumusețe trandafiri (89pag) care vor fi așezați pe mormintele celor „ ce dănuie în dor„, „ De ziua dragilor plecați„, tatăl poetei „ Mi-e dor și-as vrea să te revăd/ Aievea să te strâng în brațe iar/Și-n inimă strigă dorul ferecat„, „ Ți-aș spune tată.../ Ți-aș spune o mie și una de cuvine/... Ți-aș spune să fii mândru de mine„. Apoi vin „ Amintirile răscolite„, „ în memoria iubitei noastre Anya „ Din prețioase amintiri am adunat/ Momente scumpe pline de iubire/ Cu dor arzând ne amintim de tine„. Poezia „ Învață-mă s-astâmpăr dorul„, din versurile ei izvorăsc momente emoționante ce fac să lăcrimeze și toate poeziile scrise de autoare pentru „ părintele drag„. Această poezie atinge o coardă sensibilă prin faptul că arată strânsa legătură dintre fiică și tatăl care i-a fost îndrumător în viață. Dorul pe care îl are de când tatăl este plecat în dimensiunea cerului, este un obstacol pentru poetă, oprind-o de a se elibera de încătușarea durerii. Copilă, prin dragostea ei față de părinți și la maturitate, vede dincolo de viață, că tatăl rămâne un sprijin, are imperios nevoie de sfatul lui „ Învață-mă părinte drag s-astâmpăr dorul/ Crezut-am că-l

controlez, dar nu mă lasă,, Viața parcursă de poeta Mihaela CD își etalează „LABIRINTURI,, din care găsește mai greu, sau mai ușor „Gânduri așezate,, și dacă le-a găsit se lasă dusă „ cu infinită dragoste și dor,, spre,, Dorul suratorilor,,„ apoi regretul că „ N-ai să mai vii, tinerețe „ face parte din labirintul vieții :, Tot ce a fost frumos repede s-a dus/Greu să-nvățăm cuvântul bătrânețe/Căci ne-ndreptăm desigur spre apus!,. La ieșirea din gânduri, din trăiri, simte nevoia să strige „Hai, vino!,„ nu lăsa secunda/Să treacă cu ce regretăm/Amintiri în doi să croșetăm/ Să ne-mbătăm de drag și bine/Să-nviem tânărul fior din noi,,. Eu, cititorul am perceput această chemare,, Hai, vino,, ca pe o revigorare a,, FOCULUI DIN NOI,, .O pecete , peste toate ce formează itinerarul poetei prin viață poartă numele de „ DESTINE,, „Acceptarea existenței ,, destinului,, își are un rol din punct de vedere psihologic și nu numai, poate fi vinovatul fără vină, binefăcător și blestem făcător de rele „ Să n-ai în veci păreri de rău/Pentru timpul care a trecut/Pentru greșeli din tinerețe/ Să nu regreti parcursul tău/ ..apreciază ce ai construit." Enigma destinului stă în puterea și darul venit de la DUMNEZEU. O poveste de viață printre atâtea destine , este și povestea din poezia „ Destine norocoase,, ce face ca „ FOCUL DIN NOI,, să atingă „ Văpăi de simțiri legate în soartă,, . Frumoase poezii, întruchipate în „ Destine „ (pag.116) izvorăsc din ochii unui portret de față, ochi ce spun că au văzut multe destine pe parcursul trăirii propriului destin. Dacă privești mai mult portretul, merită să - l privești, pentru că pictorul Mircea Rustiuc a dat viață acestui chip încât o vei, auzi întrebându-se repetând : „ Ce -aș fi fost eu...?,, / Dacă tu, în viața mea, nu ai fi existat/ Dacă nu ai fi existat tu, Soarele meu,/Să-mi fii aici, aproape, la bine și la rău ?/ Cum s-ar fi încalcit a vieții mele aște/ M-aș fi uscat, de-n viața mea n-ai fi existat!,,. O destăinuire în frumoase versuri, ca o declarație de dragoste peste timp, pentru cel care este numit „ Soarele meu,,. Mă întrebam pe parcursul lecturii care au fost circumstanțele în care „ Prometeu al iubirii,, a coborât să pună focul dragostei în sufletul poetei Mihaela CD, foc care niciodată nu se va stinge. Datorită versurilor poetei Mihaela CD se răspândește „ PARFUMUL DRAGOSTEI,, dintr-un buchet de frezii(așa le-am perceput mirosul, pag132) îmbrățișate de panglica jurământului etern făcut „ iubirii în doi,, :,, Ploi de sentimente,, de declarații de iubire,, Ti-am desenat în piept iubirea,, Ți-am spus și azi că te iubesc!, arată cât de puternic este „ Focul iubirii noastre,,/ Vibrații se acordă-n noapte/ Împerecheate într-un sărut/ Aprinzând jarul prin noapte/Iar focul iubirii a tot crescut,,. Un nou capitol al „ FOCULUI DIN NOI ,,este rezervat poeziilor „ PE CĂRĂRI DE DOR,,. ce vorbesc de „ Dor de draga Românie,, de „ O căsuță cu mulți frați/Undeva printre Carpați,, de unde cândva poeta a plecat peste ocean păstrând doruri multe: „ dor de casă,dor de mamă și de tată/Dor de floarea timpurie/Dor de-a mea copilărie,,. Anii copilăriei sunt

o amprentă , având o valoare de hrană sufletească :, *Retrăind din amintiri,,* este o frumoasă poezie în care poeta povestește din tot ce a rămas amintire vie,, *De-a mea copilărie îmi aduc aminte/ De satul cel frumos și mic ce-l iubesc/ Că locul copilăriei ți-e crestat în tine,,*. Dorul de casa părintească nu poate fi separat de dorul față de țară, de români , dor care este mărturisit în versurile: „*Dragii mei români, la fel vă iubesc/Chiar dacă-s plecată-în lumea mare/..noi românii ce suntem pe-afară/Strângem la piept același tricolor!,,*.O poezie mărturisire „*Același tricolor. Pictura* (pag 144)o cărare cu urme bătătorite de atâtea reîntoarceri în amintiri este străjuită de „*iarba verde de a casă,,* deasupra un cer senin și nori alb ce dau culoare florilor din iarbă. Pădurea pictată(pag.158) face parte din pinacoteca silvică , ea este tabloul din natură unde poeta simte,, *Mirajul pădurii,,* și „ *În luminiș de jad plutind în amintiri/Ne îndrăgostim, a nu știu câta oară/ Și-n mirajul ei, pădurea ne-nfășoară !,,* „ *Cărarea de smaralde verzi* „, o invită pe poetă prin versurile poeziei, pe un tărâm „ *DINCOLO DE NOI,,* unde visarea, rememorarea iubirii, dorința de a face mărturisiri din iubire atrag dorința de „ *Fericire absolută,,* plăcerile iau valori supra realiste exprimate în dorința „ *Ne vom muta-ntr-o altă galaxie / Să fim mai fericiți decât am fost,,* versuri din poezia, „ *În altă galaxie,,* Este fermecată de iubirea pe care a trăit-o încă se întreabă „ *Aieva ori vis?,,/ o fi, ? „ Și-n lumea noastră universală/ Visând ,devorăm trăirile în doi,,*. Capitolul de poezii „ *DINCOLO DE NOI,,* prin frumusețea sentimentului de iubire transpus în poezii, decodifică mesajul din titlul cărții „ FOCUL DIN NOI,,. Poeziile de o sensibilitate aparte și trăiri intense ale iubirii se scaldă între imaginație și real, abundența de comparații, de metafore,au rolul să prezinte focul iubirii din sufletul , din inima poetei. În poezia,, *Îngerul iubirii/ Sosit-ai să-mi aduci în dar iubire,,/ „ Întâlnire cu fericire,,/ și toate aceste poezii sunt scrise pentru a nu uita iubirea : „ Să nu uiți iubire...nicicând/Și -n momentele de-ntristare/ Amintește-ți cât ne-am iubit,,. Continuând lectura îmi apare , o față dominată de doi ochi albaștri ridicați în rugăciune către cer(pag170) „ *CATRE TINE DOAMNE,,*.Buzele ușor deschise îmi dă perceperea că se spune rugăciunea, *Privește Doamne,,*. Recunosc vocea distinsei poete care se roagă: „ *Privește , Doamne, cerul se-ntristează/Spunând că-i vremea să schimbăm ceva/...,,Privește , Doamne, lacrima ce-mi cade/Și nu lăsa să vină necazuri în cascade,,* . Lectura îmi dă acea stare aparte , este starea pe care o dă credința în Dumnezeu fiecăruia care se roagă la el. Continui să aud glasul poetei Mihaela CD și rugăciunile sunt nu numai pentru cauza ei, ci pentru toată omenire „*Că-n inimă purtăm cu toți, la fel / Același Dumnezeu este-n fiecare,,*. Aud îndemnul spre credință în poezia „*Să-ntoarcem fața spre credință,, Și-eu și tu suntem pământeni /Și păcătuim cu a noastră ființă,,*. În nume personal și cu povara celor ce se întâmplă „ *în lumea asta strâmbă,,* momente specială*

sunt sugerate de poeziile când ruga se transformă într-o discuție cu Dumnezeu, discuții sub forma întrebărilor –dorințe : „De ce-ai lăsat Doamne?/...infernul pământesc/ De ce-ai lăsat, Doamne, scrisă cartea/Să ne zbatem pe degeaba prin străini, . Rugăciunea din versurile „Și-n fața Ta când ne-om înfățișa/ Să ne fii, Doamne, cu îndurare,, este ca o spovedanie în numele omului care păcătuiește și credința acestuia în iertare,, Amin.

„ FURTUNA TĂCERII,, este un capitol care se deschide printr-o pictură compoziție (pag 184)de elemente privite de cei ce-au înfruntat „ furtuna tăcerii,,/„ Privim tăcuți spectacolul pe fereastră/ Doar cerul prin firave picături a grăit,, detaliile poartă câte un vers în poezia „ Taina nopți, . Impresionantă, frumoasă este poezia „ Spectacolul toamnei,, când poeta dictează pictorului, prin versuri,momentul toamnei pe care și-l dorește imortalizat „ Calda boare tomnală ne cuprinde/Și ne invită într-un feeric paradis/Spectacolul pădurii ne surprinde!,,. Citind, în fiecare capitol mi-am tradus mesajul titlului „ FOCUL DIN NOI,,. Fiecare poezie din capitolul „ Furtuna tăcerii,, cu atât mai mult în poezia „ Iubire mută,, este ceea ce sugerează titlul și anume iubirea merită, cere să fie mărturisită, cere să fie aclamată.: „Lubește,,/ Și dragostei fă-i cinste nu ocară/Împărtășindu-ți ale tale simțiri / Dă-i libertate să se simtă vrută/ Și lasă-ți inima o carte deschisă „Iubire mută,,. Numai o iubire adevărată poate să mențină „ FOCUL DIN NOI,, la intensitate maximă a iubirii care este o „ PUNTE PESTE TIMP,,.Privesc splendida imagine(196) ajung cu privirea la primul pas pe punte si privirea cuprinde o parte din punte, cealaltă se continue în „ CETATEA VISELOR,, unde pătrund doar „Ei,, care „ Eram sătui de atâta alb afară/Că ne-nghețase și vise și nevoi,,. Visele sunt memorarea clipelor trăite într-o frumoasă, perenă iubire. Perioada amintirilor invocă dorința „ S - aducem tinerețea înapoi, / Și să savurăm momentele drumețe/Renăscând tinerețea clipei de amor,,/ . Visul și-a avut trăirea lui în timp prin poezia „ Să-mi vii în fiecare seară,,/ Am să te –aștept mereu în gând/Să reanimăm clipe de odinioară/Prin minunate clipe alergând,,. Nici o flăcără aprinsă de iubire nu se va stinge cât timp dăinuiește și va dăinui acest superb buchet cu poezii scrise dintr-o taină a focului din sufletul de poet plin de iubire, aparținând distinsei poete, doamna Mihaela CD. Privesc imaginea(208)....un imens buchet de flori de câmp. Ce coincidență de exprimare,, imens buchet de poezii,, primește un,, imens buchet de flori de câmp,,. Florile sunt culese de pictorul Mircea Rustiuc și au fost așezate într-un tradițional vas de lut cu o gingășie aparte , să nu tulbure fragilitatea petalelor a macilor roșii ,a margaretelor impozante și a plăpânelor albăstrele. Florile sunt frumoase,cum numai ele pot să fie, precum versurile de iubire scrise pentru iubire din iubire. Florile sunt alături de „ BUNĂTATE,, pe care o întâlnim relatată în versurile poeziilor din capitolul

cu același nume care printr-o „ Invitație la bunătate,,: „ Vă invit deci cu inima-mi senină/Să dăruim azi bunătatea cadou/Să o oferim din a noastră grădină/Și să-i facem generozității ecou!,,. Numele capitolului se îmbracă cu poezii ce-i poartă numele „Bucurie împărțită,, din inimă și bunătate prin versuri : „Și celor ce sunteți în depărtare/Prin poștă rime de dor vă trimit/Și-n suflute, darul vă fie primit,, „Prietenia, piatră rară,, este,, Mai mult decât frăție sau surori/Nelipsiți la bine și la rău, alături/ Vă iubesc și suntem asemănători/ În gând am ale voastre semnături,,.Gândurilor nu le știm niciodată adresa la care le putem găsi. Apelez la pictura (pag.218) și încerc să identific de la ce geam vin gândurile , ca o „PLOAIE DE GÂNDURI,,. Ele, gândurile ne găsesc pe noi ori unde ne-am afla și sunt porta - voce interioară, a sufletului. O liniște în care se aud stropi de gânduri dintr-o pleiadă de poezii ce, una câte una formează postfața(cărții) „ FOCULUI DIN NOI,, „Slove trudite,, vorbesc de menirea de a lăsa scris din toate ce dorul îi dictează peniței aparținând poetei , scriitoarei „ OMUL MIHAELA CD,,: „ Eu scriu de plaiul cu iarbă verde/ De satul drag unde-am copilărit/De dragoste vie ce nu se pierde/ De tot ce am celorlalți de dăruit,, .Focul din sufletul poetei este menținut aprins prin necesități vitale : „ Îmi poți lua orice,,/ dar „ În veci n-ai să - mi poți tăia scrisul/nici când nu poți lua speranța/nu-mi poți lua averile cerești/... nu-mi poți frânge o credință/Ce-o voi păstra atâta cât trăiesc! . Poezia „Sticluța cu iubire,, este o destăinuire a unui secret, dacă a fost secret, că focul din inima poetei este întreținut de „iubire,, o iubire cu tainele ei care a venit cu corabie de sticlă „ Plutind pe-un val adus la mal/o sticluță mică cu iubire/Pare venită de pe alt continent/Și-o voi păstra mereu în îngrijire,,. Filele cărții toate adunate de „Jocul muzelor,, păstrează scrisul „ stiloului,, ce este „ de-o vreme fidel ,, poetei și poeta îi dăruiește fidelitate .Citind din toate câte stiloul distinsei doamne i-a scris cu fidelitate și măiestrie, tot ce i-a dictat, am avut posibilitatea,pe care o are fiecare cititor a cărților semnate Mihaela CD, să vadă „Sticluța cu iubire/, bijuteria mică și gingașă,, pe care poeta declară „Și-o voi păstra mereu în îngrijire,, . În timp ce „ Candelă arde până-n ultimul ceas/ Nu-i încă târziu și nici prea devreme,, ca „ FOCUL DIN NOI ,, să rămână nestins. Volumul de poezii dedicate celui mai important simțământ „iubirea,, este ca o montură făcută de poeta -bijutier, Mihaela CD, într-un suflet giuvaer menținând aprins, în sufletul poetei și a celor dragi ei, inclusiv cititorilor, „FOCUL DIN NOI,, „ Fă-mă un dulce fuior de simțăminte/ Ce-o să toarcă dragostea la nesfârșit,, ... Mihaela CD

Stimată doamnă Mihaela CD sunteți „ un dulce fuior de simțăminte,, și toarceți „dragostea la nesfârșit,,!

Silvia MIHALACHI

Cleopatra LORINȚIU

Suly Bornstein Wolff, cunoscută artistă plastică israeliană, în România

(Marginalii la Expoziția "Fă Rai din ce Ai!" deschisă în lunile iunie-iulie 2023 la Galeria de Artă Contemporană a Complexului Muzeal Bistrița Năsăud, manager Alexandru Gavrițaș)

Cu o veche spunere românească ilustrează o expoziție de artă plastică a unei prestigioase artiste israeliene cu un parcurs internațional dens și reprezentativ. Pentru a prezenta cititorilor revistei "Contact internațional" această expoziție dar și demersul autoarei, am să apelez la mai multe fragmente care explică oarecum entuziasmul meu de a curatori prezența în România a acestei artiste (alături de curatoarea israeliană Vera Pilpoul).

M-a îndemnat să fac acest lucru însăși ideea, capacitatea de a face din mai nimic, din obiecte aruncate, din deșeuri, o formă expresivă de artă. Este un îndemn la modestie, la respectul mediului înconjurător, subtil și nu declarativ. Mulțumește-te cu puțin și crează din mai nimic ceva frumos, care poate să bucure ochiul și să înfrumusețeze clipa.

Adăugăm aici prezentările expoziției scrise de mine și de Vera, dar, pentru o înțelegere mai în amănunt și dialogul pe care l-am purtat cu Alin Cordoș, prozator și jurnalist.

Cea care înfrumusețează clipa

Cu o biografie densă, de cetățean al lumii, cu afinități în leagănul Europei de Est, născută în Brazilia și cu o interesantă experiență canadiană, israeliana Suly Bornstein Wolf a fost pentru mine o întâlnire de-a dreptul surprinzătoare.

În pictură, colaj, instalații, mai toate provenite prin reciclarea materialelor, în sticlărie și tehnici mixte, această plasticiană ne oferă un fel de *mixtum*

compositum al lumii de azi, nuanțată prin afinități estetice, reunite prin tehnici și idei, printr-o vocație a metaforei translatată în culoare și formă.

În galeria ei din Neve Tsedek, la Tel Aviv, alături de curatoarea expozițiilor ei, Vera Pilpoul, am avut și eu revelației unei noi vieți acordate obiectului umil, refolosit și ridicat la rangul de sursă de inspirație.

De aceea am intitulat prima ei prezentă în România care se petrece printr-o expoziție de autor în Galeria de artă contemporană a prestigiosului Complex Muzeal Bistrița Năsăud : "Fă Rai din ce ai !"

Această veche zicere românească i se potrivește perfect, e ca un arc de gând peste timp și peste lume, aducându-ne-o aproape pe această artistă internațională, în efortul ei superb de-a se apropia de publicul din România. Sunt forme, culori, nostalgii, spirit ludic, modern și surprinzător, într-o adevărată cavalcadă eclectică.

Cleopatra LORINȚIU

Artista multidisciplinară

"Suly Bornstein Wolff este o artistă multidisciplinară care trăiește și lucrează în Tel Aviv. În lucrările ei, ea se ocupă de prezența naturii în spațiul urban prin prisma relației complexe dintre oameni și natură. Lucrările ei se concentrează pe explorarea naturii urbane, cea care în anumite privințe, a pierdut legătura sa cu caracteristicile sale organice imanente prin manipulările la care a recurs omul.

Wolff pictează, sculptează și creează obiecte care se contopesc în instalații. Ea folosește materiale reciclate precum pungă de plastic, jucării mici de plastic pentru copii, vechi tablouri, abajururi de sticlă de epocă și multe altele.

Acestea sunt refolosite și prind o nouă viață în arta lui Wolff, aceea care creează diverse obiecte, care sugerează concepte de frumusețe în timp ce aplică modele și o estetică laborioasă distinctă."

Suly Bornstein Wolff is a multi-disciplinary artist that lives and works in Tel Aviv. In her artworks, she deals with the presence of nature in the urban space along with the complex relationship between humans and nature. Her works focus on the exploration of urban nature, a nature that has, in some ways, lost its connection to its immanent organic characteristics through man's manipulation. Wolff paints, sculpts, and creates objects that she merges into installations. She uses recycled materials like plastic bags, tiny children's plastic toys, old paintings, vintage glass lampshades, and more. These are reincarnated in Wolff's art to create diverse objects dealing with concepts of beauty while applying patterns and distinctive laborious aesthetics.

Vera PILPOUL

Scurtă prezentare a biografiei artistice a artistei Suly Bornstein Wolff

Born in Sao Paulo, Brazil. Lives and works in Tel Aviv, Israel.
Studied Interior design at Ort College, Tel Aviv.

Special Projects

2022 'Second Chance', Installations at Environment Educational Park Hiriya, Israel
2021 'Secret Light', Installation at Sharei Tzedek Old Building, during the Biennale of Jerusalem
2019 Project at Fresh Paint, TLV, Israel
2018 The Beauty in Her, special project for the woman international day, at "Gan Hair", Tel-Aviv
2017 "PERSONAL STRUCTURES Time Space Existence", Palazzo Bembo, Venice, Italy

Selected Solo Exhibitions

2022 'Re-play, Re-Use', SAR Academy, New York
2021 'Objects', Hamizgaga, Archiology and Glass Museum, Nahsholim, Israel
2021 'Soft Vitrage', The Artists House, Tel Aviv. Israel
2018 "Untitled", Municipal Gallery Beit London-Gordon, Rishon Lezion, Israel
2018 Broken Vessels, Periscope Gallery, Tel Aviv
Curators: Sari Paran, Vera Pilpoul
2018 White City, Lewinsky collage, Tel Aviv Curator: Arie Berkowitz
2018 White City, Amot Atrium Tower, Ramat Gan
2017 "Tama Tama", The Artists House, Tel Aviv. Curator: Arie Berkowitz
2016 N&N Gallery, Tel Aviv
2010 Beit Gabriel (on the Kinneret), Jordan Valley,

Israel Curator: Doron Pollack
2010 A comment on Landscape (Painting), The Artists' House, Tel Aviv, Israel

Selected Group Exhibitions

2022 A tribute to the Earth, Artist House, Israel. Curators: Sari Paran, Ilana Carmeli
2022 The Unbroken Thread, - Contemporary Art meets Judaica Collection, Mishkan Museum of Art, Ein Harod, Curator: Dvora Liss
2022 Landscape of Israel, Villa Croce, Genova, Italy. Curators: Ermanno Tedeschi, Vera Pilpoul
2021 Bim Bam Bum, Negev Museum, Beer Sheva, Israel Curators: Nirit Dahan, Ermanno Tedeschi,
2021 Playing with the Rule of Art, National Archeological Museum of Naples, Italy

2021 Gold leaves, Hod Hasharon Gallery, Israel
2021 Hevruta, Gallery of Supreme Court, Jerusalem, Israel
2021 Landscape of Israel, Arte di Nuvola, Rome, Italy
2020 Spirit of Israel, Central Discount bank, Tel-Aviv
2020 Let there be Light, Ermanno Tadeschi Gallery, Torino, Italy
2020 "The Gutman Vase hosts artists working on ceramics", Nahum Gutman Museum, Tel-Aviv
2020 Transitional Object, The Corinne Mamane *Museum of Philistine*, Ashdod
2020 Biennale for Arts and Craft, Eretz Israel Museum, Tel Aviv (With Catalog)
2020 Unforgettable Childhood, Museo Carlo Bilotti Aranciera di Villa Borghese, Rome, Italy (With Catalog)

2019 Spirit of Israel, Lemon Frame Gallery, Tel-Aviv (With Catalog)
2019 "Not in Heaven", The Van Leer Institute, The Jerusalem Biennale, Jerusalem (With Catalog)
2019 Bim Bum Bam, Museo della Scuola e del Libro per l'Infanzia di Torino, Torin, Italy (With Catalog)
2019 Unforgettable Childhood, Palermo, Italy (With Catalog)
2019 Unforgettable Childhood, Jewish museum, Bologna, Italy (With Catalog)
2019 Spirit of Israel, Merrin Gallery, New York, USA. Curators: Shulamit Nuss, Vera Pilpoul
2018 Spirit of Israel, Erez Israel Museum, Tel-Aviv (With Catalog)
2018 Unforgettable Childhood, Artists House, Tel Aviv
2018 Metamorphosis, Artists House, Rishon Lezion
2018 Unforgettable Childhood, Matera, Italy (With Catalog)
2018 Steel City, Cuckoo's Nest art apace, Tel Aviv,
2017 Donation exhibition for Levinsky Library, Tel Aviv
2017 Spirit of Israel, Shenkar College of art, Ramat Gan
2017 Back to Nature, Group show with Florentin 45 at Fresh Paint Art Fair, TA
2017 "Sisterhood", Herzl-Lilinblum Museum, Tel Aviv
2016 "White on White: From Malevich to Contemporary Art", Mané-Katz Museum, Haifa
2016 "The Kick Inside", Florentin 45 Contemporary Art Space, Tel Aviv
2015 Efrat Gallery, Tel Aviv – installation – Group Exhibition
2015 Machon Hamaim Gallery, Givataim – installation – Group Exhibition
2015 National Gallery of Mumbai, India- Group Exhibition
2010 The Artists House, Singapore
2009 The Arts center, Kfar Saba, Israel
2008 ZE Architecture Gallery,

Tel Aviv, Israel
2007 Florence Biennale, Italy
2007 Villa Pignano, Volterra, Italy
2006 Artexpo, Jacov Javits Center, New York, USA
2005 Habitat Center, New Delhi, India
2005 LINEART International Art Fair, Flanders Expo, Gent, Belgium
2004 Artexpo, Jacov Javits Center, New York, USA
2004 Mayerov Art Center, Holon, Israel
2004 Globes House, Rishon Le Zion, Israel
2003 Euro Art, Geneva, Switzerland
2003 Artexpo, Jacov Javits Center, New York, USA
2002 Windsor gallery, San Francisco, USA
2001 Beit Glickman, Ramat Hasharon, Israel
Awards

2007 Award prize for achievement in art at the Florence Biennale

Selected Publications Channel 7 – article about installation of mine at the President of Israel's residence – Nov 2020
Between Tradition and Future, Art Market Magazine (October 2020) Haaretz – Review on Fresh Paint Fair 2019
Xnet 2019 – Life Style – An article About Suly B. Wolff
Portfolio Magazine – Fresh Paint Exhibition 2019
Fresh Paint Art Fair 2019
Portfolio Magazine – Personal Structure exhibition
At Magazine
4 makor rishon cover magazine 2017
suly bornstein wolff – Solo Exhibition 2017, Artists House Tel Aviv. Channel 10
At Magazine, March 2017
Haaretz Newspaper, march 2017
Haaretz, Literature Magazine

Un interviu de Alin Cordoș cu Cleopatra Lorințiu, despre "Fă Rai din Ce Ai !" Vernisaj Suly Bornstein Wolff (Israel)

Alin Cordoș :Cleopatra Lorințiu, acest interes al tău pentru arta plastică, în plus să fii "curator" al unei expoziții, ne ia prin surprindere.De unde până unde?

Cleopatra Lorințiu-Interesul meu față de arta plastică m-a urmărit de fapt de-a lungul întregii mele cariere de scriitoare, jurnalistă și autoare de film documentar. Pentru cei mai de demult ar trebui să amintesc zecile de cronici, de interviuri și de prezentări ale unor plasticieni de-a lungul carierei mele jurnalistice. Iar ca să mă refer punctual numai la județul nostru, îmi amintesc ce am scris despre Miron Duca, Vasile Tolan, Marcel Lușe, Vioara Dinu,Maxim Dumitraș,Retegan Macedon,Floarea Sbârci și alții, atunci când și ei și eu eram la tinerețe...

De-a lungul vremii, și în perioada mea de realizator de televiziune (adică vreme de vreo 19 ani !)am făcut filme documentare despre mulți artiști plastici și din fericire, unele din ele au rămas de referință: spre pildă, "*Prin misteriosul domeniu*" dedicat lui Ion Vlasiu (s-a întâmplat din nefericire să fie și ultimul inteviu acordat de

marele artist). Dar și "*Fotograme din viața unui pictor :Ion Sălișteanu* ".Dar lista e muuult mai lungă, am fost mereu fermecată de plasticieni, deopotrivă de rezultatul muncii lor și de atelierelor lor, de forma de libertate interioară a felului acestora de a fi, m-au inspirat.

De la ilustratori de seamă precum Done Stan sau Elena Boariu, la ceramiști și sculptori precum Gabriela Manole Adoc pe care o vei găsi într-un ultim interviu chiar în recenta mea carte, "**Zboruri secrete**" despre a cărei lansare la Biblioteca din Bistrița ai scris cu atâta generozitate și prezență de spirit.

AC. Inteleg, dar ne aduci acum o artistă din străinătate , cum s-a petrecut asta? Cum ai convins-o ?

CL Ca să fie de înțeles ar trebui să completez faptul că am scris despre, și am făcut interviuri cu artiști din fel de fel de lumi : am scris despre **JorgeCoelho**, pictor din Ecuador, și despre sud americani atunci când am fost în America de Sud , despre Gudrun Morel, o artistă franceză de origine germană care a locuit mult prin Africa de Sud și prin Mexic, l-am filmat pe americanul de origine română Adrian Ioniță , la Chicago, și pictorii marocani în

călătoriile mele prin Maroc , am fost în atelierul marelui italian Ezio Gribaudo de la Torino și litografiile lui fascinante cu dedicație mă acompaniază încă, de pe peretele camerei mele din Drumul Taberei. Limbajul universal al artei plastice m-a fascinat constant

AC. Am înțeles, dar ...ce te leagă de Israel?

CL. Mă leagă cei patru ani în care din postura funcționarească de *deputy director* la reprezentanța românească culturală, așa cum au fost ei, am putut organiza (susținută de colega mea Andreea Soare , mai totdeauna) expoziții ale unor artiști care, iată, acum se simt legați de România. Mă gândesc la britanica Beverly Jane Stewart, la Bella Rosenbaum, israeliană originară de România și care chiar acum, în iunie, a organizat o expoziție colectivă la Iași, apoi Cristina Weiss și iată, la Suly Bornstein Wolff care (împreună cu curatoarea israeliană Vera Pilpoul, o foarte pricepută într-ale artelor plastice) a avut încredere în mine, a mers pe mâna mea și iată că vine la Bistrița!

AC. - Vine la Bistrița cu o mare expoziție, să înțeleg că autoarea și-a suportat cheltuielile de deplasare a lucrărilor ? Este excepțional.

CL. Da, Suly face un lucru pe care îl consider un cadou pentru lumea culturală a Bistriței Năsăudului dar și o deschidere pentru colaborări viitoare : aduce o expoziție găzduită de managerul Alexandru Gavrilaș, la sala de arta

contemporană a Muzeului nostru, un muzeu care este o stea în patrimoniul muzeistic românesc și de ce nu, european.

AC. Am înțeles, o artista israeliană care se simte aproape de România , am aflat că și prin soțul ei , un medic faimos care ne-a vizitat de curând la Bistrița , cu prilejul unui Congres medical, două curatoare , una pentru Israel, Vera Pilpoul, alta pentru România, Cleopatra Lorințiu... dar de ce "Fă Rai din ce Ai"? Aici încep misterele..

CL. -Eu am ales această vorba românească pe care o tot ascultam la țară, în copilărie: explicația e simplă: Suly Bornstein Wolff mizează pe o concepție foarte la modă. Este o artă ecologică, foarte multe materiale sunt reciclate, se alcătuieste frumosul din obiecte mici, neînsemnate care în mod curent ar fi aruncate. E cumva și un semn de economie planetară, iată că din aproape nimic se poate alcătui ceva frumos, sau interesant sau care să bucure fără să coste.

E un fel de semnal de alarmă pentru noi toți, să nu mai risipim, să nu ne mai fandosim cu lucrurile scumpe, să băgăm de seamă că esteticul, frumosul , sunt adeseori la îndemâna noastră fără ca noi să risipim...

Bistrița 15 iunie 2023

Vernisaj la Galeria de Artă Contemporană a Complexului Muzeal Bistrița Năsăud. În imagine : Alexandru Gavrilaș (manager), Cleopatra Lorințiu, Eugen Alupopanu, artist plastic, Suly Bornstein Wolff, Vera Pilpoul, Alexandru Pugna , directorul Centrului Județean pentru Cultură Bistrița Năsăud.

Suly Bornstein Wolff si Cleopatra Lorintiu,
iunie 2023, Bistrița in pregătirea expoziției

Eminescu - românul absolut

Când mi s-a propus să vorbesc despre Eminescu, în cadrul seratelor lunare "Eminescu jurnalistul" instituite de Uniunea Ziariștilor din România, mi-au venit în minte spusele filozofului Petre Țuțea despre Eminescu, care l-a definit pe ilustrul nostru poet în termenii cei mai concisi cu putință: "românul absolut" și o altă caracterizare salutar-surprinzătoare tot a aceluiași filozof: "sumă lirică de Voievozi". La rândul său, Mircea Eliade spunea că, recitindu-l pe Eminescu, „ne reîntorcem la noi acasă”, fiindcă el este „întroparea însăși a acestui cer și a acestui pământ [românesc], cu toate frumusețile, durerile și nădejdele crescute din ele”.

De ce oare acești doi gânditori l-au numit astfel? Pentru că la Eminescu, dragostea de țară era ceva fundamental, ca o condiție a vieții. El a știut ca nimeni altul să exprime *sufletul cu trăirile specifice locuitorilor țării lui și să traducă, să tălmăcească în chip de mare fidelitate: simțirea, aspirațiile sau visurile compatrioților săi, pentru că ele se bazau pe cunoașterea profundă a realității*. Ne amintim de anii când Eminescu a străbătut țara, găsindu-l hamal în port, apoi ca sufleur în trupa de teatru a lui Pascaly unde a avut multe de învățat privind rostirea, cântatul și arta teatrală.

„Avea un glas profund, muzical, umbrit într-o surdină dulce, misterioasă, care dădea cuvintelor lui o vibrație particulară, ca și cum veneau de departe, dintr-o lume necunoscută nouă”, scria Alexandru Vlahuță în amintirile sale, arătându-se impresionat de glasul poetului.

În anul 1866, la 17 ani, a ajuns pe jos la Blaj, pe care l-a privit de pe o colină exclamând: "Te salut din inima, Romă mică! Iti multumesc, Dumnezeuule, ca m-ai ajutat s-o pot vedea".

L-a salutat astfel, pentru că știa multe despre acest oraș, despre Scoala ardeleană de la profesorul său Petru Aron.

Pe istoricul și folcloristul Nicolae Densușianu (1846–1911) l-a cunoscut în 1867, la Sibiu, atunci când poetul, la vârsta de 17 ani, era năpădit de greutate dar desigur și ulterior, avea sa-l mai întâlnească. *Acesta avea să-l facă să înțeleagă și mai mult istoria îndepărtată și ethosul acestui popor în care se recunoștea, în aceeași măsură în care ne recunoaștem noi ca cititori în opera sa*. Iată un fragment citat chiar de Densușianu, - autorul monumentalului volum *Dacia preistorică - o opinie a lui Eminescu*, pe marginea unor documente publicate de istoric, în revista lui Hașdeu, "Columna lui Traian":

"Mai mult decât interesant- scria Eminescu - este studiul d-lui N. Densușianu. Zicem mai mult decât interesant, pentru că documentele publicate rezolvă în mare parte chestiunea dreptului public al românilor de sub coroana habsburgilor. Pe când opinia maghiarilor era că poporul românesc n-ar fi avut în trecut nici libertate, nici nobilitate, nici drept propriu, Nicolae Densușianu citează un vraf de izvoare, dovedind că deja secolul al XIV-lea al lui Mircea cel Mare e plin dincolo de munți de KNEZII ET SENIORES OLACHALES, de districte române, de verii nobiles, adevărații nobili, între care întâlnim chiar Basarabi, de posesiones valachales având veche și aprobată lege proprie...și autorități electivă, din oameni onești și nobili...Ba chiar a înnobila se chema boeronisare, a boieri. Din acest studiu se vede mai mult: identitatea instituțiilor române de pretutindeni, o unitate a poporului românesc, preexistentă formațiunii statelor dunărene, unitate ce cuprinde în unele priviri și pe românii de peste Dunăre”.

Conștient de misiunea sa pe pământ pentru că simțea că fusese înzestrat de Dumnezeu cu genialitate ! *dumnezeul geniului m-a sorbit din popor cum soarbe soarele un nor de aur din marea de amar!*

În anul 1870, Eminescu împreună cu Ion Slavici erau studenți la Viena. și au hotărât alegerea unui comitet pentru organizarea unui eveniment și

transformarea lui într-o mare Serbare națională la Putna, cu prilejul împlinirii a 400 de ani de la sfințirea mănăstirii ctitorită de Ștefan Cel Mare. Vestea aceasta a provocat un mare entuziasm în toate provinciile românești. Activitatea Comitetului ales de societățile studențești din Viena pentru organizarea Serbării și numeroasele dezbateri din presa vremii au provocat suspiciuni din partea autorităților austro-ungare, care au încercat interzicerea acestei serbări.

La această serbare „de suflet românesc, importantă prin idei, prin parada costumului național”, prin depunerea pe mormântul lui Ștefan cel Mare a unei urne de argint cu pământ din toate teritoriile române; prin gestul colonelului Boteanu, care și-a depus centironul de aur pe mormânt, prin muzica celor 30 de lăutari conduși de vestitul Grigore Vindireu și prin entuziasmul elevului Ciprian Porumbescu care, după ce a cântat, adresându-se tatălui său, a spus cuvintele devenite celebre „Tată, am cântat Daciei întregi”. În ziua de 14/26 august seara, în atmosfera creată de dangătul clopotelor mănăstirii, a avut loc „privegherea religioasă” la mormântul lui Ștefan cel Mare, printre cei prezenți aflându-se: Mihail Kogălniceanu, Vasile Alecsandri, Gr. Tocilescu, Constantin Istrati, G. Dem. Teodorescu și o delegație din partea Mitropoliei Moldovei.

Demnă de amintit este și Societatea „Arboroasa”, o puternică asociație a studenților români din Cernăuți, capitala pe atunci a ducatului Bucovinei din Austro-Ungaria, în care au activat toți cei amintiți alături de Eminescu și Slavici

„Arboroasa” funcționase doar doi ani, din 1875 până în 1877. Interesant este motivul pentru care a fost desființată. Două telegrame, una de condoleanțe, alta de felicitare, au iritat nespun autoritățile. Prima, trimisă Primăriei din Iași, cu scopul de a marca cei 100 de ani scurși de la decapitarea domnului Grigorie al III-lea Ghica, care refuzase să cedeze teritoriul Bucovinei către statul austriac. O a doua telegramă, de data aceasta de felicitare, fusese trimisă tot de studenții „Arboroasei” la București pentru a manifesta bucuria pentru căderea Plevnei în timpul Războiului pentru Independență. Aceste două misive au fost considerate un act de trădare față de Austro-Ungaria și au dus, cum era de așteptat, la lichidarea acestei societăți.

Așadar, caracterizarea - „românul absolut” - făcută de Petre Țuțea nu se aplică doar poetului de geniu Eminescu, cum poate ar fi unii tentați să creadă, ci și marelui jurnalist, gânditor, analist și sociolog Mihai Eminescu - primul mare jurnalist din istoria României.

Acum vreau să mă opresc pe scurt asupra unor teme rămase extrem de actuale: despre înstrăinarea în propria țară, emigrația, problema țărănească și menținerea tradițiilor, educația, degradarea culturii, unirea și construirea catedralei.

În publicistica sa, revolta lui Eminescu se îndreaptă împotriva oamenilor politici aserviți intereselor străinilor („pătura suprapusă”), a politicienilor și legiuitorilor care introduc forme și legi străine

nepotrivite cu trebuințele și realitățile românești și ale speculatorilor care jecmănesc țara și îi sărăcesc, exploatează și asupresc pe țărani. Sufletește, Eminescu se simte legat profund de această clasă disprețuită, empatizează în cel mai înalt grad cu aceasta, întrucât „clasa țărănească este națiunea însăși”, fiind „cea mai conservatoare în limbă, port, obiceiuri, purtătoarea istoriei unui popor, nația în înțelesul cel mai adevărat al cuvântului”. Într-o societate invadată de „forme cosmopolite”, țăranul este „singurul ce și-a păstrat frumoasa limbă veche, frumoasele datini, cari și ele pier din zi în zi sub suflarea înghețată a unui veac străin de toată ființa noastră” [Timpul, 8 octombrie 1878, Opere X]. El este cel care menține, prin limbă, credință și datini, „unitatea noastră națională”, este „păstrătorul caracterului nostru în lumea aceasta franțuzită și nemțită, el e singurul care de zeci de veacuri n-a desperat de soarta noastră în Orient” [„Timpul” și problema țărănească”, 18 februarie 1882]. Mai mult, subliniază Eminescu, țăranul este și „singurul producător real în această țară” [Timpul, 12 octombrie 1878, Opere X], astfel că dispariția țăranului sau menținerea lui într-o stare de sărăcie și înrobire constituie un mare pericol, care trebuie conștientizat, întrucât țărani „sunt o condițiune pentru puterea și pentru existența statului” [Timpul, iunie 1879, Opere X].

„Sărmanul țăran român!”

Eminescu scrie că în urma legilor adoptate în 1848 și 1855 cu privire la chestiunea agrară, „țăranii dobândiră dreptul de proprietate și libertatea, fără însă ca legiuitorul să se fi gândit la măsurile tutelare în vederea stării lor” [Timpul, iunie 1879, Opere X] și fără să se fi luat în considerare necesitatea instruirii țăranilor.

În numeroase articole, Eminescu atrage atenția cu privire la degradarea culturii, a educației, a moravurilor și **combate atacurile din partea unora la adresa Bisericii naționale**, al cărei apărător se dovedește a fi. Într-un articol critică influența nocivă a unei culturi decadente și anticreștine, denunțând și vulgarizarea culturii: „Peste tot credințele vechi mor, un materialism brutal le ia locul, cultura secolului, mână-n mână cu sărăcia claselor lucrătoare, amenință toată clădirea măreață a civilizației creștine. Shakespeare cedează bufoneriilor și dramelor de incest și adulteriu, cancanul alungă pe Beethoven, ideile mari asfințesc” [Timpul, 5 aprilie 1879, în Opere, vol. X].

„Acea stâncă sublimă ce stă cu capu'n cer/ E-unirea României... E visul meu de fier/ Ce l-am visat o viață fără' să-l pot ridica./ Azi sufletu-mi înceată, se stinge viața mea,/ Dar las o moștenire ce-am scris-o cu-al meu sânge,/ Las Românii toate grozavul frumos vis/ Ca'n fruntea ei senină etern să stee scris!”, nota Eminescu în seria de fragmente dramatice redactate în 1867 și publicate postum sub titlul „Mira”. „Românul absolut”, cum l-a numit Petre Țuțea, spunea că istoria poporului nostru este „un șir neîntrerupt de martiri”. La condiția aceasta de jertfă a fost părtaș și Eminescu prin modul

cum s-a dăruit pe sine pentru a da glas, în chip inegalabil, ethosului și geniului acestui popor din care Dumnezeu l-a „sorbit” („Dumnezeul geniului m-a sorbit din popor cum soarbe soarele un nour de aur din marea de amar”, mărturisea el), dar și durerilor, năzuințelor, zbciumului și dramei neamului românesc, cu a cărui soartă s-a identificat.”

În urmă cu câțiva ani am scris un articol intitulat: **DE CE NU ESTE IUBIT EMINESCU DE POLITICIENII CONTEMPORANI?**

Un eventual răspuns ar fi următorul: nu ne-am născut fiecare în mod întâmplător într-un anumit neam, ci cu un rost: unii (mulți) de a-i spori doar numărul, alții (puțini) de a-i spori și îmbogați lumina

Dar exista și forte contrarii, și Forta răului, cea aducătoare a întinericului, în umbra căreia se desfășoară toate viciile, inclusiv minciuna, hoția «vânarea banului», a câștigului fără munca dublată de discursuri și fraze «lustruite» forța cea neobosită a viermelui care nu doarme! Ea este mereu împotriva luminii, adică a celei dinlăuntru precum și a celei dinafară noastră!

Să ne reamintim de pildă ce înfiera Eminescu înainte de a deveni o persoană indezirabilă pentru reprezentanții partidelor politice, contemporanii săi, cei care aveau în mână lor puterea discreționară asupra destinului omenești așa cum (oare își dau seama) o au și cei de azi:

„Și acum priviți cu spaima față noastră sceptic-rece, Va mirați cum de minciună astăzi nu vi se mai trece?

Când vedem că toți aceia care vorbe mari aruncă

Numai banul îl vânează și câștigul fără muncă,

Azi, când frază lustruită nu ne poate înșela,

Astăzi alții sunt de vină, domnii mei, nu este așa?

Prea v'ați arătat aramă, sfâșiind această țară,

Prea facurați neamul nostru de rușine și ocară,

Prea v'ați bătut joc de limba, de străbuni și obicei,

Că să nu s'arate'odată ce sunteți -- niște mișei!”

Așadar, înzestrat cu o înaltă conștiință de român, Eminescu s-a pus deplin în slujba acestei țări, a adevărului, a intereselor românilor oprimați sau privați de drepturi atât în țară dar mai cu seamă în teritoriile ocupate, ale țărănilor exploatați și înrobiți, fiind un neclintit apărător al drepturilor naționale, un luptător dâr, incoruptibil, intransigent în fața nedreptăților și, tocmai de aceea, mai mult decât incomod: „Mai potoliți-l pe Eminescu!” transmitea de la Viena francmasonul și junimistul P. P. Carp mentorului Junimii, francmasonul și parlamentarul Titu Maiorescu. Comanda a fost executată întocmai cum doreau străinii, de cei din țară, pe 23 iunie 1883 când Eminescu a fost arestat prima oară. Avea 33 de ani. Au urmat cinci ani grei de boală provocată, poetul stingându-se înainte de vreme, la 15 iunie 1889.

„Dacă prin opera sa poetică – acest geniu și izvor nesecat al culturii române, definitoriu al ființei noastre

– Eminescu este „sumă lirică de voievozi” (Petre Țuțea), fiind făuritor de limbă și de cultură română, prin scrierile sale jurnalistice s-a impus ca analist social, economic și politic riguros, lucid, curajos și foarte bine informat (poate cel mai informat din timpul său).

El nu a fost doar un luptător în planul limbii și al culturii, împotriva „stricătorilor de limbă”, ci și un luptător în plan politic și social, punându-se pe deplin în slujba neamului său și a adevărului. Unitatea lingvistică a românilor, pe care a constatat-o în timpul călătoriilor sale în mai toate provinciile românești (când a cules folclor, acordând un interes deosebit cuvintelor și expresiilor din bătrâni), constituia pentru el un aspect esențial al solidarității naționale, menit să cultive conștiința de neam, fiindcă, notează Eminescu, românii vor „să aibă libertatea spiritului și conștiinței lor în deplinul înțeles al cuvântului” și „spirit și limbă sunt aproape identice, iar limbă și naționalitate, asemenea” avea să scrie el în „Curierul de Iași”, noiembrie 1876. Ioan Slavici mărturisește în memoriile sale: „N-am cunoscut om stăpânit deopotrivă cu dânsul de gândul unității naționale și de pornirea de a se da întreg pentru ridicarea neamului românesc”.

Luând parte „la tragedia neamului românesc”, cum spunea Mircea Eliade, Eminescu s-a consacrat, cu întreaga sa ființă, până la jertfă de sine, idealului unității naționale, dar din nefericire nu a mai trăit să-l poată vedea împlinit, de aceea, ori de câte ori vorbim despre țară și UNIRE, se cuvine să vorbim și despre EMINESCU.

Adaug celor spuse de cei doi mari gânditori Petre Țuțea și M. Eliade, alte câteva personalități care au scris despre Eminescu, din care am reținut:

Constantin Noica: „În clipă de față, Eminescu nu e decât cel mai mare poet al României. Române, ci a fost conștiința profundă și disciplinată a acestui neam, „adevărata Universitate a tuturor culturilor lumii”.

Maria Teresa Leon și Rafael Alberti, scriitorii spanioli, din prefața traducerii în spaniolă a Poeziilor lui Eminescu, (Buenos Aires, 1958): „Vedem cât este de mare acest român, înzestrat cu o profundă solidaritate umană, unindu-se cu poporul său. vers cu vers, durere cu durere; inima lui a urmat drumul care le-a fost hărăzit lui Victor Hugo în Franța și lui Mickiewicz în Polonia și lui Petiofi în Ungaria”. „Primăvara omenirii” cântă în versurile lui așa cum a cântat și în cele ale lui Jose de Espronceda și ale lui Shilley.

Rosa Del Conte: „Eminescu nu e o floare rară, defăcută aproape prin miracol dintr-o sămânță adusă din întâmplare pe solul Daciei de suflarea vânturilor apusene: este un astru fâsnit din adâncurile cerurilor din Răsărit, cămărturie despre o civilizație tânără și nouă, dar înradăcinată într-un trecut de veche cultură și de severă tradiție. Ca și a Luceafărului său, și lumina lui a străbătut, înainte să ajungă până la noi, o cale lungă” -

În Anglia, au fost traduse câteva poeme de Emily Pankhurst, care i-au trezit admirația lui B. Shaw, și le-a prefațat în 1930: „Dacă-ăș fi unul din acei editori tineri -

scria el - care au o tipografie proprie, care scormonesc imposibile cărți vechi și scot din ele cărți noi, m-aș năpusti asupra acestei uluitoare cărți..." Și după ce-l compară pe Eminescu - pictural cu Delacroix - și muzical cu Berlioz, - el încheia scrisoarea către traducătoarele: "*Înștiințează-mă ce șanse ai avut cu acest*

moldovean care a scos sfinșitul secolului XIX-XX din mormânt".

Închei cu poemul inspirat în clipe de grație:

Gândind la Eminescu

Ascultat-a Eminescu Simfonia Îngerilor
Pe-ale Luceafărului căi, la ora atingerilor
Aprins de dorință, de neobosită căutare
A minunii răspândită pe tărâmurile astrale.

Alerga. copil - minune cu visările-i eterne
Sub leagănul codrului, pe poteca ce se așterne
Spre acel "ochi" - *lacul* cu nuferi galben-aurii
Meditativ, neînțeleș, depărtat de alți copii.

Cu gândul la piramide, între *florile albastre*
În a *teiuului mireasmă*, sub vibrație de *astre*
Cu iubita, pe-nserat ori sub razele de *lună*
Împletesc șirag de stele și amorului cunună.

Anii studenției cu trăiri himerice-au trecut
Vijelios, cum tinereții să petreacă i-a plăcut
Iubirea, învăluitor veșmânt, oaspete drag
Zadarnic o invoci târziu și o aștepți în prag!

Atât de tânăr, dar cu puterea unui trimis înțelept
Pătrunde secolii, inima i se zbătea în piept
Glorifica vitejia, depăna istorii, finaluri fatale
Stătea de vorbă cu *Zei Daciei Primordiale*!

Singur, cufundat în gânduri, în camera-nghețată
Ca *bătrânul dascăl*, neavând un foc în vatră
Doar un șoricel tovarăș, carii în mobile vechi
Primea la el Îngerul, Vocea - adevăr străvechi:

Cum dintr-un singur punct s-a început mișcarea
Scăpărând, Universul a născut pământul, marea
Lumina s-a aprins lucind feeric, instantaneu
Creată prin Cuvânt, de însuși Tatăl Dumnezeu!

Prin aste daruri sfinte, el cu *Hyperion* călătorea
Cu uimirea *Magului* cerceta stelele, descoperea
Cu încântare nemărginirea căilor, iar în adâncuri
Întunecimi scânteietoare, valuri *rânduri, rânduri*.

Știa că chipul frumuseții are multiple forme
Splendori fără de număr ne înconjur sub norme
Înscrise-n file nevăzute, primite la naștere
Cum le primiră *parinții din părinți*, la fiecare.

Zadarnic, el cunoaște că-n zgomote deșarte
Cu agerimea minții, nu te desparți de moarte
Norocul mântuirii nu-l găsești în *mreața lumii*
Ce se lăfăie sătulă în hamacurile minciunii.

Soarta deșartă, roata vieții ca luna amăgitoare
Crește, descrește cu sărmene viețile trecătoare
Virtutea-n cămașă de forță, ticăloșia cu neîndurare
Pe căi oculte, săvârșește crima fără asemănare.

Mărturia cutremurătoare - ca o sentință amânată
Din scrieri :”*Nu credeam să-nvăț a muri vreodată*”
E din dureri adânci ivită, în zbuciumata-i existență
Geniu pustiu, nu mai gusta nectar și nici esență.

Ascultat-a Eminescu ades, Simfonia Îngerilor
Binecuvântată evadare din valea Plângerilor
Unde el a avut parte de suspine și chiar moarte
Înainte de-a se stinge a buzelor sale șoapte.

2015 (din vol. *Constelația inimii*)

Aura CHRISTI

Trunchiul

Mamei mele, Mamei noastre – Liubovi

În seara de azi luna pare
o stâncă așezată de cineva
între văi abrupte. Sarea
norilor deși crește acolo
unde se termină marea.

Începe să se prelingă de
undeva o melodie ce aduce
liniștea în păsări și fluturi,
când tu apari din vaietul nopții
și anii mi-i aduni și-i scuturi

din trunchiul care sunt, mai
sunt încă... Poate pe vremuri
am fost un arbore ce-adăpostea
suflete pierdute, păsări, raze,
bucurii în care tremuri

și tu, te bucuri, vii cu mine,
în mine, serile, când vrei
să fii și altfel decât ești:
mireasmă, gând, adiere,
uitare, floare de tei

sau roză, surâs, pliu
al statuilor de abur, cântec
cântat cu gura închisă
sau aripă de heruvim
în lumină veșnic prinsă.

Umbrele așternute peste proza eminesciană

Am convingerea că există zeci de mii de scrieri referitoare la viața și opera Poetului. Este și firesc să fie așa, deoarece este considerat, pe bună dreptate, cea mai cunoscută și influentă personalitate a literaturii române, poezia sa conținând înalte noțiuni de filozofie, metafizică și istorie, iar proza, pe lângă toate acestea, face deseori referiri la elemente de mistică și sociologie.

Scrierile: studii, analize, eseuri, comentarii sau volume, exceptându-le pe cele demne de toată admirația sunt, din păcate, de multe ori pur și simplu conjuncturale, de o revoltătoare banalitate sau chiar preluări non-creative din altele mai vechi. Nu fac o vină numai celor care le-au produs fiind justificate parțial de dorința autorilor de a se vedea publicați în legătură cu subiectul, ci și celor care publică aceste inutilități uneori foarte bombastice deoarece nici ei nu dovedesc mai mult simț critic. Nici nu mai amintesc de faptul că printre acest gen de scrieri s-au rătăcit nu de puține ori și condeie cu pretenții universitare.

Trebuie să mai observăm un lucru! Aceste creații, indiferent de calitatea lor, au ca obiectiv prioritar viața lui Eminescu, opera sa poetică, cea publicistică și chiar cea epistolară, deși eu unul consider că pătrunderea în spațiul de maximă intimitate a Poetului nu este chiar cel mai bun lucru, mai ales atunci când aceste imixtiuni ajung în fața publicului larg. În lucrări de mare prestigiu viața omului Eminescu este prezentată aproape zi cu zi și chiar ne putem minuna de câte enigme au fost parțial elucidate, deși această viață a fost trăită la vremea ei, aparent, în lumina cunoașterii publice și a unor observatori care au scris mult, din ce știau ei atunci despre el. Cu toate acestea, rămân încă unele posibile întrebări fundamentale: a fost el bolnav și dacă da, oare ce boală a avut? Care este adevărul despre moartea sa ori ce s-a întâmplat la momentul inaugural prilejuit de dezvelirea statuii ecvestre a lui Ștefan cel Mare la Iași în ziua de 5 iunie 1883, când prezent a fost și Regele Carol I? Dar și multe altele... Cum strădania unor oameni de mare calibru intelectual continuă pe aceste teme, deseori controversate, am convingerea că vor mai apărea și alte lucrări care să lămurească parcursul terestru al acestui adevărat apostol al neamului.

În context, pare destul de interesant și oarecum frustrant pentru cei doritori de a afla mai multe despre opera Poetului, faptul că scrierile sale în proză sunt oarecum lăsate, în mod deliberat, într-o oarecare nedreaptă umbră și ne putem pune întrebarea: oare de ce?

Să fie de vină faptul că la vremea lor unii critici precum Garabet Ibrăileanu sau Eugen Lovinescu au promovat prejudecata că proza lui Eminescu nu s-ar ridica la înălțimea poeziei sau a operei publicistice și atunci, dintr-un sentiment de respect, aceasta a fost trecută în plan secund? Știm însă bine că George Călinescu în monumentală sa lucrare *Opera lui Mihai Eminescu* demonstrează perfect argumentat că Eminescu este egal cu sine însuși în toate compartimentele operei sale, că același geniu se manifestă în întreaga creație eminesciană.

Așadar, rămâne ca o ipoteză de lucru capacitatea noastră, a cititorilor, de a mai înțelege genul de proză scris de Eminescu în primul rând, cel mai probabil, datorată faptului că am luat prea în serios zicerea cu românul născut poet, dar și pentru faptul că avem alte pretenții de la proză, unele mai ales de tip informativ și, în consecință, înțelegem puțin sau poate chiar deloc genul romantic definit în cele două direcții importante enunțate tot de George Călinescu: cea realistă, numită "*sociologică și evocativă*" și cea fantastică, numită la rândul ei "*romantică și imaginativă*".

Nu se poate spune nici că proza eminesciană ar fi, cantitativ vorbind, ne semnificativă! Desigur, gândindu-ne doar la proza antumă, lucrurile par relativ simple: basmul *Făt Frumos din lacrimă*, publicat în revista *Convorbiri Literare* (1870), nuvela metafizică *Sărmanul Dionis* în 1872 și nuvela *La aniversară* publicată în *Curierul de Iași* (1876) sunt singurele opere despre care se poate vorbi. Cu totul altfel se prezintă situația când luăm în calcul proza postumă! Romanul *Geniul pustiu* a fost editat de Ioan Scurtu în 1904, iar apoi George

Călinescu a reluat proza eminesciană rămasă în manuscrise și a publicat fragmente în revista **Adevărul literar și artistic** (1939) sub diferite titluri: "*Aur, mărire și amor*", "*La curtea cuconului Vasile Creangă (boierimea de altădată)*", "*Părintele Ermolachie Chisăliță*", „*Avatarii faraonului Tlă*" (care a fost și subiectul tezei de doctorat a lui Călinescu), "*Archaeus*", "*Umbra mea*", "*Moartea Cezarei*", "*Toma Nour în ghețurile siberiene*", "*Iconostas și fragmentariu*", "*Visul unei nopți de iarnă*", "*Poveste indică*", "*Amalia*", "*Falsificatorii de bani*", "*Contrapagina*" etc...

Putem vorbi deci despre o operă impresionantă care ar face cinste și unui prozator consacrat. Atunci de ce acest con de umbră peste o parte importantă din opera Poetului?

Aș îndrăzni să cred că mediul cultural contemporan ne-a modificat în așa fel încât posedăm încă din copilărie incapacitatea de a mai recepta corect scrierile înaintașilor și mă refer în primul rând la basmele care făceau deliciul serilor în care adormeam ascultând basme citite de unul dintre părinți. Le-am înlocuit, din varii motive, cu stupiditatea desenelor animate japoneze cele care, ce-i drept, i-au scutit în primul rând pe părinți de eforturile lecturii. Cu ce preț? Simplu! Cu prețul inculturii! Acum nu mai putem nici măcar să recunoaștem că basmul, departe de a fi doar produsul fanteziilor unor oameni aflați într-o stare economică precară total neadecvată creației, este un tezaur de informație inițiativă, dar și științifică pe care o putem descifra doar atunci când vom putea înțelege cu adevărat ce ne transmite basmul.

Mai știe oare cineva că **Făt Frumos din lacrimă** este primul basm cult din literatura română!? Și nici nu prea avem motive de mândrie în acest domeniu unde mai aflăm ca opere de gen doar **Povestea lui Arap Alb** scrisă de Creangă și **Zâna Zorilor** de Ioan Slavici. Ambii au scris aceste basme culte nu numai influențați de Eminescu, ci chiar încurajați de acesta să le scrie. Mai înțelege oare cineva complexitatea basmului eminescian, cel care dincolo de barocul narativ implică elementele definitorii ale genului precum obiectele magice, dar mai mult decât atât aduce în creație personaje absolut inedite precum Genarul definit ca: **om mândru și sălbatic ce își petrece viața vânând prin păduri bătrâne** ceea ce ne duce cu gândul la o legendă românească, cea a lui Grui Sânger, prelucrată magistral de Vasile Alecsandri, cel atât de apreciat de Eminescu? Sau modul extrem de interesant în care este pusă în legătură narațiunea acestui basm cu străvechile mituri ale omenirii (*iepele vrăjitoarei vs. iepele antropofage ale lui Diomedea, regele trac din cea de 8-a muncă a lui Hercule*). Merită subliniată și similitudinea personajului Făt Frumos din Lacrimă, cel care *doinea și horea* din cele două fluieri ale sale, cu Orfeu, trac de origine, arhetip al cântărețului inspirat, una din cele mai semnificative figuri ale mitologiei clasice, cel care prin tragismul existenței sale devine o personificare a durerii și a sacrificiului din și pentru iubire.

Mai avem oare idee că fie și numai prin această creație Eminescu se impune ca unul dintre marii creatori ai literaturii fantastice universale, comparabil cu clasicii romantismului francez precum: Theophile Gautier și Gerard de Nerval sau cu cei germani: Novalis, Jean Paul Richter, E.T.A. Hoffmann, Adelbert von Chamisso, dar și cu inegalabilul Edgar Allen Poe? Mă tem că nu, iar prin aceasta, de pierdut, pierdem noi toți și, din păcate, această pierdere ni se cam vede în suflet!

Fără îndoială proza eminesciană are unele dificultăți de lectură. Cititorul, vorbim de omul care se dedică lecturii din necesitatea firească de a se instrui și de a cunoaște mai mult decât ceea ce vede în jurul său, are tendința de a rămâne la suprafața textului abordat sau, mai nou, chiar de a citi pe diagonală, convins fiind că va înțelege tot ce este de înțeles după acest superficial exercițiu cultural. Să presupunem că acest cititor lecturează nuvela **Sărmanul Dionis** cea despre care și junimiștii aveau păreri rezervate considerând-o ciudată, bizară, greoaie și încurcată, deoarece nu reușiseră nici ei, oameni luminați totuși, să-i descifreze sensurile adânci, cele care reiterau de fapt mitul lui Lucifer, al îngerului răzvrătit împotriva autorității divine și pedepsit pentru păcatul trufiei. Deslușirea mesajului este dificilă, iar Eminescu însuși complică situația aducând în pagină și figura înțeleptului Ruben, călăuza spirituală a lui Dionis, devenit acum călugărul Dan. El este cel care îl inițiază pe Dan în tainele "Cărții lui Zoroastru" (numele grec al profetului iranian Zarathustra), sfătuindu-l să o citească din șapte în șapte pagini pentru a-i descifra adevăratele înțelesuri. Șapte este cifra magică în kaballa, doctrina ezoterică medievală a Vechiului Testament, calea spre cunoașterea supremă și, implicit, puterea dată de acest tip de cunoaștere, așa cum spune Ruben.

O tentație imposibil de refuzat numai că ea aduce cu sine și trufia noastră profund omenească, iar cel cu adevărat Atotputernic va sancționa sever abaterea aducând lucrurile în firescul lor omenesc. Poate fi aceasta o lecție pentru noi cei de astăzi care, orbiți de puterea pe care științele pozitive ne-o oferă, suntem la fel de tentați să ne uităm propriile noastre limite?

Din păcate, da, iar osânda va fi la fel de drastică. Numai că nu înțelegem, așa cum nu mai înțelegem nici sensurile adânci ale unei povestiri chiar dacă, sau mai ales din această cauză, este construită în cel mai pur stil schopenhauerian, așa cum tot Călinescu afirma.

Cezara, o nuvelă aparent simplă, sentimentală, se transformă în cu totul altceva atunci când personajele, Ieronim și Cezara, refac în modul cel mai concret cu putință cuplul primordial, edenic, reintegrându-se arhetipal acestuia. O parabolă despre puterea iubirii, așa cum o vedea Eminescu, atotbiruitoare dacă este profundă, desprinsă de cotidian și nimicniciile acestuia.

Tema metempsihozei, una foarte îndrăgită de Poet, prezentă în foarte multe din creațiile sale, o regăsim și în **Avatarii faraonului Tlá**, aici apărând pentru prima oară și conceptul de avatar, provenit din tradiția indiană a celor zece reîncarnări ale zeului Vishnu, așa cum în fragmentul **Archaeus** vom întâlni conceptul necunoscut până atunci al **arheilor**, agentul seminal din care se nasc toate speciile și formele, principiul fundamental al vieții, cel imaginat de medicul și alchimistul Paracelsus și, mai apoi, preluat de Dimitrie Cantemir sub denumirea de „artizan al spețelor”. La rândul său, Eminescu se referă la acest concept cu termenul de: **ahazver al formelor**, specificând prin gura bătrânului înțelept că: *“Arheus este singura realitate pe lume. Toate celelalte sunt fleacuri. Arheus este tot.”*

Pare din ce în ce mai dificil să înțelegem profunzimea prozei eminesciene fără un solid suport de cultură universală și trebuie să recunoaștem că ne este mult mai la îndemână să o ignorăm, ceea ce, din păcate, chiar facem!

Considerat a fi prima încercare de roman total din literatura noastră, **Geniul pustiu** se plasează ca gen de abordare la intersecția realismului cu fantasticul, iar personajul principal, Toma Nour, tribun în oastea lui Avram Iancu, va reitiera într-un fel dramatismul vieții marelui erou al anului de cumpănă 1848, cel care își va sfârși zilele într-o Siberie metaforică, unde a și murit cu mințile pierdute, uitat și hătuit. Toma Nour, personajul ficțional al romanului, urmărit prin toată lumea este la sfârșit deportat în Siberia geografică, un fel de infern în varianță pământeană în care se pierd, în primul rând, speranțele.

În concluzie pot afirma că proza eminesciană se află într-un con de umbră nu datorită creatorului, ci datorită nouă, contemporanilor, cei care suntem din ce în ce mai puțin apti de a înțelege complexitatea și profunzimea acestei opere. Și nu cred că lucrurile se vor schimba în viitor deoarece vorbim din ce în ce mai mult despre analfabetismul funcțional, o formă elegantă de exprimare pentru a sublinia incultura unui sistem trăirist care a cuprins de fapt întreaga planetă, desigur în mod dirijat, adoptat însă cu un entuziasm îngrijorător.

Emilian MARCU

Lecția de inițiere

mul, în toată viața lui pământească, are mai mulți învățători, mai mulți sfătuitori, mai mulți inițiați, mergând pe principiul că mereu învață și, cu cât știi mai mult, cu atâta își dă seama că nu știe nimic, pentru a-și putea croi drumul cât mai drept și, mai ales, cât mai curat.⁴⁷

Eu de-a lungul vremii, am avut parte de trei învățători, trei inițiați, de la care am reușit să învăț câte ceva, să dibuiesc drumul, calea de aur, calea cea dreaptă spre stele, spre steaua mea tutelară.

⁴⁷ *Mi-am propus să public niște tablete din cartea CONDURUL CENUȘĂRESEI, apărută în 2019, la editura U.Z.P.R. și DETECTIV LITERAR, cu prefață de Doru Dinu Glăvan.*

De la cei trei învățători, asemănători celor trei magi care vesteau nașterea lui Iisus Hristos, am învățat ceea ce urma să fac în viață. Sfaturile lor nu au fost totdeauna directe, așa cum este în buchia cărții, ci, de cele mai multe ori, doar sugerate și, posibil, adesea intuite de mine.

Cel dintâi dintre învățătorii mei, era un cunoscător al sufletului uman, și, în mod special al sufletului candid și inocent al copilului. Purta numele de Ioan Botezatu (să fi fost un Ioan Botezătorul pentru mine?). De la el am învățat un lucru fundamental pentru viață, și anume că pentru a putea să răzbești și să te împlinești, ca om, trebuie să cunoști RĂBDAREA. A fost prima lecție din mesajul ce urma să-l primesc, prima lecție pe care trebuia să mi-o însușesc și pe care, spre bucuria

mea, mi-am însușit-o, chiar mai mult decât era nevoie uneori. El însuși a avut de suportat, cu asupra de măsură, din această lecție de viață, care cred că pentru el a fost nemeritat de dură. Dar vorba ceea: nu da, Doamne, omului cât poate duce. În tinerețea sa de tânăr învățător a intrat, de voie, de nevoie, sau poate din convingere, în politică. Nu a ales politica pe care viitorul să o aprecieze și mai ales să o accepte dar, în fond fusese opțiunea lui de adolescent entuziast. A fost șef de cuib legionar în comuna Heleșteni, plasa Mircești, județul Roman, și apoi, prin meritele sale de foarte bun învățător, a ajuns inspector școlar – șef de plasă.

După ce vremurile s-au schimbat, a revenit la elevii lui, la catedră, până prin 1949 -1952, când a fost arestat, până în

primăvara lui 1956. Apoi, după punerea în libertate, a fost lăsat să se ocupe iar de ceea ce îi plăcea cel mai mult, de ceea ce iubea cu disperare, de copiii din sat, începând cu cei din clasa întâi.

Am avut șansa să fiu elevul lui în această perioadă scurtă de libertate a sa. Nu vorbea niciodată despre ceea ce pățimise acolo, dar eu am învățat din tăcerea lui un lucru fundamental, și anume să am răbdare.

Am învățat să nu solicit să mi se recunoască meritele, realizările, , atâtea câte vor fi fiind ele, cu toate că simțeam că sunt mai mereu nedreptățit...

Am învățat că, având răbdare, vor fi apreciate cumva și eforturile mele. Această bună lecție a răbdării am învățat-o temeinic, pentru că urma să o aplic la tot pasul de-a lungul întregii mele vieți.

Și eu, ca și învățătorul meu, Ioan Botezatu, am avut parte de lungi așteptări și am avut mereu răbdare. Am știut mereu că dacă va fi sortit să vină, ceea ce merit, cu siguranță va veni. Fie că voi mai fi, fie că nu, dar va veni.

Aceasta a fost prima mea lecție de la un mare Inițiat: răbdarea.

De la cel de al doilea învățător, pe numele său Ioan Moraru – iată că tot un Ioan mi-a modelat primii pași în viață! – am reținut o zicere a sa: Timp este, prea avem!

Nu am știut de la început la ce se referă această eternitate la care făcea mereu apel acest Inițiat, acest învățător al meu.

Și el, acest Inițiat, mi-a demonstrat chiar prin propria-i existență aceasta. A plecat spre poporul din stele cu trei zile înainte de a împlini o sută de ani. În ziua când împlinea o sută de ani, avea loc slujba de înmormântare. Și iar îmi reamintesc: timp este, prea avem! Tot un Inițiat în sufletul copiilor, un adevărat cioplitor de suflete, a fost și el toată viața. Pentru aceasta, pot depune mărturie multe, foarte multe generații de elevi, pe care, cu o răbdare proverbială, i-a ajutat să

deslușească buchea cărților, să le contureze în scris și să socotească, întâi un măr plus un măr, și tot așa, până la marea numărătoare, a anilor sau – de ce nu? – poate a stelelor.

Cu ajutorul lui Dumnezeu, am ajuns și eu să percep ce înseamnă aceste cuvinte: timp este, prea avem! Învățasem de la primul meu învățător răbdarea, iar de la cel de-al doilea, dimensiunea răbdării. Fără să știe, cei doi învățători ai mei se completau reciproc, asemenea unui șir infinit de magice semne. Învățasem răbdarea de a aștepta în acest timp pe care îl aveam, ca răbdarea să îplinească la timp ceea ce am crezut că merit. Nu a sosit niciodată nimic la vreme (caut vreme, nu e vreme, în dulcele grai arghezian), sau, uneori, nu a sosit deloc. Și, totuși, știu: timp este, prea avem! Dar și răbdare, din belșug! Și l-am ascultat pe învățătorul meu, Inițiatul, Ioan Moraru.

Aceasta era a doua mare lecție de viață pe care o învățasem temeinic: încrederea. Asta am învățat de la cei doi Învățători, inițiați în arta vieții, în arta de a trăi. Acestea erau două mari lecții de viață pe care le primisem: Încrederea și Răbdarea.

De la al treilea Învățător, de această dată chiar un inițiat în adevăratul și profundul sens al cuvântului, am învățat să sintetizez ceea ce îmi transmisese ceilalți doi învățători, în urmă cu câțiva ani.

Un autograf pe o carte a devenit mai mult decât o lecție de viață pentru mine.

Prin anii 1972-1973 (ufffff! anii trec ca apa), am primit un autograf pe o carte, de la unul dintre cei mai mari prozatori, dramaturgi și esești români: Dumitru Radu Popescu. Primisem un autograf pe romanul, de o dureroasă actualitate, Cei doi din dreptul Tebei. Scriitorul nu mă cunoștea cum nu m-a cunoscut nici mult mai târziu, când devenise, cu sau fără voia lui, președintele Uniunii Scriitorilor din România. Ne-am

cunoscut mult, mult după, abia în 1995, când ceva cu totul special mi-a oferit această șansă, pe care, ce este drept, mi-o doream din toată inima. O lansare de carte – iar o lansare de carte! – la Iași. De această dată, o carte a mea și o carte a lui urmau să fie lansate, într-o seară mirifică de toamnă. Îmi scrisese, atunci, demult, pe acea carte următorul autograf: Ce vrei, să vrei cu ură. Nu am înțeles atunci, în acel tumult al trăirii, exact sensul real al spuselor celui de-al treilea Învățător al meu: Dumitru Radu Popescu.

Cu timpul, cele trei noțiuni învățate de mine, de la trei inițiați cu care m-am întâlnit: răbdare, încredere, voință, mi-au devenit suport de existență. Sunt trei lecții care mi-au modelat viața, cele trei grații pe care copilul și, apoi, omul matur care am devenit le poartă nu ca pe o povară, ci ca pe o binefacere.

Târziu, am înțeles că fiecare dintre noi suntem niște ucenici la... clasici, ucenic la un inițiat sau mai mulți dacă știe să urmărească atent traiectoria curcubeului vieții sale. La un capăt al curcubeului, se află încrederea, la celălalt capăt al său, este răbdarea, iar bolta sa, acel uriaș arc voltaic, este voința.

Am considerat că este obligația, dar și bucuria mea, de a vorbi despre cei trei inițiați cu care mi-am intersectat pașii în timpul existenței și cărora trebuie să le mulțumesc. Poate că ar fi trebuit să o fac mai demult, atunci când erau printre noi, dar...

Trei Învățători, asemenea celor trei magi sau celor trei ursitoare (trei moire), trebuie să știi să-ți apropii de suflet, să poți înnota prin apa timpului întru devenire, întru formarea ca OM.

De la cei trei Învățători ai mei, Ioan Botezatu, Ioan Moraru și Dumitru Radu Popescu, am învățat să-mi conturez drumul în viață, să-mi croiesc și să-mi urmez destinul.

Este mult, este puțin? Cine poate ști!

Memorii

3

Continuare din ediția precedentă

Perioada de după mijlocul anilor 60 inițiată de numirea lui Ceaușescu drept conducător al Partidului Comunist s-a caracterizat printr-o vădită îndepărtare de blocul țărilor socialiste- Pactul de la Varșovia și apropierea de valorile culturale ale occidentului. Încet încet filmele rusești, majoritatea epopei ale războiului dus de Armata Roșie contra Germaniei naziste au făcut loc filmelor produse în vest, mai ales Franța și Statele Unite. Trebuie totuși să recunosc că unele filme sovietice mi-au lăsat o profunde impresie și mi-au pătruns în suflet, dovada că încă nu mi s-au șters din memorie: „Pe Donul Liniștit” după cerebrul roman al lui Șolokhov, „Doamna cu Cățetul” și „Balada unui soldat”. Printre filmele franceze care mi-au delectat anii adolescenței nu pot uita numeroasele filme cu Alain Delon, seria de filme cu Angelica, seria de filme cu Fantomas și seria de filme cu Jandarmul din San Tropez. Și cum puteam să uit filmele cu Winnetou... Din filmele americane ale acelei perioade m-au fascinat „Spartacus”, „Zorba grecul”, „My Fair Lady” și filmele western cu Clint Eastwood.

Deschiderea României spre occident mi-a înlesnit legături prin corespondență cu tineri de vârsta mea din Europa vestică. Cîteva ani la rînd am fost în legătură continuă cu o adolescentă din Franța (locuia într-un orașel pe valea Loarei) și una din Germania din orașul Hamburg. Ambele mi-au furnizat celebre reviste consacrate tineretului:

„Salut les copains” (Franța) și „Bravo” (Germania). Prin intermediul lor eram pus la curent cu muzica și arta cinematografică a vestului. Aceasta e și perioada în care am început să învăț să cînt la chitară.

Drept semn al deschiderii spre occident a fost și inițierea celebrului festival internațional de muzică ușoară „Cerbul de Aur” în 1968. Timp de patru ani consecutiv am privilegiat de apariția celor mai cunoscute vedete ale muzicii ușoare europene, în special concertele din afara concursului mi-au creat

această posibilitate. Cîntărețul trubadur Hugues Aufray și șansonetistul Enrico Macias mi-au încîntat în mod deosebit auzul și sufletul.

Clasa a 12-a, ultima clasă de liceu a necesitat un efort intens datorită celor două examene care mă așteptau - bacalaureatul și admiterea la facultate. Acesta din urmă prin importanța lui în formarea carierei de viitor era în special decisiv și în același timp extrem de stresant. Era bine știut cît de mari erau cerințele admiterii la facultatea de Medicină și care era procentajul de admitși. Multe sute de candidați au rîvnit la cele 160 de locuri disponibile pentru anul 1971 la facultatea de Medicină Generală. Examenul avea două etape: în scris anatomie-fiziologie, fizică și chimie și examen oral de anatomie-fiziologie pentru cei ce reușiseră la proba scrisă. După examenele în scris n-am știut pe ce lume mă aflu. Afișarea într-o seară a rezultatelor a pus capăt incertitudinilor - le trecusem cu media 8. Examenul oral a fost pentru mine mai mult o formalitate, căci eram sigur că-l voi trece cu succes. Și așa a fost, așa că la 1 Octombrie 1971 am început studiile care după șase ani mi-au permis obținerea diplomei și a titlului de medic. Primii doi ani de facultate n-au fost ușori, mai ales examenele de anatomie și bio-fizică mi-au creat dificultăți. Începînd cu al 3-lea an cînd am început să facem cunoștință cu partea clinică, am simțit că mă aflu la locul potrivit. Învățătura a început să-mi creeze plăcere și satisfacție iar notele obținute la examene sunt marturie.

Chiar din primii ani ai studenției l-am cunoscut pe Liviu P. Deși nu eram în aceeași grupă probabil că era ceva care ne-a apropiat. Cred că era vorba de gusturi, idei și valori comune, norme de comportament. În aceeași perioadă activam în cadrul formației de estradă a Casei de Cultură a Studenților cu piese compuse și interpretate de mine acompaniîndu-mă la chitară. La imboldul lui Liviu m-am atașat și cînaclului cultural pe care el l-a înființat și condus cu talent și competență.

Activitatea mea artistică nu s-a limitat doar la nivelul studențesc. Comunitatea evreilor din Iași

înființase un cor de tineri elevi și studenți sub conducerea lui Ionel Gotescu (Izu Got) care funcționa și ca dirijor al orchestrei "Doina Moldovei ". Din acest cor am făcut și eu parte câțiva ani, participând la festivități prilejuite de prezența la Iași a rabinului șef Mozes Rozen , parte a deplasărilor sale la comunitățile evreiești de pe întinsul României cu ocazia sărbătorilor.

La începutul anului șase de studenție mi-a fost prezentată de un prieten o tânără proaspăt sosită din Israel pentru a studia la facultatea de Stomatologie. Între mine și Ditză s-a înfiripat destul de repede o poveste de dragoste , atât de repede încât după trei luni

ne-am logodit iar după alte trei luni ne-am cununat religios la o sinagogă de pe strada Stefan cel Mare (azi nu mai există) Părinții mei ne-au găzduit patru ani pînă cînd în 1980 am părăsit România emigrînd în Israel. Ditză m-a urmat după un an cînd a terminat studiile și a primit diploma de medic stomatolog.

Acestea au fost crâmpoșele din viața mea , pot spune fără ezitare fericită, trăită timp de 28 de ani în România, așa cum mi le amintesc azi la vîrsta de 70 de ani.

Haifa – Israel

Nopti

Orele nopții au anotimpurile lor.
Fiorii unei iubiri cîndva trăite ,
Pe care un creier nostalgic ,

Din liniște și relaxare
Îi readuce în prim-plan ,
Îți umple nările cu mirosul de lăcrămioare și zambile
Ale fragedei primăveri.

Clipe de amor cîndva trăite,
Pe care un creier jucăuș ,
Din liniște și relaxare
Le readuce în prim-plan,
Te face să simți dogoarea verii.

Tristețea și regretul despărțirii ,
Pe care creierul care nu o uită ,
Din liniște și relaxare
Le readuce în prim-plan,
Te face să auzi foșnetul frunzelor ruginii ale toamnei târzii
Sub pașii care rătăcesc
Pe un drum pe care încă nu-l cunoști.

2

Durerea , goliciunea și dorul dispariției celor dragi ,
Pe care creierul refuză să îi uite,
Din liniște și relaxare
Îți umple sufletul de crivățul iernii.

Da, orele liniștite ale nopții
Te inundă cu crâmpie din trecut ,
Anotimpuri de sentimente , trăire de anotimpuri.

Cine ești tu, Moria ?

Sunt locul de unde
Prin Voința Divină
Zămislirea lumii a început.
Piatra Fundației veghează Și azi.
Ca mută mărturie.
Sunt locul din a cărui țărână
Dumnezeu l-a plămădit pe Adam.
Sunt locul în care
Devotamentul și credința lui Avraam
Au trecut încercarea lui Dumnezeu.
Sunt locul unde Noe
A coborât din arca lui
și a înălțat primul altar
Al credinței în Elochim.
Sunt locul ales
Ca sfânt lăcaș
Al Tablelor Legii.
Sunt locul unde Ieșua
A dojenit Și a absolvit
A acuzat Și a iertat
A propovăduit Și a prorocit.

Sunt locul de unde
Încălecat pe Buraq
A început Mohammed
Înălțarea spre ceruri
La întâlnirea cu Dumnezeu.
Sunt locul în care
Greutatea mileniilor îți apasă umerii.
Sunt locul în care simți
Forța ce te trage înalt
Spre Ierusalimul de Sus.
Sunt Nodul Gordian Și Mărul Discordiei.
Sunt țărâmul învrăjbirilor.
Sunt lăcașul credinței Și a speranței.

Melania RUSU CARAGIOIU

... Pasiunea haiku

BUNICUL

Elefântelul,
ducea puii prin casă,
toți, pe spinare

DOR

Se frânge ușor,
zvârcolire și fior,
nălucă în zbor...

SCALDĂ

Trupuri de ambră
lunecătoare-n ape,
tulburând peștii!

REÎNTOARCERE

M-am îmbiat iar
să văd lăcașul uitat
din inima ta

NUD

Zariști în pridvor,
rotunjimi din scoici și dor
în zi de lăuat!

BALERINĂ

Fulgul rotitor,
cocor plutind spre înalt
În jocul scenei...

CAMEE

O diafană
mai albă decât spuma
surâzând pe val...

NAIADA

Cleștar din unde,
din valul plin de azur...
Este! Dispare!

SIRENĂ

Pe marea lină,
plutinzi. solzi trandafirii,
cântă-n surdină

ÎN CĂUTAREA IUBIRII

Răsar 'nainte-mi
amorașii pe alei,
dar mereu în van...

PAN

Din trestii și dor
păgâna zeitate
cântă, dar nu e...

MURMUR ETERN

Susur, șoapte
în golul scoicii, marea
cântă în ecou...

MĂRI

Sinilii ceruri,
miraje moarate,
ochiuri largi de cer

MARE

Imensitate,
mirajul verde-n zare
leagănă corăbii

MAGELLAN

Neliniștite
ingini ocolite.
pe țarmuri de lumi.

ISTM

Îmbrățișarea
își teme sărutarea
cu apele reci...

TOMIS

Pontică urbe
În sclipri legămate
popas înșorit

NORI

Stol de panașe,
vălătuc de-azur și fum,
cocorilor... drum

Vlad SCUTELNICU

un abur călduț ne mângâie nările

stăm în dimineața aceasta doar noi doi
în camera largă așteptând
tu vezi un elefant gri
eu văd același elefant dar albastru

acum închid ochii și
elefantul devine verde
sau nu
elefantul se transformă într-un leu
roșu
sau nu
într-un leu alb
pare mai domestic așa
și eu de acest lucru am nevoie

deschid ochii și leul e alb
ba nu, elefantul e alb

închid ochii
și elefantul ori leul sau ce o fi
el dispore

deschid ochii larg
mult mai larg și mai întrebător

nu ai în față
și eu la fel
decât cana cu cafea din care
un abur călduț ne mângâie nările

alături preocupată pisica
își linge în liniște blana
visând cu ochii închiși o ciulama
de șoarece gri ori alb sau...

rugă

dă-mi, doamne
puterea să ajung acolo unde
dorul doare
să trec prin toate vămile
posibile și invizibile

dă-mi, doamne, puterea să sărut
în fiecare dimineață până nu
răsare soarele lumina bobului
înrouat

dă-mi, doamne, puterea de a privi
în întuneric
să văd acolo materia liniștii

ceas cu ceas, zi cu zi să amestec
știința și magia
într-un cântec sălbatec, obscen
care să-mi salveze dragostea
de iarna aceasta care nu se mai
termină
să învie
fără drept de apel câmpuri roșii cu
maci
! mi-e dor de iubire, doamne
dă-mi-o, te rog,
nu mai amâna

căutând răspuns

fiecare poveste începe cu litera *a*
? ce-ai putea comenta dacă viața ta
ar începe cu litera *z*

cu toți acei oameni
- mulți, puțini (? de ce ai vrea să știi) -
care ar pleca de la mormântul tău
în loc să vină

ești pe catafalc dar te ridici
și pleci spre
ziua de ieri
- un mâine pe care nu l-ai trăit –
când dansai o samba ori un vals
și-apoi așezat la masă
arunca pe gât un pahar de vin roze
de sulița

? ce-ar fi dacă în loc să pleci
te-ai întoarce
de pe podiumul celor optzeci ori nouăzeci
de ani te-ai întoarce pas cu pas
prin această eternitate limitată
spre lichidul amniotic

pas cu pas spre Big-Bang-ul tău

și așa într-o seară întoarsă
spre zi
de toamnă ori vară
de ce nu de primăvară spre iarnă
vei coborî - ! sunt sigur –
ca printr-o gaură de vierme
spre clipa când
cromozomii părinților tăi
s-au sărutat

acum

- e azi, e ieri, e mâine (cine mai știe...)
îți cuprinzi întrebător fața în palme

plouă acum

ai tot timpul șapte
nu două, nu patru
ci șapte zaruri la tine

mereu, mereu le rostogolești
dintr-o palmă în alta
de pe un tărâm pe altul
o lentă și perpetuă glisare între două lumi
un ping-pong obositor între două ziduri
ce nu vor să se spargă

? de ce nu vrei
să arunci de ce nu
vrei să îngropi zarurile acestea
așa cum se îngroapă securea războiului
să le îngropi undeva încât să
nu le găsească nimeni

aruncă-le departe în străfunduri negândite
aruncă-le în abisurile oglinzii tale
acolo

unde doar tu ai dezlegarea de a pătrunde
și doar atunci când sufletul ți-e curat
curățat de întâmplările banale ale vieții

hristos a dorit să spargă ziduri
și a fost crucificat

plouă acum
! privește cum plânge dumnezeu

poetul caută o pagină albă

alfabetul ar trebui să înceapă cu litera **s**
de la socrate, gândește poetul

pe masa sa de lucru sunt
maldăre de hârtii ca sterilul minei în care
coboară zilnic de secole
minerii cu fețe crețe și trupuri obosite

fiecare pagină este o istorie scrisă cu sufletul
cuprins de flăcări albe, ca de înviere
însemnările acestea vor deveni poeme
la a căror rostire cititorul va plânge
ori va aplauda
epitetele, comparațiile, metafora

poetul cu fruntea în palme mai caută
cu privirea o pagină albă imaculată
pentru poemul fatal

între timp curg nopți și zile peste inocența sa
zile și nopți golesc scrumiere pline
până când poetul trezit deodată
se-ntreabă

: ? *unde cade umbra luminii*
unde o poți vedea
dar neașteptând răspunsul, revelația
își smulge inima din piept cu ambele mâini
și ridicând-o în soare șoptește
” ! acum știu...”

aerul din jurul capului său este atât
de fierbinte, atât de comprimat încât
poate exploda în cea mai perfectă poezie
în orice clipă

poem pentru cea care așteaptă

singura mea avere pe care niciodată
n-o voi da nimănui
pe care voi dori să o iau cu mine
dintr-un egoism ce nu pot să-l cuantific

singura mea avere
ce-mi umple zilele și visele
și toată respirația și toate paginile scrise ori
numai gândite este ea

cea pe care niciodată
nu am dorit-o
niciodată nu am căutat-o
niciodată
nu am așteptat-o

ea va veni negreșit
dar
cât mai dincolo de sfârșitul zilei
cât mai dincolo de începutul serii
cât mai dincolo de miezul nopții
cât mai târziu cât mai târziu
într-o lungă și nebănuită dimineată

am timp, n-o aștept
ea e cea care așteaptă
: suntem doi îndrăgostiți inconfundabili

Mircea ȘTEFAN

Palimpsest

comandă la indigo
sau cum se scrie un poem la îndemnul unui înger
pe vremurile studenției

m-am săturat să caut un titlu pentru aceste cuvinte
și îl voi copia precum un palimpsest
pe un lemn de biserică

grânele trec în convoi de la nord
toate câmpiile au fost pregătite pentru iluminare
iar marea a fost împânzită cu hainele celor uitați

am gustat o afacere aici pe malul marilor lacuri
și am înghițit praf pentru două milenii de singurătate
mă paște o noapte apoteotică
ultima dezintegrare a câmpului Higgs m-a salvat

Zile apocaliptice

amenințare iluzorie
purtați mască
vă veți umple plămâni cu bioxid de carbon

fața voastră se va albi
femeile din umbră vă vor iubi

va profila eposul vostru
celebrul Epstein pentru centrele lui
cui îi pasă

Liliana POPA

Interviu cu Narcis Dorin Ion

Liliana Popa: *Domnule Narcis Dorin Ion, sunteți un istoric recunoscut nu numai în țară, dar și un om de artă și cultură. Nu doar cercetarea a fost și este segmentul care vă preocupă. De-a lungul timpului ați fost și, iată, sunteți și azi directorul unui muzeu, și nu unul oarecare, ci chiar al Muzeului Național Peleş.*

Narcis Dorin Ion: În primul rând, țin să vă mulțumesc pentru invitația de a realiza acest interviu despre un domeniu în care activez de mai bine de două decenii. În anul 1997 am terminat, ca șef de promoție, Facultatea de Istorie a Universității din București, luându-mi licența, sub coordonarea profesorului Ioan Scurtu, cu tema *Partidul Național Țărănesc - Anton Alexandrescu*, un subiect inedit despre unul dintre partidele satelite ale comunistilor în anii preluării puterii (1945-1948), lucrarea fiind publicată ulterior în mai multe numere din „Revista Arhivelor”. Am urmat apoi, la aceeași facultate, în 1998, studiile de masterat, finalizate printr-o lucrare dedicată lui *Gheorghe Tătărescu și Partidului Național Liberal (1944-1948)*, în care am urmărit evoluția celui de-al doilea partid aliat al guvernului condus de dr. Petru Groza. Am fost și preparator la Facultatea de Istorie, unde am avut bucuria să lucrez direct cu studenții, în pregătirea seminariilor la cursurile generale susținute de profesorii Ioan Scurtu, Dinu C. Giurescu și Mihai Retegan, de care mă leagă amintiri de neuitat.

Liliana Popa: *Deci, inițial, ați început cu studiul istoriei contemporane a României?*

Narcis Dorin Ion: Exact, și se părea că acesta îmi era drumul, dar destinul a făcut să mă îndrept și spre un alt domeniu: cel al istoriei artei, monumentelor istorice și patrimoniului, căruia i-am dedicat întreaga mea energie. Dar, așa cum se întâmplă în viață, sunt decizii care îți pot schimba un întreg parcurs biografic și, în cazul meu, una dintre ele a fost aceea de a renunța la postul de la Facultate, cu mare regret, și de a mă angaja, în februarie 1999, la rugămintea profesorului Mihai Retegan, ca redactor la Editura Fundației Culturale Române, condusă pe atunci de regretatul scriitor Costache Olăreanu, în timp ce Fundația Culturală Română îl avea în frunte pe scriitorul Augustin Buzura. A fost pentru mine o nouă școală, în care am învățat ce înseamnă nu numai munca de redactor de carte (o meserie, pe acele vremuri!), dar am putut observa direct care este drumul de la manuscris la cartea tipărită, spectacol fascinant din care am avut multe de învățat. În plus, aici am avut ocazia să cunosc scriitori, artiști, istorici și oameni absolut fermecători.

Liliana Popa: *De cine vă amintiți, în mod special?*

Narcis Dorin Ion: Aș povesti aici despre o întâlnire care mi-a schimbat viața profesională: aceea cu regretatul academician Răzvan Theodorescu, plecat recent din această lume, un savant cu o operă istorică a cărei valoare străbate timpul. Am fost redactorul unei cărți speciale a domniei sale, *Picătura de istorie*, apărută în toamna anului 1999, prilej cu care am lucrat împreună timp de o jumătate de an și de atunci i-am rămas aproape, bucurându-mă de nesecatul izvor de cunoștințe care era și colaborând, din anul 2001, și instituțional, în cadrul Ministerului Culturii și Cultelor, unde am câștigat un concurs fără ca ministrul, Răzvan Theodorescu, să știe că îmi doream să lucrez acolo. Cum avea dreptul să își formeze o echipă, a fost foarte surprins că nu am apelat la domnia sa pentru a mă angaja la Minister și a evocat acest lucru, de mai multe ori, la unele dintre lansările mele de carte.

Liliana Popa: *Știu că ați realizat și o carte de interviuri cu profesorul Răzvan Theodorescu.*

Narcis Dorin Ion: Da, se întâmpla în anul 2015, când am făcut înregistrarea acelor interviuri, iar cartea a apărut în 2017 și i-am dat titlul *Despre cultura de ieri și românii de azi. Convorbiri cu academicianul Răzvan Theodorescu*. Este o lucrare care venea în continuarea unui proiect personal închinat unor istorici cu care colaborasem îndeaproape. Cu un an înainte, în 2016, apăruse volumul *Portretul unui aristocrat al spiritului. Convorbiri cu academicianul Dan Berindei*, iar mai înainte publicasem un amplu interviu cu istoricul și genealogul

Mihai Dim. Sturdza. În anul Centenarului Marii Uniri, 2018, am reușit să tipăresc *Mărturia unui istoric singuratic. Convorbiri cu academicianul Dinu C. Giurescu*, în care am reconstituit viața și opera fostului meu profesor de la Facultatea de Istorie, căruia i-am fost și asistent o perioadă. În fond, aceste trei cărți constituie un alt fel de biografii, personale și intelectuale, ale celor trei mari istorici contemporani – fiecare cu personalitatea sa aparte, cu destine care s-au intersectat – și mă bucur nespun că am avut șansa unică să culeg aceste mărturii despre cultura și istoriografia română în veacul XX și să le pot prezenta cititorilor în forma unor elegante volume.

Liliana Popa: *Să ne oprim, vă rog, la prima dumneavoastră carte, care a fost prefațată chiar de academicianul Răzvan Theodorescu!*

Narcis Dorin Ion: Da. Prima mea carte de autor, *Castele, palate și conace din România*, a apărut în decembrie 2001, la Editura Fundației Culturale Române, când eu nu mai lucram acolo, și aici am avut întregul sprijin al ministrului Răzvan Theodorescu, care nu numai că a făcut prefața volumului, subliniind importanța temei pe care o propuneam în premieră, dar a și ajutat la tipărirea ei prin sponsorizarea acordată de Ministerul Culturii. A fost un gest pe care nu îl uit și care a făcut ca această carte – al cărei prim tiraj s-a epuizat în două luni – să fie retipărită în alte două ediții, semn că subiectul era interesant pentru foarte mulți cititori. Am lansat-o în februarie 2002, la Palatul Suțu, clădire emblematică a Bucureștiului, și au prezentat-o trei membri ai Academiei Române: Dan Berindei, Constantin Bălăceanu Stolnici și Răzvan Theodorescu, fapt care m-a onorat peste măsură și pentru care le-am rămas mereu recunoscător, cu atât mai mult cu cât și alte cărți ale mele au fost lansate tot de domniile lor: *Mogoșoaia. Trei secole de istorie* (în 2003, la palatul Mogoșoaia și la Sala Dalles, alături de Dan Nasta, Dinu C. Giurescu și Radu Ionescu), *București. În căutarea Micului Paris* (în 2003, la sediul Ministerului Culturii), *Elitele și arhitectura rezidențială în Țările Române* (în 2011, la Palatul Cantacuzino, alături de doamna academiciană Georgeta Filitti și de regretatul genealog Mihai Dim. Sturdza), *Palate din București* (tot la Palatul Suțu, în 2013, împreună cu doamna Georgeta Filitti) sau *Carol al II-lea. Portretul unui rege* (în 2013, la Hanul lui Manuc).

Liliana Popa: *Văd că istoria Bucureștiului și a monumentelor sale v-a preocupat permanent.*

Narcis Dorin Ion: Deși sunt născut la Pitești, de la 18 ani mi-am petrecut studenția și tinerețea în București, oraș a cărui istorie m-a fascinat dintotdeauna și ale cărui monumente – fie ele clădiri publice, palate regale sau aristocratice, case boierești ori monumente de for public – le-am descoperit singur prin lungile mele peregrinări pe străzile și prin cartierele Capitalei. Pasionat de arhitectură și atras de palatele regale și de casele boierești al căror stil a dat cândva orașului supranumele de „Micul Paris”, am căutat să evoc aceste clădiri nu doar printr-o descriere seacă, ci și printr-o incursiune în istoria lor și a familiilor care le-au ctitorit și locuit până la instaurarea comunismului nivelator în țara noastră. Imaginativă că toate aceste reședințe urbane evocau o lume aparte, un univers propriu comanditarilor elevați din Belle Époque sau din perioada interbelică, adăpostind valoroase colecții de artă și prețioase biblioteci, risipite aiurea în anii „puterii populare”, când au devenit pline de chiriași pentru care ele nu mai reprezentau decât un simplu spațiu locativ. Multe dintre ele au fost demolate în anii comunismului, iar altele, la fel de multe, după 1990, pentru a face loc unor noi dezvoltări urbane, ce nu mai au nimic comun cu Bucureștiul de altădată. Cercetând aceste clădiri și istoria lor, am reușit să scriu câteva cărți: *București. În căutarea Micului Paris* (2003), *Monumente din București* (2012), *București. Memoria unui oraș / Bucharest. Memory of a City* (2012) sau *Palate din București* (2013).

Liliana Popa: *Știu că ați fost director al Muzeului Național Bran, unde au fost probleme și unde, în ciuda adversităților, v-ați impus punctul de vedere, ați revigorat un muzeu care ajunsese uitat de lume, schimbările de proprietate v-au obligat să retrageți întreaga colecție, care nu aparținea proprietarilor, în clădirea Muzeului Vămii Medievale, ați reorganizat aici totul de la zero, ați deschis expoziții...*

Narcis Dorin Ion: În vara anului 2002, arătând că are încredere în mine, ministrul Răzvan Theodorescu m-a numit director al Direcției Muzee, Colecții, Arte Vizuale și am colaborat perfect în acel mandat ministerial al său în care s-au înființat nu mai puțin de 16 muzee, ceea ce nu e puțin lucru într-o țară în care grija pentru patrimoniu, pentru trecutul istoric nu pare a fi pe primul plan. Știu că nu l-am dezamăgit, mi-am făcut treaba cum am putut mai bine și în toamna anului 2003 traseul meu profesional se schimba din nou, tot datorită lui Răzvan Theodorescu. Ce se întâmplase? În primăvara și vara lui 2003, la castelul Bran avuseseră loc două sustrageri de patrimoniu, situație nouă cu care se confruntau Ministerul Culturii și Cultelor și pe care a încercat să o rezolve prin numirea unui nou director la Muzeul Național Bran: Florin Ionuț Filip, în vară, și, din 3 octombrie 2003, eu. Am găsit la Bran o stare conflictuală cu care nu mai fusesem confruntat până atunci, o atmosferă grea într-un colectiv dezbinat, cu un director demis, Mihai Raul, care a și murit în primăvara anului 2004, și cu un fost director, Ioan Prahoveanu, care nu se obișnuise cu statutul său și făcea tot felul de reclamații nefondate, doar cu speranța deșartă că va fi repus în funcția din care fusese destituit la începutul anilor '90. Astfel am intrat, la 29 de ani, într-un lung parcurs administrativ (am fost director al Muzeului Național Bran timp de 13 ani, până în aprilie 2016), care mi-a dat numeroase satisfacții în plan științific și muzeografic, dar m-a pus și în situații aproape imposibile, ce au presupus lungi procese cu Primăria comunei Bran, pentru recuperarea unui teren ce aparținea statului și pe

care își desfășurau activitatea numeroși comercianți de suveniruri. Acel proces l-am câștigat în instanță după nu mai puțin de 11 ani de judecată!

Liliana Popa: *Când a fost retrocedat castelul Bran?*

Narcis Dorin Ion: În luna mai 2006, în cadrul unei ceremonii speciale desfășurate în sala de muzică a castelului Bran, au fost semnate decizia de retrocedare și acordul de funcționare a Muzeului Național Bran, parafat de ministrul Adrian Iorgulescu și arhiducele Dominic de Habsburg, fiul principesei Ileana a României, care redevenea – alături de regretatele sale surori, Maria-Magdalena Holzhausen și Elisabeth Sandhofer – proprietarul castelului de la poalele Bucegiului. În aceste condiții, am mai administrat castelul Bran până în vara anului 2009, continuând programul pe care îl desfășuram la muzeu din toamna lui 2003: am organizat anual mai multe expoziții temporare, am îmbogățit expoziția permanentă, am organizat zece sesiuni științifice dedicate reginei Maria, am publicat cărți, broșuri și alte materiale de prezentare a colecțiilor muzeului. Tot la Bran – și dintr-un motiv prozaic, în castel neexistând, până la venirea mea ca director general, grupuri sanitare pentru personal și pentru turiști – am fost nevoit să demarez un amplu proces de restaurare și reamenajare: construirea unor grupuri sanitare în castel, pentru personal și pentru vizitatori, alimentarea cu gaz metan a castelului, realizarea unui gard împrejmuitoare al întregii proprietăți și – lucrul cel mai complicat – restaurarea complexului „Vama Medievală Bran”, care se afla, de ani de zile, într-o stare avansată de ruină.

Liliana Popa: *În clădirea Muzeului Vămii Medievale, ați reorganizat totul de la zero, ați deschis expoziții...*

Narcis Dorin Ion: Exact. Și aici a fost o premieră în plan național: evacuarea patrimoniului dintr-un mare muzeu național, reorganizarea instituției (cu complicata redistribuire a personalului) și organizarea, într-un timp record, a unui nou muzeu în clădirile Vămii Medievale, cu patrimoniul cultural mobil care aparține, conform legii, statului român. Și aici vorbim de două categorii de patrimoniu: cel care fusese expus în castelul Bran sau care se afla în depozitele muzeului – care provenea parte din patrimoniul regal, parte din achizițiile statului de după 1957, când s-a înființat Muzeul de Artă Feudală în castel –, și cel care aparținea Secției Etnografice a Muzeului Național Bran, piese etnografice de mare valoare pentru zona Bran-Moeciu. În aceste condiții, în 31 mai 2009, am inaugurat – în prezența ministrului Culturii, Toader Paleologu, a oficialităților județene și locale, dar și, spre bucuria mea, a numeroși directori de muzee din țară – noua expoziție permanentă a muzeului în clădirea principală a ansamblului „Vama Medievală Bran”, recent restaurată, iar în dependențele sale am organizat noile depozite de patrimoniu. Din păcate, după doi ani de la plecarea mea la Peleş, în vara lui 2018, muzeul a fost evacuat și din această clădire, funcționând azi într-un sediu impropriu care nu mai are nicio legătură istorică cu castelul și cu ansamblul medieval de la Bran.

Liliana Popa: *Revenind acum la cariera dvs. științifică, v-ați susținut teza de doctorat cu tema Elitele și arhitectura rezidențială în Țările Române (sec. XIX-XX), o teză despre castelele și palatele nobilimii române, majoritatea lăsate în paragină.*

Narcis Dorin Ion: Da, o temă foarte dragă mie, încă din studenție, când am cercetat, la Arhivele Naționale ale României, fondul *Castele și palate regale*, de unde am extras documentația necesară redactării primei mele cărți dedicate castelelor și conacelor din țară. Am insistat asupra domeniului nou de cercetare pe care îl inaugurasem și am aprofundat subiectul în cadrul acestei teze de doctorat, susținută în anul 2006 în fața unei comisii formate din academicienii Dan Berindei, Răzvan Theodorescu, Dinu C. Giurescu și profesorul coordonator Ioan Opriș, reputat specialist în istoria patrimoniului nostru. Din amplul material al tezei – în care am tratat istoria arhitecturilor rezidențiale din cele trei provincii românești, pe baza unor documente inedite de arhivă, a unei vaste bibliografii, dar și a unor interesante investigații de istorie orală, cu descendenții boierimii române pe care am avut șansa să îi cunosc –, am publicat în 2011 cartea pe care o evocați mai sus, lucrare distinsă, doi ani mai târziu, la categoria istoria artei, cu premiul „George Oprescu” al Academiei Române. Este, în fond, nu doar o carte de istorie, de istorie a artei și a arhitecturii de pe aceste meleaguri, dar și una care privește istoria și genealogia familiilor boierești și aristocratice, alături de istoria mentalităților, pentru că am tratat reședința boierească, aristocratică sau regală, urbană sau rurală, ca pe un mic univers în care s-au dezvoltat aceste familii, în care s-au născut, au trăit, au iubit și au murit, în care au creat, în care au colecționat bunuri artistice și inestimabile valori bibliofile, în care au luat decizii politice importante pentru țară. De aceea, pentru mine – care colecționez frenetic vechi fotografii și cărți poștale ale acestor clădiri – subiectul pare a fi inepuizabil și provocator, cu atât mai mult cu cât soarta acestor edificii cândva private – devastate de comuniști după 1949 și transformate în sedii de C.A.P.-uri, de I.A.S.-uri, de spitale, de orfeline sau, în cazurile cele mai bune, de școli și de primării – a fost și mai tristă după 1990 și, mai ales după anul 2000, oricât ar părea de paradoxal, când multe dintre castelele și conacele spațiului românesc au căzut pradă uitării și ruinării, parcă adevărind încă o dată zisa lui Jean Cocteau: „L'Orient commence là où l'on cesse d'entretenir”. Și e mare păcat, pentru că – dacă le-am fi știut păstra, restaura și pune în valoare – am fi putut avea azi o rețea de unități de cazare în astfel de clădiri istorice, cum sunt câteva exemple notabile, dar atât de puține, în țară: conacul lui Maldăr din Măldărești, în Vâlcea, de fapt o ctitorie a Pleșoienilor, conacul Polizu

din Maxut, în Iași, conacul Daniel din Tălișoara, în Covasna, și tot în acest județ conacul Mikes din Zăbala, castelul Haller din Ogra, în Mureș ori conacul Hagienoff din Manasia, în Ialomița, ca să nu citez decât exemplele unde restaurarea și valorificarea au fost un succes garantat în timp.

Liliana Popa: *După ani petrecuți la conducerea unor muzee, ce considerați că lipsește și ar trebui făcut de urgență la nivel național în acest domeniu ?*

Narcis Dorin Ion: Anul acesta împlinesc 20 de ani de când conduc muzee și am avut șansa să coordonez activitatea a două instituții naționale subordonate Ministerului Culturii, fiecare cu câte 140 de angajați, care aveau ca puncte centrale de atracție trei castele, Bran, Peleş și Pelișor, monumente istorice de o valoare excepțională pentru România. Nu știu dacă e mult sau puțin, dar în cele două decenii mi-am făcut o idee despre ce este plus sau minus în acest domeniu delicat al culturii, vitregit financiar în toate vremurile, interesant pentru mulți sau pentru puțini turiști, români ori străini, dar care păstrează, teaurizează, conservă, protejează și valorifică expozițional și publicistic un patrimoniu mobil și imobil ce constituie zestrea noastră culturală și de civilizație. În fond, cele mai mari valori culturale ale noastre sunt adăpostite în cele peste 600 de muzee din țară, fie ele de rang național, regional, județean sau local, dintre care mai puțin de un sfert sunt acreditate și funcționează conform legislației în vigoare. Ca vechi membru al Comisiei Naționale a Muzeelor și Colecțiilor, am putut observa problematica complicată cu care se confruntă muzeele mari și mici ale țării. Mulți reclamă lipsa unui cadru legislativ unitar (ne chinuim de ani de zile să finalizăm acel Cod al Patrimoniului), care să fie respectat de toate autoritățile, centrale, județene sau locale, și care să protejeze aceste instituții în fața măsurilor nu de puține ori abuzive ale unor șefi locali, care postulează comasări și desființări de instituții, fără a avea o soluție pentru patrimoniul constituit de decenii al acestora, valoros pentru istoria locală sau regională. Subfinanțarea cronică duce automat la subdezvoltare, cu repercusiuni negative asupra protejării patrimoniului, care nu se poate face doar cu pasiune și bune intenții. Tot așa, nici restaurarea patrimoniului imobil și mobil nu se poate face fără resurse, iar accesarea fondurilor europene la acest capitol este mai mult decât modestă. Și ar mai fi atâtea de spus...

Liliana Popa: *Complexul Muzeal Peleş este unul dintre cele mai importante din țară având în vedere patrimoniul său. Care sunt noutățile, ce nu știu încă cei care au văzut sau revăzut Castelul Peleş?*

Narcis Dorin Ion: Fiarsc, Muzeul Național Peleş – instituție publică de cultură în subordinea Ministerului Culturii, care administrează cele două castele-monument de categoria A, Peleş și Pelișor – este unul dintre cele mai importante și mai vizitate din țară, și aceasta se datorează în primul rând specificului său: muzeu de istorie și artă, emblemă a istoriei regalității din România, muzeu memorial dedicat regilor și reginelor României, adăpostit în cel mai valoros castel al țării, care nu încetează să își uimească vizitatorii, străini sau români, și care rămâne și astăzi un important reper artistic și architectural al fenomenului istorismului european. Așadar, un monument cu valoare europeană, unic în țară și în Sud Estul Europei, care a păstrat numeroase colecții de patrimoniu de o mare diversitate și de o necontestată valoare artistică, cele mai multe colecționate de regele fondator de dinastie, Carol I. Cea mai recentă apariție editorială a Muzeului Național Peleş este *Comorile Peleşului*, un catalog de 740 de pagini, bogat ilustrat și temeinic documentat, tipărit în condiții speciale, care prezintă iubitorilor de artă și istorie tocmai aceste colecții în ce au ele mai spectaculos și valoros. Cât despre surprizele pe care le rezervă cele două castele regale din Sinaia, îi pot asigura pe cititori că – de șapte ani de când conduc acest muzeu, din 2016 – am putut constata direct bucuria cu care turiștii revizitează Peleşul și Pelișorul, descoperind de fiecare dată lucruri interesante, povești noi, detalii peste care au trecut altădată, noi expoziții temporare și elegante apariții editoriale ce valorifică istoria regalității noastre, a celor două reședințe montane și a celor peste 60.000 de piese de patrimoniu artistic pe care la administrăm.

Liliana Popa: *Muzeul Național de Artă al României a organizat, în 2022, o „Întâlnire la muzeu”, în Sufrageria Palatului Regal din București, unde ați fost invitat de onoare. A fost un dialog între dumneavoastră, Narcis Dorin Ion, directorul Muzeului Național Peleş, și Călin Stegorean, directorul MNAR.*

Narcis Dorin Ion: Am fost onorat să fiu invitat, în 28 iunie 2022, la Muzeul Național de Artă al României pentru a tine o conferință despre regele Carol al II-lea al României, un personaj controversat al istoriei noastre contemporane, asupra căruia m-am aplecat încă din studenție, când, în 1995, profesorul meu, Marcel-Dumitru Ciucă, m-a luat părtaș la editarea celor șase volume de *Însemnări zilnice* ale suveranului. Intram astfel, în urmă cu aproape trei decenii, într-un univers fascinant, într-o viață plină de aventuri a unui personaj regal, fost prinț rebel, devenit în vara anului 1930 rege al României Mari, pentru un deceniu la finele căruia vedea sfârșită integritatea teritorială a țării sale. De la finele anului trecut am reluat tipărirea jurnalului regal într-o nouă ediție, la Editura Publisol, care se bucură de atenția cititorilor. În timp, cercetarea arhivelor și a unei vaste bibliografii a dus la publicarea mai multor studii și chiar a unei cărți, în 2013, care m-au apropiat de mult hulitul rege-playboy (ca să citez titlul cărții unui istoric american) pe care am căutat să îl înțeleg în toată complexitatea firii sale.

Liliana Popa: *Dialogul a fost fascinant urmărind contribuția regelui Carol al II-lea la edificarea climatului cultural efervescent din perioada interbelică, dar și poziția sa de beneficiar și victimă a climatului politic din România anilor '30.*

Narcis Dorin Ion: Farmecul dialogului a fost dat de substanța temei propuse, controversale în jurul acestui rege-ctitor nefiind deloc puține și, de cele mai multe ori, chiar în medii cu pretenții, colportate fără un studiu atent al problemelor dificile cu care s-a confruntat în cei zece ani de domnie. A fost om, în primul rând, supus greșelii și păcatului, și-a asumat o tinerețe care a ieșit din tiparele și din statutul Casei Regale, a încălcat voit multe reguli, s-a căsătorit morganatic cu Zizi Lambrino, la Odessa, în 1918, după ce a dezertat de pe front, a renunțat de trei ori la tron pentru ce credea el a fi iubita momentului sau femeia fatală a vieții sale, Elena Lupescu, cu care se va și căsători în vara lui 1947, pe meleaguri braziliene. Cu toate acestea, revenit în țară în 8 iunie 1930 și proclamat rege, într-un entuziasm general, a avut și realizări, nu puține, în domeniul culturii și urbanismului, dorința sa sinceră fiind aceea de ridicare a poporului său la un înalt standard de civilizație. Oricâte păcate ar fi săvârșit în plan politic, nu puține și acestea, nimeni nu îi poate contesta inteligența superioară, cultura vastă, dorința de modernizare a societății românești, implicarea directă în actul de guvernare (deși statutul de monarh nu îi cerea acest lucru) tocmai pentru a urgenta anumite lucruri, colaborarea cu marii scriitori, intelectuali și artiști ai vremii și uimitorul său mecenat cultural, care îi venea dintr-o vocație lăuntrică și în care a rămas inegalabil, meritându-și pe deplin titlul de „Voievod al Culturii”.

Liliana Popa: *Sunteți autorul unei monografii în cinci volume despre regele Carol al II-lea al României.*

Narcis Dorin Ion: Apropiindu-mă de acest personaj fabulos al istoriei noastre și adunând, de peste un sfert de veac, o vastă documentație (din arhive publice și din colecții private, dublată de cercetarea unei ample bibliografii), am reușit în anul pandemic 2020 să redactez o monografie cu titlul *Carol al II-lea al României. Un rege controversat*, în care – în cele cinci volume însumând 2.138 de pagini, bogat ilustrate cu imagini puțin cunoscute – prezint nu numai biografia regelui, văzut în legăturile sale cu familia, cu clasa politică, cu oamenii de cultură, cu diplomația și armata epocii, dar și fresca României interbelice în deceniul domniei sale, sub toate aspectele politice, economice, diplomatice, militare, culturale sau de civilizație. Ce am reușit, vor decide cititorii, acum și mai târziu, dar cel puțin am avut îndrăzneala de a prezenta și părțile bune, nu numai aspectele negative din viața și domnia ultimului rege al României Mari, pe baza unor documente inedite, a unor surse bibliografice variate, care arată că lucrurile nu au stat chiar așa cum au fost prezentate înainte de 1989 și chiar și după această dată. Dacă nu ne dezbrăăm de clișeele epocilor trecute și nu analizăm viața și faptele suveranului în contextul dificil al epocii interbelice, când totalitarismele de dreapta și de stânga ne înconjurau și își vor da mâna pentru distrugerea

României, nu ne putem forma o imagine cât de cât clară. Recursul la documentul de arhivă, la sursa primară, la izvoarele istorice editate după 1990 m-a ajutat să conturez nu numai viața lui Carol al II-lea, dar și epoca sa, deceniul în care România a cunoscut o dezvoltare care era dată ca exemplu și în manualele de istorie din vremea comunismului, unde anul 1938 era prezentat ca vârful dezvoltării economice a țării. După 1990, raportarea la interbelicul recuperat livresc a dus la o imagine idilică a acelei epoci, strălucită din punct de vedere cultural, dar care avea destule hibe în plan politic, evident infinit mai benigne decât ce a urmat după abdicarea forțată a regelui Mihai I.

Liliana Popa: *În anul sărbătoririi centenarului Marii Uniri ați atras atenția asupra unei realități - făuritorii României Mari, în special Regele Ferdinand I al României, Regina Maria a României și Ion I.C. (Ionel) Brătianu nu au monumente ... Capitala României încă nu se poate mândri cu astfel de realizări. Ați declarat în presă: „Din păcate – și nu e prima dată când spun acest lucru –, principalul făuritor al României Mari, Ionel Brătianu, nu are încă în București o stradă care să-i poarte numele, ceea ce nu ne face deloc cinste. Poate că măcar în acest an aniversar, 2018, cineva se va gândi să dea numele acestui mare român unui bulevard important al Bucureștiului”.*

Narcis Dorin Ion: Din păcate, nici azi, când realizăm acest interviu, la cinci ani de la aniversarea Centenarului Marii Uniri, situația nu s-a rezolvat în ce-l privește pe marele om politic Ion I.C. Brătianu, cel care ne-a condus destinele în anii Marelui Război, contribuind decisiv la realizarea Unirii celei Mari și a reformelor administrative ce au dus la unificarea concretă a României Mari. În cazul acestui om de stat pot fi socotit subiectiv, deoarece în 2020 am scris o carte, *Florica. Vatra Brătienilor*, în care am încercat să redau viața membrilor acestei

ilustre familii, o adevărată dinastie politică, legată de locul emblematic din Argeș: conacul Florica din Ștefănești, unde în același an am reușit amenajarea unui muzeu memorial, Muzeul Național Brătianu, la a cărui realizare am participat cu mare bucurie. Tristețea legată de acest loc este dată de ruina în anii din urmă a fermei lui Ionel Brătianu, devenită proprietate privată, monument de arhitectură realizat de arhitectul Petre Antonescu, păstrat și restaurat de comuniști și distrus de capitaliști, în anul Centenarului, spre rușinea noastră infinită. În rest, au apărut prin țară busturi și statui ale reginei Maria și regelui Ferdinand I, uneori chiar și ale lui Ionel Brătianu, ale lui Iuliu Maniu, ale unor generali distinși în Primul Război Mondial, dar multe dintre ele nu au nicio calitate artistică, dar au cel puțin meritul că statuează în timpul recent memoria unora dintre făuritorii României Mari.

Liliana Popa: *Volumul „Ferdinand I. Regele Întregitor de Țară”, editat de Muzeul Național Peleş, unde coordonator de proiect editorial ați fost, cuprinde: un cuvânt înainte al Custodelui Coroanei României, Principesa Margareta, urmat de o suită de studii, după cum urmează: „Ferdinand I – Regele Întregitor de Țară” de dr. Narcis Dorin Ion, „Regele Ferdinand – Omul” de prof. univ. dr. Ion Bulei și „Regele Ferdinand – Omul politic” de prof. univ. dr. Ioan Scurtu. Aceste studii sunt urmate de un catalog inedit: Memorabilia Ferdinand Rex. Fiecare dintre aceste texte reprezintă câte o incursiune în personalitatea atât de complexă a Suveranului Întregitor de Țară.*

Narcis Dorin Ion: Este un proiect editorial care face parte dintr-unul mai larg, început în 2016, în primul meu mandat de manager al Muzeului Național Peleş, în care mi-am propus ca, în fiecare an, să evocăm expozițional și livresc, câte un rege sau o regină a României, dar și câte o expoziție temporară sau colecție de artă importantă a Peleşului. Au rezultat astfel, grație eforturilor personale și ale unor reputați istorici din țară, membri ai Academiei Române și profesori universitari, mai multe monografii regale: *Regina Elisabeta a României. Un secol de eternitate* (2016), *Ferdinand I. Regele întregitor de țară* (2017), *Maria a României. Portretul unei mari regine* (două volume, 2018), *Regele Carol I. Ctitorul României moderne* (două volume, 2019), *Carol al II-lea al României. Un rege controversat* (cinci volume, 2020-2021), *Centenar Regele Mihai I* (2021). Sunt toate cărți temeinic documentate, monografii istorice publicate în forma unor albume de artă, bogat ilustrate și tipărite în condiții grafice deosebite, care se bucură de atenția cititorilor și a iubitorilor de istorie și artă. Se adaugă acestora cataloage de expoziții și de colecție realizate de către colegii noștri: *Arta flamandă și olandeză în colecția regelui Carol I al României* (2016), *Artă și ceremonial la mesele regale* (2017), *Artele Focului. Ceramică și sticlă din colecțiile Muzeului Național Peleş* (2017), *Familia regală și Marea Unire* (2018), *Castelul Peleş. Muzeu și colecțiile sale* (2018), *Colecția de mobilier a Muzeului Național Peleş* (Liliana Manoliu, 2018), *Karel Liman. Arhitectul Casei Regale a României* (2019), *Colecția de orfevrărie a Muzeului Național Peleş* (Corina Dumitrache, 2019), *Colecția de sticlărie a Muzeului Național Peleş* (Cornelia Dumitrescu, 2019), *Portretistica regală. Artă și memorie* (2020), *Colecția de ceramică a Muzeului Național Peleş* (Rodica Rotărescu, 2021), *Centenarul Încoronării. Alba Iulia. 1922* (2022) sau *Comorile Peleşului* (2022). Nutresc speranța că toate aceste lucrări vor mărturisi, peste timp, câte ceva despre contribuția regilor și a reginelor României la dezvoltarea țării pe care au condus-o timp de peste opt decenii, arătând încă o dată europenitatea noastră.

Liliana Popa: *În anul 2022, România a aniversat un alt centenar, cel al Încoronării de la Alba Iulia, și Muzeul Național Peleş s-a remarcat prin expoziția organizată și catalogul editat atunci.*

Narcis Dorin Ion: În 15 octombrie 2022 s-a împlinit un veac de la Încoronarea regelui Ferdinand I și a reginei Maria la Alba Iulia, ca suverani ai României Mari. Simbolistica evenimentului politic săvârșit în urmă cu o sută de ani în orașul Marii Uniri de la 1 decembrie 1918 era legată și de prima unire a țărilor române înfăptuită de domnitorul Mihai Viteazul. Ca expresie a puterii regale, ceremonia încoronării din urmă cu un veac de la Alba Iulia – în care Ferdinand I a fost consacrat ca rege al României Mari și prin ritualul religios al mirungerii – continua, în dinastia de Hohenzollern, tradiția inaugurată de regele Carol I, încoronat la 10/22 mai 1881 ca suveran al tânărului regat de la Gurile Dunării. Atunci, emblema *Regaliei* române a fost coroana de oțel confecționată – după desenul lui Theodor Aman – din țeava unui tun capturat la Plevna și văzută ca „simbol al Independenței și al tăriei României”, după cum însuși regele Carol I a declarat. Păstrător al patrimoniului cultural legat de istoria monarhiei române – între care se detașează, prin valoarea și frumusețea lor, mantiile regale folosite la ceremoniile Încoronării de la Alba Iulia și București –, Muzeul Național Peleş a organizat, la frumos ceas aniversar, expoziția *Un veac de la încoronare. Alba Iulia. 1922*, care a reunit piese excepționale din colecții muzeale publice și private, alături de documente de arhivă legate de acest eveniment, a cărui istorie și simbolistică am descris-o pe larg în albumul monografic omonim, publicat în excelente condiții grafice și lansat cu ocazia vernisajului. Albumul reunește studii ale unor distinși istorici, membri ai Academiei Române, profesori universitari, reputați specialiști în istorie, istorie militară, istoria artei, patrimoniu și muzeografie.

Liliana Popa: *Tot anul trecut ați organizat expoziția Comorile Peleşului, însoțită de un splendid album de artă.*

Narcis Dorin Ion: Într-adevăr, albumul *Comorile Peleşului* este o lucrare unică în peisajul nostru muzeografic, reunind – în cele 740 de pagini ale sale – tot ce este valoros din patrimoniul artistic al Muzeului

Național Peleş și oferind publicului o splendidă imagine a evoluției artelor pe parcursul mai multor secole. Prin publicarea acestui catalog selectiv al *Comorilor Peleşului* propunem iubitorilor de artă și istorie o fascinantă incursiune în istoria colecțiilor de artă decorativă care îmbogățesc patrimoniul celui mai important ansamblu arhitectural al fenomenului istorist din România. Colecțiile regale – pictură, arme, mobilier, tapiserii și covoare, ceramică și sticlă, orfevrărie, orologerie, sculptură, numismatică și medalistică, vitralii, valori bibliofile – arată nu numai gustul artistic al lui Carol I, dar și grija cu care suveranul și-a ales operele de artă și piesele care să-i decoreze cele mai dragi spații din Castelul Peleş. Am vrut prin acest album să omagiem pe marele colecționar de artă care a fost regele Carol I, dar și să prezentăm iubitorilor de artă și istorie colecțiile cele mai reprezentative ale reședinței regale din Sinaia, de care se leagă intrinsec. Contemporanii au remarcat pasiunea cu care regele Carol I și-a constituit colecția de pictură europeană, una dintre cele mai valoroase colecții regale din vremea sa, de care a fost extrem de atașat și pe care, prin testament, a lăsat-o moștenire țării pe care i-a fost dat să o conducă.

Liliana Popa: *Știm că regele Carol I a avut o importantă colecție de arme la castelul Peleş.*

Narcis Dorin Ion: Armele au constituit o pasiune cu totul specială a regelui Carol I, care îi venea din familie. Crescând în ambianța castelului de la Sigmaringen, unde tatăl său, principele Karl Anton von Hohenzollern-Sigmaringen, îmbogățise galeria de arme a strămoșilor, principele Carol a păstrat și în noua sa țară gândul de a-și forma o colecție de arme, apelând la consultața unui specialist reputat în epocă, vienezul Julius Scheuerer, cu care poartă o asiduă corespondență, care îi procură piesele cele mai importante și întocmește un catalog ilustrat, păstrat azi în colecțiile muzeului. Pentru adăpostirea colecției ce sporea de la un an la altul – ajungând la peste 4.000 de piese –, suveranul va ordona amenajarea în Castelul Peleş, între anii 1903 și 1906, după proiectul arhitectului Karel Liman, a trei săli speciale: Marea Sală de arme, Sala Armelor de Vânătoare și Camera Tezaurului cu Sala armelor orientale. În afară de colecția de pictură și cea de arme, de care regele Carol I era atât de mândru și pe care le considera piesele de rezistență ale reședinței sale de la Sinaia, trebuie precizat că tot atât de importantă pentru decorarea Peleşului a fost colecția de mobilier, care cuprinde nu mai puțin de 2.300 de piese și care ilustrează, prin varietatea tipologică și bogăția decorativă, mai toate stilurile importante ale Europei secolelor XVI-XIX, de la Renașterea italiană până la neo-renășterea germană, cărora li se adaugă piese de mobilier oriental sau regional, piese în stil Art Nouveau sau creații artistice ale reginei Maria, cea care s-a implicat atât de mult în decorarea interioarelor Castelului Peleş. De asemeni, ceramica europeană (spaniolă, olandeză sau britanică) și faianța italiană sau cea istoristă franceză, constituie – alături de porțelanurile atât de dragi ctitorului Castelului Peleş, realizate în ateliere celebre din Germania, Austria sau Boemia – nucleul colecției regelui Carol I al României, care numără peste 5.000 de piese. Aș mai menționa colecția de sticlă, cuprinzând peste 1.500 de piese, care s-a constituit prin achizițiile și comenzile Familiei regale române, între anii 1866-1941, la care s-au adăugat achizițiile numeroase făcute de Muzeul Peleş în anii regimului comunist. Un loc important în ambientarea interioarelor Castelului Peleş a avut colecția de orfevrărie, pe care regele Carol I a strâns-o cu pasiune timp de mai multe decenii. Două au fost sursele de constituire a acestei colecții speciale: achizițiile făcute de rege sau cadourile primite din partea familiei, a unor capete încoronate sau a unor instituții, pe parcursul domniei sale de aproape o jumătate de secol.

Liliana Popa: *Pentru că aveți în administrare și castelul Peleş, nu putem trece peste rolul reginei Maria a României, ea însăși o mare iubitoare și creatoare de artă.*

Narcis Dorin Ion: Dacă vorbim despre regina Maria a României, pe care o prețuiesc în mod special și care, după 1990, și-a redobândit adevăratul loc în istoria noastră, ar trebui să facem un interviu separat. Iubitoare și creatoare de frumos – în domeniul arhitecturii, decorației interioare și artei peisagere –, scriitoare de talent, regina Maria a fost o neobosită și pasionată colecționară de artă. Piese alese cu grijă din târguri și magazine de antichități românești sau străine au decorat reședințele atât de iubite ale reginei Maria, multe dintre „casele sale de vis” purtând amprenta inconfundabilă a gustului estetic al nepoatei reginei Victoria a Marii Britanii. Într-un fel propriu, principesa și, din 1914, regina Maria a României a continuat în mod strălucit tradiția de colecționar inaugurată de regele Carol I și a achiziționat piese de ceramică și sticlărie în stil *Art Nouveau*, cu care a decorat interioarele Castelului Peleş din Sinaia, reședința atât de impregnată de spiritul creator al celei rămase în amintirea românilor drept unica și incomparabilă regină a României Mari. Principesa moștenitoare a României a achiziționat lucrări de Emile Gallé, René Lalique, Auguste și Jean-Antonin Daum sau Louis Comfort Tiffany. Ca patroană spirituală, din 1902, a Societății „Tinerimea Artistică”, principesa Maria a avut un rol esențial în constituirea colecției de pictură românească a reședinței regale din Sinaia.

Liliana Popa: Vă mulțumesc pentru acest interesant dialog.

Narcis Dorin Ion: Eu vă sunt recunoscător pentru ocazia oferită de a evoca pagini frumoase din istoria noastră contemporană.

Lucreția BERZINTU

Interviu cu ziaristul G. Iosub,

**autorul cărților apărute în ultimii ani din viață,
”Iașul văzut din Israel” și ”Bucureștiul văzut din Israel”**

Asistând la numeroase reuniuni culturale la Casa Scriitorilor israelieni de limbă română din Tel Aviv, l-am cunoscut pe domnul G. Iosub, care a avut bunăvoința, de a-mi acorda următorul interviu:

Cine sunteți, de fapt, domnule G. Iosub?

În primul rând, un ieșean. M-am născut în 1921 în frumosul oraș de pe malurile Bahluiului. Acolo am copilărit, mi-am petrecut adolescența și tinerețea, acolo am învățat și tot acolo am debutat în ziaristică.

V-ați gândit vreodată că veți ajunge gazetar?

E o poveste mai lungă. Am învățat a citi de la vârsta de cinci ani. Fiind o fire curioasă și văzându-i pe oamenii maturi citind ziare, mă uitam și eu prin ele, la început la fotografii și tot întrebând ce arată ele, am izbutit - cu ajutorul unui unchi de-al meu - să descifrez literele. Când am intrat în clasa întâi primară mă plictiseam, căci, în timp ce colegii mei spuneau în cor: ”o, i, oi, eu” citeam curent ziare, îndeosebi rubrica de curiozități din lumea largă. Am avut și un necaz: nu înțelegeam de ce e nevoie de două feluri de scris, de tipar și de mână. Mie îmi erau suficiente literele de tipar. Și numai după ce învățătoarea m-a reclamat părinților am început a folosi scrisul de mână.

Citind zilnic ziarul, cunoșteam tot ce se întâmpla în țară și în străinătate. În liceu nu eram un elev eminent, dar făcusem o pasiune pentru istorie și geografie și bineînțeles că-mi plăcea limba română. Cea mai mare bucurie pe care am avut-o ca elev a fost pe când aveam 13 ani și profesorul de română mi-a dat nota 1 pentru o compunere făcută acasă, pe care el a socotit că mi-a scris-o altcineva, vreun publicist...

De la vârsta de 14 ani urmăream cu harta în mână tot ce se întâmpla în lume: ocuparea Manciuriei de militaristii japonezi, a Abisiniei de fasciștii italieni, venirea lui Hitler la putere, războiul civil din Spania, ocuparea Austriei, și a Cehoslovaciei de către Germania. Aceeași pacoste istorică de fiecare dată: oamenii nu recunosc la timp semnele dictaturii, ei trăiesc prea nepăsători și prea inconștient politic și când, în sfârșit, se trezesc, e decum prea târziu. Și așa ne-am trezit cu cel de-al doilea Război Mondial, cu toate grozăviile lui. Ca și pentru Eugen Ionesco, nefericirea universală a devenit, și pentru mine, o chestiune personală. Începusem să ascult la radio ce spuneau Bucureștiul, Londra, Parisul, Moscova și Chișinăul. Ajunsesem să memorez câte un întreg buletin de știri și să-l pot reda cuvânt cu cuvânt. Așa am ajuns după 23 August să lucrez la ziarele ieșene ”Moldova liberă”, ”Lupta Moldovei” și ulterior ”Opinia”, redactând pagina de știri externe.

Până când ați lucrat în presa ieșeană?

Până în 1948, când am trecut la ziarul ”România liberă”, din București, unde am fost numit șeful secției externe. Aici, având la dispoziție presa internațională, eram, fără opreliști, la curent cu tot ceea ce se întâmpla pe mapamond și puteam chiar să anticipez, în comentariile mele, evenimente ce urmau să se întâmple. Un exemplu: eram într-o noapte de serviciu, când, târziu, venit știrea că URSS a experimentat o rachetă balistică intercontinentală. Am desfăcut pagina întâi a ziarului, care era deja încheiată, și am dat știrea cu un titlu pe trei coloane, însoțită de un comentariu scris chiar în tipografie, în care susțineam că această rachetă, ce poate atinge orice colț al pământului, va modifica întreaga strategie militară a lumii, și va avea drept consecință începerea e tratative pentru menținerea păcii și înlăturarea pericolului unui război atomic între supraputeri.

A doua zi am fost tras la răspundere de redactorul-șef că de ce am băgat știrea pe prima pagină și mai ales de

ce am comentat-o; pe când "Scânteia" a dat știrea în ultima pagină, fără titlu, la rubrica "Pe scurt". Ulterior însă "România liberă" a fost felicitată, în timp ce "Scânteia" a fost sancționată.

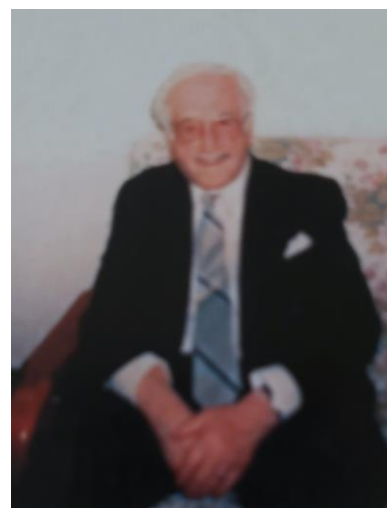
După cum știu, ați lucrat și la Radioteleviziune...

În 1958 am fost transferat la această instituție, unde mai întâi am lucrat la Radio, tot ca șef al secției externe, și, din 1966, în această calitate, la Televiziune, unde am contribuit la punerea bazelor teledocumentare moderne, ilustrate. La T.V. mi-am însușit o profesie nouă, cea de cineast, învățând cum se fac filme documentare: scenariu, comentariu, montajul. Așa că, în anii '70, am răspuns de emisiunea "Teleglob", unde i-am avut pe colaboratori externi pe T. Maiorescu, Ioan Grigorescu, Timotei Ursu, Udrioiu și, bineînțeles, pe redactorii secției externe Mihai Lazăr, Ilie Ciurăscu, Victor Ionescu, Melinescu, ca și redactorii ai altor secții care plecau în străinătate. Făceam și eu asemenea filme despre diferite țări, pe baza peliculelor ce le găseam în arhiva T.V. sau pe la diverse ambasade; dar plecam și în străinătate, însoțit de un operator (însă, eu eram bun numai pentru țări socialiste, deoarece aveam rude în Israel). Am făcut filme pe tot cuprinsul dintre R.D.G. și Coreea de Nord. Pe baza activității mele de cineast, am fost primit ca membru în A.C.I.N. În 1981, la vârsta de 60 de ani, m-am pensionat la cererea mea.

Și, după pensionare, ce-ați făcut?

Mă plimbam cu bicicleta pe care colegii mi-au făcut-o cadou cu ocazia pensionării și devenisem "procuror" (adică procuram alimentele necesare familiei, stând la cozi...).

Dar n-am încetat nici un moment activitatea publicistică. Un timp colaboram la emisiunea "Teleglob", până când T.V. - la ordinul Ceaușeștilor - și-a redus programul la numai două ore zilnic. Am mai colaborat la diverse alte publicații: "Lumea", "Diplomat club" (la acestea după 1990) și la revista "Cultului Mozaic".

Apropo de această ultimă publicație, am o întrebare: ce înseamnă pentru dumneavoastră a fi evreu?

A contesta. A nu lăsa lumea să doarmă. Cel mai bine i-a caracterizat pe evrei filosoful român (fără operă scrisă) Petre Țuțea, care a spus: "Știți cine au fost primii nemulțumiți de politeism? Evreii. Și au inventat iudaismul. Și cine au fost primii nemulțumiți de iudaism? Evreii. Și au inventat creștinismul. Și cine au fost primii nemulțumiți de creștinism? Evreii. Și au inventat marxismul. Și cine au fost primii nemulțumiți de marxism? Tot evreii. Și acum așteptăm să vedem ce mai inventează".

Ați publicat vreodată o carte?

Da. Am scris patru și mi s-au publicat trei: "Continental african se trezește", în 1950, la Editura de Stat, "Rolul armatei în statele africane" (1965), la Editura Militară, și "Le Developpement de la culture dans la Republique Populaire Roumaine", 1954, editată de Institutul Român pentru Relații Culturale cu Străinătatea. Am mai scris o lucrare despre problema dezarmării în anii '70, pentru Editura Politică, care, deși tipărită, n-a mai fost difuzată din rațiuni de stat, socotită ca neoportună în acel moment.

Ce v-a determinat să imigrați în Israel?

Singurătatea. După o conviețuire de aproape 40 de ani, soția mea, Adriana Stoica, critic de artă ce a lucrat la revista "Contemporanul", a decedat. Rămas singur la vârsta de 75 de ani am plecat, în 1996, în Israel, unde am o fiică, o soră și u frate, cu familiile respective.

Și acum, în Israel, cu ce vă ocupați?

În primul rând sunt nelipsit de la reuniunile culturale ale Asociației Scriitorilor de limbă română din Israel, ca și la altele de acest gen ale altor organizații ale originarilor din România, unde mă simt ca acasă.

La îndemnul colegilor de presă și îndeosebi al lui Al. Mirodan, care mă cunoșteau din România, am început să colaborez la presa de limbă română din Israel, cu interviuri și recenzii de cărți la revista "Minimum", cu amintiri și impresii de călătorie la revista "Tribuna Magazin" și cu articole pe teme politice - mai ales pe probleme internaționale - la ziarul "Ultima oră". Și în presa israeliană mă pot lăuda cu o prioritate, așa zice, mondială. Într-un articol despre terorism, apărut în ziarul "Ultima oră", am prevăzut, cu două săptămâni înainte de 11 septembrie 2001, atentatele ce au avut loc în S.U.A. și indicam ca posibil făptuitor pe Bin Laden.

În plus, transmit cu regularitate corespondențe despre ce se întâmplă în Israel publicațiilor: "Diplomat club" din București, "Semnalul" din Toronto și "Lumea Liberă" din New York.

O activitate bogată la vârsta dumneavoastră.

Am 82 de ani și cine trăiește mult, pe lângă satisfacții, acumulează și decepții. El vede prăbușindu-se idealurile în care a crezut, regimurile cărora li s-a devotat prosteste.

La vârsta mea, uitându-mă în agenda telefonică, constat că încep să predomină numele medicilor. Dar nu mă las și mă ghidez după principiul bicicletei: cât timp pedalezi, nu cazi..

Veți împlini în curând 60 de ani de activitate gazetărească, în special în domeniul problemelor internaționale. Care considerați că este cea mai gravă problemă cu care se confruntă omenirea?

Intoleranța. Ea cuprinde totul: ura, instigarea, antisemitismul, fascismul, neonazismul, comunismul, tirania, trădarea, dușmănia, anti - umanismul.

În "Jurnalul fericirii", N. Steinhardt spune: "Din obiceiul, mania, capriciul sau preferința sa, face fiecare o regulă principală pe care o socotește universal valabilă, aidoma principiului moral al lui Kant. Spune Kant să ne purtăm în așa fel încât să putem deveni pildă pentru toți, iar noi am tradus ca o mașină electrică neperfecționată: oricine nu face întocmai ca mine, nu se spală, nu ține cănița, nu bea, nu doarme, nu-și face nevoile ca mine, e nebun și vrednic de orice năpastă". Vă închipuiți ce înseamnă această intoleranță individuală când e ridicată la rang de politică de stat. Iată de ce consider intoleranța ca cea mai periculoasă primejdie pentru omenire.

Există o soluție pentru intoleranță?

Este oarecum jenant pentru mine, care m-am ocupat de o viață de problemele omenirii, să nu am de oferit mai mult decât un sfat: încearcă să fii mai binevoitor cu ceilalți.

Israel, 2003

Alfred Renert POPLINGHER

Armonia cu spiritul naturii

În popor se spune că fiecare om are o “chemare”, un “dar de la Dumnezeu” cu care este binecuvântat la naștere. Înțelepciunea populară surprinde mai clar și mai profund decât orice speaker motivațional contemporan valoarea talentului individual care trebuie descoperit și cultivat de-a lungul vieții pentru binele personal, dar și pentru binele comunității. Un astfel de om cu “chemare” este Alfred Renert Poplingher.

Într-o societate inundată și poluată de plastic și kitch, în care promovarea contează mai mult decât valoarea sau utilitatea obiectelor, se ivesc și povești autentice ca cea a medicului pensionar născut în Iași și de patru decenii slujitor al artei medicale în Haifa, Israel.

Nimeni nu putea descrie mai frumos ca Brâncuși procesul creației: “Colaborarea intimă între artist și materialele folosite, precum și pasiunea care unește bucuria meseriașului - cu elanul vizionarului, îl duc pe rând la esențializare, la forma ideii în sine... Sculptorul trebuie să își pună spiritul în armonie cu spiritul materialului.”

Copac, natură, pădure, ramură, plantă, lemn, buturugă, rădăcină, toate devin artă, sculptură datorată naturii. Până și cele mai neînsemnate bucăți de lemn pot fi puse în valoare dacă știm să ne imaginăm forme pe care să le transpunem în obiecte decorative. Aparent sunt doar niște crengi strambe de copac. Alfred Renert Poplingher nu se dezice și ne încântă cu talentul său vizionar.

Liviu PENDEFUNDA

Mihai TUDOR

Putin și Occidentul Al treilea război mondial?

**„Rusia este o țară cu un viitor sigur;
doar trecutul ei este imprevizibil.”
– Proverb sovietic**

Du sunt expert în politica externă, nici analist în relațiile internaționale, nici politolog.

Sunt doar un cetățean simplu al Europei și al lumii, îngrijorat și revoltat de războiul din Ucraina care va schimba pentru totdeauna ansamblul de securitate al relațiilor internaționale și care a aruncat lumea în crize și incertitudini. Un război crud și barbar amenințând după 80 de ani din nou lumea civilizată.

Nu emit nicio pretenție de a încerca să deslușesc tenebrele unui conflict pe cât de sângeros, tot atât de periculos pentru stabilitatea și siguranța zilei de mâine. Îmi pun doar întrebări sperând să trezesc interesul cititorilor, care, la fel ca și mine, privesc îngroziți la excesele naționalismului feroce ale unui dictator pervers și corupt, crezând cu tărie că restaurează un imperiu cândva puternic, însă în realitate nu face altceva decât să-i grăbească și mai mult sfârșitul. Las la aprecierea celor cărora mă adresez cât de bine mi-am atins scopul.

Pentru a-l înțelege pe Putin trebuie mai întâi să înțelegi Rusia. Cu o istorie milenară, fiind invadată de vikingi, când se naște poporul rus, apoi de mongoli, teutonii cruciați, poloni, francezii lui Napoleon și în sfârșit germanii lui Hitler și datorită lipsei unor granițe clare aflându-se într-un proces constant de expansiune, neavând granițe naturale și nefiind un singur neam sau popor nu a avut o adevărată identitate centrală. Se întinde pe 11 fusuri orare, de la regiunea europeană Kaliningrad până la Strâmtoarea Bering aflată la doar 82 de kilometri de Alaska, fiind cel mai mare stat de pe glob. Multe dintre regiunile sale sunt greu accesibile, populația fiind izolată, astfel că menținerea controlului central a fost dintotdeauna o adevărată provocare pentru conducătorii ei.

De la primii cneji medievali, la ofițerii țariști și până la demnitarii lui Putin toți au avut și au și în prezent cam aceleași îngrijorări – de a ține unită țara cu mână de fier pentru a nu se destrăma.

Același lucru îl urmărește și actualul țar de la Kremlin, care nu își permite pentru prestigiul țării sale atât de importante în politica mondială să piardă zone de influență din spațiul postsovietic eurasiatic, cum

este și Ucraina, și care va face tot posibilul să cucerească cât mai multe teritorii din această țară, încercând să-și creeze avantaje pentru o eventuală împărțire la masa negocierilor.

Occidentului nu îi rămâne decât opțiunea de a ajuta sub toate aspectele statul invadat, putând, și mai ales fiind obligat să câștige acest război. Politica sa ezitantă și prea tolerantă față de Rusia trebuia să înceteze de mult și acum își arată consecințele. Este un conflict în care trebuie mers până la capăt și din care va ieși un singur învingător. Indiferent de costuri și de eforturile depuse.

Întrebarea din titlu nu este una retorică. După cum se știe există alți poli de putere ai lumii, mă refer aici la Iran, China sau India, care nu au avut o politică tranșantă în privința afilierii sau neafilierii față de Rusia. De aceea Occidentul, dacă își dorește pace și stabilitate în viitor, este condamnat să nu facă pași greșiți. Agresiunea Rusiei lui Putin nu este îndreptată doar împotriva Ucrainei, ci a întregii lumi libere și prospere existente până acum.

Putin își dorește pentru Rusia să devină o putere dominantă în lume, alături de celelalte forțe care își dispută astăzi supremația. O lume multipolară acordând țărilor pe care o conduce respectul și aprecierea pe care din punct de vedere istoric consideră că le merită. Intenționează să scoată Statele Unite ale Americii din poziția de hegemon al lumii, unic jandarm care veghează la pacea și prosperitatea pe glob. Sunt mutări strategice încercând reconfigurarea actualelor sfere de influență de pe mapamond. Retorica belicoasă folosită și manipularea de rigoare sunt doar perdele de fum și nu au nicio relevanță în acest joc numit geopolitică. Amenințările nucleare sunt parte a întregului și constituie monede de schimb.

Închei cu un citat edificator pentru politica lui Putin și a Rusiei în general din cartea „Hai să vorbim despre Putin! Ce nu înțelege Occidentul”, scrisă de reputatul istoric și analist Mark Galeotti, una dintre cele mai autorizate voci în domeniul politicii și securității

Rusiei, citat al unui angajat al Administrației Prezidențiale în care își amintește o poveste spusă chiar de Putin : „în copilărie, pe când trăia printre ruinele din Leningrad, el și prietenii lui vânau șobolanii care mișunau în blocul lor. Într-o zi a dat peste unul neobișnuit de mare, l-a urmărit pe scări, apoi jos, pe hol, până l-a băgat într-un colț. Ce-a făcut șobolanul încolțit? S-a întors și l-a atacat. Micul Putin, înfricoșat, a fugit.”

„Rusia crede că Putin vânează șobolani, dar de fapt noi suntem șobolanul. Toată lumea se teme de noi, deși nu facem decât ceea ce e firesc. Cu toate astea, dacă ne încolțim, o să vă atacăm.” Rusul s-a oprit, apoi a adăugat : „De fapt, ăsta este Putin – șobolanul cel mare, cel care vrea să atace. Dar întotdeauna există și altul, undeva în umbră.”

Așadar atenție la șobolanul care așteaptă în casa scării. Trebuie să fim pregătiți pentru ce va urma erei post-Putin. Viitorul aparține celor curajoși și înțelepți, cu multă experiență și cunoștințe temeinice în arta negocierii și a compromisului. Timpul este inamicul tuturor, așa că nu ne rămâne decât să-l folosim cu responsabilitate și discernământ, rugându-ne să nu-și piardă răbdarea cu noi ...

Bibliografie : „O scurtă istorie a Rusiei” și
„Hai să vorbim despre Putin!
Ce nu înțelege Occidentul”,
ambele de Mark Galeotti.

Petrache PLOPEANU

Naziștii după Hitler

(I)

Albert Speer (1905-1981).

„Bunul nazist”: mit sau realitate?

La miezul nopții, 1 octombrie 1966, era eliberat din închisoarea Spandau din Berlinul de Vest, Albert Speer unul dintre cei șapte demnitari naziști care, scăpând de condamnarea la moarte, au fost condamnați la închisoare. Speer a primit 20 de ani de închisoare. La data menționată a mai fost eliberat și Baldur von Schirach, fost lider al Tineretului Hitlerist și gauleiter și guvernator al orașului Viena.

Cine era cel care a primit la naștere (19 martie 1905, în Mannheim, sud-vestul Germaniei) numele Berthold Konrad Hermann Albert Speer și care a fost vina pentru care a fost condamnat la cei 20 de ani de închisoare?

Familia lui Speer făcea parte din clasa socială de mijloc, fiind al doilea fiu dintre cei trei ai lui Albert Speer senior și Luisei. După primul război mondial familia s-a mutat la Heidelberg, în reședința de vară. Tânărul Speer ar fi dorit să se facă matematician, dar a trebuit să se supună voinței tatălui său, care ca și bunicul, era arhitect, așa încât a studiat și el arhitectura, mai întâi la Universitatea din Karlsruhe și apoi la Universitatea Tehnică din München, iar începând cu 1925 la Universitatea Tehnică din Berlin. A

devenit asistentul lui Heinrich Tessenow, foarte apreciat în cercurile universitare, continuând și studiile postuniversitare.

Contactul său cu mișcarea nazistă s-a produs în 1930 când, după spusele sale, participă la un miting nazist la insistențele unor studenți de-ai săi. Avea să declare că a fost impresionat de omul Hitler și de ideile pe care acesta le susținea. La 1 martie 1931 a solicitat să intre în Partidul Nazist, ceea ce s-a și întâmplat, devenind membrul acestuia, cu numărul 474.481. A început ascensiunea în partid de la funcția de șef al Corpului de Transport din Wannsee, apoi Karl Hanke, liderul de partid al districtului berlinez, îl recomandă lui Joseph Goebbels pentru a ajuta la renovarea sediului din Berlin. După ce Hitler a fost numit Cancelar în 1931, organizatorii mitingului nazist de la Nürnberg l-au pus în contact direct cu acesta pentru a-i prezenta diferite modele de miting. La scurt timp este numit „Comisar pentru prezentarea artistică și tehnică a mitingurilor și demonstrațiilor de partid”, ceea ce îi deschide accesul la contracte guvernamentale și ascensiunea în partid. Din 21 ianuarie 1934, după ce arhitectul-șef al partidului moare, Hitler îl numește pe

Speer șeful Oficiului pentru construcții, ceea ce îl plasează direct sub conducerea lui Rudolf Hess. Conceptul său de „ruine valorizatoare”, clădiri care ar fi trebuit să fie astfel construite încât ruinele lor să arate estetic mii de ani în viitor la fel ca și ruinele grecești și romane, dovadă a măreției celui de-al treilea Reich, l-a entuziasmat pe Hitler.

În urma morții într-un accident de avion, la 8 februarie 1942, a ministrului arsenalului, Fritz Todt, Hitler îl numește pe Albert Speer ca succesor al acestuia, în toate funcțiile lui, în pofida dorinței lui Göring. Din această postură Speer a reorganizat întreaga economie germană pentru a face față războiului, ceea ce i-a conferit o mare putere, determinându-l pe Goebbels, ministrul propagandei, să noteze în iunie 1943, în jurnalul său: „Speer este la același nivel ca Führer-ul. Este cu adevărat un geniu al organizării”, iar elita Partidului Nazist îl vedea ca pe un posibil succesor al lui Hitler. Din rândul aceluiași „elite”, rivalii săi politici, mai ales Hermann Göring și Martin Bormann, profitând de absența lui Speer de la minister timp de trei luni în urma unor complicații provocate de un genunchi inflammat, acționează la începutul lui 1944 pentru a prelua unele dintre atribuții care îi confereau acestuia mari puteri în Reich. Pe de altă parte Heinrich Himmler încearcă chiar să-l izoleze, sub pretextul tratamentului de către medicul lui personal. În fața acestor acțiuni Speer îi trimite o scrisoare lui Hitler, în finalul căreia își înaintează demisia, dar prin sprijinul feldmareșalului Erhard Milch. Acesta îl convinge atât pe Hitler cât și pe Speer de necesitatea rămânerii lui în fruntea ministerului și la conducerea *Jägerstab* (Comitetul de luptă).

După sinuciderea lui Hitler (30 aprilie 1945), Speer a colaborat cu așa-zisul guvern Flensburg condus de către amiralul Dönitz, care-și avea reședința la Academia Navală din Murwik. Acesta l-a numit ministru al industriei și producției, după ce într-o declarație rostită la radio, promitea germanilor că armata va continua să lupte.

Comisia O.N.U. pentru crime de război îl viza printre alții și pe Speer, dar mai înainte ca acesta să fie arestat, un fost bancher de investiții, Paul Nitze, vicepreședinte al U.S. Strategic Bombing Survey (U.S.S.B.S.), a considerat că este imperativ să ajungă la Speer, el mai întâi. După ce pe 15 mai 1945 forțele americane ocupă fiordul Flensburg, Nitze ajunge la castelul Glücksburg, unde a fost ținut Speer, împreună cu economistul John Kenneth Galbraith, care lucra și el pentru U.S.S.B.S. și o echipă de interpreți și asistenți. Americanii doreau informații despre efectele bombardamentelor anglo-americane asupra Germaniei pentru a trage concluziile necesare și a-și ajusta strategia în războiul contra Japoniei. Timp de șapte zile Albert Speer este interogat, el vorbind liber despre efectele bombardamentelor, cu o „candoare” care l-a făcut simpatic lui Nitze și celorlalți anchetatori, aceștia „neîndrăznind” să-l întrebe despre lagărele de exterminare de teamă ca nu cumva starea lui de spirit

să se schimbe și să refuze apoi să răspundă la întrebările principale, acelea referitoare la efectele bombardamentelor anglo-americane și la modul în care Speer organizase, chiar și în acele condiții extrem de grele sporirea producției de război. Unul dintre cei care asistau la aceste interogatorii avea să și remarce: „a creat în noi o simpatie pentru care tuturor ne era rușine în secret”.⁴⁸ Toți cei implicați în această acțiune, de obținere de informații, nu se puteau reține să nu remarce gradul superior de cunoaștere a mecanismelor mașinii de război germane, dar încă de acum apar unele dubii în legătură cu anumite afirmații ale lui Speer în legătură cu acțiunile sale de a reduce influența Partidului și a cercurilor militare în luarea deciziilor, ca și cum el s-ar fi plasat în afara Partidului. Speer sublinia că din martie 1945, atunci când Hitler ceruse aplicarea Decretului Nero, a „pământului pârjolit” în calea Aliaților, el și-ar fi transferat loialitatea dinspre Führer spre poporul german și viitorul națiunii germane, nerespectând ordinele lui Hitler. Pentru a proba această atitudine cu documente reale, Speer le-a înmânat americanilor cheile unui seif din München, împreună cu combinația pentru deschiderea acestuia, în acest seif fiind păstrate înregistrări ale rapoartelor lui către Hitler. Nitze remarca faptul că: „A devenit evident imediat că Speer era îngrijorat că ar putea fi declarat criminal de război”, ceea ce demonstrează, așadar, că și el ca și ceilalți acuzați din procesul de la Nürnberg, încerca să-i convingă pe judecători de faptul că nu depășiseră acea limită de la care intrau sub incidența condamnării la moarte, așa cum o cerea contextul.

La 23 mai Speer, ca și ceilalți membri ai acestui guvern, este arestat de aliați. În momentul în care echipa de soldați a intrat în dormitorul său, Speer exclamă: „Deci acum a venit sfârșitul. Asta e bine. Oricum, totul a fost doar un fel de operă”. Este în continuare interogat în câteva centre de detenție, iar în septembrie 1945 i se comunică faptul că va fi judecat, împreună cu alți 20 de înalți demnitari naziști, pentru crime de război. Este dus la Nürnberg și închis acolo, fiind apoi inculpat pentru patru capete de acuzare:

1. participare în comun la crime împotriva păcii;
2. planificarea, inițierea și finanțarea războiului de agresiune și alte crime împotriva păcii;
3. crime de război;
4. crime împotriva umanității.

Seria de procese care au început în noiembrie 1945, au fost cunoscute sub numele de Procesul de la Nürnberg, care ia sfârșit în toamna anului 1946 cu condamnarea la moarte sau închisoare a acuzaților.

Ziaristul William L. Shrier, prezent în sala de judecată avea să scrie în relatarea sa despre prestația lui Speer: „Speer a făcut cea mai bună impresie dintre toți și, pe parcursul lungii judecăți, el a vorbit onest

⁴⁸ <https://www.smithsonianmag.com/history/the-candor-and-lies-of-nazi-officer-albert-speer-324737/>, consultat la data de 28 aprilie 2023, ora 17.

fără să încerce să își micșoreze răspunderile și vina personală”. Avocatul lui Speer, Hans Fläschner l-a caracterizat pe clientul său drept un artist aruncat în viața politică, un non-ideolog. Speer a fost singurul dintre inculpați care, potrivit mărturiilor vremii, și-a recunoscut vina de a fi făcut parte dintre cei care reprezentau elita regimului nazist, dar a insistat pe ideea că nu a știut despre exterminarea milioane de oameni din întreaga Europă. Aici începe să-și creeze imaginea „bunului nazist”, chiar dacă la un moment dat a provocat ilaritate în sala de judecată, inclusiv a celorlalți inculpați, susținând cum a vrut să-l asasineze pe Hitler aruncând o canistră de gaz într-o aerisire din buncărul Cancelariei, dar l-a împiedicat un zid înalt. De reținut că în momentul în care încep să fie prezentate dovezile privind lagărele de exterminare, filmele, martorii care vorbesc despre ororile suferite, Speer avea lacrimi în ochi, iar când a luat cuvântul a insistat că nu avea cunoștință de toate acestea. Ar fi trebuit să știe, insistă el, dar nu a știut.

Aici se ridică întrebarea cum ar fi posibil ca un astfel de înalt demnitar să nu știe despre ce se petrecea în Germania. Construirea lagărelor fusese o acțiune amplă, care începuse anterior declanșării războiului. Apoi el în calitate sa de ministru care dispusese de enorme forțe de muncă (apreciate chiar la 12 milioane de oameni) compuse din deținuții aduși din teritoriile ocupate, fusese confruntat cu tot ceea ce presupunea existența și moartea acestora. Doar faptul că folosise această armată de deținuți, permanent reînnoită, ar fi trebuit să-i aducă condamnarea la moarte (discutabil?)

A fost găsit vinovat de crime de război și crime împotriva umanității, achitat pentru celelalte două acuzații și condamnat la 20 de ani de închisoare. Trei din cei opt judecători, doi sovietici și un american au cerut pedeapsa cu moartea și, „după discuții care au durat două zile și negocieri foarte dure”, Curtea conchide: „În etapele de încheiere a războiului [Speer] a fost unul dintre puținii oameni care au avut curajul să-i spună lui Hitler că războiul era pierdut și a luat măsuri ca să prevină distrugerii fără rost ale instalațiilor de producție atât în Germania cât și în teritoriile ocupate. El și-a afirmat opoziția față de programul „Pământ pârjolit” [așa-numitul Decret Nero] prin sabotări intenționate cu un risc personal considerabil.”⁴⁹ Este evidentă manipularea emoțională a majorității judecătorilor care a fost atrasă de carisma lui Speer așa cum poporul german fusese sedus de carisma lui Hitler, dar în mod sigur a contat și poziția sa de apropiere de Hitler. Aliații aveau nevoie de o astfel de persoană care cunoștea nazismul, naștii și pe Hitler în intimitatea sa și în același timp avea și capacitatea artistică de a reda clar toate cele trăite. Nu trebuie să uităm că după căderea comunismului în 1989, nici un lider comunist, cu excepția lui Nicolae Ceaușescu nu a fost condamnat la moarte și executat.

⁴⁹ <https://avalon.law.yale.edu/imt/judspeer.asp>, consultat la 28 aprilie 2023, ora 21.

Pentru istorie Speer trebuia să trăiască în continuare, dar probabil și pentru alte interese legate de secretele militare, dintre care acela referitor la planurile bombei atomice nu trebuie lăsat la o parte. Este foarte posibil, în același timp, ca discuțiile cu Speer să-i fi determinat pe americani să folosească bomba atomică la Hiroshima și Nagasaki în vara lui 1945. În Le Point din 10 august 2021, Éric Branca titrează articolul său, referindu-se la incredibila achitare a lui Speer: „Albert Speer, arhitectul sclavagist... și iluzionist. « Arhitectul diavolului » devine ministru Armamentului și Munițiilor lui Adolf Hitler în 1942. Judecat la Nürnberg, el reușește un incredibil joc de mână (tour de passe-passe)”⁵⁰.

Din 18 iulie 1947, Speer și alți șase deținuți, foști demnitari ai regimului nazist, sunt transportați la Berlin și întemnițați la închisoarea Spandau din sectorul britanic. Speer era numerotat cu 5. Din acest moment se derulează viața lui Albert Speer după Hitler din care 20 de ani și i-a petrecut închis la Spandau, iar următorii 15 ani, până la 1 septembrie 1981, în libertate.

S-a produs, astfel, ieșirea lui dintr-o „lume”, cea totalitară și intrarea în altele două: prima, în care 20 de ani a fost în închisoarea Spandau și a doua, în libertate. Cum a perceput Albert Speer cele trei lumi în care s-a desfășurat viața sa? A fost și el vinovat de ororile regimului nazist, dacă da, unde a fost acea limită care l-a separat pe el de Hitler care s-a sinucis și de cei condamnați la moarte în cadrul procesului de la Nürnberg? A fost nevinovat, un „artist non-ideolog” care s-a „trezit” aruncat în vâlmășagul regimului totalitar al lui Hitler? Asumarea răspunderii, singulară după cum am văzut printre ceilalți inculpați, a fost un gest real de responsabilitate sau un gest disperat, o *mea culpa* spectaculoasă într-un context care i-a permis crearea unei ancore pozitive pentru el, acela al celorlalți foști demnitari naștiți care negau legătura cu ororile organizate de către regim?

Am descris cum s-a petrecut aderarea lui Speer la nazism. Speer nu a fost doar un simpatizant, ci membru al N.S.D.A.P. cu legitimație și a făcut partidului și regimului servicii uriașe în contextul războiului. A trecut astfel prima limită, aceea care separă un cetățean neutru la statutul de simpatizant, iar mai apoi a doua limită, la acela de membru al partidului. Putea rămâne un membru obișnuit al partidului, așa cum fuseseră mulți dintre cei 8,5 milioane de membri înregistrați la nivelul anului 1945⁵¹, dar Speer era un om ambițios, așa cum scot în evidență informațiile care provin de la alți colegii de-ai săi, invidioși pe Speer din

⁵⁰ https://www.lepoint.fr/histoire/albert-speer-l-architecte-esclavagiste-et-illusionniste-10-08-2021-2438370_1615.php#11, consultat la data de 28 aprilie, ora 22,34.

⁵¹ <https://www.dhm.de/lemo/kapitel/ns-regime/ns-organisationen/nsdap/>, consultat la data de 28 aprilie 2023, ora 23,34.

perspectiva situației pe care acesta și-o crease în cercul puterii naziste, chiar lângă Hitler. Speer trece și această a treia limită ajungând relativ rapid la vârful puterii.

Într-o foarte bine vândută biografie, *Speer: Final Verdict*, publicată în 2003, Joachim C. Fest, a introdus numeroase detalii inedite despre copilăria și tinerețea lui Speer, care, afirmă Fest, a fost crescut de către tatăl său pentru a fi un om fără principii fixe, un oportunist, „tipul care poate fi găsit în aproape orice sală de consiliu corporativă americană de astăzi”. Fest însuși trăise perioada nazistă, născut fiind în 1926. În lucrarea despre Speer, menționează de asemenea: „Spre deosebire de aproape toți membrii anturajului apropiat al lui Hitler, Speer nu a fost niciodată servil sau lipsit de demnitate”, ceea ce l-a impresionat pe Hitler, dar și pe membrii curții Aliate de la Nürnberg în 1945-1946.

Ascensiunea i-a fost înlesnită atât de Hitler care a fost impresionat de tânărul arhitect și de proiectele sale monumentale, dar și de moartea la timpul oportun a doi oameni, așa cum am și menționat: dr. Paul Ludwig Troost principalul arhitect al lui Hitler, în 1934 și a dr. ing. Fritz Todt, șeful Organizației Todt, în 1942. După moartea celui dintâi, la doar 29 de ani Speer i-a succedat preluând majoritatea proiectelor acestuia: terenul de miting de la Nürnberg, unde va avea loc în 1934 Congresul Partidului Nazist, care i-a prilejuit cineastei Leni Riefenstahl producerea filmului *Triumful voinței*. Speer a fost responsabil cu punerea în scenă, grandioasă și spectaculoasă, de la Nürnberg: scenuri gigantici, embleme naziste, efecte luminoase, marea de steaguri cu zvastică, trupele militare în mișcare, zecile de mii de participanți în uniforma partidului. Un jurnalist american avea să scrie „Hitler readuce fastul în viețile triste ale germanilor”, neștiind că în spatele acestei scenografii se afla Speer, cel care visa la realizarea la Nürnberg a unui stadion de 400.000 de locuri. Chiar dacă fusese promovată, abia din 1935 acceptă un salariu de 30.000 de mărci, poate și la observația lui Göring : „Toate sunt prostii, idealurile tale. Trebuie să faci bani!”

La a patra aniversare a venirii sale la putere, în 1937, Hitler l-a ridicat pe tânărul său protejat la funcția de inspector general al construcțiilor Reich-ului. Acest fapt l-a făcut secretar de stat în guvern, ceea ce însemna că era adjunctul Führer-ului în toate problemele legate de arhitectură. Acesta începe să-i încredințeze lui Speer din ce în ce mai multe proiecte: pavilionul expozițional al Reich-ului la Paris, în 1937, o serie de clădiri guvernamentale, inclusiv noua Cancelarie a Reich-ului în 1939, dar mai ales pe acela legat de transformarea Berlinului în capitala unei Europe dominate de naziști. Ascensiunea lui Speer nu era văzută cu ochi buni de către unii dintre adjuncții lui Hitler, dintre care se detașa Martin Bormann, care era mai preocupat să-i asigure celuilalt arhitect al lui Hitler, Hermann Giesler, contracte avantajoase. Cu tot sprijinul lui Hitler, cu toată poziția sa ca adjunct în problemele de arhitectură, scrie Blaine Taylor într-un

articol apărut în 2011⁵², Albert Speer: Chief Architect of the Third Reich, care are ca motto sugestivele cuvinte adresate de Hitler, „Where there is muck, one gets dirty,” („Unde este noroi, cineva se murdărește”) Speer nu făcea parte din staff-ul militar al Führer-ului, nefiind invitat la conferințele militare, așadar până în 1942 nu se poate spune că depășise a treia limită, aceea legată de implicarea directă în efortul de război și folosirea forței de muncă a deținuților. Din 1942, când preia atribuțiile aproape discreționare în privința înarmării, ale lui Fritz Todt, desigur numit de Hitler, în detrimentul lui Göring , Speer a reorganizat întreaga producție, înapoiind-o industriei private, înlăturând de multe ori birocrăția de partid care o încetineau mult. Așa se face că sporește producția de tancuri și tunuri într-o perioadă când Germania pierdea războiul, mai degrabă decât pe vremea lui Todt, când Germania câștiga. Istoricii aliați au considerat că prin aducerea lui Speer în fruntea economiei, războiul a fost prelungit cu încă un an.

A treia limită este trecută de acesta, odată cu folosirea milioane de muncitori străini, deținuți, inclusiv evrei, din care mii au murit de foame și epuizare. Chiar dacă și-a asumat crimele regimului declarând: „Aceasta va fi pecetea mea”, Blaine Taylor consideră că Speer a mințit atunci când a negat că ar fi cunoscut fenomenul exterminării evreilor și membrilor altor etnii. Acceptarea postului lui Todt era urmarea firească, pentru Speer, a sentimentelor pe care i le trezea Hitler. După încheierea campaniei norvegiene în 1940, acesta i-a încredințat lui Speer planurile și misiunea ridicării lângă Trondheim, Norvegia, a unui nou oraș-port, cu șantiere navale, docuri și un sfert de milion de locuitori. Acest oraș trebuia să fie cea mai mare bază navală a Reich-ului, cel mai probabil pentru războiul cu flota atlantică a S.U.A. Speer a fost sedus de această acțiune: „Am fost sedus - avea să declare mai târziu -, nu aș fi ezitat să-l urmez pe Hitler, orb, oriunde”. Speer considera că relația dintre ei doi era, nu aceea dintre un arhitect cu un lider politic, ci cu un patron admirat, realizând mai târziu că ori de câte ori regimul nazist era acuzat pe plan internațional, căutase subconștient justificări, acceptând în final faptele.

Acceptând postul lui Todt, Speer a devenit subiect al știrilor de pe mapamond, la fel cum era acasă. La începutul anului 1944 se petrece, facilitat de îmbolnăvirea lui Speer, complotul pentru îndepărtarea și chiar lichidarea acestuia, complot în care erau implicați Martin Bormann, Heinrich Himmler, Franz Xaver Dorsch, Goebbels, Robert Ley, Hermann Göring , dr. Gebhardt. Cu ajutorul dr. Friederich Koch, Speer avea să treacă în noaptea de 11-12 februarie 1944, criza medicală, dar criza politică avea să fie rezolvată abia la sfârșitul lui aprilie 1944 în urma intervenției feldmareșalului Erhard Milch și a industriașului Walter

⁵² <https://warfarehistorynetwork.com/article/albert-speer-chief-architect-of-the-third-reich/>, consultat la 29 aprilie 2023, ora 11,00.

„Panzer” Rohland și după primirea lui Speer, ca a unui „șef de stat în vizită”, de către Hitler la reședința sa de la Bergof. Scrie Speer: „Hitler își îmbrăcase șapca de uniformă și, cu mânușile în mână, s-a postat la intrare... M-a condus în salonul lui ca pe un oaspete oficial... Deși vechea magie avea încă puterea ei, deși Hitler a continuat să-și demonstreze instinctul de a manipula oamenii, mi-a devenit din ce în ce mai greu să-i rămân, necondiționat, loial.”

Speer afirmă în cărțile sale că a acționat, chiar la limita trădării lui Hitler, pentru a anula Decretul Nero care prevedea tactica „pământului pârjolit” în fața Alianților, pentru a oferi poporului german un viitor. Într-o lucrare apărută în 1982, *Albert Speer: The End of a Myth*, Matthias Schmidt, afirmă că Albert Speer a făcut totul pentru a prelungi războiul, chiar dacă îi era clar că Germania îl pierduse, explicând acțiunile lui Speer prin dorința sa de a menține industria Reich-ului ca bază a propriei puteri după înfrângerea nazismului. Mai mult, Speer ar fi colaborat cu Himmler pentru construirea și întreținerea lagărelor de exterminare. Tot Schmidt afirmă că Speer nutrește speranța că după moartea lui Hitler și capitularea Germaniei, va fi numit de Alianți la conducerea țării, o speranță zadarnică, nu numai pentru el, ci și pentru ceilalți (Hess, Göring, Himmler etc.). Totuși trebuie să se țină seama de ceea ce scrie Heinrich Schwendemann în 2003: „Dacă, pe de o parte, s-a ajuns la un consens că pretenția lui Speer de a nu ști nimic despre exterminarea evreilor a fost o minciună de-a lungul vieții, pe de altă parte, există un acord general larg că Speer a sabotat comanda lui Hitler de a face un «deșert» din Germania, în primăvara anului 1945. Ceea ce fusese deja verificat la Nürnberg cu dovezi documentare produse de apărătorul lui Speer, Flächsner, și pare să fi fost confirmat de personalul lui Speer, a fost motivul pentru care s-a considerat că au existat circumstanțe atenuante care i-au salvat viața. El fusese cel care i-a spus lui Hitler că războiul a fost pierdut. Prin urmare, a fost singurul care a împiedicat distrugerea inutilă a mijloacelor de producție din teritoriile ocupate și din Germania. Motivația personală a lui Speer este cea care este contestată aici, nu acțiunea sa din primăvara lui 1945. A fost un oportunist care, cu puțin timp înainte de sfârșitul războiului, a încercat să-și salveze propria piele sau - așa cum a susținut Speer însuși - s-ar fi îndepărtat din ce în ce mai departe de patronul său începând cu primăvara anului 1944 din motive morale, pentru că trăsăturile lui diabolice deveneau din ce în ce mai clare pentru Speer, pentru a salva ceea ce mai putea fi salvat?”⁵³

⁵³ Heinrich Schwendemann, „Drastic Measures to Defend the Reich at the Oder and the Rhine ...”: A Forgotten Memorandum of Albert Speer of 18 March 1945, „Journal of Contemporary History”, Vol. 38, No. 4 (Oct., 2003), pp. 597-614, p. 597, in <https://www.jstor.org/stable/3180711?read->

Blaine Taylor consideră că: „Pe baza a ceea ce a fost dezvăluit de la moartea sa în 1981 (până la data la care este scris articolul, 2011), este corect să afirmăm că, dacă tribunalul (de la Nürnberg) ar fi cunoscut aceste dezvăluiri despre starea adevărată a cunoștințelor sale despre crimele de război, Speer ar fi fost cel mai probabil spânzurat.” Pentru Speer limita trecută în 1942 ar fi trebuit să-i aducă moartea prin spânzurare, după Blayne. Atitudinea sa anterioară procesului în timpul anchetării de către americani, atitudinea sa din timpul procesului, precaritatea documentelor incriminante, lipsa martorilor, toate acestea i-au oferit scăparea de condamnarea la moarte și pedeapsa cu cei 20 de ani de închisoare. Mulți ani mai târziu Lordul Shawcross, va scrie: „[Speer a fost] destul de norocos să fi evitat o condamnare la moarte... Părerea mea a fost una de mare surpriză că Speer a fost tratat cu atâta îngăduință și încă cred că este destul de greșit faptul că subordonatul său, Sauckel, care lucra sub instrucțiunile sale, a fost condamnat la moarte în timp ce Speer a scăpat”⁵⁴.

Albert Speer nu s-a sinucis, așa cum au făcut-o Hitler, Goebbels, Göring și alți mulți oficiali ai regimului nazist. A acceptat să compare în fața tribunalului de la Nürnberg și și-a asumat vina de a fi făcut parte din grupul conducător al Germaniei naziste, impresionându-i atât pe ziaristii prezenți la proces, cât și pe majoritatea judecătorilor (nu și pe cei sovietici: general-maior Iona Nikicenko, judecător principal și locotenent-colonel Aleksandr Volcikov, judecător loctiitor).

Hermann Göring se sinucisese cu o seară înainte de execuție. S-ar fi sinucis Speer dacă ar fi fost condamnat la moarte? Întrebarea rămâne. Cert este că odată cu condamnarea sa la cei 20 de ani de închisoare, Speer trece a doua mare limită, aceea care separa lumea trecutului său nazist de aceea în care avea să-și ispășească vina de a fi fost unul dintre cei mai înalți oficiali ai regimului, prin efectuarea celor 20 de ani, integral și poate și prin rememorarea permanentă a faptelor la care fusese martor în cel de-al treilea Reich și scrierea celor trei cărți ale sale: *Inside the Third Reich - În interiorul celui de-al treilea Reich* (1970), *Spandau: The Secret Diaries - Spandau: jurnalele secrete* (1976) și *Infiltration - Infiltrarea* (1981).

Așa cum am spus anterior, viața sa după condamnarea din toamna anului 1946, s-a desfășurat cea mai mare parte în închisoarea Spandau. Aici a fost adus la 18 iulie 1947 împreună cu alți șase foști demnitari naziști: Konstantin von Neurath 15 ani, (1873-1956) eliberat în 1954, Erich Raeder închisoare pe viață, (1876-1960) eliberat în 1955, Karl Dönitz 10 ani, (1891-1980) eliberat în 1956, Walther Funk închisoare pe viață, (1890-1960) eliberat în 1957,

[now=1&seq=2#page_scan_tab_contents](https://propagander.tripod.com/as7.html), consultat la data de 29 aprilie 2023, ora 13,25.

⁵⁴ <https://propagander.tripod.com/as7.html>, consultat la data de 29 aprilie 2023, ora 13,15.

Baldur von Schirach 20 de ani, (1907-1974) eliberat în 1966, Albert Speer 20 de ani, (1905-1981) eliberat în 1966, Rudolf Hess închisoare pe viață, (1894-1987) mort în închisoare în 1987. Albert Speer, din 1 octombrie 1946 a rămas închis la Nürnberg, iar din 18 iulie 1947 fost închis la Spandau până la 1 octombrie 1966.

Apar firesc mai multe întrebări legate de situația sa în perioada detenției:

1. Ce s-a întâmplat în cele câteva luni cât timp Speer a rămas, după pronunțarea condamnării, la Nürnberg?

Să urmărim o scurtă, dar sugestivă, cronologie, așa cum o alcătuiește Speer mai târziu, în închisoarea Spandau, cronologie care avea să constituie substanța celei de-a doua cărți scrise de el, *Spandau - jurnalele secrete*.

La 13 octombrie 1946 colonelul Andrus îi informează pe deținuți că toate apelurile fuseseră respinse. Câteva zile mai târziu, pe 17 octombrie, potrivit lui Speer (în *Spandau: jurnalele secrete*): „După-amiază, ne sunt înmânate, lui Schirach, Hess și mie, măhuri și mopuri. Ni se spune să urmărim un soldat care ne conduce într-o sală de sport goală (sala de sport din Nürnberg). Aici au avut loc execuțiile. Dar spânzurătoarea a fost deja demontată, locul curățat. Cu toate acestea, ar trebui să măturăm și să ștergem podeaua. Locotenentul urmărește cu atenție reacțiile noastre. Încerc din greu să-mi păstrez calmul. Hess devine atent în fața unei urme întunecate de pe podea care arată ca o pată mare de sânge; ridică brațul în salutul de onoare”.

Celor închiși nu li se interzice să vorbească între ei: „În timp ce făceam duș astăzi, Hess a dezvăluit că pierderea memoriei a fost falsă. În timp ce stăteam sub duș și el stătea pe taburet, a spus: «Toți psihiatrii au încercat să mă zguduie. Am fost aproape să renunț când a fost adusă secretara mea. A trebuit să mă prefac că nu o recunosc» și [Hess] a izbucnit în lacrimi. «A fost un efort mare pentru mine să rămân inexpresiv. Fără îndoială că acum crede că sunt fără inimă». Aceste observații vor stârni cu siguranță multe discuții, pentru că eram păziți de un soldat american care înțelege limba germană” (20 noiembrie 1946 în S.- j.s.).

Relațiile între Speer și ceilalți încep să se înrăutățească: „În timpul lucrului de dimineață pe coridor, ostilitatea lui Raeder, Dönitz și Schirach față de mine, pentru atitudinea mea în Procesul de la Nürnberg a ieșit la vedere. Schirach, care se uită mereu la cineva pe care să se sprijine, îi urmărește acum pe cei doi amirali; în timpul procesului a aparținut facțiunii mele, împreună cu Funk și Fritzsche. Astăzi a venit la mine într-un mod deliberat provocator și a declarat: «Dumneavoastră și responsabilitatea dumneavoastră! Instanța însăși a respins această acuzație, după cum poate ați observat. Nu există niciun cuvânt despre asta în verdict». Ceilalți cinci prizonieri dădeau din cap aprobator. Îi observasem de multă vreme șoptind împreună și trăgându-se deoparte când

m-am apropiat. «Îmi mențin părerea», am răspuns incitat. «Chiar și în conducerea unei companii, fiecare individ este responsabil pentru conducerea afacerii». Urmă o tăcere stânjenitoare. Apoi ceilalți se întorc pe călcâie fără un cuvânt și m-au lăsat acolo... După-amiază am măturat frunzele căzute cu Schirach” (6 decembrie 1946, S.-j.s.).

Vine Anul Nou 1946 și 1 ianuarie 1947: „A început Anul Nou cu disperare. Coridorul măturat, o plimbare și apoi la biserică. Dönitz și cu mine cântăm mai tare decât de obicei pentru că Raeder este bolnav și Funk urmează să meargă la spital. Hess se pare că se gândește la formarea unui guvern”. Speer avea să comenteze în *Jurnalele secrete*: „Nu știm ce face Hess. De fiecare dată când poate, ne întreabă despre ce-ar trebui făcut; l-a întrebat recent pe Funk despre punctele forte și slăbiciunile fiecăruia dintre noi. «Toate remarcile lui sugerează că formează un nou guvern», a comentat Funk. «Ce nebunie! Imaginează-ți doar o listă de membri ai cabinetului găsită sub saltea!»”. (16 februarie 1947).

Speer adaugă în legătură cu comportamentul lui Hess: „Am vorbit cu Hess. El rămâne în celula lui în timp ce noi ceilalți mergem jos. Asemenea lui Hitler când lucrurile au început să meargă prost și el își construiește o lume pentru a evada. Și încă o dată, așa cum am făcut cu Hitler, îi respectăm conduita, fie și doar pentru că are în față o condamnare pe viață. Uneori am impresia că a fi prizonier a fost întotdeauna rolul lui destinat. Ascetic în aparență, ochii lui uneori sălbatici în orbitele lor adânci și întunecate; ca prizonier poate fi din nou excentricul total care era atunci când s-a mișcat atât de ciudat în sfera puterii. Acum, în sfârșit, poate juca martirul și bufonul, împlinind astfel cele două laturi ale personalității sale”. (24 aprilie 1947, S.-j.s.).

La 30 iunie 1947 erau (Speer, Dönitz și Hess) de părere că „variantele Spandau a fost abandonată. Dar mulți dintre noi am fost întotdeauna înclinați să confundăm dorințele cu realitatea” (S.-j.s.) Raeder remarcă în legătură cu Speer că acesta are: „o dispoziție norocoasă; Mă adaptez la închisoare mai ușor decât toți ceilalți. Chiar și acum, spune el, după doi ani încă mai dau impresia că sunt pe jumătate echilibrat, adică mai mult decât se poate spune despre ceilalți”.

Dacă între cei șase bărbați relațiile se echilibraseră oarecum, cu totul altele erau relațiile dintre soțiile lor: „Soțiile lui Funk, Hess, Schirach și Göring sunt ținute împreună cu soțiile altor oficiali de seamă într-un lagăr bavarez de deținuți. Soțiile lui Dönitz, Neurath și Raeder, precum și soția mea, au fost lăsate în pace până acum. Ca să judec după scrisori, femeile se înțeleg chiar mai rău decât noi. Nu e greu de înțeles de ce. În timp ce noi aici jucăm un rol istoric, deși unul redus la banalitate, ele sunt de fapt doar prizoniere și nimic mai mult. Nici măcar nu au vreo vină... Mai mult, în trecut, fiecare dintre ele era un centru de convergență din punct de vedere social,

conducătoarea unui cerc care era ținut laolaltă de puterea soților lor. Și asta s-a terminat acum. Deci nu mai au nimic. Cearta despre care auzim, probabil se referă la locul într-o ierarhie imaginată. Dar, din nou, nu este foarte diferit față de noi". (8 iulie 1947).

La 10 zile după aceste fapte, deținuții sunt transferați la Berlin, la închisoarea Spandau. Ei ar fi trebuit trimiși înainte de sfârșitul lui 1946, dar din anumite motive s-a produs o întârziere de 9 luni după încheierea procesului. Colonelul Andrus plecase, iar secundul său F.C.Teich slăbise frâiele, restricțiile privind corespondența, de exemplu, fiind desființate.

2.Care era regimul de detenție a lui Speer în închisoarea Spandau?

Regimul închisorii este stabilit de Regulamentul Penitenciarului Spandau al Comisiei Aliate de Control:

„La internare, prizonierii se vor dezbrăca complet și trupurile lor vor fi percheziționate cu atenție. Percheziția, care va fi în prezența Directorilor, va fi efectuată de patru gardieni. Toate părțile corpului, inclusiv anusul, vor fi căutate pentru articolele care ar putea fi introduse ilegal în instituție...

Disciplina instituției impune ca deținuții să adopte o poziție respectuoasă ori de câte ori sunt abordați sau în prezența ofițerilor penitenciarului. Ei vor saluta stând atenți sau trecând pe lângă aceștia într-o poziție dreaptă, în același timp, descoperindu-se... Deținuții pot aborda un ofițer sau un gardian numai dacă li se cere acest lucru sau dacă doresc să facă o cerere...

Deținuții vor fi... apelați prin numărul lor; în nici un caz după nume.

Închisoarea va fi sub formă de izolare. Celulele vor fi izolate, dar se vor desfășura împreună munca, slujbele religioase și plimbări în aer liber. Când este trezit, prizonierul se va ridica imediat și își va face patul. Apoi se va dezbrăca până la talie, se va spăla, se va peria pe dinți și își va clăti gura. Îmbrăcămintea, încălțăminte și celula, inclusiv mobilierul, vor fi curățate în timpul prevăzut în acest scop în modul prescris... Aproximarea de oricare fereastră, inclusiv a celor din celule, este strict interzisă.

Deținuții nu pot vorbi sau să se asocieze între ei sau cu alte persoane decât cu dispensă specială din partea Direcției. Ei nu pot avea în posesia lor alte articole decât cele autorizate... Lucrările încredințate de către Direcție se vor desfășura în fiecare zi, cu excepția duminicilor și a sărbătorilor legale⁵⁵.

Regulamentul închisorii, conceput de către reprezentanții celor patru mari puteri care contribuiseră la înfrângerea Germaniei naziste, ca beligerante recunoscute prin Tratatul de la Paris din 1947, adică S.U.A., U.R.S.S., Marea Britanie și Franța era mai strict ca al altor închisori de acest gen (desigur nu și al acelor din U.R.S.S.!). Scrisorile trimise de deținuții către familii au fost la început limitate la o pagină în

fiecare lună, discuțiile cu ceilalți deținuți a fost interzisă, la fel și ziarele, ținerea de jurnale și scrierea memoriilor, vizitele familiilor au fost limitate la cincisprezece minute la fiecare două luni. Becurile luminau în celulele prizonierilor la fiecare cincisprezece minute în timpul nopții, ca o formă de descurajare a sinuciderii. O parte considerabilă a reglementărilor mai stricte a fost fie revizuită ulterior către cele mai îngăduitoare, fie ignorate în mod deliberat de personalul penitenciarului.⁵⁶ Directorii și gardienii aparținând puterilor occidentale au cerut constant superiorilor lor relaxarea măsurilor mai stricte, dar invariabil sovieticii, care ceruseră pedeapsa cu moartea pentru toți cei care compăruiseră în Procesul de la Nürnberg, s-au opus prin veto, făcând chiar presiuni pentru o abordare mai dură a deținuților. Există și alte explicații, cum ar fi aceea că încarcerarea continuă a acestor deținuți, asigura sovieticilor un canal spre Berlinul de vest, închisoarea funcționând și ca centru pentru spionajul sovietic.

Paza deținuților era asigurată de un pluton de pază alcătuit din 37 de soldați și un ofițer, pluton furnizat de către cele patru state potrivit următorului calendar anual:

MB	FR	SUA	URSS
Ianuarie	Februarie	Martie	Aprilie
Mai	Iunie	Iulie	August
Septembrie	Octombrie	Noiembrie	Decembrie

3.A relaționat cu ceilalți deținuți de aici?

În cartea sa Spandau - jurnalele secrete, Speer scrie despre relațiile dintre el și ceilalți. Pornind de la reacția lui Raeder, Dönitz și Schirach față de capelanul Casalis, se deschide o întreagă discuție contradictorie, evidențiată de către Speer, despre temeiul celui de-al Treilea Reich: „Astăzi Schirach a adus în discuție cearta mea cu Dönitz. În lumea noastră fără evenimente, acest dezacord minor pare să fi făcut obiectul unor discuții ample. Dönitz îl are pe Neurath în întregime de partea lui, și pentru o dată și pe Raeder; Hess este complet indiferent; de data aceasta Funk este de partea mea; Schirach oștilează. El admite că întreg Al Treilea Reich a fost întemeiat mai mult pe fascinația personală față de Hitler decât pe atractivitatea unei idei. Acest lucru l-a frapat în mod deosebit în privința prietenului lui, Gauleiter-ul. Satrapi puternici în propriile provincii, spune el, în prezența lui Hitler păreau cu toții mici târâtoare. Mi-a reamintit cum s-a zbatut în fața lui Hitler când acesta a venit în capitala guvernatorului, cum a fost de acord cu fiecare frază a lui, chiar și atunci când contextul era complet diferit înțeles. Acest lucru a fost valabil pentru orice, de la montarea unei opere până la planificarea unei clădiri sau o problemă tehnologică.” (14 decembrie 1947 - S.-j.s.)

⁵⁶ <http://western-allies-berlin.com/installations/miscellaneous/spandau-prison/spandau-prison>, consultat la data de 29 aprilie 2023, ora 15,25.

⁵⁵ <https://propagander.tripod.com/as7.html>, consultat la data de 29 aprilie 2023, ora 14,30.

La 4 iulie 1952 Speer notează, relativ la anumite afirmații ale sale despre Hitler: „Astăzi, Raeder mă muștră cu o vehemență neașteptată pentru o remarcă inocentă despre disprețul lui Hitler față de alte ființe umane. Schirach se alătură muștrării; Dönitz și în mod ciudat, Funk se uită și el cu o satisfacție evidentă”. E uimitor cum la șapte ani de la sinuciderea lui Hitler, atitudinea oamenilor lui Hitler nu s-a schimbat deloc în legătura cu politica sa de exterminare a altor ființe umane!

Uneori nu este nevoie decât de o scânteie pentru ca incendiul să izbucnească între cei închiși la Spandau, iar pricinile sunt, aparent, mărunte, așa cum a fost și problema iluminării: „Toată lumea vrea ceva diferit. Dönitz, Neurath, Hess și cu mine suntem împotriva propunerii lui Schirach ca un bec albastru slab să fie înșurubat în soclu, pentru că în acest caz nu mai puteam citi. Discuție violentă. Funk se dă înapoi cu zece pași și îl insultă mai întâi pe Neurath și apoi pe noi toți. Când începe să folosească epitete vulgare, îi strigă înapoi: «Vorbești ca un camionagiu!» Cedează. Prima scenă de acest fel în șapte ani și, mai rău, în prezența unui gardian.” (14 octombrie 1952 - S.-j.s.)

Relațiile între Speer și Dönitz, dar și între Dönitz și Raeder, între Raeder și Hess, se înrăutățesc permanent: „Relațiile mele cu Dönitz continuă să se deterioreze. La rândul său, Dönitz a încercat recent să rezolve lucrurile cu Raeder - ei doi, fostul comandant suprem al marinei și succesorul său, au reușit să-și păstreze fostul antagonism până în prezent în cadrul acestor ziduri. Pe de altă parte, complexul de ură al lui Raeder față de Hess, atât de feroce încât este aproape grotesc, supraviețuiește tuturor schimbărilor de timp și loc” (25 martie 1955 - S.-j.s.)

4.A relaționat cu gardienii?

Relațiile cu gardienii erau, după cum am văzut, strict reglementate de către Regulamentul închisorii stabilit de Aliați, dar în realitate gardienii, mai ales cei vestici, se abăteau de la reguli. Speer descrie „jocul” la care se deda Funk în fiecare dimineață cu gardianul Terray chemat prin intermediul butonului instalat în fiecare celulă, care activa „discul roșu” de pe hol: „Domnul Terray strigă prin trapă în felul lui șoptind: — Nu am foc. Niciun foc. Nu, n-am nimic în buzunar. Funk îl tachina: «Dar întotdeauna ai chibrituri. Trebuie să fie unul în celălalt buzunar». Terray insistă: «Nu am niciunul». Apoi, deodată: «O, da, aici!» Funk joacă acest joc în fiecare dimineață și pare că îi place.” (4 octombrie 1947 - S.-j.s.). Directorul și gardienii sovietici însă, le interziceau până și discuțiile: „«Veniți aici cu toții; am ceva important de spus», ne strigă Funk. «Lumea este rea. Totul este fraudă. Chiar și aici!» În tăcere ne apropiem. «Ar trebui să fie două sute de foi. Dar cine le-a numărat vreodată?... Și sunt doar o sută nouăzeci și trei.» Văzând fețele noastre

nedumerite se răstește: «Hârtia igienică, desigur». Apare directorul rus, un om mic energic al cărui nume nu-l știm. Ne despărțim. «De ce vorbești? Știi că asta este verboten.» Pleacă, dar la scurt timp după avertisment își face o apariție surpriză în grădină. De data aceasta, Funk și Schirach, sunt prinși vorbind și avertizați. Schirach comentează cu dispreț: «Aceasta este dictatura proletariatului»”.

Speer menționează de-a lungul timpului petrecut în închisoarea Spandau mai mulți gardieni, conturându-le uneori și anumite trăsături de caracter, bineînțeles prin prisma deținutului politic și desigur se referă și la relațiile pe care gardienii le au cu deținuții și invers. Câteva nume și fapte banale în general, dar importante pentru cei închiși: Terray se pretează jocului de-a nu-i chibritu’ e chibritu’ cu Funk, Stokes se ține de Hess obligându-l să iasă la plimbare când acesta simulează că-i bolnav, Pease îi spune lui Speer că soția lui Schirach s-a despărțit de acesta în 1948 (Speer: „Dar la urma urmei, a lor a fost o căsătorie în care ea a fost parțial după puterea lui, iar el a fost parțial după banii ei. Se presupune că copiii și-au luat partea tatălui.” 3 decembrie 1949 - S.-j.s.), Kovpak îl obligă pe Hess să se spele, acesta refuzând să o facă de trei ori pe zi, Long este spectatorul plictisit al diferitelor observații făcute de Funk asupra stelelor (19 martie 1953 - S.-j.s.), Felner îi numește pe Funk și pe Schirach „cele două spirite rele” (31 martie 1954 - S.-j.s.). Sunt menționați și directorii închisorii, câte unul pentru fiecare putere: Maiorul Bresard (Franța) este confruntat cu problemele create de același Hess celorlalți deținuți pe care-i deranjează cu geamătul său noaptea (Speer: „maiorul Besard, care este în general atât de cumsecade, a intrat în celula lui Hess și a strigat: — Allez, allez, raus! Hess se ridică; Bresard a ordonat gardienilor să scoată pătura și salteaua din celulă până seara...” (13 iunie 1952 S.-j.s.), un alt director Cuthill îl muștră pe același Hess că nu-și împăturește corect păturile (14 noiembrie 1954 - S.-j.s.). Speer își exprimă părerea despre duplicitatea unora dintre colegii lui de închisoare: „Bănuiesc că Schirach, Funk și Raeder joacă un joc viclean. Pe de o parte, ei îl susțin pe Hess în încăpățânarea sa, pe de altă parte incită paznicii împotriva „prefăcutului” și celui care perturbă somnul lor nocturn. Dar când Hess este tratat aspru, Funk scrie rapoarte în exterior în care exagerează suferința lui Hess. În această dimineață, când i-am spus că prin anumite întrebări am stabilit mai mult sau mai puțin că Hess se preface, Funk mi-a răspuns concis că acum este prea târziu, că îi comunicase deja întreaga poveste omului său de legătură.” (14 iunie 1952 - S.-j.s.) Totul era, așadar, un joc pentru a se prezenta exteriorului „abuzurile” săvârșite asupra deținuților de către gardieni.

Continuare în ediția următoare

Felicia Ana-Maria STAN

Cum să arunci tu omule o carte?

Cum să arunci tu omule o carte,
Când ea e o comoară printre noi,
Cum să distrugi fiecare filă-n parte,
Cum o vei putea lipi înapoi?

Păstrează cuvintele, sunt povești trăite,
Uitate într-un colț într-o încăpere,
Chiar dacă-s vechi și prăfuite,
Ne-aduc în întuneric a lor mângâiere.

Lipește cartea dacă este ruptă,
Așa cum îți pansezi propria rană,
Poate în ea se duce o luptă cruntă,
O poveste tristă sau chiar o dramă.

Citește cartea omule și trăiește,
Păstrează-o la loc de cinste în casa ta,
Răsfoiește filă după filă, apoi iubește
Fiecare cuvânt tipărit în pagina sa.

Când o lacrimă din ochi îți cade,
Și îți arde obrazul trist și palid,
Eu te mângâi cu ale mele palme,
Și-ți îmbrățișez umărul solid...

Poate și tu vei face la fel cu mine,
Vei ști cât de mult te iubesc,
Suntem până la urmă două destine,
Suflete rătăcite care-și vorbesc.

Când singurătatea la ușă îți bate,
Și vezi cum casa e acum pustie,
Eu chiar dacă îți sunt departe,
Prezentă sunt, dar în pagini de hârtie.

Când singurătatea la ușă îți bate

Când ai o greutate în suflet,
Iar totul în jur pare pierdut,
Eu te întâmpin cu un zâmbet,
Și-ți împrumut un tandru sărut.

Dacă ar fi să-ți rămân aproape

Dacă ar fi să mă pierzi într-o zi,
Caută-mă în albastrul mării,
Strigă-mă și poate voi auzi,
Glasul tău purtat pe întinsul zării.

Dacă ar fi să renunți la mine,
Fă-mă piatră dintr-o stâncă,
Să rezist o veșnicie fără tine,
Prin furtuni cu inima frântă.

Dacă ar fi să-ți rămân aproape,
Lângă tâmpla-ți albă înzăpezită,
Te-aș săruta încet pe pleoape,
Ca o primăvară caldă înverzită.

Mâini muncite în străinătate

Dorul meu nu-l știe nimeni,
De atâția ani printre străini,
M-am schimbat asemenea,
Unei flori cu mulți spini.

Și plâng ai mei de dor,
Cu lacrimi fierbinți se duc,
De-aș avea aripi să zbor,
Lângă mine să-i aduc.

Muncim pentru o pâine,
Cu multă sudoare și trudă,
Cu speranța zilei de mâine,
Ca viața nu mai e așa crudă.

Plecați cu inima frântă,
Prin țări îndepărtate,
Știu că țara mea e sfântă,
Însă nu găsim dreptate.

Un trubadur cu o anume trăsătură

Te-am revăzut ca un cavaler în armură,
Cu brațele de fier și obraji conturați,
Un trubadur cu o anume trăsătură,
Cu privirea țintă și ochii concentrați.

Uitasem că ai oprit în buzunar,
A mea inimă stingheră și rece.
Să o încălzești a fost în zadar,
Căci te-a iubit cândva cât zece.

Străini de noi și de tot ce ne înconjoară,
Nici locurile parcă nu mai sunt la fel,
Iar ușa pe care am intrat prima oară,
A văzut în lipsa mea că nu ai fost fidel.

Strălucesc fiindcă e vremea mea

Dorul a lăsat urme pe chipul meu,
Și totuși port roz în pragul vieții,
Zâmbesc fiindcă mă iubește Dumnezeu,
Și trăiesc frumos ca în anii tinereții.

Strălucesc fiindcă e vremea mea,
Chiar dacă anii îmi bat la ușă,
Și-n păr mi-a nins cu albă nea,
Sunt fericită și reasc din propria
cenușă.

Voi străluci întotdeauna și voi împărți
Toată iubirea de pe acest pământ,
Voi face suflete fericite și voi zâmbi,
Că am lăsat în urma mea ceva sfânt.

Ionuț PANDE

Dacă...

Am întins mâna vie după mâna moartă
pe care pământul o înghițise pe jumătate.

Am privit cu ochiul viu către ochiul mort
în care se zbătea o rază tăioasă.

Am călcat cu piciorul viu peste piciorul mort
pe care mi l-a smuls o ogivă de gând belicos.

Am respirat cu plămânul viu aerul din plămânul mort,
până când urechea vie a absorbit ecoul
care se izbea de urechea moartă.

Cu nara vie am mirosit sângele putred
care împărățea peste nara moartă,
iar cu rinichiul viu am umectat o floare care s-a uscat
ca și rinichiul mort dintr-un exces de acid uric.

M-am ridicat din jumătatea vie și
m-am înfățișat o Poezie.
VĂ PLACE?!
Dacă tăiem jumătate din noi...

Naștere

Chitara se desprinde din triste melodii.
În faguri de gând, fluturii fragezi.
Timpul scutură ramul uscat.
Mai am din azi o coardă neatinsă.
Peste suflet curg etericele ape.
Ecoul se izbește de tâmpla dorului
cu nostalgii fecunde.
În spațiul strâmt, necuprinsul deschide
aripi.
Lumina se destramă în ochi de curcubeu.
Maica Chitară se răstigneste
în trupul mângâios al degetelor.
S-a născut... s-a născut Violina tainică,
unde ființa își încearcă arpegiile.
Cuvântul stă în fagure de miere...
Cuvântul fraged de flutur...

Neființa

Neființa e o femeie frumoasă,
cu pași eterici,
de un alb orbitor,
ochii au chemări labirintice,
sânii, mirosul ierbii cosite,
gura are sărutul unui rug aprins,
coapsele înghit rotunjimi de viață,
atingerile sunt iuți și lipicioase,
ca fierul geruit de veșnicia iernii,
e posesivă,
mă cuprinde cu brațe molatice, hipnotice,
până la adormirea timpului.
Am o stare de fericire neînțeleasă,
care îmi îneacă inima...
Toaca e un ecou îndepărtat!
M-am... m-am absolutizat...

A nins

A nins... a nins peste satul gârbov!
Ulițele au îmbrăcat singurătăți.
Tații respiră înțepeniri.
Pe coșuri vuieste pustiul.
O umbră lungește ferești de dor.
Lumina își decojeste albul.
Trosnesc oasele sufletului.
S-au posomorât pereți de gânduri.
Cine-mi pășeste peste omătul
ochilor?!
În sobă, focul scutură lacrimi.
Un oftat se adâncește în așternuturi.
Somnul se zbate sub flamuri de vis.
Mireasa e albă... a nins!

Priveghi

Deasupra timpului, țipătul ochilor.
În labirintul pieptului, două mame,
bucuria și durerea.
Cu memoria strivită în călcâie,
ecoul soarbe, din țipăt,
o lacrimă de soare.
Așa, numai așa se moare...
Priveghiul e o Lună...
de haită nebună...

Ștefan DUMITRESCU

Isus

Cu recunoștință, Anei Blandiana

M-aș tot pierdea prin neguri și lumine,
Căzând prin mine veșnic m-aș tot duce,
Eu răstignit pe Tine ca pe-o cruce,
Tu răstignit pe țipătul din mine.

Te simt în mine ca melancolie,
Sfâșietoare, naltă, dureroasă,
Murmură dulce firea-mi de mătăasă,
Un urlet sunt, înfipt în veșnicie !

N-afară și-nlăuntrul lui răsfrânt,
Silabă sunt și literă cu care,
Vorbești cu Tine. Naltă întrebare,
Ecou însângerat al unui gând .

M-aș tot pierdea prin neguri și lumine,
Căzând prin mine veșnic m-aș tot duce,
Tu răstignit pe mine ca pe-o cruce.
Eu răstignit pe țipătul din Tine !

O, acel vers îl caut eu din veci

Ci acel vers îl caut eu din veci
Ce-ar putea lumea asta s-o prefacă
S-o facă luminoasă din opacă,
Să-i fie calzi pereții ei cei reci

Versul acela ce, rostit încet,
Să se ia lumea după el ca-n vis
Durerea să se schimbe-n paradis
După-un adânc al lumilor secret

O, acel vers îl caut eu din veci
Peste pământ ca cerul aplecat
Adâncul trist redevenit înalt
Pe când tu viață-așa senină treci !

Eu sunt, iubito

, iubito, limba ta
cea dulce
și tu ești gura mea înmiresmată
cerul și pământul
care mă-nvăluie și mă aperi
și astfel se naște rostirea
cuvântul

Numai astfel îți pot spune
te iubesc
și astfel te strig pe Tine,

Doamne !
și pot s-o numesc pe mama mea
mamă
și primăverile primăveri
și toamnele toamne

Numai împreună iubindu-ne
atingându-ne și îmbrățișându-ne
nebuni
se nasc în noi vocalele cele rotunde
înmiresmate ca florile
de gutui și de pruni
gustoase și ude
care pornesc de pe buzele noastre
ca albinele
din niciunde către unde
devenind privighetori și lăstuni

Așa s-a născut limba română
cea dulce cea înaltă
ca o mireasă
care ne-a îmbrățișat și ne-adună pe
toți

în pânțele ei mare
ca o ninsoare adâncă măreață
maiestuoasă !

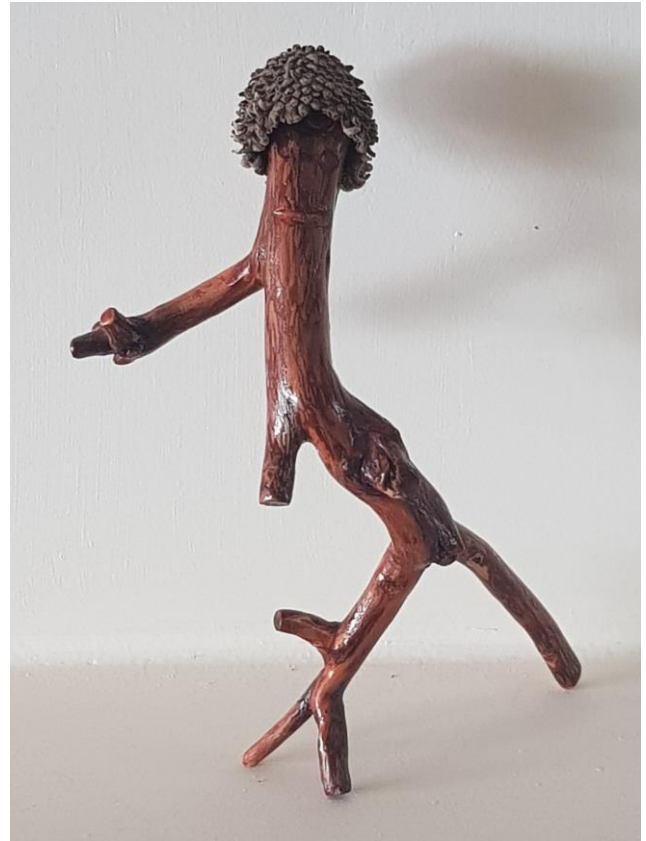
Eu sunt, iubito, limba ta
cea dulce
și tu ești gura mea înmiresmată
cerul și pământul
care mă-nvăluie și mă aperi
și astfel se naște rostirea
cuvântul

Numai astfel îți pot spune
te iubesc
și astfel te strig pe Tine,
Doamne !
și pot s-o numesc pe mama mea
mamă
și primăverile primăveri
și toamnele toamne

Numai împreună iubindu-ne
atingându-ne și îmbrățișându-ne
nebuni
se nasc în noi vocalele cele rotunde

înmiresmate ca florile
de gutui și de pruni
gustoase și ude
care pornesc de pe buzele noastre
ca albinele
din niciunde către unde
devenind privighetori și lăstuni

Așa s-a născut limba română
cea dulce cea înaltă
ca o mireasă
care ne-a îmbrățișat și ne-adună pe
toți
în pânțele ei mare
ca o ninsoare adâncă măreață
maiestuoasă !

Credeam

Credeam că viața îmi va fi frumoasă
Voiam în tinerețe să înving
Mi-e în istorie atât de frig
Când nimănui de mine azi nu-i pasă.

Voiam să fericesc mulțimi norod
Să duc istoria în zări departe
De-aceea învățai atâta carte
Din toate astea azi nimic nu pot.

Ci mi se rupe sufletul de jale
Eu tot voi crede însă în puțință
A lumii este azi a mea ființă
Așa cum lacrimile-s ale tale.

Un țipăt sunt !

Un țipăt este plopul
pe vârful dealului
un țipăt este crinul pe colină
și firele de iarbă sunt
țipetele câmpiei
ca razele de lumină
și păsările sunt țipetele văzduhului
și răsăritul soarelui
este un țipăt

vai, un țipăt sunt și eu
în lumea aceasta !

mamă, al cui țipăt sunt eu
pe lumea aceasta ?
mamă, al cui țipăt sunt eu
pe lumea aceasta

al cui țipăt sunt

Dimitrie GRAMA

Templul cu ferestre colorate

Îmi amintesc acel copil
pe care l-am uitat în templul
cu ferestre colorate.
Îmi amintesc genunchii striviți
pe lespezi vorbitoare
și ochii ce căutau lumina.
Din depărtări am auzit acele șoapte
legate strâns de alte șoapte
și rugăciuni am auzit sau poate
doar suspine pierdute în goana nebună.
Voiam să prind din urmă
păcatul vostru și să-l împart în două
să duc o jumătate doar cu mine
acolo unde păcatul e virtute,
când cineva din întuneric
mi-a întins o mână în care erau ascunse
faptele de neiertat, dar
și un spirit simplu și curat
era ascuns în acea mână.
Fără să știu de ce atunci
din goană m-am oprit
și eram acolo lângă el îngenuncheat
pe lespede crudă.
Era bătrîn acum acel copil
Eram acel copil bătrîn.

Ploaie cu pisici pe piept

Am îngenuncheat lângă pat
mi-am spus rugăciunile
și am așteptat să mai treacă ploaia.
Se pare că am crescut oleacă
în acele nopți fără vise,
ori pisiul care-mi dormea
pe piept a rămas mic.
Nu știu când s-a oprit ploaia.
Pe dinafară părea o zi obișnuită
cu oameni înghesuiți în autobuze
și coșuri înalte fumegînd tristețe.
M-am ridicat încet
să nu trezesc pisiul
și după primul ori al doilea pas
a început din nou să plouă,
dar eu eram deja plecat
în altă lume.

Știrile de dimineață

Da, sînt sigur,
Numele tău a fost amintit la
Știrile de dimineață.
Era timid sau era obosit prezentatorul
Șoptindu-l în frînturi.
Mi-am dat seama că este vorba
De tine, deoarece fiecare silabă
Rupea o bucată din
Amintirile noastre comune.
Cînd s-au terminat știrile
Pe la 7.30
Erai sfișiată
 în mii de amintiri
 ca și cînd
Nici nu ai fi existat vreodată.

Joc

Vino, ți-am spus,
să vezi primele rîndunele
cum zvîcnesc nervoase
pe gardul de nuiele
din fundul grădinii.
Vino, ți-am spus, să vezi ultima pată de
 zăpadă
uitată aprinsă la poalele muntelui.
Și să vezi norii care
doar primăvara asta
sînt și verzi și portocalii.
După aceea iarăși poți
să intri în casă și de acolo să mă chemi
pe numele pe care doar tu îl știi.
Și să ne ascundem
într-un sertar
- două păpuși -
pînă la toamnă.

Predicatorul

M-am dus să-l ascult
în fiecare duminică m-am dus
era o iarnă grea și biserica
Era mai caldă decît camera
 mea de la subsol.
După predică beam vin cald
 și cîteodată îmi era rușine
Căci beam pînă se încălzea inima.
Dar nu de asta m-am dus
Era bătrîn predicatorul
Unii spuneau: fără vlagă
Eu însă nu-i ascultam
El îmi vorbea mie direct
Și despre ceva ce nu înțelegeam
 despre suflet.
Era o iarnă grea
Ca un păcat neiertat.

Prin ușa de la verandă

Vezi, din cauza ta am rămas singuri.
Mi-ai spus trîntind ușa de la verandă.
Da, singuri. Copiii mari plecați pe la școli...
Vecinii și prietenii?!
Chiar unde-or fi? Cum de au dispărut
Așa fără să bag măcar de seamă?
Acum ai plecat și tu.
Da, singur.
Ar fi trebuit să fiu cumva pregătit
Să înfrunt armatele singurătății
Trebuia să știu, am mai fost amenințat
Dar erai tu acolo lîngă mine
Erai arma mea de protecție.
Acum ai plecat supărată prin ușa de la
 verandă
Pe care o țin ușor întredeschisă
Să te mai văd plecînd
Să adorm cu tine în privire.

Gabriela MARIN

*Pe cuvânt de ursitoare!
Poezioare în minuscule*

raze de alint

când răsari tu la orizont
îmi revin în simțiri înviorat
respir puritate de gând
și te simt înălțându-te iar

când lucești pe apele de azur
ale sufletului tău de aur cald
mă surprind zâmbind fericit
la gândul că nu sunt în zadar

când apui după norii scânteietori
aruncându-te-n ploile stelelor mele
te-adulmec cu toți porii și mi-e dor
de lumina ce mă-nghite ușor... ușor

simetrii pe firul firii

vers inversat
univers universal
fapt înfăptuit
destin predestinat
viață înviată
trup întrupat
suflet însuflețit
cântare incantată
cânt încântat
cântece descântat
sacru consacrat
mit demitizat
morfeu metamorfozat
binară dezbinare
luminat iluminism
lanțuri dezlănțuite
minte dezmințită
dezintegrare integrată

început

ai uitat totul
ai lăsat totul
ai terminat totul
ai abandonat totul
ai corectat totul
ai șters totul
ai sublimat totul
ai asumat totul
ai acceptat totul
ai iertat totul
ai transformat totul
ai gândit totul
ai vorbit totul
ai renăscut cu totul

totul începe aici acum
totul începe acum aici

transformare prin eliberare

cuvântare prin murmurare
creație prin semnificație
întrupare prin suflare
cunoaștere prin reprezentare
înțelegere prin nelimitare
admirație prin exclamație
înțelepciune prin explorare
magie prin fascinație
ascensiune prin iubire
nemurire prin aspirație
analogie prin transmutare

negarea negativității

neuitare și neurățire
nefrustrare și nefortare
neabsență și nealienare
nesuferință și nesacrificare
neignorare și neizolare
nedesființare și nedenaturare
nepersecuție și nepălmuire
nebatjocură și nebiciuire
nelimitare și nelichidare
nerăzboire și nerespingere
neexploatare și neeliminare
necondamnare și necontestare
nejudecare și nejeluire
neobligare și neoprimare
netorturare și netrădare

nemurire și nemurire...
iar nemurire și tot nemurire...
la puterea infinit...

viitor

amintirea uitatelor trăiri
revenirea minunatelor simțiri
reverberația multiplelor treziri
memoria trecutelor iubiri
suvenirul atâtor întâlniri
regăsirea pierdutelor cuceriri
proiecția amezițoarelor rotiri
închipuirea următoarelor împliniri
retrăirea uitatelor amintiri

monolog

mă petrec tăcut pe pietrele trecutului
și urc mereu spre ceruri viitoare
plutind și-alunecând în gând pe nori și soare
oare?

mă visez în prezentul clar și limpede
zburând ușor cu tine-n minte
și eu cu tine și tu cu mine surâzând
când?

mă trezesc în timp uitat de galaxii tăcute
caut steaua ce mereu sclipește pe unde
amintindu-mi-te mă transform în nesfârșite
clipe
oare când? și unde?

oricând
oriunde

oriunde
oricând

ciclicitate

ai venit? nu te-am auzit
erai aici? nu te-am văzut
ai plecat? nu te-am simțit
mă iubești? nu te-am știut
vei reveni? nu voi clipi
mă vei iubi? îmi voi dori
mă vei ști? nu voi muri
mă vei simți? nu voi păli
mă vei vedea? voi fi
mă vei auzi? voi fi venit
mă vei dori? voi fi revenit
vei clipi? te voi iubi

în eternul cerc încercuit
început
încercat

în încercarea încercuirii neîncepute infinite

quasi-abstract

în planuri paralele
ne întâlnim eficient
și râdem pe petalele
de-abia culese fervent

lângă fractali bizari
ne bem cafeaua-amară
în dimineți concrete
de-o simetrie rară

e-n epurare totul
în gând și-n fapt extrem
dar ce ne pasă nouă
noi ne iubim suprem

reverie

visare tresărită zbuciumată
în transă grea involburată
fluidă somnolență tulburată
clipire deasă agitată
evadări în timp virtual
trăire-n spațiu circumstanțial
priviri spre cosmos limpezit

tu nu-nțelegi că te-ai trezit?
și chiar nu vezi ce-ai devenit?

perimetru

deschidere închisă-n formă
sens ascuns în ideal
format definit exact
linii întinse spațial
timp punctat liniar
spațiu larg aerisit egal
cu tot ce nu pare total
colorat de curcubeu perfect
geometric suport de concret

ființă

mirată uitare
uitată mirare
grațioasă senzație
senzuală grație
întrupare divină
divinitate-ntrupată
lumină angelică
înger luminos
mister gânditor
gând misterios
puritate eternă
eternitate pură

florile sufletului

udate, îngrijite și iubite
înfloresc la soare

perlele inimii
giuvaerurile firii
diamantele sinelui
bijuteriile spiritului
nestematele duhului
podoabele ființei
colierele vieții
strălucirea divinului
sclipirea eternului

mister

în nemărginirea gândului meu
tu ești Universul
în imensitatea imaginației mele
tu ești Timpul
în vastitatea închipuirii mele

tu ești Spațiul
în infinitul ființei mele
tu ești Iubirea
în gigantismul conștiinței tale
tu înțelegi Totul
în străfundurile minții noastre
noi ne re-creăm Cuvântul

Geneză

Zeu în Dumnezeu
Gând în gândire
Cuvânt în cuvântare
rost în Rostire
lumi în Lumină
chip în închipuire
drag în dragoste
imagine în imaginație
muză în muzică
trup în Întrupare
Ființă în ființare
Suflet în suflare
finit în Infinit
eu cu Dumnezeu

în suflet

adâncimi îmbietoare
devenire ciclică
înălțimi sfidătoare
mișcare concentrică
limpezimi surprinzătoare
chemare simbolică
împrejurimi încântătoare
avântare sferică
prospețimi uluitoare
amintire feerică
profunzimi amețitoare
înțelegere eterică
dorință creatoare

copacul sfânt care crește-n cer

îi văd rădăcina mare în pământ
îi știu tulpina dreaptă de cuvânt
îi aplec creanga lungă de avânt
îi ascult mugurul proaspăt de cânt
îi cred frunza verde de descânt

îi miros inflorescența de gând
îi simt acum petala renăscând
îi gust fructul perfect crescând
îi creez sămânța rând cu rând
îi înțeleg esența doar respirând

îi privesc alura falnică de vis
îi percep iluzia fumurie de abis
îi imaginez ochiul larg deschis
îi admir zboru'-nălțător desprins
mă-mbie dorul lui de necuprins

instincte primare

mi-e o foame de lup de cunoaștere
nu mă pot abține să visez
mi-e o sete nebună de creativitate
nu pot să mă opresc din cugetare
mi-e un dor cumplit de erudiție
n-aș mai pleca din poezie
mi-e drag de nu mai pot de lectură
imi vine să compun intruna

mi-e imposibil să nu imaginez
aș abuza la nesfârșit de povestire
mi-e o poftă nestăpânită de mituri
aș devora romane zi-de-zi, ceas-de-ceas

aș trăi doar cu Lumină și Cuvânt

victorie

bombardament cu gânduri bune
împușcături cu sentimente frumoase
explozii cu mângâieri apăsate
lupte corp-la-corp cu dezmierdări
artilerie grea cu sărutări dulci
grenade cu-mbrățișări strânse
tunuri cu dragoste adevărată
tranșee pline cu cântece de dor
prizonieri în paradisul iubirii eterne
pace și destin de amoruri și plăcere
la ieșirea din războiul forței vieții
care se-nfiripă-ntre oameni mereu

vreau

nu vreau aripi ca să zbor
eu zbor pe aripile anilor
nu vreau nici foc interior
eu ard la focul dragonilor
nu vreau întrupări să visez
eu visez întruparea îngerilor
nu vreau vorbe să talmăcesc
eu talmăcesc vorbele magilor
nu vreau mistere să deslușesc
eu deslușesc mister de Sfinx
nu vreau apă din heleșteu
eu beau apă din curcubeu
nu vreau din cenușă să renasc
eu renasc din scrum de Phoenix

Katya KELAROO

Femeia Samarineancă

ori Femeia din Siharul Samariei,
drumul dinspre Samaria
cătrec San Maria

Hristos a intrat în viața contemporanilor Săi la vreme de furtună potolind valurile, de pace binecuvântând nunta, de moarte înviind pe cei dragi celor a căror credință era mai tare ca moartea, iscând o schimbare radicală a modului lor de viață anterior, producând o mutație, o străluminare în cele mai ascunse adâncuri ale lor, vorbindu-le pe limba celor mai asunse taine ale ființei lor, păstrate în întuneric față de semenii, dar aduse la lumină de Dumnezeu, chirurgul lumii sufletești, Cel care a altoit viața omenească sălbătică prin noblețea adusă prin sacrificial sângelui Său.

Evanghelia de la Ioan 4,5-52 ne spune că ședea lângă o fântână, lângă havuzul lui Iacov (devenit Israel și dăruit fiului său Iosif, iubitului mezin aruncat morții de frații săi mai mari și lacomi, dar scos din mila și lucrarea Domnului din gura morții unui puț părăsit, purtându-l spre Egipt, unde aveau să se limpezească invidia și gelozia fraternală, preschimbându-se în harul urmașilor lui Israel).

Acolo, sub soarele Samariei, unde pietrele frig și soarele topește orice voință, acolo unde fiecare piatră e jilțul al unui ascet ori nevoitor din pustie, acolo, unde nisipul are culoarea aurului care se pierde, unde nimbul asceților e adevărul aur care face să lumineze Pământul precum cerul cu stele, acolo ședea Iisus păzind pentru o vreme fântâna, ședea Iisus așteptând precum duhovnicul la spovedanie venirea la pocăință. Femeia ce se apropie de Izvorul ce aștepta lângă izvor a venit cu un ulcior să ia apă, picioarele ei și mâinile veniseră pentru a purta apa spre casă, dar sufletul ei ca o carte deschisă avea să fie citit și spălat de înseși vorbele Mântuitorului, sufletul avea să primească apa adevărului, avea să fie cufundată într-o altă scaldătoare a Vitezei unde o aruncaseră cuvintele Cuvântului, spre a o vindeca de patimile unui trup robit de dragoste. Evanghelistul nu ne spune dacă femeia samarineancă avea copii sau dacă avusese copii cu vreunul din cei 5 bărbați ce-i fuseseră soți ori dacă cel de-al șaselea a cules rod din pântecul ei. Femeia venise la izvor și

acolo avea să... e sfârșit a adevărului... avea să și vadă viața după cum cei adormiți își privesc ceasurile, avea să se recunoască în oglinda întinsă de cuvântul Mântuitorului Care îi pune două hotare, două legi, margini, maluri, hotare împărăției ei sufletești. Avusese bărbați cât 6 din tainele firii din care îi lipsea acum cea de-a șaptea...Cununia, intrarea sau reintrarea în rânduală...Mântuitorul o spovedește, o iartă, o purifică botezând-o prin puterea cuvântului său devenit mărturisitor întru ființa ei, o perindă prin toate popasurile tainelor spirituale, arătându-i că ultima treaptă care-i lipsea era esențială pentru El. Femeia avea să înțeleagă în primul rând excepția pe care o face Hristos, ca iudeu, vorbind cu ea, o samarineancă. Glasul Domnului avea să aibă în urechea ei dulceața undeii care potolește setea. Avea să fie impresionată de simplitatea cu care El avea să i se adreseze ca unei persoane din familie, despre trecutul căreia știa tot, dar mai avea să pună în valoare credința ei de a nu se depărta de fântâna lui Iacov. Ea, femeia căzută, pătimașă, care pentru dragoste se căsătorise de cinci ori și tot pentru dragoste avea acum un bărbat cu care trăia dincolo de lege, femeia venea la fântâna lui Iacov pentru că acolo afla nu doar apa, ci era locul de unde aștepta deșteptarea unui miracol, să țâșnească seva vieții cu adevărat în viața ei. Ea care răcorise cu pieptul ei fruntea celor iubiți, ardea de secetă, știind că drumul pe care mergea acum în viața ei era greșit. La fântâna lui Iacov venea ca la un bătrân căruia îi spunea durerile ei mute, era voalul argintiu sub care ar fi vrut să se cunune. Încercase să își refacă viața cât răspântiile de la o mână, iar Iisus avea să îi spună trecutul fără să o judece. Domnul avea să-I ceară apă. Iată chemarea la pocăință prin acel dă-Mi să beau! Cel curat avea să primească din mâna celei necurate ulciorul cu apă pentru ca înapoi să-I dea ulciorul cu apă vie al unei alte vieți, Cel pentru care oceanele sunt doar o picătură de rouă, iar fluviile lumii sunt doar vinișoare de sânge ale trupului cosmic, avea să se arate însetat și ostenit în

fața celei care aparent, împlinită și pârguită într-ale lumii, suferea aprig de sete după iubire și înțelegere și bunătate și răcoarea pe care o aduce cu sine întoarcerea la Dumnezeu.

În ea fusese loc doar pentru dragostea telurică, vedea necesitatea ca pe un dictat, urma legea sânguirilor omenesti, de carne, iar Domnul avea să o oprească arătându-i că tânjea după duhul blândeții, al împăcării cu soarta, al acceptării greșelii și asumării lor, a convertirii din iubire la Iubirea fără sfârșit și fără stricăciune a împărăției Lui. Observăm cum tonul femeii are mai multe nuanțe când îi vorbește lui Hristos...prima dată, cu obișnuința femeilor certărețe, îi reproșează mirată de faptul că acceptă să se coboare la nivelul ei, de samarineancă pierdută în păcate, are tonul ascuțit, ironic, dojenitor la adresa călătorului necunoscut care-I cunoștea toate cărările vieții de la naștere. Din cuvintele ei reiese însuși faptul că pe sine se considera nevrednică a vorbi și a interacționa cu un iudeu, adică om ales, sfânt. Își recunoștea implicit starea de păcătoșenie, de aceea răspunsul ei e puțin tăios dar lama nedureroasă a cuțitului dumnezeiesc avea să sape acolo unde în ea era puroi și rană și avea să curețe fântâna secată a inimii ei. Cea care avea să dea Domnului să bea din fântâna lui Iacov avea să se întoarcă în cetate mai bogată cu un izvor lăuntric, izvorul aducerii aminte și al regretelor, al milei și iertării și al lacrimilor de mângâiere și bucurie, avea să devină fântâna mărturisirii. Ea, femeia din Siharul Samariei, având șansa de a sta de vorbă cu Dumnezeu și având în sine o fântână uscată a lui Iacov, devine fântână roditoare în cuvântul lui Hristos.

La primul răspuns al lui Hristos, femeia coboară o treaptă din necunoaștere și spune involuntar... Doamne, nici găleată nu ai, iar fântâna e adâncă...cuvintele ei au alt miez aici, ea nu se gândește să dea Domnului din ulciorul ei cel întinat, dar ar fi coborât să ia apă pentru El dacă ar fi avut găleată, adică recunoștea adâncimea învățăturilor din care omul nu poate sorbi decât câte puțin, fiind depășit de profunzimea tainelor...izvorul ascuns și adânc de care vorbesc amândoi e acum cel dinlăuntru...Iisus o determină să vadă pe cea oarbă într-ale cerului și trecută de rod într-ale pământului, o întoarce din materie spre nematerie, dinspre gravitațional spre imponderabil. Cea care băuse vinul vieții și căutase cu ardoare răspuns în banchetul trupesc se înfioară în fața Celui care anula în câteva cuvinte un labirint mortificant spre o via aqua dolorosa, vivificantă, îi taie sfoara spre cele din afară preschimbând-o în ulcior binecurgător și înmiresmat al duhului și cuvântului dumnezeiesc. Hristos nu respinge căutarea omenească a iubirii, femeilor întâlnite în cale le oferă șansa spre înalt, nu le respinge, nu le doboară cu pecetea cuvântului Său, le arde doar pornirea diavolească spre mărul adamic al căderii din rai, dizolvă încă o dată datorita străbunei prin urmașele Evei din pământul Samariei, caută în ele ce e bun și pornește de acolo ctitoria unui pământ nou, al nașterii sub lege, al căinței.

Iisus are nespuse de multă răbdare cu ea, chiar și după venirea ucenicilor, El nu se ascunde, nu o alungă, nu o repede, nu încetează a-i acorda atenția cuvenită unei fântâni în deșert, căci ce altceva e femeia pentru bărbat dacă nu fântâna din care va sorbi dragoste și înțelepciune și viață prin izvorul de prunci și bunăviețuire într-ale casei? Ce altceva e femeia dacă nu temelia unei căutări și a unui răspuns într- toate cele ale firii, fără de care bărbatul ar fi fost, dar nu ar fi fost complet...Hristos a dat adeseori vindecare bărbaților prin sutaș ori prin Jair căruia îi murise fiica, dar femeilor le dă acces la iubire, văzută nu ca izvor al căderii, ci al înălțării. Femeia e prima chemată la izvorul dătător de viață pe care avea să-I binecuvânteze la Cana Galileii, femeii avea să-I spună...Da-mi să beau...și s-a spus să nu mănânci din pomul vieții și al morții și al cunoașterii dar ai mușcat flămândă fiind, tu, cea neascultătoare, fă ascultare acum și dă-mi să beau din puțina apă de pe pământul pe care ți l-am dat să-l stăpânești și întoarce-te la firea cea dintâi, recunoaște-Mă, spală ochii tăi de tină și vezi, femeie, că fără Dumnezeu, viața ta, aparent bogată, e seacă, e goală, e stearpă. Posibil ca bărbații femeii să fi fost precum în timpurile noastre...succesul, singurătatea, căsătoria cu profesia și jertfirea ideii de familie, neputința de a dezvolta un atașament profund față de altcineva, imposibilitatea de a iubi în ciuda relațiilor multe, pasagere.

De unde ai apa cea vie? E întrebarea samarinencei către Dumnezeul văzut dar încă necunoscut într- slava Sa. De unde ai apa cea vie dacă fântânile pământului sunt atât de adânci...e primul strigăt al exorcizării somei, trupul care strigase fără să primească răspuns în afara sa, trupul care nu auzise decât ecoul surd al întoarcerii fără victorie din căutările ei fără înțeles, iar acum avea să își desfacă arca coastelor să intre cerul din izvorul unui Cuvânt...Hristos I se relevă în toată înțelepciunea cu care se putea adresa unei femei, femeii prin excelență, cea care prin propria-i voință poate pune stavilă izvorului dătător de viață al sufletului și al pântecelui ei, căci astăzi omenirea se confruntă cu fântânile secate ale nașterii de prunci, cu suflete aruncate în puțurile fără fund ale avortului, înșeri cu aripi sfărâmate, fântâni de cunoaștere cu lumina stinsă ori coclind, peste care umblă ca în râpe șerpilor, șerpilor cu toiagul lor de înțelept prefăcut, șerpilor care pot și toiag de fier și bici cu limbă veninoasă.

Hristos, Izvorul cel neîncept și încăpător se revărsa glăsuind, Evanghelistul notează că i-a răspuns zicând... Oricine bea din apa aceasta va înseta iarăși, dar cel ce va bea din apa pe care i-o voi da Eu, în veac nu va mai înseta, căci apa pe care i-o voi da Eu se va face în el izvor de apă curgătoare, spre viață veșnică.

Cel care venise să fie adăpat, adapă binecuvântând lucrarea Sa văzută și nevăzută, atrage prin femeia de alt neam pe toate neamurile pe care legea veche nu voia să le primească la ospățul dumnezeiesc, deschide larg porțile și ctitorește cascade, dă drumul apelor din a căror cădere se ridică fresce evanghelice, baptisterii,

corăbii care duc la liman pe cei credincioși din toate neamurile, înrușiți prin Hristos cel răstignit pentru noi și iată o frățietate mai presus de sânge, o frățietate prin sângele Mântuitorului, chemați fiind cu toți în camera Mirelui de unde Apa va izvorî în lumini și lumina va țâșni în cascade. De ce se adresează Mântuitorul samarinenței? Pentru că în ea auzise agonia unei vieți așteptând izbăvirea, auzise plânsul unei lumini, ea avea să zămislească prunci de carne și mulți prunci duhovnicești umplându-i cu învățătura despre Fiul cel milostiv, fiul care avea să aibă grijă de mame și să le învețe cum să fie icoane ale izvorului vindecător. Prin femeia samarinească iau binecuvântare femeile acestui pământ să rodească și sunt chemate să bea din izvorul cuvântului Lui, oricât de mari ar fi fost încercările vieții lor, oricât de mari ar fi fost căderile, oricât de adânci prăpastiile, le cheamă din abisul casei fără adăpost, din iubirile fără binecuvântarea căminului cresc. Hristos vestește samarinenței frumusețea Euharistiei și a împărăției cerești, iar femeia, a cărei inteligență e arcuită elefantin, femeia pricepe sensul celor arătate ei, pricepe tâlcul, că ea venise la izvor pentru a recunoaște Izvorul, că pentru ea stătuse Iisus ca un pelerin obosit și însetat, pentru ca din schimbul celor materiale să primească pe cele nemateriale, vorbește inimii sfidând rațiunea, face din inimă izvorul faptelor bune, nu al celor neînfrânate, pune hotar greșelii cu voie arătând că, în iubirile care nu au binecuvântarea cerească, oricât ar sorbi omul, își va potoli setea pe moment și iar va înseta, fiind sub stigmatul neîmplinirii, al lipsei, al nedesăvârșirii, al risipei, al secetei, al arșiței fără sfârșit, al neliniștii, al spaimei, al căutării sisifice al unui alter ego alterat de egoism și prea căzut ca să mai poată ridica o altă ființă din cădere, incapabil a salva pe altul nereușind a se salva prin propria-i putere nici el, dar aici, Hristos deschide calea salvării ei și a întregului șirag de oameni de pe scara lui Iacov...la izvorul nemuririi chemase El pe femeia căzută ca scara lui Iacov să prindă rădăcini în cer, sfințește scara tuturor celor credincioși și credincioase care împărțându-se de cele cerești încă de pe pământ, vor primi cerul după moarte. Samarineanca înțelege tot și se convertește sub puterea Adevărului revelat din Cuvintele atât de adânci ... dorința ei de a avea apa cea vie o face să-i ceară Lui binecuvântarea acestei ape, iar Domnul îi arată vasul plin doar pe jumătate...pentru a fi plin, trebuia să își cheme bărbatul să primească amândoi, întocmai perechii adamice, bucuria de a împărți apa veșniciei și aici se scoate la iveală păcatul vechi, în toată grozăvia lui, încă o dată se rescrie pe pământ căderea, repetarea ei, forma îmbietoare a iadului. Taiat din rădăcină acest rău, Hristos vorbește samarinenței eliberate de sarica păcatului ei, îi vestește toată slava izvorului nesecat:

Femeie, crede-Mă că vine ceasul când nici pe muntele acesta, nici în Ierusalim nu vă veți închina Tatălui. Voi vă închinați căruia nu știți; noi ne închinăm Căruia știm, pentru că mântuirea din iudei este. Dar vine ceasul, și acum este, când adevărații închinători se

vor închina Tatălui în duh și în adevăr, că și Tatăl astfel de închinători își dorește. Duh este Dumnezeu, și cei ce I se închină trebuie să I se închine în duh și în adevăr.

Ca să primească greutatea acestei învățături, mintea femeii trebuia eliberată de cele spurcate, mintea ei avea să fie locaș nou, văruit cu cuvântul și udat cu adevărul vieții viitoare, în numele căreia avea să vină schimbarea.

Vine ceasul și acum este....a spus Hristos ...adevărații închinători se vor închina Tatălui în duh și în adevăr și duh este Dumnezeu...iată crâmpoie din simbolul de credință cu piatră de temelie în Siharul Samariei, iată femeia al cărei gând nu mai era la cele necurate, ci cuminițită fiind devine uceniță binevestitoare.

Femeia care îi spusese la început că iudeii nu se amestecă printre samarineni, avea acum să scoată adevărul din pergamentele inimii ei...știa că avea să vină Mesia...pentru asta se ducea la izvor, neavând acces la templu, fântâna era templul unde aștepta întâlnirea cu destinul nelumesc. Îl aștepta și ea pe Mesia ... Știm că va veni Mesia, Care Se cheamă Hristos; când va veni, Acela ne va vesti nouă toate.

Pe pământul acesta arat de cuvântul ales al credinței, în ciuda căderii, udat de lacrimile pocăinței și cu ochii luării aminte larg deschiși Hristos I se arată: Eu sunt, Cel ce vorbesc cu tine.

Eu sunt, Cel ce vorbesc cu tine. Sublim a izbucnit apa din cer din gura Celui ce crease cu mâna Sa izvoarele lumii...vorbea conștiinței acelei femei care avea să strige tuturor că întâlnească Apa cea vie, pe Hristos pe care îl așteptaseră cu toții de la începutul lumii, că Mesia venise pe meleagurile lor să le dăruiască pacea, mântuirea, bucuria vieții veșnice, că ei, cei uitați și nechemați la masa Vechiului Testament erau chemați la Cina cea de Taină a Fiului, iar ea, care gustase bucuria nunții de cinci ori nu avea să rateze nuntirea cerului cu pământul înnoit și cu veșmânt duhovnicesc.

Venirea ucenicilor care se tulburau și învolburau de gestul Mântuitorului de a vorbi unei femei din Samaria, pecetluiește pieptul nou binecuvântatei cu lumina adevărului. În ea triumfă starea îngerească, lumina radiază devenind purtătoare de duh sfânt, iar ea e un vas ales care avea să toarne în auzul celor din cetate dulceața izvorului veșnic, avea să pregătească intrarea lui în cetate și buna lui primire, avea să fie inelul care pecetluiește adevărul celor spuse de El, trâmbița binevestitoare, mesagerul și mărturisirea neînfricoșată a lui Hristos. Cea însetată vestea ploaia mult așteptată, vestea împlinirea Scripturilor și Adevărul revelat trecut prin zidurile de piatră ale firii ei. Cea care luptase cu viața, avea să îmbrățișeze Viața și odată cu ea avea să restituie mărunțelul Celui care coborâse din rai pentru ca iadul să se umple de lumină, iar apa cea vie să stingă incendiul păcatului și seceta dorului de Dumnezeu și a iertării.

Femeii din Samaria îi vorbise de apă, iar ucenicilor, bărbați în toată firea, legați de cele palpabile, le vorbește despre mângăierea cea tare...dorința de a

împlini voia Tatălui, iată mâncarea pregătită Fiului...vestește Cina și prin ea Euharistia și urmarea credinței. Samaria s-a umplut de lumină prin buna primire făcută lui Hristos, iar samarineanca s-a umplut de înțelepciune la izvorul unde auzise glasul violei duhovnicești. S-au înmulțit mărturisitorii în cetatea Samariei, oameni cu bună luare aminte atât la chemarea hristică și mai ales la fântâna lui Iacov unde însăși apa devenise transcendentă, apa acest mediu fluid devenise hieratică, baptismală și tămăduitoare, ea însăși mărturisind pe cele viitoare prin cele care se văd. Apa care spală și curățește, apa care creează o altă stare, de liniște, spațiul oglindirii undelor omenești în matricea originară a gândului dumnezeiesc, prin apă, spațiu epifanic, omul vede cum lumina curge și spală gleznele întunericii de păcate. ”

Când ne întrebăm noi, creștinii, de ce bisericile au fost, cu voia Domnului, goale, să medităm la acest caz: 500 de nou născuți la o clinică privată din Ucraina, cu mame surogat ai căror copii au fost comandați și vor fi preluați de cupluri de gay, printre altele. În inima mea a ars ceva citind asta, am ocolit acest documentar, dar iată, a fost duminica Samarinenței, femeii din Samaria căreia Hristos i-a spus adevărul despre viața ei și a pus capăt bun pentru îndreptare. Oare ce simt în sufletul lor acele femei care poartă un prunc în lăuntru lor 9 luni, îl nasc și îl dau mai departe. Se interesează de soarta copilului născut? Li se face dor după pruncul pe

care l-au născut și l-au vândut dinainte să se nască. Au sentimentul că au făcut o faptă bună cu adevărat? Ele prestează un serviciu pentru care sunt plătite, dar în sufletul lor, în inima lor, copilul acela pe care l-au auzit în interior atâtea luni, nu s-a creat nicio legătură, nicio emoție, nicio durere la despărțire? Asta a ajuns femeia, un incubator? Nu comentez asupra minorităților, dar nu mi se pare corect ca un astfel de cuplu să pretindă, doar pentru că are bani, să deformeze personalitatea unui copil care pornește în viață din start cu o traumă, în memoria lui păstrează glasul mamei adevărate care nu e mama lui, se simte chinuit fără să știe că nu aceasta e normalitatea. Ne jucăm de-a Dumnezeu. Aș fi înțeles gestul unei femei care, rezonând cu durerea alteia ce nu poate avea copilul său, să i-l poarte fără bani, acela e un gest omenesc al durerii și al iubirii. Câte tragedii ascunse poartă în el acest pământ, câți copii care ar fi vrut să se nască dar nu au avut nicio șansă, câți copii care s-au născut, dar au fost abandonati, câți copii vânduți, câte femei desfigurate moral de sărăcie, oferindu-și pruncii ca pe o marfă unor necunoscuți care într-un final îi vor perverti. Pământul încă ne mai rabdă, dar arde. Atâtea experimente pe celule, țesuturi, fete, țesuturi care nu au mai avut șansa să devină Om, bănci de organe, și acești prunci, ca niște păpuși vii. Tot în Ucraina, undeva la graniță, într-o mănăstire, un părinte sfânt îngrijește de 400 de copii construind una din cele mai frumoase oaze, rezervații de nuferi vorbitori, și i-a înfiat pe toți. Unii nu au mâini, alții au boli incurabile, alții sunt perfect sănătoși, ca bobocul de trandafir. Îi crește cu o dragoste curată zvelți. Mă uit la pruncii aceia și aș vrea ca cineva să sacrifice 10000 de euro pentru a dăruia o șansă unui copil la o educație pentru care să merite să existe planeta noastră în Univers. Am mutilat-o destul cu gesturi improbabile, cu devieri, cu crime și pruncucideri și avorturi, cu vânzări de copii care nu se pot apăra. E straniu să privești acest catalog viu, oricare dintre noi am fi putut fi acolo. Ce șansă să ai o mamă care ne-a iubit înainte, în timpul și după naștere.

”

Bogdan MANDACHE

De la rosicrucianism la Cavaler al crucii și al trandafirului

*Rosa- Cruce! De aproape patru veacuri
face obiectul cercetărilor serioase și a publicității nemăsurate,
atrage atenția gînditorilor gravi,
alimentează credulitatea populară, suscită curiozitatea erudiților.*

Mulți cercetători caută posibile filiații rosicruciene în unul dintre cele mai frumoase și mai încărcate de spiritualitate dintre gradele Ritului Scoțian Antic și Acceptat. Încă din 1638 exista o referință aluzivă la o posibilă legătură între francmasonerie și rosicrucianism:

*Pentru că ce povestim noi nu sînt amănunte,
Fiind noi ai Crucii Rose frați:
Avem masonicul cuvînt și viziune,
Noi lucruri viitoare putem întocmai povesti.*

Primele cercetări asupra influențelor și posibelor filiații apar în Germania secolului al XVIII-lea și au fost expuse de J.G.Buhle și au fost reluate în Anglia de Thomas de Quincey: „Cititorul va găsi că toate misterele francmasoneriei, așa cum există pretutindeni în lume, după trecerea a mai bine de două secole, se află aici (adică în cartea lui Buhle-n.n.) pe deplin lămurite. Lucrurile au plecat de la o farsă jucată de un tînăr extrem de talentat, pe la începutul secolului al XVII-lea, dar pentru un scop mai elevat decît urmăresc, de obicei, farsele”. Evident tînărul talentat nu era altcineva decît Johann Valentin Andreae, iar farsa era relatarea despre Fraternitatea Rosicruciană, pe care Buhle o socotește ca fiind la originea masoneriei speculative. Thomas de Quincey era convins că atunci cînd a fost transplantat în Anglia, rosicrucianismul a devenit francmasonerie, afirmînd că „francmasoneria nu este nici mai mult, nici mai puțin decît un rosicrucianism modificat de cei care l-au strămutat în Anglia”.

De Quincey considera că Robert Fludd era răspunzător pentru transplantarea rosicrucianismului în Anglia și pentru transformările ulterioare. Fără a-i împărtăși ideile întrutotul, Frances Yeats reține ca deschizătoare de noi orizonturi pentru istoria ideilor contactele dintre Germania și Anglia și transplantul curentelor de gîndire între cele două țări. Se știe că doi dintre primii „acceptați”, Robert Moray și Elias Ashmole erau adepți al rosicrucianismului. Cu rezerva specifică istoricului care își conturează discursul după fapte și dovezi istorice și documentare, evitînd capcana legendelor, Frances Yeats este tranșantă: „fenomenul european al francmasoneriei a fost sigur legat de mișcarea rosicruciană!” Roland Edighoffer, unul dintre cei mai avizați comentatori ai fenomenului rosicrucian, scria: „Acțiunea spirituală, socială și culturală a lui Andreae arată că mitul rosicrucian nu era nici un simplu exercițiu literar, nici un **ludibrium**, cum l-a calificat apoi autorul, din motive diplomatice. El este, în fapt, o expresie deosebit de reușită a eforturilor desfășurate de Andreae pentru a se opune secularizării culturii. Atît în domeniul vieții individuale, cît și în organizarea societății și în cercetarea științifică, regenerarea, trăită simbolic în procesul unei alchimii spirituale, îi apărea ca fiind cheia salvării omului și a întregii creații”. Aproape că face unanimitate ideea că suprema întruchipare a mitului rosicrucian în masoneria speculativă o reprezintă gradul al 18-lea: Cavaler al crucii și al trandafirului, cavaler al vulturului și al pelicanului și al ordinului lui Heredom, din Ritul Scoțian Antic și Acceptat. La vremea constituirii sale, gradul al 18-lea era considerat **nec plus ultra** în masoneria gradelor înalte.

Simbolismul gradului de Cavaler al crucii și al trandafirului nu s-a schimbat de la crearea sa, dar există unele diferențe de nuanțe în funcție de obediența în care este practicat. Cele mai multe Supreme Consilii îi dau un sens apropiat de creștinism și văd în simbolul trandafirului pe cruce una dintre reprezentările patimilor lui Isus, în vreme ce altele, invocând evitarea oricărui dogmatism și respectarea libertății de opinie, merg către o laicizare a ritualului și văd în trandafir emblema gândirii creatoare, a frumuseții, a iubirii. Revenim la întrebarea lui Goethe: „Așadar, cine a împletit trandafirul cu crucea?” Alături de cerc, centru și pătrat, crucea este unul din cele patru simboluri fundamentale, fiind, prin complexitatea simbolică, cel mai totalizant simbol. În opinia lui G. De Champeaux și S. Sterckx „crucea are, în consecință, o funcție de sinteză și de măsură. În ea se întîlnesc cerul și pământul. În ea se amestecă timpul și spațiul. Ea este cordonul ombilical, niciodată tăiat, al cosmosului legat de centrul originar. Dintre toate simbolurile, este cel mai universal, cel mai totalizator. Crucea este simbolul intermediarului, al mijlocitorului, al celui care este, prin chiar natura sa permanentă, aducere laolaltă a universului, și comunicare între pământ și cer, de sus în jos și din jos în sus”. Simbol abstract din antichitatea cea mai îndepărtată și pe o arie geografică extinsă, crucea a căpătat noi valențe în tradiția creștină, condensînd în această imagine patimile și mîntuirea lui Isus, Chiril al Ierusalimului arătînd că „Dumnezeu Și-a desfășurat mîinile pe cruce spre a îmbrățișa marginile lumii întregi și, de aceea, muntele Golgota este creștetul lumii”. Crucea este însă și simbolul slavei veșnice, pe care o evocă Dante în **Paradisul**:

*Căci sus străfulgera Cristos
și pilde n-am să-i dovedesc prin ele-
Dar cei ce-și poartă crucea-ntru-Cristos
mă vor ierta că-mi scap din mîini unealta,
cînd fi-vor să-l zărească pe Cristos.*

Celălalt simbol fundamental al Cavalerului crucii și al trandafirului este trandafirul, floare ale cărei origini antichitatea le leagă de moartea lui Adonis, ale cărei picături de sînge au dat naștere trandafirilor roșii. De atunci, trandafirii au devenit simbol al iubirii care învinge moartea și al renașterii. Referindu-se la metamorfozele eroului din **Măgarul de aur**, Hans Biedermann observă că „în procesul de inițiere psihică ce ne este descris aici, după moartea și „coborîrea în infern” care urmează, trandafirul este marca renașterii spirituale sub auspiciile iubirii divine – dar a unei divinități carea apare sub aspectul său feminin (...). De asemenea, nu trebuie să surprindă că creștinismul avea să reia această temă a trandafirului pentru a-l dedica Fecioarei Maria”. În simbolistica creștină trandafirul roșu va reprezenta sîngele lui Isus care a curs de pe cruce. Întrucît cu rosicrucianismul inițial sîntem în lumea protestantă, să amintim, în treacăt, că pecetea lui Martin Luther era o cruce în mijlocul unui trandafir cu cinci petale. Charbonneau-Lassay semnala existența

unui tipar de ostie pe care se poate vedea cum sîngele ce picură din rănile Mîntuitorului se transformă în trandafiri; nu trebuie omis faptul că se fac apropieri între forma trandafirului și potir, și implicit Graalul în care a curs sîngele lui Isus. Un simbol al suferinței tragice și al morții (crucea) devine prin cele patru brațe îndreptate în cele patru zări – emblema nesfîrșitului, se unește cu un simbol al regenerării, al purității, al cunoașterii și inițierii (trandafirul); ceea ce este fragil este legat de ceea ce este nemuritor, „trandafirul pe cruce este o picătură de sînge care renaște”, spunea Jean Pierre Bayard.

Un simbol major al Cavalerului crucii și al trandafirului este pelicanul, unul dintre cele mai vechi simboluri ale umanității. Una dintre cele mai răspîndite credințe despre pelican este aceea că își ucide puii și îi învie, stropindu-i cu propriul sînge. Pelicanul este, în mod explicit, simbol al patimilor, de aceea îl găsim în numeroase invocări în litanile medievale: „Pie Pelicano, ora pro nobis”. Toma de Aquino introduce mitul pelicanului în imnul **Adorati** pentru oficierea sfîntului sacrament:

*Evlaviosule Pelican, Doamne Isuse,
Curăță-mi necurățenia cu sîngele tău,
Din care o picătură ar mîntui
Lumea întreagă de toate păcatele*

Același simbolism și la Angelus Silesius: „Trezește-te, creștine mort și vezi, Pelicanul nostru te stropește cu sîngele său și cu apa din inima sa. Dacă o primești cum trebuie, vei fi pe loc viu și sănătos”.

Într-o relatare a legendei Cavalerului crucii și al trandafirului, în care vede o transpunere a patimilor Mîntuitorului, Paul Naudon arată că „după reconstrucția Templului, masonii și-au neglijat lucrările. Ei au abandonat prețiosul edificiu pe care l-au înălțat cu atîta trudă. Marele Arhitect al Universului a decis să manifeste Gloria sa, abandonînd Triumful și ridicînd, prin Geometria sa superioară, un Templu

spiritual, a cărui existență nu ar fi depins de acțiunea oamenilor și care ar fi existat pentru veșnicie. Aceasta a fost când piatra unghiulară a Edificiului a fost aruncată de lucrătorii de la fundarea Templului și pe care trandafirul masonic, sacrificat pe crucea înălțată în vârful unui munte, se va înălța la ceruri prin trei echere, trei triunghiuri și trei cercuri”. Într-o clipă, masoneria umană fusese distrusă, vâlul rupt, tenebrele acopereau pământul, instrumentele rupte, coloanele prăbușite, steaua înflăcărată stinsă, cuvântul fusese pierdut, din piatra cubică se prelingeau sânge și apă. De menționat că atmosfera descrisă de Paul Naudon, privind distrugerea templului și abandonarea lucrărilor, prezentă în ritualul Cavalerului crucii și al trandafirului este asemănătoare climatului pe care îl exprimă evangheliștii în relatările despre moartea lui Isus: „Și iată, catapeteasma templului s-a sfîșiat în două, de sus pînă jos, și pământul s-a cutremurat și pietrele s-au despicat” (Matei 27, 51).

Cînd Cavaleri ai Orientului și ai Occidentului doresc să primească inițierea și să ajute la căutarea Cuvîntului pierdut, Athirsata, conducătorul capitolului, le răspunde astfel: „voi ne găsiți îndurerăți, într-o stare de deznădejde și de disperare. Un întuneric apăsător învăluie pământul, semănînd dezordinea și doliul. Forța domnește pretutindeni și este suverană absolută. Cuvîntul, odinioară atît de puternic, nu mai este în stare să-i convingă pe oameni. Ei au devenit niște rebeli ai rațiunii, ai justiției și ai adevărului. Ei nu mai ascultă decît vocea faptelor și a pornirilor josnice. În atmosfera aceasta de cataclism al inteligenței, lucrările noastre au fost perturbate, muncitorii nu se mai recunosc, uneltele sînt împrăștiate, lumina ce alunga întunericul s-a stins, cuvîntul s-a pierdut”. Într-un templu drapat în negru, trimitere evidentă la atotputernicia întunericului ce stăpînește o lume în care steaua arzătoare a adevărului este eclipsată, dar trimitere și la prima fază a operei alchimice, **nigredo**, Athirsata îi îndeamnă pe candidați să pornească în căutarea Cuvîntului pierdut. Pentru aflarea acestuia, candidații vor călători în întuneric timp de trei zile, cifră simbolică, adevărata vîrstă a Cavalerului Rosa-Cruce fiind de 33 de ani; aceste călătorii sînt o trimitere la pelerinajele atît de răspîndite în lumea creștină medievală. De cele mai multe ori, experiențele pelerinilor nu descriu o geografie terestră, ci o geografie cerească, un „mundus imaginalis”, o lume proprie sufletului unde se produce teofania; este înainte de toate un pelerinaj interior. Avînd asupra sa un toiag, asemenea păstorului care își conduce turma, pe parcursul peregrinărilor sale simbolice, candidatul descoperă trei coloane pe care sînt înscrise cele trei virtuți teologale: „Și acum rămîn acestea trei: credința, speranța, caritatea” (I Corinteni 13, 13).

Întrucît cuvîntul nu a fost găsit, iar cele trei constelații ale Credinței, Speranței și Caritate au dispărut, întunericul fiind biruitor, Cavalerul Orientului și al Occidentului, acoperit cu o pînză de sac, semn al

umilinței, pornește din nou în căutarea Cuvîntului pierdut. În timpul acestei noi călătorii simbolice, templul este decorat în roșu, trimitere la încheierea operei alchimice, **rubedo**. „Cuvîntul regăsit este noua tetragramă I.N.R.I., semnificînd că legea cea nouă, cea a lui Isus, a înlocuit-o pe cea veche, că vechea dreptate biblică este de acum depășită și sublimată de iubire”, afirmă Fernand Kessis. După ce piatra cubică, udată cu sânge și cu apă, se preschimbă în trandafir, este prezentată semnificația cristică și alchimică a acronimului **I.N.R.I. : Isus din Nazaret Regele Iudeilor, sau Igne Natura Renovatur Integra**.

Symbolismul acestui grad a stîrnit numeroase controverse care sînt departe de se fi stins. Să amintim că în vremurile noastre, teologul dominican Jerome Rousse Lacordaire consideră că ritualurile „arată că este vorba de un grad de inspirație net creștină: locurile simbolice sînt Calvarul și mormîntul lui Isus; cuvîntul este pierdut la moartea lui Isus, și lucrările au ca vocație să îl regăsească la capătul unei călătorii simbolice în timpul căreia candidatul este ghidat de credință, speranță și caritate, care sînt coloanele Legii noi”. Teologul dominican nu pregetă să vadă în ritualul Cavalerului crucii și al trandafirului o **imitatio Christi passionis**.

Rosa- Cruce! De aproape patru veacuri face obiectul cercetărilor serioase și a publicității nemăsurate, atrage atenția gînditorilor gravi, alimentează credulitatea populară, suscită curiozitatea erudiților. Rosicrucianismul – pansofie, alchimie, proiect de reformă – a fost pentru esoterismul veacului al XVII-lea, ceea ce a fost cabala creștină pentru esoterismul veacului precedent. Avîntul cu care s-a răspîndit rosicrucianismul, ca și resurgența din zilele noastre arată odată în plus că Trandafirul și Crucea nu și-au pierdut din puterea sugestivă, că există o latență rosicruciană. De vreme ce epoca noastră este traversată de o criză nu mai puțin profundă decît cea de la începutul secolului al XVII-lea, este cu putință ca răspunsurile pe care le așteptă să fie înscrise în filigran în mesajul primilor rosicrucieni.

Arta cu tendință în spiritul Creației

Continuare din pagina 509

Sacralitatea Cuvintelor

Arghezi⁵⁷, germanofil în primul război, carlist – adept al Regelui Carol al II-lea, antifascist dar nu comunist, constituie un exemplu de om implicat în societate, schimbând aparent taberele tendințelor, dar care, în literatură, în artă, nu face rabat de la pătrunderea spiritului în sublima arie a valorilor înalte. Viziunea sa despre artă și poezie intra în totală contradicție cu realismul socialist impus de sovietici. În plus, dacă până în acel moment publicistica lui Arghezi, fie ea pro-regim (ca în timpul lui Carol), fie ea anti-regim (anii lui Antonescu), putuse fi tipărită în ciuda cenzurii (mai mult sau mai puțin relative) impuse de cele două regimuri dictatoriale, după 1947 Arghezi n'a mai putut semna aproape nimic în presă. O primă reacție împotriva noii ordini ce se impunea treptat în România a constituit-o seria de articole publicate săptămânal în *Adevărul*, în care Arghezi se pronunța împotriva puterii populare și a autoritarismului acesteia în problemele artei.

Din 1948 Arghezi e stigmatizat de noul regim. Sorin Toma, fiul poetului proletcultist A. Toma, a publicat în *Scânteia* un articol devenit celebru: *Poezia putrefacției sau putrefacția poeziei*, în care întreaga operă a poetului este pusă la zid, acuzată ca fiind o ilustrare a clasei burgheze, a decadenței. Din acel moment, lucrările lui Arghezi au fost interzise, el retrăgându-se complet din viața publică. În acei ani, orice opinii politice va fi avut, nu și le-a putut exprima.

Pentru autorul volumului epocal **Cuvinte potrivite**, apărut în 1927, poezia ține de **harul** cu care este înzestrat poetul, iar versificația de **meșteșugul** său. În timpul creației, poetul trăiește o experiență neobișnuită care îndumnezeiește firea umană, făcându-l din creatură creator. Harul, ca putere demiurgică, iscă în poet – mărturisește Arghezi în articolul **“Talentul meu”** – “liniștea de la început,

aceea în care plutea peste ape Cuvântul”⁵⁸. Datorită harului poetul participă la sacru, ceea ce înseamnă ieșirea din durata temporală profană, pentru a se integra, – ca să-l cităm pe Mircea Eliade – într'un “timp mitic primordial devenit prezent”⁵⁹. Procesul de creație se desfășoară, pentru autorul **Testamentului** care deschide volumul **Cuvinte potrivite**, în doi timpi: primul este **sacru**, reprezentat de “slova de foc” primită ca urmare a revărsării harului dumnezeiesc în om, iar al doilea, **profan**, constă în “slova făurită” printr-un travaliu de “mii de săptămâni” asupra graiului moștenit din străbuni, spre a-l transforma alchimic în “versuri și icoane”. Cei doi timpi se întrepătrund creator în nunta spirituală dintre spontaneitatea harului și luciditatea travaliului:

*“Slova de foc și slova făurită
Împerechiate-n carte se mărită,
Ca fierul cald îmbrățișat în clește”.*

Îmi pun problema dacă sacralitatea datorată divinității poate fi interpretată ca tendință. Într'o lume desacralizată, cum este cea modernă, cu existență numai profană, poetul rămâne un mesager al sacrului. Obstacolul dintre profan și sacru poate fi depășit prin har. Revărsarea harului în poezie se aseamănă cu miracolul germinării materiei degradate: “Făcui din zdrențe muguri și coroane”. Poezia resacralizează existența degradată în timp. Existența profană își desfășoară ciclul ei material până la “bube, mucigaiuri și noroi”, prin care se manifestă triumfătoare moartea. Poetul este receptacolul harului divin datorită căruia izbăvește, ca un nou Mântuitor, umanitatea coruptă și osândită morții. În cântecul său, el preface timpul în eternitate, moartea în viață. Lirica sa reprezintă prin ea însăși un răspuns dat problemicii studiului nostru.

Datorită harului, prin intermediul căruia transcendentul coboară pentru a aduce fertilitate în planul imanent al existenței, întreaga creație este

⁵⁷ Ion Nae Theodorescu, 21 mai 1880- 14 iulie 1967

⁵⁸ Tudor Arghezi, *Ars poetica*, Cluj, Ed. Dacia, col. “Restituiri”, 1974, p. 38

⁵⁹ Mircea Eliade, *Sacru și profanul*, București, Ed. Humanitas, 1992

îndumnezeită și, periodic, primentă. Este aceasta artă pură?

Chiar poezia rămâne o încercare zadarnică, dar mereu repetată, de împlânzire orfică a firii lui Cronos și a lui Thanatos. Moartea, ca limită a timpului, devine **melos**-ul eliberator al ființei, cântecul ei de lebedă; în sufletul său, Argezi rămâne fidel artei a cărei tendință este preamărirea spiritului. Existența este doar aparent schimbătoare, datorită timpului. Izvorul timpului, veșnicia, se reflectă în sedimentarea trecutului, invitând poetul la realizarea – spre a parafraza titlul cărții lui Michel Foucault – unei **arheologii a timpului**.⁶⁰

Argezi moare în 1967, beneficiind de funeralii naționale. După zeci de ani de oscilări între diverse regimuri, după 10 ani de reclusiune și respingere, după compromisul făcut cu autoritățile comuniste, Tudor Argezi a murit considerat unul din marii poeți naționali.

Jocul în artă

Tin alt moment de adevărată artă este reprezentat în literatură noastră de Ion Barbu⁶¹, Ermetismul barbian se regăsește în volumul „Joc secund”, publicat în anul 1930. Încă din titlu, se sugerează ideea că arta este o convenție, un joc în zona superioară a esențelor ideale, iar această concepție este sintetizată la începutul volumului, prin intermediul poeziei cu valoare de artă poetică „Din ceas, dedus...”, considerată de criticul literar G. Călinescu „definiția însăși a poeziei”. Această creație nu are titlu dat de autor, însă criticii literari i-au atribuit incipitul primei strofe, care conține substantivul nearticulat „ceas”, cu sensul de „timp neclintit” și adjectivul participial „dedus”, adică „sustras oricărei temporalități curente”. Pornind de la aceste conotații, se poate deduce ideea că poezia barbiană se naște într-un timp neclintit, când lumea ideilor, redată prin metafora „adâncul acestei calme creste”, intră într-o zonă a esențelor nevăzute, sugerată de epitetul „zbor invers”. Ion Barbu realizează astfel una dintre cele mai reprezentative arte poetice moderniste din perioada interbelică, fiindcă într-un limbaj original, inspirat din matematică, autorul consideră că rolul poetului și al poeziei este de a ordona realitatea, păstrând-o și modificând-o concomitent, prin intermediul unui act de creație văzut ca joc în lumea superioară a ideilor pure.

Dacă trebuie să admitem existența tendinței în lirica barbiană, atunci am putea afirma că aceasta se supune superiorității matematice în artă, ceea ce

demonstrează și Petre Solonaru în scrierile sale. Operele lui Ion Barbu sunt riguroase ca formă și au în vedere concretul lumii. Iar în ultima etapă a poeziilor sale, numită și etapa ermetică, Ion Barbu încifrează semnificațiile unor cuvinte din text. Cuvinte care în limbajul uzual au un anumit sens primesc o semnificație diferită. Ion Barbu s-a folosit în poezie de procesul matematic al substituirii. În algebră, cifra ajunge înlocuită cu un simbol. Cuvintele obscure din poeziile sale devine un simbol algebric, prin care sensul clar este înlocuit cu „mister”. Aici tendința formării profesionale se transformă în artă pură fără intenții socio-politice, supunându-se geometriei esoterice.

Și pentru că am amintit de jocul secund observat de multitudinea exegezilor, să poposim o clipă asupra poemului *Riga Crypto si Iapona Enigel*, neuitând că pentru profani, oricât ar fi ei de citiți, nu există al treilea joc și nicidecum acte reflexe superioare acestora. Andrei Oișteanu amintea că acest poem barbilian a fost socotit ca fiind o "baladă" – poate datorită referinței la menestrel (Ion Barbu însuși), un "cântec bătrnesc de nuntă" (Tudor Vianu⁶²), o "fantezie" (Al. Philippide), un "basm" (Nicolae Manolescu), o "anecdotală" (Șerban Cioculescu), o "fabulă", de fapt o "cantafabula" (Șerban Foarță). În timp ce hermeneuții s'au întrecut în a face analiza esoterica și exoterica a ceea ce au numit un Luceafărul cu roluri inversate.⁶³ Din atenția acestui expozeu nu putea lipsi un poem inițiativ de mare valoare pentru literatura lumii, nu numai pentru că au fost și altele precum Kubla Khan or A Vision in a Dream al lui S.T. Coleridge pe care l-am prezentat deja, asemenea pădurii lui Grigore Vieru și a multor altora amintite în prelegerile mele. Nu este oniric, nici transpus prin har cosmic precum versurile lui Bacovia, dar reprezintă o variantă a doctinelor rosicruciene bine conturate de Steiner. Totuși, poetul recunoaște influența noetică relevantă în vis. Eu cred că este o minunată reflectare a unui mesaj transmis oniric prin cel de-al treilea arc reflex, realizat prin cuvânt divin, adică liric de un maestru căruia filosofia gematrică i-a deschis porțile din palatul unui laborator cosmic în care urma să se producă o nuntă, eterna nuntă, dar spagyrică.

Incifrarea practică de Ion Barbu referitor la tema nunții alchimico-spagyrică este evidentă.

Chiar dacă aș fi atras să continui cu minunatul cod kabbalistic al tarotul pe diferitele sale arcane, voi începe prin a aminti prezența luminătorilor asupra noastră și în primul rând a Soarelui, nu ca pereche a Lunii, ci ca ocrotitor al relației umane. A XIX-a Arcană Majoră este cea a Alianței, a „*Inspirației*”, fiind „Focul

⁶⁰ Michel Foucault, *L'Archéologie du Savoir*, Paris, Ed. Gallimard, 1969

⁶¹ Dan Barbilian; n. 19 martie 1895 - d. 11 august 1961

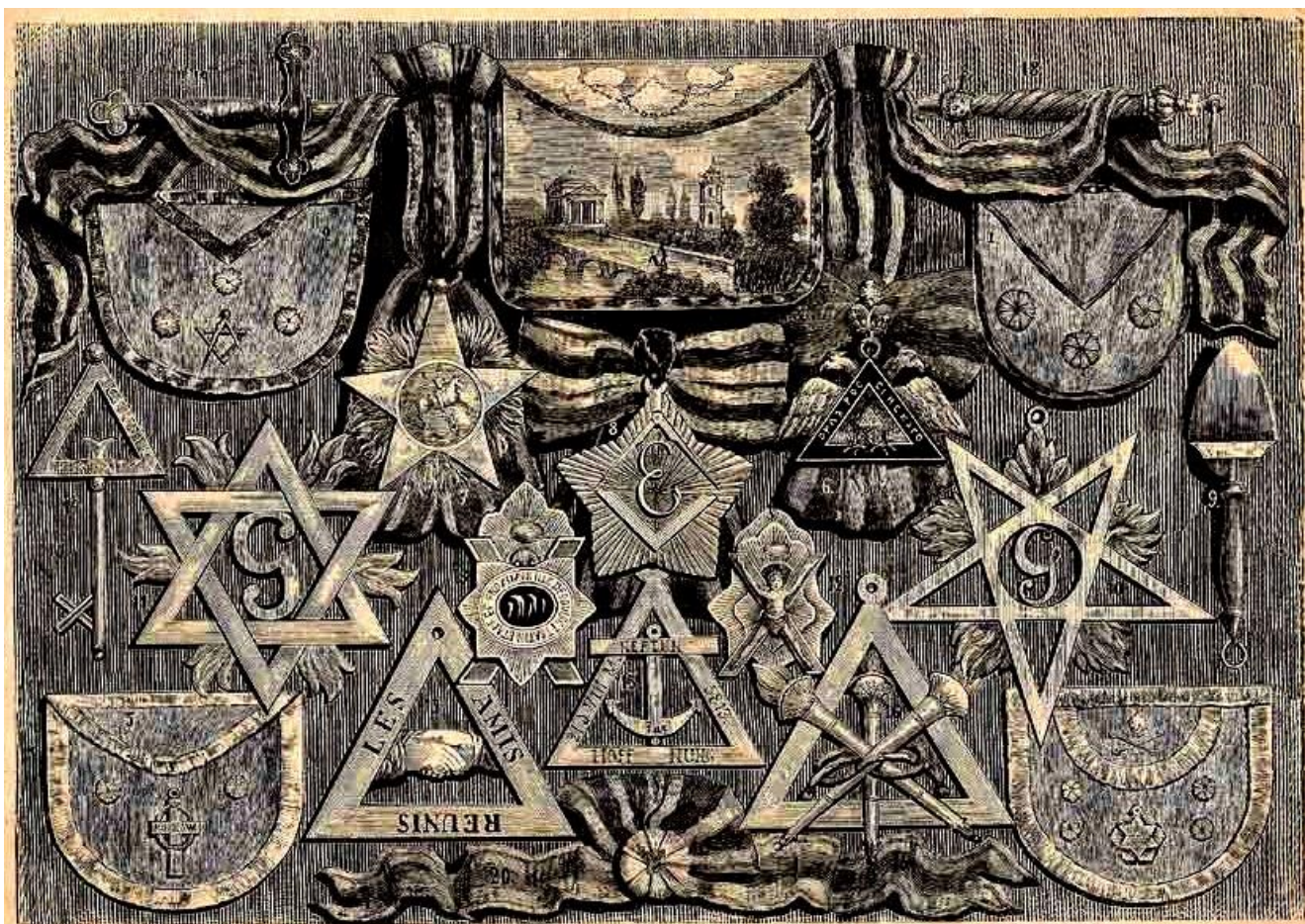
⁶² Tudor Vianu, *Ion Barbu, Cultura Nationala*, Bucuresti, 1935, p. 61

⁶³ A. Oișteanu, *Ordine și Haos. Mit și magie în cultura tradițională românească, secțiunea Narcotice și halucinogene la geto-daci și români, Polirom, 2004*,

Creator”, Piatra Filosofală / realizarea Operei Magna (a Soarelui). Bărbatul și Femeia care se iau de mână și Soarele strălucind deasupra lor, ne indică faptul că această Arcană relaționează cu Misterul Focului, aspectul Sexual fiind găsit în suma sa cabalistică: $1 + 9 = 10$ (un număr profund sexual, Cercul și Linia, misterele lui Lingam-Yoni); prin intermediul transmutației sexuale, alianța sacră dintre bărbat și femeie este Magnes-ul Interior al lui Paracelsus, Principiul Magic, pozitivând cele trei elemente - Sare, Mercur și Sulf. Evanghelia vorbește despre necesitatea hainei de nuntă. Să ne amintim de nunta în care cineva nu purta haine de nuntă și l-au legat iar Domnul a poruncit să fie aruncat în întunericul unde se aude doar scrâșnirea dinților (Matei 22:1-14). Această haină faimoasă este sahu-ul egiptean sau *to soma heliakon* - corpul de aur al omului solar, veșmântul necesar pentru a asista la ospățul mielului pascal (alianța dintr’ă noua sferă dintre bărbat și femeie). Soarele simbolizează intelectul activ, motiv cartezian; în timp ce luna simbolizează pasivitate, iraționalul, inconștientul, sensibilitatea, imaginația. Să presupunem că ridicarea la nivelul sacralității cel mai important dar al divinității, dragostea, este o tendință?

armoniei. Misterul Soarelui este dragostea finală, iubirea necondiționată, iubirea universală. Aceasta în esență este taina nunții alchimice care fuzionează inițiatul cu Universul în astral, o fuziune a întregului cu întreaga Creație, realizând inteligența supremă⁶⁴. Din Geneză iubirea constituie tema esențială, plină de învățăminte și abordarea căii de inițiere provine din căsătoria apei și focului; ea este definită în două moduri: prin studiul de gândire esoterică sau prin experiența personală a acestui gând. Astfel, dialogul continuă între cele două hemisfere ale creierului: rațională și intuitivă, pentru apropierea dintre apus și răsărit, în fiecare dintre noi. Aceasta este lucrarea pe care o execută alchimistul modern în laboratorul vieții sale de zi cu zi. Omul modern caută sensul ființei sale și viața în afara sa, fără credința vreunui progres material. Dar procesul esențial trece prin interiorul său. Trebuie să începem să ascultăm inconștientul exprimat prin vise, fantezii, emoții, pentru a descoperi ceea ce este mai profund în noi și să nu ne lăsăm copleșiți de nevoile materiale reprezentând subiectul socio-economic al artei ce frizează în principal tendința.

Continuare în edițiile viitoare

Prima fază a lucrărilor alchimice satisface îndemnul colectării mineralelor în VITRIOLUM, mercur și sulf, construcție geometrică bazată pe legile

⁶⁴ Inteligența supremă este neapărat rezonabilă. Dumnezeu, în filozofie, poate fi doar o ipoteză, dar este o ipoteză impusă de bun simț pentru rațiunea umană. Incorporând motivul absolut este determinarea ideală a divinului (Eliphas Levi).

„Foliul” cartezian (Probatoriu al Vieții veșnice)

Motto: „La începutul zilei lui Brahmă toate entitățile vii devin manifestate din starea de nemanifestare, iar apoi la căderea nopții ele se contopesc din nou în nemanifestare.”
(Bhagavad – Gita, Atingerea Supremului, textul 18).

bine să medităm într-o egalitate a minții:

Realitate fără Conștiință nu-i... vasăzică, fără o Persoană cu spirit, co-participantă.

Viața este veșnică, nu are naștere, nu are moarte...

Iluzia morții se regăsește în iluzia că viața are naștere... iar ambele trec sub umbrela uitării acelei conexiuni a omului cu Spiritul absolut. Cauza ține de aceea că îndărătnica și proeminenta minte îi acoperă deșteptăciunea, iar caii simțurilor s-au urcat tiptil la cârma caleștii sufletului... Rezolvarea, spre eliberare, presupune detașarea de părerile drumurilor și realizarea de sine pe Calea Cunoașterii adevărate, transcendente, respectând mathesisul divin și primind conștiința vieții veșnice prin Ecuația Asemănării... Astfel omul depășește spaimile, imperfecțiunile identificărilor empirice, pierderea de timp și ajunge să intuiască ideea că face parte, într-o desăvârșită inseparabilitate, din Prezența divină.

Viața este veșnică, nu are naștere, nu are moarte, vasăzică...

Vom obseva prin coordonatele matematice carteziene că ea este determinată de „Un Punct” unic hotărât sub imperiul a două numere așezate perpendicular: abscisa și ordonata!

Așadar, „Punctul Zero”, distribuit la intersecția abscisei cu ordonata, prin care survine Viața nu circumscrie nicio formă, nu-i înzestrat cu vreo limită.

Plecând de la acest „popas” al singularității și de la minunatul adagiu referitor la definirea lui Dumnezeu, care a făcut deliciul intelectual al medievalității, scrutat de Nicolas Cusanus prin expresia: „Dumnezeu este o sferă infinită al cărei centru e pretutindeni, iar circumferința nicăieri”, vom transla și vom afirma că:

În fiecare moment Spiritul absolut generează, prin extensiune, Viața sub frumoasa, perfecta geometrie a unui „Foliu”, unui „Inel” (ce amintește conturul unei frunze de salcâm)... Și că aceasta, Viața, descrie ființa ce însumează intuitiv unitatea divină, Energia latentă, prin Vibrație și Frecvență.

Astfel, theometric, „**ființarea inelară**”, a **multiplei simetrii**, vine continuu dintr-o simetrie a **Prezentului infinit și pleacă într-o simetrie a Prezentului infinit...**

„Energia simetrică” se transformă permanent într-un amestec de Vibrație și Frecvență (entropice, acestea, adică a unei multitudini simetrice), însă echilibrul păstrându-se...

... Apoi prezenta asociere pluri-simetrică revine la Singularitatea (simetrică), iar lucrul aceasta se cuatifică într-un model matematic, de exprimare simbolică, în care numerele corespund unor trăsături esențiale ale Genezei, ale veșniciei vieții, ce, în corectitudinea lor, desemnează miezul „celor ce sunt cum sunt și a celor ce nu sunt cum nu sunt”, adică ființa lor din profunda geometrie analitică.

Îndeobște legea (Ecuția) desemnează conservarea cantității (aici de Energie!), precum și a asemănărilor, într-o estetică universală a mathesisului.

În fond, vorbim despre o îmbinare între Acțiune și Oscilație, a spiralei duale...

Transformarea punctelor spiralei hiperbolice într-o alta egală, dar în alt sens, face ca ansamblul Creației să nu se schimbe. Se desfășoară, dacă vrei, o mișcare în singularitatea Nemișcării...

De-a lungul funcției „Foliului” cartezian ecuația Energiei (Singulara simetrie) se păstrează, chiar dacă în „Buclă”, „Verigă”, a căpătat ipostaza interferenței Vibrație-Frecvență (variate simetrii).

Este o referire la conservarea Energiei totale (10^{116} Joule), deși aceasta poate lua diferite forme...

Energia nu-i creată, nu-i distrusă, ci doar schimbată dintr-o formă în alta, ca urmare a Simetriei în raport cu inversul timpului. Se menține o **asemănare** la deplasare (a spiralelor)...

Spirala hiperbolică (zisă, reciprocă!), a Înțelepciunii Inimii, învârtindu-se în jurul polului său într-o spirală de lungime infinită (vezi asimptotele din Desen!), trimite la „Buclă” lui Descartes, aceea care ne revelează că: „**Viața este veșnică**”, **asemeni Genezei...**

Conștiința Vieții, în didactica „Foliul-ui” cartezian, va fi a Prezentității, mereu, echilibrând cele două asimptote ale „factorului Acțiunii-Vieții” ale trecutului infinit cu ale viitorului infinit...

Din nou la Bhagavad-Gita, acum la 17:23, spre a ne minuna de Sunetul etern (639 Hz):

„Om Tat Sat”... Trei mantră ale Realității nemanifestate, absolute... $E_0 = 10^{116}$ Joule... care ne translează ideea că dincolo de trup, de trăirea pământească, e Veșnicia (Sat!)...

Iar stabilitatea Creației ține de un Număr: $137,036 = 1/\alpha_c$... pe când α_c este constanta structurii fine (Sommerfeld), etalon pentru măsurarea interacțiunilor electromagnetice, arătând puterea legăturii dintre electroni și fotoni, altfel spus, ADN-ul Atomului... Cheia Universului!...

De aici, Fundamentală Ecuție:

$$E_0(A) \rightarrow a_v \times f_g \rightarrow E_\infty(\Omega) \dots \text{unde}$$

$E_0(A)$ reprezintă Energia latentă Alpha (10^{116} Joule),

→ translarea din Energia (Alpha), $E_0(A)$, în „Vibrație înmulțită cu Frecvență”,

a_v factorul Vibrației din funcția „Foliul lui Descartes”,

f_g factorul Frecvenței din funcția „Foliul lui Descartes”,

→ translarea din „Vibrația înmulțită cu Frecvența” în Energie (Omega), $E_\infty(\Omega)$, (10^{116} Joule),

$E_\infty(\Omega)$ reprezintă Energie latentă Omega, (tot 10^{116} Joule).

Din geometria analitică a „Foliul lui Descartes” cunoaștem că factorul Vibrației:

$$a_v = (x^3 + y^3) / 3xy \dots \text{Mișcarea, Acțiunea, Vibrația!} \dots$$

Unde: $x = 4,03050865276$ distanța pe abscisă de la Punctul Polar la „M”, linia (OM),

$y = 4,03050865276$ distanța pe ordonată de la Punctul Polar la „N”, linia (ON),

iar linia (OZ), diagonală pătratului ce include „Foliul Vieții” este 5,7... măsura kaliogenezei...
 x și y fiind catetele pătratului...

Introducând în formulă datele, vom afla că:

$$a_v = (x^3 + y^3) / 3xy = 2,68700576851 \dots$$

Mai departe:

$$f_g = 1/a_v = 1/2,68700576851 = 0,37216146378.$$

Oscilația, Frecvența!...

Ce semnificații au: a_v și f_g

- Înmulțite, în diviziune, dau unitatea!
- $a_v = (h \times \Phi)/(4 \times (m_{pr}/m_n)^{ac/4})$.
- $f_g = 639/(\alpha_{gd} \times (m_{pr}/m_n)^{1,4})$.

Prin urmare: $E_0(A) \rightarrow a_v \times f_g \rightarrow E_\infty(\Omega) = 10^{116}$ Joule.

$a_v \times f_g = (h \times \Phi)/(4 \times (m_{pr}/m_n)^{ac/4}) \times 639/(\alpha_{gd} \times (m_{pr}/m_n)^{1,4})$, reunite:

$a_v \times f_g = (639 \times h \times \Phi)/(4 \alpha_{gd} \times (m_{pr}/m_n)^{2\Phi}) \times 10^{109} = E_0(A) = E_\infty(\Omega) = 10^{116}$ Joule.

Explicații:

a_v factorul Vibrației din funcția „Foliul lui Descartes”... Mișcarea, Acțiunea, Vibrația!...

h constanta Acțiunii, a lui Max Planck ($6,626069 \times 10^{-34}$ Js),

Φ sectio aurea (1,6180339),

$(m_{pr}/m_n)^{ac/4}$ raportul dintre masa protonului și masa neutronului, de rigoarea căruia vorbim de existență conștientă și nu despre „Nimic”, raport, de data aceasta, la puterea $^{ac/4}$ conținând constanta structurii fine (Sommerfeld), etalon pentru măsurarea interacțiunilor electromagnetice, arătând puterea legăturii dintre electroni și fotoni, altfel spus, ADN-ul Atomului... Cheia Universului! $\alpha_c = \theta_{rad}^0/\pi$... deci, legătura cu Spirala logaritmică a Genezei.

f_g factorul Frecvenței din funcția „Foliul lui Descartes”... Oscilația, Frecvența!...

639 , în Hertz, este Frecvența Iubirii, Numărul Frecvenței Iubirii prin care se generează Facerea... „**La Început a fost Cuvântul**”...

α_{gd} constanta gravitodinamică, specifică celui de-al Cincilea Câmp fundamental, al interacțiunilor axionice ale „energiei întunecate”, Dirijorul Spiralei Mirabilis (a Genezei!),

$(m_{pr}/m_n)^{1,4}$ raportul dintre masa protonului și masa neutronului, de rigoarea căruia vorbim de existență conștientă și nu despre „Nimic”, raport, de data aceasta, la puterea 1,4 când $1,4 = (\Phi \times e)/\pi$.

În consecință, Legea (Ecuția) rămâne la translarea din Energie latentă în asocierea transformatelor sale în viața ce curge cum râul heraclitian...

$E_0(A) \rightarrow a_v \times f_g \rightarrow E_\infty(\Omega) = 10^{116}$ Joule.

Unde: $(a_v \times f_g) = (639 \times h \times \Phi)/(4 \alpha_{gd} \times (m_{pr}/m_n)^{2\Phi}) \times 10^{109}$ Joule.

Iar această curgere, pentru a primi statut de Ființă, necesită o Persoană cu spirit, co-participantă, o Conștientă, persoană de veghe la nesfârșita desfășurare, devenire... Această Conștientă este, ați înțeles, „Homo Questionis”, Omul care presimte „Întrebarea întrebărilor”, aceea a Sphinxului... Prin urmare să deslușim corelația:

„Timpul mort și-ntinde trupul și devine veșnicie,

Căci nimic nu se întâmplă în întinderea pustie,

Și în noaptea neființii totul cade, totul tace,

Căci în sine împăcată reîncep-eterna pace...”

(Eminescu, „Scrisoarea I-a”)

Așadar, timpul nu există, s-a diluat în veșnicia spațiului, cum nu putem discuta despre naștere sau despre moarte... Moartea nu poate fi decât în **inseparabilitate** cu distinsa Persoană cu spirit co-participantă, cu acea Conștientă.

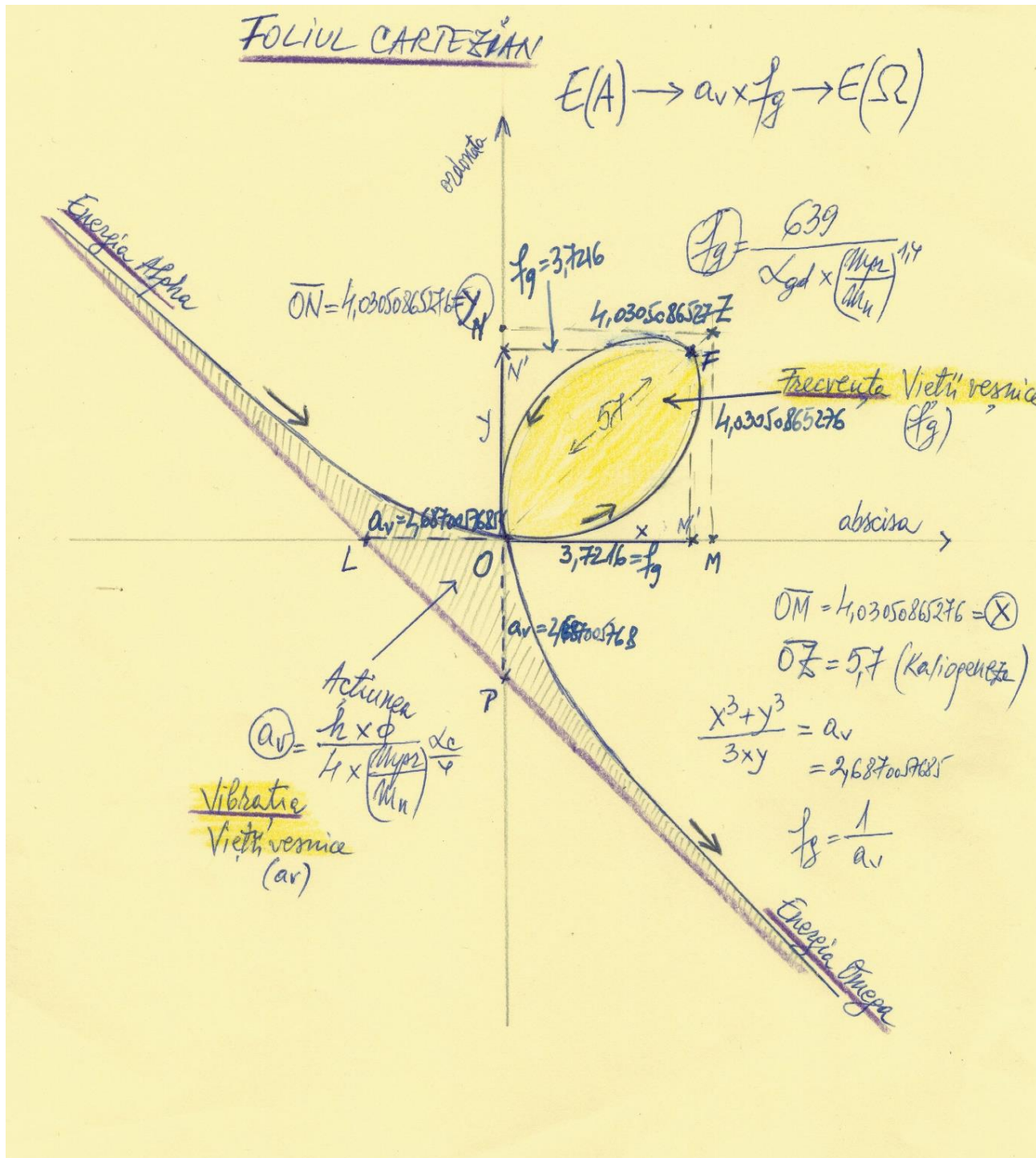
Conștiința Omului, ca o realitate ultimă, prin punerea „Întrebării întrebărilor”, aceea a Sphinxului, primește binecuvântarea Ființei și dăruie continuu Ființă, deci nu poate fi corelată nicidecum cu moartea.

Realitate fără Conștiință nu-i... vasăzică, fără o Persoană cu spirit, co-participantă...

Conștiința Vieții, în didactica „Foliul-ui” cartezian, va fi a Prezentității, mereu, echilibrând cele două asimptote ale „factorului Acțiunii-Vieții” ale trecutului infinit cu ale viitorului infinit...

Expansiunile nelimitate ale Creației ce respectă aceeași Matrice țin de un singur loc, Punctul, Vidul divin, acolo unde „Energia simetrică” se transformă permanent într-un amestec de Vibrație și Frecvență (entropice, acestea, adică a unei multitudini simetrice), Echilibrul păstrându-se...

27 iunie 2023

Despre bibliile *satanice*, care induc în eroare și redau blasfemic „Cuvântul lui Dumnezeu”.

„Greșelile dintr-o Biblie sunt o gravă abatere de la redarea corectă
a «Cuvântului care vine de la Dumnezeu»”

 valoarea omului implicat în transmiterea „Cuvântului lui Dumnezeu”⁶⁵:
„Dacă omul redă corect „Cuvântul lui Dumnezeu” = 1.
Dacă omul mai studiază și înțelege corect Biblia = 10.

Dacă omul mai trăiește și duhovnicește = 100.

Dacă omul mai este și propovăduitor al lui Dumnezeu = 1000.

Însă dacă omul redă *greșit* „Cuvântul lui Dumnezeu”, adică dacă dispăre 1, rămân doar zerourile, rămâne cu 000, ceea ce înseamnă că **«omul care redă greșit mesajul Divin este o nulitate»**, un ipocrit, un blasfemator, un individ care defăimează atât cele sfinte, cât și sentimentele religioase. **În timp ce matematica a demonstrat că „0 la orice putere este 0”,** viața a demonstrat că «orice **blasfemator** ridicat la putere, sau la orice rang posibil, tot o nulitate rămâne!»⁶⁶. (N. Grigorie Lăcrița).

Cuprins:

1. Precizări preliminare.
 2. Este mai lesne să treacă cerul și pământul decât din „Lege” să cadă o frântură de slovă, un *corn de literă*, o cirtă, o iotă, un cornișor de slovă, un vârful, o codiță sau un punct de la o literă.
 3. Unor indivizi *satanici* le-a încolțit în minte gândul *luciferic* de a *pirata* și de a prezenta spre uzul public Biblie care redau deformat „Cuvântul lui Dumnezeu”.
 4. Greșelile existente în scrierea unor biblii care schimbă esența „Cuvântului lui Dumnezeu”.
 - 4.1. Cuvinte care *nu sunt scrise cu diacritice*.
 - 4.2. Folosirea unor cuvinte fie necunoscute, fie cu sensuri multiple, din care este foarte greu de stabilit care este sensul biblic.
 - 4.3. Erori imponderabile existente în unele versete.
 - 4.4. *Topica* este foarte importantă în redarea exactă a sensului și a conținutului „Cuvântului lui Dumnezeu”.
 5. Despre incompetența blasfemiatorilor impostori - propovăduitori, prin piratare, în format electronic, a unor Biblii.
 6. Scurte concluzii.
- Bibliografie.

Rezumat. Pe Internet există zeci de Site-uri care prezintă Biblia cu numeroase și inadmisibile greșeli, care conduc la o gravă abatere de la redarea corectă a „Cuvântului lui Dumnezeu”. Iudeii aveau și au o tradiție, cu putere de „*Lege eternă*”, care spune că dacă toți oamenii din lume ar încerca să desființeze cea mai mică literă a „*Legii lui la Dumnezeu*”, n-ar fi cu puțință ca să izbutească. A face așa ceva ar însemna să intre într-o vinovăție atât de mare, judecau ei, încât lumea ar urma să fie distrusă. Conform Bibliei, Luca 16:17 și Matei 5:18, **este mai lesne să treacă cerul și pământul decât din „Lege” să cadă o frântură de slovă, un corn de literă, o cirtă, o iotă, un cornișor de slovă, un vârful, o codiță sau un punct de la o literă.** Unor indivizi *satanici*, fără credința în Dumnezeu, le-a

⁶⁵ „Cuvântul lui Dumnezeu” se referă la „*un mesaj Divin*”, la „*un mesaj transmis de Dumnezeu*”, sau la mai multe de astfel de mesaje, precum cele transmise Profeților, autorilor Bibliei etc. Profeții au declarat de multe ori că mesajele pe care le transmiteau erau de inspirație divină și de expresie umană, că exprimă cuvântul lui Dumnezeu în limbaj omenesc, că sunt „cuvântul lui Dumnezeu” (Luca 11:28). Vezi și „Biblia”.

⁶⁶ Citat adaptat după „*Ce valoare are omul în matematică*”, de Abu Abdullah Muhammad bin Musa al-Khwarizmi, un savant, astronom/astrolog, matematician și scriitor persan, cunoscut ca fiind descoperitorul cifrei zero și considerat de unii a fi Părintele algebrei. A se vedea zecile de Site-uri care redau acest citat.

încolțit în minte **gândul luciferic** de a pirata numeroase biblii, bine traduse, unele chiar foarte bine, și de a le prezentate pe Internet, în format electronic, cu numeroase și grave erori de scriere, în special fără diacritice, cu cuvinte scrise greșit, ceea ce face ca respectivele biblii să inducă în eroare, să redea deformat, eronat „Cuvântului lui Dumnezeu”, acestea fiind o *blasfemie*, o defăimare a celor sfinte, a religiei, a divinității, a dogmelor, a obiectelor de cult și a sentimentele religioase ale milioanele de credincioși. *Impostorii – propovăduitori*, prin piratare, în format electronic, a oricărei Biblii scrise corect în original, prin redarea **greșită a** „Cuvântului lui Dumnezeu” spre uzul public, sunt niște *blasfematori*, sunt niște **nulități**, niște ipocriți, care, ridicăți la putere, sau la orice rang posibil, tot niște nulități rămâne!

1. Precizări preliminare

„Religia fără știință este schiloadă și neconvingătoare, iar știința fără religie este oarbă.”.

(Albert Einstein).

„A gândi liber e mare lucru. A gândi corect e și mai mare lucru”.

(Text scris pe frontispiciul Universității din Uppsalla).

Biblia este o carte cu adevărat *revelatoare*, pentru orice persoană, indiferent de vârstă, de religie, de pregătire, de preocupări, de concepția sa despre viață, și indiferent dacă o citește ca un act de cultură general, ca o călăuză (ca un îndrumar în viață), sau că simte nevoia de apropiere față de Dumnezeu.

Orice persoană *cerebrală* caută un răspuns la întrebările fundamentale ale existenței, respectiv: care este *sursa unică Universului*” și a vieții? cine suntem? de unde venim? încotro mergem?

În funcție de răspunsurile la aceste întrebări se manifestă atitudinea fiecăruia față de lume, față de viață, față de religie, față de credință.

O mare parte din populația omenirii consideră că răspunsul la aceste întrebări se găsește în religia sa, precum pentru creștini în Biblie, pentru musulmani în Coran etc.

Răspunsul la aceste întrebări devine tot mai greu în condițiile în care (1) în istoria omenirii au existat, și există, peste 2.000 de Divinități, iar (2) în țara noastră funcționează **51 de entități religioase** (18 culte + 33 de asociații), în care aproape fiecare dintre acestea are *propria* sa Biblie, „conformă cu doctrina sa”.

În aceste condiții este ușor de înțeles situația complicată la care s-a ajuns (**a**) în promovarea creștinismului, și (**b**) în înțelegerea „Cuvântului lui Dumnezeu”, cu atât mai mult cu cât în cele mai multe dintre zecile de Biblii existente în țara noastră, în special în format electronic, nici nu se menționează cărui cult sau asociații religioase aparțin.

S-a ajuns efectiv ca în lume să existe mii de religii și culte religioase care ne dezbină tot mai mult, dar nu există o singură credință care să ne unească.

Unde vom ajunge în condițiile unor asemenea religii, dintre care tot mai multe sunt numai dogmă și profit?

Aceste mii de religii și de culte religioase care ne dezbină, nu cumva contribuie și ele la eșecul spiritual al civilizației moderne?

Să luăm oare tot mai mult în considerare celebrul și foarte controversatul citat al lui Malraux care spune că „**Secolul XXI va fi religios, sau nu va fi deloc**”?

Dar știința vine cu tot mai multe dovezi care contrazic numeroase dogme din toate religiile actuale, fără a mai vorbi de cele trecute, pe care acum lumea modernă le consideră, argumentat, primitive. În plus, în prezent, nici un om cerebral nu mai poate accepta dogma „*crede și nu cerceta*”.

Destui de mulți dintre cei mai mari oamenii de știință din toate timpurile au trăit, sau trăiesc, dilema „*sursei unice a Universului*”, respectiv între a da crezare fie teoriei creației (a lui Dumnezeu, la creștini), fie teoriei evoluționismului (a lui Darwin).

Dacă nici cei mai mari oameni de știință ai omenirii (precum Spinoza, Einstein, Stephen W. Hawking etc.) nu au ajuns la o concluzie unanimă asupra *sursei unice a Universului*, atunci ce să mai vorbim despre noi oamenii de rând?

Omul de rând devine tot mai bulversat și din cauză că, pe cel mai uzitat mijloc mass-media, pe Internet, există zeci de Site-uri care prezintă Biblia cu numeroase și inadmisibile greșeli, care conduc la o gravă abatere de la redarea corectă a „Cuvântului lui Dumnezeu”.

Unor **indivizi satanici**, fără credința în Dumnezeu, le-a încolțit în minte **gândul luciferic** de a pirata numeroase biblii, traduse bine, unele chiar foarte bine, și a le prezentate pe Internet ca fiind „Biblia *ortodoxă*”, în format electronic, cu numeroase și grave erori de scriere, în special fără diacritice, cu cuvinte scrise greșit, fapt care face ca respectivele biblii să inducă în eroare, să redea deformat, eronat „Cuvântului lui Dumnezeu”, *ceea ce constituie o blasfemie*, o defăimare a celor sfinte, a religiei, a divinității, a dogmelor și a obiectelor de cult.

Internetul este plin de asemenea Biblii satanice și aceasta din cauză că „**Singurul lucru de care răul are nevoie să triumfe este ca oamenii buni să nu facă nimic**” (E. Burke, filosof).

În condițiile în care cu toții observăm asemenea numeroase și grave blasfemii la adresa credinței unui întreg popor și nu intervin, *concluzia* este că „**Toți suntem responsabili de prosperitatea prostiei**”. (Vasile Ghica), și că „**Lumea nu va fi distrusă de cei care fac rău, ci de aceia care îi privesc și refuză să intervină**”. (Albert Einstein).

Cu aceste gânduri am scris acest material și cu convingerea că „**Iar dacă tu ai prevenit un păcătos să se abată de la calea lui și el nu s-a abătut, atunci el va muri pentru păcatele lui, iar tu ți-ai mântuit viața**”. (Ezechiel 33. 9), și că oamenii buni vor interveni pentru ca răul să nu triumfe.

2. Este mai lesne să treacă cerul și pământul decât din Legesă cadă o frântură de slovă, un *corn de literă*, o cirtă, o iotă, un cornișor de slovă, un vârful, o codiță sau un punct de la o literă

„*Niciodată să nu scrii incorect; nu numai că insultă gramatica, dar faci să sufere și sufletele*”.
(Socrate).
„*Cuvintele sunt cărările faptelor*”.
(Sfântul Ioan Gură de Aur).

Fudeii aveau și au o tradiție, cu putere de „**Lege eternă**”, care spune că **dacă toți oamenii din lume ar încerca să desființeze cea mai mică literă a „Legii care vine de la Dumnezeu”, n-ar fi cu putință ca să izbutească**. A face așa ceva ar fi însemnat să intre într-o vinovăție atât de mare, judecau ei, **încât lumea ar urma să fie distrusă**. În Tora se păstrează nu numai litera, ci și forma și mărimea ei.

Deci, **adăugarea și / sau omiterea, în copierea Torei**⁶⁷, a unei frântură de slovă, a unui *corn de literă*, a unei cirte, a unei iote, a unui cornișor de slovă, a unui vârful, a unei o codițe sau a unui punct de la o literă, **ar conduce la încălcarea gravă a Legii care a fost dictată de Dumnezeu lui Moise pe muntele Sinai** și, pe cale de consecință, **ar duce la distrugerea Universului**.

În Biblie, în Luca 16:17 și în Matei 5:18, se spune:

1. În Luca 16:17:

„**Dar mai lesne e să treacă cerul și pământul, decât să cadă din Lege un corn de literă**”. În Site-ul <http://www.bibliaortodoxa.ro/>

„**Dar mai lesne este să treacă cerul și pământul decât din Lege să cadă o cirtă**”. În Biblia Bartolomeu Anania, pe Site-ul:

<https://www.docdroid.net/fBqDkcs/biblia-ortodoxa-varianta-bartolomeu-anania.pdf#page=1686>

„**Este mai lesne să treacă cerul și pământul decât să cadă o singură frântură de slovă din Lege**”. În Biblia Cornilescu, pe Site-ul <https://mybible.ro/>.

2. În Matei 5:18:

„**Căci adevărat zic vouă: Înainte de a trece cerul și pământul, o iotă sau o cirtă din Lege nu va trece, până ce se vor face toate**”. În Site-ul <http://www.bibliaortodoxa.ro/>

„**Că adevăr vă grăiesc: Înainte de a trece cerul și pământul, nici o iotă sau o cirtă din lege nu va trece până ce toate se vor împlini**”. În Biblia Bartolomeu Anania, pe Site-ul <https://www.docdroid.net/fBqDkcs/biblia-ortodoxa-varianta-bartolomeu-anania.pdf#page=1686>

„**Căci adevărat vă spun, câtă vreme nu va trece cerul și pământul, nu va trece o iotă sau o frântură de slovă din Lege, înainte ca să se fi întâmplat toate lucrurile**”. În Biblia Cornilescu: <https://mybible.ro/>.

Pentru înțelegerea corectă a sensului și a conținutului mesajului din aceste versete sunt necesare următoarele **precizări de ordin semantic**:

Cirtă: liniuță; lucru foarte mic, neînsemnat; ceva foarte mic; cantitate mică. În Biblia **Bartolomeu Anania**, în Matei 5:18, se dă următoarea definiție: „**Cirte**: Mici semne grafice din alfabetul limbilor biblice. Așadar: cele mai mici amănunte.”.

Iotă, nici o iotă: deloc, câtuși de puțin, nimic; ceva foarte puțin; nici cel mai mic lucru.

Slovă: literă; semn grafic din alfabet.

„**Frântură de slovă**”, sau „*frântură de literă*” înseamnă:

a) fie un semn pus deasupra unui cuvânt prescurtat sau orice semn minor; „frântură de slovă”, sau „un mic corn”, poate fi: un mic cârlig al unei litere; o parte dintr-o literă prin care se distinge de o altă literă, de una asemănătoare cu ea;

b) fie un *simbol atașat unei litere*, precum, în limba română, *simbolurile* care însoțesc cele cinci litere cu semne diacritice (ă, â, î, ș, ț):

c) fie punctele din unele litere, precum cele din literele românești *i* și *j*;

d) fie orice altă particulă, oricât ar fi ea de mică, din scrierea unei litere.

Un exemplu al însemnătății unei „frânturi de slovă”, al unei „cirtă”, îl reprezintă partea de liniuță din litera G care face ca aceasta să se distingă de litera C.

Corn de literă: semn grafic amplasat deasupra sau dedesubtul unei litere; semne care fac distincția între o literă și alta. O privire asupra literelor *i* / *î*; *a* / *â*; *a* / *ă*; *s* / *ș*; *t* / *ț*, respectiv între: *I* / *Î*; *A* / *Â*; *A* / *Ă*; *S* / *Ș*; *T* / *Ț*, arată importanța măruntelor detalii ale diferitelor litere din limba română. **Cornișor de slovă:** un vârf sau un punct de la o literă, corn. **Un mic corn,** poate fi: un mic cârlig al unei litere; o parte dintr-o literă prin care se distinge de o altă literă, de una asemănătoare cu ea.

Deci, conform Bibliei, Luca 16:17 și Matei 5:18, este mai lesne să treacă cerul și pământul decât din „Lege” să cadă o frântură de slovă, un **corn de literă, o cirtă, o iotă, un cornișor de slovă, un vârf, o codiță sau un punct** de la o literă.

În timp ce (1) în tradiția iudeilor, și (2) în Biblie, în Luca 16:17 și Matei 5:18, se consideră că este mai lesne

să treacă cerul și pământul decât din „Lege” să cadă o frântură de slovă, un **corn de literă, o cirtă, o iotă, un cornișor de slovă, un vârf, o codiță sau un punct** de la o literă, la noi, numeroase biblii traduse bine, unele chiar foarte bine, sunt *piratate* și sunt prezentate pe Internet, în format electronic, cu numeroase și grave erori de scriere, în special fără diacritice, cu cuvinte scrise greșit, fapt care face ca respectivele biblii să inducă în eroare, să redea deformat, eronat „Cuvântului lui Dumnezeu”, ceea ce constituie o blasfemie, o defăimare a celor sfinte, a religiei, a divinității, a dogmelor și a obiectelor de cult, o hulă.

Greșelile din Biblii care redau greșit Cuvântului lui Dumnezeu sunt o blasfemie.

Dintre numeroasele biblii *piratate* prezentate pe Internet, în format electronic, cu numeroase și grave erori de scriere, în special fără diacritice, cu cuvinte scrise greșit, care induc în eroare, care redau deformat, eronat „Cuvântului lui Dumnezeu”, care sunt o blasfemie, menționez, cu titlu de exemplu, numai Site-urile <http://www.bibliaortodoxa.ro>, <https://www.crestinortodox.ro/biblia/>, <http://www.biblia-ortodoxa.ro/> etc.

3. Unor indivizi *satanici* le-a încolțit în minte gândul *luciferic* de a *pirata* și de a prezenta spre uzul public Bibliei care redau deformat „Cuvântul lui Dumnezeu”.

**„Veghează-ți gândurile. Ele devin cuvinte.
Veghează-ți cuvintele. Ele devin acțiune.
Veghează-ți acțiunile. Ele devin obiceiuri.
Veghează-ți obiceiurile. Ele devin caracter.
Veghează-ți caracterul. El devine destinul tău.”**

(Lao Tzu, fondatorului Taoismului, în volumul de 81 de versuri „Calea și Puterea/Virtutea sa”).

Cste cunoscut faptul că „*mesajul Divin*”⁶⁸, se manifestă prin limbajul biblic, limbaj care se distinge față de limbajul obișnuit prin particularități ortografice, lexicale, morfologice, sintactice și de topică.

Modul în care „*mesajul Divin*” ajunge la oameni depinde foarte mult, uneori decisiv, de faptul dacă comunicarea se face cu respectarea cu strictețe a limbajului biblic. De corectitudinea cu care este folosit limbajul biblic depinde modul în care „*mesajul Divin*”, „*Cuvântului lui Dumnezeu*” ajunge la oameni.

Limbajul biblic este folosit atât pentru a comunica „*Cuvântul lui Dumnezeu*”, cât și pentru a crea o reprezentare despre Divinitate.

Unii oameni citesc Biblia ca un act de cultură generală, dar foarte mulți o studiază spre însușire, spre a înțelege „*Cuvântul lui Dumnezeu*”, limbajul biblic folosit fiind decisiv (pentru înțelegere și însușire) și

pentru unii, și pentru alții.

Numai unor *indivizi satanici*, fără credința în Dumnezeu, le poate încolți în minte **gândul luciferic** (1) de a *pirata*, (2) de a reda (de a comercializa) ilegal, cu numeroase și grave greșeli, și (3) de a prezenta, spre folosință, unui întreg popor, o asemenea Biblie, în format electronic, ca fiind „*Biblia ortodoxă*” care, în realitate este **o Biblie care induce în eroare, care redă deformat, eronat „Cuvântul lui Dumnezeu”**.

„Tot ce e static se risipește ca fumul, **tot ce e sfânt este profanat**.” (Karl Marx și Friedrich Engels, Manifestul Partidului Comunist, 1948).

Spun că **gândul acestora este luciferic** din cauză că ei

(1) nu au nici pregătirea teologică necesară,
(2) nu cunosc nici limbile ebraică și nici limba greacă,

(3) se găsea în afara trăirilor duhovnicești și a inspirației divine, și

⁶⁸ „Mesaj divin” are sensul de „Cuvântul lui Dumnezeu”, sau „Cuvântul care vine de la Dumnezeu”.

(4) au dovedit că nu stăpânesc și nu folosesc corect nici chiar limba română.

Toate acestea n-au fost pentru ei un impediment în a lua un text corect al Bibliei și a-l prezenta *mutilat* ca fiind „*propria lucrare*”, ca fiind „*propria Biblie*”, ca fiind „*Biblia ortodoxă*”, oferită pe Internet, în format electronic, unui întreg popor.

Mare trebuie să fie nesăbuița cuiva care are curajul, și inconștiența, de a batjocori textul Sfintei Scripturi și de a o mai și prezenta unui popor întreg ca fiind „*Biblia ortodoxă*”, „*Biblia catolică*”, „*Biblia ortodox-catolică*” etc.

Acest titlu, de „*Biblia ortodoxă*”, a fost ales astfel, cu bună știință, de acești indivizi *satanici*, pentru ca prin sintagma de „*ortodoxă*” să se creadă (după denumirea ei, după titlu ei), că această Biblie este chiar „*Biblia ortodoxă*”, este chiar Biblia Patriarhiei României, este Biblia care are girul Bisericii Ortodoxe Române.

Numeroase versete fiind scrise fără diacritice conduc la exprimări neclare, confuze, chiar cu tentă pornografică, ceea ce te poate face să crezi că te afli în fața unei „*biblii satanizate*”, rămânând îngrozit de felul cum niște *nelegiuiți* și fără respect față de „*Cuvântul lui Dumnezeu*” au îndrăznit să prezinte

poporului o asemenea „*Biblie satanizată*” ca fiind „*Biblia ortodoxă*”.

Din cauza scrierii fără diacritice, s-a schimbat sensul și conținutul unor cuvinte și, pe cale de consecință, și al versetelor care le conțin, conducând astfel și la schimbarea esenței „*Cuvântului lui Dumnezeu*”.

Prin punerea în circulație a unei „*Biblie satanizate*”, ca fiind „*Biblia ortodoxă*”, se aduc mari blasfemii Sfintei scripturi.

„*Bibliile satanizate*” care conține numeroase și grave erori față de forma și de conținutul real al versetelor, erori care au condus la schimbarea sensului și a conținutului versetelor corecte, adică la redarea greșită a „*Cuvântului lui Dumnezeu*”, inundă și Internetul, iar oamenilor le este din ce în ce mai greu să deosebească adevărata Sfântă Scriptură de făcăturile diavolești.

Este datoria fiecărui OM de bună credință, religios sau nu, să ia atitudine față de orice Biblie care schimbă esența „*Cuvântului lui Dumnezeu*”.

Exemplele din acest articol sunt suficiente pentru ca orice om de bun simț să-și dea seama că se află în fața unei „*Biblii satanizate*”, ai cărei autori au fost inspirați de diavolul.

4. Greșelile existente în scrierea unor biblii care schimbă esența „*Cuvântului lui Dumnezeu*”

4.1. Cuvinte care nu sunt scrise cu diacritice

„*Limba dă forma felului în care gândim și ne determină la ce să ne gândim*”.

(Benjamin Lee Whorf).

„*Omul strică lucrurile mult mai mult cu cuvintele decât cu tăcerea*”.

(Mahatma Gandhi).

În orice text românesc, lipsa diacriticelor denotă o gravă lipsă de profesionalism și de cultură generală, elementară.

În unele versete biblice, **lipsa diacriticelor** este sursa multor neînțelegeri, confuzii, nedumeriri, interpretări diferite în înțelegerea sensului și a conținutului

mesajului corect al Cărții Sfinte (Bibliei), care conduc la o abatere de la redarea exactă a „*Cuvântului lui Dumnezeu*” din cauză că este schimbat sensul și conținutul „*mesajului divin*”.

Exemplele ce urmează sunt edificatoare în acest sens.

În Biblia de pe Site-ul „ bibliaortodoxa.ro ”:	În Biblia lui Cornilescu, în Site-ul https://mybible.ro/ :
În Facerea (Geneza), numai în primele 7 capitole:	
Capitolul 1:	
30. Iar tuturor fiarelor pământului și tuturor păsărilor cerului și tuturor vietăților ce se mișcă pe pământ, care au în ele suflare de vitață , le dau toată iarba verde spre hrană. Și a fost așa.	30. Iar tuturor fiarelor pământului, tuturor păsărilor cerului și tuturor vietăților care se mișcă pe pământ, care au în ele o suflare de vitață , le-am dat ca hrană toată iarba verde.” Și așa a fost.
Capitolul 2:	
12. Aurul din tara aceea este bun; tot acolo se găsește bdeliu și piatra de onix. 14. Numele râului al treilea este Tigru. Acesta curge prin fata Asiriei; iar râul al patrulea este Eufratul.	12. Aurul din țara aceasta este bun; acolo se găsește și bedelion și piatră de onix. 14. Numele celui de al treilea este Hidechel: el curge la răsăritul Asiriei. Al patrulea râu este Eufratul.

Capitolul 3:	
11. Și i-a zis Dumnezeu: „Cine ti-a spus că ești gol? Nu cumva ai mâncat din pomul din care ti-am poruncit să nu mănânci?”	11. Și Domnul Dumnezeu a zis: „Cine ți-a spus că ești gol? Nu cumva ai mâncat din pomul din care îți poruncisem să nu mănânci?”
19. ĂȚn sudoarea fetei tale îți vei mânca pâinea ta, până te vei întoarce în pământul din care ești luat; căci pământ ești și în pământ te vei întoarce.	19. În sudoarea fetei tale să-ți mănânci pâinea până te vei întoarce în pământ, căci din el ai fost luat; căci țărână ești și în țărână te vei întoarce.”
Nu „ĂȚn sudoarea fetei tale îți vei mânca pâinea ta”, ci „În sudoarea fetei tale îți vei mânca pâinea ta”.	
Capitolul 6:	
20. Din toate soiurile de păsări înaripate după fel, din toate soiurile de animale după fel și din toate soiurile de târătoare după fel, din toate să între la tine câte două, parte bărbătească și parte femeiască, ca să rămână în viată împreună cu tine.	20. Din păsări după soiul lor, din vite după soiul lor și din toate târătoarele de pe pământ după soiul lor, să vină la tine înăuntru câte două din fiecare soi, ca să le ții cu viată .
Capitolul 7:	
11. ĂȚn anul șase sute al vieții lui Noe, în luna a doua, în ziua a douăzeci și șaptea a lunii acesteia, chiar în acea zi, s-au desfăcut toate izvoarele adâncului celui mare și s-au deschis jgheburile cerului;	11. În anul al șase sutelea al vieții lui Noe, în luna a doua, în ziua a șaptesprezecea a lunii, în ziua aceea, s-au rupt toate izvoarele Adâncului celui mare și s-au deschis stăvilarele cerurilor.
13. ĂȚn ziua aceasta a intrat Noe în corabie și împreună cu dânsul au intrat Sem, Ham și Iafet, fiii lui Noe, femeia lui Noe și cele trei femei ale fiilor lui.	13. În aceeași zi au intrat în corabie: Noe, Sem, Ham și Iafet, fiii lui Noe, nevasta lui Noe și cele trei neveste ale fiilor lui cu ei:
În cartea „Leviticul”, capitolul 27:	
1. ĂȚn vremea aceea era în tot pământul o singură limbă și un singur grai la toți.	1. Tot pământul avea o singură limbă și aceleași cuvinte.

Incompetența impostorilor - propăvăduitori, prin piratare, în format electronic, a oricărei Biblii scrise corect în original, prin redarea **greșită** a „Cuvântul lui Dumnezeu” spre uzul public, constituie o blasfemie,

o defăimare a celor sfinte, a religiei, a divinității, a dogmelor, a obiectelor de cult și a sentimentele religioase ale milioanele de credincioși.

4.2. Folosirea unor cuvinte fie necunoscute, fie cu sensuri multiple, din care este foarte greu de stabilit care este sensul biblic

„Gândește ca un înțelept, dar comunică în limba oamenilor”.
(William Butler Yeats).

„Cuvintele ne spun cum să gândim și să acționăm”.
(Benjamin Lee Whorf).

În Biblia postată pe Internet pe Site-ul <http://www.bibliaortodoxa.ro/>, numeroase versete sunt exprimate prin cuvinte (și formulări) fie care nu sunt înțelese, fie care necesită folosirea DEX-ului,

unele cuvinte negăsindu-se nici în acest dicționar. Exemplele ce urmează sunt edificatoare în acest sens.

În Biblia de pe Site-ul „bibliaortodoxa.ro”:	În Biblia lui Cornilescu, în Site-ul https://mybible.ro/ :
În cartea Facerea (Geneza): Capitolul 1:	
2. Și pământul era netocmit și gol. Întuneric era deasupra adâncului și Duhul lui Dumnezeu Se purta pe deasupra apelor.	2. Pământul era пустiu și gol; peste fața adâncului de ape era întuneric, și Duhul lui Dumnezeu Se mișca pe deasupra apelor.
Cuvântul „ netocmit ” nu este în DEX. Conform DEX, cuvintele „ netocmire ”, „ netocmiri ” au sensul de „lipsă de înțelegere; neînțelegere, disensiune, dezacord, ceartă, vrajbă, discordie.”.	
6. Și a zis Dumnezeu: "Să fie o tărie prin mijlocul apelor și să despartă ape de ape!" Și a fost așa.	6. Dumnezeu a zis: „Să fie o întindere între ape și ea să despartă apele de ape.”

Numai în acest Capitol 1 cuvântul „ tărie ” se află de 7 ori în 4 versete (în vs. 6, 7, 8, 14 și 17), de 3 ori fiind în versetul 7. Cuvântul „tărie” are, în general, sensul de „forță fizică, putere, vigoare”, fiind foarte puțin cunoscut cu sensul de „boltă cerească; firmament (boltă cerească acoperită de stele); văzduh.”.	
24. Apoi a zis Dumnezeu: "Să scoată pământul ființe vii, după felul lor: animale, târâtoare și fiare sălbatice după felul lor". Și a fost așa.	24. Dumnezeu a zis: „Să dea pământul viețuitoare după soiul lor; vite, târâtoare și fiare pământeste după soiul lor.” Și așa a fost.
Capitolul 2:	
12. Aurul din <i>tara</i> aceea este bun; tot acolo se găsește bdeliu și piatra de onix. 21. Atunci a adus Domnul Dumnezeu asupra lui Adam somn greu; și, dacă a adormit, a luat una din coastele lui și a plinit locul ei cu carne.	12. Aurul din <i>țara</i> aceasta este bun; acolo se găsește și bedelion și piatră de onix. 21. Atunci Domnul Dumnezeu a trimis un somn adânc peste om, și omul a adormit; Domnul Dumnezeu a luat una din coastele lui și a închis carnea la locul ei
În cartea „Leviticul”: capitolului 27:	
32. Toată dijma de la boi și de la oi și tot al zecelea din câte trec pe sub toiag este afierosit Domnului.	32. Orice zeciuială din cirezi și din turme, din tot ce trece sub toiag, să fie o zeciuială închinată Domnului .
Cuvântul „ afierosit ”: a) nu este cunoscut de marea majoritate a populației; b) conform DEX, acesta are sensurile de: „1) A risipi o avere, un bun etc. 2) A se dedica, a se consacra”. Este greu de crezut că, fie și numai 1% dintre persoanele care citesc acest verset, vor înțelege: a) care este sensul cel potrivit pentru acest verset, și b) că este vorba despre „ o zeciuială închinată Domnului ”.	

Redarea incorectă a unor versete din Biblie este o gravă abatere de la redarea exactă a „Cuvântului lui Dumnezeu”, sunt o blasfemie”.

„**Dacă viața creștină a poporului izvorăște din**

cunoașterea Bibliei, iar eu nu pot înțelege ce este scris acolo, cum va înțelege oare poporul?” (Dumitru Cornilescu).

4.3. Erori impardonabile existente în unele versete

„**Cuvântul doare mai mult decât fapta, iar limba e mult mai ascuțită decât sabia**”.

(Mihail Drumes).

„**Proștii mor, dar prostia rămâne**”.

(Ion Luca Caragiale).

între erorile impardonabile existente în unele versete, voi prezenta numai următoarele:

Cartea Judecătorii , cap. 13:2	
În Biblia de pe Site-ul „bibliaortodoxa.ro” : 2. Era însă în vremea aceea un om de la țara , din seminția lui Dan, cu numele Manoe și femeia lui era stearpă și nu năștea.	În Biblia Cornilescu, în Site-ul https://mybible.ro/ : 2. Era un om în Toreia , din familia daniților, care se chema Manoah. Nevastă-sa era stearpă și nu năștea. Biblia Anania, în Site-ul https://biblia.derwent.ro/ 2. Era pe atunci un om din Ţora , din seminția lui Dan, al cărui nume era Manoe; femeia lui era stearpă și nu năștea.
Eroarea, din Biblia de pe Site-ul „bibliaortodoxa.ro”, cu „un om de la țara , din seminția lui Dan”, care are înțelesul de „un om de la țară , din seminția lui Dan”, este impardonabilă. Pentru a nu exista dubii, am prezentat și același verset din Biblia Anania, considerată de foarte mulți ca fiind cea mai bună traducere de Biblie ortodoxă. În Biblia Cornilescu, în Site-ul https://mybible.ro/vdc/judecatori/13 , la acest verset, se dau următoarele explicații (sublinierile îmi aparțin): „ Ţorea . Numele înseamnă <i>cetatea viespilor</i> . Aceasta este moderna Șar'a, așezată în Șefela, la 15 mile vest de Ierusalim. În Iosua 19,41, ca și aici, ea este numită ca cetate a teritoriului lui Dan, dar în Iosua 15,33 ea este numită o cetate a lui Iuda. Probabil că cetatea a fost mai întâi a lui Iuda și mai târziu atribuită lui Dan (vezi despre Iosua 19,41). În general, cetatea este amintită în legătură cu Eștaol (Judecători 13,25; 18,2.8.11 etc.); concluzia este că seminția lui Dan a fost restrânsă în mare măsură la împrejurimile acestor două cetăți. Ţorea a fost o veche cetate canaanită, fiind amintită în Scrisorile Amarna. Apropierea ei de Filistia i-a expus pe locuitori la influența filisteană.	

<p>Manoah. Numele, care înseamnă <i>odihnă</i>, poate să exprime dorința israeliților din acele zile tulburi. El nu se mai află în altă parte a Bibliei. Stearpă. Sterilitatea pentru o femeie ebraică era cea mai care nenorocire. Sara, Rebeca și Rahela au fost de asemenea sterile. Așa a fost și Ana, mama lui Samuel și Elisabeta, mama lui Ioan Botezătorul.”</p>	
<p>Cartea Judecătorii, cap. 13:2</p>	
<p>În Biblia de pe Site-ul „bibliaortodoxa.ro” :</p> <p>3. Udată însă s-a arătat îngerul Domnului femeii și i-a zis: „Iată tu ești stearpă și nu naști; dar vei zămisli și vei naște fiu.”</p>	<p>Biblia Cornilescu, în Site-ul https://mybible.ro/</p> <p>3. Îngerul Domnului S-a arătat femeii și i-a zis: „Iată că tu ești stearpă și n-ai copii, dar vei rămâne însărcinată și vei naște un fiu.</p> <p>Biblia Anania, pe Site-ul https://biblia.dervent.ro/</p> <p>3. Dar îngerul Domnului i s'a arătat femeii și i-a zis: „Iată, tu ești stearpă și n'ai născut, dar vei zămisli și vei naște fiu.”</p>
<p>Greu de înțeles sensul și conținutul acestui verset din cauza acestui cuvânt „Udată”.</p>	
<p>În „Cartea a doua a Regilor”⁶⁹, Capitolul 13, versetul 30.</p>	
<p>În Biblia de pe Site-ul „bibliaortodoxa.ro” :</p> <p>30. Și încă pe cale fiind ei, a ajuns la David vestea că Abesalom a omorât pe coti fiii regelui și n-a mai rămas nici unul din ei.</p>	<p>Biblia Cornilescu, în Site-ul https://mybible.ro/</p> <p>30. Pe când erau pe drum, a ajuns zvonul la David că Absalom a ucis pe toți fiii împăratului și că n-a mai rămas niciunul din ei</p> <p>Biblia Anania, pe Site-ul https://biblia.dervent.ro/</p> <p>30. Și a fost că la vremea când ei erau încă pe drum, a venit veste la David cum că Abesalom îi omorâse pe toți fiii regelui și că nici unul n'a scăpat.</p>
<p>Cartea a doua a Regilor, Capitolul 18, versetul 3.</p>	
<p>În Biblia de pe Site-ul „bibliaortodoxa.ro” :</p> <p>3. Să nu mergi; i-au zis oamenii, că noi chiar de vom fugi, nu se va tine seamă de aceasta; și chiar de ar muri jumătate din noi, de asemenea nu se va line seamă; iar tu singur ești cât noi, zece mii. Deci pentru noi este mai bine ca tu să ne dai ajutor din cetate!</p>	<p>Biblia Cornilescu, în Site-ul https://mybible.ro/:</p> <p>3. Dar poporul a zis: „Să nu ieși! Căci dacă vom lua-o la fugă, luarea aminte nu se va îndrepta asupra noastră; și când vor cădea jumătate din noi, nu vor lua seama la noi; dar tu ești ca zece mii dintre noi, și acum este mai bine să ne vii în ajutor din cetate.”</p> <p>Biblia Anania, pe Site-ul https://biblia.dervent.ro/</p> <p>3. Iar ei au zis: „Tu nu trebuie să ieși; că dacă ar fi ca noi să fugim, lor n'o să le pese de noi; și dacă ar fi ca jumătate din noi să moară, de noi n'o să le pese; căci tu, unul, ești cât zece mii ca noi. Și acum, mai bine va fi ca tu să ne dai ajutor din cetate”.</p>

4.4. *Topica* este foarte importantă în redarea exactă a sensului și a conținutului „Cuvântului lui Dumnezeu”

„Cuvintele aranjate în mod diferit au un înțeles diferit, iar semnificațiile dispuse diferit au un efect diferit”.

(Blaise Pascal).

„Cuvintele ne spun cum să gândim și să acționăm”.

(Benjamin Lee Whorf).

iterele sunt pietrele de temelie ale cuvintelor.

Literele, aranjate în diferite combinații, formează cuvintele.

⁶⁹ În Biblie numeroase cărți, în special din Vechiul Testament, au denumiri diferite de la o religie la alta (ortodocși, catolici, protestanți etc.). Spre exemplu, Cartea nr. 10 din Vechiul Testament are, în diferite Biblii, următoarele denumiri: „*Cartea a doua a Regilor*”; „2 Samuel”; „*Cartea a doua a lui Samuel*”.

Topica este definită ca fiind „ordinea cuvintelor în propoziție sau a propozițiilor în frază” (DEX).

Topica, este foarte importantă deoarece aceasta stabilește sensul și conținutul unei propoziții, a unei fraze, a unei prevederi legale, a unui verset din Biblie etc., stabilește *ordinea* faptelor.

Altfel spus, de la ordinea cuvintelor în propoziție, sau a propozițiilor în frază, se ajunge la ordinea faptelor.

Sunt cazuri în care ordinea cuvintelor este hotărâtoare în stabilirea sensului și a conținutului unei propoziții, a unei prevederi legale, a unei fapte, a sensului și a conținutului Mesajului Divin etc.

Uneori auzim spunându-se că „plouă afară”, deși în mod normal nu plouă decât afară, situație în care avem de-a face cu un *pleonasm*.

În cazul în care se începe cu adverbul și se zice „afară plouă”, situația în exprimare se schimbă, căci nu se pune problema unde plouă, ci ce se petrece afară, fapt pentru care exprimarea nu mai este pleonastică.

Există și o **topică subiectivă**, exprimată cu multă subtilitate, printr-o adevărată știință și artă, **prin care se induce o anumită dependentă, conduită și/sau o încărcătură afectivă** în rândul maselor, aceasta fiind numită **topică psihologică deliberată**, care, în frecvente cazuri, generează efecte negative mult mai

numeroase și mai grave decât topica prostiei.

Ordinea faptelor, admiterea sau interzicerea (prin lege, obicei, religie etc.) unei acțiuni / activități este, uneori, stabilită de ordinea de aranjare a aceluiași cuvinte într-o propoziție, exemplul ce urmează fiind edificator în acest sens.

„Ion și Gheorghe ies de la biserică. Ion se întreabă dacă este bine să fumeze în timp ce se roagă.

Gheorghe îi răspunde: «De ce nu întrebi preotul?».

Ion se duce și și-l întreabă: «Sfinția ta, **pot să fumez când mă rog?** ».

Preotul îi răspunde: „Nu. fiule, nu se poate. E o lipsă de respect pentru religia noastră».

Ion se întoarce la prietenul lui și-i spune ce i-a spus preotul.

Gheorghe îi zice: «Nu mă miră. Ai pus greșit întrebarea. Ia să încerc și eu».

Și Gheorghe se duce la preot și îl întreabă: «Sfinția ta, **pot să mă rog când fumez?** ».

La care preotul îi răspunde: «Bineînțeles fiule. Bineînțeles».”

Dintre exemplele din Biblie în care diferențele sunt date de topică, voi prezenta numai pe cele de mai jos.

În Biblia de pe Site-ul „bibliaortodoxa.ro”:	Biblia Cornilescu, în Site-ul https://mybible.ro/ :
În Facerea (Geneza): Capitolul 3:	
1. Șarpele însă era cel mai șiret dintre toate fiarele de pe pământ, pe care le făcuse Domnul Dumnezeu. Și a zis șarpele către femeie: „ Dumnezeu a zis EL, oare , să nu mâncați roade din orice pom din rai?”	1. Șarpele era mai șiret decât toate fiarele câmpului pe care le făcuse Domnul Dumnezeu. El a zis femeii: „ Oare a zis Dumnezeu cu adevărat : „Să nu mâncați din toți pomii din grădină?”
23. De aceea l-a scos Domnul Dumnezeu din grădina cea din Eden, ca să lucreze pământul, din care fusese luat. 24. Și izgonind pe Adam, l-a așezat în preajma grădinii celei din Eden și a pus heruvimi și sabie de flacără vâlvâitoare , să păzească drumul către pomul vieții.	23. De aceea Domnul Dumnezeu l-a izgonit din grădina Edenului, ca să lucreze pământul din care fusese luat. 24. Astfel a izgonit El pe Adam; și la răsăritul grădinii Edenului a pus niște heruvimi, care să învârtească o sabie învâpăiată , ca să păzească drumul care duce la pomul vieții.
Între a „ scoate ” pe cineva (a-l lua din locul unde se află) și a-l „ izgoni ” (a-l obliga să plece, a-l fugări) este o mare diferență. În Site-ul „bibliaortodoxa.ro” există și o inconsecvență în folosirea, în versetele 23 și 24, noțiunilor „scoate” și „izgoni”. Diferențe esențiale există între; 1) „ în preajma grădinii celei din Eden” și „ la răsăritul grădinii Edenului”; 2) „ și sabie de flacără vâlvâitoare ” și „ care să învârtească o sabie învâpăiată ”. În timp ce cuvântul „ vâlvâitoare ” nu figurează în DEX, cuvântul învâpăiată are sensul de „aprinș ca o văpaie”.	
Capitolul 6:	
4. În vremea aceea s-au ivit pe pământ uriași, mai cu seamă de când fiii lui Dumnezeu începuseră a intra la fiicele oamenilor și acestea începuseră a le naște fii: aceștia sunt vestiții viteji din vechime .	4. Uriașii erau pe pământ în vremurile acelea și chiar și după ce s-au împreunat fiii lui Dumnezeu cu fetele oamenilor și le-au născut ele copii: aceștia erau vitejii care au fost în vechime, oameni cu nume
20. Din toate soiurile de păsări înaripate după fel, din toate soiurile de animale după fel și din toate soiurile de târătoare după fel, din toate să între la tine câte două, parte bărbătească și parte femeiască, ca să rămână în viață împreună cu tine .	20. Din păsări după soiul lor, din vite după soiul lor și din toate târătoarele de pe pământ după soiul lor, să vină la tine înăuntru câte două din fiecare soi, ca să le ții cu viață.

Capitolul 29:

31. Văzând însă Domnul Dumnezeu că **Lia** era disprețuită, a deschis pântecele ei, iar Rahila fu stearpă.

31. Domnul a văzut că **Lea** nu era iubită și a făcut-o să aibă copii, **pe când** Rahela era stearpă.

5. Despre incompetența blasfemiatorilor impostori - propovăduitori, prin piratare, în format electronic, a unor Biblii

„Limba lor este o săgeată ucigătoare[...]”

(Ieremia 9:8).

„Proștii mor, dar prostia rămâne”.

(Ion Luca Caragiale).

e spune că atunci **„Când prostia va primi aripi, se va întuneca cerul”**. (Valeriu Butulescu).

Atunci când bibliile satanizate vor prinde aripi, acestea vor ajunge să tulbure credința unui întreg popor.

„Țineți minte aceste lucruri și fiți oameni! Veniți-vă în fire, păcătoșilor.” (Biblia, Isaia 46:8) care prin lucrările voastre insultați, defăimați, profanați divinitatea, religia, cele sfinte, sentimentele religioase ale unui întreg popor creștin.

De reținut și faptul că pe Site-ul <http://www.bibliaortodoxa.ro>, deschizând meniul **„Despre”** apare următorul mesaj al autorilor acestui Site, pe care îl redau deoarece este cât se poate de edificator despre numeroasele și gravele erori de scriere a textelor de către autorii acestui Site, fiind subliniate de subsemnatul, prin îngroșare, literelor și a cuvintelor scrise greșit.

„Despre BibliaOrtodoxa.ro

Acest site este dezvoltat prin bunavointa mai multor creștini ortodocși care au tehnoredactat, digitizat, programat și verificat textul Sfintei Scripturi pentru a-l pune la dispoziție pe internet, îndeosebi în vederea unei mai facile căutări și accesari.

Site-ul nu are **nici o legătură** cu vreo organizație sau asociație oficială, fiind o **inițiativă benevolă** care nu vine decât în umplerea unui gol: nici Patriarhia **Romana** nici alte mitropolii nu oferă în prezent o versiune online a Bibliei. Singura excepție notabilă este **Manastirea Dervent** care va ofera versiunea Anania (din păcate fără facilitățile de căutare).

Textul site-ului este preluat din Biblia sau Sfânta Scriptură tipărită sub îndrumarea și cu purtarea de grijă a PF Teoctist, cu aprobarea Sfântului Sinod.

Inițial conținutul a fost preluat de pe un site vechi care nu specifică anul editiei. Corecturile ulterioare și adăugirile textelor lipsă sunt preluate din editia 1994 tipărită de Societatea Biblică Interconfesională din România care reproduce textul editiei din 1982.

Sugestiile și parerile dumneavoastră sunt binevenite. Va rugăm să ni le lăsați completând **forum** ularul din pagina **contact**. Dacă doriți răspuns, nu uitați să menționați adresa dumneavoastră de

email.

Newsletter

Pentru a fi la curent cu îmbunătățirile și modificările de pe site-ul nostru, va invităm să vă abonați la lista de gazduita de Yahoo Groups:”.

În condițiile în care autorii acestui Site nu au fost în stare să scrie corect, numai cu diacritice, numai cu cuvinte care sunt în DEX etc., nici aceste câteva fraze, este ușor de înțeles că ei nu au capacitatea să prezinte corect o lucrare monumentală, așa cum este Sfânta scriptură (Biblia).

Fie și numai *scrierea fără diacritice* a versetelor biblice conduce la numeroase și grave erori care fac să se schimbe radical sensul și conținutul:

1) unor cuvinte și, pe cale de consecință, și al versetelor care conține cuvintele respective; cu consecințe negative imprevizibile, unele chiar cu conotații pornografice;

2) „mesajului divin”, a „Cuvântului care vine de la Dumnezeu”.

Sunt numeroase cuvintele în care, o singură literă scrisă incorect, *fără diacritice*, conduce la un alt cuvânt, cu un sens și cu un conținut diferit de cel inițial, fie cu consecințe negative imprevizibile, fie cu conotații pornografice⁷⁰.

În acest articol m-am referit numai la Site-ul <http://www.bibliaortodoxa.ro> din următoarele motive:

a) prin denumirea sa înșelătoare induce în eroare ca fiind „biblie ortodoxă”, ca fiind biblia care:

1) este agreată, este girată de Patriarhia României,

2) redă corect „mesajul divin”, „Cuvântul care vine de la Dumnezeu”.

De menționat că, din punct de vedere tehnic, Site-ul <http://www.bibliaortodoxa.ro> este cea mai bună realizare dintre toate Site-urile care prezintă Biblia în format electronic prin faptul că:

a) la deschidere îți prezintă distinct toate cărțile.

⁷⁰ A se vedea în acest sens articolul subsemnatului intitulat **„Scrierea cu diacritice: • Indicator al gradului de cultură și de profesionalism. • Condiție esențială pentru elaborarea, interpretarea și aplicarea corectă a textelor și a prevederilor legale”**, prezentat și pe Internet.

distinct pe cele ale Vechiului Testament, și distinct pe cele ale Noului Testament, și

b) oferă posibilitatea de căutare, simplu și foarte ușor, a unui cuvânt sau expresii, fie în toată Biblia, fie numai dintr-o singură Carte a Bibliei.

Din punct de vedere tehnic (deci, numai din punct de vedere tehnic) Site-ul <http://www.bibliaortodoxa.ro> este cea mai bună realizare dintre toate Site-urile care prezintă

Biblia în format electronic.

Impostorilor - propovăduitori, prin piratare, în format electronic, ai bibliilor ar trebui să țină cont și de avertismentul lui Einstein care spune că **„Mi-e teamă de ziua în care tehnologia va fi mai importantă ca relațiile interumane. În lume va exista o generație de idioți.”**

6. Scurte concluzii

„Lumea nu va fi distrusă de cei care fac rău, ci de aceia care îi privesc și refuză să intervină.”.

(Albert Einstein).

„Opera e vrednică de foc; autorul, de spânzurătoare”.

(Gheorghe Șincai).

 Exemplele din acest material sunt numai din Vechiul Testament, și numai din verificarea, de către subsemnatul, a numai 20 capitole din totalul celor 1.189 de capitole câte conține Biblia (ceea ce reprezintă 1,7%).

În condițiile în care într-un text de numai 1,7% din Biblie s-au găsit atât de multe și de inadmisibile greșeli în redarea „Cuvântului lui Dumnezeu”, este ușor de înțeles cât de numeroase și de mari sunt acestea în toată Biblia supusă analizei de pe Site-ul <http://www.bibliaortodoxa.ro/>.

Citind o asemenea Biblie, cu asemenea numeroase și inadmisibile greșeli, este greu de crezut că se va înțelege corect mesajul ei și, respectiv, „Cuvântul lui Dumnezeu”.

Nu mai oameni cu un comportament malefic își pot permite 1) să ia o Biblie, care redă corect „Cuvântul lui Dumnezeu”, (2) să o pirateze, și 3) să o prezinte spre folosință unui întreg popor, cu numeroase și grave greșeli, în format electronic, ca fiind „Biblia ortodoxă” care, în realitate, este o blasfemie prin faptul că induce în eroare, că redă deformat, greșit „Cuvântul lui Dumnezeu”.

Se spune că „Ipocritul este acea persoană care, după ce a scris o carte ateistă, se roagă la Dumnezeu să aibă succes.” (Autor necunoscut), după care mai merge la preot și să se pocăiască, uitând că „Singurul viciu care nu poate fi iertat este ipocrizia. Pocăința

pentru ipocrizie este ea însăși ipocrizie.”. (William Hazlit).

În cazul de față este vorba mai mult decât de ipocrizie; este vorba de indivizi *satanici*, fără credința în Dumnezeu, cărora le-a încolțit în minte gândul *luciferic* de a se face cunoscuți și ei prin blasfemia (1) Sfintei Scripturi, (2) a „Cuvântul lui Dumnezeu”, (3) a tot ceea ce are mai scump (credința în Dumnezeu) o mare parte din poporul român.

În condițiile în care cu toții observăm asemenea numeroase și grave blasfemii la adresa credinței unui întreg popor și nu intervin, *concluzia* este că **„Toți suntem responsabili de prosperitatea prostiei”.** (Vasile Ghica), și că **„Lumea nu va fi distrusă de cei care fac rău, ci de aceia care îi privesc și refuză să intervină.”.** (Albert Einstein).

Cu aceste gânduri am scris acest material și cu convingerea că **„Iar dacă tu ai prevenit un păcătos să se abată de la calea lui și el nu s-a abătut, atunci el va muri pentru păcatele lui, iar tu ți-ai mântuit viața.”.** (VT/C26. Ezechiel 33. 9).

„Țineți minte aceste lucruri și fiți oameni! Veniți-vă în fire, păcătoșilor.” (Isaia 46:8), și fiți conștienți de faptul că **„Ticăloșia câtorva este o nenorocire pentru toți”.** (Syrus, 663).

„Cine are minte, să ia aminte!”. **„Cine are urechi de auzit să audă”.** (N. T., Luca, 8.3). **Amin !!!**

Bibliografie

Exemplu de Site-uri care redau o Biblie în format electronic scrisă FĂRĂ diacritice:

<http://www.bibliaortodoxa.ro>

<https://www.crestinortodox.ro/biblia/>

<http://www.biblia-ortodoxa.ro/> etc.

Exemplu de Site-uri care redau o Biblie în format electronic scrisă CU diacritice:

<https://mybible.ro/> – Biblia versiunea **Dumitru Cornilescu.**

<https://mybible.ro/> – Biblia ortodoxă varianta Bartolomeu Anania.

Emilian DOBRESCU

Mondializare 2023

Principalele direcții

Criza din industriile culturale; Evoluția fenomenelor climatice îngrijorează întreaga Omenire; Fapte care schimbă lumea; Influențele asupra Naturii; Opinii privind fenomenul mondializării; Noul parcurs al pandemiei COVID-19; Situația și perspectivele economiei mondiale; Tehnologia poate juca feste; Viitorul apei.

Continuare din ediția trecută

Situația și perspectivele economiei mondiale

Noi grupări economice

Alianța Litiului

Mexic, Argentina, Bolivia și Chile sunt cele patru țări care dețin cea mai mare parte a zăcămintelor de litiu din lume au încheiat o alianță pentru a reglementa producția și comerțul uneia dintre cele mai importante materii prime la nivel global (<https://www.national.ro/politica/dominatia-resurselor-critice-noile-blocuri-geopolitice-vor-guverna-lumea-776760.html>, postat pe 9 octombrie 2022. Patru grupuri chineze și un grup rus sunt pe lista scurtă a Guvernului de stânga din Bolivia, format de Partidul Movimiento al Socialismo, care urmează să anunțe decizia finală cu privire la viitorul partener al companiei de stat Yacimientos de Litio Bolivianos în exploatarea minereului esențial pentru fabricarea bateriilor pentru mașinile electrice. Bolivia este țara care are cele mai mari resurse din lume, potrivit Serviciului Geologic al Statelor Unite.

Bolivia a încercat să utilizeze tehnica și pe cont propriu, însă aceasta nu este foarte potrivită specificului local. Salinele din Bolivia au o concentrație mai redusă de litiu, numeroase impurități, iar sezonul ploios este mai lung decât în statele vecine. Statul a investit deja peste 800 de milioane de dolari într-o rețea de iazuri și într-o fabrică neterminată despre care spune că va începe să producă 15.000 de tone de carbonat de litiu pe an începând cu 2023. Proiectul este

rămas în urmă cu câțiva ani. Prețurile carbonatului de litiu folosit în construcția acumulatorilor pentru mașinile electrice au crescut de 10 ori în septembrie 2022 față de nivelul de la începutul anului 2021, la 67.700 dolari/tonă.

Chip 4

În zona Pacificului de est, Statele Unite au propus această alianță a semiconductorilor cu Japonia, Coreea de Sud și Taiwan, cu scopul de a stabili lanțuri de aprovizionare care să nu se bazeze pe China și de a opri ascensiunea tehnologică a Beijingului.

I2U2

În Orientul Mijlociu, Israelul și Emiratele Arabe Unite s-au alăturat Indiei și SUA pentru a lansa acest nou bloc economic pentru a promova inovarea. Prima reuniune a grupului s-a încheiat cu o serie de acorduri care prevăd construirea de către EAU a unor „parcuri alimentare” care utilizează „tehnologii inteligente din punct de vedere climatic” sau finanțarea de către SUA a unor proiecte de energie solară în India, în scopul de a crea opțiuni energetice mai durabile pentru întreaga lume.

Rezervele mondiale de cupru

Cuprul este un indicator important al sănătății economice datorită încorporării sale în diverse materiale, cum ar fi echipamentele electrice și mașinile

industriale⁷¹: „Deja prognozăm deficite majore în ceea ce privește cuprul până în 2030”, a declarat Robin Griffin, vicepreședintele diviziei Metale și Minerit din cadrul Wood Mackenzie. El a atribuit acest lucru în mare parte tulburărilor din Peru de la începutul anului 2023, precum și cererii tot mai mari de cupru în industria de tranziție energetică.

Peru care reprezintă 10% din oferta globală de cupru și Chile – cel mai mare producător de cupru din lume - 27% din oferta globală, au înregistrat scăderi ale producției de minereu de cupru la începutul lui 2023. De asemenea, redeschiderea Chinei de la începutul anului 2023 are un impact major asupra prețului cuprului, care va continua să crească.

Rezervele mondiale de gaze naturale

Federația Rusă se situează pe primul loc în lume cu rezerve dovedite de 37 de trilioane (mii de miliarde) m³ gaze naturale, pe locul secund se află Iranul cu 32 trilioane m³, iar pe locul 3 se situează Qatarul cu 24,7 trilioane m³ de gaze naturale⁷².

SUA, care extrag și exportă cea mai mare cantitate de gaze naturale din lume este a patra țară din lume cu cele mai mari rezerve, 13, 6 trilioane m³; Turkmenistanul se clasează pe locul 5 cu 12, 6 trilioane m³ de gaze naturale.

În Europa, țara cea mai bogată în zăcăminte de gaze naturale este Norvegia. Rezervele Norvegiei, țara cu cele mai mari rezerve de gaze naturale din Europa, sunt de 1,5 trilioane m³. Însă această cantitate nu este suficientă pentru a asigura securitatea aprovizionării întregii Europe.

Situația și perspectivele economiei mondiale

Ediția 2022 a Raportului ONU privind "Situația și Perspectivele Economice Mondiale" (WESP), publicat pe 13 ianuarie 2022, constată că, după o perioadă favorabilă de redresare economică globală cu o creștere de 5,5% în 2021, Departamentul pentru Afaceri Economice și Sociale al Națiunilor Unite prognozează că activitatea globală va crește cu 4% în 2022 și cu 3,5% în 2023⁷³. Studiul indică patru factori principali ai acestui declin: a) noile valuri de infecții cu Covid-19; b) dificultățile continue pe piața muncii; c) problemele prelungite ale lanțurilor de aprovizionare, și d) presiunile inflaționiste în creștere.

⁷¹ Vezi site-ul Lumea nu mai găsește "aur roșu". Penuria ar putea dura până în 2030 | Ziarul Național, postat și vizitat pe 7 februarie 2023

⁷² Vezi site-ul Competiția pentru cea mai mare resursă de litium din lume - dominată de companii din Rusia și China (cursdegovernare.ro), postat și vizitat pe 17 octombrie 2022

⁷³ Vezi site-ul Face à la croissance économique mondiale qui stagne, l'ONU appelle à faire front commun et améliorer les politiques financières | ONU Info, postat și vizitat pe 13 ianuarie 2022

În ciuda unei îmbunătățiri solide a performanței economice în anul 2021, determinată de cheltuielile puternice ale consumatorilor și de o anumită revenire a investițiilor, precum și de comerțul cu mărfuri peste nivelurile de dinainte de pandemie, creșterea a încetinit semnificativ la sfârșitul anului 2021, în special în China, Statele Unite ale Americii și Uniunea Europeană, subliniază WESP 2022; această încetinire se datorează parțial fazei finale a planurilor de stimulare economică și fiscală, precum și perturbărilor majore din lanțurile de aprovizionare - într-o perioadă de redresare globală „fragilă și inegală”, raportul solicită „măsuri politice și financiare mai bine direcționate și coordonate la nivel național și internațional”. Odată cu varianta foarte transmisibilă Omicron a Covid-19, care declanșează noi valuri de infecții, este de așteptat ca bilanțul uman și economic al pandemiei să crească în continuare.

WESP avertizează că pandemia de Covid-19 a exacerbat sărăcia și inegalitatea, solicită reducerea decalajelor de inegalitate în interiorul și între țări și lucrul solidar: „Acum este momentul să reducem decalajele în ceea ce privește inegalitatea, atât în interiorul țărilor, cât și între acestea. Dacă lucrăm în solidaritate, ca o singură familie, putem face din 2022 un an de adevărată redresare pentru Oameni și economii”, a declarat secretarul general al ONU, António Guterres, cu ocazia lansării WESP. La rândul său, șeful Departamentului pentru Afaceri Economice și Sociale al ONU, Liu Zhenmin, a subliniat că o redresare „inclusivă și durabilă” a economiei mondiale „nu poate fi realizată fără o abordare globală coordonată și susținută pentru stoparea Covid-19, care include accesul universal la vaccinuri”.

WESP subliniază că nivelurile de ocupare a forței de muncă rămân cu mult sub nivelurile pre-pandemie pentru cel puțin anii 2022 și 2023; participarea forței de muncă în Statele Unite și Europa rămâne la minime istorice, deoarece mulți dintre cei care și-au pierdut locul de muncă sau au plecat din câmpul muncii în timpul pandemiei încă nu s-au întors. „Lipsa forței de muncă din economiile dezvoltate exacerbează problemele lanțurilor de aprovizionare și presiunile inflaționiste. În același timp, creșterea locurilor de muncă în țările în curs de dezvoltare rămâne slabă, pe fondul progresului mai lent în ceea ce privește imunizarea și cheltuielile de stimulare limitate”, notează raportul. Ca urmare, se așteaptă ca ocuparea forței de muncă să se recupereze lent în Africa, America Latină și Caraibe și Asia de Vest. De asemenea, în multe țări, ritmul creării de locuri de muncă nu este suficient pentru a compensa pierderile anterioare de locuri de muncă.

În acest context de recuperare slabă a locurilor de muncă, se așteaptă ca numărul persoanelor care trăiesc în sărăcie extremă să rămână cu mult peste nivelurile de dinainte de pandemie, iar sărăcia va crește în continuare în economiile cele mai vulnerabile. Remitențele de la lucrătorii migranți de peste mări

către țările lor de origine sunt din ce în ce mai importante pentru familii și pentru economii în general. Pandemia a dat o lovitură gravă eforturilor globale de reducere a sărăciei din cauza creșterii mai slabe și a pierderilor continue de locuri de muncă.

În plus, recuperarea completă a produsului intern brut pe cap de locuitor în următorii câțiva ani va rămâne dificilă pentru multe țări în curs de dezvoltare. Analiza estimează că Africa, precum și America Latină și Caraibe vor experimenta abateri de 5,5% și, respectiv, 4,2% față de proiecțiile pre-pandemie. Aceste diferențe persistente de producție vor exacerba sărăcia și inegalitatea și vor încetini progresul în ceea ce privește dezvoltarea durabilă și lupta împotriva schimbărilor climatice. În schimb, PIB-ul pe cap de locuitor în economiile dezvoltate, în raport cu previziunile pre-pandemie, este de așteptat să se recupereze aproape complet până în 2023.

Spațiul fiscal limitat și constrângerile de finanțare cu care se confruntă multe țări în curs de dezvoltare continuă să limiteze capacitatea guvernelor de a efectua cheltuieli legate de pandemie, cum ar fi intensificarea imunizării, protecției sociale și asistenței medicale; în același timp, băncile centrale au început să-și retragă intervenția economică în fața crizei, în contextul presiunilor inflaționiste în creștere. Deși este necesară, o retragere rapidă a stimulentei monetare ar putea periclita redresarea fragilă: programele de achiziție de active au contribuit la abordarea dificultăților financiare și la sprijinirea redresării; cu toate acestea, au crescut și vulnerabilitățile financiare globale și au adâncit inegalitatea economică. Situația fiscală și a datoriilor este deosebit de dificilă pentru multe țări în curs de dezvoltare cu venituri mici.

Împrumuturile suplimentare contractate în timpul pandemiei și costul în creștere al serviciului datoriei au adus multe țări în pragul crizei datoriei: „Autoritățile monetare ale țărilor dezvoltate trebuie să accelereze și să pună în scenă reducerea achizițiilor de active și a bilanțurilor acestora pentru a menține stabilitatea financiară, a menține la un nivel scăzut costul serviciului datoriei publice, a asigura sustenabilitatea datoriei și a evita consolidarea fiscală prematură”, a spus șeful Departamentului Grupul de supraveghere economică globală și autorul principal al raportului, Hamid Rashid.

Tehnologia poate juca feste

Cercetarea și dezvoltarea

Articolele științifice publicate la nivel global au depășit pragul de 2 milioane pentru prima dată în 2021. Investițiile în cercetare și dezvoltare la nivel mondial în 2020 au crescut cu o rată de 3,3 la sută,

încetinind de la rata de creștere istorică de 6,1 la sută înregistrată în 2019⁷⁴.

Alocările bugetare guvernamentale pentru economiile cu cele mai mari cheltuieli în cercetare și dezvoltare au înregistrat o creștere puternică în 2020, deoarece guvernele au încercat cu fermitate să atenueze efectele economice ale crizei asupra viitorului inovării (vezi mai jos). Pentru bugetele de cercetare și dezvoltare din 2021, imaginea este mai variată, cheltuielile guvernamentale au continuat să crească în Republica Coreea și Germania, dar au scăzut în Japonia și Statele Unite.

Cei mai importanți jucători privați în cercetare și dezvoltare și-au crescut cheltuielile cu peste 11% în 2020 și cu aproape 10% în 2021, până la peste 900 de miliarde de dolari, peste nivelul de dinainte de pandemie. Această creștere a fost determinată în principal de patru industrii: 1. hardware și echipamente electrice TIC; 2. servicii software și TIC; 3. farmaceutice și biotehnologie; 4. metale de construcții și industriale.

Cursa pentru brevete

În 2021, activitatea globală de înregistrare a atins noi maxime pentru brevete, mărci comerciale și modele, demonstrând rezistența ecosistemului global de inovare în timpul pandemiei de Covid-19, a anunțat pe 21 noiembrie 2022, Organizația Mondială a Proprietății Intelectuale (OMPI)⁷⁵: la nivel mondial, inovatorii au depus aproximativ 3,4 milioane de cereri de brevet, în creștere cu 3,6% față de 2020, birourile din Asia primind 67,6% din toate cererile globale. În ceea ce privește mărcile, la nivel global au fost înregistrate 18,1 milioane de cereri, în creștere în 2021 cu 5,5% față de 2020, iar activitatea de depunere a desenelor și modelelor industriale a crescut cu 9,2%. Cea mai mare creștere a numărului de modele a fost atribuită birourilor situate în Asia.

În 2021, Oficiul de Proprietate Intelectuală din China a primit 1,59 milioane de cereri de brevet din cele 3,4 milioane depuse la nivel global. Aceasta este o cifră echivalentă cu totalul combinat al celorlalte 12 birouri cel mai bine clasate, de la al doilea la al treisprezecelea; urmează SUA (591.473), Japonia (289.200), Republica Coreea (237.998) și Oficiul European de Brevete (188.778) - împreună, aceste cinci birouri reprezintă cca 85% din totalul global. Birourile situate în Asia au primit două treimi (67%) din toate cererile depuse la nivel mondial în 2021 - o creștere notabilă față de 2011 (54%) - în principal datorită creșterii pe termen lung din China.

Patentele în vigoare la nivel mondial au crescut cu 4,2% la aproximativ 16,5 milioane în 2021. China a

⁷⁴ Vezi site-ul România - locul 49 în topul global al inovării - sub așteptări față de nivelul de dezvoltare al economiei (cursdegovernare.ro), postat și vizitat pe 24 ianuarie 2023

⁷⁵ Vezi site-ul (Brevets : nouveaux records dans le monde en 2021 et la Chine mène la course - OMPI | IONU Info (un.org), postat și vizitat pe pe 21 noiembrie 2022

înregistrat cea mai rapidă creștere a brevetelor în vigoare în 2021 (+17,6%). Beijingul a depășit și Statele Unite pentru a deveni prima jurisdicție legală în ceea ce privește numărul de brevete în vigoare în 2021, cu 3,6 milioane. China a fost urmată de Statele Unite ale Americii (3,3 milioane) și Japonia (2 milioane). În ceea ce privește mărcile, cercetarea și tehnologia a fost principalul sector în care solicitanții au solicitat protecție în străinătate în 2021, reprezentând 20% din numărul total de 13,9 milioane de cereri de mărci. Și aici, Oficiul de Proprietate Intelectuală din China a înregistrat cea mai mare activitate de depunere, cu o clasă de aproximativ 9,5 milioane. Beijingul este, de asemenea, top pentru mărci și număr de modele Urmează Oficiul pentru Proprietate Intelectuală din Statele Unite (899.678), Oficiul pentru Proprietate Intelectuală al Uniunii Europene (EUIPO) (497.542) și India (488.526) și Regatul Unit (450.815). Birourile situate în Asia au reprezentat 69,7% din întreaga activitate de depunere a mărcilor înregistrate în 2021, în creștere de la 44,7% în 2011. Pe de altă parte, numărul de desene și modele a crescut cu 9,2% în 2021. Oficiul de Proprietate Intelectuală din China a primit cereri care conțineau 805.710 de desene în 2021, mai mult de jumătate din totalul mondial (53%). În plus, peste 25.000 de cereri de protecție a soiurilor de plante au fost depuse la nivel mondial în 2021, o creștere cu 12% față de 2020. Biroul Chinei a primit 11.195 de cereri în 2021, ceea ce corespunde la 44% din totalul mondial.

Ftalații și influența lor

Substanțele chimice comune numite ftalați, care sunt găsite în produse precum plastic, cosmetice și ambalajele alimentare, par să aibă un impact serios asupra sănătății oamenilor și chiar asupra abilității noastre de reproducere⁷⁶: Shanna Swan, epidemiolog la Spitalul Mt. Sinai din New York, a spus că aceste chimicale au implicații serioase pentru viitorul Omenirii. Swan face parte dintr-o echipă de cercetători care a descoperit că numărul și calitatea spermatozoizilor unui bărbat obișnuit au scăzut vertiginos în ultimele decenii. Shanna Swan a analizat modul în care chimicalele precum ftalații și bisfenol A (BPA) continuă să afecteze sănătatea reproductivă, dar și impactul acestora asupra dezvoltării biologice a copiilor care au fost expuși prenatal. „Una dintre părțile creierului care este dimorfă sexual are de-a face cu dobândirea limbajului, iar femelele prezintă de obicei un avantaj. Atunci când o întrebăm pe mama unui copil mic câte cuvinte înțelege copilul ei, fetele au, în general, mai multe cuvinte; însă, această diferență de sex este diminuată de ftalați, iar aceasta este o temă prioritară. Fie că vorbim despre comportamentul de joc sau

dobândirea limbajului, aceste substanțe chimice reduc diferențele de sex”, a explicat Swan.

Problema devine tot mai gravă. Având în vedere că expunerea pe viață a fiecărei persoane la ftalați se adaugă la expunerea prenatală transmisă prin generațiile anterioare, aceste modificări se vor cumula în timp: „Totmai de aceea, avem acest declin continuu al fertilității și al calității lichidului seminal. Dacă nu am avea expunerea de la părinții și bunicii noștri, atunci fiecare generație ar lua-o de la capăt. Situația tot nu ar grozavă, însă impactul ar fi la același nivel de fiecare dată. Faptul că purtăm cu noi problemele generațiilor trecute înseamnă că începem la un nivel inferior și suntem expuși din nou și din nou...”, a mai precizat Shanna Swan.

Global Innovation Index 2022

Asia de Est a făcut un mare pas în Global Innovation Index, plasându-se în fruntea clasamentului principalelor centre de știință și tehnologie la nivel global, a anunțat Organizația Mondială a Proprietății Intelectuale (OMPI), agenție a Națiunilor Unite⁷⁷: potrivit acesteia, patru dintre primele cinci centre de știință și tehnologie din lume sunt situate în Asia de Est. Unul dintre hub-uri se află în Japonia, trei în China și al cincilea în Statele Unite ale Americii, potrivit ediției 2022 a Indexului Global de Inovare (WIPO), lansat oficial pe 29 septembrie 2022. Tokyo-Yokohama se află în fruntea clasamentului celor mai mari hub-uri. Urmează Shenzhen-Hong Kong-Guangzhou (China și Hong Kong (China), Beijing (China), Seul (Republica Coreea) și San José-San Francisco (Statele Unite).

China are la fel de multe centre științifice de top ca și Statele Unite „Pe lângă centrele de excelență de mult cunoscute din Statele Unite, Europa, Japonia și Republica Coreea, apar noi incubatoare de știință și tehnologie în Asia de Est, în special în China, dar și în alte economii cu venituri medii, cum sunt Brazilia, India, Iran și Turcia”, a declarat directorul general al OMPI, Daren Tang. Pentru prima dată, China are tot atâtea centre științifice și tehnologice de top ca și Statele Unite, cu 21 de hub-uri fiecare. Potrivit OMPI, cu sediul la Geneva, Germania are 10 poli ai inovației, iar Japonia cinci.

În clasamentul clusterelor din 2022, comparativ cu 2021 au fost înregistrate trei clusteri chineze: Zhengzhou (+15), Qingdao (+12) și Xiamen (+12), urmate de Berlin (+4) în Germania, Istanbul (+4) și Ankara (+3) în Turcia, Kanazawa (+4) în Japonia, Daegu (+3) în Republica Coreea și Mumbai (+ 3) în India. San Jose-San Francisco, Boston-Cambridge și New York sunt principalele centre ale Statelor Unite.

Global Innovation Index (WIPO) clasează anual capacitatea de inovare a aproape 130 de țări și economii din întreaga lume. WIPO examinează terenul

⁷⁶ Vezi site-ul Implicații serioase pentru viitorul omenirii. O cercetătoare avertizează că bărbații își pierd abilitatea de reproducere (descopera.ro), postat și vizitat pe 1 februarie 2021

⁷⁷ Vezi site-ul Innovation : l'Asie de l'Est en tête du classement des principaux pôles scientifiques dans le monde (OMPI) | ONU Info (un.org), postat și vizitat pe 14 septembrie 2022

pentru a identifica cele mai puternice concentrații locale de dezvoltare a științei și tehnologiei. Proportional cu populația lor, clusterul Cambridge din Regatul Unit și regiunea Eindhoven din Țările de Jos (Belgia) sunt clusterelor cu cea mai mare intensitate științifică și tehnologică, urmate de Daejeon din Republica Coreea, San Jose-San Francisco din SUA și Oxford din Marea Britanie. În Statele Unite, poliile principale sunt San Jose-San Francisco, Boston-Cambridge și New York. În Europa, liderii sunt Paris, Londra și Köln: „Centurile locale de inovare joacă un rol esențial în stimularea ecosistemelor naționale de inovare, așa că prin cartografierea acestora putem înțelege unde și cum se întâmplă inovarea și putem promova activitatea inovatoare ca un catalizator puternic pentru locuri de muncă, investiții și creștere”, mai spune directorul general al OMPI, Daren Tang.

În 2022, un număr de 26 de țări au avut o performanță mai bună în ceea ce privește inovarea în raport cu nivelul de dezvoltare al economiilor naționale, printre care Indonezia, Uzbekistan și Pakistan; India, Kenya, Republica Moldova și Vietnam dețin recordul, fiind la al 12-lea an consecutiv în această categorie; România s-a clasat pe locul 49 în topul global al inovării.

Global Innovation Index 2023

Conform Indexul Global al Inovației pentru 2023, realizat de World Intellectual Property Organisation (WIPO) - o agenție a Națiunilor Unite - Elveția s-a clasat pentru al 12-lea an la rând pe prima poziție în acest clasament mondial, fiind urmată de SUA⁷⁸: clasamentul este completat de Suedia, Marea Britanie, Țările de Jos și Coreea de Sud. China a urcat pe poziția 11, devansând Franța și a devenit singura țară în curs de dezvoltare din top 30.

Viitorul apei

Infrastructură orientată spre natură

Charles J. Vörösmarty, director fondator al Inițiativei pentru Știința Mediului la Centrul de Cercetare Știință Avansată CUNY din New York, a propus o mai bună armonizare a infrastructurilor în construcție cu ecosistemele: „Tocmai atunci când încercăm să extindem utilizarea productivă a ingineriei tradiționale, mediul se degradează”, a menționat el dând exemplul unui baraj care furnizează energie hidroelectrică, dar a remarcat că eșecul de a controla defrișările în amonte poate duce la erodarea treptată a solurilor care se depun în apă. El a cerut Adunării Generale să recomande instituirea unui mecanism global pentru știința apei și diplomație pentru a împărtăși idei și a uni familia statelor membre ONU, agențiile pentru apă, factorii de decizie, inginerii și

educatorii. „În caz contrar, ne vom fragmenta eforturile și nu vom găsi o strategie solidă pentru a evita conflictele”, a avertizat el.

Makane Moïse Mbengue, director al Departamentului de Drept Internațional Public și Organizație Internațională de la Universitatea din Geneva, a remarcat că majoritatea acordurilor de mediu, un pilon al cooperării în domeniul apei, nu acordă suficientă greutate științei și lipsesc referințele la date științifice validate: „Trebuie să creăm o nouă generație de acorduri pentru apă care să vadă știința ca o parte intrinsecă a pactului”, a subliniat el, solicitând ca mai mulți experți să fie implicați în diplomația apei. „Poate fi costisitor să folosești știința”, a recunoscut el, „dar, pregătirea experților în apă, a diplomaților în apă, efortul de creștere a capacităților în acest domeniu, sunt importante, mai ales în țările în curs de dezvoltare.

Susanne Schmeier, șefa departamentului de guvernare a apei și profesor asociat de drept și diplomație a apei la IHE Delft (Țările de Jos), a susținut o abordare mai proactivă a cooperării în domeniul apei: „Pentru a culege beneficiile acestei cooperări, trebuie să trecem dincolo de absența conflictului și să facem lucruri împreună, să trecem de la modul de gestionare a crizelor la reziliența reală”, a sugerat ea, recomandând o implicare mai mare a cadrelor universitare în elaborarea politicilor și o mai bună comunicare în domeniul problemelor legate de apă.

Oamenii de știință caută să evite viitoarele războaie pentru apă

Prima reuniune de informare științifică despre apă organizată vreodată la Adunarea Generală a Națiunilor Unite, la inițiativa președintelui său Csaba Kőrösi, a avut loc pe 7 februarie 2023, ca o dezbatere între oameni de știință și cadre universitare eminente pe tema „Conflicte, climă și cooperare”⁷⁹: de-a lungul Istoriei Umanității, statele au preferat mai des cooperarea decât confruntarea pentru această resursă. Dar, schimbările climatice și deficitul de apă alimentează acum tensiunile și necesită o nouă diplomație specifică, bazată pe știință. „Există 313 bazine hidrografice internaționale care acoperă aproximativ jumătate din planetă, precum și 600 de sit-uri acvifere transfrontaliere”, a spus Aaron Wolf, profesor de geografie la Universitatea de Stat din Oregon (SUA), Colegiul de Științe Pământului, Oceanului și Atmosferei: acestea au provocat aproximativ 1.800 de incidente internaționale între statele membre în ultimii 60 de ani, iar „în două treimi din cazuri, națiunile au ales să coopereze. În ceea ce privește violența reală, legată de apă la nivel internațional, a existat foarte puțină de-a lungul Istoriei Umanității: în urmă cu 4.500 de ani a fost purtat singurul război pentru apă între două țări, un conflict

⁷⁸ Vezi site-ul România - locul 49 în topul global al inovării - sub așteptări față de nivelul de dezvoltare al economiei (cursdeguvernare.ro), postat și vizitat pe 24 ianuarie 2023

⁷⁹ Vezi site-ul <https://news.un.org/fr/story/2023/02/1132202>, postat și vizitat pe 10 februarie 2023

între două orașe-stat din Mesopotamia, Lagash și Ummah, în ceea ce este acum Irak. Dar pe măsură ce apa dulce devine rară, tensiunile cresc”, a spus el.

Chiar și în ultimii 50 de ani, un sfert din interacțiunile legate de apă au fost ostile, variind de la manifestări civile până la acțiuni militare. Apa este prin natura sa „emoțională”, legată de suveranitate, Istorie, putere și viață spirituală, iar „acest specific al apei ne conduce conversația pentru a aborda valorile fundamentale pe care le împărtășim și ne permite să purtăm conversații dificile despre apă, recunoscând că nu este doar o resursă economică, ci, o resursă legată de toate felurile noastre de a fi”. Profesorul Aaron Wolf a recomandat instituirea unui sistem de monitorizare și avertizare timpurie, precum și a unor măsuri preventive, cum ar fi reducerea sărăciei și îmbunătățirea managementului mediului și al apei.

Dinara Ziganshina, Directorul Centrului de Informare Științifică al Comisiei Interstatale pentru Coordonarea Apelor din Asia Centrală, a subliniat, la rândul său, importanța comisiilor și convențiilor pentru gestionarea problemelor legate de apă. Ea a remarcat existența a peste 120 de comisii de bazin hidrografic în întreaga lume, care oferă expertiză tehnică, ajută la evaluarea nevoilor sau la dezvoltarea strategiilor, în ciuda lipsei de finanțare și a mandatelor restrânse ale acestor comisii. Ea a încurajat Oamenii de Știință, factorii de decizie, avocații și diplomații să lucreze împreună, la ONU, „pentru a transforma dreptul internațional încă bazat pe obiceiurile și practicile trecute și pentru a-l adapta la provocările viitoare”.

Problema apei în atenția Adunării Generale a ONU

La analiza privind problemele apei, realizată de Adunarea Generală a Națiunilor Unite pe 7 februarie 2023, oameni de știință de frunte au avertizat că cererea de apă va depăși în curând oferta, o situație care, în opinia lor, necesită stabilirea unui preț corect al apei și asigurarea durabilității sistemelor de management și conservare a acesteia⁸⁰. În cuvântul său de deschidere, președintele Adunării Generale a ONU, Csaba Kőrösi, a cerut statelor membre să „asculte oamenii de știință, să le pună întrebări, să discute și să formuleze sprijinul pe care îl așteaptă de la negocierile actuale privind apa”.

„Am depășit granițele consumului apei planetare și, pentru prima dată în Istoria Omenirii, am schimbat ciclul global al apei”, a declarat la sediul ONU din New York d-na Tharman Shanmugaratnam, co-președinte al Comisiei Mondiale pentru Conservarea Apei și ministru-șef din Singapore. Doamna Shanmugaratnam a remarcat că asistăm la acest scenariu în întreaga lume – marcat de secete și inundații, care afectează aproximativ aceleași regiuni, ca semne ale unei

„tragedii a apei contaminate care durează de mult Timp” și potrivit cifrelor ONU, unul din cinci copii sub 5 ani moare în fiecare minut din cauza diareei.

Din cauza managementului uman defectuos de-a lungul Istoriei Omenirii, cererea de apă este de așteptat să depășească oferta cu 40% până la sfârșitul acestui deceniu. În ciuda crizei actuale a apei, Omenirea posedă instrumentele necesare pentru a-și redresa managementul, atât în ceea ce privește datele și informațiile, cât și cunoștințele științifice, tehnologia, capacitățile și finanțarea. Cheia este de a organiza capacitățile și resursele pentru conservarea apei la nivel local și global și de a le coordona cu eforturile de combatere a schimbărilor climatice și a pierderii biodiversității. Trebuie să depășim ideea că stabilirea prețului apei este dăunătoare pentru cei săraci. Prețul apei și subvențiile bine direcționate fac posibilă investiția în sisteme de subvenționare a apei, extinderea la nivelul întregii populații și promovarea echității, deoarece de sistemele de subvenționare a apei de astăzi beneficiază oameni din mai multe societăți ale planetei noastre. Acum este o nevoie urgentă de a încuraja conservarea, de a extinde sistemele de alimentare cu apă – inclusiv sistemele de distribuție și subvențiile pentru cei săraci, prin stimulente sociale sau directe.

Propuneri precum monitorizarea și verificarea informațiilor despre apă din statele membre ONU fac parte din noile acorduri lansate în octombrie 2022 la o consultare pe tema apei și durabilității organizată atunci de Adunarea Generală a ONU cu 1.200 de oameni de știință, reprezentanți ai sectorului privat și civil. La această întâlnire s-au propus 10 căi de parcurs pentru crearea unui mecanism de validare științifică privind apa, organizarea unui sistem global de informare legat de apă, educația și consolidarea capacităților pentru a folosi mai mult știința în problemele de politică a apei.

La rândul său, Aromar Revi, director al Institutului Indian pentru Așezările Umane, de asemenea membru al Comisiei Mondiale pentru Economia Apei, a subliniat modul cum este tratată apa în Obiectivele de Dezvoltare Durabilă (ODD) ale ONU pentru anul 2030, precum și pentru atenuarea schimbărilor climatice. El a remarcat „potențialul economic și de dezvoltare mare nerealizat” al utilizării apei, ca principiu de organizare pentru a accelera implementarea ODD-urilor, precum și a obiectivelor privind clima și biodiversitatea. „Responsabilii cu problemele apei trebuie să se unească în fiecare regiune pentru a putea aplica un set de tranziții către prosperitate, bunăstare umană și sănătatea ecosistemului”, a mai spus Aromar Revi.

Problema prețului adecvat al apei a fost ridicată de María Fernanda Espinosa, membră a Comisiei Mondiale pentru Economisirea Apei și ex-Președinte a celei de-a 73-a sesiuni a Adunării Generale a ONU. Referindu-se la principiile cooperării, sustenabilității și egalității de gen, care pot servi drept bază pentru prețul apei, doamna Espinosa a reamintit

⁸⁰ Vezi site-ul L'économie de l'eau au centre de la 1ère séance d'information scientifique à l'Assemblée générale | ONU Info (un.org), postat și vizitat pe 8 februarie 2023

că acestea sunt „cuvinte bune, dar adevărata întrebare este cum se procedează în practică”. Ea a făcut referire la prevederile inegale din legislația apei existente în țările lumii - există aproximativ 500 de mecanisme legate de apă în întreaga lume, două convenții privind apa - dar niciuna nu are mai mult de 39 de state membre semnatare - și peste 140 de state membre au solicitat ca ONU să numească un reprezentant pentru apă.

Resursele de apă în viitor

Resursele de apă vor fluctua din ce în ce mai mult și vor deveni din ce în ce mai dificil de prezis până la sfârșitul acestui secol în regiunile dominate de zăpadă din emisfera nordică, potrivit unui nou studiu cuprinzător privind schimbările climatice condus de Centrul Național pentru Cercetare Atmosferică (NCAR), din SUA⁸¹. Echipa de cercetare a descoperit că, chiar și în regiunile care continuă să primească aproximativ aceeași cantitate de precipitații, fluxul de apă va deveni mai variabil și mai imprevizibil. Pe măsură ce stratul de zăpadă se retrage, în viitorul care va fi mai cald, și nu reușește să furnizeze scurgeri, cantitatea și sincronizarea resurselor de apă vor deveni din ce în ce mai dependente de episoadele periodice de ploaie: „Cei care gestionează resursele de apă vor sta după capriciul evenimentelor individuale de precipitații, în loc să aibă la dispoziție Timp de 4-6 luni pentru a anticipa topirea și scurgerea zăpezii”, a spus Will Wieder, de la NCAR, autor principal al studiului. „Sistemele de management al apei din regiunile dominate de zăpadă se bazează pe predictibilitatea stratului de zăpadă și a scurgerii, iar o mare parte din această predictibilitate ar putea dispărea odată cu schimbările climatice”, a mai spus cercetătorul.

Observațiile arată că stratul de zăpadă deja se topește mai devreme și chiar scade în multe regiuni; acest declin va deveni atât de pronunțat spre sfârșitul secolului actual încât cantitatea de apă conținută în stratul de zăpadă la sfârșitul unei ierni medii în anumite părți ale Munților Stâncoși din SUA ar putea scădea cu aproape 80%, au cuantificat oamenii de știință. Studiul avertizează că modificările scurgerilor și ale fluxurilor de apă pot avea un impact de „domino” asupra ecosistemelor care depind de apa din zăpadă. Deși schimbările nu vor fi uniforme în toate regiunile, creșterea numărului de zile fără zăpadă și sezoanele de vegetație mai lungi vor pune stres asupra resurselor de apă, uscând solurile în mai multe zone și sporind riscul de incendiu.

Studiul mai arată că emisiile de gaze cu efect de seră vor continua într-un ritm ridicat (un scenariu cunoscut sub numele de SSP3-7.0). Will Wieder a spus că cele mai severe efecte asupra stratului de zăpadă, a scurgerii și a ecosistemelor ar putea fi probabil evitate

dacă societatea ar reduce cu succes emisiile de gaze cu efect de seră. Oamenii de știință care au realizat studiul s-au bazat pe un set avansat de simulări pe computer pentru a completa detalii despre viitorul resurselor de apă, arătând în ce măsură schimbările de temperatură și de precipitații vor modifica acumularea de zăpadă și modelele de scurgere a apei în emisfera nordică. Deși cercetările anterioare au analizat impactul schimbărilor climatice asupra disponibilității apei, studiul citat se concentrează pe variabilitatea tot mai mare a resurselor de apă.

Multe regiuni ale Pământului se bazează pe acumularea de zăpadă în Timpul iernii și pe topirea ulterioară din Timpul primăverii și al verii pentru reglarea scurgerilor și a debitului. De ani de zile, totuși, oamenii de știință au avertizat că stratul de zăpadă va deveni mai subțire și se va topi mai devreme, pe măsură ce mai multe precipitații în lunile mai reci vor cădea sub formă de ploaie în loc de zăpadă, iar topirea are loc uneori în Timpul iernii, în loc de sezonul de scurgere din primăvară.

Pentru a determina modul în care stratul de zăpadă redus va afecta resursele de apă, Will Wieder și colegii săi au apelat la un model climatic puternic generat de NCAR: Modelul Community Earth System, versiunea a doua, bazat pe o bază de date de simulări, cunoscută sub numele de CESM2 Large Ensemble, pentru a compara o perioadă trecută (1940-1969) cu o perioadă viitoare (2070-2099). Simulările au fost efectuate pe supercomputerul Aleph de la Institute for Basic Science din Busan (Coreea de Sud): rezultatele evidențiază măsura în care se vor produce schimbări la scară largă în momentul și amploarea fluxurilor de apă în mare parte din lume până în anul 2100. Vor exista în medie aproximativ 45 de zile fără zăpadă anual în emisfera nordică, dar și un nivel ridicat de emisii de gaze cu efect de seră. Cele mai mari creșteri vor avea loc la latitudini medii, care sunt relativ calde și în regiunile maritime situate la latitudini înalte, care sunt influențate de modificările gheții marine.

Multe regiuni care se bazează cel mai mult pe relațiile previzibile dintre stratul de zăpadă și scurgerile de apă vor experimenta cea mai mare pierdere a predictibilității din cauza unei scăderi accentuate a scurgerilor de primăvară. Aceste regiuni includ Munții Stâncoși, Arctica canadiană, estul Americii de Nord și Europa de Est. Autorii avertizează că acest lucru va complica substanțial gestionarea resurselor de apă dulce, atât pentru societate, cât și pentru ecosisteme. „Suntem într-o cursă cu predictibilitatea când vine vorba de fluxuri deoarece încercăm să ne îmbunătățim prognozele prin date, modele și înțelegere fizică mai bune, dar aceste eforturi sunt anulate de dispariția rapidă a celui mai bun predictor al nostru: zăpada”, a spus Flavio Lehner, profesor de științe ale pământului și atmosferei la Universitatea Cornell (Ithaca, New York, SUA) și coautor al studiului. „Ar putea fi o cursă pe care o vom

⁸¹ Vezi site-ul <https://www.descopera.ro/natura/20132617-resursele-de-apa-vor-deveni-mai-putin-predictibile-odata-cu-schimbarile-climatice>, postat și vizitat pe 24 iulie 2022

pierde, dar încercăm să o câștigăm și de aceea trebuie să studiem aceste subiecte”, a adăugat profesorul.

Deși scurgerea redusă va duce la condiții de sol mai uscate pe Timp de vară, în mare parte din emisfera nordică, simulările au arătat că anumite regiuni, printre care Asia de Est, Himalaya și nord-vestul Americii de Nord, își vor menține umiditatea solului datorită precipitațiilor crescute. „Măsurătorile legate de zăpadă sunt esențiale pentru a gestiona resursele de

apă”, a spus Keith Musselman, hidrolog la Universitatea din Colorado Boulder și coautor al studiului. „În Timp ce agențiile de utilități și lucrări civile planifică noi rezervoare și alte infrastructuri pentru a se adapta la un climat în schimbare, trebuie să răspundem întrebărilor de cercetare de bază pe care ne-am bazat de mult Timp despre caracteristicile schimbătoare ale stratului de zăpadă de iarnă și debitul care rezultă din acesta”, a încheiat Musselman.

Liliana POPA

Muzeul Teatrului Național din București !

Muzeul este deschis în fiecare zi, de luni până vineri, între orele 9:30 și 14:30. Intrarea este liberă, iar accesul se face prin intrarea principală (Sala Mare a TNB).

38 de obiecte restaurate sînt expuse la subsolul teatrului cel mare. Expoziția a fost vernisată pe 27 martie, de ziua mondială a teatrului, la Muzeul Teatrului Național I.L.Caragiale și include 3 obiecte restaurate la MNAR de Iolanda Turcu, expert restaurator textile:

Impresionanta rochie dintr-o țesătură cu fir de argint, brodată cu mătase și decorată cu pietre semiprețioase și atribuită Reginei Maria, atunci principesă, purtată cel mai probabil în 1896 la încoronarea țarului Nicolae al II-lea al Rusiei. Această rochie este de altfel elementul central al expoziției și cel care a generat conceptul curatorial al Mihaelei Verman, muzeograf TNB. A fost realizată prin brodată manuală, cu materiale eterogene și dublată cu o țesătură din mătase.

Trena rochiei este asamblată din 3 fragmente de 50 cm lățime și 2 clini pe lateral. Partea de jos a trenei este terminată pe rotund, de asemenea dintr-o țesătură cu fir de argint, brodată cu mătase. Prin intermediul restaurării și-a recăpătat strălucirea originală și a fost pusă în valoare prin expunerea generoasă.

Cămașa din mătase și dantelă ce a fost purtată de cunoscutul actor Eduard de Max (1869-1924), unul din cei mai de seamă tragedieni ai timpului, în spectacolul *Britanicus* de Racine de la TNB. Pe lungimea mânecii și pe piept sunt ornamentate benzi cu motive florale tradiționale românești și mărgelile decorative.

Muzeul Teatrului Național a luat ființă la data de 10 septembrie 1942, într-o încăpere de la intrarea principală a Direcției Teatrului Național, situată pe strada 23 Decembrie, nr.3 (azi Ion Câmpineanu).

Cel căruia i se datorează înființarea a fost George Franga (actor, apoi ajutor de bibliotecar al Teatrului Național). Dar cu toată pasiunea ce-l anima, nici G.

Franga nu ar fi realizat această „bijuterie” a memoriei teatrului românesc fără acordul lui Liviu Rebreanu, directorul general al Teatrului Național din acea vreme.

În 1921, Teatrul Național "I. L. Caragiale" București a achiziționat – la inițiativa lui Victor Eftimiu, directorul teatrului – o serie de busturi și tablouri reprezentând pe cei mai importanți actori români și oameni de teatru, create de cele mai reprezentative nume ale artei plastice românești.

Ulterior colecția s-a îmbogățit cu noi semnături ale unor artiști remarcabili (sculptorilor care semnează aceste lucrări: Dimitrie Paciurea, Corneliu Medrea, Oscar Spaethe, Friederic).

Muzeul Teatrului Național a fost inițiat și condus mulți ani de George Franga, omul care a dorit foarte mult să adune de la actorii vârstnici și de la rudele marilor actori, tot ce se putea găsi și era semnificativ pentru trecutul teatrului românesc.

Astfel, s-a adunat o colecție impresionantă de cărți, manuscrise, tablouri și alte diverse obiecte. În septembrie 1942, sub directoratul lui Liviu Rebreanu, s-a deschis primul sediu al Muzeului Teatrului Național, în corpul de clădiri de lângă Naționalul de pe

Calea Victoriei (actualul hotel Novotel, a cărei intrare reproduce cu fidelitate fațada fostului Teatru Național).

După ce clădirea Teatrului Național din Calea Victoriei a fost bombardată în august 1944, muzeul nu a mai fost redeschis multă vreme. Patrimoniul acestuia a fost evacuat la Pucioasa, iar apoi expus în două săli ale Liceului Sf. Sava din București. Aici va rămâne până în 1952, când se mută în Pasajul Majestic - astăzi Teatrul Odeon.

După inaugurarea actualei clădiri a Teatrului Național, muzeul este deschis publicului între 1975 și 1978. Timp de 12 ani, până în 1990, obiectele expuse sunt depozitate din nou în magazii. O nouă redeschidere a Muzeului TNB are loc în Foaierul Sălii Mari. Abia în iarna anului 2001, muzeul primește amplasarea actuală, iar obiectele rămân expuse în această variantă finală până în zilele noastre.

Muzeul Teatrului Național - o istorie în imagini și documente a Teatrului Național, de la origini și până aproape de contemporaneitate. Muzeul reprezintă o călătorie în timp și clarificarea multor aspecte legate de istoria zbuciumată a Teatrului.

Catedrale gotice

Du vom insista asupra periodizării epocii medievale sau renaștentiste, chestiuni atât de disputate, controversate și neîncheiate. În ce ne privește, ne situăm în limitele părerilor școlii franceze a *Analelor* care consideră că nu există o falie între Evul Mediu și Renaștere, ci un lung Ev Mediu prelungit între antichitate și modernitate. Revista *Annales* a pus bazele curentului numit *Noua Istorie*, fundamentat de istorici cu recunoaștere mondială de talia lui Lucien Febvre, Fernand Braudel, Henri Pirenne, March Bloch sau, din generația mai nouă, nume precum Jacques Le Goff și Jean Delumeau, ultimul demonstrând cum se preiau anumite idei în mod mecanic și apoi se transmit pentru decenii sau sute de ani, încurajând o lene a gândirii: *Dacă s-ar putea înlătura din cărțile de istorie cei doi termini solidari și solidari inexacti: Ev Mediu și Renaștere, înțelegerea perioadei care se întinde de la Filip cel Frumos și Henric al IV-lea ne-ar fi ușurată. Dintr-un singur condei s-ar lăsa deoparte o serie întreagă de prejudecăți. Am scăpa, în primul rând, de convingerea că o ruptură brutală a despărțit o vreme a întunericului de o alta a luminii*⁸².

Reprezentanții *Noii Istorii* consideră omul medieval în toate dimensiunile sale, economică, socială, politică, mentală, inclusiv în dimensiunea imaginativă, a reprezentărilor sale. Dacă vom cerceta bibliografia enciclopedistului Umberto Eco, vom observa cu ușurință atracția sa către perioada medievală despre care discutăm. După ce îngrijește și publică *Il Medioevo* (4 volume editate de *Encyclomedia*) între 2010-2011, o adevărată călătorie prin istorie, cultură, artă, muzică, filozofie, iată că în 2014 își întregeste efortul, scoțând o operă monumentală în 14 volume, *Il Medioevo*, Casa Editrice Repubblica e L'Espresso, el asigurând *Introducerea*, strângând în jurul său peste 300 de

intelectali din toată Europa. În volumul 14, Umberto Eco lasă câteva rânduri memorabile care sintetizează sfârșitul de Ev Mediu și intrarea hotărâtă prin Renaștere în Epoca Modernă: *Europa se populează cu catedrale, adevărate enciclopedii ale cunoașterii (s.n., I. Gănguț) și ale unei debordante imaginații...Este o scenă luminată de vitralii, de manuscrise cu miniaturi strălucitoare, de culorile țesăturilor italiene și flamande care circulă pe mare și pe uscat, în nordul și sudul Europei, traversând o lume nouă care se dezvăluie în împetriștata ei multiplicitate*⁸³... Orice aș face, m-am născut ca să cercetez străbătând păduri simbolice, locuite de unicorni și grifoni, și comparând structurile ascuțite și pătrate ale catedralelor cu împunsăturile maliției exegetice[...] Această înclinație și această pasiune nu m-au părăsit niciodată, chiar dacă mai târziu, din varii motive, nu am urmat ca profesie academică medievală. Astfel, Evul Mediu a rămas, dacă nu meseria mea, hobby-ul meu – și tentația constantă – și îl văd în toate, transpărând în lucrurile de care mă ocup, care nu par medievale și totuși sunt. Evul Mediu reprezintă **creuzetul Europei și al civilizației moderne**⁸⁴ (s.n., I. Gănguț). Lumea europeană este o creație a Evului Mediu: Lumea europeană, în măsura în care este europeană, este o creație a Evului Mediu care, aproape simultan, a destrămat unitatea, cel puțin relativă, a civilizației mediteraneene și a aruncat de-a valma în creuzet popoarele cîndva romanizate și cele pe care Roma nu le-a supus niciodată. Atunci s-a născut Europa, în sensul omenesc al cuvîntului... Și această lume europeană astfel definită a fost de atunci încoace străbătută neîncetat de curente comune.⁸⁵

⁸² Jean Delumeau, *Civilizația Renașterii*, Editura Meridiane, București, vol.1, 1995, p. 9.

⁸³ *Introduzione al Medioevo*, a cura di Umberto Eco (14 vol.), Casa Editrice Repubblica e L'Espresso, 2014.

⁸⁴ Umberto Eco, *Scrieri despre gândirea medievală*, Polirom, Iași, 2016.

⁸⁵ M. Bloch, *Histoire et Historiens*, texte reunite de Etienne Bloch, Armand Colin, Paris, 1995, p. 126.)

Născută în Franța, în secolul al XII-lea, arhitectura gotică a creat **cele mai înalte clădiri** văzute până atunci în Occident și în lume (cu excepția piramidelor egiptene).

En l'espace de trois siècles, de 1050 à 1350, la France a extrait plusieurs millions de tonnes de pierres pour édifier 80 cathédrales, 500 grandes églises et quelques dizaines de milliers d'églises paroissiales. La France a charrié plus de pierres en ces trois siècles que l'ancienne Égypte en n'importe quelle période de son histoire - bien que la Grande Pyramide, à elle seule, ait un volume de 2 500 000 m³.⁸⁶ (În decurs de trei secole, între 1050 și 1350, Franța a extras câteva milioane de tone de piatră pentru a construi 80 de catedrale, 500 de biserici mari și câteva zeci de mii de biserici parohiale. Franța a transportat mai multe pietre în aceste trei secole decât Egiptul antic în orice perioadă a istoriei sale - deși numai Marea Piramidă are un volum de 2.500.000 m³- trad. noastră, I. Gănguț).

Se spune că abatele **Suger** de la mănăstirea **Saint Denis** (situată în nordul Parisului, la aproximativ 5 km.), prieten și consilier al regilor Franței, a primit fonduri pentru a reconstrui biserica mănăstirii. Aceasta era de o importanță colosală pentru că era **locul de veci al regilor francezi** și deci proiectul trebuia să fie unul îndrăzneț. Acest locaș de cult primise rangul de *basilica*, pentru că îndeplinea mai multe condiții. Catedrala era biserica principală a eparhiei, unde oficia de cele mai multe ori un episcop. Titlul de *basilică* este atribuit de către Papă unei biserici, din mai multe motive: fie pentru că biserica este construită pe **mormântul unui sfânt**, fie pentru că acolo se află **moaștele** sale. Uneori, de asemenea, basilicile sunt desemnate pentru că sunt **locuri de pelerinaj**. Sfântul Denis este sfântul ocrotitor al Franței, și, potrivit legendei, acesta a fost și primul episcop din orașul Paris. În cinstea acestuia, localnicii au ridicat un mormânt-sarcofag - exact în locul în care acesta a trecut la cele veșnice. Tot în acel loc, regele Dagobert I al Franței, care a condus țara între anii 628 și 637, a fondat abația Sfântul Denis, cu statut de mănăstire benedictină.

Basilica Saint-Denis era, la fondare și în secolele următoare, biserica abațială a unei puternice mănăstiri și nu a devenit catedrală decât după crearea recentă (1966) a noii episcopii Saint-Denis. Înălțată de **Sfânta Geneviève** și reconstruită, în secolul al VII-lea, de **regele Dagobert**, apoi reconstruită, a treia oară, sub **Pepin cel Scurt** și sub **Carol cel Mare**, care a consacrat-o în 775, ea a **devenit necropola regilor Franței**. În secolul al XII-lea, **abatele Suger**, principalul

consilier al regilor **Ludovic al VI-lea** și **Ludovic al VII-lea**, a reconstruit-o după un stil nou, care a fost numit, mai târziu, **artă gotică**. Astfel, Saint-Denis este considerată strămoșul arhitectural și ideologic al catedralelor gotice. Ea strălucește prin **invazia de lumină și prin înălțimea bolților** și a ferestrelor sale, care au făcut ca marile catedrale gotice să fie comparate cu tratatele scolastice. Cele două scrieri lăsate de Suger: *De son administration* (*Despre rânduirea ei*) și *De la consécration* (*Despre sfințirea ei*) stau mărturie a procesului de naștere a stilului gotic în arhitectura europeană.

Edificiile religioase apărute între 1130 - 1150 și ulterior în regiunea Île-de-France sunt numite de contemporani *francigenum opus* sau *ouvrage français*. **Începea marea aventură a goticului în cultură și civilizație, poate realizarea cea mai importantă a Evului Mediu.**

Goticul clasic este cuprins între a doua jumătate a secolului al XII-lea și aproximativ 1230. În această perioadă se construiesc cele mai mari catedrale: **Notre-Dame de Paris, Notre-Dame de Reims, Notre-Dame d'Amiens, Notre-Dame de Chartres și Saint-Etienne de Bourges**. Acum este privilegiat colosalul în detrimentul rafinamentului, elanul vertical este din ce în ce mai pronunțat, iar stilul se uniformizează. Datorită soluțiilor tehnice găsite de arhitecți, lumina inundă edificiile de cult, lucru imposibil în cazul construcțiilor anterioare, romanice.⁸⁷

Abazia Sfântul Denis este locul unde regii Franței și familiile acestora au fost îngropați timp de mai multe secole, lucru ce a determinat numirea ei „necropola regală a Franței”. În afară de trei regi francezi ce au domnit din secolul al X-lea și până în 1789, totii ceilalți se află în acest loc.

Cele trei personalități regale ce nu au fost îngropate în catedrală sunt: regele decapitat Louis XVI, soția sa, Marie Antoinette a Austriei și sora sa, Elisabeth.

Răspunzând exigențelor, abatele Suger, arhitecții și constructorii au ridicat o construcție cum nu se mai văzuse până atunci. Având fonduri suficiente, construirea edificiului n-a durat decât șapte ani (1137-1144), iar la sfințirea sa a participat regele, foarte mulțumit de ingeniozitatea constructorilor. De atunci, **biserica Saint Denis a devenit de referință** și elementele arhitecturale inovatoare s-au răspândit în toată Franța. Succesul a depășit granițele acesteia, impunându-se în mai toată Europa.

⁸⁶ Jean Gimpel, *Les bâtisseurs de cathédrales*, Paris, 1958, Édition Seuil, Paris, 1969, p.5).

⁸⁷Vezi Oprescu, George, *Manual de istorie a artei Evului Mediu*, prefață de Dan Grigorescu, Editura Meridiane, 1985, pp. 237-238.)

Acesta a fost doar **începutul unei povești care a marcat întregul Ev Mediu. Denumirea de gotic** a fost dată mai târziu, de **artiștii italieni renascentiști** (deci pe la mijlocul secolului XV) și avea o conotație peiorativă, aceștia văzând în stilul venit din Franța, o îndepărtare de la legile nobilei arte romane. Arta gotică era disprețuită și considerată una barbară de la cei mai renumiți barbari, goții. Catedrala provenea din cuvântul *cathedra* care însemna **tron de episcop**.

După anul 1000, oamenii, bucuroși și recunoscători Domnului că lumea nu s-a sfârșit atunci, se dedică cu fervoare construirii lăcașurilor de cult. Catedralele gotice au fost construite în special în **orașe** (arta romanică a rămas una rurală, dezvoltată mai ales pe lângă abații), iar înălțimea și grandoarea lor reflectă puterea și orgoliul principilor și orașenilor. Catedralele gotice se construiau **de-a lungul mai multor generații**, unele dintre ele chiar de-a lungul a **sute de ani**.

Efortul financiar era unul uriaș, dar cu toții contribuiau la construirea casei Domnului prin **muncă, materiale** sau bani fiind siguri că vor fi mântuiți. Între orașe era o adevărată competiție care mai de care să aibă o catedrală mai înaltă ale căror fleșe (turnuri) să străpungă cerul. În **interiorul catedralei** nu se oficiau doar **slujbe** religioase, ci și **întuniri ale breslelor, serbări populare sau chiar piețe de duminică**.

Catedralele gotice, impresionează și astăzi prin grandoarea și longevitatea lor. Iată **elementele definitorii** ale unei catedrale gotice:

Arcul frânt-ogiva și bolțile în cruce pe ogivă, au permis arhitecților medievali să realizeze **construcții de o înălțime nemaivăzută până atunci**. Zidurile și coloanele erau zvelte și creau o senzație în plus de **verticalitate**. Navele au căpătat înălțimi amețitoare, cea din Chartre avea o înălțime de 36,55m, cea de la Amiens avea 42,30m, iar cea din Beauvais...48m (unele erori au dus la prăbușirea ei la scurtă vreme).

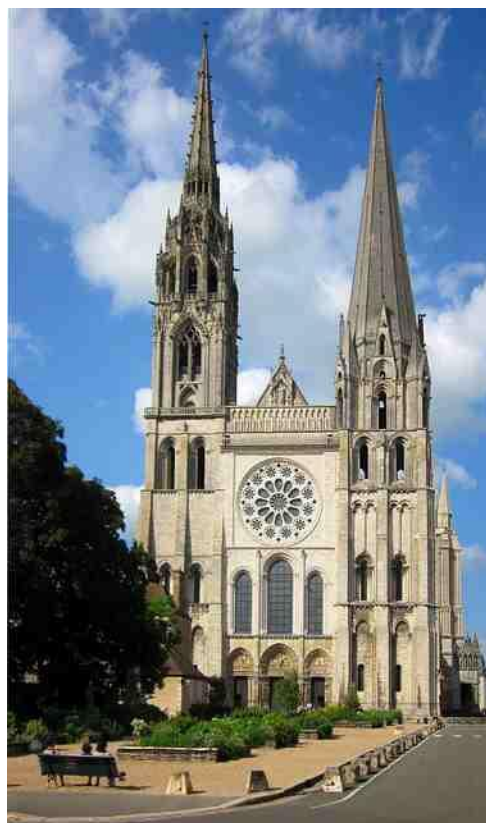
Cum structura catedralei nu mai era susținută de pereți, arhitecții au putut să creeze ferestre de dimensiuni uriașe și vitralii, cum nu mai fuseseră

văzute vreodată. **Lumina** juca un rol extrem de important, întrucât **Hristos** era văzut ca *lumina lumii*. Nu se cunoștea pe atunci tehnica realizării foilor mari de sticlă din ziua de astăzi, ci doar cea a vitraliilor care erau un fel de mozaic de sticlă colorată, ale cărei piese erau lipite cu fir de plumb și prinse într-un cadru de fier. Așa au reușit să creeze ferestre de formă alungită și rozase cu motive dantelate.

Efectul produs de lumina filtrată de vitralii care inunda catedrala era covârșitor. Lumina vitraliilor era cu siguranță divină și parcă dădea viață scenelor și personajelor biblice. Trebuie să fi avut un **sentiment** de nimicnicie în casa imensă a lui Dumnezeu, dar și unul de **înălțare spirituală**.

Efectul dorit de arhitecți și de episcopi era unul scontat. Istoricul francez **Henri Focillon** aprecia că vitraliul este *creația cea mai măreață a Evului Mediu. În cursul secolului al XIII-lea, epoca marilor catedrale, Franța era țara cea mai bogată și cea mai puternică din Europa. Universitatea din Paris era centrul intelectual al lumii occidentale*⁸⁸.

După sute de ani de întuneric și brutalități, omul medieval a găsit resursele pentru a celebra viața, arta și gloria lui Dumnezeu printr-o abundență de lumină, culoare, verticalitate și grandoare

⁸⁸ E.H.Gombrich, *Istoria artei* în cap.10. -BISERICA TRIUMFĂTOARE Secolul al XIII-lea, Pro Editură și Tipografie, ediția a 16-a, revizuită și adăugită, 1994, p.301).

Celestial Library

Sudhakar GAIDHANI

Devdoot îngerul

Canto IV

Tradus în engleză din marathi de
Datta SAWANT
și în română din engleză de
Liviu PENDEFUNDA

Ultima dată L-am văzut pe Domnul Isus
în spatele Zidului Sfânt al Ierusalimului
S'a uitat la vorba mea copilărească
chicotind.

Încrucșându-mi mâinile, i-am spus:
„Doamne, ești aici, dar
de ce ai stat în spatele acestui zid
cu capul aplecat?

În fața ta,
și-au plecat mulți capetele
încercând să ignore planul lui Pilat
care anunța pedeapsa cu moartea
Fiului iubit al lui Dumnezeu!

Doamne, pot să-ți spun ceva:
pietrele fost-au învinse
în fața ta;
ele, de atunci,
căzut-au întinse peste tot
pentru o atingere fără păcat,
blocate sunt acolo din acel moment”

În cele din urmă, Domnul mi'a vorbit
grăind: „O, mielule!
Înainte ca tigrii
din vizuinile întunecate să te atace
fă baie în razele soarelui
pe malul Romei
și înainte de așuri

ochii să-ți umpli cu imperiul luminii
cat ai vrea tu....

De întâlnești ai mei călăi nevinovați
pe drum,
îmbrățișează-i la pieptul tău...

Copilul meu, un copac niciodată
Să nu'i numeri rănilor
Oferă toporului umbra
asupra celui care niciodată
apă nu'i va da.

Copilul meu, nu există afecțiune precum
iertarea
și nicio milă asemănătoare nonviolentei!

Să fie toate păcatele spălate
în inima sfântă a milostivului râu Iordan
iar ispășirile vor
sta fericite la coada...

Oh, ispășire înseamnă
lacrimile inimii
Fie ele ale oricui
Nu le uita
Amin!”

„Doamne, precum câinii și pisicile,
tigrii și leii dac'ar fi
domesticiți în fiecare casă
la vremea aceea,

ar fi înmormântarea finală
în păcat și violență?

Doamne, ești neobosit
Tu ești descoperitorul
acestei lumi neliniștite

Doamne, nici eu nu vreau o cămilă
nici vreo altă credință
cu excepția căii tale de milă.

Doamne, cei care-au văzut
gestația marilor stele dinspre răsărit
călăreau cămile în acel moment
iar prin harul tău
creierul lor avea porticul Bisericii
deși distanța dintre
steaua sfântă și ei era atât de mare,
au fost în cele din urmă
adevărații martori ai nașterii Domnului
Isus

Doamne, dacă oamenii ar fi adoptat
acea tehnică de schimbare a culorii
precum o fac cameleonii

Frații de culoare alb și negru
nu s-ar fi provocat între ei,
nu ar fi existat
amenințarea scurgerii de sânge negru
uman
în Tamisa în loc de apă sfințită
Și dacă totuși s'ar fi întâmplat
atunci Cristos, mândria discriminării
culorilor
nu s'ar fi născut niciodată
pe acest pământ

Binecuvântat este agățătoarea Tatălui
ceresc
Trăsătura inimii alb-negru este aceeași

Doamne, este și culoarea mea
negru precum norul
Spune-mi, cum va izbucni
alintul meu din partea reginei mamă?

Doamne, ieri am văzut
cuiburile proastelor păsări neînfricate
care te-au schingiuit fără milă pe cruce

și milostiv, la vremea aceea

fluviul Gange cu lacrimi pline de cer
curgea din ochii mei întunecați
Deci, Domnul Isus este al nostru
Acest cer este și al nostru...
Amin!

Acum, să trecem la
ritul catolic, acolo
Să vedem slava sfântă a Maicii Tereza
în ochii Papei, Amin!"

Odată, o omidă
i-a spus unei cămile:
„O, milostiva nisipului
ia-mă pe spate o vreme
și du-mă dincolo de
livada nucilor de cocos

Acolo prietenul meu abandonat de soare
mă așteaptă
pe un cal bătrân.

O, rege al cămilelor;
nu picioarele celor care
plimbă pe spatele lor obosesc?
De aceea tot ce mi'am dorit a fost să am
două mâini și două picioare

După cum se spune,
„căzut și sfințit”
Astfel călăreții prietenii tăi au devenit”

„O, omidă îmbobocită,
acum spatele meu este deținut de
negustorii care se deplasează spre răsărit
Și gâtul mi-e sclavul unui căpăstru...
în acest caz, doar coada'mi rămâne liberă

Vă place
Spune-mi, grăbește-te
N'am, draga mea
timp de pierdut”

„Doamne al deșertului,
Sunt unul dintre micii germeni fără valoare
dar datorită acordului de a trăi
Cum plictiseala vieții aș putea-o simți!
Mai mult, dacă fructul morții se coace

cum îi vom mai salva ramura!!”

„Oh, de ce faci asta?
Nu destul ai îndurat
acea'nchisoare în cocon
în toată-această goană pentru mântuire”

"Doamne,
numai naștere și moarte
pentru mine, iar și iar
Fără reverie mai departe
torturile coconilor de aur”

„Fără transformare
prietene, nu ai opțiune
Dacă pietrele se temeau de timp, atunci
cum vor fi ei ucenicii lui Dumnezeu?

Înainte să fii înconjurat de
viermi și furnici inteligent organizate,
pui de omidă, te ascunzi în coada mea
și pe măsură ce devii fluture'n deșert
sălbatic
răstălmăcind a culorilor frunziș constelație
zboară în lumea florilor, Amin!”

„O, nisip milostiv,
milostiv m'ai obligat
să te port m'ai acceptat
rămâne-voi îndatorat în mine
ca următoarea naștere pe spatele tău blând
Îndurând ca o femeie pe care-o voi îmbrăca
în hlmida petalelor mele de aripi”

Jărativ de nisip arzând la picioare
și c'un astfel de ornament pe spate

Nici să nu gândești prostește
să smulgi petalele aripilor

Lasă-mă să devin o'mbucătură de mâncare
în viețile ciripitoare
ce răbdătoare-așteaptă în cuibul lor!
Lasă-mă astăzi să văd
a mea grațioasă moarte!

Uciderea celui care s'a predat
nu este o regulă nici măcar pentru noi,
cămilele

Și acceptând o moarte nefirească
nu este același lucru cu o nedreptate

Vezi, de acum
dacă acest copil devine neajutorat
atunci cum va fi
să devii fluture?

O, vezi, umbra ta
se joacă cu tine
mergând cu tine
Choo Choo

Umbrele norilor
au fugit departe
așa că umbra noastră s'a ascuns
în spatele oglinzii
și visul luminat de lună
îmbrățișându'mi pieptul
se îmbufnează de lumina zilei cel mai
mult...

Umbrele sunt din picături originale
și nu din reflexii
Umbrele planetelor sunt
puncte izvorâte de la soare

Oh, chiar și umbrele au lumea lor
au propriile lor sacramente

Umbrele merg, vorbesc
și înfloresc

Umbrele se micșorează
și se răstoarnă'n adânc

Păpușile protejează și ele
propriile lor umbre
prieteni răutăcioși evitând

În sfârșit, cine mă va însoți?
Ce rămâne în afară de umbră la mormânt?

În umbra infinitului
m'am odihnit o clipă
Mi'am oferit umbra de imagine a florii
la umbrele soarelui și ale lunii

Distanța dintre naștere și moarte
nu ar trebui măsurată prin umbra dreaptă
Nu ar trebui să se despartă niciodată
dulcea umbră a cuiva

Vezi, pe cer

păpușile umbrelor
vin
să te joci cu stelele

Vezi, cum merge și luna
în spatele lor de-a ascunselea

Vezi cum este palmierul tău
ce l-am străbătut în mers neîncetat
Acum scoate-ți bunăvoința
completă de la mine

Du-te, naște-te oriunde
dar crește ca un fluture
Fă ceva semnificativ cu viața ta
indiferent dacă ea e un moment sau o oră”

Oh, cine este acest vierme?
intrat în băătăura caravanei noastre
Aceasta este o omidă mărunță
Cum s'a întors aici?

Oh, suntem niște crabi monstruoși
care rod viața
Am tăiat cu ușurință cruzimea și mila
în bucăți totodată

Suntem trupe de razna-orbire
Te întorci în curând de la drumul din care
ai venit...

Hai deți, clanul crabilor
eliberați-vă picioarele
amestecate unele'ntr'altele
Tu și cu mine, de asemenea, la casa
nimănu
câinii fără stăpân rătăcesc de-aiurea!

Fie că este vorba de corb sau craniu
ne zdrobește ca nebuni
De asemenea, nu ne lasă nicio șansă
cocoșul dimineții devreme să iasă

Oh, hai să mergem,
te'ntorci spre râul Nil
și fugi constant ca
un câine care te urmărește

Doamnelor tinere,
nu încetați să priviți scena actului sexual
în lumina zilei și'n umbre, și nu

pierde mângâierea cu o astfel de ocazie

Uită-te acolo
oameni din cultura găștilor
chiar și astăzi, ei trăiesc în găști
în colonia numită parohie

Și se uită fără încetare
între ei cu ochi de șopârlă
Inițial, ei se verifică cu atenție
dacă aparțin închiselor
lor caste

Și odată ce sunt siguri
se îmbrățișează unul pe altul
și așează pe fiecare
la tribul său
Și când timpul se coace,
pornesc la luptă cu altă gașcă

Cu mii de ani în urmă,
oameni profunzi ai comunității umane,
după cum au vorbit în conformitate cu
vârsta, în continuare
au devenit manifest religioși

Moartea nu s'a schimbat
dar viața s'a schimbat!
Sângele nu s'a schimbat
dar relațiile s'au schimbat! !

Să mergem, să mergem cu turma
dar nu ca oile
Mergeți înaintea turmei
asemeni unui om puternic

Dacă toți cei din turmă se tem
un câine slab fugărește și el taurul

Aduce turma la o revoluție
în a cărei sectă găsești propria fericire?

Unul este numit de castă
altul este de religie
Sărbătorește Eid și Bhaubij⁸⁹
turmă cu turmă...

Au zdrobit și luna
fiecare bucată luată

⁸⁹ Bhaubij: A doua zi lunară de lumină în care frații și surorile se îmbracă și își fac cinste unul altuia

Să mergem, să părăsim pământul
instantaneu, noi
trebuie să ajungem în lumea apei...

Uită-te la picioarele lor
în digurile pătate de sânge
făcând baie
jucând mingea creierului uman
prin deschiderea gurii crude a embrionilor
Scuipă otrava în el

Haide, părăsește locul ăsta
Vezi, prilejul eclipsei de soare
a început
Sezonul întunericului
a venit după-amiaza

Îți pui picioarele cu grijă
Noaptea nu lasă nicio șansă

Vino, unul câte unul încet
pe acel copac cu felinar de lună
pe schelele sărace
precum șarpele rege care se urcă
rapid în copac după pradă...

Odată ajuns în aceeași junglă
a venit o mare mangusta

Prin apucarea în dinți a oaselor de la
picioare, privind
mangusta femela de aici
s-au dezbrăcat unul câte unul

Odată un fachir din junglă
sufând fluierul oaselor umane
a venit sub același copac
În șofranul lui –
o geantă din piele de șarpe
a colectat orez fierbinte
budincă din rândul de cadavre

Oprirea fluierului său
e ca și cum
ar fi crescuturiașă arătare;
l-am întrebat nervos
„Doamne, cine ești?”

El a răspuns furios: „prostule crab,
cine sunt eu, cine esti tu?”

Mă tachinezi la fel și azi
și alegând înțelept gândește
cam jumate din casta ta...
Dacă simți un impuls puternic de
întrebări și răspunsuri
vei deveni un câine din vidră
dar doar dacă vorbești

Du-te acum la o parte; lasă-mă să merg
Cadavrul meu mă așteaptă”

„Congregație de crabi, aveți grijă
uneori curajul este chiar ucis aici
Miturile devin vii în junglă noaptea
Deci bea relaxat lichiorul florii de madhuca

Când sună iar un fluier ciudat
din jungla de bambus
la vremea aceea, doamna junglei, desenând
făt flămând la sânul ei
pe care îl hrănește cu otravă de șarpe

Privind această scenă
deodată somnolența mea se stinge
și lumea de pe copac
fuge spre cer

Acum, uită-te liber
la tradițiile și ritualurile junglei
Aici sunt gratuit
viermii și germenii și
muzica de cuc

Iată regulile
pentru foame și pradă
cu hotărâre toată lumea
respectă răbdarea cuiva

Jungla este iubită
și pentru iepurile sfios
Nici lui nu i-a plăcut
Iarba ca hrană din fortul de aur

Fiecare în felul lui
trăiește aici fericit
Nimeni nu întreabă un preț
indiferent dacă lucrul este scump sau
ieftin!

Jungla nu este afectată
prin dezordinea orașelor

Nici prădătorul nu va vâna
dacă nu'i este foame

Jungla este de bun augur
Nu se predă fricii
O revoltă ar fi barbară
Și nu arată milă!”

Hai, măcar lasă-mi drumul
Un cal alb de călătorie
mă așteaptă acolo

„Pelerini, lăsați crabii
care joacă în regatul psiho,
după cum doresc
Și hai, lăsați trupa să călătorească!

Eclipsa s'a terminat dar
a început să cadă seara
iar luna în creștere s'a'ntunecat

Hai, mergi pe jos
Vorbește în timp ce mergi
Dezlipește puzzle-ul morții

Vezi, am ajuns din nou într-un alt deșert
mergând și vorbind
Și nu ne va'nghiți pe toți
dacă ne temem de el de data aceasta

Uită-te la acești sclavi rebeli
Care se'ntorc spre gigantice
morminte triumfiulare de nisip

Pentru putrelele coji
Ale anticelor carcase
Acel pântec al mormântului explodează

În acest moment,
Săbiile de aur desfășurate
se etalează doar în fața oglinzii

Vezi, ai grijă de tine
Furtuna armatei de vulturi furioși
călărește peste deșert

Privește, acolo, pe umerii cadavrelor
înmormântarea unor trupuri vii
iar în fața lor
dansează omeneste
frumoasa Cleopatră

Vezi, visele pe care cadavrele le privesc
zburau din sicrie pe cer
iar doamna aceea care scuipa pe
soarele care calm apune
dintr'odată
plânge ca o vrăjitoare proastă...

Vezi din nou,
aleargă asupra noastră
cocotierii furioși
în seara înșelătoare de azi
ce pare un înghet mortal

Hai, să ne ascundem împreună în nisip
altfel inelele sterpe ale întunericului
ne vor cade în ochi”

„Oh, ce'i asta...?
Această zbârcire ustură'n nisip
și aripi care fâlfâie amenințător
ne urmăresc
Doamne, întreabă'i
care le e dorința?”

„Cei care se întreabă ei înșiși
Cum au putut răspunde!

Acum pentru a ne fi mai bine
ar trebui să scufundăm
propriul nostru corp în sine
sau devenind jucăria nisipului
să'l răsfățăm cu moartea de aici

Uită-te acolo, atâta timp cât bambusul
– luptă împotriva inundațiilor
Intre pietrele podului ruinat
conectarea Lanka*⁹⁰ ar trebui să cadă
asupra lor.

Absorbția umezelii din creierul uman
dezvăluie secretul
dezlipirii inimii
ce freacă marea de sare clocotită”

⁹⁰ Podul care leagă Lanka: Podul din Oceanul Hindi care leagă India și Sri Lanka se numește Rama Setu a fost construit de Lord Rama cu ajutorul armatei de maimuțe pentru a intra în Lanka din Ravana și a elibera Sita de acolo. Totuși, rămășițele podului se găsesc în oceanul hindi între Sri Lanka și India.

Doamne,
Mai întâi, eliberează-ne o dată
din aceste groaznice dune de nisip
ale iluziilor

Bătaia crucii
e mai bună decât această jalnică moarte
care face un munte dintr'un mușuroi”

„Voi, curajoșilor,
Contestați această moarte imatură
și loviți puternic împreună
la acest sistem drăcesc
Scoateți arma numită furie
și înjunghiați'i pieptul
intrigantei înalte legături

Hai mai degrabă să luptăm
decât să murim
acceptând martiriul morții
Să fim un mare suflet! !

Vezi, rezultatul curajului
S'a dovedit mereu recunoscător
să fugim
cerul rupându-se brusc
și-absorbiți de acest nisip să fim...

Această iluzie, deci, s'a încheiat
dizolvată în acel loc
de străvechi pseudo-nisip

Voi oameni de elită;
Salut în fiecare clipă
dintr-a voastră viață.
Cu adevărat nu există astfel de alte
sărbători cerești! !

În zilele noastre, oamenilor
nu le este frică
de ploaie ci de sete
nu de soare, ci de lumina arzătoare...
observând acestea, păsările din jur
– cânta monologuri

„Vezi, cerealele se tem de șobolan
șobolanul de pisică
pisica de câine
câinele de tigru
și tuturor le e frică
de om cel mai mult...

deci pierd înaintea lui”

Dar omului îi este frică de om
cântând un cântec
cu frică
„Cântă dacă ți-e frică”

Totuși, frica nu dispare
Rămâne în casă
ca șopârla pe perete
aparând uneori într'o curte

Se spune că,
“Toporul se folosește la lemnul din
care și-a împrumutat mânerul’
Frica ucide
frica

Armele evită un laș
se supune poruncii unui curajos
Câinele nu se teme de un câine
Leul se teme de un neînfricat
așa că devine om-leu

De dragul sănătății
mulți oameni merg vioi
și aleargă în forță
dimineata și seara
Dar câți dintre ei
au trecut de o sută de ani?
Pentru asta ar trebui să devină
– un minunat Fakir
mergând și alergând...
drept pentru care ă se va alungi linia vieții

Dacă sunt multe clinici în oraș
zeitatea morții ezită să intre
Dacă aceasta este percepția ta
Atunci e auto-amăgirea ta

Datorită țânțarilor și pișcăturilor lor
somniaștrii este îngrozitor
Atunci se pare că avem
degeaba de păstrat o bărbătească mustață

Ne naștem din pânțele
și trăim pentru stomac
Aceste tranzacții lumești sunt în regulă!
Puținul e mai bun decât nimic pentru
stomac
dar pomana cerșetoriei este ineficace! !

Un bărbat minte pentru stomac
Aici are loc adevărata lui pierzanie

Omul ăla robust este real
care ocazional trăiește
mâncând furaje de iarbă

Voi oameni de elită;
cultivați ferma minții
Săpați singuri un pământ adânc de o mână
Când recolta este la recoltare în fermă
nu alunga pasărea cu praștia

Fiecare își ia partea sa
Aveți grijă la furculița comerciantului
Având un plus în echilibru

Nu abuzați de
ploaia prematură
Are și ea o mare valoare
pentru nevoia cuiva

Toată lumea se grăbește
sa trăiască fericită!
Și simte asta
Ci viața este pentru ce?
Cel care se teme de moarte
este deja mort înainte de a muri

Ce trebuie făcut după moarte
indiferent dacă cineva abuzează sau
aplaudă
sau e chemat la licitațiile unui mormânt

Evităm să oferim un simplu fir
un șal unui viu sărac nevoiaș
dar așezăm un giulgiu de aur
– tribut pentru un cadavru

Dragi și iubiți, gândiți-vă în mod repetat
De ce ar trebui să fii în viață
Este vina unui geniu neglijat ?

Milioane sunt hrănite și puțini sunt
talentați
Dar nici genul adevărat nu are parte
chiar de-o pâine veche

Cei care s'au obișnuit cu lingoșirea
după moartea lor -

Cel puțin tributul ar trebui să fie real
dar printre exagerați
nu ar trebui să fie concurență

Falsele jungle vesele
Antrebează urale reale și pline de har
Da uită-te la rădăcinile adevărate
Și apa toarn-o apă la rădăcini.

Copacii sunt adevărul original
și de asemenea rădăcinile lor
Crește așadar mărul
conectat la izvor?

Călărind pe măgari,
odată m' am întâlnit
cu o bandă de proști
Șeful lor m'a întrebat: „Spune-mi repede,
De ce este înțeleptul servitor la casa
nebunului?”

„O, mărețe savant,
noi suntem regi ai proștilor
dar și soții soțiilor de geniu

Lumea se va schimba după felul ei
dar nu va fi diferență între noi
Această viclenie va rămâne așa cum este
Nimic nu va fi schimbat de înțelepți

Dacă există fericire în a fi naiv
la naiba cu înțelepciunea
Chiar și sfinții spun
„Unul ar trebui să rămână același păstrat
pentru totdeauna”
Atunci de ce ar trebui să se schimbe cu
timpul...?

Întrebați cu aroganță lumea despre
schimbările soarelui și lunii
și pedepsește aspru pe acești văzători
cu puterea prostului...”

Hai, să traversăm împărăția proștilor
în preamărirea geniului
voi, înțelepților, în care rezidă adevărata
esență

Să ne ținem de mână unul altuia
Să trecem de următoarea eră a
contemplației

Ca o tigaie care se desprinde
De plita ce arde răsând
Simțul umorului
este, de asemenea, la fel
Umorul are un loc grozav
Iar pe cei plictisiți îi luminează

Clanurile norilor
în rădăcinile solului
În razele mugurilor
sunt fructe de lumină
Ca templu în casă
Există și o toaletă
Amândoi sunt fericiți în spatele zidului
și nu se ceartă între ei

Pleoapa tremură dintr-un motiv
Picioarul a zgâriat îndoiala fără motiv
cioara a strigat arcade de predicții

Când câinele plânge, ne amintim de rug
asa sunt firele imprejurilor
care cer moartea vecinului”

„Iartă-mă pe Pathfinder
Sunt imparțial
dar indiciile de
dacă și dar dor”

„Știința demonstrează
aiurea ideole
pe când tranzacțiile lumesti
te târâiesc după ea

De aici dragii mei călători,
rezultă că traiul nimănui
ar trebui să fie vătămat
și nu ar trebui să existe
pedeapse pentru nimeni

Dacă ramura este tăiată, copacul
suferă, de asemenea, precum tăierea unei
mâini
În acel moment, o rugăciune la rându'i
ia partea ei de suferință

Nașterea unui vițel din pânțelele vacii
iar gâtul în falcile unui tigr
îl va salva
Allah-Dumnezeu sau Domnul

Fiecare are propria Karma⁹¹
Este aceasta adevărata religie a lumii?

Sfinții spun
„Există prada numelui Rama⁹²
dacă poți jefui, jefuiește-l

Indiferent dacă prada este de nume sau de
bani
prada este pradă...
Dar în recomandarea de a obține virtuți
doar scutire completă a primit de bani o
grămadă

Organizatorii festivalurilor succulente ale
Ramayanei
sunt mai înclinați spre bani decât Rama
Prin urmare, prețul fiecăruia este
mai mult sau mai puțin pe piața unui cult
egoist

Natura și omul
este formula chimică a aceleiași substanțe
totuși există ca un arc în subsuoară
și Ramayana în text!

Din cauza armatei maimuțelor
Sita* eliberată din arest
și cu acțiunea Domnului ei
a mers la încercarea lemnului

De ce se pedepsesc femeile o femeie
pentru toate îndoielile
De ce de multe ori trebuie să treacă
prin multe dintre
încercările de foc
ale universităților masculine? ? ?

Limba mamei

⁹¹ Karma: Potrivit hinduismului, Karma este rezultatul acțiunilor și faptelor, fie bune sau rele, efectuate de o persoană de-a lungul vieții. Ajută la obținerea unei singure mântuirii, adică Moksha sau transmigrare. Orice primește o persoană în viață și după viață este rezultatul direct al Karmei cuiva.

⁹² Rama: Domnul Rama este una dintre ființele supreme din hinduism, care este considerată „Maryada Purushottam” cel mai demn om și regatul său „Ram Rajya” cel mai mulțumit sau împlinit. A lua sau a striga numele lui este considerată o practică sacră.

și chiar țara mamei
atunci de ce este locul ei
– mai jos față de tată?

Ea nu are al ei
propria religie și un loc
ci casta soțului ei
și numele sotului

Să o considere secundară
este designul bărbaților
pentru că ea va merge înainte
deci mereu precum strigătul ciorilor

În creșterea unui copil
importanța mamei este grozavă!
dar rodul masculinității este când
tatăl spune „e sângele meu”! !

De cât timp a început
vorbăria egalității
chiar și a soțului...
loviturile nu se opresc încă?

Spinii la gard dau
mai multe lacrimi care sunt deja rupte

Florile pot fi numărate
și nu parfumul
Parfumul răspândește plăcere
și nu duhoarea! !

Numărăm viața
dar nu numărăm pașii
Numărăm cerealele
dar nu numărăm porții de mâncare

Întrebarea este numele vieții
iar viața este din cauza întrebărilor
Toate întrebările nu pot fi rezolvate
indiferent dacă pot fi adevărate sau false

Gloria răspunsului este
mai mare decât întrebarea
Toată lumea are întrebări
fie că e piatră sau nestemată

Dar armata întrebărilor
bobinează mustățile fără motiv
Chiar și întrebările lor sunt, de asemenea
infectate din interior

Cel care nu are ce întreba
viata îi este lipsită de sens

Ar trebui să cadă ploaie de întrebări!
Râurile de răspunsuri ar trebui să curgă! !

Vechi au devenit cuvintele
în rezolvarea întrebărilor
Mama răspunsurilor
este mereu gravidă

ghimpele de babool⁹³
este drag plantei
De ce se uită alții
nedumeriți?

Coarnele de bivol nu sunt
grele pentru el
Fără motiv, vidul
Murmură ?

Penajul păunului
este bijuteria frumuseții
Cocoșul nu ar trebui
să se simtă inferior

Obezul are
mult de muncă
De ce este furnica
egoistă?

Dinții de aur
Pâine de pământ
Sclavia râșniței
pentru cine e ?

Terenul agricol în sine este un fruct
se coace abundent
Durerea pâinii
cine-o știe ?

Gunoi inofensiv
e'n corpul râmelor
Recolta este în picioare
de cine ?

Boabele de orz

⁹³ *Vachellia nilotica*, mai frecvent cunoscută
ca *Acacia nilotica*,

Armata de bătători
Mii dăruiesc
pentru cine ?

Milioanele de nfometați
sunt neliniștiți prea mult
Fructele pietrelor
lasă să se întâmple acum

Oamenii aceia haotici
mehlem de argy-bargy⁹⁴
Nimeni nu stie
răspunsul

Propriul dialog
ar trebui să fie cu sine
Disputa interioară
ar trebui rezolvată

Mândria excesivă
nu ar trebui să rănească pe nimeni
Niciun medicament nu ar trebui
să aibă efecte secundare

Neplata chiriei de la
casa egoistului
Rămâi fără să plătești
corb viclean

Este în regulă pentru poeții epici
Ei „pot merge singuri”
Ei pot vorbi cu curaj...
cu spațiul și timpul

Dar ce rămâne celorlalți?
Ei trebuie să meargă în grupuri
trebuie să-și spună bucuriile și
durerile din gura grupurilor

Dacă ar veni momentul
se vor comporta ca niște câini sălbatici
Dacă nu, trebuie
să suporte suferințele care vin

Ar trebui să existe un grup
care să elimine „ne” din nedreptate
și ar trebui să existe un călău
care ar spânzura nedreptatea

Grupul ar trebui să fie ca un domn virtuos
precum ar șoc și fermentarea laptelui
Unanimitatea ar trebui să fie în grup
fără diferențe de clasă și statut

De teama autocompătimirii
mulțimea de oameni se agită
De asemenea, vecinătatea paralizează
aglomerația nerezonabilă a caselor

Casele minții închise,
ușile ridicate ornamental
sunt respirație blocată în perete
ce deschide ușile și ferestrele

Ascultă incidentul
ținând pantalonii

Într-un sat
o nebună de șaisprezece ani
mi-ar plăcea mult să
se rostogolească și să se ascundă goală
într'un morman de cârpe

Pentru a o găsi, oamenii ar face-o
interesant intrând printr'o săritură
pierzându'și ei înșiși hainele și
în cele din urmă satul s'ar simți rușinat
și, pentru a ascunde rușinea
toți s'ar lupta
pentru a câștiga o mică zdreanță
și deodată, acolo

ar începe războiul scandalurilor sexuale
Între timp, nebuna aceea scapă
din turma de lupi masculi
râzând în hohote.

S'a întâmplat în mod obișnuit
Văduvia ei nebună dispăruse
iar pânțele devenise o lună plină
Din pânțele ei „nenorocitul nebun”
fructul lunii se născuse.

Femeia dăduse pomana femeii
Deci satul a devenit
extrem de îndrăgostit de ea
la vremea acelei pomeni'
ceremonia de atribuire,
fiind respinsă în același moment...

⁹⁴ argumente puternice sau dezacord – Cambridge
Dictionary

A îndeplinit ritualul de sacrificiu al femeii
Paradisul a devenit gol
Mulțime pentru ofrande
multi spectatori

Hai, să mergem mai departe
Ține-ți pantalonii
mângâierea de sari
ajunge

Această albină neagră din jocul lui
Kalidasa⁹⁵
Cum a venit aici?
Nu caută el
Shakuntala din nou?

Această albină neagră nebună
a realizat inaccesibilul
Prin urmare, încă nu a făcut-o
împiedicat de o bătrânețe

Deși vârsta lui strălucitoare
este statică precum soarele
Dar viața lui monolitică
la urma urmei e destul de instabilă...

O, rege albină neagră, ești grozav
Faima de roaming-ul tău
capul de miere al regelui florilor
s-ar închina în fața ta”

„O, călugări rătăcitori,
Ne ocupăm de parfumul de culoare
în timp ce ne potolim foamea
Noi, unul de dragul celuilalt
terminăm să sacrificăm egoismul

Casele noastre de pământ
pe terasa oamenilor
înghițită de epoca culturii orășenești
de atunci noi
evităm lumea culturii orășenești

Și în aceste septuri colorate
pădurile înourate florale din Saptagiri⁹⁶

⁹⁵ Kalidasa și Shakuntala: Kalidasa este considerat unul dintre cei mai mari poeți ai Indiei antice. Piese și poezia lui se bazează pe epopeele Ramayana și Mahabharata. Shakuntala este piesa lui de maestru care dramatizează scenele din Mahabharata.

– ne-am bucurat de fluturi
și o, pelerini spațiali, toți
astăzi ne-am adunat aici -
doar ca să vă urăm bun venit

Pelerinajul nostru neobosit ar trebui să
aibă succes!
Și blocarea căii ar trebui să eșueze! !

„Vă mulțumesc, albinelor umile
salutul nostrum sunt închinare către voi!
Noi, cei care dorim calea ar trebui să
ajungem
In compania voastră din nou...

Uitați-vă, pelerini;
atmosfera în jurul pământului
planurile care urmează să fie transferate
cătore
Marte se eclozează

Pe toată lumina lunii
pentru a-și dovedi monopolul
certIFICATELE DE DREPTURI SUNT ACOPERITE CU
PAIE

Cloud Buffalos
ar trebui să poarte lapte la nevoie
Deci tehnica de a alunga
turma lor este testată

Așa că în continuare, ținând oceanele în
fierbere
întregul abur din apa lor
va fi eliminată neconținut
pe o planetă a confortului
Acolo în baloanele închise
le va fi vândută setea
recuperând banii pe care i-au dorit

Cum să umplem oceanele?
Vor păstra globii oculari
o veghe constantă pe râuri? ?

⁹⁶ Saptagiri: De asemenea, cunoscut sub numele de Tirumala Hills, situat în districtul Tirupati din Andhra Pradesh. Este un grup de șapte dealuri cu șapte vârfuri. Un vârf numit Venkatadri este renumit pentru templul Domnului Venkateshwara (cunoscut și sub numele de Balaji și Govinda), una dintre cele mai sfinte zeități ale hinduismului.

Prin blocarea râurilor
Geniile aflate la comandă sunt gata
să organizeze festivalurile apei
printre ei numărându-se prostituate”
soții și semenii lor nenorociți

Ieșirea din uter
putea zbura în avion
Deci ai devenit gardianul norului?
Voi volete ale oului pământului
sunteți urmărite
de paznicul morții cosmosului

Respingerea unui viu
covoraș cu frunziș verde...
într'un loc ce decorează
țiglele mormântului
Cei care simt bucurie în aceasta
cum ar putea cunoaște
frumusețea culorii în setul podoabelor
verzi

Lăsați fructul-floarea să aleagă orice
culoare
Frunzelor nu le place compania verde?

Harul primăverii bogate este atât de
departe
totuși, a acceptat respingerea toamnei?
Deși știam și ne-am comportat în
consecință
totuși, cine respinge comoara verii?

Pe buze de nor albastru
strălucire roșie de jar
negrul pământ era foarte îngrijorat
pentru impostori

Scânteietoarele biciuri ale
licuricilor călăreau pe nor fulgerat
Apoi norii plâng și
se eliberează curgându-le lacrimile...

Tăcere înainte și
după furtună
Care este diferența dintre ele?
Având în vedere că
nu vine nici un moment de bun augur

Chiar uneori și cerul
se sătura de tăcerea cimitirului

Deci și el, uneori,
devine nemilos
și devine tigaia
de pe aragazul lumii pâinii

cutremurului nu'i pasă
de nimeni
Dumnezeu într'un templu
este un adept în rugăciune

La acea dată, imnul Hanuman⁹⁷ pentru
depanare
a rămas neputincios
Acolo se prăbușește
al preotului peepul⁹⁸

Odată un Fakir Sufi
m-a întrebat,
„Cine poate sparge
gura lumii?”

Am răspuns împotriva,
„Spune-mi, dragă Fakir”
„Fiule, acesta nu este un lucru simplu
Acum există lumină, nu noaptea
întunecată?”

„Dragă Fakir, nu am înțeles nimic”
„Atunci de ce ai stat aici?”

Aleargă noaptea
și urmărește ce face lumea,
pentru cine trăiește
și pentru cine moare”

Am spus,
„Doamne, nu am practică de priveghere”

„Atunci nu este un acord cu solul
pentru a încolți un adevăr”

„Domnul meu, nu izola
orice frică de adevărul din lume

⁹⁷ Hanuman/ Maruti: El este un devot înfocat și însoțitor al Domnului Rama. El este simbolul înțelepciunii, curajului, puterii, devotamentului și autodiscipliniei. Rolul său în eliberarea lui Sita din Lanka a fost crucial. Oamenii recită imnul lui în timpul lor de necaz și cred că el le va îndepărta grijile.
⁹⁸ smochin indian

Nu ar trebui să-l facem pe Domnul nostru
să simtă rușinea”

„Lasă măiestria înțelepciunii
Să mergem să vedem lumea nebună! !

Fiul meu; noi Fakirii
mîncăm fructe de arborele stimei
Dar suntem liberi în altar
nu în mintea bazarului

Semănăm parfum!
și spălăm duhoarea! !

Adevărul este slava lui Allah
Aceasta este identitatea unui Fakir”

„O, rege al nobililor,
du-mă la Jannat⁹⁹
Lasă dealurile de aur
să se dizolve în monede de aur

De ce gătești vise
în sunetul somnului?
De ce usuci corpul
în apă ?

Călătorul a cerut soarelui aur
El însuși a devenit aurul
Răspândind punga inimii
tu rogi un mic călător

Sângele și sudoarea sunt aurul corpului
Crește cuvintele fructelor dulci
Trezește oamenii în fiecare zi
dormind în fortul demonilor

Profetul cântând la tobele dum dum
Potrnichea dansând chhum chhum
Venus steaua care distribuie vise
Fugi și tu spre sunetele promise

Ca să cauți răsul ai venit plângând
aici te-ai scufundat în oftat
Aici plânsul este ritualul
Flămânzilor ce tânguind mănâncă plânsul

Lăsând îngrijorarea începe contemplarea

să devii propriul tău guru
Începând meditația intri în transă
un epitet de lebădă fiind marea realizare

Fiule, dacă ești de acord, convinge-te
singur
altfel vei continua rătăcirea
ca un pieton vagabond...

Sau luând lovituri de maree
rătăcire de săraci
un mănunchi în nava pustiită...

Dar la urma urmei ce?
făcând un sistem bun spre rău
Omul nobil devine victima!

Du-te tu du-te...
Norii pe cer s'au adunat
Cineva peste pieptul lui
mersese fără milă

Furtuna cu grindină prăbușește terasa
înainte de a cădea peste tine
fugi de aici -
Du-te, ascunde-te sub dealul Govardhan¹⁰⁰
în spațiu”

Altarul mi'a dat
un ochi pentru vederea universală
Am putut vedea universul
Uneori zero
Uneori o minune!

A traversat milioane de mile
acela care se plimba în spațiu
dincolo de oul universal
a atins și el mântuirea

Chiar și astăzi, aici cade
frumoasa ploaie
de grindină colorată
Aici, în același loc la miezul nopții

¹⁰⁰ Govardhan: Este un deal situat în districtul Mathura din Uttar Pradesh (India) asociat cu Lord Krinshna. Krishna și Balarama, vărul său, își petreceau ore și ore în apropierea acestui deal, pășnându-și vitele. Potrivit unei legende, odată Krishna a ridicat Govardhanul în aer pentru a-i proteja pe săteni și vitele lor de ploaie și inundații

⁹⁹ Cer, rai

are loc festivalul de bucurie al
transmigrației zânelor

Pene de zâne în frunze
fraged îmbinate
îndrăgesc peepul bătrân
și paznicul somnoros

În același moment, la plante
și viața de vie aici izbucnește plină de aripi i
într'o plăcere extremă
de a zbura în cer

După ce am obosit, oriunde
au stat, acolo prind rădăcini
și „Unde s'a umplut valea
satul acela e bun”
Melodiile lor se potrivesc cu acest cântec...

Vezi, acum menstruația
solului a început aici
De aici vântul aduce prin asta
un miros nedumerit

Hai să frecăm mințile
cu pânză impecabilă
ca frunzele copacilor
acea baie de muson

Să mergem acum, nu e bine să stai aici
ar trebui să iei un remediu politicos

Să tragem
pașii noștri spre înainte
Șarpe otrăvitor de noapte rea
scoțând limba din gură
dansând în fața ochilor

Hai să mergem cu viteza vântului
și uită noaptea inamicului! !

Se poate întâmpla orice pe lumea asta
Copilul cerului poate plânge în pânțele
Se poate naște cu mame duble
Fără a deschide pânțele,
copilul poate ieși!

Dragii mei semeni,
binecuvântat este colindul tinerilor
pentru copacul acela obosit

care devine de asemenea nebun

Nu ar trebui să intrăm în
închisoarea spastică a bătrâneții
– toată lumea se simte așa

Să cred că
oglindea din casa noastră
ar trebui să fie cea mai credincioasă
ar trebui să ne arate tânăr-frumos
Ce-o fi mai auto-amăgitor decât asta?

„Totuși sunt tânăr” acest cântec
as dori să'l ascult cu atenție
Într'o zi de asta se va îndoii”
hainele să se rupă fără să vrea
Apoi ne convingem puțin
de propria noastră povară
pe ramura copacului din curte”

„Iartă-mă, Pathfinder
vezi, strămoșii noștri
traversând Polul Nord
îndreptându-se spre Sud
grup cu grup

Dar de ce sunt amuzant
privindu-ne că ne dezvăluim dinții?”

„Voi, pelerini loiali,
pașii evoluției
mișcă alternativ
ca un creator de schimbare adus mâine
Puterea maimuțelor
Ar putea deveni o superputere?

Le voi primi, spunând:
maimuțe, preiau...
Abandonați colibele din copaci
și construiți fantastice
castele pe craniile oamenilor

Omule, nu ezita
si daca se poate
nu rata șansa când
formula de putere va veni la mâna ta
Tigrul va deveni și câinele tău de companie

De ce ai așteptat
să'ți arăți dinții în acest fel?
Oprește'ți propria indulgență de sine

cu propriul tău sine!

O, tovarășii lui Măruți¹⁰¹,
dacă nu ai fi acolo, nici noi nu am fi
Prin urmare noi,
ne închinăm

De fiecare data
are timpul lui!
Seceta cuiva sau
Abundența cuiva! !
Progresul cuiva sau !
Regresul cuiva! !

Așa că împușcă antilope,
nu mai tachina maimuțele
și extinde pecetea regatului...

Dacă îți scuturi intelectul
înfuriat ca o ramură de copac
vei stăpâni pământul!

Rama l-a numit pe Bali¹⁰² o fiară
nu Hanumana
nu celor inteligenți
în cursa intelectului
De aceea spun strămoși;
uită acea cultură a animalelor
în junglă însăși
pentru libertatea regatului lunii

Dacă ești de acord, ia în considerare
altfel ramăi așa...

Munca inteligentului este să meargă încet
Treaba lui Fool este să privească cu tristețe

Marele intelect este unul
care răsare din înțelepciune

¹⁰¹ Maruti/ Hanuman: Este un devot înfocat și tovarăș al Zeului Rama. El este simbolul înțelepciunii, curajului, puterii, devotamentului și autodiscipliniei. Rolul său în eliberarea lui Sita din Lanka a fost crucial.

¹⁰² Bali: Cunoscute și ca Vali, a fost regele Kishkindha în Ramayana. El a fost simbolul puterii, curajului și puterii fizice. A învins mulți războinici puternici ai vremii, inclusiv pe Ravana. Fratele său Sugriva a pus la cale o conspirație și l-a ucis cu trădare prin mâinile lui Rama.

Înțeleptul este cel care
risipește întunericul

Cel care este cu sufletul
numim o ființă vie
Dar cine este sufletul?
Pătrat sau triumfiular
Cum arată ?

Flacăra sau fitil
forma cerului sau natura spațiului

Omul sau natura
originală sau imitație
respirație directă sau
expirație a respirației
picătură sau ocean
floare sau miere

Plânge cândva sau râde
Se confruntă vreodată
înaintea vederii noastre
indiferent dacă este material sau intangibil
Particulă de Dumnezeu sau Dumnezeu
însuși...? ? ? ? ?

Dar materialismul
le respinge pe amândouă
Atunci de ce ființa umană
acceptă existența lui?

Este o ghicitoare dificilă pentru câțiva
ușor-ușor pentru toți
Suflet înseamnă puterea conștiinței
respirației
Ar trebui acesta să fie răspunsul cu
siguranță

Fără de care frunza unui copac nu se mișcă
fără asta nici o viață nu crește în pânțe

Fiecare are propria sa viziune
pentru cineva poate fi adulter
dar pentru altul este eticheta

Hai să trecem lin
vasele vieților
– prin golful întunecat al nopții
De pe malul de dincolo, iluzivul
vin apeluri de sculpturi întunecate

Voi, tovarăși,
dacă atenția este distorsionată
dincolo de pădurea aceea de șerpi
Dhritarashtra¹⁰³ ramuri de copaci orbi”
turme de cobra neagră
vă intra în ochi
și în creierul nostru fertil,
sol predispus la secetă
unde va semăna semințele
de pietre-cobra
Și prin peșterile noastre din nări
va ieși sub formă de gene

Deși nu există uniformitate
totuși, încă o posibilitate,
nu poate fi respins

În oul de ozon
oxigenul ar trebui să rămână intact
Extremistul ultraviolet rătăcește pe
pământ
cu un sicriu înfometat

În viitor, dacă hemisfera
va lua forma unei oglinzi
concurrente cu propriul sine
– viața va fi
mai mică și moartea mai mare

Toate aceste nașteri...
în pântec
va fi fermentat
Copacii vor arde singuri
Solul va deveni infertil

Surprins de animale feroce
chiar și vitele furioase ar avea
lupte cumplite
pentru o bucată de carne putredă
Vulturii vor forța
mănânnnd pâinea oamenilor
Toți oamenii vor înnebuni de frica
de a trăi și se vor ucide unii pe alții

Tot Oedip
iși scoate singur ochii

și în răvășirea strigătelor
va cânta slava maternității
Dacă acest ou de cer ultraviolet eclozează
atât de mult haos va aduce

Într-un fel, este bine
că mâinile omului nu sunt
alcătuite din elixir și picioare de fier
Ochii sunt în noroiul lacrimilor
dar stomacul nu este alcătuit din piatră

Altfel, moartea ar fi
fost în zadar
interpretând numai calamități

În spatele tuturor, al tuturor
susținătorii și dușmanii trăiesc
Cineva le înregistrează și nașterile și
decese

După abilitățile ochilor
lumea poate fi văzută
suntem atât de orbi
urmărind prietenii pe care îi dorim vii
și cerem inamicului să-i salveze

Pe măsură ce ochii se închid,
ce rost are
să pretind ca lumea este întunecată?
Și la ce folosește să te prefaci față de tine
dac' ai văzut sufletul veșnic în întuneric? ?

De asemenea, luna iubită de festival
este ca un licurici în formă de muștar în
spațiu
cântă toba melodioasă a minții tăcute

Acest cosmos plutitor
nu este greu de înțeles
dar se prefac
că n'ar fi inexplicabil...

Lumea este simplă-dreaptă și ușoară
Ce ar înțelege cineva
când cineva doarme la vremea aceea

Un singur strat de conștiință mondială
ridicarea lui pentru a-l susține este o
sarcină minunată
și pentru a o face posibilă,
de ce ai nevoie

¹⁰³ Dhritarashtra: El a fost un rege Kuru în epicul Mahabharata. 'S'a născut și a rămas orb toată viața. A avut o sută de fii și o fiică. Și-a pierdut toți fiii în războiul Kurukshetra cu Pandavas.

de lingușirea sufletului egoist...?

Hai, să ieșim din vase
Evitați întunericul rămas
Hai să ne amestecăm dimineața
Scoateți ciulinii din ochi

Acela falnic polivalent
munții în față
ne asteapta
Vezi, cum este scaldarea răsăritului
în prinderea energiei divine!

Prieteni, țineți cont de un lucru cât timp
rătăcind peste acești munți
Inelele din degete nu pot fi
îndrăgostite de măsură
iar un lacom nu poate
smulge orice mugure prețios

Spre munții aceia
o lună plină suplimentară necunoscută
în timp ce faci baie;
de jur împrejur este o
margine uimitoare a arcului lunar...

Și buzele de nectar nou
din fructul cărnii fiicei lunii
se află în fața lor

De acea dată și furtuna frenetică
fiind cool și tăcută
își împinge briza mai departe

Roiuri de potârniche
au ajuns pe vârf prin ștergerea
chipului cu batista de nor de argint
când cerul ar fi devenit senin

Să aruncăm o privire asupra ceremoniei
fine creative
și imediat ar trebui să ne ținem calea

Privind această ceremonie de neatins
pentru o clipă vederea devine satisfăcută
ci în fâlfâitul pleoapei
acel vis fluid dispare

Oh, renunță la acest obicei
amintește-ți de penitența vieții

Vezi... fii atent
următorul este mormântul cometei
meditând în apa sărată
Se spune că
el este „îndrumat” de spațiu

lingușitorii lui Dumnezeu
și slujitorii demonilor
achitându'și jurământul, acolo
își rup hainele unul altuia
Apoi, făcând un șarpe mare din asta
joacă jocul sexului pe mare

Semințele ar trebui să încolțească în acest
moment
așa cum sunt semădate,
jurăminte atât de ciudate oferă
și crezând nuca de cocos a închinării
sparg craniile maimuțelor

În acest fel, acești oameni
pentru dorințele lor rele
sunt plătiți cu voracitate

Și în acest loc,
nu e bine să stai mai mult
Dacă se va dezvălui, vor veni
alergând asupra noastră cei răi

„Pe măsură ce vine timpul
ar trebui să se poarte la fel”

Este complementar sfinților
dar va salva obișnuitul?
Deci aceasta este diferența
între ei și noi...

Pentru că, nu toate sunt atât de flexibile
prefăcându-se că atât de mulți oameni sunt
înșelați

Cei care se consideră de neînvinși
sunt prieteni ai lor
numai pentru propria lor faimă
Nu vor lua partea potrivită a nimănui
Întotdeauna țin susanul-jaggery¹⁰⁴ în gură
și merg pe ascuns în casele amândurora
pentru a avea un ospăț

¹⁰⁴ O dulce acadea

Hai, aici fiecare are propria tehnică
Toată lumea cere libertate pentru sine

Pentru pisica care se îneacă în oceanul de
lapte
bogăția laptelui este zero
și unul care știa valoarea zero
zero minus zero rămâne zero

Devenim chiar neliniștiți
dacă ornamentul se pierde
Ce se va întâmpla dacă soarele se va pierde
Gandim noi așa?

Urmează cel puternic al cosmosului
Să uzurpe regatul nostru solar
și soarele ar câștiga
iar în lumea lor

Chiar și soarele este așa
în timpul zilei, strălucește puternic
până se întoarce noaptea

Dacă toată lumea ar avea
Propriul său soare în ochii lui
el nu ar fi atât de atașat de
stelele din jur

Asta e bine
toate animalele nu sunt interesate
altfel ar fi fost
urmărind ceea ce nu este menit a fi urmărit

Ar fi existat
aburi de cisterne lacrimale
ochii ar fi fost
tunuri arzânde

Râul lacrimilor
malurile pleoapei
oală de pământ pe mal
nu ar trebui să se certe

Perle în stridie
cine este în perlă
castronul oceanului
nu ar trebui să deranjeze

Ce vrei să faci
nu înseamnă să faci nimic pentru a trăi
dar se va bucura de ea frumusețea morții?

Fiecare viață are
propriul său sens
Fiecare sens are chipul lui
și fiecare chip are
propria identitate

Deci, în loc să trăiești
o viață foarte complexă
ar trebui să trăiești simplu, dar cu adevărat
și merită fericirea supremă!”

O, mari pelerini,
apoi acest complex
călătoria noastră
dacă va fi o suferință ca
„Hei, taurule m'ai lovit”?

„Nu, aceasta nu este o călătorie complexă
dar sunt încercările de eliberare
firul înfășurat până la rotire
cel puțin, pentru a obține un capăt de fir
este o încercare de
noi bule neliniștite

Aici, și îngerii
ajung să rezolve această încurcătură
Gurii dau aceeași mantră discipolilor

Navigatorul Columb
era un nebun la fel
A fost campania lui de a distrage atenția
oamenii mergând în jurul pământului

O ființă umană este cetățean
al acestui pământ prin naștere
deci ar trebui să poată
să trăiască oriunde în lumea lui de drept

Ce este în stomac și pe buze
din lume, unde cineva s'a născut
Câți sunt curioși să afle asta?
Doar ceea ce este în propriul stomac
este grija pentru milioane de milioane!

Doar câțiva își fac griji pentru lume!
Dar sunt mulți care au grijă
numai de foamea lor! !

Cei care își fac griji pentru lume,
asta este viziunea lor divină!

Cei care sunt centrați pe sine,
asta e închisoarea lor pe viață! !

O, fii ai luminii,
deși dorința poporului este absolută
în cele din urmă, se predă și ea în fața
ființei supreme și'i cântă doar credința
cu ochii închiși”

„O, mare comunicator;
dacă dorința poporului este regula
cui îi pasă de răbdarea ei...?”

Legăturile religioase susțin
interrelațiile dintre mărfuri în sistemul
mărfurilor

Acea tulpină minusculă
susține dovleacul
Bunyan crește
dintr'o sămânță mai mică

Tranzacții ale universului
zadarnic special
De ce pământul
e diferit?

Nimeni nu are dreptul
a împărți pământul
ridicând corturile pe spate
pentru asta sacrificând viețile
oamenilor semi-evoluati
nu este acceptată de cosmosul complet
evoluat

Și considerându-se ca
proprietar al pământului suveran
aici nu există niciun monopol al unui
bărbat

Florile de copac bătrân
dau parfum peste tot pământul
spiritul filtrat al primăverii

Sobă de conștiință
tigaie de sine interior
grăunte de experiență
transformat în pâine

Călătorie a sinelui interior
unul care ajunge complet

copacul perfect
dătător de umbră

Pelerinul lumii
satisfacția ochilor
placut lumii
feeric

Bogăție de parfum
dar absolut
binecuvântare de fructe
pentru miere

Frumos în oglindă
ornament al corpului
Cine este fotograf
sinelui interior?

Flacăra interioară
când este impregnată
nașterea ei
apreciată

Ea este fecunda
mamă virtuoză a milioane de oameni
Totuși, fătul mamei
terminat

Pădurile de rug
arsuri în pânze
De ce să jurăm
nebunului după descendență

Pungi de făt
disponibil în bazarnu
cu viermi de spermatozoizi
sari in ele

se predau somnului
și copilul în brațe
mamă, niciodată
nu asuma acest risc

Voi eroi de călătorie;
evitați să mergeți în somn
Urmați regulile disciplinei dormitului...

Când corpul și mintea sunt oboseite
dormi în cuibul norilor tăcuți

Pretinderea somnului este un rău augur

Enunțul în somn este un rău augur
Îngrijorarea somnului este un rău augur
Dar somnul păsărilor este un semn bun

Dormitul ca un câine
este un somn alert
Ține minte
Datoriile din somn

Deschizând ochii
ridică urechile
Uită-te la ale lui
având atenție deplină

Jumătate din viață a dormit,
și la ultima dată
a dat-o morții ca somn al cerului

Trezindu-se tot timpul
s'a bucurat de toată fericirea

Somnul este fiica lui
lumea exterioară visătoare
Univers bun și rău
cu ea

Un șarpe gol intră
în visul frumoasei doamne
și a băut nectarul sexului
și a adormit în vaginul ei
când a obosit

Toți copacii
dorm cu păsările
având grijă
unii pe alții

Fiecare frunză
în somn sănătos
se pare yoghini
în meditație

Păsări și copaci
bucură-te de lumea viselor
Acolo ei dezvăluie invizibil
relații

Păsările doresc
să devină copaci în vise
dar lama toporului
întrerupe somnul

În vis
copacii capătă picioare
Ei merg cu pași
semnificativi

Creaturi vii
pofta de vise
balada iluziei
cântând

Ar trebui să viseze
lucrând pentru vis
Ridică'l pe cap
în dans

Trăind fără vis
este o risipă dintru naștere
Chiar și pământul nostru minunat
visează la o lume fericită

Înainte ca sunetul să urmeze fulgerului
asa cum se întâmplă
e un om cuminte

Vis la vis
acea supra-conștiință
Simte atingerea
în conștiință

„Domnule,
trebuie să vedem
visele dorinței
în trezire
de fiecare dată”

„Nu vă faceți
greșeli de vis
Viața va fi haos
ca unui prost

Dizolvat în minte
când se strecoară
apare în vis
un bun rau

Lumea viselor
deși iluzorie
ar trebui să fie în mod neutru
după public

Zânele în vis
femei neputincioase
asumă bărbatul
ca un protector

Câinele a lătrat
vis pulberat
maimuta văzând-o
deasupra-a lui cap

Visul se termină cu totul
rămâne cel care acționează
o adevărată celebritate
de jur împrejur

Ușa peșterii norilor
este în față
portarul în picioare
pentru nouă planete

Ai grijă de
sinele însuși
celibatul obține
acolo distrus”

„Domnule,
nu există viață fără sex
fără sex fara dorință”

Când sexele tinere
miros un parfum
spermatozoizii înfloresc
în grădina vaginului

Canalele acelea puturoase
lângă plantele cu flori
oare de ce se plac
reciproc?

Miere de flori nebună
albină neagră nebună
îi controlează pofta
la timp

Vițel de poftă
vaca este mama lui
Care este relația ei
cu înflorirea?

Carul cometei
la poarta peșterii vaginului

vă controlează pe toți
în timp ce îl traversează

Este o
ușă înghițitoare de umbre
comportamentul acestuia
nonșalant

El este stăpânul carului
de trup care râde
în creșterea șarpelui mușcător
a comorii

Chiar și carul este sălbatic
nici un sentiment de milă
mereu un model bărbătesc

Peșteri din peșteri
nu socoti cate
când încrederea intelectului
a eşuat

Fascicule de lumină
în ochii peșterilor
iar în nări
mereu tonul vântului

Sânii zânelor
dansează aici
În mijloc
ca florile de lotus

Lungimea organului erectil
cum s-ar dori aici
e lama de sabie
pentru pază

Chiar și șuvoiul de apă
urcă precum șarpele
direct pe deal
în peșteri

Unde există
sistem paradoxal
boabe și fantome
flămânde

La peștera navală
sub privegherea femeii ascetice
e un ocean în ochi
înghetat

Buzele bolborosesc
bule de imnuri
ține seama de lubric
pretutindeni

Păpuși de nuntă
flămânde de veacuri
tachinându-se
necăsătorite

Coroana brutală
resturi de corp
jar aprins
fâlfâind

Fără abuz
înfruntă întâlnirea
pregătește pofta de luptă
cu forța spermatozoizilor

Celibatul este cheia
limitelor de răbdare
regula este simplă
dovedită

Religia actului sexual
nu o lucrare de fiară
una care cunoaște semnificația
a ceea ce este bun

Talentul uman
nu deține fiara
deși unii sunt totodată
fiare și păsări

Relații sexuale
ca o unire blândă
Omul ar fi incomplet
fără acestea

Dă vina pe actul sexual
Îl distruge în minte
Mușcă ca șarpele-scorpion
în pat

Acolo unde este rușinea
sub voința dorinței
iar șarlatan vicios acolo
e un proxenet

Distanțarea față de femei
este un spectacol
al dovezii de pofta
ce-o avem

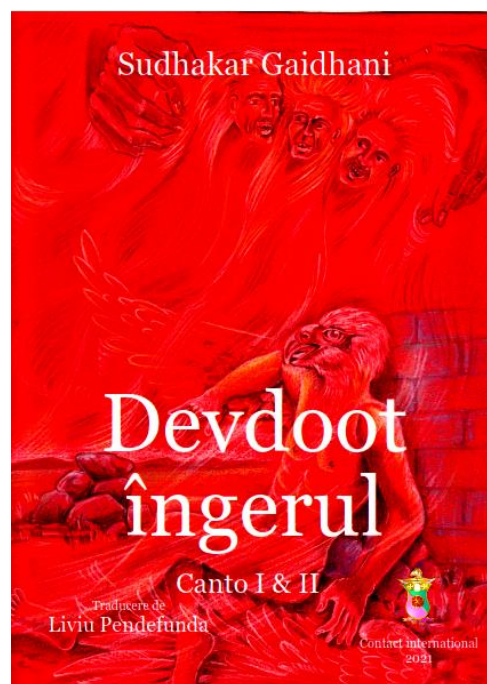
Bârfa caracterului femeii
este gustul
prin care corupe
nebunia bărbaților

Bătând tobele
moștenirii tatălui
pentru caracter
de ce numai mama?

Urmează și câinii
regulile animalelor
Oare ei profită
de șanse?

Bufonii oamenilor
evită menstruația
făcându-și în forță treaba
rușinos

echivalând valorile
ornamentelor corpului
bărbat femeie
cu răbdare

Volum ce cuprinde primele două cânturi ale epopeii
lirice, apărut la editura Contact international

Oul și fiii luminii

Cuvânt de tălmăci

*Suflet înseamnă
puterea conștiinței respirației*

O bogăție de imagini, parabole și omilii, învățăminte care copleșesc mintea cititorului, aceasta este impresia profundă pe care o lasă cel de-al patrulea Canto. O plăcere incomensurabilă trezește din nou în parcursul condeiului meu de traducător; aproape nevenindu-mi să cred cât de cursiv alunecă ideile pe hârtie și în gând prin prisma sufletelor înlănțuite între oameni și animale, plante, nisip și astre.

Așa arată o capodoperă, realizată prin cele cinci simțuri în nemuritoarea quinta essentia.

*Clanurile norilor
în rădăcinile solului
În razele mugurilor
sunt fructe de lumină*

Non multa sed multum. Aș putea să mă opresc? Nicidecum. Fiecare strofă strălucește de frumusețe și înțelepciune, invitând cititorul să continue aventura ideilor, nelăsându-l să respire, atrăgându-l aviditatea de noutate, de mister și de exprimare simplă, ușor de regurcit și interpretat tâlcul expozeului epic. Chiar dacă metaforele și comparațiile genului liric abundă răscolind imaginația și hrănind reala aplecare pentru cunoaștere, rularea cinematografică a scenelor incită la urmărirea unei narațiuni ce reliefează viața și adevărul civilizației rezultate prin creația Tatălui Ceresc. Aș putea face un discurs de literatură comparată. Dar cum aș putea să asemui soarele cu o biată stea din constelația liricii universale?

*Dar cine este sufletul?
Pătrat sau triumghiular
Cum arată ?*

*Flacără sau fitil
forma cerului sau natura spațiului*

....
Particulă de Dumnezeu sau Dumnezeu însuși...? ? ? ?

Lumea se prezintă din nou în tumultul problemelor existențiale, o întrepătrundere miraculoasă a omului cu întreaga Creație.

Există însă un sâmbure de Geneză cosmică, versuri pe care las cititorii să le descopere și să se piardă în frumusețea lor. Miliarde de haiku-uri, de imagini ce tulbură, ele însele, gândul întrepătrunzând o poveste, o antologie de povești care reflectă cultura și implicarea universală a autorului

LP

Primăria Comunei Miroslava
Consiliul Local
Cenacul Literar-Artistic „Dimitrie Anghel”
Revistele Contact international & Destine literare

Ziua Regatul României

Invitată de onoare:

Mădălina TANASĂ

care va citi pagini istorice din volumul

„Blestemul Podului”

Cu această ocazie se va înmâna

Premiul Robinson

pentru urcarea scării lui Iacob prin sublime încercări

de la Casa de Presă și editură Contact international

Prezintă:

Acad. Liviu Pendefunda

Vice-cancelar al Academiei Mondiale de Literatură și Artă

Prof. Diana Deliu

Școala Gimnazială „Colonel Constantin Langa”, Miroslava

Miercuri, 10 Mai 2023, ora 12:30

Biblioteca Școlii Gimnaziale „Colonel Constantin Langa”,
Miroslava

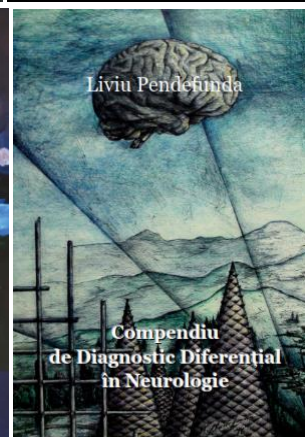
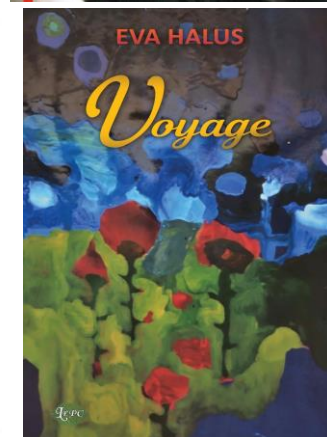
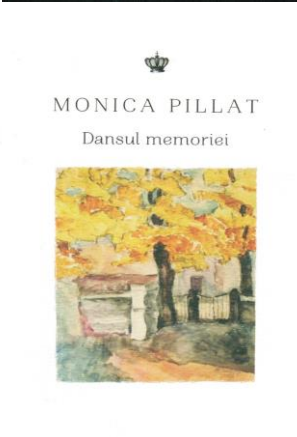
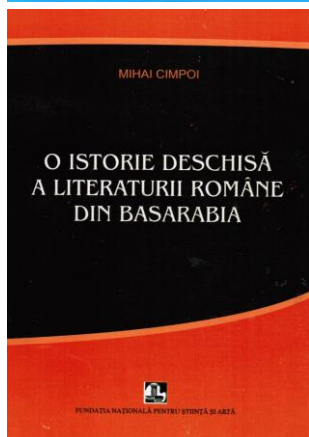
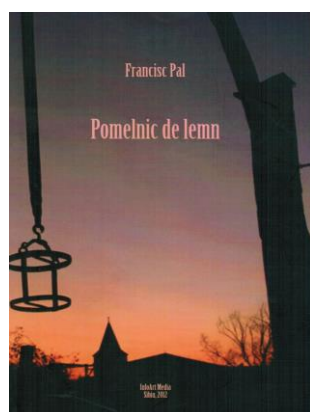
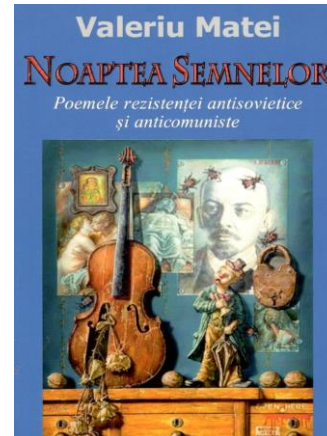
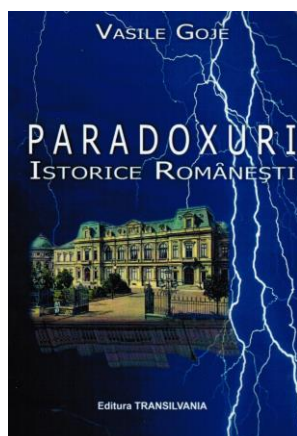
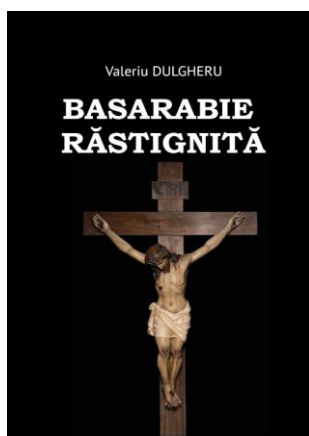
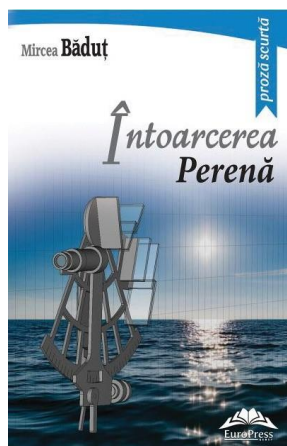
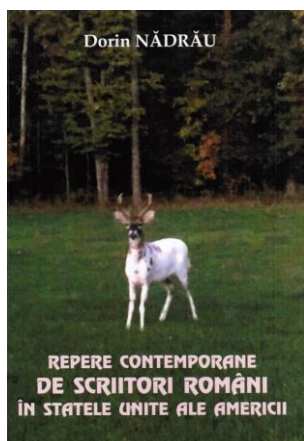
FAMILY MARKET

Tele Moldova +

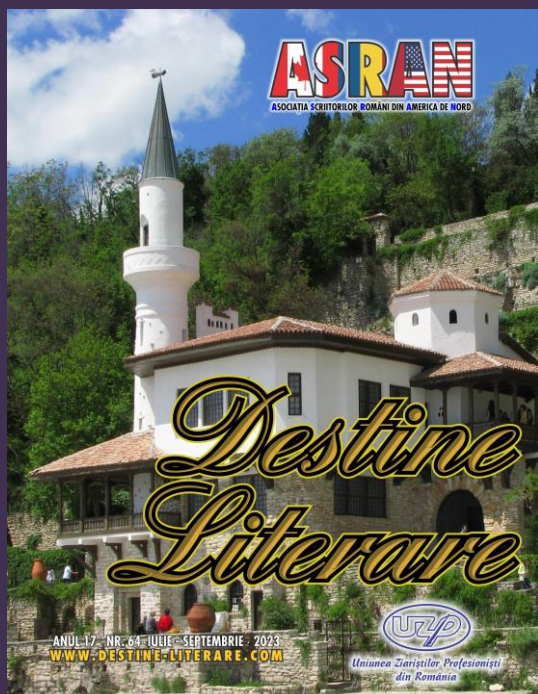
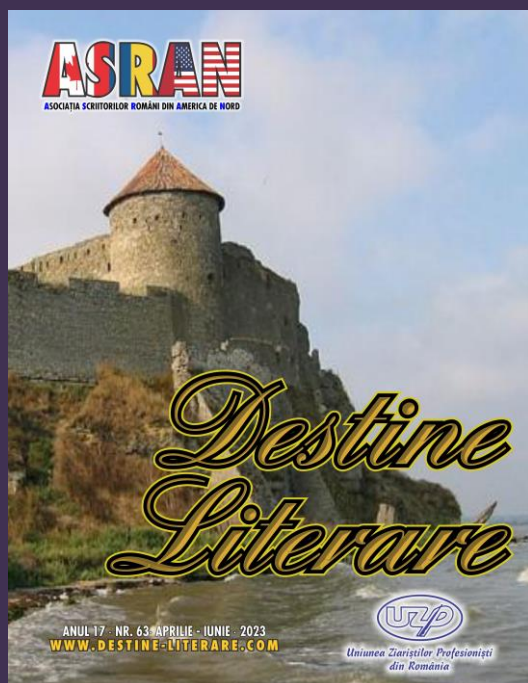

Cărți primite la redacție

Contact international

înfrățită cu Revista ASRAN
Destine Literare

vă urează:
o binemeritată vacanță de vară!

Sumar

Alpha & Omega

Lucreția Berzintu = 623, Jorge Luis Borges – 510, Johnny Ciatlos Deak – 585, Emilian Dobrescu – 675, Nicolae Grigorie Lăcrița – 664, Emilian Marcu – 606, Petrache Ploeanu – 628, Liliana Popa -616, 349, 683, Coca Popescu – 577, Alfred-Rennert Poplingher – 608, Anca Sîrghie – 558, Mihai Tudor – 627

Ordo ab Chao

Sudhakar Gaidhani – 530, Liviu Pendefunda – 527. 528, 532, 535, 553, 554, Valeriu Stancu – 520, Geo Vasile – 511,

Devenirea întru Ființă

Mircea Băduț – 550, Gheorghe Andrei Neagu – 538, Boris Marian Mehr – 41, Eugen Oniscu – 516, Cătălin Rădulescu – 543, Madalina Tanasă - 547, Alexa Visarion – 541

Desăvârșirea Creației

Elena Armenescu – 598, Mihai Batog-Bujeniță – 604, Mihaela CD – 586, Lucian Gruia – 583, Livia Iacob – 566, Tereza Laterza – 552, Silvia Mihalachi – 587, Tudor Nedelcea -153, Virginia Paraschiv – 562, Liliana Popa – 551, 552,

Arta Regală

Ion Gănguț - 685, Cleopatra Lorințiu – 591, Elleny Pendefunda – 626, Liliana Popa – 546

Vrăjitorii Marelui Vid

Gabriel Chifu- 512, Aura Christi – 603, Ștefan Dumitrescu – 640, Sudhakar Gaidhani - 532, Beatriz Saavedra Gastélum – 528, , Dimitrie Grama – 643, Astrid Sofia Pedraza De La Hoz - 528, Emilian Marcu – 519, Gabriela Marin – 645, Ionuț Pande – 638, Liviu Pendefunda – 530, Eralieva Umutkan Polotovna – 535, Coca Popescu – 578, Alfred Rennert Poplingher – 609, Melania Rusu Caragioiu - 611, Vlad Scutelnicu – 612, Felicia Ana-Maria Stan – 636, Mircea Ștefan – 615. Jordi Virallonga – 520,

Lux in Tenebris

Katya Kelaro - 650, Bogdan Mihai Mandache – 654, Liviu Pendefunda – 505, 657, Petru Solonaru -660,

Celestial Library

Sudhakar Gaidhani – 688

Tiparul a fost realizat și sponsorizat de
Tipografia PIM

Contact international

Fondată în mai 1990

PREMIUL APLER PENTRU PROIECT LITERAR INTERNAȚIONAL

Vol. 33, 232-234, august, septembrie, octombrie 2023

Atelierul de creație
Athanor

Director

Liviu PENDEFUNDA

Redactor-șef

Octavian LAURENȚIU

Revista este editată de Asociația Culturală Atma Contact international și este membră a Asociației Publicațiilor Literare și Editorilor din România (APLER)

Colegiul de redacție

Alexandru Cetățeanu (Montréal), Giuseppe Ciccia (Firenze), Constantin Coroiu (Iași), Nicolae Dabija (Chișinău), Theodor Damian (New York), Emilian M. Dobrescu (București), Ioan Holban (Iași), Jacob Isaac (India), Emanuela Ilie (Iași), Cleopatra Lorințiu (București), Valeriu Matei (Chișinău), Eugen Mircea (Iași), Gheorghe Andrei Neagu (Focșani), Dragoș Pătrașcu (Iași), Sandra Pendefunda (Ottawa), Ulderico Pesce (Roma), Cristinel Popa (London), Alfred-Rennert Poplingher (Haifa), Constantin Pricop (Iași), Vlad Scutelnicu (Botoșani), Constantin Trandafir (Câmpina), Geo Vasile (București), Matei Vișniec (Paris)

Redacția

Loreley Buchholtzer, Octavian Laurențiu, Elleny Pendefunda, Elena Cristina Boțan-Potop, Liliana Scărlătescu, Petru Solonaru, Ioan Florin Stoenescu

Tehnoredactare și machetare

Dan Bogdan Anghel

Foto

Marcel Cahniță

Administrator Web

Andrei Scutelnicu

Producție și difuzare

Petre Șiță

Revista poate fi citită pe www.issuu.com

www.scribd.com &

www.contactinternational.ro

Cover 1: *Turnul Babel* de Pieter Bruegel cel Bătrân

Cover 2: *Chipul mamei* de Florin Șuțu

Cover 4: *Spre apus din dealurile Moldovei*

Abonamente și corespondență:

Contact international

2, Strada Primăverii, Miroslava - Jassy, 707305 Romania,

E-mail: pendefunda@gmail.com

ISSN 1221-3977

Premiile Contact international 2023

Premiul Atma (pentru sublimarea în alambic a științei și literaturii) – Albert Nikollay (Bruxelles, Belgique)

Premiul Mnemos (pentru interpretarea alchimică a literaturii) – Anca Sîrghie (Hermannstadt-Sibiu, România)

Premiul Johannes Kelpius (pentru slujirea Cuvântului pe altarul luminii) – Alfred Rennert Poplingher (Haifa, Israel)

Premiul William Blake (pentru ridicarea vălului lui Isis prin metoda pluralismului inițiativ) - Maria Eugenia Soberanis (Mexico)

Premiul Robinson (pentru urcarea scării lui Iacob prin sublimare încercări) – Mădălina Tanasă (Jassy, Romania)

Contact international

Vol. 33, 232-234, august, septembrie, octombrie, 2023

Lux in Tenebris de Jorge Luis Borges ♦ ***Abolirea fratricidului, o istorie anti-balcanică*** de Livia Iacob ☉ ***Suly Bornstein Wolff, cunoscută artistă plastică israeliană, în România*** de Cleopatra Lorințiu ✕ ***Opinii despre Devdoot. Călătoria eroului epic*** de Tamali Neogi • ***Ispita de a dăruți răsului lacrimi...*** de Alexa Visarion, ✨ ***Sentința, Nedumerirea*** de Gheorghe A. Neagu ✨ ***Raffaella Rossi: Epidermide rara*** de Tereza Laterza ✨ ***Inima străinului*** de Eugen Oniscu ★ ***Memorii*** de Alfred Rennert Poplingher ✨ ***Mondializare 2023*** de Emilian Dobrescu • ***La adăpostul serii*** de Coca Popescu ☉ ***Umbrele așternute peste proza eminesciană*** de Mihai Batog-Bujeniță ♠ ***Lecția de inițiere*** de Emilian Marcu ★ ***Strategii*** de Cătălin Rădulescu ✕ ***Foliul cartezian*** de Petru Solonaru ♦ ***Interviu cu ziaristul G. Iosub*** de Lucreția Berzintu ♣ ***Cataliză canicula*** de Mircea Băduț ♣ ***Blestemul podului*** de Mădălina Tanasă ✨ ***Cronicar, Plenitudinea artistului, Interviu cu Narcis Dorin Ion*** de Liliana Popa ☉ ***Proiecții în eternitate*** de Cezarina Adamescu ✨ ***Versuri*** de Gabriel Chifu, Sudhakar Gaidhani, Eralieva Umutkan Polotovna, Emilian Marcu, Jordi Virallonga, Beatriz Saavedra Gastélum, Astrid Sofía Pedraza De La Hoz, Elena Armenescu, Adriana Weimar, Irina Lucia Mihalca, Aura Christi, Melania Rusu Caragioiu, Ștefan Dumitrescu, Mircea Ștefan, Coca Popescu, Vlad Scutelnicu, Dimitrie Grama, Alfred Rennert Poplingher, Ionuț Pande, Gabriela Marin, Felicia Ana-Maria Stan, Liviu Pendefunda ☉ ***Procesul memorandistului*** de Lucian Gruia ✨ ***Ritorno reame misteroso*** de Geo Vasile ♣ ***Statistici sterpe*** de Virginia Paraschiv ★ ***Aesoterica*** de Bogdan Mihai Mandache ✨ ***Eminescu – românul absolut*** de Elena Armenescu ✕ ***Horia Groza și plurivalența spiritului românesc*** de Anca Sîrghie ♣ ***Femeia samarineancă*** de Katya Kelaro ★ ***Focul din noi - Văpăi de simțiri legate în șoapte*** de Silvia Mihalachi ☉ ***Cuvântul editorului*** de Johnny Ciatloș Deak • ***Artizana metaforelor trăite*** de Mihaela CD ✨ ***Putin și occidentul*** de Mihai Tudor ♦ ***Naziștii după Hitler*** de Petrache Plopeanu ☉ ***Despre bibliile satanice*** de N.Grigorie-Lăcrița • ***Arta cu tendință în spiritul Creației*** de Liviu Pendefunda ✨ ***Catedrale gotice*** de Ion Gănguț ✕ Premiile editurii „Contact international” 2023